

ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ

ΕΤΗΣΙΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΤΟΣ Δ'.

1884

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ
10 - ΟΔΟΣ ΟΜΗΡΟΥ - 10

—
1883

ΣΩΤΗΡΙΩ, ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΩ,

ΑΝΔΡΙ ΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΩ, ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΡΟΟΔΩ,

ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΙ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΙ

ΕΠΟΧΑΙ

ΠΟΛΕΜΟΙ, ΜΑΧΑΙ, ΘΑΝΑΤΟΙ, ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ, ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

- Ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλβετίας 1315.**
Θάνατος Καρόλου τοῦ θρασέως 1477.
Νίκη τοῦ Marignan 1535.
Πρῶτος θρησκευτικὸς πόλεμος 1562—3.
Ἦττα τῆς Ἰσπανίας 1588—1598.
Ἡ Δημοκρατία τῆς Ἀγγλίας 1649—1660.
Πόλεμος τῆς Ὀλλανδίας 1672.
Ἐπταετής πόλεμος 1756—1763.
Πόλεμος τῆς Ἀμερικῆς 1775—1783.
Πρῶτος μερισμὸς τῆς Πολωνίας 1773
Δεύτερος καὶ τρίτος μερισμὸς τῆς Πολωνίας 1793—1795.
Ἐκστρατεία τοῦ Βοναπάρτου εἰς τὴν Ἰταλίαν 1796—1797.
Ἀνεξαρτησία τῶν Ἰσπανικῶν ἀποικιῶν 1821.
Αὐτοκρατορία τῆς Βρασιλίας 1822.
Ἐπανάστασις τῶν φιλελευθέρων ἐν Πορτογαλίᾳ.
Ἄλωσις τοῦ Ἀλγερίου 1830.
Ἐπανάστασις ἐν Ἰσπανίᾳ 1833.
Ἐπανάστασις τῆς Πορτογαλίας 1834.
Πόλεμος de l'opium 1840—1842.
Ἄλωσις τοῦ Πεκίνου 1860.
Ἐπανάστασις ἐν Γαλίᾳ, 24 Φεβρουαρίου 1848.
Διάδοσις τῶν μεθορίων καὶ εἰσοδος τοῦ Ναπολέοντος εἰς Ρωσίαν 1812.
Ὁ Ναπολεὼν ἐκηρύχθη ἔκπτωτος τοῦ θρόνου καὶ ἀπεστάλη εἰς τὴν νῆσον Ἐλβαν, 3 Ἀπριλίου 1814.
Ἐπανάστασις ἐν Γαλίᾳ καθ' ἣν ἀπεβλήθη τοῦ θρόνου Κάρολος ὁ πρῶτος 1830.
Δευτέρα Γαλλικὴ ἐπανάστασις 1848.
Θάνατος τοῦ Λουδοβίκου-Ἀλφόνσου-Θιέρσου γεννηθέντος ἐν Μασσαλίᾳ τῇ 15 Ἀπριλίου τοῦ 1797· ἀποθανόντος τῇ 3 Σεπτεμβρίου τοῦ 1877-

Ἰούλιος Καίσαρ δολοφονηθεὶς ἐν τῇ Γερουσίᾳ τῇ 15 Μαρτίου τοῦ ἔτους 44 π. Χ.

Ὁ Γουσταῖος ὁ III βασιλεὺς τῆς Σουηδίας, ἀποθνήσκει εἰς συναναστrophὴν τινα ἐκ τῶν πληγῶν αἷς εἶχε λάβει τῇ 29 Μαρτίου 1792.

Πόλεμος τῆς Βανδέας 29 Μαρτίου 1796.

Ἄλωσις τῆς Sour ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Vial 3 Ἀπριλίου 1799.

Θάνατος τοῦ τραγικοῦ ποιητοῦ τῆς Ἰταλίας Métaſtase 12 Ἀπριλίου 1782.

Θάνατος τοῦ Μελάχθωνος ὀπαδοῦ τοῦ Λουθήρου 19 Ἀπριλίου 1560.

Θάνατος τοῦ Buffon, 16 Ἀπριλίου 1788.

Σύμβασις τῆς Bayonne, 5 Μαΐου 1808.

Θάνατος τοῦ περιφήμου ἀστρονόμου Kopernich 24 Μαΐου 1543.

Ἀποκεφάλησις τῆς Ἰωάννας d' Arc ἐν Rouen τῇ 30 Μαΐου 1431.

Ἐκστρατεία τῶν Ἀργοναυτῶν 1226.

Πεισίστρατος 510—561.

Κίμων 449—476.

Περικλῆς 429—449.

Πελοποννησιακὸς πόλεμος 429—431.

Τέλος Πελοποννησιακοῦ πολέμου 404—413.

Μάχη Σφακτηρίας 433.

Θρασύβουλος 403.

Ἴπποκράτης 460—490.

Φίλιππος 336—359.

Μάχη τῆς Μαντινείας καὶ θάνατος τοῦ Ἐπαμεινώνδα 362.

Ἡ ἐν Χαίρωνείᾳ μάχη 338.

Ἡ ἐν Γρανικῷ ποταμῷ νίκη καὶ Γόρδιος δεσμός 331.

Αἱ ἐν Ἰσφῷ καὶ Ἀρδῆλοις νίκαι 331—333.

Θάνατος Δαρείου 330.

Αἱ κατὰ τῶν Ἰνδῶν ἐκστρατεῖαι 325—327.

Γαλάται ἐν Ἑλλάδι 280—279 π. Χ.

Ἐπιτομή τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ῥωμαίους 164—200.

Δόλιος σφαγὴ τῶν Οὐγγενότων ὑπὸ τῶν Γάλλων 1572 μ. Χ.

Ἄλωσις τῆς Πάργας ὑπὸ τοῦ Σουηδοῦ στρατηγοῦ Καϊνισμάρκου 25 Ἰουλίου 1645.

Θάνατος τοῦ Σουλεϊμάνου 1566.

Συνθήκη τῆς Ῥωσσίας μεταξὺ τῆς Τουρκίας καθ' ἣν ἡ πρώτη ἡγωνίσθη ὑπὲρ Ἑλλάδος 1774.

Ἐνωσις τῆς Ἐπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος 1863.

Σύστασις τῆς Ἐταιρίας τῶν Φιλικῶν 1814.

ΗΓΙΣΧΑΛΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1884

Ἰνδικτῶνος	12	Λατίνων Πάσχα, Ἀπριλίου	1
Ἡλίου κύκλοι	28	Τὸ Ἅγιον Πάσχα, Ἀπριλίου	8
Σελήνης κύκλοι	1	Ἡ Ἀνάληψις, Μαΐου	17
Σελήνης Θεμέλιον	27	Κυρ. τῶν Ἀγίων πάντων, Ἰουνίου	3
Κρεωφαγίας ἡμέραι	50	Ἡ νηστεία τῶν Ἀγίων Ἀποστό-	
Τὸ τρίωδιον ἄρχεται Ἰανουαρίου	28	λων ἡμέραι	23
Ἐωθινὸν α'. Ἦχος α'.		Ἡ μνήμη αὐτῶν ἡμέρα Παρασκευῆ	
Αἱ Ἀπόκρεω, Φεβρουαρίου	12	Παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, ἡμέ-	
Ὁ Εὐαγγελιστ. τῇ Κυριακῇ τῆς ἐ. Ἑβδ.		ρα Δευτέρα.	
Νομικὸν Φάσκα, Μαρτίου	29	Ἡ Πεντηκοστή, Μαΐου	27

ΕΟΡΤΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ

Καθ' ἃς δὲν ἐργάζονται ἐν τοῖς δημοσίοις γραφείοις.

1. Νέον ἔτος.	7. Ἅγιος Γεώργιος.
2. Θεοφάνεια.	8. Ἀνάληψις.
3. Εὐαγγελισμός.	9. Ἅγιοι Ἀπόστολοι.
4. Μεγάλῃ Παρασκευῇ καὶ Σάββατον.	10. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου.
5. Κυριακὴ καὶ Δευτέρα τοῦ Πάσχα.	11. Ἅγιος Δημήτριος.
6. Πεντηκοστή.	12. Αἱ δύο ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων.

ΕΟΡΤΑΙ ΒΑΣΙΛΙΚΑΙ

12 Δεκεμβρίου.	Τὰ γενέθλια τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Γεωργίου.
28 Ἀπριλίου.	Ἡ εορτὴ τοῦ ὀνόματος Αὐτοῦ.
11 Ἰουλίου.	Ἡ εορτὴ τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης Ὀλγας
22 Αὐγούστου.	Τὰ γενέθλια Αὐτῆς.

Τοῦ Διαδόχου καὶ τῶν λοιπῶν Βασιλοπαίδων.

21 Μαΐου.	Ἡ εορτὴ τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου.
21 Ἰουλίου.	Τὰ γενέθλια Αὐτοῦ.
13 Ἰουνίου.	Τὰ γενέθλια τοῦ Βασιλόπαυδος Γεωργίου.
18 Αὐγούστου.	Τὰ γενέθλια τῆς Βασιλόπαυδος Ἀλεξάνδρας.
9 Ἰανουαρίου.	Τὰ γενέθλια τοῦ Βασιλόπαυδος Νικολάου.
21 Φεβρουαρίου.	Τὰ γενέθλια τῆς Βασιλόπαυδος Μαρίας Μαγδαλινῆς.
24 Ἰανουαρίου.	Τὰ γενέθλια τοῦ Βασιλόπαυδος Ἀνδρέου.

ΕΦΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΕΦΟΡΤΗ ΕΘΝΙΚΗ

25 Μαρτίου. Ἡ Ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος.

ΕΚΚΛΕΙΨΕΙΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Κατὰ τὸ ἔτος 1884 θὰ συμβῶσι 2 ἐκλείψεις τοῦ Ἡλίου.

15 Μαρτίου—Μερικὴ ἐκλείψις, ὁρατὴ εἰς τὴν Ἀσίαν.

7 Ὀκτωβρίου—Μερικὴ ἐκλείψις, ὁρατὴ εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

ΕΚΚΛΕΙΨΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

Κατὰ τὸ ἔτος 1884 θὰ συμβῶσι 2 ἐκλείψεις τῆς Σελήνης.

29 Μαρτίου—Ὀλικὴ ἐκλείψις, ὁρατὴ εἰς τὴν Ζηλανδίαν.

23 Σεπτεμβρίου—Ὀλικὴ ἐκλείψις, ὁρατὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1884

Ο ΚΥΡΙΑΥΧΩΝ ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΕΙΝΑΙ

Ο ΗΛΙΟΣ

Α'. Τὸ ΕΑΡ ἄρχεται τὴν 8¹/₂₀ Μαρτίου 6 ὥρας καὶ 30 λεπτά μ. μ.Β'. Τὸ ΘΕΡΟΣ ἄρχεται τὴν 9¹/₂₁ Ἰουνίου 2 ὥρας καὶ 30 λεπτά μ. μ.Γ'. Τὸ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ ἄρχεται τὴν 11¹/₂₃ Σεπτεμβρίου 5 ὥρας καὶ 30 λεπτά μ. μ.Δ'. Ὁ ΧΕΙΜΩΝ ἄρχεται τὴν 9¹/₂₁ Δεκεμβρίου 11 ὥρας καὶ 30.

Ὁ σοφὸς ἀστρονόμος κ. Ἰούλιος Σμιθ ἀνταποκρινόμενος εὐγενῶς εἰς τὴν παράκλησιν ἡμῶν εὐηρεσθήσῃ ἂποστείλῃ ἡμῖν τὰς ἀκολούθους σπουδαίας ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις. Τὴν μετάφρασιν τούτων ἐποιήσατο λίαν προθύμως ὁ ἡμέτερος φίλος καὶ λόγιος τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» συνεργάτης κ. Σταμάτιος Δ. Βάλβης.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Κατὰ τὸ 1884 θὰ συμβῶσι 5 ἐκλείψεις, ὧν μίξ μόνον, ἡ τῆς σελήνης κατὰ τὴν 22 Σεπτεμβρίου, ἔσται ὁρατὴ ἐν Ἀθήναις.

Μαρτίου 15 (κατὰ τὸ Γρηγ. μηνολόγιον) ἐκλείψις τοῦ ἡλίου.
Μαρτίου 29, ἐκλείψις τῆς σελήνης
Ἀπριλίου 13, ἐκλείψις τοῦ ἡλίου } Ἀόρατοι ἐν Ἀθήναις.
Ὀκτωβρίου 6, ἐκλείψις τοῦ ἡλίου

Ὀλικὴ ἐκλείψις τῆς σελήνης κατὰ τὴν 22 Σεπτεμβρίου 1884.

Πρώτη ἐπαφὴ τῆς σκιάς τῆς γῆς κατὰ τὴν περιφέρειαν τῆς σελήνης 9 ὥρα 50 λεπ. μέσου χρόνου Ἀθηνῶν

Ἀρχὴ τῆς ὀλικότητος 10 » 50 » » » »

Μέσον 10 » 37 » » » »

Τέλος τῆς ὀλικότητος 12 » 23 » » » »

Γενικὸν τέλος τῆς ἐκλείψεως 13 » 23 » » » »

Ὁ τελευταῖος ἀριθμὸς εἶνε τὴν 1 » 23 » τῆς πρώτης τῆς 23 Σεπτ.

Διάρκεια τῆς ἐκλείψεως 3 » 33 »

Διάρκεια τῆς ὀλικότητος 4 » 33 »

Ποιοῦμεθα ἔτι λόγον περὶ τινῶν ἄλλων φαινομένων.

Μαρτίου 8, κατὰ τὴν 6 ὥραν 7 λ. τῆς πρώτης: ἀρχὴ τοῦ ἔαρος.

Ἰουνίου 9, 2 » 7 » » : ἀρχὴ τοῦ θερος.

Ἰουνίου 19, 6 » » » : ἡ μεγίστη ἀπό-

στασις τοῦ ἡλίου ἀπὸ τῆς γῆς.

Σεπτεμβρίου 10, » » 4 » 7 : τῆς ἐσπέρας: ἀρχὴ τοῦ φθινοπ.

Δεκεμβρίου 9, » » 10 » τῆς πρώτης: ἀρχὴ τοῦ χειμῶν.

Δεκεμβρίου 20, 5 » » » : ἡ ἐλαχίστη ἀπό-

στασις τοῦ ἡλίου ἀπὸ τῆς γῆς.

Ἰανουαρίου 7, ὁ Ζεὺς ἔχει τὸ μέγιστον ὕψος: κατὰ τὸ μεσονύκτιον.

Ἰανουαρίου 19, ὁ Ἄρης ἔχει τὸ μέγιστον ὕψος κατὰ τὸ μεσονύκτιον.

Φεβρουαρίου 17, τὴν ἐσπέραν, ἡ Ἀφροδίτη ἐν συζυγίᾳ μετὰ τῆς σελήνης.

Μαΐου 20, ἡ Ἀφροδίτη ἐν τῇ μεγίστῃ βαθμῇ τῆς λάμψεως.

Αὐγούστου 5, ἡ Ἀφροδίτη ἐν συζυγίᾳ μετὰ τῆς σελήνης

» 8, ἡ Ἀφροδίτη ἐν τῇ μεγίστῃ βαθμῇ τῆς λάμψεως

» 10, ὁ Ἑρμῆς ἐν συζυγίᾳ μετὰ τῆς σελήνης.

» 12, ὁ Ἄρης ἐν συζυγίᾳ μετὰ τῆς σελήνης.

Ὀκτωβρίου 2 καὶ 3, ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Ἀφροδίτη ἐν συζυγίᾳ μετὰ τῆς σελήνης.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1882 ΚΑΙ 1883.

Ἐν Ἀθήναις ἐξηκολούθησαν σχεδὸν πάντοτε αἱ παρατηρήσεις τῶν κηλίδων τοῦ ἡλίου, ὑπολογιζομένου τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν καὶ σχεδιαζομένων

κατὰ τὸν Νοέμβριον 1882 τῶν σχημάτων τῶν γιγαντείων κηλίδων, αἵτινες ἦσαν ὄραται καὶ διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ἐκ τῶν πλανητῶν μόνον ὁ Ζεὺς παρατηρήθη τακτικῶς, οὕτως ὥστε ἀπὸ τοῦ 1880 ὁ ἀριθμὸς τῶν σχεδίων ἀνέρχεται εἰς 385.

Ἐκ τῶν κομητῶν μόνον δύο ἦσαν μεγίστου διαφέροντος, κατὰ τὸ 1882 ὁ κομήτης τοῦ Wels, ὅστις προσήγγισε πολὺ εἰς τὸν ἥλιον ἐν τῇ περιήλῳ αὐτοῦ καὶ ὅστις κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον (Μαΐου 29) ἦτο ὄρατος διὰ τηλεσκοπίου ἀμέσως παρὰ τὸν δίσκον τοῦ ἡλίου καὶ ὁ μέγας καὶ περιφημὸς ἐκεῖνος κομήτης (Σεπτέμβριος 1882 — Ἀπριλίου 1833), ὁ παρασχῶν ἡμῖν φαινόμενα σπάνια καὶ ἔκτακτα.

Ὁ κομήτης οὗτος ἦτο ὄρατος διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ τὴν 3, 4 καὶ 5 Σεπτεμβρίου ἐγγύτατα τοῦ ἡλίου πρὸς μεσημβρίαν. Ἡ ἀπόστασις τοῦ κομήτου ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἡλίου ἦτο κατὰ τὴν 5 Σεπτεμβρίου τῇ $\frac{1}{100}$ τῆς ἀποστάσεως τοῦ ἡλίου ἀπὸ τῆς γῆς. Μετὰ τινα χρόνον, κατὰ τὸν Ὀκτώβριον, Νοέμβριον καὶ Δεκέμβριον, ὁ μέγας κομήτης ἔλαμπεν ἐν τῇ οὐρανῷ μετὰ τὸ μεσονύκτιον· ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τοῦ Ἀπριλίου 1883 ἠλαττοῦτο βραδέως κατὰ τε τὸ μέγεθος καὶ τὴν λάμψιν καὶ παρατηρήθη τὸ ἐσπέρας. Ὁ πρωτεύων κομήτης ἦτο ἐγκεκλισμένος· ἐν νεφελώδει σωλήνῳ, ἐν δευτερεύοντι τινὶ κομήτῃ, πελωρίου μεγέθους. Τὸν Ὀκτώβριον ἐφάνησαν (ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Nashu Ile) σώματα νεφελώδη, ἀποσπασθέντα ἐκ τῆς κομητικῆς κεφαλῆς καὶ ἔχοντα σχεδὸν τὴν αὐτὴν κίνησιν.

Ὁ κομήτης τοῦ Arrest (ὁ ἀνακαλυφθεὶς τὸ 1851), ἐπιστρέφων εἰς τὸ περιήλιον κατὰ τὸ 1883, δὲν εὐρέθη μέχρι τοῦδε.

Αἱ μεταξὺ τοῦ Ἄρειος καὶ τοῦ Διὸς ἀνακαλύψεις τῶν μικρῶν πλανητῶν δὲν ἔπαυσαν. Νεωστὶ δ' ἀνευρέθη (ἐν Βιέννῃ καὶ ἐν Γαλλίᾳ) σώμα τι τῶν ἐλαχίστων ἐκείνων, ὃν αἱ διαμέτροι μόνις ὑπερβαίνουναι 10 χιλιομέτρῳ. Ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν ἀστεροειδῶν εἶνε 235 ἢ πλεον. Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως δὲ τοῦ μεγάλου τῆς σελήνης χάριτος κατὰ τὸ 1878 νέαι παρατηρήσεις ἤρξαντο ἐν Βερολίνῳ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1879 (:) καὶ ἐν Ἀθήναις κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1879 (:), οὕτως ὥστε μέχρι τῆς σήμερον ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων σχεδίων ἀνέρχεται εἰς 2000. Μεταβολαὶ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς σελήνης δὲν παρατηρήθησαν κατὰ τὰ 8 ταῦτα ἔτη, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἦν ἀστρονόμος τις ἐν Κολωνίᾳ, ὁ κ. Klein, ἐνόμισεν ἔτι ἀνευρε κοίλανσιν τινα τοῦ ἐδάφους τετραγωνικῶν τινων χιλιομέτρων ἐν χώρᾳ ἔπου τῇ ἀληθείᾳ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἀστρονόμοι δὲν εἶδον τὸ αὐτὸ πρᾶγμα.

Τὸ παρελθὸν ἔτος ἐστήθη ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ Ἀστεροσκοπείᾳ τῆς Βιέννης τὸ μέγα τηλεσκόπιον, ὁ διαθλάστης τοῦ Trubb, οὗ τὸ τοπικὸν μήκος εἶνε δέκα μέτρων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25/13 Ἰουλίου 1883.

DR. J. F. JULIUS SCHMIDT

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10, καὶ ἡ νύξ ὥρας 14.

Ο ΠΑΙΘΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΥΑΡΟΧΟΟΝ

N.	Π.	ἡ. ἔ.	
13	1	Κυ.	† Ἡ κατὰ σάρκα περιτομὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Προσφῶρτια τῶν Θεοφανείων καὶ Σιλδέστρου Ῥώμης.
14	2	Δε.	Μαλαχίου τοῦ προφήτου καὶ Γορδίου μάρτυρος.
15	3	Τρ.	† Ἡ σύναξις τῶν 70 Ἀποστόλων καὶ Θεοκτίστου μάρτυρος.
16	4	Τε.	† Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ τῶν μαρτ. καὶ Συγκλητικῆς τῆς ὁσίας.— Παραμονὴ τῶν Θεοφανείων. Νηστεία.
17	5	Πε.	† Τὰ ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
18	6	Πα.	† Ἡ Σύναξις τοῦ Προφ. Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.
19	7	Σα.	† Δομνίκης τῆς ὁσίας, Γεωργίου τοῦ Χοζεβίτου.
20	8	Κυ.	† Πολυεύκτου μάρτυρος.
21	9	Δε.	† Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης καὶ Δομετιανοῦ Μελιτινῆς.
22	10	Τρ.	† Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.
23	11	Τε.	† Τατιανῆς μάρτυρος.
24	12	Πε.	† Ἐρμούλου καὶ Στρατονίκου μαρτύρων.
25	13	Πα.	† Τῶν ἐν Ῥαιθῷ καὶ Σινῶ ἀνατιοθέντων Πατέρων. Ἀπόδοσις τῆς ἐορτῆς τῶν Θεοφανείων.
26	14	Σα.	† Παύλου τοῦ Θηβαίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου.
27	15	Κυ.	† Ἡ προσκύνησις τῆς τιμίας ἀλύσεως τοῦ ἀποστ. Πέτρου.
28	16	Δε.	† Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου Ἀρχία.
29	17	Τρ.	† Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας.
30	18	Τε.	† Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Ἀρσενίου Κερκύρας.
31	19	Πε.	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
1	20	Πα.	† Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου.
2	21	Σα.	† Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Νεοφύτου μάρτυρος.
3	22	Κυ.	† Τιμοθέου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἀναστασίου τοῦ Πέρτου.
4	23	Δε.	† Κλήμεντος Ἀγκύρας καὶ Ἀγαθαγγέλου μάρτυρος.
5	24	Τρ.	† Ξένης τῆς Ὀσίας.
6	25	Τε.	† Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐπισκόπου Κωνσταντιπόλεως.
7	26	Πε.	† Ξενοφώντος τοῦ ὁσίου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.
8	27	Πα.	† Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
9	28	Σα.	† Ἐρραῖμ τοῦ Σύρου τοῦ ὁσίου.
10	29	Κυ.	† Τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφοροῦ.
11	30	Δε.	† Τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
12	31	Τρ.	† Κύρου καὶ Ἰωάννου, τῶν θαυματουργῶν Ἀναργύρων.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

"Εχων ημέρας 29. 'Η ημέρα έχει ώρας 11 και η νύξ ώρας 13.

Θ ΗΑΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΙΧΘΥΣ

N.	Π.	ή.έ	
13	1	Τε.	Προεόρτια τῆς Ὑπαπαντῆς καὶ Τρίφωνος μάρτυρος.
14	2	Πε.	† 'Η Ὑπαπαντῆ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία.
15	3	Πα.	Συμεῶνος τοῦ Θεοδόχου καὶ τῆς προφήτιδος Ἄννης.
16	4	Σα.	'Ισιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου
17	5	Κυ.	† Τοῦ Ἀσώτου. Ἀγάθης μάρτυρος.
18	6	Δε.	Βουκόλου τοῦ ὁσίου ἐπισκόπου Σμύρνης.
19	7	Τρ.	Παρθενίου ἐπισκόπου Λαμφάκου καὶ Λουκᾶ τοῦ ὁσίου.
20	8	Τε.	Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου καὶ Ζαχαρίου τοῦ Προφήτου.
21	9	Πε.	Νικηφόρου μάρτυρος.
22	10	Πα.	† Χαραλάμπου ἱερομάρτυρος. Ἀργία.
23	11	Σα.	Ψυχὸσάββατον. Βλασίου ἱερομάρτυρος καὶ Θεοδώρου τῆς Αὐγούστης.
24	12	Κυ.	† Τῆς Ἀπόκρεω. Μελετίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας.
25	13	Δε.	Μαρτινιανοῦ τοῦ ὁσίου.
26	14	Τρ.	Αὔξεντίου τοῦ ὁσίου.
27	15	Τε.	'Ονησίμου τοῦ Ἀποστόλου.
28	16	Πε.	Παμφίλου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
29	17	Πα.	Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος.
MARTIOS			
1	18	Σα.	Λέοντος Πάππα Ῥώμης.
2	19	Κυ.	† Τῆς Τυροφάγου. Ἀρχίππου τοῦ Ἀποστόλου.
3	20	Δε.	Καθαρὰ Δευτέρα. Λέοντος ἐπισκόπου Κατάνης.
4	21	Τρ.	Τιμοθέου τοῦ ἐν Συμβούλοις καὶ Εὐσταθίου Ἀντιοχείας.
5	22	Τε.	'Η εὐρεσις τῶν λειψάνων τῶν ἐν Εὐγενίῳ μαρτύρων.
6	23	Πε.	Πολυκάρπου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σμύρνης.
7	24	Πα.	'Η α' καὶ β' εὐρεσις τῆς τιμίας Κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
8	25	Σα.	Ψυχὸσάββατον. Τῶν Ἁγίων Θεοδώρων. Ταρασίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
9	26	Κυ.	† Τῆς Ὁρθοδοξίας. Πορφυρίου ἐπισκόπου Γάζης.
10	27	Δε.	Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου.
11	28	Τρ.	Βασιλείου τοῦ Ὁμολογητοῦ.
12	29	Τε.	Κασσιανοῦ τοῦ Ῥωμαίου.

MARTIOS

"Εχων ημέρας 31. 'Η ημέρα έχει ώρας 12 καὶ ἡ νύξ ώρας 12.

Θ ΗΑΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΡΙΘΝ

N.	Π.	ή.έ	
13	1	Πε.	Εὐδοκίας τῆς ὁσιομάρτυρος.
14	2	Πα.	'Ησυχίου μάρτυρος.
15	3	Σα.	Εὐτροπίου, Κλεονίκου καὶ Βασιλίσκου μαρτύρων.
16	4	Κυ.	† Β'. Τῶν Νηστειῶν. Γερασίμου ὁσίου τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ.
17	5	Δε.	Κόνωνος μάρτυρος.
18	6	Τρ.	Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μαρτύρων.
19	7	Τε.	Καπίτωνα Χερσῶνος ἱερομάρτυρος.
20	8	Πε.	Θεοφυλάκτου ἐπισκόπου Νικομηδείας.
21	9	Πα.	Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 μαρτύρων.
22	10	Σα.	Κορδάτου μάρτυρος καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.
23	11	Κυ.	† Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. Σωφρονίου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
24	12	Δε.	Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητοῦ.
25	13	Τρ.	'Ανακομιδῆ τοῦ λειψάνου Νικηφόρου Κ[ι]πόλεως.
26	14	Τε.	Βενεδίκτου τοῦ ὁσίου.
27	15	Πε.	'Αγαπίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 7 μαρτύρων.
28	16	Πα.	Σαβίνου μάρτυρος καὶ Χριστοδοῦλου τοῦ ὁσίου.
29	17	Σα.	'Αλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.
30	18	Κυ.	Τῶν Νηστειῶν. Κυρίλλου ἀρχιεπ. Ἱεροσολύμων.
31	19	Δε.	Χρυσάνθου καὶ Δαρείας μαρτύρων.
ΑΠΡΙΛΙΟΣ			
1	20	Τρ.	Τῶν ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Σάββα ἀναιρεθέντων ὁσ. πατέρων.
2	21	Τε.	(Μέγας Κανὼν) Ἰακώβου τοῦ ὁμολογητοῦ.
3	22	Πε.	Βασιλείου ἱερομάρτυρος.
4	23	Πα.	Νίκωνος ὁσιομάρ. καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ.
5	24	Σα.	Ζαχαρίου τοῦ ὁσίου καὶ προσεόρτια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.
6	25	Κυ.	† Τῶν Νηστειῶν. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Ἀργία.
7	26	Δε.	'Η σὺναξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
8	27	Τρ.	Ματρῶνης τῆς ὁσίας.
9	28	Τε.	'Ιλαρίωνος τοῦ νέου.
10	29	Πε.	Μάρκου ἐπισκ. Ἀρεθουσίων καὶ Κυρίλλου διακόνου.
11	30	Πα.	'Ιωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς κλίμακος.
12	31	Σα.	Τοῦ Λαζάρου. Ὑπατίου ἱερομάρτ. ἐπισκ. Γαγγῶν.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νύξ 11.

Ο ΜΑΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΑΥΡΟΝ

Ν.	Π.	ἡ.έ.	
13	1	Κυ.	† Τῶν Βαφῶν. Μαρίας ὁσίας τῆς Αἰγυπτίας.
14	2	Δε.	ΜΕΓ. ΔΕΥΤΕΡΑ. Τίτου τοῦ ὁσίου καὶ θαυματουργοῦ.
15	3	Τρ.	ΜΕΓ. ΤΡΙΤΗ. Νικήτα ὁσίου καὶ Ἰωσήφ τοῦ ὕμνογράφου.
16	4	Τε.	ΜΕΓ. ΤΕΤΑΡΤΗ. Γεωργίου ὁσίου τοῦ ἐν Μαλεφ.
17	5	Πε.	ΜΕΓ. ΠΕΜΠΤΗ. Κλαυδίου, Θεοδώρου καὶ ἄλλων 5 μαρτύρων.
18	6	Πα.	ΜΕΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ. Εὐτυχίου ἀρχιεπ. Κωνστ)πόλεως.
19	7	Σα.	ΜΕΓ. ΣΑΒΒΑΤΟΝ. Καλλιπίου μαρ. Γεωργίου ἐπισκόπου Μυτιλήνης.
20	8	Κυ.	† ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ.
21	9	Δε.	Εὐφυχίου μάρτυρος.
22	10	Τρ.	Τερεντίου Πομπηίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς.
23	11	Τε.	Ἀντύπα ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Περγάμου.
24	12	Πε.	Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Χαρίου.
25	13	Πα.	Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Μαρτίνου Πάπα Ῥώμης.
26	14	Σα.	Ἀριστάρχου, Πούδη καὶ Τροφίμου ἐκ τῶν 70.
27	15	Κυ.	† Τοῦ Θωμᾶ. Κρήσκεντος μάρτυρος.
28	16	Δε.	Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας τῶν ἀδελφῶν.
29	17	Τρ.	Συμεῶνος ἱερομάρτυρος τοῦ ἐν Περσίδι.
30	18	Τε.	Ἰωάννου τοῦ ὁσίου.

ΜΑΪΟΣ

1	19	Πε.	Παφνουτίου ἱερομάρτυρος.
2	20	Πα.	Θεοδώρου ὁσίου τοῦ Τριχινῆ.
3	21	Σα.	Ἰανουαρίου ἱερομάρτυρος.
4	22	Κυ.	† Τῶν Μυροφόρων. Θεοδώρου τοῦ Συκειώτου.
5	23	Δε.	† Γεωργίου Μεγαλομάρτυρος καὶ Τροπαιοφόρου.
6	24	Τρ.	Σάββα τοῦ Στρατηλάτου καὶ Ἐλισάβετ τῆς ὁσίας.
7	25	Τε.	Μάρκου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ.
8	26	Πε.	Βασιλείου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ἀμασείας.
9	27	Πα.	Συμεῶνος ἱερομάρτυρος.
10	28	Σα.	Τῶν ἐν Κυζίκῳ 9 μαρτύρων.
11	29	Κυ.	Τοῦ Παραλύτου. Ἰάτῳνος καὶ Σωσιπάτρου τῶν Ἀποστόλων.
12	30	Δε.	Ἰακώβου τοῦ Ἀποστόλου ἀδελ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

ΜΑΙΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νύξ ὥρας 10.

Ο ΜΑΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΔΙΑΥΘΟΥΣ

Ν.	Π.	ἡ.έ.	
13	1	Τρ.	Ἰερεμίου τοῦ Προφήτου.
14	2	Τε.	Ἡ ἀνακκομιδῆ τοῦ λειψάνου Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου.
15	3	Πε.	Τῆς ἁγίας Μαύρας καὶ Τιμοθίου μάρτυρος.
16	4	Πα.	Πελαγίας μάρτυρος.
17	5	Σα.	Εἰρήνης τῆς μεγαλομάρτυρος.
18	6	Κυ.	Τῆς Σαμαρείτιδος. Ἰώδ τοῦ δικαίου καὶ πολυάθλου.
19	7	Δε.	Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν τῷ Οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ Σταυροῦ ἐν Ἱερουσ. καὶ Ἀκακίου τοῦ Κορδάτου μαρτύρων.
20	8	Τρ.	† Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Ἀποστόλου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ καὶ Ἀρσενίου τοῦ Μεγάλου.
21	9	Τε.	Ἡσαίου τοῦ προφήτου καὶ Χριστοφόρου μάρτυρος.
22	10	Πε.	Σίμωνος Ἀποστόλου τοῦ Ζηλωτοῦ.
23	11	Πα.	Μωκίου ἱερομάρτυρος.
24	12	Σα.	Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου καὶ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
25	13	Κυ.	† Τοῦ Τυφλοῦ. Γλυκερίας μάρτυρος.
26	14	Δε.	Ἰσιδώρου μάρτυρος τοῦ ἐν τῇ Χίφ.
27	15	Τρ.	Παχωμίου τοῦ Μεγάλ. καὶ Ἀχιλλίου ἀρχιεπ. Λαρίσσης.
28	16	Τε.	Θεοδώρου τοῦ ἡγιασμένου μαθητοῦ τοῦ ὁσ. Παχωμίου.
29	17	Πε.	† Τῆς Ἀναλήψεως. Ἀνδρονίκου τοῦ Ἀπ. καὶ Ἰουνίας
30	18	Πα.	Πέτρου Διονυσίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς μαρτύρων.
31	19	Σα.	Πατρικίου ἱερομ. ἐπισκόπου Προύσσης καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

ΙΟΥΝΙΟΣ

1	20	Κυ.	† Θαλελαίου μάρτυρος.
2	21	Δε.	† Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης μεγάλων Βασιλέων καὶ Ἰσαποστόλων. Ἀργία.
3	22	Τρ.	Βασιλίσκου μάρτυρος.
4	23	Τε.	Μιχαὴλ τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Συνάδων.
5	24	Πε.	Συμεῶνος τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει.
6	25	Πα.	Ἡ γ'. εὐρέσις τῆς τιμίας κεφαλ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.
7	26	Σα.	Κάρπου τοῦ Ἀποστόλου ἐκ τῶν 70.
8	27	Κυ.	† Τῆς Πεντηκοστῆς. Ἑλλαδίου ἱερομάρτυρος.
9	28	Δε.	Τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Εὐτυχούς ἱερομάρτυρος.
10	29	Τρ.	Θεοδοσίας ἱερομάρτυρος.
11	30	Τε.	Ἰσακκίου ἡγουμένου τῆς Μονῆς τῶν Δαλμάτων.
12	31	Πε.	Ἑρμείου μάρτυρος.

ΙΟΥΝΙΟΣ

"Εχων ημέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 15 καὶ ἡ νύξ ὥρας 9.

Θ ΗΑΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΡΚΙΝΟΝ

N.	Π.	ἡ.έ.	
13	1	Πα.	Ἰουστίνου μάρτυρος τοῦ φιλοσόφου.
14	2	Σα.	Νικηφόρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
15	3	Κυ.	† Τῶν Ἀγίων Πάντων. Λουκιανοῦ μάρτυρος.
16	4	Δε.	Μητροφάνου· ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
17	5	Τρ.	Δωροθέου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Τύρου.
18	6	Τε.	Ἰλαρίωνος τοῦ νέου ἡγουμένου τῆς Μονῆς Δαλματών.
19	7	Πε.	Θεοδότου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ἀγκύρας.
20	8	Πα.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου.
21	9	Σα.	Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.
22	10	Κυ.	† Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης μαρτύρων.
23	11	Δε.	Βαρβολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν Ἀποστόλων.
24	12	Τρ.	Ἰουλιανῆς καὶ Πέτρου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ.
25	13	Τε.	Ἀχιλίνης μάρτυρος.
26	14	Πε.	Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου καὶ Μεθοδίου Κωνσταντινουπόλεως.
27	15	Πα.	Ἄμως τοῦ προφήτου.
28	16	Σα.	Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος τῆς Κύπρου.
29	17	Κυ.	† Ἰσαύρου, Μανουήλ, Σεβέλ καὶ Ἰσμαήλ μαρτύρων.
30	18	Δε.	Λεοντίου μάρτυρος.

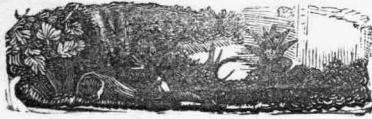
ΙΟΥΛΙΟΣ

1	19	Τρ.	Ἰούδα τοῦ Ἀποστόλου.
2	20	Τε.	Μεθοδίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Πατάρων.
3	21	Πε.	Ἰουλιανοῦ μάρτυρος τοῦ Ταρσέως.
4	22	Πα.	Εὐσεβίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σεμοσάτων.
5	23	Σα.	Ἀγριππίνης μάρτυρος.
6	24	Κυ.	† Τὸ γενέθλιον τοῦ προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἀργία.
7	25	Δε.	Φεδρωνίας ὁσιομάρτυρος.
8	26	Τρ.	† Δαβὶδ τοῦ ὁσίου τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ.
9	27	Τε.	Σαμφῶνος ὁσίου τοῦ Ξενοδόχου.
10	28	Πε.	Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργῶρων.
11	29	Πα.	† Πέτρος καὶ Παῦλος τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων. Ἀργία.
12	30	Σα.	† Ἡ σύναξις τῶν 12 Ἀποστόλων.

*Mitlesh & Robinson
Litho*

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

ΙΟΥΛΙΟΣ

"Εχων ημέρας 31. Ἡ ημέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νύξ ὥρας 10.

Ο ΗΑΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΕΟΝΤΑ

Ν. Π.	ἡ.έ.	
13	1 Κυ.	† Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων. Ἀργία.
14	2 Δε	Ἡ ἐν Βλαχέρναις κατάθεσις τῆς ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου.
15	3 Τρ.	† Ἰακίνθου μάρτυρος καὶ Ἀνατολίτου Κωνσταντινέως.
16	4 Τε.	Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου.
17	5 Πε.	Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ καὶ Δαμπαδοῦ θαυματουργοῦ.
18	6 Πα.	Σισώη τοῦ μεγάλου.
19	7 Σα.	Θωμᾶ τοῦ ἐν Μαλακῷ καὶ Κυριακῆς μεγαλομάρτυρος.
20	8 Κυ.	† Προκοπίου μεγαλομάρτυρος.
21	9 Δε.	Παγκρατίου ἱερομάρτυρος Ἐπισκόπου Ταυρομενίας.
22	10 Τρ.	† Τῶν ἐν Νικοπόλει 48 μαρτύρων.
23	11 Τε.	Εὐφημίας τῆς μεγαλομάρτυρος.
24	12 Πε.	Πρόκλου καὶ Ἰλαρίου τῶν μαρτύρων.
25	13 Πα.	Ἡ συναξίς τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ καὶ Στεφάνου τοῦ Σαβαΐτου.
26	14 Σα.	Ἀκύλα τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης.
27	15 Κυ.	† Κηρύκου καὶ Ἰουλίτης τῶν μαρτύρων.
28	16 Δε.	Ἀθηνογένους ἱερομάρτυρος.
29	17 Τρ.	Μαρίνης τῆς μεγαλομάρτυρος.
30	18 Τε.	Αἰμιλιανοῦ τοῦ μεγαλομάρτυρος.
31	19 Πε.	Μακρίνης καὶ Δίου τῶν ὁσίων.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

1	20 Πα.	† Τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ καὶ Θεοδίου. Ἀργία.
2	21 Σα.	Συμεῶνος τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ, καὶ Ἰωάν. συνασκητοῦ
3	22 Κυ.	† Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς τῆς Μυροφόρου.
4	23 Δε.	Φωκᾶ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου.
5	24 Τρ.	Χριστίνης τῆς μεγαλομάρτυρος.
6	25 Τε.	Ἡ κοίμησις τῆς ἁγίας Ἄνης μητρὸς τῆς Θεοτόκου.
7	26 Πε.	Ἐρμούλου καὶ Παρασκευῆς τῶν μαρτύρων.
8	27 Πα.	† Παντελεήμονος τοῦ μεγαλομάρ. καὶ ἱαματικοῦ. Ἀργία.
9	28 Σα.	Προχόρου, Νικάνορος, Τίμωνος καὶ Παρμενᾶ τῶν Ἀποστόλων.
10	29 Κυ.	† Καλλινίκου καὶ Θεοδότῃς τῶν μαρτύρων.
11	30 Δε.	Σύλλα, Συλλουανοῦ καὶ Κρίσκεντος ἐκ τῶν 70 Ἀποστόλ.
12	31 Τρ.	Εὐδοκίμου τοῦ Δικαίου καὶ προσόρτια τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νύξ ὥρας 11.

Ο ΗΑΙΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΘΕΝΟΝ

N.	Π.	ἡ.ἔ.	
13	1	Τε.	Ἡ πρόοδος τοῦ τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ, καὶ τῶν παιδῶν τῶν Μικαθίων καὶ Σολομονῆς καὶ Ἐλεαζάρου.
14	2	Πε.	Ἡ ἀνγκομιδὴ τοῦ λεψάνου Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρ.
15	3	Πα.	Ἰσαακίου, Δαλμάτου καὶ Φαύστου τῶν ὁσίων.
16	4	Σα.	Τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ τὰ ἁγίων παιδῶν.
17	5	Κυ.	† Εἰσιγνίου μάρτυρος.
18	6	Δε.	† Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
19	7	Τρ.	Δομετίου ἱερομάρτυρος.
20	8	Τε.	Αἰμιλιανοῦ τοῦ ὁμολογητοῦ ἐπισκόπου Κυζίκου.
21	9	Πε.	Μαθίου τοῦ Ἀποστόλου.
22	10	Πα.	Λαυρεντίου μάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου.
23	11	Σα.	Εὐπλου τοῦ δικόνου καὶ μάρτυρος.
24	12	Κυ.	† Φωτίου καὶ Ἀνικήτου τῶν μαρτύρων.
25	13	Δε.	Μαζίμου ὁμολ. ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσ.
26	14	Τρ.	Μιχαίου τοῦ προφήτου.
27	15	Τε.	† Ἡ κοίμησις τῆς Θεοτόκου. Ἀργία
28	16	Πε.	† Τῆς ἀχειροποιήτου εἰκόνης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἧτοι: τοῦ ἁγίου Μανδηλίου καὶ Διομήδους μάρτυρος.
29	17	Πα.	Μύρωνος μάρτυρος.
30	18	Σα.	Φλώρου καὶ Λαύρου τῶν μαρτύρων.
31	19	Κυ.	† Ἀνδρέου τοῦ στρατηλάτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 2593 μαρ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
1	20	Δε.	Σαμουὴλ τοῦ προφήτου.
2	21	Τρ.	Θαδσίου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Βάσσης μάρτυρος.
3	22	Τε.	Ἀγαθονίκου μάρτυρος.
4	23	Πε.	Λούππου μάρτ. καὶ ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῆς Θεοτόκου.
5	24	Πα.	Εὐτοχοῦς ἱερομ. μαθητοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.
6	25	Σα.	Βαρθολομαίου καὶ Τίτου τῶν Ἀποστόλων.
7	26	Κυ.	† Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας μαρτύρων.
8	27	Δε.	Ποιμένος τοῦ ὁσίου
9	28	Τρ.	Μωυσέως ὁσίου τοῦ Αἰθίοπος.
10	29	Τε.	† Ἡ ἀποτομή τῆς κεφ. Ἰωάννου Προδρ. Ἀργία καὶ νηστ.
11	30	Πε.	Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου καὶ Παύλου τοῦ νέου ἀρχ. Κ]πόλ.
12	31	Πα.	Ἡ κατάθεσις τῆς τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου.

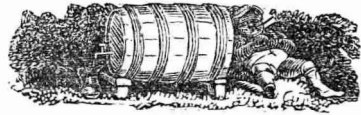

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Ἐχων ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 12 καὶ ἡ νύξ ὥρας 12.

Ο ΗΑΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΖΥΓΟΝ

N.	Π.	ἡ.ἔ.	
13	1	Σα.	† (Ἀρχὴ τοῦ Ἰουδίκτου, ἧτοι: τοῦ νέου ἔτους). Ἡ σύναξις τῆς Θεοτόκου καὶ μνήμη Συμεῶνος τοῦ Στυλίου καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. Ἀργία.
14	2	Κυ.	† Μάμαντος μάρτυρος καὶ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.
15	3	Δε.	Ἀνθίμου Νικοδημίας ἱερομάρτυρος καὶ Θεοκτίστου ὁσίου.
16	4	Τρ.	Βαδύλα ἱερομάρτυρος καὶ Μωυσέως τοῦ προφήτου.
17	5	Τε.	Ζαχαρίου τοῦ προφήτου πατρὸς τοῦ Προδρόμου.
18	6	Πε.	Ἡ ἀνάμνησις τοῦ θαύματος καὶ Μιχαὴλ ἀρχιστρατήγου.
19	7	Πα.	Προσόρτια τοῦ γενεθλίου τῆς Θεοτόκου καὶ Σώζοντος μάρτ.
20	8	Σα.	† Τὸ γενέθλιον τῆς Θεοτόκου. Ἀργία.
21	9	Κυ.	† Ἰωακείμ καὶ Ἄννης καὶ Σεθριανοῦ μάρτυρος.
22	10	Δε.	Μηνοδώρας, Μητροδώρας, Νυμφοδώρας μαρτύρων.
23	11	Τρ.	Θεοδώρας τῆς ὁσίας.
24	12	Τε.	Αὐτονομου ἱερομ. ἀπόδοσις τῶν γενεθλίων τῆς Θεοτόκου.
25	13	Πε.	Κορνηλίου τοῦ ἑκατοντάρχου.
26	14	Πα.	† Ἡ ὕψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἀργία καὶ νηστεία.
27	15	Σα.	Νικήτα μάρτυρος.
28	16	Κυ.	† Εὐφημίας τῆς μεγαλομάρτυρος.
29	17	Δε.	Σοφίας μάρτυρος καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς; θυγατέρων, Πίσσεως, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης.
30	18	Τρ.	Εὐμενίου τοῦ θαυματουργοῦ ἐπισκόπου Γορτύνης.
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ			
1	19	Τε.	Τροφίμου, Σαβδατίου καὶ Δορυμέδοντος τῶν μαρτύρων.
2	20	Πε.	Εὐσταθίου μεγαλομάρτυρος καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.
3	21	Πα.	Κοδράτου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.
4	22	Σα.	Φωκᾶ ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σινώπης.
5	23	Κυ.	† Ἡ σύλληψις τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.
6	24	Δε.	Θέκλης τῆς πρωτομάρτυρος.
7	25	Τρ.	Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας.
8	26	Τε.	Ἡ μετάνστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἀργία.
9	27	Πε.	Καλλιστράτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 49 μαρτύρων.
10	28	Πα.	Χαρίτωνος ὁμολογητοῦ καὶ Βαρούχα τοῦ προφήτου.
11	29	Σα.	Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ.
12	30	Κυ.	† Γρηγορίου ἐπισκόπου μεγάλης Ἀρμενίας.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

"Εχων ημέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11, καὶ ἡ νύξ ὥρας 13.

Θ ΗΑΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΥ ΣΚΟΡΗΙΟΥ

Ν.	Π.	ἡ.έ.	
13	1	Δε.	'Ανανίου τοῦ Ἀποστόλου, καὶ Ῥωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ.
14	2	Τρ.	† Κυπριανοῦ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰουστίνης τῆς παρθένου.
15	3	Τε.	Διονυσίου τοῦ Ἀρσιεπαγίτου ἱερομάρτυρος.
6	4	Πε.	'Ιεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
17	5	Πα.	Χαριτίης μάρτυρος.
18	6	Σα.	Θωμᾶ τοῦ Ἀποστόλου.
19	7	Κυ.	Σεργίου καὶ Βάχλου τῶν μαρτύρων.
20	8	Δε.	Πελαγίας τῆς ὁσίας.
21	9	Τρ.	'Ιακώβου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ ὁσίου.
22	10	Τε.	Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας τῶν ἀδελφῶν μαρτύρων.
23	11	Πε.	Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Θεοφάνους τοῦ Γραπτοῦ
24	12	Πα.	Πρόδου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου τῶν μαρτύρων.
25	13	Σα.	Κάρπου, Παύλου καὶ Ἀγαθονίκης τῶν μαρτύρων.
26	14	Κυ.	† Ναζαρίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτ. Κοσμά τοῦ ποιητοῦ.
27	15	Δε.	Δουκιανοῦ μάρτυρος.
28	16	Τρ.	Δογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου μάρτυρος.
29	17	Τε.	'Ωσηε τοῦ προφήτου καὶ Ἀνδρέου τοῦ ἐν Κρίσει.
30	18	Πε.	Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
31	19	Πα.	'Ιωὴλ τοῦ προφήτου καὶ Οὐαρίου μάρτυρος.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

1	20	Σα.	'Αρτεμίου μάρτυρος Γερασίου τοῦ ὁσίου καὶ τῆς ὁσίας Ματρώνης τῆς Χίουπολίτιδος.
2	21	Κυ.	† Ἰλαρίωνος τοῦ μεγάλου καὶ Σωκράτους πρεσβυτέρου.
3	22	Δε.	'Αδερκίου τοῦ θαυματουργοῦ καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 παιδων.
4	23	Τρ.	'Ιακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου καὶ Ἀποστόλου.
5	24	Τε.	'Αρέθα μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
6	25	Πε.	Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν Νοταρίων.
7	26	Πα.	† Δημητρίου μεγαλομάρτυρος καὶ μυροβλήτου. Ἀργία.
8	27	Σα.	Νέστορος μάρτυρος.
9	28	Κυ.	† Στεφάνου τοῦ Σαβαΐτου καὶ Τερσεντίου μάρτυρος.
10	29	Δε.	'Αναστασία τῆς Ῥωμαίας καὶ Ἀβραμίου τοῦ ὁσίου.
11	30	Τρ.	Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῶν ἀδελφῶν μαρτύρων.
12	31	Τε.	Στάχου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ καὶ Ἐπιμάχου μάρτυρος.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

"Εχων ημέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10 καὶ ἡ νύξ 14.

Θ ΗΑΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΣΟΤΗΝ

Ν.	Π.	ἡ.έ.	
13	1	Πε.	Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ τῶν θαυματουργῶν Ἀναργύρων.
14	2	Πα.	'Ακινδύνου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 7 μαρτύρων.
15	3	Σα.	'Ακεψιμᾶ μάρτυρος.
16	4	Κυ.	† Ἰωαννικίου μεγ. Νικανδρῶ Ἐρμαίου ἱερομάρτυρος.
17	5	Δε.	Γαλακτιῶνος καὶ Ἐπιστήμης τῶν μαρτύρων.
18	6	Τρ.	Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ ἀρχιεπισκόπου Κων]πόλεως.
19	7	Τε.	Τῶν ἐν Μελιτινῇ 33 μαρτ. Λαζάρου τοῦ θαυματουργοῦ
20	8	Πε.	† Ἡ σύναξις Μιχαήλ τοῦ Ἀρχιστρατήγου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀσωμάτων δυνάμεων. Ἀργία.
21	9	Πα.	'Ονησιφόρου, Πορφυρίου μάρτ. καὶ Ματρώνης τῆς ὁσίας.
22	10	Σα.	'Εράστου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Ἀποστόλων.
23	11	Κυ.	† Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου τῶν μαρτύρων.
24	12	Δε.	'Ωάννου τοῦ ἐλεημόνου καὶ Νεῖλου τοῦ ὁσίου.
25	13	Τρ.	† Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου ἀρχιεπ. Κ]πόλεως. Ἀργία.
26	14	Τε.	† Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου Ἀργία. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τελεῖται καὶ ἡ μνήμη τοῦ νέου μάρτυρος Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου τοῦ μαρτυρήσαντος ἐν Ῥόδῳ ἐν ἔτει 1300.
27	15	Πε.	Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀδίδου τῶν μαρτύρων.
28	16	Πα.	Μαθθαίου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ.
29	17	Σα.	Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας.
30	18	Κυ.	Πλατωνος καὶ Γεωμανοῦ τῶν μαρτύρων.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1	19	Δε.	'Αδδίου τοῦ προφήτου καὶ Βαρλαάμ μάρτυρος.
2	20	Τρ.	Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου καὶ Πρόκλου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
3	21	Τε.	† Τὰ εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Ἀργία.
4	22	Πε.	Φιλήμονος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ καὶ Κιλικίας μάρτυρος.
5	23	Πα.	Γρηγορίου ἐπισκ. Ἀκραγατίνων καὶ Ἀμφιλοχίου μάρτ.
6	24	Σα.	Κλήμεντος Πάπα Ῥώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας.
7	25	Κυ.	† Αἰκατερίνης μεγαλομάρτ. καὶ Μερκουρίου μάρτ. Ἀργία.
8	26	Δε.	'Αλυπίου τοῦ Κιονότου καὶ Νίκωνος μαρτύρων.
9	27	Τρ.	'Ιακώβου. Πέρσου τοῦ Μεγαλομάρτυρος.
10	28	Τε.	Στεφάνου τοῦ νέου καὶ Εἰρηνάρχου μάρτυρος.
11	29	Πε.	Παραμόνου καὶ Φιλουμένου τῶν μαρτύρων.
12	30	Πα.	'Ανδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου Ἀποστόλου. Ἀργία.

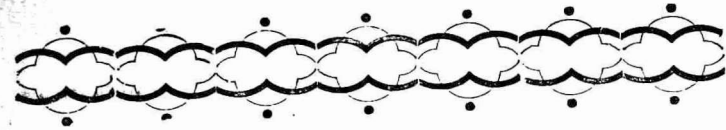

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Ἐχὼν ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 9 καὶ ἡ νύξ ὥρας 15.

Ο ΠΑΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΚΑΨΟΝ

N.	Π.	ἡ. ἔ.	
13	1	Σα.	Ναοὺμ τοῦ προφήτου.
14	2	Κυ.	† Ἀδοκκούμ τοῦ προφήτου.
15	3	Δε.	Σοφονίου τοῦ προφήτου.
16	4	Τρ.	Βαρβάρας τῆς μεγαλομ. καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.
17	5	Τε.	† Σάββα τοῦ Θεοφόρου καὶ ἡγιασμένου. Ἀργία.
18	6	Πα.	† Νικολίου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας. Ἀργία.
19	7	Πα.	† Ἀμύρσιου ἐπισκόπου Λιεδολάνων.
20	8	Σα.	Ματαπίου τοῦ ὁσίου.
21	9	Κυ.	† Ἡ Σύλληψις τῆς Θεοπρομήτορος Ἄννης. Ἀργία.
22	10	Δε.	Μηνᾶ, Ἐρμολέμου καὶ Εὐγράφου μαρτύρων.
23	11	Τρ.	Δανιὴλ τοῦ Στυλίου.
24	12	Τε.	† Σπυρίδωνος τοῦ αὐματοργαῦ. Ἀργία.
25	13	Πα.	Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
26	14	Πα.	Θύστα καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
27	15	Σα.	Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος.
28	16	Κυ.	† Ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ Μαρίνου μάρτυρος.
29	17	Δε.	Δανιὴλ τοῦ προφήτου καὶ τῶν 3 παιδῶν, καὶ Διονυσίου ἀρχ. επ. Αἰγίνης τοῦ ἐκ τῆς νήσου Ζακύνθου.
30	18	Τρ.	Σεβαστιανοῦ, Ζωῆς καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς μαρτύρων.
31	19	Τε.	Βουφρατίου μάρτυρος.
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ			
1	20	Πα.	Προεόρτια τῶν Χριστουγέννων καὶ Ἰγνατίου Θεοφόρου.
2	21	Πα.	Ἰουλιανῆς μάρτυρος.
3	22	Σα.	Ἀναστασίας μάρτυρος τῆς φαρμακολυτρίας.
4	23	Κυ.	† Τῶν ἐν Κρήτῃ 10 μαρτύρων.
5	24	Δε.	Παρθενῆ τῶν Χριστουγέννων καὶ Εὐγενίας ὁσιομάρτυρος.
6	25	Τρ.	† Ἡ κατὰ σάρκα γέννησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία τριήμερος, κατὰ τοὺς εἰς πάντα μέχρι τῆς παρθενῆς τῶν Θεογενεῶν.
7	26	Τε.	Ἡ σύναξις τῆς Θεοτόκου καὶ Εὐθυμίου ἱερομάρτυρος.
8	27	Πα.	Στεφάνου ἀρχιδ. καὶ πρωτομ. καὶ Θεοδώρου Γραπτοῦ.
9	28	Πα.	Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ καέντων δισμυρίων μαρτύρων.
10	29	Σα.	Τῶν ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντων 14 χιλιάδων νηπίων.
11	30	Κυ.	Ἀνυσίας τῆς ὁσιομάρτυρος.
12	31	Δε.	Μελάνης ὁσίας καὶ ἀπόδοσις τῶν Χριστουγέννων.

ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΑΝΔΡΕΣ

ΘΑΝΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1883—84

DONNET. Καρδινάλιος ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Βορδώ. Ἐγεννήθη τὴν 16 Νοεμβρίου 1798 ἐν Bourg—Argental (Loire). Ἀνετράφη ἐν τῇ μονῇ Saint—Irénée, ἐγένετο ἱερεὺς τῷ 1819. Μετὰ δύο ἔτη ὁ Donnet ἤρχισε νὰ κηρύττῃ λίαν ἐπιτυχῶς ἀπ' ἄμβωνος τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς ἐπισκοπὰς τῶν Blois Tours καὶ Lyon. Τὴν 30 Νοεμβρίου 1836 διεδέχθη ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπικῇ ἐδρᾷ τοῦ Bordeaux τὸν Cheverus τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ταύτην κατεῖχε 46 ἔτη. Κάτοχος πολλῶν γνώσεων ἐχρησιμοποίησε ταύτας ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ διδάσκων καὶ νομοθετῶν πάντοτε μετὰ πειστικότητος εὐγλωττίας. Τὰς ἐπιστολάς του, τὰς τῆς ὑπηρεσίας, διατάγματά του, τοὺς λόγους του ἐχαρρακτήριζον ἀκριβεία καὶ ἀπλότης ὕφους.

ΛΕΩΝ ΓΑΜΒΕΤΤΑΣ. Τῇ 31 Δεκεμβρ. τοῦ 1882 ἡ Γαλλία ἀπώλεσεν ἕνα ἐκ τῶν πρώτων αὐτῆς ἀνδρῶν, τὸν κυριώτερον αὐτῆς μοχλόν, τὸν τὸ ἐνδοξότερον τῶν παρ' αὐτῇ ὀνομάτων κεκτημένον, τὸν Λέοντα Γαμβέτταν. Ὁ Λέων Γαμβέττας ἐγεννήθη ἐν Cahors τὴν 30 Ὀκτωμβρίου 1838. Τὰς σπουδὰς του ἤρχισε ἐν τινὶ μικρᾷ μονῇ τῆς γενεθλίου αὐτοῦ πόλεως καὶ ἐτελείωσε ταύτας μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας ἐν τῷ λυκείῳ, μεθ' ὃ ἐνεγράφη εἰς τὴν ἐν Παρισίοις νομικὴν σχολὴν τὸ δὲ ἔτος 1859 εἰσῆλθεν εἰς τὸν δικηγορικὸν κύκλον τῶν Παρισίων. Κατὰ τὰς γενικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1869, ἀνεκέρυθη ὡς ὑποψήφιος ἐν Μασσαλίᾳ καὶ ἐν Παρισίοις· καὶ ἐν μὲν τῇ Μασσαλίᾳ ἔλαβε τὴν σχετικὴν πλειονοψηφίαν, ἐν δὲ Παρισίοις τὴν ἀπόλυτον. Ἐκτοτε ἀρχεται ὁ πολιτικὸς αὐτοῦ βίος. Ὅ,τι ἔμως ἀνέδειξε τὸν Γαμβέττα, καὶ ἔδωκε ἀφορμὴν νὰ δευχθῇ ὁ ἔξοχος αὐτοῦ νοῦς, ἦτο ὁ Γαλλοπρωσικὸς πόλεμος τοῦ 1870—71. Οὐδαὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ εἰς τὸν Γαμβέττα τὴν πρώτην θέσιν, τὸ πρῶτον πρόσωπον τῆς Γαλλίας κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ἐποχὴν. Τὰ πολιτικὰ αὐτοῦ φρονήματα ἐξέφραζεν

ὁ Γαμβέττας διὰ τῆς «ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ» τὴν 5 Νοεμβρίου τοῦ 1871 τὸ πρῶτον ἰδούσης τὸ φῶς. Ἐν ταῖς στήλαις τῆς ἐφημερίδος ταύτης, διερμηνευούσης τὰς ἰδέας τοῦ Γαμβέττα, ἐγράφησαν αἱ πατριωτικώτεραι καὶ μεγαλείτεραι ἕως ἰδέαι τοῦ αἰῶός μας. Ἐκτοτε τὸ ὄνομα τοῦ Γαμβέττα ἀντὶ τῆς εἰς τὰ στόματα ὄχι μόνον τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ ἀπάσης τῆς λοιπῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον καὶ πρακτικώτερον τῶν ἔργων τοῦ Γαμβέττα, ἔργον ἀπαιτοῦν οὐχὶ συνήθη καὶ τυχαῖον νοῦν, ἀλλ' ἐξόχον, εἶνε ἡ ἔδρασις τῆς Δημοκρατίας. Τίς δύναται ν' ἀντιέπη δτι ἡ Δημοκρατία τοῦ 1871 εἶνε ἔργον τοῦ Γαμβέττα; Μετ' αὐτοῦ ἐξωτερικὸν πόλεμον, πρὸς ὃν οὐδόλως ἦτο παρεσκευασμένη ἡ Γαλλία, καὶ ὅστις ἀπέβη ὁ ἐπονειδιστότατος καὶ ὀλεθριώτατος τῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναφερομένων, μετὰ πόλεμον, καθ' ὃν ἀπωλέσθησαν ἑκατοντάδες χιλιάδων τέκνων, ἑκατοντάδες ἑκατομμυρίων δραχμῶν, καὶ ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἀπαιτήματα, καὶ ὃν διεδέχθησαν καταστρεπτικαὶ ἐμφύλια ταραχαί, ἀπαιτήτο βραχίων καὶ νοῦς οἷοι οἱ τοῦ Γαμβέττα, ἵνα ἀποκαταστήσῃ τὴν τάξιν. Ἀλλ' ὁ Γαμβέττας προέβη περαιτέρω· ἐν τῷ μίση ἀπειρίας ἰδεῶν, κομματισμῶν, συγκρούσεων συμπερόντων, κατώρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ τὴν πλειοψηφίαν ὑπὲρ μιᾶς ἰδέας, ἰδέας μεγάλης, διὰ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ὁποίας εἶχεν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι ἡδύνατο νὰ εὐδαιμονήσῃ ἡ προσφιλέα αὐτῷ Γαλλία! Μόνον ἀνὴρ, ὡς ὁ Γαμβέττας, ἡδύνατο νὰ ἐπιτελέσῃ τότε παρόμοιον τι θαῦμα. Μετὰ τὸ τεράστιον τοῦτο ἔργον ὁ Γαμβέττας κατεῖχε πάντοτε τὴν ἐνεργητικώτεραν θέσιν ἐν τῇ πολιτικῇ τῆς Γαλλίας, καὶ ὡς πρόεδρος τῆς βουλῆς καὶ ὡς πρωθυπουργός.

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εὐγνωμονοῦν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ΛΕΟΝΤΟΣ ΓΑΜΒΕΤΤΑ, ἐν τῷ ὁποίῳ πολλὰς ἀνεγνώρισε φιλικώτατα αἰσθήματα, ἱκανῶς ἐξεδήλωσε τὴν ὑψίστην αὐτοῦ θλίψιν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ περιφανοῦς τῆς Γαλλίας ἀνδρός.

M. GLEISINGER. Ὁ μέγας οὗτος καλλιτέχνης ὁ ἐπὶ τοῦ μαρμαροῦ χαράσων τὰ προτόμα τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ ἀπέθανε τὴν 6 Ἰανουαρίου 1883. Ἐν ἐκ τῶν ἔργων του εἶναι ἡ «Ἀριάδνη ἐπὶ Τίγριδος». Τὸ ἀριστοῦργημα τοῦτο ἐμπνέει εἰς τὸν παρατηροῦντα αὐτὸ θρησκευτικὸν ἀληθῶς θαυμασμόν.

RIKHARDOΣ ΒΑΓΝΕΡ. Ὁ μέγας γερμανὸς μελοποιὸς ἐγεννήθη ἐν Λειψία τῇ 22 Μαΐου 1813. Ἐφηβὸς ἦτον ἤδη, ὅτε ἤκουσε τὸν Freyschuetz τοῦ Weber. Ἡ κατ' ἀρχὰς γεννηθεῖσα ἐν αὐτῷ κλίσις πρὸς τὴν μουσικὴν κατέστη μετὰ τινα χρόνον πάθος μέγα, ἀληθές, ἀκαταμάχητον ἐκ τῆς ἀκροάσεως τῶν περιφώνων συμφωνιῶν τοῦ Βετχόβεν. Ἡ «μουσικὴ τοῦ μέλλοντος», προῖόν τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Βάγνερ ἐχαρκτηρίσθη ὑπὸ πλείστον ὡς παραδοξολογία, καὶ μετ' εἰρωνείας πάντοτε

ὠμίλουν περὶ αὐτῆς. Ὁ Βάγνερ δεκαπενταετῆς ὢν ἐκεντίθη καὶ ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῆς ποιήσεως. Δὲν ἦτο μόνον μουσικός, ἦτο καὶ ποιητής! Ἡ ἰδέα τοῦ Βάγνερ ἦτο ὅτι «δραμα καὶ μουσικὴ εἰσὶν ἀχώριστα», ὅτι πρέπει ταυτοχρόνως νὰ συλλαμβάνωνται. Ὁ Ταγχεύσερ καὶ Λοχεγκρίν, ὁ Ριέντς καὶ τὸ Πλοῖον φάσμα εἰσὶν ἔργα ποιηθέντα πρὶν ἢ ὁ Βάγνερ ἐκφράσῃ τὰς ἀνμορφωτικὰς καὶ περὶ μουσικῆς τοῦ μέλλοντος ἰδέας του. Εἶτα δὲ ἐδημοσίευσεν τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ «Μελόδραμα καὶ Δράμα, ἐνθ' ἐξέθετο πᾶσα τὰς περὶ μουσικῆς ἰδέας του. Ἐκτοτε ὠνομάσθη μουσικός τοῦ μέλλοντος. Κατὰ τὸ νέον σύστημά του, ἔγραψε τὸν Τριστάν, τὸ Δακτύλιον τῶν Nielelungeu, καὶ τελευταίον τὸν Παρσιφάλ. Ἀπέθανεν ἐν Ἐνετίᾳ τὴν 13 Φεβρουαρίου 1883. Ὡραῖον εἰκόνα τοῦ ἐξόχου καλλιτέχνου, οὗ τὸν θάνατον σύμπας ὁ μουσικὸς κόσμος ἔκλαυσεν, ἐδημοσίευσεν ἡ «Ποικίλη Στοά» τῇ 1883.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΣΑΝΖΗ. Ὁ θάνατος ἐπετέθη, φαίνεται, κατὰ τῶν ὑπερασπισάντων τὴν Γαλλίαν τῇ 1871. Μετὰ τὸν Γαμβέτταν, ὅστις ἦτο ἡ κεφαλὴ τῆς Γαλλίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀπέθανεν, ὁ Στρατηγὸς Σανζή, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ δεξιὸς βραχίων. Γεννηθεὶς τῇ 1824, ἀπέθανε τῇ 1883 (5 Ἰανουαρίου). Διεκρίνετο μέχρι τέλους τοῦ βίου του οὐ μόνον διὰ τὴν παραδειγματικὴν του ἀνδρείαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν εὐθυκρίσιν του καὶ στρατηγητικότητά του. Ὁ θάνατος τοῦ στρατηγοῦ Σανζή, ἀνδρὸς ἀμειψιότητος ἀκόμη καὶ δυναμείου νὰ παράσῃ τῇ πατρίδι του μεγίστας ὑπηρεσίας, ἦτο δυστύχημα διὰ τὴν Γαλλίαν, οὐχὶ μικρότερον τοῦ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Γαμβέττα ἐπελθόντος.

—Ὁ στρατηγὸς κόμης de Martimprey, γεννηθεὶς τῇ 6 Ἰουν. 1808, ἀπέθανε τὴν 21 Φεβρουαρίου 1883. Μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον, καθ' ὃν ἔλαβε λίαν ἐνεργὸν μέρος, ἐστάλη εἰς Ἀλγερίαν καὶ κατοπιν ἀλλαγῶν ὡς γενικός ἀρχηγός.

ΙΟΥΛΙΟΣ ΣΑΝΩΛ Ἀκδημαϊκός, συγγραφεὺς γλαφυρώτατος καὶ κριτικώτατος. Ἔργα αὐτοῦ ἐπισημότερα τὰ ἐξῆς: «Σάκκοι καὶ Περγαμινάκι», «Ὁ Δόκτωρ Ἐρβώ», «Ἡ Δεσποινὴ Σεϊγλέρ», «Ἡ Μαργαρίνη», «Ἡ Μαριάννα», «Ἡ Ἐπαυλὶς τοῦ Montsalrey», «Ἡ Αἰκατερίνη», «Ἡ Οἰκία Πεναρβάν», «Μία Κληρονομία», καὶ πολλὰ ἄλλα. Ἐγεννήθη τὴν 15 Φεβρουαρίου 1811, καὶ ἀπέθανε τὴν 24 Ἀπριλίου 1883.

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ ΜΑΝΕ. Εἶς ἐκ τῶν διασημωτέρων ζωγράφων ἀπέθανε τὴν 30 Ἀπριλίου 1883. Ἀπὸ νεωσῆς ἡλικίας ἐπέκυψε εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Κατὰ τὸ ἔτος 1862, εἰκόνας τινὰς αὐτοῦ σταλεῖσαι εἰς τὴν Καλλιτεχνικὴν Ἐκθεσιν ἀπερρίφθησαν· ἀλλ' οὐδόλως τοῦτο ἀπεγοήτευσεν τὸν καλλιτέχνην. Μετὰ ἐν ἀκριβῶς ἔτος ἐνεκρίθη τὸ «Ἐν τῇ χλόῃ πρόγευμα», ἔργον αὐτοῦ ἐμποίησαν ἀρκετὸν θόρυβον· οὐχ ἦττον καὶ τοῦτο κατε-

κρίθη υπό πολλῶν λεγόντων, ὅτι διὰ τοῦ ἔργου τούτου ὁ Μανὲ προεπαθή διὰ τοῦ παραδόξου καὶ πρωτοφανοῦς νὰ κερδίσῃ τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινού, καὶ οὐχὶ διὰ τῆς τέχνης. Ἄλλοι δὲ διὰ τὸ ἔργον τοῦτο διωρισθέντες κοιταὶ μὴ ὄντες τόσον προκατειλημένοι κατὰ τοῦ Μανὲ, διειδόν ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ «σπέριμα κλισεως πραγματικῆς καὶ πρωτοτύπου ἀλλὰ μὴ εὐρύουσης εἰσέτε τὴν ὁδὸν τῆς», κατὰ τὴν ἐν τῇ κρίσει των ἔκφρασιν «Ἔτερα ἔργα αὐτοῦ εἰσὶν ὁ Χριστός καὶ οἱ Ἄγγελοι.—Ὁ Ἰησοῦς ὑβρίζόμενος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν». «Ὁ Ἐξώστης». «Τὸ μουσικὸν μάθημα». «Ἡ Ἀνάπαυσις» καὶ ἄλλα.

ΗΡΓΚΗΨ ΓΟΡΤΣΑΚΩΦ. Ὁ πρίγκηψ Γορτσακώφ, ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ρωσσίας ἐγεννήθη τὴν 16 Ἰουλ 1798, καὶ ἀπέθανε τὴν 16 Μαρτ. 1883 εἰς Βάδεν-Βάδεν. Τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον ἤρχισεν ὁ Γορτσακώφ ἐν ἔτει 1827, ὡς ἀπλὸς ἀκόλουθος τοῦ ἐν Βεροῦνη συνεδρίου. Κατὰ τὸ 1824, διωρίσθη γραμματεὺς τῆς ἐν Λονδίῳ πρεσβείας, ἐνθα κατέγραψε πολὺ εἰς τὴν ἐκμάθησιν ξένων γλωσσῶν τῷ δὲ 1830 ἐπιτετραμένους ἐν Φλωρεντίᾳ. Ἐν ἔτει 1832 ἦτο ἀκόλουθος τῆς ἐν Βιέννῃ πρεσβείας, ἐνθα ἡ ἀσθένεια καὶ κατοπινὸς θάνατος τοῦ ῥώσσου πρεσβευτοῦ, τῷ ἔδωκαν μεγάλην ἐπιρροήν. Τῷ 1841 ἐστάλη εἰς Stuttgart ὡς ἔκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος ὑπουργός· ἐνταῦθα συνετέλεσεν εἰς τὴν σύναψιν τοῦ γάμου τῆς μεγάλης δουκίσσης τῆς Ρωσσίας Ὀλγας μετὰ τοῦ βασιλικοῦ πρίγκηπος τῆς Βυρτεμβέργης· διὸ, πρὸς ἀνταμοιβὴν ἐτιμήθη διὰ τοῦ τίτλου τοῦ Ἀνωτάτου Συμβούλου. Ὁ Γορτσακώφ διέπρεψε κυρίως ἐν τῷ πολιτικῷ σταδίῳ ἀπὸ τοῦ 1853 καὶ ἐντεῦθεν, μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον καὶ τὴν συνθήκην τῶν Παρισίων. Κατὰ τὸ ἔτος 1856 ἐκλήθη εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν μετὰ τὸν τίτλον τοῦ Ἀρχιγραμματέως. Ἀπὸ τινων ὁμῶς ἐτῶν ἀπεσύρθη τῆς ἐνεργοῦς πολιτικῆς, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ ἐργασθῇ ἂν καὶ τὸ ἐπεθύμει, ἕνεκεν τῆς ἐξασθενήσεως τῶν σωματικῶν αὐτοῦ δυνάμεων. Ὁ Γορτσακώφ, πεποικισμένος δι' εὐφυΐας, παιδείας, καὶ εὐθύτητος χαρακτῆρος, ὑπῆρξεν εἰς τῶν διασημοτέρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς συγγένου Εὐρώπης.

EDOUARD LABOULAYE. Γερουσιαστής, καὶ μέλος τῆς ἀρχαιολογικῆς καὶ οἰολογικῆς ἀκαδημίας τῆς Γαλλίας, ἀπεβίωσε τὴν 25 Μαΐου 1883. Μετὰ τὸ πέραν τῶν νομικῶν αὐτοῦ σπουδῶν, ἐδημοσίευσε κατὰ πρόωτον «Ἱστορίαν τῆς ἐγγείου κτήσεως ἀπὸ Κωνσταντινίου μέχρι τῆς σήμερον». Τῷ 1845 ἐξελέγη μέλος τῆς ἀρχαιολογικῆς καὶ φιλολογικῆς ἀκαδημίας· τῷ δὲ 1849 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς νομικῆς. Κατὰ τὰς συμπληρωτικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1871 ὁ Edouard Laboulaye ἐξελέγη μέλος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως· ὑπῆρξε πάντοτε ὀπαδὸς τῆς πολιτικῆς τοῦ Θεόρου.

ΕΒΔΑΑ ΚΑΔΕΡ. Ἐγεννήθη τῷ 1807. Ἐκ νεαρῆς ἡλικίας ἐγνώριζε

τὸν τρόπον τοῦ ἀποκτεῖν δημοτικότητα. Ἡλικιωθεὶς καὶ καταστάς ἐπιφοβός ὁ Ἀβδὲλ-Καδέρ, διήγειρε τόσον τὸ μῖσος καὶ τὸν φόβον τοῦ ἡγεμόνου τῆς Ἀλγερίας, ὥστε οὗτος ἐμελέτα κατ' αὐτοῦ δολοφονίαν, ἐξ ἧς ἐσώθη ὁ Ἀβδὲλ-Καδέρ. Μετὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ μακροχρόνιον διαμονὴν του, καὶ τὴν εἰς Μίγκαν μετάδοσιν του, ἐπέστρεψεν εἰς Ἀλγερίαν, ἐνθα, συναντήσας τοὺς Γάλλους, ἐκήρυξε, μετὰ τινὰς προκαταρκτικὰς ἐχθροπραξίας, τὸν πόλεμον κατ' αὐτῶν. Ὁ πόλεμος οὗτος ὑπῆρξεν, ὡς γνωστὸν, μακρὸς καὶ καταστρεπτικός. Ὁ Ἀβδὲλ-Καδέρ κατηγορήθη ὡς προκαλέσας σφηγάς. Ὑπῆρξεν ἐν τῇ διακρουσίῳ αὐτὸν τόλμη ὁ μόνος καταργήσας ἐν τῇ φανατικῇ καὶ μουσουλμανικῇ ἐκείνῃ χώρᾳ τὸ ἔθιμον του πληρῶναι εἰς τοὺς στρατιώτας τὰς κεφαλὰς τῶν ἐχθρῶν. Ἐν ἔτει 1852, τῷ ἐπετρέπη νὰ μεταβῇ καὶ διαμείνῃ ἐν Δαμασκῷ, λαμβάνων ἐτησίαν σύνταξιν 100,000 φράγκων. Αἱ ὤραιότεραι σελίδες τοῦ βίου τοῦ Ἀβδὲλ-Καδέρ εἰσὶν αἱ διαλαμβάνουσαι τὰ περὶ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ κατὰ τὰ ἐν Δαμασκῷ σφαγὰς. Ὁ Ἀβδὲλ-Καδέρ, κερδίσας τῇ ἐπισκοπῇ τῆς Γαλλίας, τὴν ζωὴν του, καὶ ἀνακτήσας τὴν ἐλευθερίαν. δὲν ἐδείχθη ὀγνώμων ἀπ' ἐναντίας ἀπέδωκε τὸ χρέος τῆς εὐγνωμοσύνης του σώσας ἐν δικαστήματι τεσσάρων ἢ πέντε ἡμερῶν 14,000 χριστιανούς ἀπὸ τὴν μάχαιραν τῶν Μουσουλμάνων.

PAUL SIRAUDIN. Ἐν ἡλικίᾳ ἐβδομήκοντα ἐτῶν ἀπέθανε τὴν 10 Σεπτεμβρίου 1883. Ὁ Paul Siraudin, συγγραφεὺς δραματικῆς φαντασίας καὶ χάριτος σπανίως, ὑπῆρξε σύγχρονος τοῦ Balzac, τοῦ G. Bizet, τοῦ Théophile Gautier, τοῦ Méry καὶ τοῦ Goulan. Συνειργάσθη μετὰ πλείστον ποιητῶν κωμειδουλλίων (vaudevilles)· τὸ τελευταῖον δὲ ἔργον εἰς ὃ ἔλαβε μέγα μέρος ὑπῆρξεν ἡ προσφιλεὶς παρ' ἡμῶν «Fille de Madame Angot».

JEAN MARIE MICHEL GEOFFROY. Διάσημος καλλιτέχνης, ἀνῶπις ἐλεσε τὸ Palais-Royal, ἐγεννήθη ἐν Παρίσι τοῦ 1820. Ἀδαμαντοπόλις ὢν κατ' ἀρχὰς ἡ-θάλου κλίσειν τινα πρὸς τὴν σκηνὴν, εἰς ἣν μετὰ ταῦτα ἐπεδόθη μετ' ἄκρου ἐνθουσιασμοῦ καὶ ζήλου, καταστάς ἐντὸς βραχέως χρόνου εἰς ἐκ τῶν πρώτων ἡθοποιῶν τοῦ θεάτρου τοῦ Palais-Royal.

HENRI CONCIEVE. Διάσημος συγγραφεὺς, γεννηθεὶς τὴν 3 Δεκεμβρίου 1812 καὶ ἀποθανὼν τὴν 10 Σεπτεμβρίου 1883. Ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἐπιφανεστέρων καὶ μᾶλλον πολυγράφων συγγραφέων. Τὰ ἔργα του, πάντῃ σχεδὸν δαικύνουσι τὰς θελήσας καὶ ποικίλας αὐτοῦ γνώσεις· ὡς καὶ τὴν χαρακτηρίζουσαν αὐτὸν λεπτὴν εὐφυΐαν, δι' ἧς παρίστα καὶ τὰ ἐλάχιστα πράγματα διὰ τῶν ὤραιότερων καὶ εὐφροστέρων ἐκφράσεων.

D'HARCOURT. Ὁ μαρκήσιος d'Harcourt πρόην πρεσβευτῆς τῆς Γαλλίας ἐν Βιέννῃ, ἀπεβίωσε τὴν 6 Ὀκτωβρίου 1883 ἐν ἡλικίᾳ 73 ἐτῶν. Γεννηθεὶς τὴν 4 Νοεμβρίου 1809, εἰσηλθεν εἰς τὴν «Βουλὴν τῶν

μοτιμών· τῷ 1842. Ὁ μαρκήσιος d'Harcourt ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν εὐγενεστέρων καὶ σπουδαιότερων διπλωματῶν τῆς Γαλλίας, πεπρωτισμένος μετὰ παιδείας καὶ εὐφυΐας οὐχὶ τυχοῦσῶν. Ἀφῆκεν ἐπὶ τοῦ κατέχοντος ἀνωτέρας στρατιωτικῆς καὶ πολιτικῆς θέσεις.

ΠΟΙΑΝ ΔΥΝΑΜΙΝ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΔΙΑΘΕΣΗ ΕΝ ΑΝΑΓΚΗ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἐφεδρείαν τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ ἄνδρες οἱ ἀνήκοντες εἰς τὰς παλαιὰς ἐπαρχίας τοῦ κράτους ἀνέρχονται, κατὰ τὰ μητρῶα τῶν ἀρρένων, εἰς 87,181. Ἐάν δὲ προσθίσωμεν εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς τῶν νέων ἐπαρχιῶν, οὓς ἐκτιμῶμεν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σχετικοῦ πληθυσμοῦ, ὡς ἰσομένους πρὸς τὸ 1/3 τῶν ἐφεδρῶν τῶν παλαιῶν ἐπαρχιῶν, ἦτοι μὲ 17,416, εὐρίσκομεν τὸν ὅλικόν ἀριθμὸν τῶν ἐφεδρῶν τοῦ στρατοῦ ἴσον μὲ 104,497.

Ἐάν ἤδη παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐξ αὐτῶν, ἐν δεδομένη στιγμῇ, θέλουσι καταταχθῆ τὰ 2/3 μόνον, ἡ δύναμις τοῦ στρατοῦ ἦτις κατὰ τὴν προτεγῆ Δεκέμβριον ἔσται περίτῃς 30,000 ἀνδρῶν, δύναται νὰ ἀνέλθῃ καλουμένων τῶν ἐφεδρῶν εἰς 100 σχεδὸν χιλιάδας.

Τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1880 ἐπιστράτευσιν τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ, ἀποδεικνύουσι τὸ μέτριον τῆς ἀνωτέρω ἐκτιμήσεως, διότι κατὰ τὰ τέλη τοῦ εἰρημένου ἔτους, κατὰ τὰς ἐπισήμους καταστάσεις τῆς τῆν Βουλὴν προσαχθείσας, ἡ δύναμις τοῦ στρατοῦ ἀνῆλθε μετὰ τὴν κατάταξιν τῶν ἐφεδρῶν τῶν παλαιῶν μόνον ἐπαρχιῶν, καὶ χωρὶς νὰ κληθῶσιν ὑπὸ τὰ ὄπλα οἱ δι' οἰκογενειακῆς ἢ ἄλλας περιστάσεις ἀπαλλαγθέντες τῆς ὑπηρεσίας ἐφεδρῶν, οἵτινες εἰς εἴσοιν ὡς ἐγγιστα συνεποσοῦντο τότε χιλιάδας, ἢ νὰ καταταχθῶσι πάντες οἱ πλέον τοῦ ἔξαμήνου προϋπηρετήσαντες, εἰς 63,000 ἀνδρας.

Ἐνταῦθα δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐκτίμησιν ταύτην, ὅτι δύναται ἐν ἀνάγκῃ νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ, ὡς τοῦτο διατάχθη διὰ νόμου κατὰ τὸ 1881, καὶ μερὶς τις ἐκ τῶν ἀνερχομένων εἰς 146,000 ἔθνοφρουρῶν, ἰδίως ἡ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν μικροτέρων ἡλικιῶν, ἦτοι ἐκ τῶν ἀγόντων τὸ 31, 32 καὶ 33 ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἢ νὰ σχηματισθῶσι διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς χώρας καὶ πρὸ πάντων τῶν

μεθορίων ἐπαρχιῶν, εἰδικὰ σώματα, ἅτινα δύνανται νὰ περιορισθῶσι καὶ διὰ τὴν φρούρησιν φρουρίων, ὀχυρωμάτων, στρατιωτικῶν σταθμῶν, στρατιωτικῶν συγκοινωνιῶν, στρατηγικῶν σημείων κλπ. καὶ δι' ἄλλους λόγους.

Ὁ ἐλ. στρατὸς εὐρίσκεται σήμερον εἰς πολλῶν εὐνοϊκωτέρας περιστάσεις, ἵνα τεθῆ εἰς ἐπιστράτευσιν, διότι κατὰ μὲν τὸ 1880 ὑπῆρχον 22 τάγματα πεζικοῦ καὶ εὐζῶνων, μία ἱππαρχία, τρία τάγματα πυροβολικοῦ καὶ δύο τοῦ μηχανικοῦ, σήμερον δὲ ὑπάρχουσι 36 τάγματα πεζικοῦ, καὶ εὐζῶνων, τρεῖς ἱππαρχίαι, πέντε τάγματα πυροβολικοῦ καὶ τρία τοῦ μηχανικοῦ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπαπιστῶν νῦν ἀνέρχεται εἰς 1700 περίπου, κατὰ δὲ τὸ 1880 μάλις ἐξισούτο πρὸς τοὺς χιλίους· τὰ ὑπάρχοντα ἤδη εἰς τὰ σώματα κτήνη εἰσι πολυπληθέστερα, ἢ δὲ σύστασις νέων σωμάτων καὶ ὑπηρεσιῶν εὐχερεστέρα κ λ π.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

— Ἡ στρατιωτικὴ σχολὴ τῶν Εὐελπίδων συνεστήθη τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Καποδιστρίου ἐν Ναυπλίῳ τῇ 1 Ἰουλίου 1828. Ἡ Ναυπλιῶν ἡ ἔδρα τῆς σχολῆς κατόπιν μετηνέχθη εἰς Ἀγίναν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Πειραιᾶ.

Ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς σχολῆς μέχρι σήμερον ἐξεδόθησαν τέσσαρες ὄργανισμοί, τρεῖς διὰ Β. Διατάγματος, καὶ εἷς διὰ νόμου μετὰ τοῦ ὀργανιστικοῦ Β. Διατάγματος.

Διαίρεσις τοῦ καταστήματος τῆς σχολῆς.

Ἐκκλησία, Αἴθουσαι 5, Γραφεῖα 3, Κατοικίαι, Θάλαμοι 11, Νοσοκομεῖον, Φαρμακεῖον, Φυλακαὶ, Ὀπλοστάσιον, Ἀποθήκαι, Φυλακεῖον, Λιθογραφεῖον, Γυμναστήριον, Περίβολος, Θάλαμοι βιβλιοθήκης, μουσειῶν, συλλογῶν, σχεδίων.

Α' Βιβλιοθήκη

Ἡ βιβλιοθήκη περιλαμβάνει 18 τμήματα, 1) Φιλολογίας, 2) Ἱστορίας

καὶ γεωγραφίας, 3) Μαθηματικῶν, 4) Φυσικῆς, 5) Χημείας, 6) Περιγραφικῆς γεωμετρίας, 7) Ὡραίων τεχνῶν καὶ οἰκοδομικῆς, Τοπογραφίας καὶ Γαιουδαίσις, 8) Δημοσίων ἔργων, 9) Μηχανικῆς, 10) Πολεμικῆς τέχνης, 11) Ὀχυρωτικῆς, 12) Ὀπλικῆς πυροβολικῆς, 13) Στρατιωτικῆς τεχνολογίας, 14) Γεωλογίας, Ὀρυκτολογίας, 15) Δικαίου, 16) Περιοδικῶν συγγραμμάτων, 17) Στρατιωτικῶν ἡμερησίων, 18) Πινάκων στρατιωτικῶν ἀσκήσεων, γεωγραφικῶν τυπογραφικῶν, ὑδρογραφικῶν, λευκομάτων πυροβόλων Κρούπ, πυρίτιδος, πολιορκικῶν καὶ μαχῶν.

Β' Μουσείον πυροβολικοῦ.

1) Τμήμα ἱστορικόν, 2) Τμήμα διδακτικόν, περιλαμβάνον ἀγχίμαχα ὄπλα, ὄπλα διὰ πυρολίθου, ὄπλα κρουσικὰ, ὄπλα ὀπισθογεμῆ, ὄπλα ἐπαναληπτικὰ, βολίδας, φυσίγγια, πυροβόλα, βλήματα.

Χημεῖον, Φυσικῆ, Πρότυπα, Ὀργανα, Ἐργαλεῖα.

*Συλλογὴ σχεδίων καὶ πινάκων μετὰ ἢ ἄνευ χρωμάτων
χρήσιμος διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἐξῆς μαθημάτων.*

1) Τῆς Περιγραφικῆς Γεωμετρίας καὶ τῶν ἐφαρμογῶν αὐτῆς, 2) Τῆς Θεωρητικῆς Μηχανικῆς καὶ τῆς Ἀστρονομίας, 3) Τῆς ἐφημεροσμένης Μηχανικῆς, τῆς Ὑδραυλικῆς καὶ τῆς Μηχανολογίας, 4) Τῆς φυσικῆς, 5) Τῆς Χημείας, 6) τῆς Ὀρυκτολογίας καὶ τῆς Γεωλογίας, 7) Τῆς Βοτανικῆς καὶ τῆς Στρατιωτικῆς Ὑγιεινῆς, 8) Τῆς Ζωολογίας καὶ τῆς στοιχειώδους Ἰππιατρικῆς, 9) Τῆς Τοπογραφίας καὶ τῆς Γεωδαισίας, 10) Τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς, 11) Τῶν δημοσίων ἔργων, 12) Τῆς Ὀχυρωτικῆς, 13) Τῆς Πυροβολικῆς, 14) Τῆς στρατιωτικῆς Τεχνολογίας, 15) Τῆς πολεμικῆς Τέχνης, 16) τῆς στρατιωτικῆς Ἱστορίας, 17) Τῶν τοπογραφικῶν σχεδιασέων, καὶ 18) Τῆς Ἰχθυογραφίας.

Ἐκάστη τῶν συλλογῶν τούτων ὑποδιερίζεται εἰς διάφορα τμήματα εἰδικά.

Ε' Συλλογαὶ ὀρυκτῶν Ἑλληνικῶν.

Τμήματα 3 1) Ὀρυκτῶν, 2) Μαρμάρων, 3) Ἀπολιθωμάτων.

Ἐν γένει δὲ εἰπεῖν ὑπάρχουσι θάλαμοι ἐν μὲν τῷ ἀρχικῷ κτιρίῳ τῆς σχολῆς 8), ἐν τῷ παραρτήματι 25, Ἀφοδευτήρια 15, Φυλακὰ 23, = 143.

Ἡλεκτρικοὶ κώδωνες 23, Λαμπτήρες ἀερίοφωτος 205, πετρελαίου 31, ἔλαιου ἐκκλησιῶν 4, Κρουνοὶ νιπτήρων, λουτήρων καὶ μαγειρείου 87, Δεξαμεναὶ 3, Φρέατα 3.

Διοικητικὸν προσωπικόν.

Τὸ διοικητικὸν προσωπικὸν τοῦ Σχολείου μετὰ τῆς Θεραπείας περιλαμβάνει.

α') Ἐνα συνταγματάρχην ἢ ἀντισυνταγματάρχην τοῦ Πυροβολικοῦ ἢ τοῦ μηχανικοῦ διοικητὴν τοῦ Σχολείου.

β') Ἐνα ἀντισυνταγματάρχην ἢ ταγματάρχην τοῦ Πυροβολικοῦ ἢ τοῦ Μηχανικοῦ, μὴ ἀνήκοντα εἰς τὸ σῶμα, εἰς δὲ καὶ ὁ διοικητής, ὑποδιοικητὴν καὶ διευθυντὴν τῶν σπουδῶν.

γ') Ἐνα ὑπολοχαγὸν ὑπασπιστὴν.

δ') Ἐνα ἱατρόν.

ε') Ἐνα ὑποφαρμακοποιόν.

ς') Ἐνα ὑπολοχαγὸν τῆς οἰκονομίας, διαχειριστὴν τοῦ χρηματικοῦ καὶ τοῦ ὑλικοῦ.

ζ') Ἐνα ἱερέα.

η') ὀκτώ ὑπολοχαγούς, τῶν διαφόρων ὄπλων, ἀξιωματικούς ἐπιτηρητάς.

θ') Ἐνα ἀνθυπασπιστὴν τοῦ Πεζικοῦ, βοηθὸν τοῦ ὑπασπιστοῦ.

ι') Ἐνα ὑπασπιστὴν τῆς οἰκονομίας βοηθὸν τοῦ διαχειριστοῦ.

ια') Ἐνα ἐπιλοχίαν οἰκουρόν.

ιβ') δύο ἐπιλοχίας θυρωρούς.

ιγ') Ἐνα λοχίαν βοηθὸν τοῦ οἰκουροῦ.

ιδ') Ἐνα λοχίαν δεσμοφύλακα.

ιε') τρεῖς λοχίας γραφεῖς.

ις') τέσσαρες σαλπικτῆς.

ιζ') τριάκοντα στρατιώτας τῶν διαφόρων ὄπλων ὑπνέτας.

ιη') δύο λιθογράφους.

ιθ') δύο καλλιγράφους.

κ') δύο ἰχθυογράφους.

Οἱ στρατιῶται χρησιμεύουσιν ἐν τῇ σχολείῳ ὡς ξυλοῦργοι, σιδηροῦργοι, χρωματισταὶ, λιθογράφοι, φαρμακοτρίβαι, νοσοκόμοι, ἀγγελιαφόροι, γραφεῖς, ὑπνέται ἀποθηκῶν, ὑποδεσμοφύλακες, κανδηλανάπται, καὶ ἐπι τῆς καθαριότητος τῶν καταστημάτων.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω προσωπικοῦ πολιτικοῦ εἶνε μόνον οἱ καλλιγράφοι, ὁ σχεδιαστής καὶ οἱ βράπται, οἱ λοιποὶ δὲ πάντες στρατιωτικοί.

Εὐέλπιδες.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν Εὐελπίδων ἀνέρχεται εἰς 148. Ἐκ τούτων εἶνε

Ἐπιλοχία 1, Λοχία 6, Δεκανεὶς 12, Μαθηταὶ 129, = 148.

Καθηγηταὶ στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ

διδάσκοντες εἰς τὸ σχολεῖον.

Ἐδραὶ καθηγητῶν ἐν τῇ σχολῇ ὑπάρχουσιν 24, καὶ διδασκάλων 5.

Οἱ ἐν τῇ σχολείῳ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι εἶναι στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ, πάντες ἀνήκοντες εἰς τὴν δύνμιν τοῦ σχολείου.

Πιναξ τῆς ὅλης δυνάμεως τοῦ σχολείου

Ἐνώτερον προσωπικόν.

Διοικητικόν προσωπικόν 14, Στρατιωτικοὶ καθηγηταὶ 14.

Πολιτικοὶ καθηγηταὶ 12, Στρατιωτικοὶ διδάσκαλοι 2, Πολιτικοὶ 2.

Κατώτερον προσωπικόν.

Ἐκπαιδευτικοὶ 2, Ἐκπαιδευτικοὶ ἀποστρατοὶ 2, Ἐπαγγελματικοὶ στρατοῦ 8, Σαλπιγγεῖς 4, Φαρμακοτριβᾶι 2, Νοσοκόμοι 2, Λιθογράφοι 2, Στρατιῶται (εἰδικαὶ ὑπηρεσίαι καὶ καθαριότης) 38, Εὐέλπιδες 148, = 257.

*Ἀριθμὸς τῶν Εὐελπίδων ἀπὸ τῆς συστάσεως
τῆς σχολῆς μέχρι τοῦ 1882.*

Ἀπὸ τῆς 1 Ἰουλίου 1828 μέχρι τῆς 10 Νοεμβρίου 1882, ὅπλα δὴ ἐν διαστήματι 54 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς σχολῆς, εἰσηλθόντες εἰς αὐτὴν ὡς μαθηταὶ νέοι 801.

Ἐκ τούτων ἐξῆλθον

ὡς ἀξιωματ. ὡς ἀνοθ. ὡς ὑπαξ. Τὸ ὅλον

Εἰς τὸ Πυροβολικόν	11	96	8	115
» » Μηχανικόν	7	118	—	125
» » Πεζικόν	3	32	25	60
» » Ναυτικόν	—	20	—	20
» » Ἴππικόν	5	9	8	22
» » Γεωμετρ. κλάδον	—	2	—	2
	26	277	41	344

Σ. Π. Σ. Περὶ τοῦ καθιδρύματος τούτου ἠθέλομεν διαλάβει διὰ περισσοτέρων, ἐὰν ὁ χῶρος τῆς Π. Στ. ἐπέτρεπεν ἡμῖν τοῦτο. Κατὰ καθήκον δὲ ὀφείλομεν νὰ μνημονεύσωμεν τοῦ ὀνόματος τοῦ νῦν διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς κ. Π. Κολοκοτρώνη, εἰς τὴν πεφωτισμένην τοῦ ὀποίου μέριμναν, ὁμολογουμένως ὀφείλεται ἡ φαινομένη ἤδη πρόοδος τοῦ ἀρίστου τούτου σχολείου.

ΕΡΡΙΚΟΣ ΣΧΛΙΜΑΝΝ

ΠΟΙΚΙΛΗ
ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΑΙ ΠΡΩΗΝ ΚΑΙ ΝΥΝ ΑΘΗΝΑΙ

σοι, γνωρίζαντες τὰς Ἀθήνας πρὸ τριάκοντα περίπου ἐτῶν, κατέλιπον αὐτάς καὶ ἐπανέρχονται σήμερον εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου, τρίβουσιν ἐκπληκτοὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς των, καὶ δὲν δύνανται νὰ τὰς ἀνιγνωρίσωσιν.

Ἄναστασοῦσιν οἱ παλαιότεροι ἐξ αὐτῶν τὸ ἀπέναντι τῆς Τραπεζῆς — ἦτο μίᾳ μόνῃ τότε — εὐρὺ ξύλινον παράπηγμα, ὅπερ ἔστεργε τὰ πανηγυρίζοντα πᾶσαν βασιλικὴν ἐορτὴν εὐάριθμα ὀρειχάλκινα τηλεβόλα, καὶ ποῦ νὰ τὰ εὕρωσιν ! Ἐξέλειπεν ἐκεῖνο καὶ τούτων ἀπόλωτο μετ' ἧλου ἡ μνήμη. Προχωροῦσι περαιτέρω, παρέρχονται τὸ παλαιὸν Σολωνεῖον, καὶ ἀποροῦσι μὴ ἀνευρίσκοντες πλέον ἐκεῖ πλησίον τὰ μικρὰ ἐκεῖνα σανιδόπηκτα καφνεῖα, περίξτων ὁποίων συνηθροίζοντο τότε αἱ ἄθροιοὶ ἐπιφουσττανέλλαί των ἀγωνιστῶν. Προβαίνουνσιν ὀλίγα βήματα, καὶ δὲν εὐρίσκουσι τὸ Τίβολι· προχωροῦσιν ἀκόμη, καὶ δὲν βλέπουσι πλέον τὸ Παυσίλυπον. Ἐκθαμβοὶ πάντοτε τρέπουσιν ἀλλοχόστε τὸ βῆμα, καὶ ἰστάμενοι πρὸ τοῦ χειμερινοῦ θεάτρου, ὅπερ φρουρεῖ ἔτι ὁ κέρβερος Μίμης, αἰσθάνονται τὸ παράδοξον ἐκεῖνο κρᾶμα λύπης καὶ χυρᾶς, ὅπερ αἰσθάνεται ὁ ἀναβλέπων γέροντα καὶ κατεταλαιωτότατον παλαιὸν φίλον, ὃν ἐγνωρίσεν ἄλλοτε ἀκμαῖον καὶ σφριγῶντα.

— Πῶς χαίρω ὅτι σ' ἐπαναβλέπω! Τι καλὰ στέκεις! λέγουςι τὰ χεῖλη.

— Πῶς κατεβλήθη, ταλαίπωρε! Περίεργον νὰ ζῆς ἀκόμη! λέγει ἡ καρδιά.

Καὶ αἰσθάνονται πιθανῶς, ὅτι ἡ καρδιά των
recht angenehm verblutet,

ὡς λέγει ὁ Heine, καὶ ἐνθυμοῦνται τὴν Cominoti καὶ τὸν Caprile — οἱ ἀρχαιότεροι ἴσως καὶ τὴν Rita Basso, καὶ τοὺς γεροντικούς, ἔρωτας τοῦ μακκαρίτου Λόντου, καὶ τὰς σατύρας τοῦ Ὁρρανίδου — καὶ παρέρχονται ἡδέως βαρυθυμοῦντες, κ' εὐαρέστως αἰμάσσοντες τὴν καρδίαν.

Ἐνθυμοῦνται τότε, ὅτι ἐκεῖ πλησίον εὐθὺς μετὰ τὸ θέατρον ἐξετείνοντο κατάσπυρτοι ἀγροὶ καὶ ἀλώνια θεριστῶν καὶ ἀμπελοὶ περσιτέρω χλοάζουσαι, καὶ τρέπονται πρὸς τὴν πεδιάδα, ἵν' ἀναπνεύσωσιν ἀέρα καθαρῶτερον. Ἄλλ' ἀνκοῦνται εὐθὺς τὸ βῆμά των κωδωκίζουσα ἵππων τριάς, καὶ παρελαύνει ἐνώπιόν των βραρεῖα ἢ ἄμαξα τοῦ ἵπποσιδηροδρόμου. Θωροῦσιν ἀντικρὺ, καὶ ἀντὶ ἀγρῶν καὶ ἀλώνιων καὶ θυμωνιῶν βλέπουσιν οἰκίας τριωρόφους καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸ τηλεγραφεῖον ἐκτείνον διὰ τῶν ἀέρων τοὺς πολυμίτους σιδηροὺς του βραχίονας.

Ἐκπληκτοὶ πάντοτε, ἐνεοὶ καὶ ὡς ἐν ὄνειρῳ, ἀναβαίνουσι τὴν ὄδον Πειραιῶς, φράσσοντες τὰ ὄψα των πρὸς τοὺς συμμιγαῖς μουσικούς, θορύβους τοῦ ὠδείου, καὶ φθάνουσιν εἰς τὴν Πλατεῖαν τῆς Ὀμονοίας ἤτις, δὲν ἐνθυμοῦνται καλῶς, ἀλλὰ νομίζουσι ὅτι εἶχεν ἄλλο ποτὲ ὄνομα. Βλέπουσιν ἐκεῖ βρεῖθον πλῆθος ἐφορτάσιμον, ἐσθῆτας μεταξωτὰς ἀνακινούσας ἄφθονον κονιορτὸν, ἀμάξας πλήρεις γυναικῶν ἐψιμυθιωμένων, νήπια ἐνδεδυμένα ὡς πλαγγῶνας, νεκνίστους σεισοπυγίζοντας δίκην ἐταγίδων, καὶ ἀκούουσι τὴν στρατιωτικὴν μουσικὴν παίζουσαν τὰ μέλη τοῦ Βουκουρε, καὶ τρέβουσι πάντοτε τοὺς ὀρθαλμούς των καὶ δὲν πεῖθονται ὅτι γρηγοροῦσι.

Μάτην ἀναζητοῦσι γινώριμον μορφήν μεταξὺ τοῦ πλήθους ἐκεῖνου τοῦ ποικίλου. Οἱ πλεῖστοι περὶ αὐτοῦ εἰσὶ νέοι· οἱ δὲ γέροντες, ὅσοι ἀνοροῦσιν εἰς τὸ ὕδωρ τῆς Ἄλλου, παρεῖλαξαν τόσον! Οὐδ'

ἀνοβολὴ τις καὶ ἐκ τῶν παλαιῶν εὐφραίνει πλέον τὸ βλέμμα των. Φουστανέλλας μόλις που σπάνιον ἀπολείπεται ἔχνος, εἶνε δ' ἀπὸ πολλοῦ ἤδη πρόσωπα ἱστορικά οἱ γουμανάδες, εἰ ἐφορτάσιμοι τῶν ὑπηρετριῶν κατακτεταί, μὲ τὰ γαροφθαλλοκέντητα πορτοκάλια των καὶ τὰς ἐρυθράς των κακκαμάτας.

Πάντα κύκλω των μετεβλήθησαν· πάντα! Καὶ ὅ,τι ἀκούουσι, καὶ ὅ,τι βλέπουσι. Μόνον ὁ κονιορτὸς, εὐσταλής καὶ ἀκμαῖος ὡς ἄλλοτε, καὶ τῶν ὀδῶν ἡ ἀκαθαρεία, καὶ οἱ βρακένδυτοι στραγαλλοπῶλαι ἀνκομινίσκουσιν αὐτοὺς ἀμυδρῶς τὰς παλαιὰς των Ἀθήνας, καὶ ἀναπαύουσι τὸ βλέμμα των ὡς μεμονωμένα νησίδα ἐν μέσῳ τῆς κυκλώσεως αὐτοῦ ἐκπολιτιστικῆς πλημμυρῆς.

* * *

Ἄς φαντασθῆ τις ἐπὶ μικρὸν τοιοῦτόν τινα Ἐπιμενίδην, οὐχὶ κοιμηθέντα ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα ἔτη, ὡς ὁ σοφὸς τῆς Κνωσσοῦ, ἀλλὰ δικαεῖνεντα μικρὰν τῆς πρωτεύουσης τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου τριάκοντα, εἰκοσιπέντε, ἢ καὶ εἴκοσι μόνον χρόνους. Δὲν λέγομεν τεσσαράκοντα ἢ πεντήκοντα, διότι ἐξ αὐτῶν παρεῖλαξαν ἤδη τὸν βίον οἱ πλεῖστοι, ἀφοῦ ἐμερίμνησαν, ἐννοεῖται, ἄλλοι μὲν νὰ κληροδοτήσωσι τὸ χρῆμά των εἰς τὸ ἔθνικόν Πανεπιστήμιον, ἵνα οἱ σοφοὶ του πρυτάνεις ἀναλώσωσιν αὐτὸ εἰς γελιογλυφίας τοῦ Ῥήγυ καὶ τοῦ Γλάδστωνος, ἄλλοι δὲ, θυμοσφώτεροι, νὰ δόξωσι τὴν χρῆσιν αὐτοῦ εἰς ἴδρυσιν φρενοκομείου, καὶ ἄλλοι νὰ τάξωσι τὴν πρόσοδόν του εἰς μόρφωσιν διδασκάλων τῆν ἑβραϊκῆς γλώσσης ἢ ἐρμηνευτῶν τοῦ Σειράχ.

Ὁ Ἐπιμενίδης οὕτως ἐπανερχεται, ὡς προσέπομεν, εἰς τὰς Ἀθήνας· ἀλλὰ τὰς διέρχεται μόνον. Δὲν ἔρχεται νὰ καταλύσῃ τὸν βίον ὑπὸ τὸν γλαυκὸν οὐρανὸν τοῦ ἔσπερος τῆς Παλλάδος, οὐδὲ νὰ διαθέτῃ τὸ ἀποταμίευμά του εἰς κοινωφελεῖς ἐπιχειρήσεις, οὐδὲ νὰ συνοικήσῃ τὰς ἀκνησοσπέρτους χέρσους τῶν περιχώρων, οὐδὲ νὰ διδάξῃ τοὺς Ἀθηναίους τὴν χρηματιστικὴν. Δὲν παρῶξινε τοσοῦτον ἢ νοσταλγίαν τὸν πατριωτισμὸν αὐτοῦ, οὐδ' ἐκρόφωσε τόσον τὴν φιλογενειάν του ἢ μακρὰ ἐξ Ἑλλάδος ἀπουσία. Ὁ ἀνὴρ πάσχει περιέργειαν μόνον πατριωτικὴν καὶ οὐδὲν ἄλλο. Εἶνε δ' ἡ

περιέργειά του Άκακος, ἀθύρτους, ξένη πάσης ὑστεροβουλίας, ἀμέτοχος ἐπιλογισμοῦ ἢ πλυχίου σκοποῦ οἰουδάποτα. Ἐγνώρισε νεανίας τὴν Ἀθηναϊκὴν πρωτεύουσαν, ἑλληνικὴν ἔτι μικρόπολιν, καὶ ἐπανερχεται νὰ ἴδῃ καὶ θαυμάσῃ τὴν μακρόθεν φημισθεῖσαν εἰς τὰ ὠτά του εὐρωπαϊκὴν μεγαλόπολιν. Ἐγνώρισε, φοιτῶν εἰς τὸ πανεπιστήμιον πρὸ ἐτῶν πολλῶν, τὰς στενὰς ἀτραπούς, αἱ διέβαινε πρωϊνὸς τὸν χειμῶνα, σπεύδων νὰ καταλάβῃ θέσιν εἰς τὴν Πικρῶν γόπουλον. Ἐγνώρισε κ' ἐνθυμεῖται ἀκόμη τὴν μεγάλην τάφρον, τὴν ἐκτεινομένην πρὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, καὶ τὸν βραχώδη πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον ἀνήφορον, ὃν ἀνεβήχαστο ἀσθμαίνων καὶ περιπόφυρος. Ἐγνώρισε καὶ συνηλλάχθη πολλὰκις πρὸς τοὺς ὀρθρίους περιάκτας καφεὶ καὶ ζυχαίρους, οἵτινες ἀντὶ μιᾶς μόνης πεντάρας προσέφερον εἰς τοῦ μαθητῆς στενόμακρον χάρτινον κῶνον, περιέχοντα τ' ἀκριβέστερα τοῦ καφέτων συστατικά. Ἐνθυμεῖται τοῦ Βασιλέως τὸ ἐστιατόριον, ὅπου ἐχρῆταιε πολλάκις τὴν μαθητικὴν του κοιλίαν δαπανῶν ὀγδοήκοντα μόνον λεπτά. Ἐνθυμεῖται ἔτι τῆς κυρίας Ῥομπέρ τὸ ἤθερον καφεῖνόν, καὶ τοὺς ἀπελευτήτους ἀγῶνας τοῦ Παισίου, οἵτινες ἐτελοῦντο ἐν αὐτῷ γάμον ἑνὸς τριγώνου. Ἐνθυμεῖται τοὺς στόλους τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ὅπου ἀνέπνεε κατὰ τὰς ἐσπέρας τοῦ θέρους τὴν αὐρὰν τοῦ Σαρωνικοῦ, καὶ τὰ κέραι, ἅτινα ἔφερον ἀδιακόπως ὁ ὑπερέτης, ὅτε λείωτον συνέχειαν εἰς ὅς λουκουμίου ἢ μιᾶς μαστίχης. Διακροῖ ἔτι τὴν μνημὴν τῶν ἀφελῶν ἐσείνων ἐσπερινῶν συνακαστροφῶν, αἵτινες ἤρχιζον εἰς τὰς ὀκτώ καὶ ἐτελείωνον εἰς τὰς δέκα, συνεκιστοῦντο δὲ προχείρως ἐκ τῶν τυχόντων φίλων, καὶ ἤρπυοντο δι' ἑνὸς μὲν ἐνίοτε μόνου καφεὶ ἀλλὰ διὰ πολλῆς καὶ ἀκόπου πάντοτε φαιδρότης. Δὲν ἐλκυσμόνησε τὰ δῆτροχα μικρὰ ἀμάξια τῆς ἀγορᾶς, οἷδ' ἐπὶ τὸ ἄλλοθ' διὰ κάτω! τῶν ἀμαξήλων, οἵτινες ἐπὶ ὄρας μακρὰς ἐγώμίζοντο νὰ συμπληρώσωσι διὰ τὸν Πατριὰ τὸ ἔμφυχον αὐτῶν φορτίον. Ἐνθυμεῖται ἀκόμη τὰς χονδρὰς βιβλίου τῶν ἀστυνομικῶν κλητῆρων καὶ τὸν κυνὸν λευκοῦ χρωματισμοῦ τῶν, καὶ τὴν κεχαρμένην ἐπ' αὐτῶν ἰσχυρὰ τοῦ Νόμου. Ἐνθυμεῖται, . . . καὶ τί δὲν ἐνθυμεῖται! Ἀλλ' οὐδὲν σχεδὸν εἶπον φίλοι πρὸς αὐτὸν - σῶξεται πλέον ἐξ ὧσων ἐνθυμεῖται. Ἐξέλιπον,

τῷ εἶπον, πάντα ἐμεῖνα τὰ παλαιὰ τῆς μικροπόλεως γνωρίσματα, καὶ αἱ Ἀθηναῖοι ἤλλαξαν ὄψιν. Αἱ ὁδοὶ τῶν ἠγρόνθησαν, καὶ αἱ οἰκίαι τῶν ἠγρόνθησαν εἰς ὄγκον καὶ ὕψος. Τὰ καφεῖνὰ τῶν ἐπληθύνθησαν περὶ κομψὰ καὶ μεγάλα, οἱ δὲ φοιτηταὶ τῶν ἐδεκπλασιάζθησαν, ὅσον σχεδὸν καὶ τοῦ Πανεπιστημίου οἱ φοιτηταί. Ὀλίγοι μόνον προσβῦται καὶ προσβυτιζόντες παίζουσι ἔτι δόμινον εἰς τὰ καφεῖνὰ οἱ ἄνδρες καὶ οἱ νέοι παίζουσι ἐκκερτὲ καὶ βίκαρὰ εἰς τὴν λέσχη καὶ ἡ ἐνθὴκα δὲν εἶνε πλέον ἐν τρίγωνον, ἀλλὰ πολλὰὶ δρχυμῶν νέων χιλιάδες. Ἐξήρηνθησαν τὰ δῆτροχα ἀμάξια, καὶ αἱ ἀμαξίαι τῆς ἑλληνικῆς πρωτεύουσας εἶνε σήμερον αἱ ὠραιότεραι τῆς Εὐρώπης. Τὸ ἄλλοθ' διὰ κάτω δὲν ἀκούεται πλέον, διότι αἱ Ἀθηναῖοι ἔχουσι σιδηροδρόμον, δεκατεσσάρων ὄλων χιλιομέτρων. Αἱ συνακαστροφὰὶ ἀρχίζουσι σήμερον ὅτε ἐτελείωνον ἄλλοτε, οἱ δὲ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες δὲν φέρουσι πλέον βιβλίου χονδρὰς ἀλλὰ πορφύρας ἐφοστρίδας.

Πάντα ταῦτα εἶπον εἰς τὸν περιεργὸν πατριώτην νεήλυδες ἐξ Ἀθηνῶν φίλοι, καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ θαυμασιώτερα τῷ διηγήθησαν περὶ τῆς ἀγαπητῆς πόλεως τῶν νεανικῶν του χρόνων.

Ἐρχεται λοιπὸν νὰ ἴδῃ καὶ αὐτὸς τὰ συντελεσθέντα θαύματα καὶ νὰ θαυμάσῃ ἰδίους ὀμμάσει τῆς εἰς Ἀθήνας ἀθρόαν εἰσβολῆν οὐχὶ πλέον τοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλὰ τῶν πολιτισμῶν τῆς Ἐσπερίας. Ἐρχεται νὰ ἴδῃ τὴν πρὸ τριακονταετίας ἄμορφον κάμπαν μεταβληθεῖσαν εἰς περικαλλῆ χρυσαλλίδα. Ἐρχεται ν' ἀνανεώσῃ, εἰς ἐφόδιον τῶν προσβυτικῶν του ἡμερῶν, τὴν εἰς τὰς δέλους τῆς μνήμης του τετραμειμένην παλαιὰν εἰκόνα τοῦ ἕστος, ὡς ἀνανεοῦσι, ἀπὸ ἡλικίας εἰς ἡλικίαν, τὰ φωτογραφήματα τῶν τέκνων τῶν οἱ φιλόστοργοι πατέρες.

* *

Ὁ ἀγχιθὸς οὗτος παλαιὸς ἀθηναῖος κατέπλευσε νύκτα εἰς Πειραιᾶ, καὶ ἀνήλθεν ἐκεῖσε, εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ τοῦ σιδηροδρόμου. Ἀνησύχησεν ὀλίγον, ὅτε ἤκουσε τοὺς ἀμαξήλατας προσφωνοῦντας τὰ ἐξ ἀμαξίας ἀληθῶς πρὸς ἀλλήλους, ἵνα κατορθώσωσι νὰ ἐξέλθωσι τῆς αὐλῆς τοῦ σταθμοῦ ἀλλὰ τοῦτο ἀνέμνησεν αὐτὸν

τάς παλαιάς του Ἀθήνας, καὶ τὸ γινώριμον τοῦ πράγματος ἐμε-
τρίασε ἄπως τὸ τραχὺ τοῦ ἀκούσματος. Ἐπὶ οὖν ἔπειτα, ὅτι
ἢ ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του μετὰ βασις διήρκεσε
περισσότερον τοῦ σιδηροδρομικοῦ του ταξιδίου.

— Ἀληθῶς αἱ Ἀθηναὶ ἐγειναν μεγαλόπολις, διανοήθη μετ'
ἐνδομύχου εὐχαριστήσεως.

Οὕτω δὲ, ἀναπνέων δι' ἕλων αὐτοῦ τῶν πνευμόνων τὸν ἰκανῶς
ἄοσμον κονιορτὸν τῆς Αἰολικῆς ὁδοῦ καὶ κατόπιν τῆς Ἑρμαϊκῆς,
προκύπτων ἀνὰ πᾶν βῆμα διὰ τῆς θυρίδος τῆς ἀμάξης, ἵνα θεω-
ρήτῃ τὰ ἐκατέρωθεν κατὰ φωτὰ ἐργαστήρια, καὶ μετ' ἀνεκφρά-
στου θυμηδίας θεώμενος τοὺς διαβάτας, ἔφθασεν εἰς τὸ ξενοδο-
χεῖον τῆς Μασσαλίας—ἦτοι τῆς Ἀνατολῆς, ὡς αὐτὸς ἐκ παλαιοῦ
τὸ ἐγνώριζε— καὶ ἐξήτησε δωμάτιον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ.

Δὲν κατεκλίθη, καίτοι ἦτο ἀργὰ καὶ αὐτὸς κατὰ κοπος. Ἦνοιξε
τὸ παράθυρον, καὶ ἐθεώρησεν ἔξω. Ἐδίψα Ἀθήνας. Μάτην ὁμῶς
ἐκάλει τὸ βλέμμα του ἢ ὑπὲρ τὸν Παρθενῶνα φεγγεβολοῦσα πην-
σέληνος, καὶ μάτην τῶ προσεμειδίᾳ ὁ ἔναστρις οὐρανός. Αὐτὰ
ἦσαν παλαιὰ καὶ γινώριμα. Αὐτὸς ἤθελε νέκ καὶ ἄγνωστα. Ἦθελε
να ἴδῃ διαβάτας πυκνοὺς πληροῦντας τὴν ὁδὸν, καὶ ἀμάξας ἀλ-
λεπαλλήλους παρερχομένας, καὶ καταστήματα πλήρη ἀγοραστῶν
καὶ περιέργων, καὶ θόρυβον πολὺν, καὶ ζῶν, καὶ κίνησιν. Ἦθελε
ν' ἀγρυπνήσῃ ἄκων ἐκ τῆς τύρβης τῆς μεγалоπόλεως. Ἀλλ' ἦ
προσδοκία του ἀπέμεινεν ἐσφαλμένη, καὶ ταχέως κατενόησεν, ὅτι
μάτην ἠγρύπνει. Ἦκουσεν ἀπὸ τινων ὀψοπωλείων τοὺς σαρδελλο-
πώλας παῖδας πανηγυρίζοντας μεγαλοφώνως τὸ ἔωλον ἐμπορευμά-
των, ἤκουσε τὸν κρότον μιᾶς ἀμάξης κατευθυνομένης ἀργὰ εἰς τὸν
σταυλὸν τῆς, ἤκουσε τὸ παροῖνιον ἄσμα διαβατῶν τινων, παράδο-
ξον ἐχόντων τὴν ἀναβολήν, εἶδε καὶ δύο ἀστυνομικοὺς κλητῆρας,
μειδιῶντας εὐσυνειδήτως πρὸς τὰς βωμολόχους εὐφυολογίας τῶν
ἀδόντων. Ἀλλὰ τόσον μόνον.

Τέλος ἐκουράσθη, ἐνύσταξε, κατεκλίθη, καὶ ἀπεκοιμήθη.

Εἶδε καθ' ὕπνον ὅτι αἱ Ἀθηναὶ εἶχον μεταβληθῆ εἰς Φλωρεν-
τίαν, καὶ μετὰ μικρὸν ὅτι ὁμοιάζον τὰς Βρυξέλλας. Κατεγίνετο
δὲ ἤδη να τὰς μεταμορφώσῃ εἰς Παρισίους, ὅτε ἐξύπνησεν.

Ἐνεδύθη ταχὺς καὶ κατέβη να πῆ τὸν καφέν του εἰς ἕν καφε-
νεῖον, κατὰ τὴν παλαιὰν νεκρικὴν του συνήθειαν. Εἰσηλθε δὲ εἰς
τὸ πρῶτον, ὅπερ ἔτυχε δεξιά του, ἀπέναντι τῆς μεγάλης οἰκίας
τοῦ Μελᾶ.

Ἦλπιζε να ἦνε μόνος, ἢ σχεδὸν μόνος—ἦτο ἀκόμη πολὺ πρῶτ'
— καὶ ν' ἀναγνώσῃ ἐν ἡσυχίᾳ δέσμην ἑλλην προῶντων ἐφημερίδων.
Ὡς ἐπὶ τούτῳ εἶχεν ἀγοράσει πρὸ μικροῦ, ἅμα ἐξελθὼν τοῦ ξενο-
δοχείου. Ἀλλὰ τὸ καφενεῖον ἦτο πλήρες ἀνθρώπων ὁσίων καὶ
κνηθέντων, ὧν οἱ περισσεύοντες ἀπέφρασσον καὶ τὰς εἰσόδους, κα-
τέκλιζον δὲ καὶ αὐτὸ τὸ πεζοδρόμιον. Μὴ ἐννοῶν πόθεν καὶ πῶς
τοσοῦτω πυκνὸν τὸ προῶντων ἐκεῖνο σμήνος τῶν ἀέργων, μόνις κα-
τώρθωσε να εὖρηθῆσιν ἐγγύς ἐνὸς τραπέζιου, καὶ πολλάκις ζητήσας,
να λάβῃ τέλος τὸν βαρὺν καὶ γλυκὺν, ὃν ἀπὸ τριακόντα ἡδῆ
ἐτῶν μάτην ἐπόθει ἢ καρδίᾳ του.

Ἐστενοχωρεῖτο ἄπως, ἀλλ' ἦτο ηὐχαριστημένος. Τὸ πῦθος
ἐκεῖνο ὅπερ τὸν περιεκύκλου, ὁ συμμιγῆς τῶν φωνῶν του θόρυβος,
αἱ κραυγαὶ τῶν παρερχομένων ἐφημεριδοπωλῶν, ἡ τύρβη τῶν ἀει-
κινήτων ὑπηρετῶν τοῦ καφενεῖου, ἐτάραττον μὲν τὴν ἀνάγνωσίν του,
ἀλλὰ τὸν ἔτερπον ἐνδομύχως, διότι ἐπλήρουν τὰς προσδοκίας του.

— Ἀλήθεια ἐγειναν μεγαλόπολις αἱ Ἀθηναὶ, διελογίσθη καὶ
ἐξηκολούθητε ῥοφῶν μὲν τὸν καφέν του, προσταθῶν δὲ ν' ἀναγνώσῃ
καὶ τὰς ἐφημερίδας του.

Αἶφνης ἴστατ' ἐνώπιόν του ἀνὴρ δεξιῆς, τὸν βλέπει ἐπὶ τινὰς
στιγμὰς ἀτενῶς, καὶ τείνων πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα,

— Δὲν μὲ γνωρίζεις; λέγει πρὸς αὐτὸν μειδιῶν.

— Ὁ Γιαννάκης! ἀναφωνεῖ ὁ νέηλος Δημητράκης— εἰς ὃν πρέ-
πει τέλος να δώσωμεν ἕν ὄνομα.

— Ὀλόκληρος. Ἀλλὰ πῶς ἐδῶ; πόθεν ἔτσι ἐξέρχῃ; πότε
ἦλθε;

— Χθὲς τὸ βράδυ, ἀπὸ τὸ Παρίσι, διὰ να ἴδῶ τὰς Ἀθήνας μου.

— Πάντοτε φιλαθήναιος! Σ' ἐνθυμοῦμαι ἀπὸ τοὺς μαθητικούς
μας χρόνους, ὅτε ἀνέβαινες τρεῖς τῆς ἑβδομάδος εἰς τὸν Λυκαβη-
τὸν διὰ να θαυμάσῃς τὸ πανόραμά των.

— Τόρα τὰς θαυμάζω ἀπ' ἐδῶ. Τί μεταβολή! Καὶ σὸ τί γίνεσαι, τί κάμνεις;

— Τὸ βλέπεις, τί κάμνω.

— Δὲν τὸ βλέπω διόλου.

— Πῶς; δὲν ἐννόησες ἀκόμη ποῦ εὗρίσκεισαι;

— Εἶς; κερνεῖον ὑποθέτω.

— Ναί, ἀλλὰ εἶς; κερνεῖον μεσιτῶν.

— Μεσιτῶν; Ἐγείνας μεσίτης λοιπὸν ἀπὸ ὑπάλληλος;

— Τί νὰ κάμω ἀγαπητέ! Ἡ κυβέρνησις μ' ἔτρεψε πολὺ μέτρια, ἐγὼ δὲ καμμίαν διάθεσιν δὲν εἶχα νὰ γείνω ἀκτητής. Ἐβαρέθην ἐπὶ τέλους τὴν πείνην κ' ἔγεινα μεσίτης.

— Καὶ κερδίζεις τόσα περισσότερα;

— Κερδίζω κατὰ μῆνα ὅσα ἔπερα κατ' ἔτος ἀπὸ τὸ δημόσιον.

— Λαμπρά! καὶ ὅσοι αὐτοὶ εἶνε συνάδελφοί σου;

Οἱ περισσότεροι. Ἄλλοι εἶνε πλῆθιοὶ ὑπάλληλοι ὡς ἐγώ· ἄλλοι νέοι ἐπιστήμονες, τοὺς ὁποίους ἤφινε ναυτικούς; ἢ ἐπιστήμη· ἄλλοι φοιτηταὶ, οἱ ὁποῖοι εὗρίσκουσι περισσότερον προσοδοφόρον νὰ φοιτοῦν ἐδῶ παρὰ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον· ἄλλοι εἶχαν ἔργον καὶ τὸ ἄφησαν, ἄλλοι δὲν εἶχαν καὶ κῆραν. Ὅλοι τῶν τέλους πάντων, τοὺς ὁποίους βλέπεις ἐδῶ συνκροισμένους, πάσχουν μίαν κοινὴν ἀσθένειαν. . . δίψαν χρημάτων.

— Νὰ τὴν ἔχουν οἱ ἄνδρες καὶ οἱ γέροντες, δὲν ἀπορῶ. Ὅταν κανεὶς δὲν ἔχει πλέον πόθους, οὔτε ἐλπίδας, οὔτε φιλοδοξίαν οἰκονομῶν, ἐννοῶ νὰ κυνηγᾷ τὰ χρήματα. Ὅταν ξηρανθῇ ἡ καρδιά, μόνον μὲ χρήματα πατίσσεται, συμφωνῶ· ἀλλὰ νὰ πάσχουν δίψαν χρημάτων καὶ οἱ νέοι. . .

— Εἶνε κἄπως περίεργον, θὰ εἶπῃς.

— Περίεργον; Εἶνε λυπηρὸν, πολὺ λυπηρὸν διὰ τὸ μέλλον τοῦ τόπου. Ποῖους ἄνδρας τοὺ ἐτοιμάζουν οἱ νέοι αὐτοὶ, οἱ ὁποῖοι ἐγήρασαν τόσον πρόωρα; Ποίαις ἠθικαῖς δυνάμει; τοῦ φυλάττουσι οἱ ἀνάστακτες αὐτοὶ μεσίται, τοὺς ὁποίους ἐξήντηλασεν ἢ θὰ ἐξανατλήσῃ βέβαια ὁ πυρετὸς τῶν χρημάτων; Ποῖον εὐγενὲς αἰσθημα θὰ μείνῃ εἰς τὴν καρδίαν των, ὅταν γείνουν ἄνδρες, ἀπὸ ὅλη των ἢ ὑπαρξίς συνεκεντρώθη ἀπὸ τώρα εἰς τὸ ὑλικὸν κέρ-

δος; Τί κεφάλαιον γνώσεων, μαθημάτων, ἐργασίας, ἠθικότητος θὰ ταμειεύσων αὐτοὶ οἱ ἴδιοι διὰ τὸ μέλλον των;

— Ἐνδιαφίρεσαι, φίλε μου, διὰ πράγματα, διὰ τὰ ὁποῖα αὐτοὶ πολὺ ὀλίγον ἐνδιαφίρονται. Σὺ ἐταμειύσας ἀρκετὴν ποίησιν ἀπὸ τὴν νεότητί σου. Αὐτοὶ ἐργάζονται νὰ ταμειεύσων χρήματα, διότι τὰ χρήματα μόνον σήμερον κάμνουν τὸν ἄνθρωπον.

— Αὐτοῦ καταντήσατε καὶ σεις; σὰς συγχάριζω.

— Διατί νὰ μὴ καταντήσωμεν, ἀπὸ κατήντησεν αὐτοῦ ὅλος ὁ κόσμος;

— Διότι ὁ ἄλλος κόσμος εἶνε γέρον, καὶ ἡ Ἑλλὰς εἶνε ἀκόμη νέα· νὰ, δικτί! Ἄν ὁ ἄλλος κόσμος ἔπαυσεν ἀλληλοδιαδόχως ὅλους τοὺς πῆγεις μὲ τοὺς ὁποίους ἐμέτρει ἄλλοτε τὴν ἀίαν, καὶ τὴν μετρεῖ μόνον σήμερον μὲ τὰ χρήματα, εἶχε καιρὸν νὰ τὸ κάμῃ, ὁ δὲ Ζη πρὸ αἰώνων. Σεῖς ὅμως εἶθε ἀκόμη νέπια. Ἐβήκατε χθὲς ἀπὸ τὴν ἀγρόν· δὲν ἔχετε βιομηχανίαν, δὲν ἔχετε ἐμπόριον, δὲν ἔχετε σχολεῖα, δὲν ἔχετε κλῆρον, δὲν ἔχετε τίποτε, καὶ νομίζετε ὅτι τὸ ἄλλο καὶ τὸ ὀλέγα τοῦ πολιτισμοῦ εἶνε τὰ πλήρη χρηματοκιβώτια.

— Εἶσιν κἄπως ὑπερβολικός. Λησμονεῖς, ὅτι οἱ ἄνθρωποι σήμερον ἔχουν πολὺ περισσοτέρως ἀνάγκαι, παρ' ὅσας εἶχαν πρὸ τριακόντα ἐτῶν, καὶ ὅτι αἱ ἀνάγκαι αὐταὶ δὲν θεραπεύονται μὲ δόσον, μὲ σύννερα καὶ μὲ πανσέληνον.

— Δὲν τὸ λησμονῶ διόλου. Βλέπω μάλιστα μὲ λύπην μου, ὅτι κλιζήσατε τὰς ἀνάγκαι σας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι θεραπεύονται μόνον μὲ χρήματα, καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε βέβαιαι αἱ εὐγενέστεραι ἀνάγκαι τοῦ ἀθρώπου. Διατί ὅμως τὰς κλιζήσατε; Ποῖος σὰς εἶπας;

— Ὁ πολιτισμός, φίλτατε· ὁ πολιτισμός! Δὲν ἠξέσθεις, ὅτι αἱ Ἀθηναὶ ἐγένοντο μεγαλόπολις; ὅτι δὲν ἔχουν πλέον σκράντα, ἀλλὰ ἑκατὸν χιλιάδας κατωίκους; ὅτι. . .

— Ὅλ' αὐτὰ αὐτὸ τὰ εἶπαν, καὶ ἦλθα νὰ τὰ ἰδῶ. Ἀλλά, τί νὰ σοῦ εἶπῶ! τὸ πρῶτον σημεῖον τοῦ πολιτισμοῦ σας, τὸ ὁποῖον βλέπω, δὲν εἶνε πολὺ ὀρεκτικόν.

— Ἴδὲ καὶ τὰ ἄλλα, καὶ ἐλπίζω νὰ μεταβάλλῃς γνώμην.

Ἄλλὰ τώρα μὲ συγχωρεῖς νὰ σ' ἀφήσω, προσέθηκεν ὁ Γιαννάκης μεσιδιῶν. Οἱ πελάται μου βλέπεις ἀνησυχοῦν. Πλησιάζει ἡ ἐκκαθάρισις τοῦ μηνός, καὶ ἔχομεν ἐργασίας· τὸ ἐσπέρας ὅμως σὲ θέλω θὰ ἔλθω νὰ σὲ πάρω ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖον σου. . . . ποῦ κατέλυσες;

— Εἰς τὴν Μασσαλίαν.

— Λοιπὸν ἀναβλεπέμεθα.

Καὶ οἱ δύο φίλοι ἐχωρίσθησαν.

* *

Ὁ Δημητράκης ἔμεινε μόνος, ἀλλὰ δὲν ἔμεινεν ἐν τῷ καφενεῖῳ τὰ περίξ αὐτοῦ γινόμενα δὲν ἐκίνησαν πλέον τὴν περιέργειάν του, ἐτάραττον δὲ τὴν πατριωτικὴν του χολήν. Εἶχε τόσους γνωρίζει οἰκίους καὶ φίλους, καταποθέντας εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν χρηματιστηρίων! Ἐνθυμεῖτο ἄλλους, καὶ αὐτοὶ ἦσαν οἱ ὀλιγώτεροι, ὧν εἶχε βικνώσει τὴν καρδίαν τὸ ἀπὸ τῆς κυβείας χρῆμα, καὶ ἐθεώρει τὸν κύκλω τυρβάζοντα ὁμιλον ὡς ἀγέλην θυμάτων, ἀγομένην ταχέως ἢ βραδέως ἀλλ' ἀναποδράτως πάντοτε, εἰς τὰ σφαγεῖα δύο ἢ τριῶν μεγάλων κερδοσκοπῶν.

Συνήγαγε τὰς ἐφημερίδας του, ἐταμίευσεν αὐτάς διὰ τὸν μεσημβρινὸν τοῦ ὕπνου εἰς τὸ θυλάκιόν του, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν.

Οὐδένα εἶχε σκοπὸν τὸ βῆμά του. Ἦθελεν ἀπλῶς νὰ περιέλθῃ τὴν πόλιν, καὶ νὰ ἴδῃ τὰς ἐξωτερικὰς καὶ ὀρατὰς οὕτως εἰπεῖν προόδους τῆς.

Κατέβη οὕτω πρὸς τὴν ὁδὸν Πατησίων, ἐσταμάτησεν ὀλίγον πρὸ τοῦ πλήθους τῶν διαστχυρομένων ἀμαξῶν καὶ τῆς παρερχομένης ἀμάξης τοῦ ἱπποσιδηροδρόμου, καὶ μόλις κατῴρθωσεν νὰ ἀναγνωρίσῃ ποῦ εὑρίσκετο, βλέπων δεξιᾷ του τὴν ἀμετάβλητον καλλιὰν οἰκίαν τοῦ Μαυροκορδάτου, πιεζομένην ὑπὸ τὸν ὄγκον τῶν περίξ οἰκοδομῶν. Εἶδε κύκλω, καὶ ἐθαύμασε πρὸς τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν ἐν ὑπαίθρῳ καθημένων, ὧν ἄλλοι μὲν ἔπινον τὸν καφέν των, ἄλλοι ἐκαθάρζοντο τὰ ὑποδήματα, ἄλλοι ἀνεγίνωσκον ἐφημερίδας, ἄλλοι συνωμίλουν, καὶ ἄλλοι, οἱ ἐνεργητικώτεροι, ἐθεώρουν τοὺς παρερχομένους.

— Πολὺ πρέπει νὰ ἐπλούτησεν αἱ Ἀθήναι, διελογίσθη, διὰ νὰ ἔχουν τόσους ἀργούς, καὶ τόσα καφενεῖα.

Καὶ ἐτράπη δεξιᾷ, ἀναβλίνων τὴν ὁδὸν Σταδίου.

Ἐδῶ ἀληθῶς τὰ ἔχασε.

Οὐτε τάφος πλέον, οὔτε γεφύρια συνδέοντα τὰς βραχίωδαις πλευράς τῆς, οὔτε μάνδρα κατηρειπωμένα, ὡς ἄλλοτε, οὔτε οἰκὸ πεδᾶ ἀναπεπταμένα εἰς πᾶσαν τοῦ παροδίου ἀνάγκην.

Οἰκίσαι ἐκατέρωθεν μεγάλα, καὶ πεζοδρομια πλακόστρωτα, καὶ σύρματα πολλαπλᾶ τηλεγράφων, καὶ δεινροστοιχίαι, καὶ ἱκρίωματα κολοσσαῖα μεγάρων οἰκοδομουμένων.

Εἶνε ἀληθές, ὅτι ὀλίγου δεῖν ἐξώρυττε τὸν ὀφθαλμὸν του ἡ λατύπη τῶν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου μαρμαροκοποῦντων οἰκοδομῶν, καὶ ἐκηλίδου τὸν ἱκτισμὸν αὐτοῦ τὸ ἄνωθεν καταπίπτον κονίαμα. Ἄλλὰ τί ἐσήμαινον τὰ παροδικὰ ταῦτα μικρολογήματα ἀπέναντι τῆς καλλιμαρμάρου οἰκοδομῆς;

Περαιτέρω τὸν ἐξένισε κάπως τὸ οἰκτρὸν θέαμα τῶν ξηρῶν πέτρων, ἅτινα δίκην ἀνεστραχημένων σαρωμάτων, παρετάσσοντο ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, καὶ ἐφάνιντο παρακαλοῦντα τοὺς διαβάτας νὰ πτύσωσιν εἰς τὰς ρίζας των, ἵνα δροσιθῶσιν, ἐνῶ ἐγγύς αὐτῶν ἔρρεε διαρκῶς βρῦς κατακλύζουσα τὴν ὁδόν. Προσεπάθησε νὰ εὖρη πατριωτικὴν τινα ἐξήγησιν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ δὲν τὸ κατῴρθωσεν, ὡς δὲν κατῴρθωσεν ἐπίσης νὰ ἐνοήσῃ, διατί ἡ μὲν ὁδὸς ἦτο πλήρης, πηλοῦ, ἐκ τοῦ καταβρέγματος, τὰ δὲ πεζοδρομια πλήρη κονιορτοῦ καὶ χωμάτων καὶ σκουβίλων.

Ἐφθασεν οὕτω ἀπορῶν πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ ἐσταμάτησεν ἐκεῖ μικρόν, καὶ μετὰ συγκινήσεως ἀνεπόλησε ἡμέρας ἀρχαίας. Περιῆλθε χάριον τὸ θαλερὸν τοῦ κηπάριον, ἐντράπη ὀλίγον, ἰδὼν δι' ὁποίων ἀγαλμάτων ἐτίμησεν ἡ Ἑλληνικὴ ἐπιστήμη τὴν μνήμην τοῦ Ῥήγα καὶ τοῦ Γρηγορίου, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀριστερᾷ πλευρῶν, ἵνα ἐπαινίδῃ τὴν τέχην τῶν ἱερολοχιτῶν. Ἐδῶ κατεξάνεστη ἡ καρδία του, — ἰσοῦ κατεξάνεστη πρῶτον ἡ ὄσφρησις του — καὶ ἐκάλυψεν ἐξ αἰσχύνης τὸ πρόσωπον, βλέπων ὅποιον φόρον σεβασμοῦ ἐκλήθησαν οἱ παροδίται καὶ οἱ φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου νὰ προσφέρωσιν εἰς τοὺς ἥρωας τοῦ Δραγατσάνου.

Κατέλιπε βαρυθυμὸν τὸν δυσώδη περίβολον, καὶ χαιρετίσας

διὰ τρυφεροῦ βλέμματος τὴν ἀπέκλυτον μεγάλην οἰκίαν ἧς μνηστής ποιεῖ, πρὸ χρόνων πολλῶν, εἶχε κατοικήσει ἐν στενὸν δωμάτιον, προὐχώρησεν ἀναθίτων τὴν λεωφόρον Πανεπιστημίου.

Ἐραία, πολὺ ἑραία τοῦ ἐφάνη ἡ Ἀκαδημία.

— Τί θὰ τὸ κάμου; ἄραγε τὸ κατάχρυσον αὐτὸ οἰκοδόμημα! εἶπε καθ' ἑαυτὸν—καὶ ἐνθυμηθεὶς τοὺς στίχους τοῦ Bodenstedt:

Geld liebet ohne Taschen

Als Taschen ohne Geld,

— Καλλίτερον, εἶπε παρωδῶν, νὰ εἶχαμεν ἀκαδημαϊκοὺς χωρὶς Ἀκαδημίαν, παρὰ Ἀκαδημίαν χωρὶς ἀκαδημαϊκοὺς.

Εἶτα προὐχώρησε περικιτέρω, καὶ στάς ἀριστερᾷ ἐνώπιον οἰκίας ἀγκώδου; ἀνέγνω ἐπ' αὐτῆς: ΙΑΙΟΥ ΜΕΓΑΡΟΝ.

Ἐδῶ ἐσταμάτησεν ὁ νοῦς του.

— Ποῦτος ἠξέσσει τί ἐννοεῖ ὁ ποιητής! διανοήθη, ἐπαναλαμβάνων τὴν φράσιν, δι' ἧς ὁ μακαρίτης Ἀσώπιος ἐσχολίαζε τοὺς στίχους τούτους τοῦ Σολωμοῦ:

«Ζῆ τοῦ νεροῦ κ' ἡ στάλα, ὁ ποῦ κολλάει

ἔς τὸ ποτήρι. Ἀλληλοῦσα ἐγὼ κ' ἐκείνη.»

Παρήλθε τοὺς βασιλικοὺς σταύλους, οὓς εὔρεν ὡς τοὺς εἶχεν ἀφήσει, καὶ θυμῶν πάντοτε τὰ ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ νεόδμητα μέγαρα, ἔφθασεν εἰς τὴν Πλατείαν τῶν ἀνακτόρων.

Τί ἦτον αὐτό! Ἀτμομηχανὴ σφιζούσα, καὶ ἀλαξαι κατόπιν σφύμενοι πλήρεις ἀνθρώπων, καὶ σιδηρὰ ἐλάσματα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ!

— Μνήσθητί μου, Κύριε! ἀνέκραξεν ὁ Δημητράκης, καὶ ἐσταυροκοπήθη.

Κυκεῶν ἀληθῆς ἔγεινεν ὁ ἐγκέφαλός του, καὶ ἔστη ἐνὸς καὶ ἄλλου, μὴ δυνάμενος νὰ συμβιβῆσθαι ὅ,τι ἔβλεπε μὲ ὅ,τι εἶδε πρὸ μικροῦ.

— Μὰ τὸ ναι, εἶπε, περίεργον πολιτισμὸν ἔχουν αἱ Ἀθηναί.

Πολιτισμὸν Λονδίνου καὶ πολιτισμὸν χωρίου τῆς Βουλγαρίας.

Ἄλλ' ὁ ἥλιος τῶν Ἀθηνῶν ὁ κωστικὸς καὶ ἀπολίτιστος ἤρχι.

ζεν ἤδη νὰ φλέγη τὴν φαλακρὰν κεφαλὴν τοῦ νεήληδους πατριῶτου.

— Τὸ ἐσπέρας βλέπω τὰ ἄλλα μὲ τὸν Γιαννάκη! διελογίσθη καὶ ἐπανέκαμψεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον του.

* *

Ἄς ἀφήσωμεν τὸν ξένον ἡμῶν ν' ἀναγνώσῃ ἡσυχῶς τὰς προϊνάς του ἐφημερίδας χωρὶς ν' ἀναγράψωμεν τὰς ἐξ' αὐτῶν ἐντυπώσεις του περὶ τῆς γλωσσικῆς καὶ δημοσιογραφικῆς προόδου τῶν Ἀθηνῶν.

Ἄς τὸν ἀφήσωμεν ἐπίσης νὰ κοιμηθῇ τὸν μεσημβρινόν του ὕπνον μ' ὄσπην ἀταραξίαν τῷ ἐπιτρέπουσιν αἱ μυῖαι, οἱ σκνίπες, καὶ οἱ κώνωπες τῆς κλασικῆς πόλεως, καὶ ἃς παρακολουθήσωμεν αὐτὸν τὴν ἐσπέραν, ἐξερχόμενον εἰς περίπατον μετὰ τοῦ Γιαννάκη.

Ὁ Γιαννάκης, ὡς μεσίτης σεβόμενος ἑαυτὸν καὶ τοὺς πελάτας του, ἔχει, ἐννοεῖται, δίφρον κομψότατον, εἰς ὃν ἀναβιβάζει τὸν φίλον του, ἀναφωνοῦντα φαιδρῶς:

— Ἔχεις καὶ ἀμάξι, βλέπω!

— Μεσίτης καὶ ἰατρὸς χωρὶς ἀμάξι δὲν κάμνει σήμερον δουλειά εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀγαπητέ.

Καὶ φωνεῖ πρὸς τὸν ἀμαξηλάτην:

— Τράβα εἰς τὰ Πατήσια!

— Ἐδῶ εἶνε τὸ Πολυτεχνεῖον, λέγει μετὰ μικρὸν εἰς τὸν νεήλυδα φίλον· θὰ τὸ ἐνθυμείσαι βέβαια.

— Τὸ ἐθεμελίωσαν, νομίζω, ὅταν ἔφυγα· πῶς; δὲν ἐτελείωσεν ἀκόμη;

— Ἐτελείωσεν τὰ χρήματα.

— Δὲν ἠμπορούσατε νὰ τὸ κάμετε μικρότερον μ' ὅσα χρήματα εἶχατε; θὰ ἐχωροῦτε ὑποθέτω πάντοτε τὴν Ἀθηναϊκὴν καλλιτεχνίαν. Καὶ αὐτὸ τὸ ἄλλο, τί εἶνε;

— Τὸ ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον.

— Καὶ αὐτὸ ἀτελείωτον. Ἄς ἦνε! ἑλληνικὴ ἀσθένεια. Μεγάλα τὰ σχέδια καὶ μικρὰ τὰ πράγματα. Ἄλλ' ἃς ἀφήσωμεν τὰς

οικοδομίας, νὰ ἰδοῦμεν ὀλίγον καὶ τὸν ζωντανὸν κόσμον. Ποία εἶνε αὐτὴ ἡ κυρία εἰς τὸ ἀμάξι;

— Εἶνε μία κυρία... κἄπως... δηλαδὴ... πῶς νὰ σοῦ εἰπῶ...

— Ἐννόητα. Περίεργον νὰ ἦνε τόσον σεμνὰ ἐνδυμένη. Ἐγὼ θὰ ἐξελάβομαι ὡς τοιαύτην ἐκείνην ἐκεῖ, ἡ ὁποία περιπατεῖ δεξιᾷ εἰς τὸ πεζοδρόμιον.

— Αὐτὴ; εἶνε κυρία πολὺ καθῶς πρέπει.

— Καὶ διατί ἐνδύεται ἔτσι;

— Εἶνε συρμός, φκίνεται.

— Ὁ συρμός εἶνε πολλῶν εἰδῶν, ἀγαπητέ· ὅλλ' αἱ κυρίαι σας, βλέπω, δὲν ἐκλέγουν τὸν καλλίτερον. Καὶ αὐτὴ ἡ ἄλλη κυρία εἰς τὸ ἀμάξι, ποία εἶνε;

— Ὅ,τι ἦτον ἡ πρώτη.

— Αἶ! νὰ σοῦ εἰπῶ, κκλὰ προωθεύσατε. Μὲ τὸ ἔλεγαν...

Ἄλλὰ διακρίπτει αἴρνης τοὺς λόγους τοῦ ἀγαθοῦ ξένου θόρυθου φωνῶν, κρυγῶν, ὕβρεων, ἀνταλλασσομένων μεταξὺ καβάρη γωγῶς, ἐκλύοντο; τὸ ἀμάξιόν του ἀπὸ βυτῆρος καὶ κλητῆρος ἀστυνομικοῦ, διατάσσοντο; αὐτὸν νὰ σταματήσῃ. Ὁ ἀμαξηλάτης φκίνεται πως ὑποβεβρεγμένος, ὁ δὲ κλητῆρ δὲν φαίνεται νῆστις.

Τί προσφωνοῦσιν ἀλλήλους ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, εὐκόλως δύναται τις νὰ φαντασθῇ. Τὸ ἀμάξιον τρέχει πάντοτε, ὁ κλητῆρ μονολογεῖ, χειρονομῶν τραγικῶς ὡς πρωταγωνιστῆς τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου, διότι οὐδεμίαν ἔχει αὐτὸς διάθεσιν οὔτε αἱ κνημαὶ του δύναμιν νὰ τρέξωσι κατόπιν τοῦ παραβάτου τῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων, οἱ δὲ διαβάττι ὑποχωροῦσι μὲν φρονίμως πρὸ τοῦ κελπάζοντος ἱππάρου, συναγείρονται δὲ περὶ τὸν κλητῆρα καὶ σχολιάζουσι πατριωτικῶς τὰ γινόμενα. Ἄλλὰ διὰ μᾶς ἡ σκηνὴ μεταβάλλεται. Τὸ ἀμάξιον τρέχον πάντοτε ἀνατρέπει ἐν μέσῃ ὁδῷ ἀμέριμον χωρικὸν, μεταβάλλονται ἐπὶ τοῦ ὄνου του εἰς τὴν πόλιν. καὶ τὸ ἱππάρου σταματᾷ τέλος, ἐκπληκτον καὶ αὐτὸ πρὸ τοῦ κατορθώματός του. Ὁ κλητῆρ καταφθάνει τότε δρομικῶς, ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ ἀμαξηλάτου, δέρει, δέρεται, καὶ ἐν μιᾷ στιγ-

ΟΡΦΕΥΣ

ΘΡΗΝΩΝ ΤΗΝ ΕΥΡΥΔΙΚΗΝ

μη εὑρίσκειται χαμαὶ ἀνάσκειλος δι' ἐνὸς λακτίσματος τοῦ ἀμαξή-
λάτου, ὅστις τρέπεται εἰς φυγὴν.

— Ποῦ θὰ μοῦ πᾶς! λέγει στωϊκῶς ὁ κλιπτήρ, ἐγειρόμενος καὶ
τινάσσων τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῆς πρῶν πορφυρᾶς ἐφεστρίδος του.
Ποῦ θὰ μοῦ πᾶς!

Καὶ ἐπιβαίνων μεγαλοπρεπῶς τοῦ ἀμαξίου, δράττεται τῶν
χαλινῶν, καὶ ὀδηγεῖ αὐτὸ εἰς τὴν Ἀστυνομίαν, ἀφίνων εἰς τοὺς
διαβάτας νὰ μεριμνήσωσι περὶ τοῦ μωλωπισθέντος χωρικοῦ.

— Πῶς σοῦ ἐφάνη ἡ σκηνή; ἐρωτᾷ ὁ μεσίτης τὸν φίλον του.

— Ἄς ἐπιστρέψωμεν, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος, χωρὶς ν'ἀπαντήσῃ.

— Εἰς τὰ Ὀλύμπια! διατάσσει ὁ Γλυκνάκης τὸν ἀμαξήλατῆν
του, καὶ ὁ δίφρος διαβαίνων ταχὺς τὴν ὁδὸν Πατησίων καὶ τὴν
ὁδὸν Σταδίου, διελαύνει τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος.

Ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ παίζει ἀπὸ τῆς κεντρικῆς ἐξέδρας,
καὶ κόσμος πολὺς πληροῖ τὴν πλατεῖαν. Οἱ μὲν κάθονται κύκλῳ,
βροφῶντες μετὰ τοῦ κονιορτοῦ τὸν κερῆν των, οἱ δὲ περιπατοῦσιν
ἄνω καὶ κάτω, καὶ ὀλίγοι, πρὸς ὀλίγοι κυκλοῦσι τὴν ἐξέδραν,
προσέχοντες εἰς τὴν μουσικὴν.

— Ὁ δῆμος, λέγει ὁ Δημητράκης, πρέπει νὰ κερδίξῃ ἀρκετὰ
ἀπ' αὐτὰ τὰ κερνεῖα.

— Πῶς, δηλαδὴ;

— Πόσον τοὺς ἐνοικιάζει τὸ μέρος τῆς πλατείας τὸ ὅποιον τοὺς
παρὰχωρεῖ διὰ τὴν τεποθέτησιν τῶν τραπέζιων των;

— Ὁ δῆμος δὲν ἐνοικιάζει τίποτε. Αὐτὸ δὲ ἔλειπε, νὰ μᾶς
ἐνοικιάξῃ τόρα ὁ δῆμος καὶ τοὺς δρόμους. Οἱ ἄνθρωποι βάζουν
τὰ τραπέζια των ἐμπρὸς εἰς τὰ καταστήματά των, καὶ κανεὶς δὲν
τοὺς ἐμποδίζει.

— Ἄ! ἔτσι ἐννοεῖτε σεῖς ἐδῶ τὰς πλατείας. Πολὺ καλὰ· ὡς
πρὸς τοῦτο δὲν ἐγείνατε, βλέπω, ἀκόμη παρισινόι, ἐνῶ τοὺς ἐπε-
ράσατε ὡς πρὸς τὰς ἀγγελίας τῶν δημοσίων θεαμάτων.

Καὶ ὁ νέηλος Ἀθηναῖος δεικνύει εἰς τὸν μεσίτην ὑπερμεγέθη
θεατρικὴν εἰδοποίησιν κυκλοφοροῦσαν διὰ τοῦ πλήθους ἐπὶ τῶν
ῶμων μικροῦ γεροντίου.

Ἢ ἀμαξία διέρχεται μετὰ μικρὸν τὴν ὁδὸν Φιλελλήνων, κάμ-

πτεϊ τὴν ἀγγλικὴν ἐκκλησίαν καὶ καταβαίνει πρὸς τοὺς παρισισίους κήπους.

— Δὲν ἀφίνομεν τὸ ἀμάξι, νὰ περιπατήσωμεν ὀλίγον; παρατηρεῖ ὁ ξένος. Ἦθελα νὰ βλέπω καὶ νὰ παρατηρῶ ἀνετώτερον.

— Διαιτέῃ ἔχει, ἀπαντᾷ ὁ Γιαννάκης· ἀλλὰ θὰ κουρασθῶμεν.

— Ἔτσι γρήγορα κουράζεσθε τὴν οἱ Ἀθηναῖοι; Δὲν πιστεύω· ἔπειτα, ἂν κουρασθῶμεν καθήμεθα.

Οἱ δύο φίλοι ἐξακολουθοῦσιν οὕτω πεζοὶ τὴν δρόμον των, καὶ ἀναβαίνουν εἰς τὸν λόφον τοῦ καφενείου τῶν Ὀλυμπίων.

— Ἐδῶ, βλέπετε, παρατηρεῖ ὁ μεσίτης, τὰ ἔχομεν ὄλα: Ἐστιατόριον, καφενεῖον καὶ θέατρον.

— Ἐδῶ, ἀπαντᾷ ὁ κατίπληκτος φίλος του, δὲν ἀναγνωρίζω πλέον τίποτε. Ἐνθυμοῦμαι χωράφια, θημωνιαῖς, ἀλώνια, ποῦ καὶ ποῦ κανὲν ἐνάριον τῆς Πλάκας, καὶ ἐκεῖ κάτω εἰς τὰς Στῆλας ἐν μικρὸν καφενεδάκι ἀπὸ σανίδας. Τί εἶνε ὅλ' αὐτὰ τὰ φῶτα ἐκεῖ κάτω;

— Θέατρα, καφενεῖα, ἔστιατόρια, λουτρά. . .

— Λουτρά; ἔχει ἀπὸ νερὸν τοῦ Ἰλισσοῦ, ὑποθέτω.

— Λουτρά θαλάσσια, φίλτατε.

— Ἔλα, ἔφησε τὰς ἀστείότητας.

— Θαλάσσια λουτρά, . . . ἀληθινά, μὲ ἀληθινήν θαλάσσαν.

— Καὶ τί τὰ ἤθέλατε ἐδῶ τὰ θαλάσσια λουτρά, ἀφοῦ ἔχετε τὴν θάλασσαν ἐμπρὸς εἰς τὴν μύτην σας;

— Τὰ ἤθελεν ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος τὰ ἔφερε μὲ σιδηροῦς σωλήνας, μὲ ἀτμομηχανάς, μὲ διπλὰς, τριπλὰς δεξμενάς. . .

— Πηγαίνει κόσμος;

— Λέγουν· ἐγὼ δὲν ἐπῆγα.

— Οὔτε θὰ πάγης, ὑποθέτω.

— Δὲν ἤξεύρω, μὰ τὴν ἀλήθειαν. Ἐδῶ εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπως ἐγείναμεν, κανεῖς δὲν ἤξεύρει σήμερον τί θὰ κάμη αὔριον.

Καὶ οἱ δύο φίλοι προχωροῦσι πρὸς τὸ ἄντρον τῶν Νυμφῶν, μετὰ κόπου πολλοῦ διασχίζοντες τὸ πυκνὸν πλῆθος τῶν περιπατητῶν, καὶ προσέχοντες μὴ ἀνατραπῶσιν ὑπὸ τῶν ἀμαξῶν, αἵτινες διασταυροῦνται πηντχόθεν.

— Δὲν μὲ λέγεις, σὲ παρακαλῶ, ἕνα πράγμα; λέγει ὁ νέηλος πατριότης, καὶ ἀνακόπτει πρὸς στιγμὴν τὸ βῆμά του.

— Τί;

— Ὅλον αὐτὸ τὸ πλῆθος τὸ ἐορτάσιμον, ὅλα αὐτὰ αἱ ἄμαξαι, τὰ φῶτα, αἱ μουσικαί, ἡ κίνησις, ὁ θόρυβος, . . . σημαίνουν, ὅτι ὁ κόσμος αὐτὸς διασκεδάζει.

— Βεβαίως.

— Κι διὰ νὰ διασκεδάζῃ τοιουτοτρόπως, θὰ εἰπῇ, ὅτι ἐξοδεύει.

— Ἐννοεῖται.

— Ἦθελα λοιπὸν νὰ ἤξευρα, ἂν τὰ χρηματικὰ περισσεύματα ἄλλου αὐτοῦ τοῦ κόσμου ἠὔξησαν ἀναλόγως μὲ τὰς διασκεδάσεις του. Τοῦτέστι μὲ ἄλλους λόγους, ἂν ὅλον αὐτὸ τὸ πλῆθος συλλογίζεται πρῶτον τὰς πρώτας καὶ κυρίας του ἀνίγκας καὶ ἔπειτα διασκεδάζει, ἢ κόμνει τὸ ἐντίστορον, . . . ὡς φοβοῦμαι. Διότι· τί νὰ σὲ εἰπῶ, ἀγαπητέ. Πολὸν, πάρα πολὺν κόσμον βλέπω διασκεδάζοντα εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἂν ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος διασκεδάζει ἀπὸ τὰ περισσεύματά του, τότε χαρὰ εἰς ἐσῆς.

— Δὲν ἤξεύρω τί ν'ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐρώτησίν σου. Ποῦς ἤξεύρει τί ἔχει ὁ ἄλλος εἰς τὴν σακοῦλάν του, καὶ πρὸ πάντων τί ἔχει εἰς τὸ κεφάλι του.

— Τὸ δεύτερον γνωρίζεται εἰκολώτερα παρὰ τὸ πρῶτον. Ἀλλὰ κ' ἐκεῖνο δὲν ἠμπορεῖ νὰ ᾔνε μυστικὸν εἰς κοινωνίαν μικρὰν ὡς τῶν Ἀθηνῶν.

— Ἡ κοινωνία μας δὲν εἶνε πλέον τόσον μικρά. Ἔσον τὴν ἤξευρες.

— Ὅσον καὶ ἂν ἠὔξησε, μικρὰ εἶνε πάντοτε.

— Ἄλλοτε ἐγνωρίζομεθα ὅλοι, μικροὶ μεγάλοι· τὴν παγκρίνειν περιπάτων καὶ μεταξὺ ἐλατῶν ἀνθρώπων μόλις ἀπαντᾷ εἰς τὸν δρόμον ἕνα γνώριμον. Ὅπως δὴ ποτε ὅμως . . . ὑποθέτω. . .

— Ὑποθέτεις ὅτι φοβοῦμαι, μοῦ φαίνεται. Ὅτι δηλαδὴ, οἱ περισσότεροι τῶν κυρίων αὐτῶν καὶ τῶν κυρίων φροντίζουν περισσότερο πῶς νὰ διασκεδάσουν παρὰ πῶς νὰ φάγουν, καὶ συλλογίζονται πλεῖότερον πῶς νὰ ἐνδυθῶν παρὰ πῶς νὰ κατοικήσουν.

— Δὲν εἶνε καὶ αὐτὸ συνέπεια τοῦ πολιτισμοῦ;

— Ἐνὸς εἴδους πολιτισμοῦ, τοῦ χειροτέρου. Ὁ πολιτισμὸς αὐτός εἶνε πολιτισμὸς ἐξωτερικὸς, πολιτισμὸς κατ' ἐπίδειξιν, πολιτισμὸς πιθήκων. Θέλετε νὰ φανήτε καλλίτεροι παρ' ὅ,τι εἴσθε, πλουσιώτεροι παρ' ὅ,τι εἴσθε, σημαντικώτεροι παρ' ὅ,τι εἴσθε. Διατί; Διὰ νὰ γελάσετε ὁ εἶς τὸν ἄλλον. Καὶ ἅμα τὸ κατορθώσατε, εἴσθε εὐχαριστητέοι, ἐνῶ συναισθάνεσθε κάλλιστα, ὅτι ὅλ' αὐτὰ εἶνε κωμωδία, τῆς ὁποίας οἱ ἠθοποιοὶ εἶνε συγχρόνως καὶ θεαταί.

— Πολὺ αὐστηρὸς καὶ πολὺ ἀπαισιόδοξος ἔγινες.

— Οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο. Βλέπω τὰ πράγματα πρώτην φοράν, καὶ δι' αὐτὸ τὰ βλέπω καθαρώτερα. Δι' αὐτὸ ἕως καὶ μὲ λιποῦν περισσότερον. Ἐν μόνον πρᾶγμα μὲ παρεφημεῖ.

— Ἄ! δόξα τῷ θεῷ! ἃς ἀκούσωμεν καὶ τὴν παρεφηρίαν σου.

— Μὲ παρεφημεῖ ἡ ἰδέα, ὅτι ὁ ἀθηναϊκὸς αὐτὸς πολιτισμὸς, τοῦ ὁποίου βλέπω σήμερον ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὅσα δείγματα, δὲν εἶνε ὁ ἀληθὴς καὶ πραγματικὸς πολιτισμὸς, ἔχει μόνον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' οὐδὲ τῶν Ἀθηνῶν αὐτῶν. Ἐχω πεποιθήσιν ὅτι ὁ πολὺς λαὸς, ὁ ἑλληνικὸς, ὁ ἀθηναϊκὸς, ἔμεινεν ὀπίσω ἢ καὶ δὲν ἐμῆκεν ἕως διόλου εἰς τὸν δρόμον αὐτόν, ὅπου παρατρέχετε σεῖς οἱ ἄλλοι. Δὲν ἤξεύρω, ἂν ἐπολιτίσθη ἀλλέως, ἂν ἀνετράφη πολιτικῶς, ἂν ἐξεπαιδεύθη, ἂν ἐμορφώθη, ἂν ἠθικοποιήθη. Δὲν τὸν εἶδα καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ κρίνω. Ἄλλ' ἔχω καὶ περὶ τούτου μερικὰς ἀμφιβολίας. Ὅπως δὴποτε ἡμῶς εἶμαι βέβαιος, ὅτι εἰς τὸν κατήφορον αὐτὸν δὲν παρεκλόουθησε τὴν δὴθεν πολιτισθεῖσαν μειονοψηφίαν σας. Εἶνε φρονιμώτερος ἀνκντιβόητος καὶ πρακτικώτερος.

— Καὶ δὲν συμβαίνει ἄρα γε τὸ ἴδιον εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Δὲν εἶνε παντοῦ ὁ λαὸς εἰς κατωτέραν βαθμίδα πολιτισμοῦ ἀπὸ τὰς ἀνωτέρας τάξεις;

— Ναί, ἀλλ' ἔχει ὁ πολιτισμὸς του εἶνε ὁ ἴδιος κατὰ ποιότητα, καὶ διαφέρει μόνον κατὰ ποσότητα. Ἐδῶ δε νομίζω, ὅτι ὁ λαὸς εἶνε ἀκόμη ἑλλην, ἐνῶ σεῖς δὲν ἐγείνατε ἀκόμη Εὐρωπαῖοι.

Οὔτω δὲ ὁμιλοῦντες οἱ δύο πλαιεῖ συμμυθιτικῶς, ἔφθασαν εἰς τὸ ἄκρον σχεδὸν τοῦ παρλιτισμοῦ περιπάτου, καὶ χωρὶς καὶ νὰ τὸ παρατηρήσωσιν, εἰσῆλθον εἰς ἓν τῶν παρ' αὐτῶ κηπαρίων, εἰς οὗ

τὸ βάθος ὠρύετο, ἀπὸ προχείρου ξυλίνου ἰκρίωματος. Ξενικὴ τις μαϊνάς, ἀπότακτος ἐρῶδουλος τῆς πανθήμου ἀφροδίτης.

— Καὶ ἐπέσκαμεν! παρετήρησε δυσθύμως ὁ μεσίτης, περιβέπων τὸ συμμυθῆς πῶς κοινόν, ὅπερ ἐκάπνιζε μεγαλοφρονῶν ὑπὸ τὰ φιλκκρὰ δένδρα τοῦ κήπου.

— Δὲν πειράζει, ἀπήντησεν ὁ ἀγαθὸς ξένος. Καθήμεθα ὀλίγον πᾶράμερα, ἐκεῖ κάτω εἰς τὸ σκότος, καὶ παρατηροῦμεν. Τὸ θέαμα εἶνε ἀξιοπερίεργον.

Κ' ἐκάθισαν ἀληθῶς εἰς τὴν ἀποκνηρωτάτην τοῦ κήπου γωνίαν, ἧς μόλις ἐδείκνυνον τὸ σκότος οἱ ἀπὸ τῶν κλάδων κρεμάμενοι ὀλίγοι καὶ κηπνίζοντες φανοί. Ἐνόμισαν τὴν κατ' ἀρχὰς ὅτι ἦσαν μόνοι. Δὲν εἶδον ὅτι πλησίον αὐτῶν, εἰς ἔτι βαθύτερον σκότος, ἐκάθηντο ἄλλοι, σιγήσαντες ἅμα ὡς ἤκουσαν κρότον βημάτων. Ἄλλ' οἱ γείτονες οὗτοι ταχέως καὶ ἱερυβωδῶς ἐδήλασαν τὴν παρουσίαν των.

— Ἐλα βρέ! ἐφώνησεν αἴφνης εἰς ἐξ αὐτῶν ἑπὶ ὀσώπασες; Κόρυζα σ' ἐπικατε; Πιὲ ν' ἀνοίξῃ ὁ λακίμης σου!

— Ἄς τὸ ποῦμε, τὸ λοιπὸν, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

— Ἄς τὸ ποῦμε, ἀροῦ πιοῦμε, παρετήρησε τρίτος, ὁ εὐφρολόγος, φαίνεται, τὸς ἐμνημόρευσε, καὶ ἐκένωσε ποτήριον ρητινίου.

Σπογγίστας δὲ διὰ τῆς εὐρείας αὐτοῦ παλάμης τοῦς μύστακας του, ἤρξατο ἄδων.

«Ὀλίγη ἡ παπαροῦνια, παπαροῦνά μου!»

Τὸ ἄσμα του, σιγαλὴ τὸ πρῶτον μονωδία, ἀντήχει βαθμηδὸν ἐντονώτερον, ἀπέβη δὲ τέλος εἰς μεγαλόφωνον χωροδίαν, ἧς μετέσχον πάντες οἱ συμπόται. Ἡ φοβερὰ των ὕλακῃ, ἦν συναπετέλουν φωναὶ πάροινοι καὶ βραγχώδεις, συνεκάλυψε ταχέως καὶ τῆς αἰοῦδος τὰς παραφωνίας, καὶ τῶν θεατῶν τὰς θορυβώδεις ἐπευστημῆσεις, καὶ αὐτῶν τῶν ὑπηρετῶν τὰς ὀξείας κραυγὰς, ἀγγελοῦτων ἔσαν βαρὺν καὶ γλυκὸν ἢ μίαν γκαζούζ. Συνώδευον δ' αὐτὴν, διέκην ὑποκρούσεως, ποτηρίων πάταγος καὶ χειροκροτήσεις ἔρρυθμοι καὶ βωμολογικὰ ἀστειύματα, ἀποτεινόμενα εἴτε πρὸς τὴν ἀπὸ σκηνῆς ἄδουσαν, εἴτε πρὸς τὸ κοινόν, εἴτε πρὸς τοὺς ὑπηρετὰς αὐ-

τοὺς τοῦ κερφενίου, δάκρυα προσήρχετό τις αὐτῶν, κομίζων νέαν ὀκάν ῥητινίου ἢ νέον μεζέν.

— Δὲν φεύγομεν; παρατριεῖ ταπεινὴ τῇ φωνῇ ὁ Γιαννάκης πρὸς τὸν φίλον του.

— Φεύγομεν ἂν θέλης, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος ἐγειρόμενος, ἀλλ' ἐμὲ τὸ θέαμα δὲν μὲ δυσαρρεστῆ διόλου.

— Δὲν σέ . . . ;

— Παντάπασι. Βλέπω πῶς διασκεδάζει ὁ ἀθηναῖός μου ὁ πανταῖος, ὁ ἀληθινός, ὁ γνήσιος, καὶ βλέπω ὅτι εἶχα δίκαιον. Αὐτὸς τὸν ὅποιον βλέπεις ἐκεῖ, εἶνε ὁ πραγματικὸς πολιτισμὸς τοῦ σημερινοῦ Ἕλληνας.

— Δὲν ἔχεις διόλου δίκαιον, διότι αὐτοὶ εἶνε κοινοί, πρόστυχοι ἄνθρωποι, . . . καὶ εἶνε μεθυσμένοι.

— Κοινοὶ ἢ πρόστυχοι, ἀδιάφορον· εἶνε λαὸς, καὶ ὁ λαὸς αὐτὸς δὲν ὁμοιάζει ὁ ὅλου μὲ σὰς τοὺς δῆθεν πολιτισμένους. Ἄν οἱ ἄνθρωποι ἔπιαν κἄτι περισσό εἶρον κ' ἐμέθυσαν, δὲν σημαίνει τί ποτε. Πικροῦ ὁ λαὸς πίνει κἄτι περισσότερον καὶ μεθᾷ. Ἄλλ' εἶνε φυσικοί, εἶνε ἀνεπίπλαστοι, δὲν ὑποκρίνονται, δὲν προσπαθοῦν νὰ φανθοῦν καλλίτεροι πρὸς ὅ,τι εἶνε. Εἶνε τέλος πάντων τὸ αὐτοφύε; καὶ ὑπάρχουν φυτὸν, ἐνθ' οὗτοι εἶσθε φυτὰ καλλιεργημένα ἐντὸς θερμοκηπίου, τὰ ὅποια ἐβλάστησαν ὄχι ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀλλὰ ὑπὸ τὴν τεχνητὴν θερμότητα ξένων κηπουρῶν . . . τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων, τῶν γαλλικῶν μυθιστορημάτων καὶ τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου. Εἶνε ἴσως λυπηρὸν, ὅτι ὁ λαὸς αὐτὸς δὲν ἐμορφώθη καλλίτερα, δὲν ἐσυνείθητε νὰ πίνῃ ὀλιγώτερον, νὰ ἦνε σεμνότερος, νὰ μὴ βωμολογῇ. Ἀλλὰ, λυπηρὸν ἢ εὐχάριστον, αὐτὸ εἶνε τὸ πρᾶγμα. Σεῖς ὑπήγαγε ἐμπρὸς καὶ αὐτὸς ἔμεινεν ὀπίσω. Ἴσως ἴσως μάλιστα ἔμεινεν ὀπίσω, διότι ἐπροχωρήσατε σεῖ, τόσον πολὺ ὥστε ἀπελπίσθη νὰ σᾶς φθάσῃ. Ἄν ἐπεργάζατε ὀλίγον ἀργότερα, θὰ σᾶς ἔβλεπε, θὰ σᾶς ἠκολούθει καὶ θὰ ἦτο κέρδος καὶ διὰ τοὺς δύο σας. Ἀλλὰ τὴν πού νὰ σᾶ; ἰδῆ; Σεῖς ἀνέβητε, νομίζετε πούλάχιστον ὅτι ἀνέβητε εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ αὐτὸς μένει κάτω, εἰς τοὺς πρόποδας, ἐκεῖ ὅπου ἦτο, καὶ ἀκούει μόνον ἐνίοτε μακρόθεν, ὅτι τὸν ὀνομάζετε πρόστυχον. Θα μὲ εἶπῃς ἴσως παρά-

ξενον, ὅπως μ' ἔλεγες πάντοτε· ἀλλ' ἐγὼ προτιμῶ τὴν χονδρὰν αὐτὴν καὶ πρόστυχον ἀλήθειαν ἀπὸ τὸ ἰδικόν σας; λεπτὸν καὶ πολιτισμένον ψεῦδος.

Οἱ δύο φίλοι προῦχώρησαν βραδυποροῦντες. Ἡ νύξ ἦτο πανσέληνος, καὶ ὄροσερὰ διέπνεε τοὺς στόλους τοῦ Ὀλυμπίου ἢ ἀπὸ τῆς θαλάσσης αὔρας. Οὐδέτερος αὐτὸν ἠσθάνετο διάθεσιν πρὸς ὑπνον, ὁ δὲ Δημητράκης τὸν κνυτὸν πολλὴν εἶχεν ἔτι ὀξείαν δι' ἐμιλίαν. Ἦθελε νὰ ξεθουμάνη, ὡς ἔλεγες, καὶ ἐξεθύμανεν ἀληθῶς ἐπὶ δύο ὄλας ὄρας κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ταλαιπώρου μεσίτου ὄλην τὴν ἐκ τῶν προσφάτων αὐτοῦ ἐντυπώσεων βραχυθυμίαν.

Ἔτε ἐφθασαν πρὸ τῆς θύρας τοῦ ξενοδοχείου, ἐσήμεινε μεσονύκτιον.

Ὁ Γιαννάκης δὲν κατεκλίθη.

Ἀνῆψε τὸ φῶς, ἐκάθισεν εἰς τὸ τραπέζιον του καὶ ἔγραψεν:

« Ἀγαπητέ μου φίλε.

Ἦλθα χθὲς εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἀνχωρῶ αὔριον εἰς Κωνσταντινούπολιν. Μὴν ἀπορήσῃς, ὅτι φεύγω τόσον γρήγορα. Ὅ,τι εἶχα νὰ εἰδῶ τὸ εἶδα, καὶ εὐρίσκω ὅτι εἶχες πολὺ δίκαιον, ὅτε μ' ἔλεγες ὅτι αἱ Ἀθηναῖοι ἔγειναν ἀγνώριστοι. Τὸ ἐξωτερικόν, ἢ ἐπιφάνεια, μετεβλήθησαν ἀληθῶς πολὺ. Οἰκίαι πολλαὶ καὶ μεγάλαι, ἄμαζαι ὄραιαι, ἄνθρωποι ἐνδυμένοι καλλίτερα, κυρίαι ἐνδυμέναι. . . . Ἄς εἰπῶ καὶ αὐταὶ καλλίτερα. Ὁ κόσμος διασκεδάζει πολὺ, καὶ διὰ νὰ διασκεδίσῃ ἐν μόνον συλλογίζεται: πῶς νὰ κερδήσῃ χρήματα. Μικροὶ μεγάλοι ἔγειναν μεσίται καὶ παῖκται· τὰ ἄλλα ἐπαγγέλματα δὲν εἶνε φάνεταί τόσον προσοδοφόρα. Αὐτὰ λέγων, ἐννοῶ τὸν καλούμενον κλόν κόσμον, διότι αὐτὸς εἶνε παντοῦ ἢ ἐπιφάνεια. Ὁ ἄλλος κόσμος, ὁ λαὸς, ἡ οὐσία, πολὺ ὀλίγον μετεβλήθη. Εἶνε ὁ αὐτὸς πάντοτε, ὅποιος ἦτο καὶ πρὸ τριάκοντα ἐτῶν μόνον ὅτι ἔγεινεν ὀλιγώτερον κόσμιος. Αὐταὶ εἶνε ἐν συνόψει αἱ ἐντυπώσεις μιᾶς ἡμέρας. Ἴσως σοῦ φανῇ, ὅτι ἐβιάσθην κἄπως νὰ μορφώσω ἐντυπώσεις. Πιθανὸν νὰ ἔγῃς δίκαιον· τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι

ἡ παρατήρησις εἰκοσιτεσσάρων ὥρων δὲν μ' ἐνθαρρύνει νὰ ἐξακο-
λουθήσω.

Ἄναβλεπόμεθα.»

I.....

Καὶ ὁ Γικννάκης ἀνεχώρησεν ἀληθῶς τὴν ἐπαύριον.

Μὴ λησμονήσῃ, παρακαλῶ, ὁ πεπολιτισμένος μου ἀναγνώστης,
ὅτι ὁ παλαιὸς οὗτος Ἀθηναῖος ἦτο σχεδὸν πρεσβύτης, καὶ ὅτι
κατ' ἀνάγκην ἐπρεσβύτιζεν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Σεπτεμβρίου 1883.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

ΔΑΜΑΛΙΔΟΜΑΧΙΑ

τε ἡ εὐλογία ἦν, εἴτε πρὸς ἐπίδειξιν σοφίας,
εἴτε διὰ τὸ ἀσυμβίβαστον τοῦ ὀνόματος,
πρὸς τὸ περισκολλώμενον αὐτῇ σιερροτύπως
ἐπίθετον ἐπικράτου, μετεβάπτίζον πολλοὶ
εὐφρογίαν, ἐνέμετο τὸ προπαραελθὸν θέρους
τῆς Ἀθήνας, αἱ ἀναγκάσται τοῦ ἐν τέλει
τῶν ἡμερῶν καταχωριζομένου καθ' ἐ-
κάστην θυμολογίαν περιτρύχον μετ' αὐξούσης ἀνησυχίας, ὅτι
τὸ ἐν περίπου τρίτον τῶν εὐλογίωντων ἐσημειοῦντο ὡς τυχόντες
τοῦ εὐεργετήματος τοῦ ἐμβολιασμοῦ. Ἡ τοιαύτη φροβερὰ ἀναλογία
ἐξαιρέσεων τοῦ κανόνος, καθ' ἃν πρέπει αὐτοὶ νὰ θεωρῶνται ὡς
ἡσφαλισμένοι ἀπὸ τῆς νόσου, δὲν ἴσχυσε μὲν νὰ κλονήσῃ τὴν ἐπὶ
τῆς δαμαλίδος πεποιθήσιν τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐμ-
πνεύσῃ αὐτοῖς ἰσχυρὰν δυσπιστίαν πρὸς τὴν γνησιότητα τῆς πρὸς
ἡμῖν ἐν χροῆσει. Πανταχόθεν ἀντήχουν παράπονα καὶ ἡ δυσσεβεία
ἐκορυφούτο. Δικταίοντες πρὸ ἐτῶν ἐν Ῥωμῶνι ἐνθυμούμεθα γεν-
νηθεῖσαν ἐν ὦρῃ ἐπιδημίας ἐλώδους πυρετοῦ φροβερὰν ἀντισημι-
τικὴν ἐξέγερσιν κατὰ τῶν ἐν Ἰασιῶ Ἰουδαίων ὡς ἐπὶ τὰ πολλὰ
φαρμακοπωλῶν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὰ πρὸς αὐτῶν πωλούμενα κα-
ταπότια δὲν συνίσταντο προφανῶς ἐκ κινίνης, ἀλλ' ἐπέχολοῦντο
πυρέστοντες καὶ φηγοῦντες πλείστοι τῶν λαθόντων τὴν πρὸ σή-
κουσαν ἀπαλλακτικὴν δόσιν τοῦ ἀλανθάστου φαρμάκου. Κατ' ἀπα-
ράλλακτον συλλογισμὸν ἔπρεπε καὶ ἡ εὐλογία πλείστων δαμαλιθέν-
των Ἀθηναίων νὰ θεωρηθῇ ὡς προφανῆς ἀπόδειξις ὅτι ἐρίετο ἀ-
υνεῖδητος χρῆσις οὐχὶ δαμαλίδος, ἀλλὰ γλυκερίνης. Ἐνθυλοὶ ἐπιεί-
την ἀκοὴν ἀπομένουσιν αἱ ἔντονοι διαμαρτυρήσεις τοῦ τύπου, πρὸς
πάντων τοῦ τῆς ἀντιπολιτεύσεως, καὶ αἱ γοεραὶ κραυγαὶ τῶν αἰ-

τούντων ταχίστην καὶ ἄφθονον προμήθειαν γνησίου τῆς δαμαλάως ἰοῦ. Τὴν τοσαύτην ζήτησιν ἐπέμενον ἦτο ν' ἀνικρούση μετ' οὐ πολὺ καὶ ἀνάλογος προσφορά ἱκανοῦ ἀριθμοῦ ἐγκεντριστῶν καὶ φαρμακευτῶν, ὧν ἕκαστος ἀνήγγελλε κατ' ἑκάστην εἰς τὴν κοινὸν διὰ τοῦ τύπου ὅτι ἐκόμισεν ἐξ Εὐρώπης πρόσφατον, γνήσιον καὶ ἀμιγῆς ῥευστὸν δαμακλείου φλυκταίνης.

Ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς τοιαύτης δαμαλομανίας ἔτυχεν ὁ φιλόμουσος ἐν Παρισίοις ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος νὰ πέμψῃ εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην πλουσίαν δωρεὰν ἱατρικῶν συγγαμμάτων, ἐν οἷς διεκρίνοντο ἐξήκοντα τρεῖς παχῆς τόμοι ἐκθέσεων περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ δαμακτισμοῦ. Ὁ διεξερχόμενος τοῖς συνοδεύοντας τὰς ἐκθέσεις ταύτας στατιστικῶς πίνακας δὲν βραδύνει νὰ πεισθῇ ὅτι, ὅπως πέρυσιν ἐν Ἀθήναις, οὕτω καὶ ἐν τῇ ὅλῃ Γαλλίᾳ, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1808 μέχρι 1840 οὔτε ἔπαυσεν ἡ εὐλογία ἀσεβοῦσα πρὸς ἐγκεντριθέντας κατ' ἀναλογίαν ποικίλην μὲν κατὰ καιροῦ καὶ τόπου, ἀλλὰ πάντοτε μεγάλην, οὔτε ἐλειψάν ποτε τὰ παράπονα κατὰ τοῦ ποιοῦ τῆς δαμακλίδος. Οἱ κατὰ τῆς ἀκηδεΐας τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἱατροσυνηδρείου οὕτω σφοδρῶς πρὸς ἡμῶν ἐξεγερθέντες οὐδὲν ἄλλο ἦσαν, ἐν πληρεστάτῃ πιθανῶς ἀγνοίᾳ των, ἢ ἀναμαρτυρεῖ παράπονων ἀπὸ ἀγδαήκοντα ἢ δεκάτων ἀνταγούτων στερεοτύπων καὶ βρασιζομένων ἐπὶ τῆς πεποιθήσεως εἰς τὸ ἀλάνθαστον τῆς γνησίας δαμακλίδος. Ἡ δικαιοσύνη ἐν τούτοις ἐπιβάλλει ἡμῖν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι, ἐν τοσούτον ἀδικοῦνται σήμερον οἱ δαμακτιστὲς τὸ σφάλμα ἀνήκει κατὰ μέρος εἰς αὐτούς τούτους, τοὺς ἐπὶ μακρὰν σειράν ἐτῶν κηρύσσοντες ὡς δόγμα τὸ ἀναμαρτήτου τοῦ περιεχομένου τῶν σωλίνων αὐτῶν. Τὰ κατὰ τοῦ ἀναμαρτήτου τούτου ἐδηλωθεῖσαι κατὰ καιροῦς ὑπονοίας αὐτοῖ οἱ ἱατροὶ ὠνόμαζον ἐπὶ πολλὸν χρόνον βλασφημίας. Πρῶτοι οὗτοι ἰσχυρίσθησαν ὅτι πάντες ἀνεξαίρετως οἱ παθόντες εἶχον κακῶς ἐμβολιασθῆ, ἢ ὅτι ἠπαύωντο νομίζοντες, ἐκυτοῦ προσβληθέντας ὑπὸ εὐλογίας, ἐνῶ ἔπασχον ἐξ ἀπλῆς ἀνεμοσειλογίας. Ἐπειδὴ ὁμοῦ συνέβαινον ἐνίοτε νὰ σκάπτῃ ἡ ἀνεμοσειλογίᾳ αὕτη βλαθεία; ἀλλά καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου ἢ καὶ νὰ προπέμπῃ εἰς τὸν Ἄδην τοὺς παθόντας προσκαλλάτο τότε εἰς αὐτήν, πρὸς ἐξήγη-

σιν τοῦ φαινομένου, τὸ ἐπίθετον κακοήθους. Ἡ ἀξάνουσα ἐν τούτοις ἀναλογίᾳ τῶν προσβαλλομένων ὑπὸ τῆς νόσου, ἢ μᾶλλον ἡ διὰ τῆς στατιστικῆς ἐργασίας ἐξακριβώσις τῆς πρὶν ἀμφισβητούμενης ἀναλογίας ταύτης, κατέστησε μετ' οὐ πολὺ τὰς ἀνωτέρω ἐξηγήσεις πάντῃ ἀνεπαρκεῖς. Τότε καὶ πάλιν πρὸς πρόωτων τῶν ἱατρῶν ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν ἡ γνώμη, ὅτι διὰ τῆς μακρᾶς αὐτῆς ἀπὸ βραχίονος εἰς βραχίονα περιπλάνησεως ἐξηγητήθη ἡ δύναμις τῆς ἐν χρήσει δαμακλίδος καὶ μόνον ἀσφαλῆς ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ τὸ ἀμέτως ἐκ νοσοφίας ἀγελάδος λαμβανόμενον ῥευστόν. Περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐγένετο τότε λόγος ἢ περὶ ἀνακαλύψεως παρθένου δαμακτικοῦ ἰοῦ. κατὰ πᾶσαν δὲ ἐπίτασιν τῆς ἐπιδημίας ἐπληθύνοντο μετὰ τῶν θυμάτων καὶ οἱ Κολόμβοι. Καὶ ἡ τοιαύτη ὁμοῦ θεωρία παρήκμασε μετ' οὐ πολὺ, ἀντ' αὐτῆς δὲ ἐφευρέθη ἑτέρα, κατ' ἣν εἶναι μὲν ἀλάνθαστος ἑρῶσον διαρκεῖ ἡ προσφυλακτικὴ δύναμις τοῦ ἀλεξίτηριου, ἡ διάρκειά ὁμοῦ αὐτῆς δὲν παρτείνεται συνήθως ἐρ' ὀλιγόληρον ἀνθρώπινον βίον, ἀλλὰ μόνον ἐπι ἐτιτυνα ἔτη, ὧν ὁ ἀριθμὸς δὲν δύναται οὔτε μετ' ἀκριβείας οὔτε κἂν κατὰ προσέγγισιν νὰ ὁρισθῇ. Ἡ πρὶν δι' ἐνός μόνου ἐμβολιασμοῦ ἐπιτυχῆ νομὴν ἀνεπιδεκτικότης εὐλογίας πρέπει ἤδη νὰ ἐπιδωχῆ διὰ περιολικῶν ἀναδαμακτισμῶν. Ἐπειδὴ δὲ πλείστα ὑπάρχουσι καὶ ἀναμφισβήτητα παραδείγματα ἀνθρώπων προσβληθέντων ὑπὸ τῆς νόσου δευτέρως μόνον ἡμέρας ἄφου ἔλαβον παρὰ τοῦ ἐμβολιαστοῦ ἐννοητῶν πιστοποιούν τὴν ἐπὶ τοῦ βραχίονος αὐτῶν ἐμφάνισιν «διὸ τακτικῶν φλυκταίνων,» πολὺ εὐκολώτερον ἀποβαίνει τὸ ἔργον τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ ἀναμαρτήτου τοῦ δαμακτισμοῦ, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὁμοῦ νὰ ἐγκεντριζέται ὁ βραχίον κατ' ἐβδωμάδα.

Καὶ τοιαῦτα μὲν εἶναι τὰ θεωρήματα τῶν ὀπαδῶν τοῦ δαμακτισμοῦ, ὅτιναι δι' ἀλλεπκλήλων δογματικῶν παραχωρήσεων κατάρθωσαν μέχρι τοῦδε νὰ διατηρήσωσι μερίστην πλειοψηρίαν ἐν πᾶσι ταῖς ἱατρικαῖς συλλόγοις. Τοῦτο ὁμοῦ οὐδόπως ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ λησολογήσωμεν, ὅτι ἀπέθανεν τῆς πυκνῆς ταύτης φάλλαγος ἴσταται ἐνδεσπότη μὲν ψήφων οὐχὶ ἡμῶς καὶ ἐπιχειρημάτων μειονοψηφίαν, τῆς ὁποίας τὸ κήρυγμα δύναται νὰ συνοψισθῇ ὡς ἐξῆς: ὅτι οὐ μόνον πλειστάκις ἀποτυγχάνει τοῦ σκοποῦ ὁ ἐμβο-

λιασμός, ἀλλὰ καὶ ἐπιτυχάνων οὐδὲν ἄλλο κατορθώνει εἰμὴ νὰ προσφυλάξῃ προσκίρως οὐχὶ δολοκλήρον τὸν ἄνθρωπον ἀλλὰ μόνον τὸ δέρμα αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἐφθάρων τῆς νόσου. Ὑπὲρ τὴν ἐπιφθάρην τῶ ὄντι τῆς δαμακλίδος, τῆς οὐδόλως ἐξουδετερώσεως τὸν νοσογόνον ἴον, ἀλλὰ προσωρινῶς μόνον τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἐκδήλωσιν κωλύουσας, ὁ ἴος οὗτος ἐγκλειόμενος ἐν τῷ ὁργανισμῷ τοῦ ἐμβολιασθέντος, ὡς λέγεται ἐν τῇς μάνδρας, σπυράσσει τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ, μεταβάλλόμενος εἰς τίφον, κερκίνον, διφθερίτιδα, μικλάκυντιν, δυσεντερίαν, φραξέθαιναν καὶ πᾶν ἄλλο κακόν, πρὸ πάντων δὲ εἰς φθίσιν. Διὰ τῆς δαμακλίδος ἐπιτυχάνεται οὐχὶ ἀπκλαγῆ, ἀλλὰ μόνον ἀναλλαγὴ τῶν φλυκταινῶν τοῦ θερμοῦ ἀντὶ φυματίων τῶν πνευμόνων. Οἱ ὀπαδοὶ τῆς θεωρίας ταύτης, οἱ διακρινόμενοι πρὸ πάντων ἐπὶ πληθῶρα πολυμαθείας, ἀποδεικνύουσι διὰ τῆς παραθέσεως πλείστον σπυρακτικῶν κειμένων ὅτι πρῶτοι εὑρέται τοῦ δαμακισμοῦ ὑπῆρξαν οἱ ἰσχυροὶ Μάγοι καὶ οἱ Βραχμῆες, ὧν οἱ ἀπόγονοι ἐξηκολούθουν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐμβολιάζοντες ἐν τῇ Ἰνδικῇ καὶ τῇ Περσίῃ. Μόνος δὲ λόγος τῆς μὴ ἐξαπλώσεως τῆς μεθόδου ὑπῆρξεν, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς παραθέσεως ἐτέρου δαμακίου ποικιλοτρόπων χωρίων, ὅτι οἱ ἐπιστημώτατοι τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν ἔπειτα ἰατρῶν, Ἑλλήνων, Ἀράβων ἢ Εὐρωπαίων, ἀπὸ τοῦ Ἱπποκράτους καὶ τοῦ Ἀβερρὸθ μέγιστοῦ Παρὲ καὶ Σουδεργάμου, ἐθεώρησαν τὴν εὐλογίαν ὡς ἀνεγκλίον κακόν. Ὅπως οἱ κύνες, οἱ βόες, τὰ πρόβατα, οἱ χίτροι, αἱ δαμάλεις καὶ πάντα τὰ ζῷα, οὕτω καὶ τὸ δῖπουν, ἄσπερον, πλατῶνονον ὅπερ καλεῖται ἄνθρωπος, φέρει γεννώμενον ἐν ἐαυτῷ πλην τοῦ διὰ τὸ ἀμάτημα τοῦ Ἀδάμ ψυχικοῦ καὶ σωματικοῦ τινος ἴον, οὐχὶ ἐλάσσονα ἔχοντα ἀνάγκην καθάρσεως πρὸς σωτηρίαν. Κατὰ ταῦτα πρέπει ὡς εἶδόν τι βραπτίσματος νὰ θεωρήσωμεν τὴν εὐλογίαν, ἢ δὲ ἀπίπειρα ἀποτροπῆς αὐτῆς διὰ τοῦ δαμακισμοῦ ἀπὸ θείας ἢ ματαίας ἢ ζημιωδουστῆτος. Οἱ ἐπιτυχῶς δαμακισθέντες δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τοὺς εὐαγγελικοὺς ἐκείνους τάφους, τοὺς ἐξωθεν κεκοινωνημένους καὶ ἐσωθεν γέμοντας σπυρίαι. Τὸ ὑγιὲς αὐτῶν δέρμα μεταβάλλεται εἰς ἀσκὸν πεπληρωμένον πάσις νόσου καὶ μαλακίας. Περιττὸν φαίνεται ἡμῖν μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα

νὰ προσθέσωμεν, ὅτι στερεότυπος ἐπιφθάρων τῶν θεωρημάτων τούτων εἰσὶν ἐξορισμοὶ πρὸς τὰς κυβερνήσεις, ὅπως παύσωσι τοῦλάχιστον διορίζουσαι ἐμβολιαστὰς, ἤτοι ἄνδρας μισθοδοτουμένους ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου πρὸς καταστροφὴν τῆς υγιείας τῶν φορολογουμένων. Κατὰ τὴν γνώμην τῶ ὄντι τῆς νέας ταύτης σχολῆς τὰ ἐκ τῆς δαμακλίδος παθήματα συνέτειναν πρὸς ἐκφυλισμὸν τριῶν γενεῶν ἀνθρώπων πολὺ μᾶλλον καὶ αὐτῶν τῶν ἐπωνύμων τῆς ξανθῆς Ἀφροδίτης. Ἀφοῦ δ' ἔτυχε καὶ περὶ τούτων ὁ λόγος, δεῖ εἶναι ἴσως ἄσχετον πρὸς τὸ θέμα ἡμῶν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι σοφιστὰς καὶ οὐκ ὀρθοὶ ἐκδίδονται ἀπὸ διετίας ἤδη τόμοι, μόνον σκοπὸν ἔχοντες ν' ἀποδείξωσι διὰ σωρείας ἱατρικῶν ἐπιχειρημάτων καὶ πολυσελίδων στατιστικῶν πινάκων, ὅτι πρὸς ἀπκλαγῆν ἀπὸ τούτων (τῶν παθημάτων δηλ. καὶ οὐχὶ τῶν πινάκων) συντελεῖ οὐχὶ ἢ ἀυστηροτέρα τήρησις τῶν ἐν χρήσει προσφυλακτικῶν μέτρων ἢ ἐφαρμογὴ ἄλλων καλλιτέρων, ἀλλὰ ἢ ἐντελής κατάργησις πάσης ἱατρικῆς καὶ ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως καὶ ἢ ἀπεριόριστος ἐλευθερία ἐν τῇ ἀσχίσει τοῦ ἐπαγγέλματος τῆς σωματεμπορίας, ὑπὲρ ἧς γίνεται ἀπό τινος χρόνου πολὺς λόγος ἐν τῷ δημοτικῷ συμβουλίῳ τῶν Παρισίων. Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου τρόπον διδασκόμεθα κατ' αὐτὰς ἐξ ἐπισήμου πηγῆς, ὅτι πρέπει τὰ λοιμακαθαρτήρια νὰ θεωρῶνται ὡς χρησιμεύοντα πολὺ μᾶλλον πρὸς μετάδοσιν ἢ πρὸς ἀποτροπὴν πάσης ἐπιδημίας. Ὁ τοιαύτας εὐρίσκων πρὸς ἱατροὺς ἀσυμβιβάστους διαφορῶν περὶ ζητήματα, ἀφ' ὧν ἡ υγιεία καὶ ἡ ὑπαρξὶς αὐτοῦ ἐξαρτᾶται, κατανατᾶ νὰ λυπῆται ὅτι δὲν δύνανται ταῦτα νὰ λυθῶσιν, ὅπως καὶ τὰ θεολογικὰ, δι' οἰκουμένης συνόδου ἢ διὰ βούλης ἐπιστημονικοῦ τινος ποιητικοῦ ἀναμαρτήτου. Τοιαύτην ὡς φαίνεται, ἔχων γνώμην καὶ ὁ κ. Γλάδστον, ἀπεφάσισεν ἐν ἑλλείψει ἄλλου νὰ περιβληθῇ ὁ ἴδιος, τοιοῦτο ἀξίωμα, λῶν διὰ κυβερνητικῶν ἀποφάσεων τὰ ἱατρικὰ ζητήματα, περὶ ὧν ἀδυνατοῦσιν οἱ Ἀσκληπιῶν νὰ συμφωνήσωσι πρὸς ἀλλήλους.

Αὐγούστιος 1883

EMMANOÏLA ΓΟΥΔΗΣ.

ΟΙ ΧΩΡΙΚΟΙ ΤΟΥ ΜΕΛΑΝΟΣ ΔΡΥΜΟΥ

(Ἐκ τῶν τοῦ Schmid)

υφλοὶ ὡς εἶμεθα, ἔχομεν πόθους χωρὶς
νὰ γνωρίζωμεν εἰς τί συνίσταται ἡ ἀν-
θρωπίνη εὐδαιμονία. Ποθοῦμεν δόξας
καὶ τιμὰς· ποθοῦμεν ἡδονὰς ἀτελευτή-
τους· φλεγόμεθα ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ
κατακτήσωμεν τὴν ὑπόληψιν τοῦ πλῆ-
θους, νὰ ἀπολαύσωμεν ὅτιδήποτε ἴδομεν, νὰ ὑψωθῶμεν ὑπε-
ράνω τῶν ὁμοίων μας, ὑπεράνω τῶν ἀντιπάλων μας. Ὁλε-
θρία εὐδαιμονία! ἐπικίνδυνος τύχη! Ὁ οὐρανὸς ἀγανακτῶν
μὲ τὴν ἀπληστίαν τῶν πόθων μας, μᾶς εἰσακούει ἐνίοτε διὰ
νὰ μᾶς τιμωρήσῃ.

Jean Baptiste Rousseau.

Ο ΜΕΛΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΚΟΣ

— Ἦτο ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγένων· πυκναὶ νιφάδες χιόνι-
νος ἐπιπτον ἐπὶ τῶν ὁρέων τοῦ Μέλανος δρυμοῦ· ὁ ἄνεμος ἐσύ-
ρξε διὰ μέσου τῶν δασῶν καὶ εἰσορμῶν μηχανῶδως ἐντὸς τῶν
στενῶν τῆς Hœllenthal (Κοιλιάδος τοῦ Ἄδου) ἀντήχει μα-
κρόθεν ὡς ὑπόλοιφος καὶ παρατεταμένη βροντή· καὶ ποῦ μὲν ἤ-
κούετο ὁ τριγμὸς τῶν θρυουμένων κλάδων, ποῦ δὲ ὁ πάταγος
μεθ' οὗ κατέπιπτον χιλιεταῖς ἐλάται, ἀνατρεπόμεναι ἐκ τῆς μα-
νίας αὐτοῦ.

Ἄλλ' ὁ κῶδων τοῦ χωρίου τοῦ Ἀνδερνάχ, παλαιῶν πρὸς τὴν
βοῴν τῆς καταιγίδος, ὑπερίσχυε κατὰ στιγμὰς, καὶ διὰ τῆς στεν-
τορείας φωνῆς του προσεκάλει μακρόθεν τὸν Βαχῶνον ἀπὸ τὸν

ὄχυρόν πύργον του καὶ τὸν χωρικὸν ἀπὸ τὴν καλαμόστεγον κα-
λύβην του, νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν μυστηριώδη τελετὴν τοῦ μεσονυ-
κτίου, καθ' ἣν ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου ἐγεννήθη ἐπὶ τῆς γῆς.

Πάντες ἔσπευδον εὐπειθῶς εἰς τὴν ἐπίσημον ταύτην πρόσκλη-
σιν· ἀν δὲ καὶ ὁ καιρὸς ἦτο τοσοῦτον θυελλώδης, αἱ ὁδοὶ οἱ φέ-
ρουσαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπληροῦντο βαθμηδὸν, καὶ οἱ πιστοὶ ἐ-
προχώρουσαν εἰς τὸ σκότος, κρατοῦντες ἀνηυμένους πυρσούς, ὧν ἡ
κοκκινωπὴ λάμψις προσέπιπτεν ἐπὶ τῶν ὁρέων παρὰ τὰ ὁποῖα διέ-
βαινον καὶ ἐχρωμάτιζε ποικιλοτρόπως τὴν καλύπτουσαν αὐτὰ
χιόνα.

Εἰς ἐν τῶν ὄροπεδίων, τὸ πλησιέστερον πρὸς τὸ Ἀνδερνάχ καὶ
τὸ μᾶλλον μεμονωμένον, διέκρινέ τις ἀσθενεῖς καὶ τρεμούτσας λάμ-
ψεις διὰ μέσου τῶν παραθύρων πενιγρῶν καλυβῶν. Οἱ κάτοικοι
τῶν καλυβῶν τούτων, πάντες σχεδὸν κατασκευασταὶ τῶν γνω-
στῶν ἐκείνων ξυλίνων ἐμβάδων, τῶν καλουμένων sabots, ἠτοιμά-
ζοντο νὰ προσθέσωσιν εἰς τὸν κάματον τῆς ἡμερινῆς ἐργασίας,
τὰς κακοπαθείας τῆς ἐπιπόνου ταύτης νυκτερινῆς ὁδοπορίας.

Εἰς μίαν λοιπὴν τῶν καλυβῶν τούτων, ἐτοιμόρροπον καὶ ἐλεει-
νὴν, δύο νεκρῆσι προσεπάθουν πρὶν ἀνχωρήσωσι, νὰ θερμανθῶσιν
εἰς τὴν ἡμίσεστον πυρᾶν· ὁ μὲν εἷς ἦτο ἔτι παῖς· ὁ δὲ ἄλλος
ἐφαίνετο πολὺ πρεσβύτερος αὐτοῦ.

Ἦν τι ἄθλιος καιρὸς, ἔλεγεν ὁ νεώτερος, καὶ δὲν ἔχομεν π ἔον
ξύλα νὰ θερμανθῶμεν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν μας· τὸ τεμάχιον
τὸ ὀπίθον ἐρριψα τῶρα, εἶναι τὸ τελευταῖον καὶ μόλις θὰ δυναθῶ-
μεν νὰ φυλάξωμεν ἓνα ἄνθρακα διὰ τὸ ἐργόμενον ἔτος.*) ὁ δὲ

(*) Οὐδαίς γνωρίζει σήμερον, τί ἐστὶ τὸ ξύλον τῶν Χριστουγένων, ἂν
καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ δίδωσι τὸ ὄνομα τοῦ ο εἰς τὸ μεγαλειότερον τεμά-
χιον τῆς προμηθεΐας τῶν ξύλων τοῦ χειμῶνος. Ἄλλοτε ἔθετον τὸ ξύλον
τοῦτο εἰς τὴν ἐστίαν, τὴν ἐσπέραν τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγένων, μὲ
εἶδος οἰκογενειακῆς τελετῆς· ἐφ' οὗ δὲ τὴν ἐπαύριον ἔκαιε δι' ἕλης τῆς
ἡμέρας, ἐφύλαττον τὰ λείψανά του μετὰ προσοχῆς, μέχρι τῶν Χριστου-
γένων τοῦ ἐπομένου ἔτους· διότι ὡς ἐπίστευον ἔφερον εὐτυχίαν εἰς τὸν
οἶκον. Ἐάν ἤμωι, τὸ ξύλον ἐκαίετο ὅλον καὶ δὲν ἀπέμενον εἰμὴ τέφρα,
τοῦτο θεωρεῖτο κακὸς οἰωνός. Ἐννοεῖται λοιπὸν, ὅτι διὰ νὰ ἀποφύγῃ

δακτυλίαν δὲν ἐπιτρέπει πλέον νὰ συνάξωμεν τὰ κατὰ γῆς πίπτοντα συντρίμματα τῶν κλάδων καὶ ὄμοις αὐρίων, θὰ ὑπάρχουσι πολλὰ εἰς τὸ δάσος κατόπιν τοιαύτης θυσέλλης.

Μπᾶ, ἀπήγγασεν ὁ πρεσβύτερος, ὁ κακώτερος οὗτος δασοφύλαξ θὰ ἦναι πολὺ ἐπιδέξιος, ἐν κατὰ τοιαύτην σκοτεινὴν νύκτα, δύνηθῃ νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς κλάδους ἀπὸ τοῦ νὰ θραύωνται καὶ νὰ πίπτωσι πρὸ τῶν πυλῶν μας, ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τοῦ νὰ συνάξωμεν αὐτοῦσδιὰ νὰ ἀνοίγωμεν τὴν ὁδόν.

— Τοῦτο εἶναι κακὸν Φρίτζ, ἀφοῦ μᾶς εἶναι ἀπηγορευμένον.

— Ἄλλ' ἀφοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ θερμανθῶμεν ἄλλως πῶς;

— Αὕτη δὲν εἶναι τιμὴ δικαιολόγησις, ἤθελε μᾶς ἀποκριθῆ ὁ ἐφημέριος τοῦ Ἀνδερνάχ' ἐκτὸς τούτου ἔχομεν ἤδη τὴν ἐργασίαν μας ἐτοίμην καὶ μεθαύριον ὁ ἔμπορος, θὰ ἔλθῃ διὰ νὰ τὴν ἀγοράσῃ· τότε θὰ λάβωμεν ὀλίγα χρήματα καὶ θὰ προμηθευθῶμεν ξύλα. Ἔως τότε οἰκονομούμεθα χωρὶς αὐτὰ· παγαίνομεν αὐρίων καὶ διερχόμεθα τὴν ἡμέραν εἰς τοῦ γείτονος Βλουμενβᾶχ' αὐτὸς μᾶς ὑποδέχεται πάντοτε μετ' ἀγαθότητος.

— Καὶ ἐὰν ὁ ἔμπορος δὲν ἔλθῃ μεθαύριον; μεθαύριον εἶναι ἀκόμη ἔορτή. . .

— Τότε θὰ περάσωμεν τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰς τοῦ γείτονος Φερνίχ καὶ θὰ διασιεδάσωμεν τὴν μικρὰν του Λισβέτην, χορεύοντες αὐτὴν ἐπὶ τῶν γονάτων μας.

— Εἶναι σχεδὸν ὡς ἐὰν ἐζῶμεν ἐξ ἐλεημοσύνης· τοῦτο μὲ κάμνει νὰ ἐντρέπωμαι.

— Καὶ μήπως εἶναι ὀλιγωτέρα ἐντροπὴ Φρίτζ, ἐὰν ὁ δασοφύλαξ μᾶς συνελάμβανε κλέπτοντας; Πρόσθετες εἰς τοῦτο ὅτι ἤθελε μᾶς διώξῃ καὶ ἐκ τῆς καλύβης μας καὶ τότε τί ἠθέλωμεν γίνεαι! Ἡ κακὴ πράξις; ἔχει πάντοτε κακὰς συνεπειάς, πρὸ πάντων γινόμενῃ τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων.

— Καὶ μήπως ἡ νύξ αὕτη διαφέρει ἀπὸ τὰς ἄλλας;

τις τὸ τοιοῦτον, ἐξέλεγεν ὡς ξύλον τῶν Χριστουγέννων, τὸ μεγαλειότερον τεμάχιον, τὸ δυνάμιμον νὰ διατηρηθῇ εἰς μεγάλην πυρὰν ἔορτῆς καὶ κατὰ τὸ διάστημα μιᾶς τῶν ψυχροτέρων ἡμερῶν τοῦ χειμῶνος.

ΑΔΕΛΙΝΑ ΠΑΤΤΗ

— Ὡ ἀδελφέ μου, μὴ ὀμίλει· οὕτω ἐνθυμεῖσαι ὅτι ὁ πατήρ μου ἔλεγεν, ὅτι κατὰ τὴν νύκτα ταύτην, τὰ κακοποιὰ πνεύματα πλανῶνται ἐπὶ τῆς γῆς διὰ νὰ κερδήσωσι τοὺς ἀνθρώπους, μέχρις οὗ ὁ κώδων τοῦ μεσονυκτίου, τὰ ἀναγκάσει νὰ κρυβῶσιν εἰς τὰς ἀβύσσους. Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τὴν μυστηριώδη πρέπει νὰ διπλασιάζωμεν τὰς προσευχὰς μας διὰ νὰ μὴ εἰσέλθωμεν εἰς πειρασμόν.

Καὶ ταῦτα λέγων, ὁ εὐσεβὴς Οὐλερῆχος, ἐπεκύρωσε τοὺς λόγους τοῦ διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ.

Ἄλλ' ὁ Φρίτζ δὲν τὸν ἐμιμήθη· ἀπ' ἐναντίας ἐφαίνετο βυθισμένος εἰς σκέψεις σκοτεινάς. Μετὰ τινὰς στιγμὰς σιωπῆς, ἐκτύπησε τὰς χεῖρας. Ἐν ἔτος καὶ μία ἡμέρα! ἀνέκραξε.

Τί εἶναι; ἠρώτησεν ὁ Οὐλερῆχος ἔκπληκτος.

— Πῶς; δὲν ἐνθυμεῖται . . . τὸ παρελθὸν ἔτος τὸν ξένον ἐκεῖνον;

— Τὸν ξένον ὅστις ἤλθε καὶ ἐζήτησε φιλοξενίαν ἀπὸ τὸν πατέρα μας, τὸν ὁποῖον ὁ πατήρ μας ἐδέχθη, καὶ ὅστις ἀνεχώρησε τὴν νύκτα τῆς ἐπιούσης· καὶ δὲν ἐπέστρεψε πλέον;

— Μάλιστα τὸν ξένον καὶ ἐντελῶς ἄγνωστον ἐκεῖνον ἄνθρωπον.

— Καὶ τί λοιπόν;

— Λοιπὸν δὲν ἐνθυμεῖσαι ὅτι εἶχεν ἀφήσει ἐν κουτίῳ· ἐν μικρὸν κουτίῳ στρογγύλον καὶ κάτι τι ἄλλο, τὸ ὁποῖον δροιάζει μὲ θήκη;

— Ναι· ἀλλ' εἰς τί μᾶς ἐνδιαφέρουσι ταῦτα;

— Εἰς τί μᾶς ἐνδιαφέρουσι; τὰ ἔχομεν ἐκεῖ εἰς τὸ κιβώτιον.

Ἦτο χρέος μας νὰ τὰ φυλάξωμεν διὰ νὰ τὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὸν ἰδιοκτῆτην των, ἐὰν ἤθελεν ἐπανέλθῃ διὰ νὰ τὰ ζητήτῃ.

Ἄλλ' ἀφοῦ δὲν ἐπανέλθῃ καὶ δὲν γνωρίζωμεν οὔτε τίς εἶναι, οὔτε ποῦ εὐρίσκειται, ἤκουσα νὰ λέγωσιν, ὅτι τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν ζητήσῃ τις ὡς ἰδικά του, μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας γίνονται ἰδιοκτησία; ἐκεῖνου εἰς τὸν ὁποῖον τὰ ἀφῆκεν. Ὑπεσχέθη λοιπὸν εἰς τὸν πατέρα μας, ἐγὼ ὡς ὁ ἑναπομείνας ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, ὅτι δὲν θέλωμεν ἀνοίξει τὸ κιβώτιον ἐκεῖνο, πρὶν παρέλθῃ ἐν ἔτος καὶ μία ἡμέρα. Ἀλλὰ σήμερον

λιτέρων θέσιν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐὰν τὸ ἔκρινεν ἀναγκαῖον δι' ἐμέ.

Ταπεινὴ ψυχὴ! ἐψιθύρισεν ὁ Φρίτζ, εὐχαριστεῖται μὲ τὴν ταπεινώσιν τῆς· διότι δὲν εἶναι εἰς κατὰστασιν νὰ ἐννοήσῃ τὴν θέσιν τῆς καὶ νὰ ἀγχανκτῆσῃ.

Ἡ καλύβη τῶν δύο ἀδελφῶν, ἦτο ἡ τελευταία τοῦ χωρίου καὶ ἡ πλησιεστέρα πρὸς τὸ Ἄνδερνάχ ὅθεν οἱ λοιποὶ χωρικοὶ πορευόμενοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔμελλον νὰ περάσωσι παρὰ τὴν θύραν τῶν ἐπροχώρου δὲ ἤδη φωτιζόμενοι εἰς τὸ βαθὺ ἐκεῖνο σκότος, ὑπὸ τῶν ἀνημμένων δαυλῶν. Ὁ κακὸς δασοφύλαξ, δὲν εἶχε τολμήσει νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ κόψωσι κλάδους ἐλάτης διὰ τὴν χρῆσιν ταύτην· διότι τοῦτο ἦτο παλαιὰ συνήθεια.

Ἐν τούτοις ὁ Οὐλερὶχος ματαίως προσεπάθησε νὰ πείσῃ τὸν ἀδελφόν του νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ αὐτός· ὁ Φρίτζ ἔμεινε μόνος καὶ ἀφ' οὗ ἔθεσε ὀλίγον ἔλαιον εἰς τὴν σθενουμένην λυχνίαν του, ἀναβῆς ἐπὶ ξυλίνου σκαμνίου ἔφθασε μέχρι τοῦ ἐσκονισμένου κιβωτίου, τὸ ἔλαβε καὶ τὸ ἤνοιξε. Δὲν εὗρεν οὐδὲν ἄλλο, εἰμὲν τὰ δύο προμνημονευθέντα ἀντικείμενα· ἤνοιξε πρῶτον τὸ μικρὸν καὶ στρογγύλον κουτίον καὶ ἡ ἐκπληξίς του δὲν ἦτο ἐκπληξίς δυσαρρεσκείας· διότι ἀνεκάλυψε ἐντὸς αὐτοῦ, δύο νομίσματα χρυσοῦ καὶ τρία ἢ τέσσαρα ἀργυρᾶ. Ἄν καὶ δὲν ἐγνώριζε τὴν ἀξίαν τῶν πρώτων, ἠγνόησεν ὅμως ὅτι ἤξιζον πολὺ περισσότερον ἢ ὅλα τὰ λοιπά.

Ἦτο τῶνδ' ἐν τῷ εὗρημα τοῦτο, ἀληθῆς περιουσία διὰ τὰ δύο ὄρφανά, ἅτινα μόνον πόρον βίου, εἶχον τὸ εὐτελὲς προϊόν τῆς ἐργασίας τῶν, προϊόν, ὅπερ καθίστα ἔτι εὐτελέστερον ἢ ἀπλοστία τοῦ ἀγοράζοντος αὐτὸ ἐμπόρου, ὅστις ὠφελεῖτο ἐκ τῆς ἀπειρίας τῶν δύο ὄρφανῶν. Ὁ Φρίτζ λοιπὸν ἀφ' οὗ ἐμέτρησε πολλάκις τὰ νομίσματα, χωρὶς νὰ κατορθώσῃ νὰ εὗρῃ τὴν πρῶτον ἀπετέλουν, τὸσον περιορισμέναι ἦσαν αἱ ἀριθμητικαὶ τῶν γνώσεις, ἐξήτασε τὴν θέλησιν.

Ἦτο δὲ αὕτη μελανοδοχεῖον, ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια οἱ σπουδασταὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐκρέμων ἐκ τῆς ζώνης τῶν. Καὶ εἰς μὲν τὸ κατώτερον μέρος, τὸ προσωρισμένον διὰ τὴν μελάνην, δὲν ὑπῆρχεν εἰμὲν μικρὸς καὶ ἐξηραμένος σπόγγος, εἰς δὲ τὸ ἄλλο, ὅπερ ἦτο πολὺ μακρότερον, εὗρεν ἱκανὰ τεμάχια χάρτου τετυλιγμένα κυ-

λινδροειδῶς καὶ δύο γραφίδας ἐκ πτεροῦ, αἵτινες· ἦσαν ἀμεταχειρίστοι διότι δὲν εἶχον κοπῆ.

Τὸ εὗρημα τοῦτο, δὲν εἶναι ἀντάξιον τοῦ πρώτου, εἶπεν ὁ Φρίτζ μὲ ὕλος δυσαρρεσκείας· θὰ ἦτο κατάλληλον διὰ κανέναν κληρικόν, ἀλλ' εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὸν ἀδελφόν μου εἰς τί δύναται νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ; Ὁ Κύριος ξένος, δύναται νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ τὸ ζητήσῃ ὅποταν θέλῃ δὲν ἔχω καμμίαν δυσκολίαν νὰ τὸ ἀποδώσω εἰς αὐτόν· ὅσον διὰ τὸ ἄλλο, θὰ κάμῃ καλὰ νὰ τὸ λησμονήσῃ. Καὶ ταῦτα λέγων, ἤρχισε πάλιν νὰ μετρᾷ τὰ νομίσματα.

Ἀλλὰ κρότος· ἔλαφρός· ἠκούσθη πρὸς τὸ μέρος τῆς γῶλης τραπέζης, ἔνθα εἶχεν ἀφήσει τὸ μελανοδοχεῖον καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔστρεψε τὸ βλέμμα καὶ ἡ ἐκπληξίς του, ὑπῆρξε μεγάλη.

Τὸ μελανοδοχεῖον, εἶχεν ἀνατραπῆ καὶ πρᾶγμα τι μελανὸν ἐφάνετο ὅτι προσεπάθει νὰ ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ· τὸ πρᾶγμα τοῦτο, κατάρθρωσεν ἐπὶ τέλους νὰ ἐξέλθῃ καὶ τότε, εἰς τὴν αἰφνιδίαν ἀναλαμπὴν τῆς λυχνίας, ὁ Φρίτζ ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ μικρὸν ἀνθρώπινον σχῆμα, μόλις σπιθαμιαῖον, τὸ πρόσωπον, αἱ χεῖρες, οἱ ὀδόντες καὶ αὐτοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του, ἦσαν ἐντελῶς μέλανες, ἐκτὸς τῆς κόρης, ἣτις ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς γαλῆς, ἐξέπεμπε κυτρινωπὴν λάμψιν.

Τὸ παράδοξον τοῦτο ὄν, ἦτο τοσοῦτον ἰσχυρόν, ὥστε τὸ δέριμα τοῦ ἐφάνετο προσκεκολλημένον ἐπὶ τοῦ λεπτοφυοῦς σκελετοῦ του καὶ πρὸς τὰ μικρογραφίαν ἀξιοπεριεργον μὲν ἀλλὰ τρομεράν.

Φθιθεὶς ὁ Φρίτζ, ἔκαμε τὴν φορὰν ταύτην, μέγα σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἀλλ' ὁ ἀνθρωπίσκος δὲν ἔδωκεν οὐδεμίαν προσοχὴν ἐν τούτοις ἔστρεψε πᾶσι τὸ βλέμμα ὡς ἂν ἐξήτει τι μέχρις οὗ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀπήντησαν κατὰ γῆς, μικρὰν ποσότητα ὕδατος σχηματισθεῖσαν ἐκ τῆς γιόνος, ἣτις εἶχεν εἰσέλθει ὅτε ὁ Οὐλερὶχος ἤνοιξε τὴν θύραν διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ. Ἐδοξαμε λοιπὸν ἐκεῖ καὶ ἐκυλίσθη μέχρις οὗ ἀπερρόρησεν ὅλον τὸ ὕδωρ καὶ τότε ὁ Φρίτζ, τὸν εἶδεν ἐξογκούμενον, ἐξογκούμενον ἀπαρράλλακτως ὡς ἤθελε κάμει σπόγγος βυθισθεὶς ἐντὸς ὕδατος, καὶ λαμβάνοντα βαρμηδὸν μεγαλειτέρας διαστάσεις.

Ὁ νεανίας. . . δὲν ἦτο δειλός, ἀλλ' ἡ φωνησιώδης αὕτη ἐμφά-

νισις, τὸν εἶπα νὰ τρέμη καὶ ὁ φόβος τοῦ δὲν ἦτο παράλογος· διότι ἐνόμιζεν ὅτι τὴ μικρὴν τοῦτο τέρα· ἐξ γκούμενον ἀδικό· πως, ἤθελε πηδήσει κατ' αὐτοῦ καὶ ἀνοίγων, ὡς ὑπερμεγέθης νυκτερίς, πτέρυγας μελανίας. ἤθελε τὸν ἀρπίση καὶ τὸν φέρη. . . . δὲν ἐτόλμα νὰ φαντασθῆ πρὸ' ἀλλ' εἶναι εὐκολον νὰ μαντεύτη τις πρὸ ἐφοβαῖτο ὅτε ἤθελε τὸν φέρη. Ὡ πόσον κατηράτο τότε τὴν περιέργειάν του, πόσον μετενόει διότι παρέλειψε τὸ χριστιανικὸν του καθήκον κατὰ τριακίτην ἐπίσημον νύκτα.

Ἐν-τούτοις ὁ ἀνθρωπίσκος ἐκεῖνος, ἀφοῦ ἀνέλαθεν εἰσαρκίαν ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀνάστημά του, δὲν ἐξογκώθη περισσότερον, ἀπ' ἐναντίας ἐφάνετο εὐχαριστημένος ἐκ τοῦ λουτροῦ του καὶ στηριχθεὶς νοηλωδῶς ἐπὶ τοῦ μελανοδοχείου ἤρχισε νὰ περιεργάζηται τὸν Φρίτζ διὰ τῶν κίτρινων ὀφθαλμῶν του.

Οἱ φόβος τοῦ Φρίτζ, καθ' ἡσυχασαν ἅμα εἶδε τὴν εἰσηγητικὴν τὰ τὴν θέσιν. Τι θέλεις ἀπὸ ἐμὲ τὸν ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους.

— Καὶ ἐγώ, ἔμελον νὰ σοὶ ἀποδείνω τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν, ἀπάντησεν ὁ ἀνθρωπίσκος, μὲ φωνὴν λεπτήν, ἣν ἤθελεν ἐκλάβει τις ὡς τὸν ἦχον γραφίδος τεργούσης ἐπὶ τοῦ πικύρου· διότι συνήθως δὲν ἐρωτᾷ τις εἰμὴ ὅταν θέλῃ νὰ προκαλέσῃ ἀπάντησιν.

Ὁ Φρίτζ ἀκούων τὴν φωνὴν ταύτην, ἐπισθοδρομήσασε καὶ ἔκαμε καὶ πάλιν μέγα σημεῖον τοῦ σταυροῦ. Ὁ ἀνθρωπίσκος ἐμειδίασε μὲ τὰ μελανὰ του χεῖλη καὶ ὁ Φρίτζ ἐπισθοδρομήσασε ἔτι περισσότερον· ἀλλ' ὁ ἀνθρωπίσκος δὲν ἔδωκε ποσοχὴν καὶ ἤρχισε νὰ περιπατῆ κατὰ μῆκος τῆς τραπέζης, μὲ ὕψος σοβαρὸν, ὡς δόκιμος ὅστις εἶχε δώσει ἀπὸ τῆς ἑδρας του, φιλοσοφικὸν τινα δόισμόν.

Ὁ Φρίτζ, ἀνακλίσας καὶ πάλιν τὸ θάκρος του, ἀπεράσισε νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἱκτενεστέρας ὀμιλίας μὲ τὸ παρὰδοξον ἐκεῖνο ὃν, ὅπερ ἐξέμιζεν ἡ τράπεζα του.

— Λοιπὸν, ἂν καὶ ἦται τόσο μῆλας καὶ τόσο ἄρχηρος, δὲ μοὶ φαίνεσαι κακοποιὸν πνεῦμα, ἀφοῦ δὲν ἐφοβήθη ὅτε ἔκκηκα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Ὁ ἀνθρωπίσκος διέκοψε τὸν περιπάτον του καὶ ἐκύτταξεν ἀσκαρδαμυκτῆ τὸν ἐρωτῶντα αὐτόν.

— Διὰ τινὰς εἶμαι πνεῦμα τοῦ σκότους, δι' ἄλλους ὅμως

εἶμαι πνεῦμα φωτός· τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐξ ἐκείνου, ὃν ὑπηρετῶ.

— Καὶ ποῖον ὑπηρετεῖς;

— Ὅποιον ἡ τύχη μοὶ δίδει διὰ κύριον.

— Εἶσαι λοιπὸν δούλος;

— Ναι, τὴν στιγμὴν ταύτην, εἶμαι ἰδικός σου.

— Τοῦτο μὲ εὐχαριστεῖ (ὁ Φρίτζ δὲν ἔλεγεν ἐντελῶς τὴν ἀλήθειαν) ἀλλὰ διατί εἶσαι δούλος μου;

— Διότι εἶσαι κάτοχος τοῦ μελανοδοχείου, ὅθεν ἐξῆλθον πρὸ ὀλίγου καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐστενοχωρούμην, ἐπὶ ἔντος καὶ μίαν ἡμέραν, κακλεισμένος ὡς ἐντὸς φυλακῆς.

— Καὶ τί λοιπὸν ἔκαμες ἐκεῖ μέσα;

— Σοὶ τὸ εἶπον, ἐστενοχωρούμην.

— Ἀλλὰ τίς σὲ ἐκλείσεν ἐντὸς τοῦ μελανοδοχείου ἐκείνου ὅπου ὅσον μικρὸς καὶ ἂν ἦσαι βεβαίως, δὲν θὰ εὐρίσκεισθε πολλὸ ἀναπτυκός;

— Ποῖος; ἡ εἰμαρμένη.

— Μοὶ ὀμιλεῖς περὶ εἰμαρμένης, περὶ τύχης. . . ἀφοῦ εἶσαι δούλος μου, ἐλπίζω ὅτι πρέπει νὰ μὲ ὑπακούης· σὲ διατάττω λοιπὸν, ὅταν μοὶ ὀμιλῆς νὰ ἐκφράζησαι εὐκρινέστερον· διότι εἰς τὴν τιμὴν μου, τὴν τιμὴν, τιμίου κατασκευαστοῦ ξυλίνων ἐμβάδων, δὲν ἐνοῶ οὔτε λέξιν ἀφ' ὅσα μοὶ λέγεις.

— Γνώριζε λοιπὸν Κύριέ μου. . .

— Πῶς; ἐπανάλαβε ὀλίγον ἀκόμη, τὴν τελευταίαν λέξιν· οὐδεὶς ἄλλος μὲ ὠνόμασε ποτὲ κύριον καὶ εὐχαριστοῦμαι διότι μοὶ δίδεις αὐτὸ τὸ ὄνομα.

— Γνώριζε λοιπὸν, Κύριέ μου, ὅτι ἐντὸς ἐκάστου μελανοδοχείου, ἐνοικεῖ δαίμων τις καλούμενος *Γραφοδαίμων*.

— Ἄ! Ἄ! Διὰ τοῦτο λοιπὸν ὀμιλοῦντες περὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι γράφουσιν βιβλία, λέγουσιν «ἔχει πνεῦμα δαιμονικόν, ἢ ἡ ἐπιστήμη του, εἶναι ἐπιστήμη τῆς κολάσεως, ἢ ὅτι τὸν βασανίζει τὸ δαιμόνιον καὶ τὸν κάμνει νὰ γράφῃ.»

— Μάλιστα· εἶναι αἱ ἰδέαι τοῦ ἀοράτου τούτου δαίμονος, τὰς ὁποίας ἀντλή ὁ συγγραφεύς, ὅταν βυθίξῃ τὴν γραφίδα του ἐντὸς τοῦ μελανοδοχείου· καὶ ἔπειτα νομίζει ὅτι αἱ ἰδέαι αὗται ἐξῆλ-

θον ἐκ τῆς κεφαλῆς του. "Ἐκαστος δ' ἐξ ἡμῶν ἔχει τὸν ἀτομικόν του χαρακτήρα, ἀπαρράλλaktως ὡς ἔχουσι καὶ οἱ ἄνθρωποι· καὶ τινὲς μὲν εἶναι σοφροί, ἐμβριθεῖς, εὐγλωττοι, ἄλλοι δὲ ἐλαφροί, ἐπιπόλοιοι καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐμπνεύσεως. Ἐνίοτε ὁ χαρακτήρ τοῦ Γραφοδαίμονος, οὐδεμίαν ἔχει ἀναλογίαν πρὸς τὸν χαρακτήρα τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ μελανοδοχείου καὶ τότε ὁ κόσμος ἐκπλήττεται πρᾶκτικῶν τὴν ἀντίθεσιν, ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ ἀτομικοῦ βίου τοῦ συγγραφέως καὶ τῶν ἰδεῶν ἃς προσθεύει γράφων. Ἐκεῖνος, π. χ. ὅστις εἰς τὴν ὁμιλίαν του, εἶναι βαρὺς καὶ δυσάρεστος, θέλγει τὸν ἀναγνώστην διὰ τοῦ ἐπιχαρίτου ὕρους του· ἄλλος ἀπ' ἐναντίας, ὁμιλῶν εἶναι εὐφραδῆς καὶ εὐχάριστος, ἀλλὰ γράφων ἀποβαίνει συγγραφεὺς μετριότατος· διότι ποῦ μὲν εἶναι ξηρὸς καὶ σκοτεινότερος, ἀλλαχοῦ ταπεινὸς ἢ ἀσυνάρτητος καὶ κάμνει παρεκβάσεις ἀτελευτήτους. Ἄλλος διακρινόμενος διὰ τὴν αὐστηράν καὶ ἀμεμπτον διαγωγὴν του, χαίρει κακῶν ὑπόληψιν ἕνεκα τῶν εὐφυολογιῶν ἃς μεταχειρίζεται γράφων ἐπὶ σοβαρῶν καὶ σπουδαίων ἀντικειμένων· ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας, ἄνθρωποι κακοήθεις καὶ ἀνήθικοι, θεωροῦνται ὑπὸ τῶν ἀναγνωστῶν των, τῶν μὴ γνωρίζοντων αὐτοὺς προσωπικῶς, ὡς πρότυπον ἀρετῆς καὶ ἀνθρωπίνης τελειότητος.

Καὶ ὅμως οὐδεὶς ἠρέυνησε ποτέ, πόθεν προέρχονται αἱ τοιαῦται ἀντιθέσεις· οἱ ἄνθρωποι κρίνοντες συγγραφία τινά, τὸν χαρακτήρα ρίζουσιν ὡς ἀνώμαλον, ὡς ἀσυνεπῆ, ὡς μεταβαλλόντα ἀποτόμως ἀπὸ ἰδέας εἰς ἰδέαν καὶ ὅμως τοῦτο προέρχεται ἀπλῶς μόνον διότι ἀλλάσσει συχνὰ μελανοδοχεῖον. Καὶ τίς ἄλλη εἶναι ἡ αἰτία, ὅτε τινὲς ἀναπτύσσοντες προφορικῶς τὰς ἰδέας των, διεγείρουσι τὰς γλυκυτέρας ἐλπίδας διὰ τὸ συγγραφικόν των στάδιον καὶ ἔπειτα ὅταν λάθωσι τὸν ἀλάχμον ἀνὰ χεῖρας, δὲν ἀξίζουσι τίποτε. Τὸ λάθος δὲν εἶναι ἰδικόν των· προέρχεται ἀπλῶς μόνον διότι τὸ μελανοδοχεῖον των, δὲν τοῖς ἐπρομήθευσε τὰς λέξεις καὶ τὰς ἐκφράσεις τὰς ἀντιστοιχοῦσας μὲ τὰς ἀγαθὰς των προθέσεις.

— "Ὅλα αὐτὰ ἀναμφισβόλω, εἶναι κάλλιστα ἀφοῦ δὲν δύναμαι νὰ τὰ ἐννοήσω· εἶναι ὅπως ὅταν ὁ ἀγαθὸς ἐφημέριος τοῦ Ἀνδερνάχ ὁμιλῇ λατινικά· ἀλλὰ... ἀλλὰ κύριε δαίμων.

— Προσοχὴ εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως· δαίμων· δὲν εἶμαι δαίμων ὡς ἐννοοῦσιν οἱ κοινοὶ ἄνθρωποι, δηλαδή ὅν πλασθὲν διὰ νὰ πρᾶττω τὸ κακὸν μόνον καὶ μόνον χάριν τοῦ κακοῦ· ὁ προορισμὸς μου δὲν εἶναι οὔτε κακός, οὔτε καλός, αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν· διότι τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς καὶ δὲν εἴμεθα ἡμεῖς οἱ κάμνοντες τὴν... τὴν ἐφαρμογὴν.

Ἐδῶ, ὁ Γραφοδαίμων ἐπερνήσθη δις ἢ τρις καὶ βροχὴ λεπτὴ καὶ μελανὴ ἔπεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ὑγεῖά σου εἶπεν ὁ Φρίτζ. Εὐχαριστῶ ἀπήντησεν, ὁ σπιθαμιαῖος δαίμων· τὸ ψυχὸς τοῦ δωματίου σου ἐψύχρανε τὸν ἐγκέφαλόν μου καὶ ὅταν συμβαίῃ νὰ περνησθῶμεν, ὁ ἄνθρωπος ὅστις οὐδέποτε δύναται νὰ διακρίνη τί συμβαίνει πέραξ του, λέγει, ὅτι ἡ γραφίς του ἔτριξεν ἐπὶ τοῦ παπύρου· ἐνταῦθα ἐπτεχνίσθη καὶ πάλιν. Ἄλλ' ὅμως κύριέ μου τὸ ψυχὸς εἶναι ἀφόρητον εἰς τὸ δωμάτιόν σου, δὲν δύνασαι νὰ ἀναζωπυρήσης, ὀλίγον τὸ πῦρ;

— Τὸ ἐπεθύμουν καὶ ἐγὼ πολὺ, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν μοι εἶναι ἀδύνατον.

— Καὶ ἐν κρίνω ἐξ ὅσων βλέπω, συμπεραίνω ὅτι καὶ ἡ ἀποθήκη τῶν τροφίμων σου δὲν εἶναι ἀφθονώτερον τῆς ἐστίας σου ἐφωδιασμένη. Εἶναι λοιπὸν τὸ αὐτὸ ὡς ἂν εὐρισκόμην εἰς δωμάτιον ποιητοῦ, καὶ ἔχεις κύριέ μου, ἐν τῶν καταλληλοτέρων προσόντων διὰ νὰ ὑμνήσης τὰς ἡδονὰς τῆς τραπέζης καὶ τὸν ἄνετον παρὰ τὴν ἐστίαν βίου· διότι συνήθως ὁ στιχουργός, οὐδέποτε περιγράφει ὠριότερον εἰμὴ τὰ πράγματα, τὰ ὅποια δὲν ἔχει. Ἡ φαντασία του περιβάλλει τότε τὸ θέμα του, μὲ τὰ ζωρρότερα χρώματα καὶ ἂν τῷ συμβῆ ἔνίοτε νὰ γευθῆ τῆς πραγματικότητος, τότε ἀνκηράζει ὅπως ὁ Κεῖσαρ. «Πῶς λοιπὸν, τοῦτο μόνον εἶναι!»

— Πῶς! ὁ αὐτοκράτωρ εἶπε τοὺς λόγους τούτου; Δὲν ἀξίζει λοιπὸν τὸν κόπον νὰ γίνῃ τις αὐτοκράτωρ· εἶναι ἐπίσης καλὸν νὰ εἶναι τις κατασκευαστὴς ξυλίνων ἐμβάδιων διότι ἔχει τις τοῦλάχιστον ἐνώπιόν του ἐλπίδας.

— Ἄλλὰ δὲν ὁμιλῶ περὶ τοῦ συγγραφέου μου· Κεῖσαρ;· πρόκειται περὶ ἄλλου Κεῖσαρος πολὺ ἀρχαιότερου, ἂν καὶ ἡ σκέψις σου εἶναι ἐπίσης ὀρθὴ καὶ διὰ τὸν ἕνα καὶ διὰ τὸν ἄλλον καὶ μοὶ

δεικνύει ότι ο νους σου, είναι νους, ανώτερος από του χωρικού.

— Αίσθάνομαι εδῶ (φέρων τὴν χεῖρα εἰς τὴν κεφαλὴν) κύριε Γρίφο Γράφο... δὲν δύναμαι νὰ ἐνθυμηθῶ τὸ ὄνομά σου, κἀτι τι, τὸ ὁποῖον οὐδ' αὐτὸ ἤξεύρω νὰ εἶπω, ἀλλ' ὅμως εἶναι κἀτι τί, τὸ ὁποῖον μοὶ λέγει, ὅτι εἶμαι ἄξιος νὰ κάμω πράγματα ἀνώτερα τῶν ξυλίνων ἐμβάδων.

— Ἔχεις δίκαιον Κύριέ μου, αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἀδυνατεῖς νὰ ὀρίσης, ὑπάρχει ἀληθῶς ἐν σοὶ ἔμφυτον καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶναι, ὅτι ἠδυνάθης νὰ τὸ αἰσθάνηθῃς, νὰ εὕρῃς ἐμὲ καὶ νὰ μὲ φέρῃς εἰς τὸ φῶς. Θέλω σοὶ δώσει δόξαν, τιμὰς, πλοῦτη.

— Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ νεανίας ἀνοίγων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀφίπων τοὺς βραχίονάς του νὰ πέσωσιν ὡς νὰ μὴ εἶχε πλέον τὴν δύναμιν νὰ στριχθῆ. Δύνασαι νὰ δώσης εἰς ἐμὲ, τὸν Φρίτζ Βέρνερ, τὸν πτωχὸν ἐργάτην, πλοῦτη, τιμὰς, δόξαν, εὐτυχίαν!

— Εὐτυχίαν; δὲν ὠμίλησα διόλου περὶ εὐτυχίας.

— Ἀλλὰ μήπως εἶναι δυνατόν νὰ ἔχη τις ὅλα ταῦτα καὶ νὰ μὴ ᾔναι εὐτυχής;

— Οὕτω νομίζει τις; καὶ ὅμως εἴποτε ὅλα ταῦτα συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ χάσῃ τις τὴν εὐτυχίαν καὶ ἐὰν τὴν ἔχη σοὶ ἀνέφερον πρὸ ὀλίγου τὸν Καίτηρα.

— Ὡ δὲν μὲ μέλει ἀγαπητέ μου Γραφοδαίμων, ἀφοῦ δύνασαι νὰ μοὶ δώσης ὅλα τὰ λοιπὰ εὐχριστοῦμαι μὲ αὐτά; ἢ εὐτυχία θὰ ἔλθῃ μόνη της.

Ὁ Γραφοδαίμων ἐμειδίασε μὲ τὰ μελανὰ του χεῖλη καὶ ὕψωσε τοὺς ὤμους.

— Ἀλλὰ τί πρέπει νὰ κάμω;

— Νὰ μὲ ἀφήσης νὰ ἐνεργήσω.

— Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι δύσκολον.

Οὐφ! ἐφώνησεν ὁ δαίμων μὲ φωνὴν σβεννυμένην. Βαθυκῆδον ἐνόσφ ὁ Γραφοδαίμων οὗτος ὠμίλει ἐλεπτύνετο καὶ καθίστατο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἰσχυρότερος.

Ὁ Θεέ μου τί ἔχεις λοιπόν; ἀνέκραξεν ὁ Φρίτζ περίλυπος. Τίποτε; ἀπήντησεν ὁ Γραφοδαίμων, ὀλίγον ὕδωρ!

Ὁ Φρίτζ ἔσπευσε νὰ φέρῃ ὕδωρ ἐντὸς ξυλίνου ἀγγείου. Χῦσε

μου ὄλον αὐτὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, εἶπεν ὁ ἀνθρωπίσκος, διαστέλλων τὰ χεῖλη του, ὡς ἐὰν ᾔθελε νὰ μειδιάσῃ.

Ὁ Φρίτζ ὑπήκουσεν' ἀλλὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἐν ἐκ τῶν δύο ὑαλίωι τοῦ μόνου παραθύρου τῆς καλύβης, ἐθραύσθη μετὰ πατάγου καὶ ἐξώθεν ἐφάνη ἄνθρωπος ἔχων τὸ πρόσωπον κεκαλυμμένον διὰ πέπλου μελανοῦ, ὅστις παρευθὺς ἐγένετο ἄφαντος.

Ὁ Φρίτζ, ὡς εἶπομεν δὲν ἦτο δειλός, ἀλλ' ὅσα πρὸ ἐνὸς ἤδη τετάρτου συνέβαινον πέραξ του, ἦσαν τότεν παράδοξα, ὥστε καὶ νῦν ἔσται ἀκίνητος περιμένων νὰ ἴδῃ νέον τι συμβεβηκός; δὲν τῶ ἐπιβλεθε οὐδὲ κἀν ἡ σκέψις, μήπως ἡ νέα αὕτη ἐμφάνισις δὲν ἀνήγγελλε πραγματικὸν τινα κλέπτην, περιδιαβάζοντα κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην' ἀληθὲς ὅμως εἶναι, ὅτι ἡ πτωχεία ὀλίγον φοβεῖται τοὺς κλέπτας. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδὲν διατάρραξεν πλέον τὴν ἰσχυρίαν, ἥτις ἐπεκράτει, ὁ Φρίτζ ἐξηκολούθησε τὴν συνμιλίαν μετὰ τοῦ δαίμονός του, ὅστις μετὰ τὴν ψυχρολουσίαν ἀνέλαβε τὴν σνήθη εὐσταρίαν του, ἐν καὶ ἡ φωνὴ του ἔμεινεν ὀλίγον τι ἐξησθηνημένη.

Μὴ λησμονήσης, εἶπεν εἰς τὸν Φρίτζ, ὅτι ἔχω πάντοτε ἀνάγκην τοιούτου λουτροῦ, ἀλλ' ἀντὶ ὕδατος, τὸ ὁποῖον δὲν ὠφελεῖ εἰς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν μου καὶ τὸ ὁποῖον μετὰ συνεχῆ χρῆσιν, μοὶ καταστρέφει τὴν φωνήν, πρέπει νὰ μὲ λούῃς μὲ μελάνην ὅσον δὲ μελανωτέρα εἶναι ἕστη, τόσο καλλίτερον' διότι δι' αὐτὴς μοὶ ἐπανερχεται ὁ λόγος ἰσχυρὸς καὶ καθαρός.

Παραδόξον, εἶπεν ὁ Φρίτζ, ἀλλ' εἰπέ μοι τίνι τρόπῳ θὰ κάμῃς τὴν τύχην μου.

— Πρῶτον, θέλεις ἐνδυθῆ τὸ ἐνδυμα νομομαθοῦς καὶ θὰ παρυσιασθῆς εἰς τὴν ἀλλὴν τοῦ δουκὸς τῆς Βαυαρίας ἀναγγέλιον σεκυτὸν ὡς δόκτορα ἐξεληθόντα νεωστὶ τοῦ παρ' ἐπιστημίου καὶ κάτοχον τῶν ἐπιτὰ ἐλευθερίων ἐπιστημῶν· εἶναι δὲ αὐτὰ, πρότερον μὴ τὰς λητμονήσης. Ἡ γραμματικὴ, ἡ δικλκετικὴ, ἡ ῥητορικὴ, ἡ γεωμετρικὴ, ἡ μουσικὴ, ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ ἀστρολογία· διότι αὐταὶ εἶναι ὡς ἡμεῖς, οἱ σαρφὶ τὰς ὀνομάζομεν, τὸ *quadrivium* καὶ τὸ *quadrivium*. Δύνασαι πρὸς τούτοις νὰ καυχῆθῃς, ὅτι εἶσαι ποιητὴς δυνάμενος νὰ στιχομυθῆς ἐν χρονικῶν, ἢ ἐν ἀσμάτιον (*son-*

πέλ). 'Ο Έκλέκτωρ είναι ήγεμών ισχυρός και φίλος παντός, ὅστις κρατεῖ κἀλκμον ἀνά χεῖρας· ἀναμφιβόλως θέλεις προαχθῆ πησιον του.

— 'Αλλ' ἀ φίλε μου, δλίμων, φοβοῦμαι, ὅτι με περιπαίζεις· πῶς ἐγὼ ὁ ἀμαθὴς χωρικός, ὅστις μόλις δύναμαι νὰ ἐπαναλάβω τὰ ἐπτά ὀνόματα τὰ ὁποῖα ἀνεφρες εἶναι δυνατὸν νὰ κάμω τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύσωσιν, ὅτι γνωρίζω ὅλα αὐτὰ τὰ ὄρατα πράγματα; Ἡ αὐτοῦ Μεγαλειότης, ὁ ἐκλέκτωρ, θὰ μοι δώσῃ τὰ παπούτσια, ἐάν με λυπηθῆ καὶ δὲν με κρεμάσῃ. Αὐτὸ μόνον θὰ κερδίσω ἀπὸ τὸ παιγνίδιον τοῦτο καὶ βέβαια θὰ τὸ ἀξίζω.

— Κύριέ μου, εἶσαι πολὺ ἀπλοῦκόσ· ὅταν δὲν ἔχῃ τις ἰδικήν του ἱκανότητα μεταχειρίζεται τὴν τοῦ ἄλλου· δὲν ἤξεύρεις πόσοι ἄνθρωποι ὑπάρχουσι, τοὺς ὁποῖους ἡ φήμη ἐγκωμιάζει καὶ οἷτινες ἐντούτοις δὲν ὑψώθησαν εἰμὴ διὰ τῆς ἱκανότητος ἄλλου. Ἐχεις ἕνα δαιμόιον πνεῦμα εἰς τὴν ἐξουσίαν σου καὶ διατάξεις!

— Ὅχι ὅχι δὲν διατάζω πλέον.

— Ἐχει καλῶς, ἐνθυμοῦ ὅμως δύο τινά· πρῶτον μὴ ἐπιχειρήσης ποτὲ συζητήσεις καὶ συλλογιτισμούς, εἰμὴ ἐγγράφως διότι αὐτῶ μόνον δύναμαι νὰ σὲ ὑπερητήσω. Δεύτερον μὴ ἀποχωρηθῆς ποτὲ τοῦ μελανοδοχείου σου· διότι ἡ ὑπερηξίς μου εἶναι ἀναποσπᾶστος μετ' αὐτοῦ καὶ μόνον συνδεδεμένη.

— Ὡ περὶ τοῦ τελευταίου τούτου μένε ἡτυχός, ὅσον διὰ τὸ πρῶτον, νομίζω ὅτι θὰ ἦναι ἀφελέστερον ἐάν προσποιηθῶ, ὅτι εἶμαι ἄλαλος.

— Ἡ ἰδέα δὲν εἶναι κακὴ· ἀλλ' εἶναι καιρὸς ν' ἀποσυρθῶ, βοήθησόν με λοιπὸν νὰ εἰσέλθω εἰς τὸ καταφύγιόν μου, διότι πολλὴν ὥραν εὐρίσκουμαι ἐκτεθειμένος εἰς τὸν ἀέρα.

— Ἀκόμη μίαν λέξιν θυλὲ μου· ἐνθυμοῦ πρὸ παντός ἄλλου, ὅτι εἶμαι κύριός σου, ὅπως καὶ σὺ ὁ ἴδιος· τὸ εἶπες καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐκτελῆς τὰς ἰδικὰς μου ἐπιθυμίας καὶ ὅχι τὰς ἰδικὰς σου.

Ἐπιθυμίας δαιμόνων ἔκαμα μικρὸν μορφασιόν.

— Εἰπέ μοι πρὸς τούτους, πῶς ἐνῶ δὲν γνωρίζω οὔτε τὸ ἀλφάβητον θὰ δυνθῶ νὰ ἀναγινώσκω ὅσα γράφω;

— Ἀφοῦ εἶπες ὅτι θὰ προσποιηθῆς τὸν ἄλαλον δὲν ἔχεις ἀνάγκη

κην νὰ ἀναγινώσκης, οἱ ἄλλοι θὰ ἀναγινώσκωσι τὰ ὅσα γράφεις.

— Λοιπὸν θὰ φαίνωμαι μέγας ἄνθρωπος χωρὶς νὰ ἐννοῶ τί λέγω;

— Δὲν θὰ εἶσαι μήτε ὁ πρῶτος, μήτε ὁ τελευταῖος.

— Ἄλλ' ἐάν, αὐτὰ τὰ ὁποῖα μοι ὑπαγορεύεις νὰ γράφω εἶναι ἀνοησίαι;

— Αἶ! τότε θὰ μοι δώσης τὰ παπούτσια. . . .

Ἐν τούτοις ὁ κώδων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀνδερνάχ ἐσήμανε τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας καὶ ὁ Γραφοδαίμων, ὅστις εἶχεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον πλησιάσει πρὸς τὸ μελανοδοχεῖον, ἐπήδησεν ἐλαφρῶς ἐντὸς αὐτοῦ. Ὁ Φρίτζ, ὅστις εἶχε πολλὰ ἄλλα πράγματα νὰ τὸν ἐρωτήσῃ, ὤρμησε διὰ νὰ τὸν κρατήσῃ, ἀλλ' ἐκτύπησε τόσον βιαίως τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς πλησίον δοκού, ὥστε ἐνόμισεν ὅτι εἶδεν ἐξερχομένους ἐκ τοῦ μελανοδοχείου χρυσοὺς σπινθῆρας· ἅμα δὲ συνελθὼν ἐκ τοῦ κτυπήματος ἤρχισε νὰ ἐρωτᾷ ἑαυτὸν, μήπως εἶχε κοιμηθῆ καὶ ἐξύπνα ἀπὸ ὄνειρον; Ἄλλ' ὅχι. αἱ σταγόνες τῆς μελάνης, αἷτινες ἔπεσον ὅταν ὁ Γραφοδαίμων ἐπταρνίσθη, ἦσαν ἀκόμη ἐκεῖ, ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀμφιβάλλῃ. Προσεπίθησε λοιπὸν νὰ ἐμβάλλῃ καὶ πάλιν τὸν δαίμονα ἐκ τοῦ καταφυγίου του, ἀλλὰ μάτην· ἐξετάζων τὸ μελανοδοχεῖον, δὲν ἔβλεπεν ἐντὸς αὐτοῦ εἰμὴ μικρὸν καὶ ὑγρὸν σπόγγον· ὅθεν ὅλα αἱ ἐρωτήσεις του, ἔμειναν ἄνευ ἀποκρίσεως. Τέλος ἀφοῦ εἶδε τὸ μάταιον τῶν προσπαθειῶν του, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ σακμνίου καὶ στηριξάς τοὺς βραχίονας ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐκάλυψε τὴν κεφαλὴν μετὰς δύο του χεῖρας· σκεπτόν ὅτι ὁ νοῦς του ἐπλανήθη ὑπεράνω φρικώδους ἀβύσσου, τῆς ὁποίας δὲν ἐτόλμα νὰ θεωρήσῃ τὸ βάθος· καὶ ἀληθῶς, ὁ νοῦς τοῦ πτωχοῦ νεανίσκου, θαμβωθείς ὑπὸ τοῦ λαμποῦ ὀρίζοντος ὅστις ἠνοίχθη αἴφνης ἐνώπιόν του, τοσοῦτον συμφώνως πρὸς τοὺς πόθους του, ἐδίσταζεν ἐν τούτοις μὴ γνωρίζων ἐάν τὰ μέσα ἅτινα ἔμελον νὰ τὸν ἀνυψώσωσιν ἦσαν νόμιμα. Αἱ σχέσεις του μετὰ τοῦ μελανοῦ ἐκείνου ἀνθρωπίσκου, δὲν ἦσαν ἄρα ἐξ ἐκείνων αἱ ἡ ἐκκλησία καταδικάζει; Ἡ ἀνοητικὴ τοῦ Φρίτζ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ἐρωτήσῃ περὶ τῆς ἀληθείας. Ἐκαέπτετο ὅμως ὅτι θὰ ἦτο ἴσως καλόν, νὰ συμβουλευθῆ τὸν ἐρημέριον τοῦ Ἀνδερνάχ,

ἀλλ' ὁ φόβος μή-ως ἀναγκασθῆ νὰ παραιτήσῃ τὰ μεγαλεῖα, ἀπὸ τῶν εἶχον προσπερθεῖν, τὸν ἔταμε νὰ μεταβάλλῃ γνώμην· τέλος ἀπεφάσισε νὰ κρατήσῃ τὰ πάντα μυστικῶς καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν Οὐλερῆχον, οὐτινος αἱ πράξεις ἦσαν ἐνίοτε τόσον ἐρῶσι, ὥστε καὶ ἀκουσίως ἠναγκάζετο νὰ τὰ παραδέχεται.

Ἐν τούτοις ἠκούετο ἤδη θόρυβος ποδῶν καὶ ἡ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον προσεγγίζουσα λάμψις, ἀνήγγειλε τὴν ἐπαύριον τῶν συντεχνιῶν του· ὅθεν ἔσπευσε νὰ κλείσῃ τὸ κιβώτιον. Ὅτε ὁ Οὐλερῆχος εἰσῆλθεν, ἐξέπλάγη ἰδὼν τὴν ἠλλοιωμένην φυσιογνωμίαν τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ τὸν ὄλωσ ἀσυνήθη τρόπον μὲ τὸν ὅποιον τὸν ὑπεδέχθη.

Ὁ γείτων Φερνίχ προσεκάλεσε τοὺς δύο ἀδελφούς, εἰς τὴν φαιδρὰν οἰκογενειακὴν ἐστῆν τοῦ δένδρου τῶν Χριστουγένων, ἀλλ' ὁ Φρίτζ, ὑπερήφανος ὡς ἦτο δὲν ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν καὶ ὁ Οὐλερῆχος ἠναγκασμένος νὰ συμμορφώνηται πάντοτε μὲ τὰς θελήσεις τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ κατὰκοπος ἐκ τῆς ὁδοπορίας, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἀχυρίνου σπρώματός του καὶ ἀπεκοιμήθη παρῆυός. Ὁ Φρίτζ ὅμως δὲν ἐκοιμήθη διόλου.

Ὅτε δὲ ὁ Οὐλερῆχος ἐξύπνησε, τὴν ἐπαύριον, ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη πρὸ πολλοῦ ἀνατείλει. Πόσον ὀκνηρὸς εἶμαι! καὶ ὁ Φρίτζ δὲν μὲ ἐξύπνησε. Τί καλὸς ἀδελφός δὲν ἠθέλησε νὰ μὲ διαταράξῃ.

Ἄλλ' εἶναι πάντοτε ἀρκετὰ ἐνωρίς, δι' ἐκεῖνον ὅστις ἐξυπνᾷ καὶ δὲν ἔχει οὔτε ξύλα διὰ νὰ θερμανθῆ, οὔτε ἄρτον! Ὁ Οὐλερῆχος ἐπήδησε τῆς κλίνης του, ὁ καλλωπισμὸς του δὲν ἀπήγει πολλὴν ὥρην· ὅτε δὲ ἐζήτησε τὸν ἀδελφόν του διὰ νὰ τὸν ἐναγκαλισθῆ κατὰ τὸ συνήθεσ, δὲν τὸν εὔρεν. Ἐπὶ τῆς τραπέζης ἔκειτο ἀνοικτόν, τὸ κουτίον ἐνθα τὴν προτερσίαν, ὁ Φρίτζ εἶχεν εὔρει τὰ χρήματ' ἦσαν ἐκεῖ ὄλα, ἐκτὸς τοῦ ἐνὸς τῶν δύο χρυσῶν νομισμάτων. Πλησίον αὐτῶν, ὁ Οὐλερῆχος παρετήρησε, τεμάχιον χάρτου ἔθελ ὑπῆρχε τὶ γεγραμμένον· ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὸ κουτίον· ἦτο ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶχεν ἀφήσει ὁ ἐξοκτανισθεὶς ἄγνωστος. Ἄλλ' ἡ θέα τοῦ γεγραμμένου χάρτου, τὸν ἐφόβησε· διότι δὲν ἔτυχε πολλάκις νὰ ἴδῃ γράψιμον καὶ ἐφαντάσθη κατ' ἀρχάς, ὅτι ἦτο σελίς τις μαγικῶς βιβλίου ἢ διαβολικὸν τι συμβόλιον. Ἀφοῦ ὅμως εἶδεν

ὅτι οἱ χαρκατῆρες ἐκεῖνοι δὲν εἶχον τὸ χροῶμα τοῦ αἵματος καὶ ὅτι τὰ χρήματ' αὐτῶν μετεβλήθησαν εἰς φύλλα δρυός, ἐσκέφθη ὅτι ἴσως τὸ χρεῖον ἐκεῖνο, περιεῖχε πληροφορίας γραφείσας ὑπὸ τοῦ ἀγνώστου ξένου καὶ περιέμενε νὰ ἔλθῃ ὁ ἀδελφός, του διὰ νὰ ἐκχριστήσῃ τὴν περιέργειάν του.

Μετὰ τὸν ὄλωσ τὸν περιέμενον· ἡ ἡμέρα ἐκείνη παρήλθε καὶ ἡ ἐπαύριον μετ' αὐτὴν ἀλλ' ὁ Φρίτζ δὲν ἐπανῆλθεν, οὐδεὶς δὲ ἐγνώριζε ποῦ εἶχεν ὑπάγει. Τότε τὸ ἀτυχὲς ὄργανόν, ἐσκέφθη ὅτι τὸ ἐγκατέλειπεν ἐκεῖνος, ὅστις ἦτο τὸ μόνον τοῦ στήριγμα, ὁ μόνος προστατῆς του· καὶ κατ' ἀρχάς ἐθρήνησε πικρῶς· ἔπειτα ὅμως, ἐπειδὴ εἶχε κρίσιν ἀνωτέραν τῆς ἡλικίας του, ἐσκέφθη, ὅτι τὰ δάκρυα εἰς οὐδὲν ὠφελοῦσι καὶ ἀπεράσισε νὰ ἐργασθῆ καὶ νὰ ζήτη μόνος.

Ο ΑΡΧΙΔΙΚΑΣΤΗΣ (SÉNÉCHAL)

ΤΗΣ ΑΥΛΗΣ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ

Δώδεκα ἔτη εἶχον παρῆλθει· ἐντὺς τῆς θολωτῆς καὶ μεγαλοπρεποῦς αἰθούσης τοῦ ἐν Μονάχῳ πύργου τῶν δουκῶν τῆς Βαυαρίας, περιεπάτει ἀνὴρ περιβεβλημένος βαρῦτιμον μηλωτὴν· ἐφάνετο νέος, ἀν καὶ αἱ πρῶσιαι του ἦσαν κοιλωμέναι καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του περιτριγυρισμένοι ὑπὸ κύκλου μελανοῦ· περιεπάτει ἀνήσυχος καὶ μὲ μεγάλα βήματα, ἐνίοτε δὲ ἐξήντημένος ἤρχετο νὰ καθίσῃ ἐπὶ τῆς πλουσίως γεγλυμμένης ἑδρας του, παρὰ τὴν ἐστίαν, ἐνθα ἠκτινοβόλαι· μεγάλη πυρά, ἀν καὶ μόλις ἤρχιζεν ἤδη τὸ φθινόπωρον. Κατηραμένοι ἄς ἦναι, ἔλεγεν, ἡ φιλοδοξία καὶ οἱ φιλοδοξοὶ! Πρέπει λοιπὸν νὰ τοὺς ἀπαντῶ πάντοτε εἰς τὸν δρόμον μου! ὅπως τεταραγμένος καὶ ἀφόρητος εἶναι ὁ βίος μου! Ἐγκατέειψα κρυφίως τὴν ἀθλίαν καλύβην μου καὶ τὸ ταπεινὸν ἐπάγγελμα, ὅπερ ἀπεκτῆναι τὴν ψυχὴν μου, ἀλλὰ δὲν εἶχον ἰκανὴν πεποιθήσιν εἰς τὴν δυνάμιν μου, ὅπως ὑψωθῶ ἀνκλόγως τῆς μεγαλοφυΐας μου·

ἤρχισα λοιπὸν νὰ διατρέχω τὰς πόλεις τῆς Γερμανίας ὡς σπουδα-
στὴς ἐστερημένος τοῦ δωρήματος τῆς δμιλίας, ἀλλὰ τὰ συγγράμ-
ματά μου ἐντὸς ὀλίγου μὲ καθιστῶσιν ἐνδοξον' δύο πανεπιστήμια
διαμφισβητοῦσι μεταξύ των, ποῖον ἐκ τῶν δύο νὰ μοὶ προσφέρῃ
ἔδραν, ἐνθα βοηθὸς ἔμελε νὰ ἀναγινώσκῃ ὅσα ἔγραφα Ὁ Γρα-
φοδαίμιον ἐτήρησε τὰς ὑποσχέσεις του καὶ ἐγὼ ἐνθαρρυνόμενος
ἐτόλμησα νὰ ἀνακτῆσω τὴν δμιλίαν μου. Ἀλλὰ μὲ σκώπτουσι μὲ
ψέγουσιν, ἀγνοῶ διατί' ἐντούτοις μὲλις ἔγινε πάλιν ἄλαλος, ἢ
δόξα μου αὐξάνει. Τέλος βαρυνθεὶς τὸ στάδιον ἐκεῖνο, ἐνθα ἔδρε-
πον μὲν ἀδιακόπως νέας δάφνας, ἀλλ' ἔμενον πτωχὸς καὶ ἐπείνων,
προσέφερον τὸν κάλαμόν μου εἰς τὸν γραμματέα (chancelier)
τοῦ Μαργράβου τῆς Ὁσπάχ, κκλὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἔχοντα ἀνάγκη
ὑπαλλήλου ὅστις νὰ τῷ ὑπαγορεύῃ μᾶλλον τι ἔπρεπε νὰ γράφῃ,
παρὰ διὰ νὰ τῷ ἀντιγράψῃ τὰς ἰδίαις του ἐμπνεύσεις' ἔθεν βέ-
βαιος ὢν, ὅτι ὑπάλληλος ἄλαλος, ἤθελε κρατήσῃ μυστικὴν τὴν
ἀμάθειάν του, μὲ ὑπεδέχθη μετὰ χαρᾶς καὶ ἐντὸς ὀλίγου οἱ δύο
μας, ἀπετελέσαμεν ἓνα καὶ μόνον νοῦν. Ἡ τύχη μου ἦτο καλή'
διότι ὁ γραμματεὺς μὲ ἀντέμειβε γενναίως. ἐκ τῶν δη-
ναρίων τοῦ Μαργράβου. Ὡς πρὸς τοῦτο, δὲν εἶχον τι νὰ παραπονεθῶ,
ἐκεῖνο ὅμως ἔπερ μὲ δυσηρέσσει ἦτο τὸ ὅτι ἔβλεπον τὸν προῖστά-
μενόν μου οἰκειοποιούμενον τὴν δόξαν τὴν προσεχρμένην ἐκ τῆς
ἐργασίας μου καὶ μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα, ὅτι θὰ τύχω τῆς ἰδίας εὐ-
νοίας, ἧς ἀπέλαυον κεκρομμένος ὑπὸ ξένον μανθῶαν, ἐὰν ἐξηρχό-
μην ἐξ αὐτοῦ καὶ παρουσιαζόμενος μόνος' ἔθεν ἐπεχείρησα ἀπ' εὐ-
θείας εἰς τὸν Μαργράβον ὑπόμνημά τι, ἔπερ εἶχεν ἀναθέσει εἰς τὸν
προῖστάμενόν μου καὶ ἔπερ ἐπραγματεύετο περὶ τῶν δικαιωμάτων
τοῦ μαργραβιάτου του, δικαιωμάτων προσβληθέντων καὶ τὰ ὁποῖα
ἤτοιμάζετο νὰ ὑπερασπισθῇ ἐνώπιον τῆς προσεχοῦς Διαίτης. Ἀλλ' ὁ
ἡγεμὼν δὲν ἐγνώριζε νὰ ἀναγινώσκῃ, πράγμα, ἔπερ δὲν ἠδυνάμην
νὰ προῖδω' ἔθεν ἔδωκε τὸ ὑπόμνημα εἰς τὸν γραμματέα του. Οὗ-
τος δὲ κατὰ φυσικὴν συνέπειαν μὲ ἐδίωξε καὶ μὲ κατηγόρησεν ὡς
κλέπτην τῶν ἐγγράφων του, ἐνῶ αὐτὸς ὁ πραγματικὸς κλέπτης,
ἀντεμείφθη διὰ τὸ ἔργον μου ἐκεῖνο μὲ νέας εἰνοίας καὶ τιμᾶς.

Ἐν τούτοις εἶχον εὐρεθῆ πολὺ πλησίον τοῦ πλοῦτου καὶ τῶν

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΚΑΛΙΣΤΗΡΗΣ

Ἀντίγραφον ἐκ χαλκογραφίας τοῦ κ. Ρομπέρ, καθηγητοῦ τῆς
χαρακτικῆς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Τεχνῶν.

μεγαλείων, ὥστε νὰ μὴ ἐπιθυμήσω νὰ τὰ γευθῶ καὶ ἐγώ. Ἐρχομαι λοιπὸν ἐδῶ, καὶ γίνομαι ἀκόλουθος τοῦ ἀρχιδουκὸς τῆς Βαυαρίας, ὅστις μὲ ἐξετίμα· ἡ ὀμιλία μου ἐπικνέρεται καὶ δὲν λέγω πλέον πολλὰς ἀνοησίας, ὅθεν ἡ φήμη τῆς ἐντελοῦς ἰάσεώς μου καὶ τῆς μεγαλοφυΐας μου μὲ καθιστῶσι δεκτὸν εἰς τὴν αὐλήν. Ὁ Ἐκλέκτωρ ἤρχισε νὰ μὲ εὖνοῃ καὶ ἐντὸς ὀλίγου, κατώρθωσα νὰ ἐκβάλω τῆς ἀλλῆς τὸν ἀρχιδουκαστὴν, ὅστις μὲ εἶχε προστατεύσει καὶ νὰ καταλάβω ἐγὼ τὴν θέσιν του.

Ἐν τούτοις, αἱ χάριτες, ἢ μᾶλλον αἱ σπάνια ἀρεταί, νεάνιδος τινος, θυγατρὸς ἀπλοῦ ἰδιώτου τῆς μέσης τάξεως τοῦ Μονάρχου, ἔθελξαν τὴν καρδίαν μου, καὶ, ἠγάπησα τὸν ἄγγελον ἐκείνον, ὅστις εὐρίσκεται νῦν εἰς τὰς οὐρανίους μονάς, ἀλλ' ἐπροτίμησα νὰ σπαράξω τὴν καρδίαν μου καὶ νὰ ἰφθήσω νὰ νικήσῃ τὸ πάθος μου, ὁ νοῦς· διότι ἐὰν ἀπεφάσιζα νὰ τὴν νυμφευθῶ, ἔπρεπε νὰ περιορισθῶ εἰς τὴν χυδαίαν ἐκείνην εὐτυχείαν, ἣν ὁ Θεὸς δίδει εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς τάξεως ἐκείνης, ἀπρακτικῶς ὡς δίδει τὴν ἐλώδη λίμνην εἰς τὰς νήσους, αἵτινες περιστρέφονται ἀδιακόπως ἐντὸς αὐτῆς καὶ δύνανται νὰ ἀκολουθήσωσι τὸν ἕρμα εἰς τὴν ὑπερήφανον πτῆσίν του. Ἡ γρχικὴ κόμησσα τοῦ Λουίτζάρδου δὲν θὰ ἀντικαταστήσῃ ποτὲ εἰς τὴν καρδίαν μου τὴν ἐρασμίαν ἐκείνην κόρην· ὅχι ποτέ! ἀλλ' ὁ νυμφευόμενος αὐτὴν, εἰς οἰανδήποτε κοινωνικὴν τάξιν καὶ ἂν ἀνήκῃ, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ θέσῃ ὑπεράνω τοῦ οἰκοσήμεου του, τὸ στέμμα τοῦ κόμητος. Ὁ δοῦξ μοὶ τὸ ὑπεσχέθη· οὗτος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δώσῃ εἰς τὴν ὑποτελῆ του ταύτην κληρονόμον καὶ δεῦτερον σύζυγον, ἅμα λήξῃ τὸ πένθος τοῦ πρώτου καὶ ἀπέκρουσεν ἤδη τὰς περὶ γάμου προτάσεις τοῦ μεγάλου ἱερακοτρόφου του. Ὅποιος φιλόδοξος ὁ ἱερακότροπος οὗτος! ὑπάρχουσι τρόντι ἄνθρωποι αἵτινες λησμονοῦσιν ἑαυτούς!

Ἡ ἐδὸς ἡ ἄγουσα πρὸς τὴν τύχην, σπανίως εἶναι εὐθεία καὶ ἀδύνατον εἶναι νὰ προχωρήσῃ τις τρέγων· συνήθως εἶναι ἀπότομος· συνήθως ἀναβαίνει τις μὲ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἰδρῶνων αἶμα καὶ ἔρπον χαμαί, ἐὰν παρουσιασθῇ ἡ ἀνάγκη, ἐὰν δὲν θέλῃ νὰ κρημνισθῇ ταχύτερον ἢ ὅσον ἀνέσῃ καὶ νὰ εὖρεθῇ πολὺ κατώτερον, ἢ ὅσον ἦτο ὅτε ἤρχισε τὴν πορείαν του. Ἐνίοτε δὲ

ἀπαντᾷ τις ἔλη βορβορώδη, ἐντὸς τῶν ὁποίων δὲν πρέπει νὰ διαστάση νὰ βυθισθῆ μέχρι λαίμου διότι ἅμα φθάση εἰς τὸ σημεῖον εἰς ὃ ἀποβλέπει, τότε ἔχει καιρὸν νὰ καθαρισθῆ. Ἄλλ' ἐνῶ ἐν-γωνίως διατρέχει τις τοιοῦτον ἐπικίνδυνον στάδιον, αἴφνης ἀπαντᾷ πρὸ αὐτοῦ φιλοδόξους, οἵτινες τῷ ἐμποδίζουσι τὴν ὁδὸν καὶ ζητοῦσι νὰ τὸν κρημνίσωσιν ὡσὰν δὲν ἐπλήρωσέ τις ἀκριβῶς ὅσα ἀπέκτησεν! . . «Ὡτὴν τὸ βραβεῖον τοσούτων ἀγώνων καὶ τοσούτων ταλαιπωριῶν δὲν ἀνήκει πλέον δικαιοματικῶς εἰς ἐμέ. Ἐπι-κατήρατος ἢ φιλοδοξία! ἐπικατήρατοι οἱ φιλόδοξοι!

Ὁ Ἀρχιδικαστὴς τῆς Βυαρίας, ἀνέστρεψε τὴν ἐξ ἄμμου κλεψύδραν του ἰδοὺ δύο ὥραι παρηλθον ἀφ' οὗτο ὁ δούξ ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ἀκόμη δὲν ἠκούσθη ὁ καλπασμός του ἵππου του. Μήπως ὁ ἀγέρωχος ἐκεῖνος ἰσρακιοτρόφος, ἔδραξεν εὐνοϊκὴν τινα στιγμήν; Ὁ δούξ εἶναι τόσον εὐμετάβλητος ὡς οἱ ἰσχυροὶ εἶναι πάντοτε τόσον ἀγνώμονες! Ἀλλὰ πρόσεζον Λουδοβίκε δὲ Βιττελοβάχ, τὰ μυστικά σου εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μου καὶ ἡ Βιέννη δὲν ἀπέχει πολὺ! Ὁ Φρειδερίκος ζητεῖ νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸ συνέδριον, τοὺς διασημοτέρους δόκτορας τῆς Γερμανίας καὶ ἔπεμψε καὶ εἰς ἐμέ, ἐπανηλειμμένως προτάσεις, τὰς ὁποίας δὲν ἐδέχθη μὲν. . . ἀλλ' οὔτε ἀπεποιήθη. . . . Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Βυμβέργης εἶναι ἤδη πολὺ γέρον ἔξ ἀρχιδικαστῆς δύναται δι' ἐνὸς ἄλλατος νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν ἔδραν! Καὶ μήπως δὲν ἔχω ἤδη τὸν ἕνα πόδα μου ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας; Δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἦμαι μέλος τοῦ εὐγενεστάτου καὶ ἰδιοτρόπου ἐκεῖνου κληρικῶ συμβουλίου, ὅπερ παρίσταται εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν ἐπισκόπων καὶ κάμνει αὐτοὺς νὰ προσκλίνωσιν ἐν μέσῳ τῶν ἡγουμενιστῶν δεχόμενοι βραδυσμους; (*) ὡς φωραθέντες κλέπται; Καὶ τί δύναται νὰ

(*) Τοιαύτη ἀληθὴς ἦτο ἡ συνήθεια τοῦ συμβουλίου ἐκεῖνου ὁ ἐκλεγόμενος ἐπίσκοπος ὤφειλε νὰ ἀιέθη γυμνὸς μέχρι ζώνης, ἐν μέσῳ τῆς χορείας τῶν ἡγουμενιστῶν τοῦτο ἐχρησίμειον ὡς τελειοφόρον μέσον, ὅπως ἀπομακρύνωσι τοὺς ἡγεμόνας, οἵτινες κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους ἐπωφθαλμίουν τὰς ἐπισκοπικὰς ἔδρας καὶ ἀπροκαλύπτως παρεβιάζον τὰς ἐκλογὰς.

ἐμποδίσῃ τὸν ἐπίσκοπον, νὰ ὑψώσῃ τὸ βλέμμα μέχρι τῶν καθεδρῶν τῆς Τρέβης, τῆς Κολωνίας, ἢ τῆς Μαυάνσης; Ὁ φανὴ φυσικόν, ὁ κορυφαῖος τῶν ἐπισκόπων τῆς Γερμανίας, νὰ ἀνταλλάξῃ τὴν ἀπλῆν μήτραν του, μετ' ἄλλης ἐχοίτης βάσιν τὸ στέμμα τῶν ἐκλεκτόρων. Ἄς μὴ χάνωμεν λοιπὸν καιρὸν.

Αἱ τελευταῖαι λέξεις τοῦ μονολόγου τούτου, συνωδούθησαν οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τῶν διακεκομμένων ἤχων κιθάρης, ἐφ' ἧς ἄειδός τις ἐκ τῶν γνωστῶν ἐν Γερμανίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Minnesinger ἐπαίξεν ἰστάμενος εἰς τὸν διάδρομον ἐφιλοξενεῖτο πρὸ τριῶν ἡμερῶν εἰς τὸν πύργον, ὁ αἰεὶ ἐκεῖνος, καὶ πιθανῶς ἠύποστοιχεδίαζε νέον τι ἔσται διότι μετὰ τινὰς στιγμὰς, ὁ ἀρχιδικαστὴς καταληφθεὶς ὑπὸ τῆς ἠθικῆς ἐκεῖνης νάρκης, ἥτις κυριεύει τὴν ψυχὴν, ὅταν μετὰ ἐνκρίσιον ἐσωτερικὴν πάλην, κάμει σπουδαίαν τινα ἀπόφασιν, ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ ἐνκρίτως τὰς ἐξῆς λέξεις.

Βύλογημὲν ἢ ταπεινὴ ἀπλότης τοῦ ἐργάτου!

Φθονεῖ τὴν εὐτυχίαν του καὶ βασιλέως στέμμα!

Καὶ ὅταν φθάσῃ δι' αὐτὸν ἡ ὥρα τοῦ θανάτου

Τὸν ἀτενίζει μ' εὐελπί καὶ ἤρεμον τὸ βλέμμα.

Ὁ φρουράρχης, ἀλαζὼν δι' ἱεράντους κτήσεις,

Ὁ Κόμης, μὲ τὰ πλοῦτη του καὶ μὲ τὰ ἐμβλήματα του.

Ἡ καλλονὴ μ' ἀστερωπὸν διάδημα δουκίσεως,

Τὸ πᾶν, φθονεῖ τὴν εὐτυχίαν πενίαν τοῦ ἐργάτου!

Βύλογημὲν ἢ ταπεινὴ ἀπλότης τοῦ ἐργάτου.

Φθονεῖ τὴν εὐτυχίαν του καὶ βασιλέως στέμμα!

Καὶ ὅταν φθάσῃ δι' αὐτὸν ἡ ὥρα τοῦ θανάτου,

Τὸν ἀτενίζει μ' εὐελπί καὶ ἤρεμον τὸ βλέμμα.

Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δύναμις δὲν εἶν' ἡ εὐτυχία!

Τὴν δίδει μόνον, αἴσθημα ψυχῆς γαληνιαίου. . .

Ὅλιγα εἰς τὸν Ποιητὴν προσφέρετε σολδία!

Σὰς εἶπε τὸ μυστήριον τῆς εὐτυχίας πλέον.

Ευλογημέν' ἡ ταπεινὴ ἀπλότης τοῦ ἐργάτου!
 Φθονεῖ τὴν εὐτυχίαν του καὶ βασιλέως στέμμα.
 Κεῖ ὅταν φθίῃ δι' αὐτὸν ἡ ὥρα τοῦ θανάτου,
 Τὸν ἀτενίζει μ' εὐελπι καὶ ἤρεμον τὸ βλέμμα.

Ἐπεθύμουν νὰ ἐγνώριζα, εἶπεν ὁ Φρίτζ Βέρνερ ἐγειρόμενος, πόθεν οἱ ἐπαῖται οὗτοι, τοὺς ὁποίους, ἀντὶ νὰ φιλοξενῶμεν εἰς τοὺς πύργους μας, ἔπρεπε νὰ ἀποδιώκωμεν ὡς πραγματικὸν λοιμὸν, ἀρύνονται τὰ θέματα τῶν ἀσμάτων μὲ τὰ ὁποῖα ἔρχονται νὰ μᾶς ζαλίσωσιν. Ἡ ψυχικὴ γαλήνη τοῦ ἐργάτου! Ἡμην καὶ ἐγὼ ἐργάτης ἤθελον καταισχυρῆθαι νὰ τὸ ὁμολογήσω καὶ μόλις τολμῶ νὰ τὸ σκεφθῶ κατ' ἐμαυτὸν ἤμην καὶ ἐγὼ ἐργάτης, χωρὶς καὶ ὄμως δὲν εὗρον τὴν γαλήνην ταύτην οὔτε ἐκεῖ, οὔτε ἐδῶ, οὔτε οὐδαμοῦ ἄλλου· διότι ἡ καρδία ἡ φλεγόμενη ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ ὑψωθῆ, δὲν εὐρίσκει ἀνάπαυσιν, εἰμὴ ὅταν φθάσῃ ἐκεῖ ὅπου θέλει. Καὶ ἐνόςω μία εἶτι βαθμὴ μένει αὐτῇ νὰ ἀναβῆ, ἡ ἀνησυχία εἶναι ἡ αὐτὴ ὡσὰν εὐρίσκετο εἰς τὴν ἀρχὴν ἀκόμη τῆς κλίμακος! ὡσὰν εὐρίσκετο ἐντὸς τοῦ βορβόρου... Ἀλλὰ Φρίτζ Βέρνερ, ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν ὕψη, μεταξὺ τῶν κομῆτων, ἢ τῶν ἐπισκόπων τῆς Γερμανίας, ὅταν καθίσῃ ἐπὶ τῆς ἑδρας τῶν ἐκλεκτῶν τῆς Ἁγίας αυτοκρατορίας, ὡ τότε δυστυχία εἰς ἐκεῖνον, ὅστις σοι ἐμποδίσῃ τὴν ὁδόν! Ἐπιθυμῶ σχεδὸν νὰ δεχθῆ ὁ δούξ, τὰς περὶ γάμου προτάσεις τοῦ ἱερικοτρόφου του, ὥστε νὰ μοὶ δώσῃ οὕτω δικαίαν ἀφαιρῆν ὅπως δεχθῶ τὴν πρόσκλησιν τοῦ αυτοκράτορος καὶ προδώσω τὰ μυστικά του. Ἐν τούτοις ἂς μὴ μιμηθῶμεν τοὺς δοξομανεῖς, οἵτινες δὲν εὐχαριστοῦνται ποτὲ ἐκεῖ ὅπου εἶναι· ἂς ἀρῆσω τὴν ὑπόθεσιν νὰ βάλῃ μόνη τῆς καὶ ἐὰν ὁ δούξ μοὶ προσφέρῃ τὸ στέμμα τοῦ κόμητος, ἐὰν μὲ ἀναγκάσῃ νὰ καθίσω μεταξὺ τῶν ἀγροίκων ἐκείνων τιμαριωτῶν, ὧν αἱ φιλολογικαὶ γνώσεις ἄπασαι περιορίζονται εἰς τὸ *Nibelungen* (*) καὶ οἵτινες ἐνδεδυμένοι σίδη-

(*) Ποίημα τοῦ δωδεκάτου, ἢ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, οὔτινος ἤρωε ἤτο ὁ Ἄτιλας.

ρον ἀντὶ φορεμάτων, δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ συζητῶσιν ἄλλως εἰμὴ διὰ τῆς σπάθης, τότε θὰ συμμορφωθῶ μὲ τὰς θελήσεις του.

Ἄλλ' ἐνῶ ἔλεγε ταῦτα, εἶδε τὸ παραπέτασμα τῆς θύρας συρόμενον καὶ ἀνθρωπὸν τινα ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν. Ὁ ἀνθρωπος οὗτος, εἶχε τὸ ταπεινὸν καὶ χαμερπές, ὑπερ καὶ οἱ τρόποι του καὶ ἡ ἐνδυμασία του προέδιδον· τὸ βλέμμα του ἦτο ὑπουλον· ἐνῶ δὲ ἐπροχώρει ἐπαρουσίαζε τὸ πλευρὸν μᾶλλον ἢ τὸ πρόσωπον. Οὗτος ἦτο Τομμεσνῆς ὁ Λομβαρδός. Ὁ τοκογλύφος οὗτος, κατεγίνετο, ὡς ὅλοι οἱ συμπατριῶται του κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, εἰς τὴν τοκογλυφίαν· δηλαδὴ ἐδάνειζεν ἐπὶ ἐνεχύρω χρήματα, ἅτινα πολλάκις δένειχεν· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἐδάνειζεν εἰς τὸν βαρῶνον, ὅστις διὰ νὰ πληρώσῃ τὸ κενωθὲν βελάντιόν του, ὑπεθήκευε τὰ κειμήλια τῆς εὐγενοῦς συζύγου του, ἢ τὸν πύργον του, ἢ τὰς γαίαις του, ἀντὶ χρηματικῶν ποσῶν, ἐμπορεύματα, οἷον πανοπλίας τοῦ Μεδισολάνου, ὑφάσματα τῆς Φλωρεντίας, μηλωτὰς τοῦ Βορρᾶ, κάτοπτρα Βενετικά, σκηναὶς διὰ τὸ ὑπαιθρον πεπαλαιωμένας ἤδη, λέοντας καὶ πιθήκους ταριχευμένους, τὰ πάντα εἰς τιμὰς πολὺ ὑψωμένας. Ἐφρόντιζε πρὸς τούτοις νὰ δίδῃ εἰς τοὺς δανειζομένους, τὰ μᾶλλον ἀκατάλληλα εἰς ἕκαστον πράγματα. Οὗτοι δὲ διὰ νὰ λάβωσι τὸ χρηματικὸν ποσόν, ἐπώλουν ταῦτα εἰς μεταπρατάς, μυστικοὺς ὑπακλήλους τοῦ Τομμεσνῆ, οἵτινες ἠγόραζον ταῦτα εἰς τὸ ἤμισυ, εἰς τὸ τρίτον τῆς ἀξίας μὲ τὴν ὁποίαν εἶχον δοθῆ εἰς τὸν δανειζόμενον· καὶ ἐὰν μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρόνου τοῦ δρισθέντος διὰ τὴν ἀπότισιν τοῦ χρέους, ὁ ὀφειλέτης δὲν εἶχε νὰ τὸ πληρώσῃ, τὸ ὑποθηκευθὲν κτῆμα, ἐγίνετο ἰδιοκτησίαι τοῦ Λομβαρδοῦ, πρᾶγμα, ὑπερ σχεδὸν πάντοτε συνέβαινε· διότι ὁ ἐπὶ τοιοῦτοις ὅροις δανειζόμενος εὐρίσκεται εἰς ἀδυναμίαν νὰ ἀποδώσῃ κεφάλαιον, ἐνῶ ὁ δανειζὼν, ἐπειδὴ δὲν δίδει εἰμὴ τὸ ἤμισυ τῆς ἀξίας τῆς ὑποθήκης, ἐκέρδιζε πολλάκις τὸ δεκαπλάσιον ἢ τὸ δεκαπλάσιον.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀποτροπῆς κερδοσκοπίας, ὑπερ ἐξασκεῖται καὶ σήμερον ἀκόμη, ἀν καὶ οὐχὶ τόσο ἀναφρανδὸν ὅσον τότε, ἐπέφερε τὴν καταστροφὴν ἀπείρων οἰκογενειῶν καὶ ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τῆς ἐκκλησίας· πλεῖσται σύνοδοι ἐψήφισαν αὐστηρὰς τιμω-

ρίας κατὰ τῶν τοκογλύφων, ἀλλ' ἀνωφελῶς· διότι οἱ ἄνθρωποι, πιεζόμενοι ὑπὸ τῆς πείνης ἢ ὑπὸ τῆς πολυτελείας, δὲν ἔπαιον νὰ κλίνωσι γόνυ πρὸ τῶν δανειστῶν καὶ νὰ συμμορφοῦνται μὲ τοὺς σκληροὺς ὅρους των. Ὅθεν ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων ἐξηγήσεων, εὐκολον εἶναι νὰ ἐνοήσῃ τις, ὅτι ὁ Τομμεσνῆς, ἐλθὼν εἰς Νόναχον μὲ τὸ ἔνδυμα τοῦ ἐπαίτου, ἀλλ' ἔχων ἐπιθυμίαν νὰ πλουτήσῃ καὶ δεξιότητά περὶ τὸ ἔργον του, ἔχων ἐπίσης καρδίαν ἀναίσθητον εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ ἄλλου, ἀπέκτησε ταχέως ἄπειρα πλοῦτη, πλοῦτη ὅμως ἄτινα προσεπάθει νὰ κρύψῃ προσποιούμενος τὸν πτωχὸν καὶ τὸν ταπεινόν.

Ὁ τοκογλύφος λοιπὸν οὗτος καὶ ὁ ἀρχιδικαστῆς ὑπελήπτοντο ἀμοιβαίως ἀλλήλους κατὰ τὴν ἀξίαν του· καὶ ὁ μὲν Τομμεσνῆς ἐθεώρει τὸν Βέρνερ ὡς ἕνα δοξομανῆ ἄνευ καρδίας, δυνάμενον νὰ θυσιάσῃ τὰ πάντα διὰ τοὺς σκοποὺς του, ὁ δὲ Φρίτζ, ἐθεώρει τὸν Τομμεσνῆ ὡς εἶδος ἀθηφάγου ἔρπετου, ὅπερ ἀναισχύοντως ἀπερόφα τὸ αἶμα τῶν δυστυχῶν ἢ τῶν ἀπερισκέπτων.

Οἱ δύο οὗτοι ἄνθρωποι, ἀπέδιδον ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον χάριτας ἀμοιβαίως· δηλαδή ὁ μὲν Τομμεσνῆς, ἐβοήθει τὸν Βέρνερ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ἀνθρώπων, οὓς εἶχε συμφέρον νὰ ἐξαφανίσῃ ἐκ τῆς αὐτῆς· τοῦ ἐκλέκτορος, ὁ δὲ Βέρνερ ἐπροστάτευε τὸν ἄξιον συνέταρτόν του διὰ τῆς ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιροῆς του, ὁσάκις τὰ κατ' αὐτοῦ ἐγειρόμενα παράπονα καὶ αἰ ἄραι, ἠδύναντο νὰ φθάσωσι μέχρι τοῦ ἐκλέκτορος καὶ νὰ τὸν διαφωτίσωσι περὶ τῶν συμβαινόντων· ἀντὶ τούτου ὅμως ὁ τοκογλύφος, ὥφειλε νὰ διαμοιράζεταί μετ' αὐτοῦ τὰ κέρδη καὶ ὅταν ἀκόμη, ἔκαμνε τὰ θύματα χάριν τῶν συμφερόντων τοῦ φίλου του.

Οὕτω λοιπὸν, ὁ χωρικός τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ κατέστη θηρίον, κατατρώγων ἕτερον θηρίον δηλαδή τὸν Λομβαρδόν. Πρέπει ἔλαγεν ἐνίοτε καθ' ἑαυτόν, νὰ εὕρω τρόπον νὰ καταστρέψῃ τὸν τοκογλύφον τούτον· θὰ ἦναι ἡ δικαιοτέρα πράξις ἢν ἔπραξεν ποτέ.

Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι, ὅτι ὁ ἐξασκῶν τὸ κακὸν ἀναγκάζεται νὰ προστρέξῃ εἰς ἄλλον συμμετόχον καὶ συμβοηθὸν ὁμοίον αὐτοῦ· τότε ὅμως, ἅμα οἱ δύο φίλοι γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ σύγγεγγο, ὁ εἰς τὴν ἀθλιότητα τοῦ ἄλλου, ἀποστρέφονται ἀμοιβαίως ἀλλήλους.

Ὁ Βέρνερ, ἰδὼν τὸν Τομμεσνῆ, ἐνθυμήθη ὅτι εἶχε δώσει αὐτῷ συνέντευξιν εἰς τὸ μέγαρόν του καὶ ὅτι ἡ προσδιορισθεῖσα ὥρα εἶχε παρέλθει. Ὁ Λομβαρδὸς κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκράτει τὴν τύχην τοῦ φίλου του εἰς τὰς χεῖρας του· διότι ἡ περίστασις ἦτο κρίσιμος· ἰδοὺ δὲ περὶ τίνος ἐπρόκειτο. Ὁ μέγας ἰσρακοτρόφος, εἶχε τὴν ἀπερισκέψιαν νὰ ὑποθηκεύτῃ πύργον του τινά, ὃν εἶχεν ἀποκτήσει διὰ τῆς ἐλευθεριότητος τοῦ κυρίου του· ἡ προθεσμία τῆς ἀποτίσεως τῆς ὀφειλῆς εἶχε παρέλθει καὶ ὁ δανειστῆς ἐμελλε νὰ λάβῃ κατοχὴν τοῦ ἐνεχύρου καὶ νὰ ἐκδιώξῃ τὸν ἰδιοκτήτην. Ὁ ἐκλέκτωρ, ὅστις δὲν δυσηρεστεῖτο, ὁσάκις οἱ ὑπῆκοοι του ἀπεξενουνοῦτο τῶν κληρονομικῶν ἰδιοκτησιῶν των, διετίθετο κάκιστα ὁσάκις τὰ κτήματα, ἄτινα ἐχάριζεν αὐτὸς μετεβαίνον εἰς χεῖρας ἄλλου καὶ ἦτο γνωστὸν, ὅτι ὁ μόνος τρόπος τοῦ νὰ ἐπισύρῃ τις τὴν δυσμένειάν του, ἦτο αὐτός· διὰ τοῦτο λοιπὸν, ὁ Βέρνερ ἐπέεζε τὸν συνέταρτόν του, ὅπως κάμῃ χρῆσιν τῶν δικαιωμάτων του καὶ ὑπέσχετο αὐτῷ τὴν υποστήριξιν του, ἐναντίον τῆς ὀργῆς τοῦ δουκὸς καὶ τῆς ἔχθρας τοῦ χρεωφειλέτου· ἐντούτοις ὁ Τομμεσνῆ ἐδίσταζε καὶ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, δὲν μετεχειρίζετο τὴν συνήθη του δραστηριότητα· ὅθεν ὁ ἀρχιδικαστῆς, τὸν εἶχε καλέσει διὰ νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ λόγον τῆς ἀργοπορίας ταύτης.

— Ἄρχων, εἶπεν ὁ Τομμεσνῆ μὲ τὴν ταπεινὴν καὶ θωπευτικὴν φωνὴν του, σὰς περιέμενον ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν εἰς τὸ μέγαρόν σας, διότι ἡ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑπόθεσις κατεπίγει. . . .

— Βεβαίως κατεπίγει· ἀπαράσις νὰ ἐνεργήσῃς ἐπὶ τέλους;

— Νὰ ἐνεργήσω; Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν πραγμάτων, ἄτινα τὴν στιγμὴν ταύτην εἶναι πολὺ πλέον προχωρημένα ἢ ὅσον ἦσαν τὴν προῖταν.

— Οὕτω μοι λέγεις πάντοτε· πότε λοιπὸν θὰ μοι εἴπῃς· εἶναι τὰ πάντα τελειωμένα!

— Τοῦτο ἴσως συμβῆ μετ' ὀλίγας στιγμῆς. . . . κατὰ τὴν ἐπαυροδὸν τοῦ δουκός.

— Εὐγες! ἀνέκραξεν, ὁ ἀρχιδικαστῆς ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἐκ τῆς χαρᾶς, εἰσι θουμάσιος ἄνθρωπος Τομμεσνῆ ἄφες με νὰ σὲ ἀσπασθῶ.

— Ὁ δὲν ὑπάρχει λόγος, ἀπήντησεν ὁ Τορμεσνῆ, ἀποποιούμενος τὸν ἀποκασμὸν ὡς ἐκ μετριοφροσύνης κινούμενος. Δὲν εἶμαι ἐγὼ, ὁ ἀποφασίσας τὰ πράγματα, εἶναι ἢ αὐτοῦ ὑψηλότης ὁ δοῦξ. . . . Πῶς δὲν ἐμάθαστε τί συνέβη;

— Τί συνέβη λοιπόν; καὶ πῶς σὺ κῦρ Τορμεσνῆ τὸ ἔμαθες πρὸ ἐμοῦ;

— Διότι ἄρχων μου, ἐμὲ μὲ ὑπερετιῦσι καλλίτερον ἀπὸ ὑμᾶς. Ἡξέουμεν ἡμεῖς οἱ ἀπλοῖ ἄνθρωποι, πῶς νὰ κάμνωμεν φίλους μὲ τὰ τάλληρά μας.

— Ἄς παύσωμεν τὰς φλυαρίας· μήπως ὁ δοῦξ ἀπεφάσισε νὰ πληρώσῃ τὰ χρέη τοῦ ἱερακοτρόφου; Ἄλλ' ἡ προθεσμία παρῆλθε καὶ ἂν σὺ θελήσῃς νὰ κάμῃς χρῆσιν τῶν δικαιωμάτων σου, ὁ δοῦξ ὅστις ἀγαπᾷ τὴν δικαιοσύνην δὲν θέλει σοὶ ἀποδώσει ἄδικον.

— Ναί· ἐὰν ἤθελον νὰ κάμω τὴν χρῆσιν ταύτην.

— Καὶ δὲν θέλεις λοιπόν;

— Ὅχι.

— Προδότα!

— Ἄρχων μου τί νὰ κάμω. . . αἱ περιστάσεις.

— Ἐπὶ τέλους κῦρ Τορμεσνῆ θὰ θελήσῃς νὰ ἐξηγηθῆς ἀνέκραξῃς μετὰ ψυχρότητος ὁ Βέρνερ.

— Μάθετε λοιπόν, ἄρχων μου, ὅτι ὁ δοῦξ ἐνῶ ἐκυνήγει, ἔπεισεν ἐκ τοῦ ἵππου του· δὲν θέλω νὰ εἶπω ὅτι δὲν εἶναι ὁ πρῶτος ἵππεὺς τῆς Γερμανίας ὅχι· ἄπαγε! τοῦτο ἦτο τυχαῖον συμβάν· ὁ ἵππός του εἶναι ὁ πλέον ἀτίθαστος ἐξ ὅλων τῶν ἵππων ὅσους ἔχει εἰς τοὺς σταύλους του· ἄμα λοιπόν τὸ ζῶον ἠσθάνθη ἐαυτὸ ἐλευθερον, ἠθέλησε νὰ λάβῃ ἐλευθερίας μὲ τὸν κύριόν του καὶ τὸν ἐδάγκασε· τότε ὅλοι οἱ εὐγενεῖς ἔτρεξαν εἰς βοήθειάν του· ἀλλ' ὁ ἱερακοτρόφος ἦτο πλησιέστερόν του καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν λυσσῶντα ἵππον, κτύπημα τόσον ἐπιτυχές, ὥστε τὸν ἠσύχασεν ἀμέσως καὶ τὸν ἔκαμην ἡσυχον ὡς ἀρνίον· πάντες ἐξεπλάγησαν· ὁ δὲ δοῦξ ἠγέρθη γελῶν καὶ ἀνέκραξεν. «Εὖγε ἱερακοτρόφε! ἐκτύπησας ἐπιτηδείως καὶ σοὶ ὀφείλω χροισθῆναι, διότι μοὶ ἔσωσες τὴν ζωήν. Εἰς σὲ λοιπόν ἄς δώσω τὴν κόμησάν Λουίτγάρδην! Ἐλθε γονάτισε ἱερακοτρόφε, δός μοι τὸν ὄρκον τῆς ὑποταγῆς καὶ τῆς συμμα-

χίας καὶ ἐγέρθητι Κόμης Ἐρμάν! Τὸν τίτλον τοῦτον, θὰ τὸν φέρῃς σὺ, ὡς προῖκα εἰς τὴν σύζυγόν σου, ἀντὶ νὰ τὸν λάβῃς παρ' αὐτῆς.» Τώρα λοιπόν, ἄρχων μου, ἐννοεῖτε ὅτι οὔτε ὑμεῖς, οὔτε ἐγὼ, ἔχομεν πλέον συμφέρον διὰ νὰ καταδιώξω τὸν χρωφειλέτην μου· διότι ὑμεῖς μὲν δὲν δύνασθε πλέον νὰ νυμφευθῆτε τὴν κόμησάν Λουίτγάρδην, ἐγὼ δὲ θέλω εὔρει εἰς τὰ κτήματα τῆς κομήσεως μὲ τί νὰ ἐξασφαλίσω τὰ δικαιώματά μου χωρὶς νὰ ἐκτεθῶ εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ δουκός.

— Καὶ ἡ ἐκδίκησις Τορμεσνῆ! μήπως ἡ ἡμῦταλικὴ καρδιά σου εἶναι ἀναίσθητος;

— Νὰ ἐκδικηθῶ; καὶ διατί; οὐδεὶς μὲ προσέβαλε. Τὸ ἐπάγγελμά μου εἶναι νὰ κερδίζω τὴν ταπεινὴν ζωήν μου καὶ ὄχι νὰ κάμνω τὸν υπερήφανον ὡς οἱ ἄνθρωποι τῶν ὅπλων.

— Καὶ ὁ δοῦξ.

— Ὁ δοῦξ ἐφάνη ὅτι ἠστεύετο μὲ τὸ πέσιμόν του· ἐντούτοις θὰ ἐκτύπησεν ἀρκετὰ κακὰ διότι ἐχρειάσθη νὰ δικκοπῆ τὸ κυνήγιον καὶ νὰ σταματήσῃ ὅλη ἡ συνοδία διὰ νὰ ἀναπαυθῆ ἐπὶ πολλὴν ὥραν· διὰ τοῦτο δὲν ἐπέστρεψεν ἀκόμη. Χαίρετε, ἄρχων μου.

Εἶθε νὰ μὴ σὲ ἐπαινίδω εἰμὴ εἰς τὴν αἰωνιότητα, ἄγγελε τῆς δυστυχίας μου! εἶπεν ὁ Βέρνερ. Ὁ ἀντίπαλός μου θριαμβεύει καὶ θὰ ὠφεληθῆ τῆς περιστάσεως, ὅπως ἐπισύρῃ κατ' ἐμοῦ τὴν δυσμένειαν τοῦ δουκός· ἡ πτώσις αὕτη εἶναι οἰωνός, ἀναγγέλλων μοὶ τὴν ἰδικήν μου κατὰπτωσιν, καὶ τίς οἶδε ποῦ θέλω κυλισθῆ ἐὰν πέσω! Ἄς προλάβω λοιπόν, ἄς τρέξω εἰς Βιέννην. Ὁ ἀρχιδικαστὴς τῆς Βαυαρίας, πίπτων ἄς ἐγερθῆ ἐπίσκοπος τῆς Βαμβέργης, ἀρχιεπίσκοπος τῆς Μαϋάνσης! Δοῦξ Λουδοβίκε. Κόμη Ἐρμάν· σὰς εἰδοποιῶ, ὅτι ὁ πόλεμος μεταξὺ ἐμοῦ καὶ ὑμῶν θὰ διαρκέσῃ μέχρι θανάτου!

Ὁ ὑπουργὸς οὗτος ὁ προβλέπων τὴν πτώσιν του· ὁ δοξομνήης ὁ ἐκτιναχθεὶς ἔξω τοῦ ἄρματος τῆς τύχης καὶ προσπαθῶν μὲ δύναμιν φρενιτικῶντος νὰ κρατηθῆ ἀπὸ τοὺς τροχοὺς διὰ νὰ ἀναθῆ καὶ πάλιν, ἤθελε κινήσει τὸν οἶκτον τοῦ δυναμένου νὰ ἴδῃ αὐτὸν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Καὶ ἐνόσω ὁ τοκογλόφος Τορμεσνῆ ἦτο παρών, κατεπίεξε δι' ἰσχυρᾶς προσπαθείας τὴν ταρχὴν τὴν κυ-

ριεύσασαν αὐτόν· ἅμα ὅμως ἔμεινε μόνος, ὅλα τὰ κατατρώγοντα αὐτὸν πάθη, ὁ φθόνος, ἡ ἀντιζηλία, ἡ πληγωθεῖσα ὑπεροψία, ἡ ἔχθρα, ἡ ὀργή ἐξέσπασαν ἐπὶ τῆς μορφῆς του. Τὰ χεῖλη του ἐκινουῦντο σπασμωδικῶς, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐκ μέσου τοῦ μελανοῦ κύκλου ὅστις τοὺς περιέβαλλεν, ἐξέπεμπον ἀστραπὰς καὶ πρὸς ἐπικύξησιν τῆς ἀγωνίας του, ὁ κιθαρῳδός, ὅστις εἶχεν ἀπομακρυνθῆ ἐντὸς τοῦ κήπου ἐπανῆλθεν ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς αἰθούσης, ψάλλων καὶ πάλιν τοὺς αὐτοὺς στίχους.

« Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δύναμις δὲν εἶν' ἡ εὐτυχία
Τὴν δίδει μόνον αἴσθημα ψυχῆς γαληνιαῖον. »

Ἴσως ἐν τῇ ἐξάψει του, ὁ Βέρνερ, ἔμελε νὰ παρασυρθῆ πέραν ἢ ὅτι τὸ μέρος ἐνθα εὐρίσκετο τῷ συνεχώρει, ὅτε τρεῖς κτύποι, ἠχήσαντες πλησίον του μυστηριωδῶς τὸν ἀνεκάλεσαν εἰς ἑαυτόν.

Ἄλλοίμονον! ἀνέκραζεν ἔντρομος, οἱ κατάσκοποι τοῦ μυστικοῦ δικαστηρίου εἶναι ἐδῶ! Εἰς ποῖον ἄρα ἀποτείνεται ἡ τρομερὰ των εἰδοποιήσις;

Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ σωθῆ ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν τοῦ τρομεροῦ τοῦτου δικαστηρίου· τὰ μέλη του ὀνομαζόμενα ἐλεύθεροι δικασταί, ἠριθμοῦντο ἀνὰ χιλιάδας καὶ ἐξελέγοντο μεταξὺ των, ἐκ τῆς ἀριστοκρατίας, ἐκ τῶν διαπρεπῶν τῆς μέσης κοινωνικῆς τάξεως καὶ ἐκ τοῦ κλήρου. Ἦσαν δὲ διασκορπισμένα εἰς ἅπασαν τὴν Γερμανίαν, τὴν Ἀλσατίαν καὶ αὐτὴν τὴν Βουργουνδίαν, ἀλλὰ μυστήριον ἀκατανόητον περιέβαλε καὶ αὐτοὺς καὶ τὰς πράξεις των· τὸ δὲ δικαστήριόν των, εἰς ὅλα τὰ Μεσαιωνικὰ δικαστήρια δὲν εἶχεν ἔδραν ὠρισμένην, τὸ κέντρον ὅμως τῆς μυστικῆς ταύτης ἐταιρείας, ἦτο ἡ Βάδη· ἐκεῖ δύνανται τις νὰ ἴδῃ καὶ σήμερον ἀκόμη, ὑπὸ τὸν νέον πύργον, τὰ εἰσέπια τοῦ ἀρχαίου μεγάρου καὶ τῆς μεγάλης ὑπογείου αἰθούσης, ἐνθα αἱ συνεδριάσεις ἐλάμβανον χώραν· δύνανται τις νὰ ἴδῃ ἐπίσης τὰς ἔδρας τῶν δικαστῶν, τὰς φυλακὰς καὶ τὰ ὑπόγεια κελλία, ἐνθα ἔθαπτον τοὺς ἀνθρώπους ζῶντας, ἀφίοντες μόνον μικρὰν ὀπὴν ὅπως δίδωσιν εἰς αὐτοὺς ὀλίγην τροφήν. Τὰ μυστικὰ ἀπείρων δικῶν εἶχον ταρῆ ἐντὸς τῶν κελλίων ἐκείνων!

Τὰ μέλη τῆς ἐταιρείας ταύτης, ὠρκίζοντο ἐπὶ τῆς ζωῆς των καὶ ἐπὶ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς των, ὅτι καὶ ἐν μέσῳ τῶν βασάνων καὶ ἐνώπιον τοῦ θανάτου, δὲν ἤθελον προδώσει τὰ μυστικὰ τῆς ἐταιρείας· ἐὰν δὲ τινες ἐξ ἀδυναμίας χαρακτηρῶς παρέβαινον τὸν ὄρκον τοῦτον, ἐφρονεῦντο ἀνηλεῶς ὑπὸ τῶν συναδέλφων των· διότι ὅλοι ἅμα τοῖς ἐδίδετο ἡ δικταγῆ, ὤφειλον νὰ ἐκτελῶσι χρεὴ καὶ δικαστοῦ καὶ δημίου· ὁποιοσδήποτε δὲ καὶ ἂν ἦτο ὁ καταδικασθεὶς, δὲν ἠδύνατο νὰ διαφύγῃ τὴν ἰσχὺν τοῦ δικαστηρίου ἐκείνου, ὅπερ εἶχεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του χιλιάδας ὀπλισμένων βραχιόνων καὶ ἦτο οὕτως· εἰπεῖν πανταχοῦ πρὸς οὐδεμίαν λοιπὴν προστασίαν ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ τις πρὸς τῶν ἀνθρώπων· διότι ὅστις ἀντέπραπτεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τῶν ἐλευθέρων δικαστῶν, ἢ ὅστις δὲν ἤθελε νὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς ἐὰν διετάττετο, κατεδικάζετο διὰ τοῦτο καὶ μόνον, εἰς τὴν αὐτὴν μετὰ τὸν ἐνοχον ποινὴν, ποινὴν ἣτις ἦτο σχεδὸν πάντοτε ἡ ἀποκεφάλισις, ἢ ἀγχόνη, ἢ ὁ βραδὺς καὶ φρικώδης ἐντὸς τῶν ὑπογείων κελλίων θάνατος. Καὶ τίς ἄλλη ἐλαφροτέρα ποινὴ, ἠδύνατο νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ μυστικὰ τῆς ἀρχῆς καὶ μυστηριώδους ἐκείνης δικαιοσύνης; Ὁφείλομεν ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ δικαιοσύνη αὕτη, ὑπερήσπιζεν ἐνίοτε τὸν ἀδύνατον ἔναντιον τοῦ ἰσχυροῦ, ἐναντιον τοῦ εὐγενοῦς, ὅστις εὐρίσκετο πολὺ ὑψηλὰ ὥστε νὰ φθάσῃ αὐτόν, τῶν κοινῶν δικαστηρίων ἡ ἰσχὺς. Εἰς τοιοῦτον δὲ βαθμόν, ἔφθασε τὸ ἀγέρωχον τῶν δικαστῶν τούτων, ὥστε ἐτόλμησαν πολλάκις νὰ ἐγκαλέσωσι καὶ ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς ὅπως πρорουσιασθῶσιν ἐνώπιον αὐτῶν καὶ ἀπολογηθῶσι διὰ τὰς πράξεις των.

Μετὰ τινὰς λοιπὴν στιγμάς, ἀγωνίας καὶ δισταγμοῦ, ὁ Φρίτζ, ἀπεφασίσε νὰ προχωρήσῃ μέχρι τῆς θύρας, ὅθεν ἤκουσε τὸν κτύπον. Χεῖρ ἀγνωστος, εἶχεν ἐμπήξει εἰς τὴν θύραν ξίφος ἐπὶ μεμβράνης, ἐν' ἧς ἦσαν γεγραμμένα τὰ ἐξῆς.

« Φρίτζ Βέρνερ! ἐγκαλεῖσαι ἐνώπιον τοῦ μυστικοῦ δικαστηρίου· ὀφείλεις νὰ ἐμπανισθῆς τὴν δεκάτην πέμπτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς σήμερον, εἰς τὴν μεγάλην ὑπόγειον αἰθούσαν τὴν ὑπὸ τὸν πύργον τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βάδης καὶ νὰ ἀπολογηθῆς διὰ τὰ ἐγκλήματα διὰ τὰ ὁποῖα κατηγορεῖσαι. Δηλαδὴ τὴν καταπίεσιν τῶν ἀδυνάτων,

τὴν ἐξάσκησιν τῆς μαγείας καὶ τὴν ἀπάρνησιν τῆς πίστεώς σου. γινώριζε δὲ ὅτι ἐὰν δὲν ἐμφανισθῆς τὴν ὀρθοθεΐσαν ἡμέραν, ἡ δικαιοσύνη τοῦ δικαστηρίου θέλει σὲ εὔρει, ὁπουδήποτε καὶ ἂν ζητήσης· νὰ κρυβῆς, ἐντὸς τῶν νεφῶν, ὑψηλότερον ὕπου φθάνει ὁ ὑψιπέτης ἀετὸς καὶ ἐντὸς τῶν σπλάγγων τῆς γῆς, βαθύτερον ὕπου κρύπτεται ἡ ἐστία τῶν ὑφαιστέων.

Καὶ κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν, ὁ καθαρωδὸς ἐπαναλαμβάνων τὸ ἄσμά του ἐψάλλεν.

« Ὁ φεουδάρχης, ἀλαζὼν δι' ἀπεράντους κτήσεις,
Ὁ Κόμης μὲ τὰ πλούτη του καὶ μὲ τὰ ἐμβλήματατά του,
Ἡ καλλονὴ μ' ἀστερωπὸν διάδημα δουκίσσης
Τὸ πᾶν φθονεῖ τὴν εὐτυχῆ πενίαν τοῦ ἐργάτου. »

Θὰ παραφρονήσω! ἀνεφώνησεν ὁ ἀρχιδικαστής!

Ο ΠΑΡΑΦΡΩΝ

Ὁ ἥλιος τοῦ φθινοπώρου κατήρχετο βραδέως ὄπισθεν τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ καὶ αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες του ἐχρῶσαν τὴν ἐπιφάνειαν τῶν δασῶν, ἅτινα ὡς μεγαλοπρεπῆς καὶ ἀπέραντος τάπης ἐκάλυπτον τὰ περίξ ὄρη. Τῆδε κακείσε, διεκρίνετο ἐν μέσῳ τῶν γιγαντιαίων καὶ σκοτεινῶν ἐκείνων συμπλεγμάτων, χαρίεις τιμαριωτικὸς πυργίσκος, ἡ τὸ ψαλλιδωτὸν ἀέτωμα Γοθικῆς ἐκκλησίας ἐφ' ἧς προσέπιπτον αἱ ἀκτῖνες τοῦ δύνοντος ἡλίου.

Ἄλλ' ὑπεράνω τῆς γραφικῆς ταύτης τοποθεσίας, ὑπεράνω τοῦ Βέλγην, Βλάεν καὶ Κάνδελθεργ, τῶν τριῶν τούτων ὀρέων, ἅτινα φαίνονται ὡς τέκνα συναθροισμένα περίξ τῆς μητρὸς των, ὑψοῦται ἡ οὐρανομήκης καὶ χιονοσκεπῆς κορυφὴ τοῦ Φέλθεργ' ἤδη αἱ κατὰ τὰς πλευράς του παγόνες ἤρχιζον νὰ ἀντανάκωσι τὴν βοδόχρουν ἐκείνην φωσφόρησιν, ἧτις ἐξκαλοῦθε πολὺ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ ὅταν ἀκόμη ἐπέλη τὸ σκότος αἱ ἐκτεταχμένα ἐκείνη

ἐκτάσεις τοῦ πάγου λάμπουσιν ὡς ὀπάλιοι λίθοι κοσμοῦντες τὸν πέπλον τῆς νυκτός. Πρὸς Βορρᾶν, τὸ ὄρος Rau h - Alpi, κεκαλυμμένον κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ λεπτῆς δολίχλης, ἠπλοῦτο ὡς μέγα παραπέτασμα ἀπολήγων εἰς ταινίαν κυκνωτοῦ ἀτμοῦ χρυσίζοντος εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ δύνοντος ἡλίου.

Ἄλλὰ τὸ λυκαυγὲς διεδέχετο βιαίως τὴν λάμψιν τοῦ καταδυομένου φωστῆρος καὶ ἐπέχυνε τὸ γλυκὺ φῶς του εἰς τὰς γραφικὰς ἐκείνας κοιλάδας τοῦ Φυρστεμβέργ καὶ μετὰ θερματάτην ἡμέραν ὁ οὐρανὸς εἶχε μείνει διαυγῆς καὶ ἀνέφελος. Λεπτὴ αὔρα ἔφερε μακρόθεν τὴν εὐωδίαν τῶν δασῶν· τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν ὡς εἰ ἀναπέμποντα πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸν ὕμνον τῆς ἐσπέρας· οἱ χωρικοὶ ἐπανήρχοντο ἐκ τῶν ἀγρῶν φέροντες ἐπὶ τῶν ὄμων τὴν δίκελλαν καὶ τὸν λίσγον καὶ ψιθυρίζοντες στροφάς ἐκ τῶν ψαλμῶν· τὰ ποιμνία εἰσῆρχοντο εἰς τὰς ἐπαύσεις των καὶ ὁ κρότος τῶν ποδῶν των μιγνύμενος μὲ τὸ παραπονετικὸν βέλασμα τῶν, ἐπανελαμβάνετο ἀπὸ ὄρους εἰς ὄρος διακόπτων μόνος, τὴν σοβαρὰν σιγὴν τῶν μεμονωμένων ἐκείνων ἐκτάσεων.

Ἐνίοτε οἱ κώδωνες τῆς ἐκκλησίας μεμυχρυσμένου χωρίου, σημαίνοντες τὸν ἐσπερινόν, ἔρθανον εἰς τὸ οὔς ὡς οἱ ἐκπνέοντες ἤχοι αἰολιανῆς ἀρπας καὶ συνεπλήρουν τὴν ἀγροτικὴν καὶ γλυκύθυμον ἐκείνην ἀρμονίαν.

Ἄλλ' εἰς ἓν τῶν ὑψηλοτέρων ὄροπεδίων τῶν ὑψουμένων ὑπεράνω τῆς Χοελανθάλλ, ὁ ἥλιος διέχυνεν ἐτι ὄλην του τὴν λάμψιν· εἰσδύων διὰ μέσου τοῦ ἀνοίγματος δύο ὀρέων, ἐχρωμάτιζε διὰ ζωηροῦ ἐρυθροῦ χρώματος, δέκα πέντε ἢ εἴκοσι καλύβας ξυλίνας, ὧν τὰ ποικίλα ὀχήματα ἀπετέλουν γραφικὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σκιερὸν βῆθος τῶν ὄπισθεν αὐτῶν ἀπλουμένων δασῶν. Ἡ εἰσφὴ τῶν καλυβῶν τούτων ἦτο ἐκτερόθεν πολὺ κεκλιμένη· ἀπολήγουσα εἰς γωνίαν ὀξείαν· διεκρίνε δέ τις ἐπ' αὐτῆς μεγάλα τεμάχια βράχων, τεθειμένα ἐκεῖ ὅπως δώσωσιν εἰς αὐτὴν ἰκανὸν βάρος διὰ νὰ ἀντέχη εἰς τὸν ὀρμητικὸν ἀνατολικὸν ἄεμον. Τὰ ἀγροτικὰ ταῦτα οἰκήματα, ἦσαν διασκορπισμένα τῆδε κακείσε ἄνευ οὐδενὸς σχεδίου καὶ κατὰ μόνην τὴν ἰδιοτροπίαν ἐκάστου ἰδιοκτητοῦ· καὶ ποῦ μὲν ἀπετέλουν συμπλέγματα, ποῦ δὲ ἦσαν

μεμονωμένα και πολύ ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα· τὸ σύνολον ὅμως αὐτῶν παρὶστα τοποθεσίαν τοσοῦτω γραφικὴν, ὥστε ὁ ὁδοιπόρος τῶν νεωτέρων χρόνων βλέπων αὐτήν, ἤθελεν ἀναγνωρίσει τὴν φαντασίαν ἀρχιτέκτονος ἐκ τῶν ἐπινοησάντων τὰ ἀγγλικά Park. Τὸ ὄροπέδιον τοῦτο περιοριζόμενον πρὸς Βορρᾶν καὶ πρὸς μεσημβρίαν ὑπὸ ὑψηλῶν ὄρέων, ἦτο ἀνοικτὸν μόνον πρὸς ἀνατολὴς καὶ πρὸς δυσμάς. Ἐκείθεν δύνάταί τις νὰ διακρίνη πρὸς δυσμάς μὲν ἐν μέσῳ τοῦ ἀπερχομένου σκοτόυς, τὰς ὠραίας κοιλάδας τῆς Σουαβίας, πρὸς νότον τῶν ὁποίων λάμπει ἡ Βοδενσέ (οὕτως ἐκαλεῖτο τότε ἡ λίμνη τῆς Κωνσταντίας) κυκλῆ, ὡς τεμάχιον οὐρανοῦ πεσὸν ἐπὶ τῆς γῆς. Δύο ὥρας πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἠδύνατο νὰ θαυμάσῃ τις ἐπίσης, εἰς τὸ ἀντίθετον σημεῖον, πικρόραμα μαγευτικόν. Πρῶτον μὲν τὸν Βίσιγναι εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ὄρέων· πέραν δὲ τούτου, τὴν Ἄνω Ἀλσατίαν, ἐνθα ὁ ὀρίζων σταματᾷ εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ σειρὰν τῶν Βοσγίων ὄρέων, ἅτινα φαίνονται ὡς ἐκτεταμένη σειρὰ κυκνωπῶν νεφῶν καὶ τὸν Ῥῆνον εἰσδύοντα μεταξὺ τῶν κοιλάδων, ὡς ὑπερμεγέθους ὄφιο ἀργυροῦς. Ἄλλ' ὅταν ὁ ἥλιος σταματήσῃ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν Βοσγίων, ὅταν ὑψωθῶσιν οἱ ἀτμοὶ τοῦ φθινοπώρου, τότε δὲν ἔχει τις ἐνώπιόν του εἰμὴ ἀχανῆ ὠκεανὸν φωτός, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἐπιπλέει μόνη ἡ αἰχμὴ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀνδερνάχ, ἧς ὁ σταυρὸς ἀκτινοβολεῖ μακρόθεν ὡς φάρος, τὸν ὁποῖον ὁ ἀποπλανηθεὶς ὁδοιπόρος, ἀναζητεῖ καὶ χαιρετᾷ μετὰ χαρᾶς καὶ ἐλπίδος. Ἀριστερόθεν δὲ τὸ σκοτεινὸν ἐκεῖνο σημεῖον, ὅπερ μόλις διακρίνη τις, εἶναι ὁ τιμαριωτικὸς πύργος τοῦ Φάλκενσταϊν. Ἄν καὶ οὐδὲν ἔχνος μένει πλέον τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ χωρίου τοῦ Ἀνδερνάχ, ὅπερ ἤκουσε ποτὲ καὶ νῦν οὐδὲ εἰς τὴν μνήμην τῶν χωρικῶν τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ, δικαίως τετιμωμένον, ὁ πύργος ὅμως οὗτος, χάρις εἰς τὸν μέγαν αὐτοῦ ὄγκον καὶ εἰς τὸ ἔκτακτον πάχος τῶν τοίχων του, διέφυγε μέχρι τοῦδε τὴν ἐντελῆ καταστροφὴν καὶ σήμερον ἀκόμη τὰ μεγαλοπρεπῆ αὐτοῦ εἰρηστικὰ σταματώσι τὸ βλέμμα τοῦ ὁδοιπόρου, τοῦ ἐπισκεπτομένου τὴν Χοελανθάλ.

Τὸ ὄροπέδιον λοιπὸν τοῦτο, ὅθεν παρεξέστραπῃ ἡ περιγραφή μας, κατωκίετο ὑπὸ χωρικῶν δραστηρίων μὲν, ἀλλ' ἤκιστα εὐνοηθέντων ὑπὸ τῆς τύχης, τοῦλάχιστον τῆς τύχης ἐκείνης, ἧτις δίδει εἰς τοὺς

κατοίκους τῶν πόλεων, πολυτελῆ ἐνδύματα, τεχνητὰς ἡδονὰς καὶ νοσηρὰν φαντασίαν· ἀλλ' ὁ προσεκτικὸς παρατηρητὴς ἤθελεν εὑρεῖν εἰς τοὺς ἀπλοικοὺς ἐκείνους κατοίκους τῶν ὄρέων, τὸν ἀπαλλοτριωτὸν ἐκείνον πλοῦτον, ὅστις συνίσταται εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν πόθων, εἰς τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς, εἰς τὴν τυφλὴν εἰς τὰς ὑποσχέσεις τῆς ἐκκλησίας πίστιν, εἰς τὴν ἀμάθειαν καὶ εἰς τὴν ἀπάρνησιν ὅλων τῶν λοιπῶν ἀγαθῶν, ἅτινα ὁ ἄνθρωπος, ὁ ζῶν ἐκ νηπιακῆς του ἡλικίας, τὸν ταπεινὸν βίον τῶν ἀγρῶν δὲν δύναται νὰ ἀπολαύσῃ. Ὅλοι οἱ ἡλιοκαυμένοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, οἱ ἔχοντες τὰς χεῖρας τιλλώδεις καὶ τὰ ἐδύματα ἐμβλωμένα, εἰργάζοντο ἀπὸ πρωῒας μέχρι ἐσπέρας, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦσαν συνειθισμένοι εἰς τὴν τακτικὴν ἐργασίαν, ἡ φυσιογνωμία των δὲν ἐξέφραζεν οὔτε ἀθυμίαν, οὔτε ἐξάντλησιν δυνάμεων.

Αἱ δὲ γυναῖκες, ἄλλαι μὲν ἐβοήθουν τοὺς συζύγους των εἰς τὰς ἐπιπόνους ἐργασίας τῶν ἀγρῶν, ἄλλαι δὲ ἐνησχολοῦντο εἰς ἔργα μᾶλλον κατάλληλα δι' αὐτάς οἷον εἰς τὰ ἐκ ψάθης ἐκεῖνα χειροτεχνήματα, ὧν καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὸν Μέλανος Δρυμὸν, γίνονται τόσον μεγάλη ἐξαγωγή, ἄλλαι ἐνηθον, αἱ δὲ νέαι μπιτέρες ἐφύλαττον τὰ τέκνα των.

Πρὸ τῆς θύρας τῆς μεγαλειτέρας τῶν λοιπῶν καλυβῶν, ἧτις ἠντήχει ἐκ τοῦ θοροῦβου τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ἀσμάτων τῶν ἐργατῶν, ἐκάθητο νεκρὰ γυνὴ περιστοιχισμένη ὑπὸ τῶν πέντε τέκνων της· ἦσαν ὅλα εὐρωστὰ καὶ ῥοδιόκκινα· τὸ ἕκτον, ὅπερ δὲν διέφερε τῶν ἄλλων ὡς πρὸς τὴν εὐρωστίαν, τὸ ἔφερεν εἰς τὸ στήθος της. Πλησίον της ἔκειτο ἡ ἀδελφὸς, ἣν εἶχεν ἀφήσει διὰ νὰ θηλάσῃ τὸ βρέφος της. Πλατὺ ψάθινον σκιάδιον ἐκάλυπτε τὴν μελανὴν καὶ ἄφθονον κόμην της· τὸ ἡλιοκαυμένον καὶ κανονικὸν πρόσωπόν της, ἀπεικόνιζε τὴν υἱεῖαν· εἰς τοὺς σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμούς της ἐβλεπέ τις τὴν νοημοσύνην καὶ ἡ ἀθώα χαρὰ της, ὅταν ἐθεώρει τὰ τέκνα της, ἰδίως ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐθήλαζεν, ἐξέφραζον ἀρκούντως, ὅτι οὐδέποτε εἶχεν αἰσθανθῆ θλίψιν ἢ ἀνησυχίαν. Τὸ δὲ ἐσωτερικὸν τῆς καλύβης της, ἀπεκάλυπτε τόσην τάξιν καὶ καθαριότητα, ὥστε καθίστα αὐτήν, ἀξιοπαράτητον μετὰ τῶν λοιπῶν.

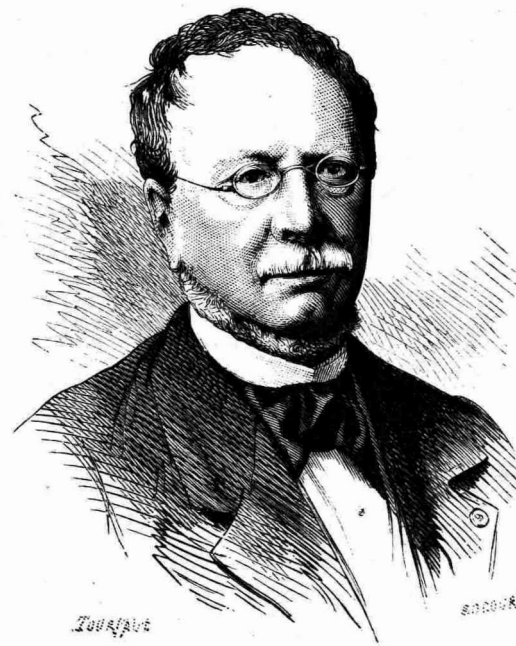
Το μεγαλείτερον τῶν παιδίων ἐκείνων, εἶχεν ἀπομακρυνθῆ ὀλίγον διὰ τὴν συλλέξῃ λεπτοκάρυκα, ἀλλὰ μετὰ τινος στιγμᾶς ἐπανήλθεν ἔντρομον καὶ φωνάζον « Μητέρα, μητέρα ἕνας ἄνθρωπος ἔλα νὰ ἰδῆς. »

Ἡ ἐμφάνισις ξένου εἰς τὸ μεμονωμένον ἐκεῖνο μέρος, ἦτο τί ἐκτακτον· ἐν τούτοις, ἡ νεκρὰ γυνὴ δὲν ἐταράχθη ποσῶς· ἀπέθανε τὸ βρέφος τῆς ἐπὶ τοῦ σωροῦ τοῦ χόρτου, ἔνθα τὸ ἄφινε συνήθως ἐνόσω εἰργάζετο καὶ ἐθελύκωσε τὸ ἔνδυμά της· φαίνεται ὅμως, ὅτι ἡ αἰφνίδιος αὕτη διακοπή, δὲν ἤρρεσεν εἰς τὸ βρέφος· διότι ἤρχισε νὰ κλαίῃ· ὅτε ὅμως εἶδεν ὅτι ἡ διαδήλωσις τοῦ αὐτῆ ἦτο ἀνωφελής, ἐπῆρε τὴν ἀπόφασίν του καὶ ἐπαρηγορήθη διὰ τοῦ συνήθους εἰς τὰ νήπια τρόπου· ἔθεσε τὸν δάκτυλόν του εἰς τὸ στόμα καὶ ἀπομυζῶν αὐτὸ ἀπεκοιμήθη.

Ἐν τούτοις ὁ ξένος ἐπροχώρει πρὸς τὴν καλύβην· ἡ ὄψις του εἶχε τι παράδοξον καὶ ἐξηγησιωμένον· τὸ ἀσταθὲς βάδισμά του ἐφανεύωνε τὴν κούρασίν του· ἠγνῶναι δέ τις εὐκόλως ἐκ τῶν σπινθηροβολούντων ὀφθαλμῶν του καὶ ἐκ τῶν ἐρυθρῶν παρειῶν του, ὅτι τὸν κατέτρωγε τὸ πῦρ τοῦ πυρετοῦ. Ἀνήσυχος ἔστρεψε περὶ αὐτὸν τὸ βλέμμα, ὡς ἂν ἐζήτηι νὰ ἐνθυμηθῆ πότε ἄλλοτε εἶχεν ἴδει τὰ μέρη ἐκεῖνα. Τὰ ἐνδύματά του ἐδείκνυον, ὅτι ἦτο ἄνθρωπος ὑψηλῆς περιωπῆς, ἀλλ' ἦσαν κατετρισμένα καὶ ῥυπαρά, ὅθεν ἠδύνατό τις νὰ υποθέσῃ, ὅτι ὁ ὀδοιπόρος οὗτος, εἶχεν ὀλισθήσει καὶ κατὰ κλισίαν ἐντὸς βράχου ἢ ὅτι εἶχε προσβληθῆ καθ' ὁδὸν ὑπὸ κκοκοπῶν ἀνθρώπων.

Ὅλιγον ὕδωρ· ὀλίγον ὕδωρ! ἀνερώνησεν, ἀποθνήσκω! Οἱ πόδες του ἐκλονίσθησαν καὶ ἔπεσεν ἀναίσθητος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ἡ νεκρὰ γυνὴ, ἐξέβαλε κραυγὴν καὶ πάραυτα ὅλοι οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐργαζόμενοι ἔδραμον νὰ ἴδωσι τί συμβαίνει. Πάντες ἔσπευσαν νὰ βοηθήσωσι τὸν ἀτυχή ὀδοιπόρον καὶ νὰ περιποιηθῶσιν αὐτὸν ὅσον τοῖς ἦτο δυνατὸν καλλίτερον. Ἡμέραι τινὲς ἀναπαύσεως καὶ διηνεκῶν περιποιήσεων, ἤρκεσαν ὅπως καταπάσωσι τὸν πυρετόν, ὅστις προήχθετο μᾶλλον ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν κούρασίν καὶ τὴν ἀγωνίαν· ἀλλ' αἱ ἰδέαι τοῦ ἀσθενοῦς, ἔμενον πάντοτε συγκεχυμέναι· κατ' ἀρχὰς τοῦτο εἶχεν ἀποδοθῆ εἰς τὴν ἑξέψιν τοῦ πυρετοῦ,

EMMANOÏΛ ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ

ἄλλ' ἔπειτα ἐβεβαιώθη, ὅτι ὁ ἀτυχὴς ζένος εἶχε παραφρονήσει. Συχνάκις ἐπανελάμβανε τὰς τρομερὰς ταύτας λέξεις « Ἀγχόνη, ξίφος! » ἄλλοτε πάλιν ἔψαλλε τὰς ἐξῆς συγκεχυμένως φράσεις.

Εὐλογημέν' ἡ ταπεινὴ, ἀπλότης τοῦ ἐργάτου
Φθονεῖ τὴν εὐτυχίαν του καὶ βασιλέως στέμμα

.....
Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δύναμις δὲν εἶν' ἡ εὐτυχία,
Τὴν δίδει μόνον αἴσθημα ψυχῆς γαληνιαίου.

Ἐνίοτε ἐν μέσῳ συγκεχυμένων διηγημάτων, ἤκουέ τις, τὸ ὄνομα κόμητός τιος Ἐρμάνν, τοῦ δουκὸς τῆς Βαυαρίας, τοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ ἐπισκόπου τῆς Βιμβέργης καὶ ἄλλο τι ὄνομα ὅπερ ἤχει εἰς τὸ οὖς, ὡς τὸ ὄνομα δαίμονος.

Ἄναμφιβόλως, ἔλεγον οἱ γαίτορες, ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ἔπραξε μέγα τι ἔγκλημα καὶ βασανίζεται τοιοῦτοτρόπως.

Ἄλλ' ἡ νεκρὰ γυνή, παρετήρει ὅτι δὲν πρέπει νὰ κρίνη τις τοὺς παράφρονας ἐξ ὧσων λέγουσιν ἐν τῇ μανίᾳ των. Ἀθῶα γυνή! προετίμα νὰ τὸν θεωρῆ ὡς θῦμα μᾶλλον, ἢ ὡς ἔνοχον βασανιζόμενον ὑπὸ τῆς τύψεως τοῦ συνειδότης!

Ὁ δὲ σύζυγός της, ὅστις ἦτο ἀπὼν, ὅτε αὕτη ἔδωκε φιλοξενίαν εἰς τὸν ἄγνωστον ἐκεῖνον, ἐπιστρέψας ὄχι μόνον ἐπεδοκίμασε τὴν ἐλεήμονα πράξιν της, ἀλλὰ συχνάκις καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔλεγε παρὰ τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς ὥρας ὀλοκλήρους· ἐνίοτε παρετήρει αὐτὸν μετὰ προσοχῆς καὶ ἔπειτα ἔτειε τὴν κεφαλήν, ὡς ἂν ἀμφέβαλλε διότι ἐφάνετο ὅτι σκέψαι τις ἀπησχόλει τὸν νοῦν του, τὴν ὁποῖαν ὁμοίως δὲν ἤθελε νὰ ἐμπιστευθῆ εἰς κανένα.

Ὅταν δὲ ὁ ἀσθενής, ἠδυνήθη νὰ περιπατήσῃ καὶ νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας, τότε ἔτι περισσότερον προτεῖχεν εἰς αὐτόν· ποτὲ δὲν τὸν ἀφῆκε νὰ ἐξέλθῃ μόνον, ἀλλὰ τὴν συνώδευε δίδων αὐτῷ τὸν βραχιονά του διὰ νὰ στηριχθῆ καὶ ἐν ἐνίοτε ἠναγκάζετο νὰ λείψῃ ἀπὸ πλησίον του, ἐπεφρότιζεν ἕνα τῶν ἐργατῶν του νὰ τὸν προσέχη καὶ παρήγγελλεν αὐτῷ νὰ μὴ τὸν ἀφήτῃ νὰ ἀπομακρυνθῆ τῆς οἰκίας πέραν τοῦ σημείου, ὅπερ αὐτὸς προσδιώριζεν.

Ἄλλ' ὅταν ὁ ἀσθενὴς, ἀνέλαβεν ἰκανὰς δυνάμεις, ὥστε νὰ κάμη μακρυνὸν περιπέκτον, ὠδήγησε αὐτόν, πρῶτον τινά, εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ Ἄνδερνὰχ καὶ στηρίζων τὸν ἄγνωστον ἐκείνον ἐπὶ τοῦ βραχίονός του, προσεπάθει νὰ κάμη αὐτὸν νὰ δμιλήσῃ, ὥστε νὰ κατωρθώσῃ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰς συγκεχυμένας ἰδέας του. Ἐδείκνυε π. χ. εἰς αὐτόν, τὰ κυριώτερα μέρη, ἅτινα ἀπῆντων καθ' ὁδὸν καὶ ὀνομάζων αὐτὰ μεγαλοφῶνως, παρετήρει μετὰ προσοχῆς τὴν φυσιογνωμίαν του, ὅπως ἐννοήσῃ ὁποῖαν ἐντύπωσιν τὰ ὀνόματα ἐκείνα ἐπροξένουν. Ἀλλὰ ματρία ἐλπίς! ὁ ἀσθενὴς ἔβλεπε τὰ πάντα μὲ ὄμμα ἀρηρημένον καὶ ἂν κατὰ στιγμὰς ἐφαίνετο, ὅτι ἡ προσοχὴ του διηγέρθη, ἡ ἀμυδρὰ ἐκείνη λάμψις ἐξηφανίζετο πάραυτα καὶ τὴν διεδέχετο ἡ ἀδικαφορία, μεθ' ἧς οἱ παράφρονες θεωροῦσι πάντα τὰ περὶ αὐτούς. Ἐντούτοις ἡ θέα ἐρημωμένης καλύβης, ἔνθα τὸν ἐσταμάτησεν, ἐφάνη ὅτι ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν βραθυτέραν ἐντύπωσιν ἢ πάντα τὰ λοιπὰ· διότι εἰσελθὼν ἐντὸς αὐτῆς ἐταράχθη καὶ ἤρχισε νὰ τρέμῃ. Ἐκάθισεν, ἐπὶ παλαιοῦ σκαμνίου, πλησίον ἡρωωτηριασμένης τραπέζης, ἔστρεψε τὸ βλέμμα ἕνα ἐξετάσῃ τὰ πέριξ ἀντικείμενα καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐπληρώθησαν δακρῶν· μὲ φωνὴν δὲ μελαγχολικὴν ἤρχισε νὰ ψάλλῃ ἄσμά τι σύνηθες εἰς τοὺς κατασκευαστὰς τῶν ξυλίνων ἐμβάδων τοῦ τόπου ἐκείνου.

Ὅταν δὲ ἐτελείωσεν ὁ ὀδηγὸς του κλίνας πρὸς αὐτὸν τὴν κεφαλήν, Φρίτζ Βέρνερ, τῷ εἶπε, δὲν θὰ ἐναγκαλισθῆς τὸν ἀδελφόν σου;

Ὁ Φρίτζ, ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὡς ἂν προσεπάθει νὰ ἐκδιώξῃ νέφος τι, ἔπειτα ἐθεώρησε τὸν Οὐλερίχον καὶ ῥιφθεὶς εἰς τὰς ἀγκάλας του ἔκλυσε μετὰ λυγμῶν.

Ὁ ἠθικὸς οὗτος κλονισμὸς, ὃν πρὸ ἡμερῶν προητοιμάζεν ἡ φρόνησις καὶ ἡ φιλοστοργία τοῦ Οὐλερίχου, ἐφάνη πρὸς στιγμὴν, ὅτι ἐπέφερον αἴσια ἀποτελέσματα· διότι αἱ ἰδέαι τοῦ ἀτυχοῦς ἀσθενοῦς, ἔπαισαν πῖλον νὰ ἦναι συγκεχυμέναι καὶ ὅτε οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν, ὁ Φρίτζ ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ γυνὴ ἦν ἠσπάζετο ἤτο ἡ νύμφη του καὶ τὰ πεδία τὰ περικυκλοῦντα αὐτόν, ἦσαν οἱ ἀνεψιοὶ του. Τοῦτο ἤτο ἀκτὶς χαρᾶς,

ἦν ὁμοῦς ἐπεσκίασε πάραυτα νέφος σκοτεινόν· διότι ὁ Φρίτζ ἀνακτῶν τὸ λογικόν, ἀνέκτησε καὶ τὴν μνήμην, τὴν μνήμην, ἣτις τῷ ἐνθύμιζε τοὺς κινδύνους τοὺς ἐπιπειλοῦντας αὐτόν!

Περὶλυπος ὁ Οὐλερίχος, παρετήρησε τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ ἀδελφοῦ του· τοῦτο δὲν διέφυγε τὸν Φρίτζ, ὅθεν λαβὼν τὸν Οὐλερίχον κατὰ μέρος τῷ εἶπεν.

Ἐξ ὅσων ἠννόησα, κρίνω ὅτι εἶχον παρερρονήσει, ἀλλ' ἐπὶ πόσον καιρὸν ἀγνοῶ. Ἴτωσ' ἐπὶ δώδεκα δλόκληρα ἔτη! Σὲ εὐχαριστῶ λοιπὸν διότι ἐπανεφέρεις τὸ λογικόν μου καὶ μὲ ἔκαμες νὰ αἰσθηνθῶ τὴν τελευταίαν, τὴν μόνην χαρὰν, ἣν μοι εἶναι συγχωρημένον νὰ ἀπολαύσω· δηλαδὴ νὰ σὲ θλίψω ἐπὶ τοῦ στήθους μου καὶ νὰ ἐνγκαλισθῶ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα σου. Οἶμοι! πόσον βραχεῖα ἦτο ἡ στιγμὴ αὕτη τῆς εὐδαιμονίας! Μετ' ὀλίγον θὰ τὴν ποθήσωμεν ὅλοι· ἀλλὰ μάτην. . . Ὡς ἔχει ἄς μὴ δμιλῶ περὶ τούτου, ἐπανελάβε φέρον καὶ πάλιν τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὡς διὰ νὰ ἠσυχάσῃ τὴν ταρχήν του. Ἄς ἀκούσω καλλίτερον τὸν βίον σου ἀπὸ τῆς ὀλεθρίας ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ ἄθλιος ἐγὼ σὲ ἐγκατέλειψα, παιδίον ἔτι ἀνήλικον, τὸ ὁποῖον ὁ πατήρ μας ἀποθνήσκων μοὶ ἐνεπιστεύθη διὰ νὰ προσέχω ὡς τέκνον μου.

— Ἀποδίωξον τὰς ἰδέας τούτας, Φρίτζ· ἰδοὺ ὅπου ἤλθε; παλιν. Ὡς πόσον θὰ ὑπέφερες ἀτυχῆ μου ἀδελφέ! Δικτὶ νὰ παρπονεθῶ; οὔτε τὰ χεῖλη μου, οὔτε ἡ καρδία μου ἔχουσι τι ἐνκντίον σου, μὴ μοι λέγῃς λοιπὸν τοιαῦτα πράγματα.

— Ἀγαθὲ Οὐλερίχε! ἤξιζες νὰ εἶχες καλλίτερον ἀδελφόν· ἀλλ' ἄς ἀφήσωμεν αὐτὰ, ἀφ' οὗ σὲ δυταρροστοῦσιν· εἰπέ μοι τὴν ἱστορίαν σου.

— Μήπως ἡμεῖς οἱ πτωχοὶ ἄνθρωποι, οἱ ἀποθνήσκοντες ἐπὶ τοῦ βράχου, ἐρ' οὐ ἐγεννήθημεν καὶ ἐφ' οὐ ἐζήταμεν ἔχομεν ἱστορίαν; Ἴστορίαν ἔχει ὁ βίος τῶν προσκυνητῶν καὶ τῶν ἐμποδῶν, οἵτινες μεταβάλλουσιν ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, διὰ νὰ πωλήσωσι τὰ ἐμπορεύματά των. Ἐχουσιν ἐπίσης ἱστορίαν οἱ πολεμισταί, οἱ συνοδεύοντες τοὺς ἀρχηγούς των εἰς μακρυνὰς ἐκστρατείας, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ἀπλοὶ ἄθλιοι, οἱ ἐργάται, τί ἀξιοσημεῖωτον ἔχομεν εἰς τὸν βίον μας;

— Κλά' άλλ' εἶπέ μοι πῶς κατώρθωσες νὰ προαχθῆς τοσοῦτον εἰς τὴν βιομηχανίαν σου, ὥστε νὰ ἐξέλθῃς τῆς ἀθλίης ἐκείνης καταστάσεως, εἰς ἣν εἴμεθα καταδικασμένοι νὰ ζῶμεν, πῶς ἐνυμφεῖσθαι τὴν ὀραϊάν καὶ ἀγαθὴν Λισθέτην, ἥτις μοι ἔσωσε τὴν ζωὴν. Εἶπέ μοι ἐπίσης, ποίας χαρὰς εἶχες, ποίας ἀνησυχίας, ποίας θλίψεως; Τὰς θλίψεις σου πρὸ πάντων εἶπέ μοι· διότι ἐδοκίμασα πολλάς θλίψεις· ἐγὼ εἰς τὸν βίον μου καὶ εἶμαι καταλληλότερος παντὸς ἄλλου νὰ συμμερισθῶ τὰς ἰδικάς σου.

— Θλίψεις! Σὲ βεβαίῳ ὅτι οὐδέποτε ἠσθάνθημεν καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ σὲ κάμωμεν καὶ σὲ νὰ λησμονήσῃς τὰς ἰδικάς σου πλησίον μας.

— Ὁ Οὐλερίχς μὴ τὸ δοκιμάσῃς· τοῦτο ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις σου. Ἄλλ' ἐξακολούθησον σὲ ἀκούω.

— Λοιπὸν, ὅταν ἔφυγες ἀπὸ τὴν καλύβην μας καὶ εὐρέθην μόνος, εἶδον ὅτι ἡ ἀπελπισία δὲν ἠδύνατο νὰ μὲ βοηθήσῃ εἰς τίποτε καὶ ἀνέθεσα τὰς ἐλπίδας μου εἰς τὴν Θεόν. Μοὶ εἶχες ἀφήσει ἐν νόμισμα χρυσοῦν καὶ δύο ἄλλα μικρὰ ἀργυρᾶ, τὰ ὅποια, ὡς ἔλεγεν ἐν χροτίον τὸ ὅποιον ἔδωσα καὶ μοὶ ἀνέγνωσαν, προήρχοντο ἐκ τοῦ μυστηριώδους ἐκείνου κιβωτίου. Πιεζόμενος ὑπὸ τῆς πτωχείας καὶ τῆς ἀνάγκης, ἐσκέφθην, ὅτι ἠδυνάμην νὰ ἐξοδεύσω μερικὰ ἐκ τῶν χρημάτων ἐκείνων, ἐπιφυλακτόμενος πάντοτε νὰ ἀποδώσω καὶ αὐτὰ καὶ ὅλον τὸ κεφάλαιον, εἰς τὸν ἰδιοκτήτην, ἐὰν ἤρχετο νὰ τὸ ζητήσῃ· ἀλλ' ὅμως οὔτε ἤλθε ποτὲ οὔτε ἤκουσα ποτὲ τινὰ γνωρίζοντα αὐτόν. Ἐπ' ὅτείνα εἰς τὴν οἰκογένειαν Φερνίχ, νὰ συνερρασθῶ μετ' αὐτῆς· αὐτοὶ τὸ ἐδέχθησαν καὶ ἐπειδὴ εἶχον χρήματα, ἠδυνάθηον νὰ ἀγοράσω ἐπὶ μετρητοῖς καὶ εἰς τιμὴν συγκραταχτικὴν ὀλόκληρον τὴν προμήθειαν τοῦ ξύλου, τὴν ἀναγκασίαν διὰ τὴν ἐργασίαν μου. Βαθμηδὸν λοιπὸν ὀλίγη ἐπιδειξιότης καὶ προσοχὴ μὲ ἔμαθε νὰ κατασκευάζω τὴν βιομηχανίαν μου καλλίτερον καὶ ταχύτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀπέκτησα πρὸς τούτοις πείραν εἰς τὸ ἐπάγγελμά μου, ὥστε οἱ ἔμποροι δὲν ἠδύναντο νὰ μοὶ κλέπτωσιν. Οὕτω αἱ ὑποθέσεις μου, ἔβαινον καλῶς καὶ ὅτε ἐζήτηθη τὴν Λισθέτην εἰς γάμον, ὁ πατήρ Φερνίχ ἐδέχθη τὴν πρότασίν μου καὶ τὴν ἐνυμφεῖσθαι. Κατ' ἀρχὰς ἐκατοικήσαμεν

εἰς τὴν πατρικὴν μου καλύβην, ἀλλ' ἔπειτα εὐρομεν αὐτὴν πολὺ στενόχωρον διότι ἐχρειάσθη νὰ παραλάβω καὶ ἐργάτας. Ἐκτισα λοιπὸν τὴν οἰκίαν αὐτὴν, εἰς τὴν ὁποίαν εἴμεθα τῶρα καὶ μετέφερον καὶ τὴν οἰκογένειάν μου καὶ τὸ ἐργοστάσιόν μου, ὥστε ἔχω τὰ πάντα πρόχειρα. Οὕτω ἡ Πρόνοια εἰς ἣν εἶχον πάντοτε τὰς ἐλπίδας μου ὑλόγησε τὰς προσπάθειάς, μοὶ ἐ χάρισε πρὸς τούτοις σύζυγον ἀγαθὴν καὶ τέκνα πολλὰ, μοὶ ἐ χάρισε ἐπίτης ὑγίαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν ἐργασίαν· δὲν μοὶ ἔδωσε πόθους, ἀλλ' ἤσυχον καὶ κηχερὰν συνείδησιν. Τοιοῦτοτρόπως ἀπολαμβάνω τὴν εὐτυχίαν τῆς παρούσης· ἡμέρας καὶ ἐλπίζω ὅτι καὶ ἡ ἐπομένη θὰ ἦναι ὁμοία, ὥστε δὲν μοὶ μένει οὔτε στιγμή διὰ τὴν ἀνησυχίαν. Ὁ χρεῖς... Μήπως ἡ διήγησίς μου, ἥτις οὐδὲν ἔχει ἐνδιαφέρον σὲ ἐκούρατεν;

— Ὁχι! ὄχι· ἀλλ' ἐμίλησέ μου, εὐλικρινῶς Οὐλερίχς, ἐξομολογήθητί μου ὡς ἀδελφὸς πρὸς ἀδελφόν· εἶπέ μοι δὲν σὲ κατέλαθε ποτὲ τὸ αἰσθημα ἐκείνο τὸ ἀπερίγραπτον, τὸ ὅποιον μᾶς κυριεύει, τὸ ὅποιον μᾶς βασανίζει καὶ μᾶς κάμνει νὰ βλέπωμεν πέραξ ἡμῶν κενὸν, τὸ ὅποιον ποθοῦμεν νὰ πληρώσωμεν διὰ νέων ἀείποτε πραγμάτων; Δὲν ἐπεθύμησας ποτὲ νὰ ὑψωθῆς ὑπεράνω τῶν ὁμοίων σου καὶ περιβεβλημένος βαρύτιμα ἐνδύματα, ἀντὶ νὰ ὀνομάζῃσαι ἀπλῶς μόνον Οὐλερίχς νὰ ἔχῃς τίτλους, νὰ κατοικήῃς ἐντὸς πολυτελῶν μεγάρων; Δὲν ἐπόθησας νὰ ἴδῃς τοὺς ἀνθρώπους κλίνοντας εὐσεβάτως ἐνώπιόν σου καὶ περιμένοντας μετὰ φόβου τὰς διαταγὰς σου. Νὰ ἀκούσῃς τοὺς κέλακας πλέκοντας τοὺς ἐπάϊνους σου καὶ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς ἐπιζητοῦντας τὴν εὐνοίαν σου;

— Ἐγὼ! Οὐδέποτε· θὰ ἤμην τρελλὸς ἐὰν ἐπεθύμουν τοιαῦτα πράγματα.

— Διατί; Μήπως διότι νομίζεις ἀδύνατον νὰ φθάσῃ ἄνθρωπος ταπεινῆς τάξεως εἰς τοιαύτην περιωπὴν;

— Ὁχι· δὲν εἶναι δι' αὐτό, ἤκουσα μάλιστα ὅτι τοῦτο συμβαίνει πολλάκις.

— Λοιπὸν ἐν τοιοῦτόν τι συνέβαινε καὶ εἰς σέ· ἐὰν ἤρχοντο νὰ σοὶ εἴπωσιν, ὅτι δύνασαι νὰ ἀπολαύσῃς πάντα τὰ μεγαλεῖα, ἀρκεῖ μόνον νὰ τὸ θελήσῃς.....

— Ποτέ ἄ; ἀφήσωμεν τὰς ὀμιλίαις αὐτάς; Φρίτζ' γνωρίζω ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον λέγει, ὅτι καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὑπέστη ὑπὸ τοῦ Διαβόλου παρομοίους πειρασμούς· ποτὲ λοιπὸν δὲν θὰ θελήσω νὰ ἀκούσω τὰς ὑποσχέσεις του ὅσον μεγάλα· καὶ ἂν ἦναι.

— Λοιπὸν εἶσαι εὐτυχής;

— Ναι· θὰ ἦμην μάλιστα ἐντελῶς εὐτυχής, ἐὰν δὲν μοι ἔλειπεν ἓνα πράγμα. (Οἱ ὀρθόκλιμοὶ τοῦ Φρίτζ ἔλαψαν.) ἦτο. . . . τὸ ὅτι ἔλειπε; οὐ ἀπὸ πλησίον μου, τὸ ὅτι δὲν ἐγνωρίζω οὔτε ποῦ εἶσαι οὔτε ἐὰν ἦσο εὐτυχής ὡς ἐγώ.

Ἐο Φρίτζ ἐσαυθρόπηκε καὶ πάλιν.

— Οὐλερτχε, ἀγαπητέ μου ἀδελφέ! οἱ λόγοι σου μὲ κάμνουσι νὰ συναισθάνωμαι τὴν ἀθλιότητά μου· ἢ πρὸς ἐμὲ στοργή σου μοὶ δεικνύει πόσον ἔνοχος· ἤμην διότι σὲ εἶχον ἐγκαταλείψει. Ἡ μετριόφροσύνη σου, ἢ εἰς τὸν Θεὸν πεποιθήσις σου, ἢ γαλήνη καὶ ἡ εὐτυχία, ἢ ἀπολαμβάνεις, μοὶ ἀποκαλύπτουσι τὴν ἄβυσσον, εἰς ἣν μὲ ἔφερον ἡ δοξομανία! Ἐντούτοις ἡ τύχη μεδιᾶ θελατικώτερον πρὸς ἐκείνους, εἰς οὓς ἐπιδαφιλεύει τὴν εὐνοϊάν της. Οὐλερτχε, ἔλα τὰ μεγαλεῖα, ἅτινα σοὶ περιέγραψα τὰ ἀπήλαυσα. . . ἔφθασα εἰς σημεῖον ἔτι ὑψηλότερον, ἐγώ, ὁ υἱὸς ταπεινοῦ χωρικοῦ! Ἐπρέπε νὰ τὸ προῖδω! Ὅσον ὑψηλὴ εἶναι ἡ κορυφή τῆς Χοελαν-θάλ, τοσοῦτο βυθεῖα εἶναι ἡ ἄβυσσος ἢ χάνουσα κάτωθεν αὐτῆς. Δυστυχῆς ἐγώ, ὠλίσηθη καὶ κατεκρημνίσθη! ὑψώθη εἰς ὕψος ἐκπληκτικὸν καὶ ὄμως δὲν ἤμην ἰκανὸς νὰ στηριχθῶ! Οὐλερτχε, πρέπει νὰ σὲ ἀποχωρισθῶ· πρέπει νὰ τρέξω εἰς Βιέννην διότι ὁ αὐτοκράτωρ μὲ περιμένει, ὁ αὐτοκράτωρ, αὐτὸς τὸν ὁποῖον ἀφώρισεν ἡ ἁγία Σύνοδος; (*). Ὁ Φρεδερίκος ἀφωρίσθη καὶ ἐγὼ καταδιώκομαι ὑπὸ

(*) Φρεδερίκος ὁ Β'. κληρονομικός, ἐκ τῆς μητρὸς του, βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως καὶ Σικελίας· βασιλεὺς ἐπίσης τῶν Ἱεροσολύμων, διὰ τοῦ μετὰ τῆς Ἰουλιανῆς γάμου του καὶ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, ἕνεκα τῶν κατακτήσεών του, ἐγένετο ἐπίσης κύριος τῆς Σαρδηνίας, ἀποδιώξας τοὺς Σαρακηνούς ἐκ τῆς νήσου ταύτης. Πιεζόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ Πάπα, ὅπως ἐκκλιῶν τοὺς ἀπίστους, τοὺς κατέχοντας τὴν Ἁγίαν Γῆν, ἔκαμε κατὰ

— Φρίτζ, ἀδελφέ μου, ἔλα εἰς τὸν ἐκυτὸν σου, τί εἶναι αὐτὰ ὅπου μοὶ λέγεις!

Ἐο Φρίτζ, εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἀδελφοῦ του, ἔκαμε τὴν κίνησιν ἣτις φαίνεται ὅτι τῷ ἦτο συνήθης, ἔθεσε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου ὡς διὰ νὰ ἀποδιώξῃ τι.

— Οὐλερτχε· εἶσαι ὁ σωτήρ μου, οἱ λόγοι σου καὶ ὁ ὄρθός σου νοῦς διαλύουσι τὴν πλάνην μου, καί· ἔβλεπον τὸν κίνδυνον, δὲν ἔτρεχον ὁ Φρεδερίκος καὶ ἴσως ἤθελον δυννηθῆ νὰ τὸν σώσω, ἀλλὰ τὴν πλάνην εἶναι ἀργά. Τὸ πᾶν ἀπώλετο δι' ἐμὲ, ἀλλὰ γεννηθῆτο τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ! Βλέπεις Οὐλερτχε ποῦ μὲ ἔφερον ἡ δοξομανία; Ἐὰν εἶχες τὸ ἐλάχιστον ἔχνος τοῦ ἀλεθρίου τούτου πάθους, θὰ σοὶ διηγούμην τὴν ἱστορίαν μου διὰ νὰ σὲ θεραπεύσω· ἀλλὰ νῦν σιωπῶ, δὲν θέλω νὰ ταράξω τὴν γαλήνην σου, δὲν θέλω νὰ ἐπιβαρύνω τὴν μνήμην σου μὲ τὰ κικκά, ἅτινα διὰ τῶν σφαλμάτων μου ἐπεσώρευσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου.

— Ὅπως θέλεις Φρίτζ· ἀλλ' εἶπες πρὸ ὀλίγου, ὅτι καταδιώκεσαι καὶ σὲ ἤκουσα ἐπίσης κατὰ τὴν ἔξαψιν τοῦ πυρετοῦ σου, νὰ

τινα ἀσθιναϊάν του, ὅρκον, ὅτι θίλει ἐπιχειρήσει σταυροφορίαν. Ἐκτοτε ὅλαι αἱ προσπάθειαι, ὅσαι κατεβλήθησαν ὅπως τὸν πείσωσι νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του, ἀπέβησαν μάταιαι· ὅθεν, ἐπειδὴ ἄλλοι πολιτικοὶ λόγοι ἤνοιξαν πολέμον μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Πάπα, Γρηγόριος ὁ ἕνατος, ἐκήρυξεν ἀφορισμὸν κατὰ τοῦ Φρεδερίκου, τὸν μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ 1227. Ὁ ἀφορισμὸς οὗτος ἐπανελήθη καὶ κατὰ τὰς δύο μετέπειτα γενομένας ἐν Ῥώμῃ συνόδους· τῆς μὲν μιᾶς κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τῆς δὲ ἑτέρας περὶ τὸ τέλος τῆς τεσσαρακοστῆς τοῦ ἔτους 1228. Τοῦτον ἠκολούθει ἐπίσης, ἡ ῥητὴ ἀπαγόρευσις τοῦ νὰ θεσθῆ τὸν πόδα του εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν ὡς σταυροφόρος, πρὶν ἢ καταστῆ ἄξιος ν' ἀπαλλαγῆ τοῦ ἀφορισμοῦ. Ἀλλ' ὁ Φρεδερίκος ἀψηφῶν τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην, ἀπεπάσει νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐκεῖνο, ὅπερ καίτοι ἄλλοτε πιεζόμενος ἀνέδωκεν ἐπὶ τόσον χρόνον καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἐκεῖ στεφθεῖ βασιλεὺς καὶ συθηκολογήσας μετὰ τῶν Σαρακηνῶν, ἐπανῆλθεν ἄμέσως εἰς τὰς ἐπικρατείας του, ὅπως σώσῃ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Πάπα, χώρας του τινάς, εἰς ἃς οὗτος, ὀφειλόμενος τῆς ἀπουσίας του, εἶχεν εἰσβάλει καὶ κυριεύσει διὰ τῶν ὀπλων. Ἀλλὰ τοῦτο προῦκάλεσε νέον ἀφορισμὸν,

προφέρης, τὰς τρομερὰς λέξεις ἀρχόντην καὶ ξίφος Φρίτζ φρικῶ μὴπως ἔπραξας ἔγκλημα ; . . .

— Ὁχι· ὄχι· ἡ χεὶρ μου εἶναι καθαρὰ ἀπὸ τοῦ αἵματος τῶν ὁμοίων μου, ἀλλὰ μὴ μὲ παρακινήσῃς νὰ σοὶ ἐξηγηθῶ μὴ ζητήσης νὰ μαντεύσῃς τὰς ἀνησυχίας μου, ἐάν δὲν θέλῃς νὰ παρασύρῃς τὸν ἑαυτὸν σου καὶ τὴν οἰκογένειάν σου εἰς τὸν ὄλεθρον, διότι ἀρνούμενος νὰ σοὶ ἀπαντήσω, ἐκτελῶ πράξιν φιλόνηρον, πράξιν, ἣν ἐλπίζω ὅτι θέλουσιν ἀναγνωρίσει ὡς τοιαύτην.

— Φρίτζ, ὁ φόβος μὲ κυριεύει, ἀλλ' εὐτυχῶς ἔχομεν καταφύγιον· διότι ὁ Μαργράβος τῆς Βάδης, ἐκηρύχθη προστατὴς τοῦ χωρίου μας καὶ τὸν περιμένομεν νὰ ἔλθῃ.

— Ὁ Μαργράβος τῆς Βάδης! αὐτὸς εἶναι ὁ θάνατός μου!

— Δυστυχῆ! εἶσαι λοιπὸν καταδικασμένος . . .

Ὁ Φρίτζ ὤρμησε περίφοβος καὶ ἐκλείσει τὸ στόμα τοῦ ἀδελφοῦ του μὲ τὴν χεῖρα του· Σιώπα, σιώπα! Σὲ ἴκετεύω ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας σου!

Σιγὴ νεκρώσιμος ἐπεκράτησε μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν. Ἐντού-

κατὰ τὴν μεγάλην πέμπτην τοῦ 1239, καθ' ἣν ὁ Πάπας Γρηγόριος, ἐκήρυξε τὸν αὐτοκράτορα πεπτωκότα καὶ τοὺς ὑπηκόους του ἀπηλλαγμένους τοῦ ὅρκου τῆς πρὸς τὸν κύριόν των ὑποταγῆς.

Δύο δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα, ὁ Γρηγόριος ἑκατοντούτης σχεδὸν ἀποθνήσκει καὶ κατὰ τὸ 1243 ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος τέταρτος συγκαλεῖ σύνοδον γενικὴν, εἰς ἣν παρίσταντο ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Βοδουῖνος, ὁ κόμης τῆς Τουλούζης Ῥαϋμόνδος, ὁ κόμης τῆς Προβηγκίας Βερανζέρος, οἱ πρεσβευταὶ τῆς Γαλλίας καὶ οἱ τῆς Ἀγγλίας, οἱ τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου καὶ πλείστοι ἄλλοι ἡγεμόνες. Ἐκατὸν τεσσαράκοντα ἐκκλησιαστικοὶ πρόκριτοι, οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων, τρεῖς πατριάρχαι καὶ μέγας ἀριθμὸς ἡγουμένων.

Εἰς τῶν κυρίων σκοπῶν τῆς συνόδου ταῦτης, ἦτο τὸ νὰ ἐξετασθῶσιν τὰ εἰς τὸν αὐτοκράτορα προσφθέντα ἐγκλήματα. Ὁ Θαδαῖος τῆς Σουεσίας, ὁμιλῶν ἐκ μέρους τοῦ αὐτοκράτορος προσεφέρθη νὰ πολεμήσῃ κατὰ τῶν Ταρτάρων καὶ τῶν Κρησμίων, οἵτινες εἰσέβαλον εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ δι' ἰδίων ἐξόδων τὴν Ἀσίαν Γῆν.

Ἄλλ' ὁ Πάπας, ὀλίγην πίστιν ἔδιδεν εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις τὰς ἐλησμονεῖ τόσον ταχέως, ὅθεν ἀπέβριψε τὰς προτάσεις

τοῖς Ὁυλερίχοις ἐννοήτας νῦν ἀρκούντως, ὅσα ὁ ἀδελφός του τῶ ἔκρυπτεν, ἀπεφάσιτε νὰ τὸν σώσῃ ἢ τοῦλάχιστον νὰ κάμῃ πᾶν ἀνθρωπίνως δυνατόν. Ὁ Φρίτζ ἔμελλε νὰ ἐνδύθῃ τὸ ἔνδυμα τοῦ χωρικοῦ καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πρῶτον τοῦ ἐπάγγελμα. Οὐδεὶς ἤθελεν ὑποπτεύσει, ὅτι ὑπὸ τὸ ταπεινὸν ἔνδυμα κατασκευαστοῦ ξυλίνων ἐμβάδων, ἐκρύπτετο, ὁ ἄνθρωπος τῆς ὑψηλῆς περιωπῆς, ὁ ἐπισύρας καθ' ἑαυτοῦ τὴν καταδίκην τοῦ μυστικοῦ δικαστηρίου. Ἐκτὸς τούτου, ἅμα οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου, ἤθελον ἀναγνωρίσει τὸν ἀρχιεὸν αὐτῶν συντεχνίτην, πάντες ἤθελον γίνεαι φίλοι τοῦ ἀφωσιωμένου· οὐδεὶς δὲ μέχρι τοῦδε ἐγνώριζε τίς ἦτο ὁ ἄγνωστος, ὃν ἐξένιζεν ὁ Ουλερίχος καὶ ἡ ἄγνοια αὐτῆ ἠδύνατο μάλιστα νὰ διαφωτίσῃ τοὺς μυστικούς κατασκόπους τοῦ συνεδρίου τοὺς ἀναζητοῦντας τὰ ἴχνη του, ἐνῶ ἐάν ἐγίνετο γνωστὸν εἰς τὸ χωρίον τίς ἦτο, ἤθελον εὖρει ἐν ὧρᾳ ἀνάγκῃ, στήριγμα καὶ ὑπερασπιστὰς εἴτε διὰ τὴν φυγὴν, εἴτε διὰ τὴν ἀντίστασιν, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἐργάτας τῶν πέριξ μεταλλείων.

Ἄλλ' οἱ ἐλευθεροὶ δικασταί, εἶχον ἀκριβεστέρως πληροφορίας παρ' ὅτι ὁ Ουλερίχος ὑπέθετε. Κατὰ τὴν μυστηριώδη νύκτα, καθ'

ταύτας καὶ κατηγοροῦσιν αὐτὸν ὡς αἰρετικόν, ὡς ἱεροσύλον καὶ προδοτὴν. Ἐντούτοις ὁ Θαδαῖος ὑποστηρίζομενος ὑπὸ τινῶν ἐπισκόπων, προσεπάθησε νὰ δικαιολογήσῃ τὸν κυριόν του, κατηγορῶν τὸν Γρηγόριον καὶ κηρύττων ὅτι, ἐάν ὁ Πάπας ἐπ' ἔμενεν εἰς τὰς καταδιώξεις του ἤθελε προστρέξει εἰς τὸν μέλλοντα Πάπαν καὶ τὴν γενικὴν σύνοδον.

Ἀλλὰ τὰ κατὰ τοῦ Πάπα ἐπιχειρήματα ταχέως κατεπολεμήθησαν, ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀπειλήν, ὅτι ἤθελε κάμει ἔφρασιν, ὁ Πάπας ἀπεφάνθη ὅτι ἡ παρούσα σύνοδος ἦτο γενικὴ καὶ ἐπομένως οἱ κατὰ τοῦ Φρειδερίκου ἀφορισμοὶ ἀνεσώθησαν· ἐκηρύχθη ἐπίσης ἔκπτωτος καὶ πάλιν τῆς ἐξουσίας καὶ οἱ ὑπήκοοί του ἀπηλλαγμένοι τοῦ ὅρκου τῆς πρὸς αὐτὸν ὑποταγῆς. Εἰς ταῦτα προστετέθη καὶ ἡ ἀπειλὴ ἀφορισμοῦ, εἰς ὅτινα ἤθελε δώσει βοήθειαν εἰς αὐτὸν ἢ συμβουλὴν Ὁ Πάπας εἶπε προστούτοις, ὅτι κηρύττει ταῦτα, ἐνώπιον τῆς συνόδου, ὡς ἰδίαν του ἀπόφασιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὡς ἀπόφασιν τῆς συνόδου ὁλοκλήρου· ἡ διαφορὰ αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ αὐτοκρατορία ἐθεωρεῖτο τότε, ὡς τιμᾶριον τοῦ παπικοῦ θρόνου καὶ ὁ Πάπας ἀποδύων τὸν αὐτοκράτορα τῶν δικαιωμάτων του, ἐτήγει ὡς κρη-

ἦν ὁ Φρίτζ ἐγνωρίσθη κατὰ πρῶτον μὲ τὸν μέλανα δαίμονα τοῦ μελανοδοχείου, εἰς τῶν κατασκόπων τοῦ μυστικοῦ συνεδρίου, ὑπῆρξεν αὐτόπτης ὅσων εἶχον συμβῆ· διότι διερχόμενος τὰς σκοτεινάς ὁδοὺς τοῦ χωρίου, ἐξεπλάγη ἰδὼν φῶς εἰς τὴν μεμονωμένην ἐκείνην κελύβην, ἐνῶ πάντες οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου, εἶχον μεταβῆ εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ μεσονυχτίου. Φθάσας λοιπὸν εἰς αὐτὴν ἐξεπλάγη ἔτι περισσότερον, ὅτε ἔκρουσε τὴν θύραν διὰ τὴν ζήτησιν στιγμῶν τινων φιλοξενίαν καὶ οὐδείς ἤλθε νὰ τῷ ἀνοίξῃ. Ὁ Φρίτζ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, ἦτο τοσοῦτον ἀπησχολημένος εἰς τὴν μετὰ τοῦ δαίμονος συνομιλίαν του, ὥστε δὲν ἤκουσε τίποτε. Ἐν-τούτοις ὁ κατάσκοπος ἐπλησίασε πρὸς τὸ παράθυρον καὶ ἔθραυσεν ἔν τῶν υαλίων. Τοῦτο συνέβη κατὰ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ὁ Φρίτζ ἔχυνεν ὕδωρ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ *Γραφοδαίμονος*. Ὁ δὲ ἐλεύθερος δικαστής, ἰδὼν τὸν ἀνθρωπίσκον ἐκεῖνον, ἐξέλαθεν αὐτὸν, ὡς πνεῦμα τοῦ σκότους· καὶ ὅτε παρετήρησε τὸν Φρίτζ, χύνοντα ὕδωρ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἐξήγησε τὴν πράξιν ταύτην, ὡς παρωδίαν, τοῦ πρώτου μυστηρίου τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, δηλαδή τοῦ βαπτίσματος· ὅθεν ἔλαβε τοῦτο ὑπὸ σημείωσιν, ἀφοῦ δὲ μετὰ τινος ἡμέρας ἐξετέλεσε τὴν θανατικὴν ἀποσταλὴν, ἣν ἦτο διατεταγμένος νὰ κάμῃ καὶ τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναβάλῃ, διήλθε καὶ πάλιν διὰ τοῦ χωρίου καὶ ἐζήτησε τὸν Φρίτζ· ἀλλ' αἱ ἔρευναι

μικρὸς κυριάρχης ἀπέναντι ἐπαναστατούντος ὑποτελοῦς του.

Ὅθεν ἡ πράξις αὕτη ἦτο ἀπλῶς κοσμικὴ καὶ ἀνεξάρτητος πνευματικῆς διαδικασίας· τοῦτο εἶναι ἄξιον σημειώσεως διότι οἱ νεώτεροι, κρίνοντες ἀνυπόλογους τινες πράξεις, σχετιζομένους πρὸς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Πάπα κατὰ τὸν Μεσαίωνα, λησμονοῦσι τὴν διαφορὰν ταύτην, ἣτις ὅμως ἦτο σπουδαία κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους· τοὺς τοσοῦτον σκοτεινοὺς εἰς πολλὰ ζητήματα.

Ὁ Κόμης τῆς Θουριγγίας καὶ ὁ Γουλιέλμος κόμης τῆς Ὀλλανδίας, ἐξελέγησαν ἀλληλοεχθροὶ αὐτοκράτορες, ἀλλ' ὁ Φρεδερίκος δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἵτινες χάνουσι τὴν ἐξουσίαν χωρὶς νὰ ἀντισταθῶσιν· ὅθεν ἐνίκησε καὶ τοὺς δύο καὶ ἀπέθανε τὸ 1231· ἀλλ' οὔτε αἱ νίκαι του, οὔτε ὁ θάνατός του ἔγχεσαν νὰ καταπύσωσι τὰς ἐριδας, αἵτινες ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐξηκολούθησαν ἐρημόνους τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν.

του ἀπέβησαν μάταιαι, τέλος ὅμως τῷ ἐφάνη, ὅτι ἀνεγνώρισε τὸ θῦμα, ὅπερ ἐκυνήγει· ἦτο ὁ ἀρχιδικαστὴς τῆς Βυαρίας καὶ διὰ τὴν βεβαιωθῆ ἔτι μᾶλλον περὶ τῆς ταυτότητος αὐτοῦ, εἰσέδυσεν ὡς κιθαρωδὸς εἰς τὸν πύργον τοῦ δουκός, εἶδομεν δὲ ὁποίαν ἐντύπωσιν τὸ αὐτοσχέδιον ἄσμα του ἐπροξένησεν ἐπὶ τοῦ πνεύματος ἐκεῖνου, πρὸς ὃν ἀπετείνετο.

Ὁ Φρίτζ καταληφθεὶς ὑπὸ τῆς φρίκης, ἣν ἐνέπνεεν εἰς ὅλον τὸν κόσμον, τὸ συνέδριον ἐκεῖνο ἀπὸ τοῦ οἴου τὰς ἀποφάσεις, οὐδείς ἠδύνατο νὰ σωθῆ, ἐσκέφθη κατ' ἀρχὰς νὰ ὑπακούσῃ, ἀλλ' ἔπειτα τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ προσπαθῆσῃ νὰ διαφύγῃ τὸν βέβαιον σχεδὸν θάνατον, ἀποσυρόμενος εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἐλβετίας· ἐκεῖθεν ἤθελεν εὐκόλως φθάσει εἰς τὰς ἐπικρατείας τῆς ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἦτο ἐπικίνδυνον νὰ ἐμπιστευθῆ τὸ μυστικόν του, εἰς ἄλλον τινά, ὅθεν μεταμφιεσθεὶς ἐγένετο ἐξαίφνης ἄφαντος ἐκ τοῦ μονάχου, ἀφοῦ παρήγγειλε πρότερον νὰ ἐτοιμασθῶσιν αἱ ἄμαξαι του καὶ ἡ ἀκολουθία του, ὅπως συνοδεύσωσιν αὐτὸν εἰς Βάδην.

Ἀλλ' ἀναγκασμένος, ὡς ἦτο νὰ φεύγῃ τὰ κατοικημένα μέρη, ἀπεπλανήθη καὶ ἐπὶ τέλους ἡ κούρασις καὶ ἡ πείνα διατάραξαν τὰς διανοητικὰς του δυνάμεις· ὠθούμενος δὲ ὑπὸ μυστηριώδους ἐνστικτοῦ ἢ κατὰ τύχην, ἐφύασε μετὰ πολλῶν ἡμερῶν ὁδοιπορίαν εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του, ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὤφειλε νὰ παρουσιασθῆ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου.

Ἡ μὴ ἐμφάνισις αὐτοῦ ἰσοδυναμεῖ κατὰ τοὺς νόμους των, μὲ τὸ ὅτι ὁ κατηγορούμενος ὁμολογῆ ἑαυτὸν ἔνοχον τῶν ἐγκλημάτων, ἅτινα τῷ προσήπτον καὶ ἐπομένως συνεπέγε τὸν θάνατον, ἐκτὸς ἐὰν ἐκκλινεν ἔφρασι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἔφρασις αὕτη, ἔφερε τὴν ὑπόθεσιν εἰς ἀνωτέρους μὲν δικαστάς, ἀλλ' ἀνήκοντας καὶ αὐτοὺς ἐπίσης εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον, ἡ ἐλπίς σωτηρίας ἀπέβαινε συγχνάκις ματαία· ἀλλὰ μόνη ἡ ἔφρασις αὕτη ἠδύνατο νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καταδίκης, καταδίκης ἣτις ἐφθανε τὸν κατηγορούμενον, ὅπουδῆποτε τῆς γῆς, τρία μέλη τοῦ συνεδρίου, ἤθελον ἀνυπερβύσει αὐτόν.

Ὁ Φρίτζ, δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὰς προφυλάξεις, ἅτινας τὸν συνεβούλευσεν ὁ Ὀύλεργος· ἐὰν μέλλω, ἔλεγε, νὰ γίνω θῦμα τῆς

ἔχθρας, ἥτις μὲ καταδιώκει, θὰ ὑποκύψω εἰς τὴν τύχην μου· ἀλλὰ δὲν θέλω οὐδεὶς νὰ πάθῃ ἐξ αἰτίας μου· ὡς πρὸς δὲ τὸ ἐπάγγελμα τῶν ξυλίων ἐμβάδων, μοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ ἀναλάβω, διότι οὔτε ἡ καρδιά μου, οὔτε αἱ χεῖρές μου θέλουσι μὲ ὑπακούσει. Ὁ ποταμός, ὅστις διήλθεν ὑπερφάνως διὰ μέσου καταφύτων λειμώνων καὶ μεγαλοπρεπῶν πόλεων, δὲν δύναται πλέον νὰ γίνῃ μικρὸν ρυάκιον καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἀπολέσας τὴν γαλήνην του, ὁ κυριευθεὶς ὑπὸ τῆς δυσρομνίας, εἶναι ὡς ὁ Ἀδάμ, ὅστις διωχθεὶς ἄπαξ τοῦ πικραδείου, δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσέλθῃ πλέον ἐντὸς αὐτοῦ.

Ἐντούτοις ἡ διηνεκής ἀνησυχία, ὁ τρόμος, ἡ ἀγωνία κατέβηλον τὴν Φρίτζ καὶ μετ' ὀλίγον ἔπεσε πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν, εἰς ἣν ἦτο ὅτε ἡ Λισθέτη εὗρεν αὐτὸν πρὸ τῆς καλύβης τῆς. Τὸ λογικὸν του ἐπικνήρητο μὲν ἐνίοτε, ἀλλὰ μόνον κατὰ σιγμάς. Τέλος ἠσθάνθη προσεγγίζοντα τὸν θάνατόν του καὶ ἐζήτησε νὰ συνδιαλλαγῇ μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἐφημέριος τοῦ Ἀνδρονάχ ἦλθε νὰ τὴν ἐξομολογήσῃ· ἀλλ' ἀφοῦ τὸν ἤκουσε προσεκτικῶς τῷ εἶπε. Τέκνον μου, ἡ σχέσις τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῶν δαιμόνων, ἔστω καὶ ἀκουσία ἐὰν ᾖναι, εἶναι ἀμάρτημα, ὅπερ οὐδεὶς δύναται νὰ συγχωρήσῃ, εἰμὴ ὁ ἅγιος ἐπίσκοπος τῆς Βαμβέργης. Αὐτὸς μόνος, ἔλαβε πρὸ τοῦ Πάπα τὴν δύνάμιν νὰ συγχωρῇ τοιαύτας ἀμαρτίας.

Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Βαμβέργης! ἀνέκραζεν ὁ ψυχρραγῶν, προσπλήων νὰ ἐγερθῇ ἐκ τοῦ προσκεφαλαίου του. Ἄγνοεῖς ὅτι εἰμὶ ἐγώ, ὁ ἐπίσκοπος τῆς Βαμβέργης! ἐγώ, ὅστις διὰ νὰ φθάσω εἰς τὴν περιωπὴν ταύτην, ἐπρόδωσα τὸν ἐκλέκτορα Λουδοβίκον τοῦ Βιττελοβάχ, ὅστις ἐθυσίασα τὸν ἀγνὸν ἔρωτα καὶ τὴν ἐρασμὴν κόρην, ἥτις μοὶ τὸν ἐνέπνευσε. Ναὶ τὸν ἐθυσίασα, ἂν καὶ ἡ καρδιά μου ἐξανέστη καὶ ἐρράγη, ἕνεκα τῆς ἰδίας μου σκληρότητος! Δὲν βλέπετε τὸν διπλοῦν σταυρὸν τῆς Κολωνίας, ὅστις μοὶ ἐπροσδιωρίσθη γονάτισον λοιπὸν, γονάτισον ἐγώ, ἔγω τὴν δύνάμιν νὰ συγχωρῶ ἀμαρτίας.

Καὶ καταβληθεὶς ὑπὸ τῆς συγκινήσεως, ἔπεσεν ἀνείσθητος· ὁ ἐφημέριος ἐξῆλθε περίλυπος τοῦ δωματίου.

Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐπανῆλθε καὶ πάλιν τὸ λογικὸν του καὶ

καλέσας τὸν ἀδελφόν του· ἀγκηπτε μοι Οὐλερίχε, τῷ εἶπεν, ἀποθνήσκω· ἀλλὰ δὲν θέλω ἐκεῖνο, ὅπερ ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς δυστυχίας μου, νὰ ἐπιφέρῃ καταστροφὴν καὶ εἰς ἄλλον τινά. Λίθε λοιπὸν τὸ δλέθριον τοῦτο ὄργανον τῶν βασάνων μου καὶ ρίψε το εἰς τὴν πυράν.

Ὁ Οὐλερίχος ὑπήκουσεν· ἔλαβε τὸ μελανοδοχεῖον, τὸ ὅποιον τῷ ἐνεχείρισεν ὁ ἀδελφός του καὶ χωρὶς κἄν νὰ τὸ ἐξετάσῃ, τὸ ἔρριψεν εἰς τὴν πυράν. Μεγάλη ἐκπυροκαρότης ἠκούσθη πάραυτα καὶ ὁσμή θεοῦ ἐπλήρωσε τὸ δωμάτιον.

Ἐν τούτοις τρεῖς ἄγνωστοι, ἔφθανον εἰς τὸ χωρίον καὶ ἀπετάθησαν εἰς τὸν Οὐλερίχον.

— Ὁ Φρίτζ Βέρνερ εἶναι ἐδῶ· ἐν ὀνόματι τοῦ μυστικοῦ δικαστηρίου ἀπαιτοῦμεν νὰ μᾶς τὴν πικραδέωσιν· εἶναι ἰδικός μας.

— Ὁ Φρίτζ Βέρνερ, ἀπήντησεν, ὁ Οὐλερίχος, παρίσταται νῦν ἐνώπιον τοῦ αἰωνίου καὶ ἀδεκάστου Κριτοῦ· ἡ ἀνθρωπίνη δικαιοσύνη, οὐδεμίαν ἔχει πλέον ἰσχύϊν ἐπ' αὐτοῦ.

Ὁ δούξ τῆς Βυαρίας, ἐξώρισε μετ' ὀλίγον ἐκ τῆς ἐπικρατείας του, τοὺς Λουθερανούς καὶ τοὺς Ἑβραίους, ἀφοῦ πρῶτον ἐδήμειυσε τοὺς ἀμετρήτους θησαυρούς των· τοιαῦτα μέτρα ἐλαμβάνοντο συχνάκις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην· διότι οἱ ἡγεμόνες περιέμενον νὰ ἐξογκωθῶσιν αἱ βδέλλαι ἐκεῖναι καὶ τότε ἔσπευδον νὰ θέσωσιν εἰς πρᾶξιν τὰς ἀποφάσεις τῆς συνόδου· τοῦτο δὲ ἦτο ἀσφαλὲς μέσον, εἰς τὸ ὅποιον προσέτρεχον, ὁσάκις ἐπεθύμουν νὰ πληρώσωσι τὰ κενωθέντα θησαυροφυλάκιά των.

Ὁ Τομμεσνῆς λοιπὸν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἐπαίτης, ὡς εἶχεν ἔλθει· τιμωρία δικαία, ἥτις ὅμως εἰς οὐδὲν ὠφέλει τοὺς δυστυχεῖς, οὓς εἶχεν ἀπογυμνώσει καὶ καταστρέψει ἐν καιρῷ τῆς εὐνοίας του.

ΑΡΣΙΝΟΗ ΓΡ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

Σ. Π. Σ. Χαίρομεν ἐχαρδίως διότι φέτος ἡ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΣΤΟΑ, ἐν τῇ ὑπὲρ πέν ἄλλο ἔτος πλουσίᾳ αὐτῆς κύκλῳ ἐξ ὠραίων ἔργων εὐπαιδεύτων κυριῶν καὶ δεσποινίδων, φιλοξενεῖ καὶ ἔργον τῆς ἐλλογιμῆς καὶ ἐκ πλείστων λαμπροτάτων ἔργων γνωστῆς εἰς τὸν κόσμον τῶν γραμμάτων δεσποινίδος κ. Ἀρσινόης Γρ. Παππαδοπούλου. Ἡ ἀνωτέρω μετὰ τόσῃς ἐπιτυχίας μετάρρατις αὐτῆς παρέχει νεώτερον δείγμα τῆς πολλῆς εὐφυΐας καὶ ἐξαιρέτου μορφώσεως, ἥτις διακρίνει τὴν ἀξιολογὸν ἡμῶν συνεργάτιδα.

ΚΑΛΛΟΝΗ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΙΣ

Υπάρχει εἶδος καλλονῆς ἀείποτε ἀμεταβλήτου, ὡς ἡ τοῦ ἡλίου ἐν ἡμέρᾳ θερινῇ. Τοῦ ἡλίου ὅστις διαρκῶς λάμπει, καὶ τὸ αὐτὸ διαχέει πάντοτε φῶς. Οὐδέποτε ὑπὸ νεφελῶν σκιαζόμενος δὲν μεταβάλλεται κατὰ τρόπον παρέχοντα αὐτῷ ἡδύτητα τινά. Οὐχί, δὲν εἶνε ἡ διάρκεια αὕτη τῆς λαμπρότητος ἣν πρόκειται ὧδε νὰ περιγράψω — ἀλλὰ τὸ θέλγον, τὸ ἐπκωγὸν τὸ ἀενάως μεταβάλλον τὴν ὄψιν, τὸ ὁμοιάζον πρὸς φθινοπωρινὴν τοῦ ἔτους ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ ἥλιος, ἐνῶ ἔνιοτε ἐκπέμπει λαμπρὰς ἀκτῖνας φωτός, ἐν τῷ ἅμα μεταβάλλεται καλύπτων αὐτὴν διὰ σκιάς καὶ νεφέλης καθιστώσας τὴν ἡμέραν γλυκεῖαν καὶ μελαγχολικὴν, ἥτοι τὴν καλλονὴν ἐκείνης. Οὕτως, ἡ χάρις μεταπηδᾷ ἀπὸ τῶν παρειῶν εἰς τὰ χεῖλη, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες αἱ μεταδίδουσαι ἀπανταχοῦ ζωὴν καὶ θερμότητα. Ῥεμβώδης — ἦτο αὐτόχρημα ἡ χάρις. Ὁργίλη — ὁμοίαζε πρὸς τοὺς γλυκεῖς τῶν εὐκραῶν κλιμάτων ζεφύρους, οἵτινες κινουντες ἐλαφρῶς τὰ εὖσσμα ἄνθη, ἀναδίδουσι διὰ τοῦ βραχέος αὐτῶν πάλμου μείζονα εὐωδίαν, τόσον διαρκεῖ ἡ ὀργὴ αὐτῆς, καὶ τοιαύτην ἀναδίδει χάριν ὅταν τυγχάνει ἐν τρυφερότητι, τὸ μέλαν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς, βαθύτερον ἔτι γινόμενον, μεταλαμβάνει οὐρανίας χροιάς, ἐκ τοῦ βάθους τῶν ὀφθαλμῶν ὡς ἀπὸ ἱεροῦ θυσιαστηρίου, ἀποκαλύπτονται τὰ αἰσθηματὰ τῆς. Ὅταν ἦτο ἐν θυμηδίᾳ ἡ χαρὰ ἀπεσπᾶτο ἐκ τῆς καρδίας αὐτῆς, ὡς τὸ πτηνὸν ἐκ τῆς φωλεᾶς, τὸ ἔαρ. Γελῶσα τέλος — ἐφάνετο πλήρης ζωῆς καὶ χάριτος ἡ ψυχὴ τῆς διέλαμπε διὰ τοῦ προσώπου αὐτῆς, χωρὶς νὰ δύναται τις νὰ διακρίνη ἐὰν ἐκ τοῦ χείλους, τῆς παρειᾶς, ἢ τῶν ὀφθαλμῶν ἡ ἐκφρασις αὕτη προήρχετο ὡς συμβαίνει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἡμερούσης λίμνης, ἣν μεταβάλλει καὶ ἑυτιδοῖ ἀνωμάλως, καὶ ζωηρῶς ὁ αἰφνηδῶς πνεύσας γλυκὺς ζέφυρος.

Ἐθῆναι 20 Ἀγούστου 1883

Ἡ Δεσπινὴς
M....

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΒΕΛΛΩ

Ο Λουδοβίκος Βελλῶ ἀποθνῶν τὴν 7 Ἀπριλίου 1883 ἀφῆκε δυσαναπλήρωτον κενὸν ἐν τῷ φιλολογικῷ κύκλῳ τῆς Γαλλίας. Τὸν βίον του γνωρίζουσι πάντες σχεδὸν οἱ ἀναγνώσαντες τὰ ἔργα αὐτοῦ, διότι ἐσυνείθιζε ἐν αὐτοῖς νὰ ἀφιερῶ πάντοτε γραμμὰς τινὰς ἐν αἷς μετ' ἄκρας μετριοφροσύνης διηγείτο περὶ τῆς ἐσχάτης πενίας του κατὰ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν, περὶ τῶν πρώτων μαθημάτων ἃ ἤκουσε καθήμενος ἐπὶ τῶν θρανίων τοῦ ἀλληλοδιδακτικοῦ σχολείου, περὶ τοῦ ἀγαθοῦ πατρὸς του, πτωχοῦ πιθοποιοῦ, καὶ περὶ ἄλλων τοιοῦτου εἶδους εὐχαρίστων ἀναμνήσεων του, ὡς ἔλεγεν. Τὴν ἀτελῆ ὡς ἐκ τῆς πενίας μείνασαν ἐκπαίδευσίν του ὁ Βελλῶ ἀνεπλήρωσε διὰ τῶν φυσικῶν δώρων, ἃ εἶχε, καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς θελήσεώς του. Οὐχ ἦτρον ἀπήντησεν ἀπείρους δυσχερείας, καὶ ὑπέμεινε μετ' ἄκρας ὑπομονῆς, πολλάς στερήσεις, μέχρις οὐ ἐφθασε εἰς τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὅτε ἠδύνατο πλέον νὰ ζῆ ἐκ τῆς γραφίδος του! Ὡς συγγραφεὺς ὁ Βελλῶ ὑπῆρξεν ἀπαράμιλλος τὸ ὕψος του, σαφές, σύντομον, ποικίλον, περιγραφικόν, περιέκλειε τὸ σκωπτικόν τοῦ Ρενιέρου, τὸν ὀρθὸν λόγον τοῦ Μολιέρου, τὸ φυσικόν τοῦ Λαφονταίνου, καὶ ἔστιν ὅτε τὸ εὐγλωττον τοῦ Βοσσόστου. Ὁ Βελλῶ δὲν ἐνθουσία μόνον διὰ τῆς γραφίδος του, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ στόματός του ὁμιλῶν περὶ τῶν διαφόρων ἀρχαιοτέρων συγγραφέων, ὧν ἦτο ἄξιος διάδοχος, ἐκίνει τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν παρισταμένων. Πόσον καλῶς ἐγνώριζε ν' ἀνακαλύπτῃ τὸ ὄρατον! καὶ πόσον ἐγνώριζε νὰ τὸ θαυμάζῃ! Ὁ Βελλῶ ὦν εἰρωνικὸς καὶ πολλὰκις πικρότατος κριτῆς πολλάς ἀπέκτισσε τὰς ἀντιπαθείας, οὐχ' ἦτρον ἦτο ἄριστος φίλος, τρυφερὸς σύζυγος, καὶ φιλόστοργος πατήρ. Ὀλίγα ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου του ἔγραψε τὸ ἐπόμενον ἐπιτύμβιον, ὅπως χαρᾶχθῆ ἐπὶ τοῦ τάφου του.

Placez à mon côté ma plume,
 Sur mon cœur le Christ, mon orgueil ;
 Sous mes pieds mettez ce volume (*)
 Et clouez en paix le cercueil.

*
*
*

Après la dernière prière,
 Sur ma fosse plantez la croix ;
 Et si l'on me donne une prière,
 Gravez dessus : « *J'ai cru, je vois* »

*
*
*

J'espère en Jésus. Sur la terre
 Je n'ai pas rougi de sa loi :
 Au dernier jour, devant son père,
 Il ne rougira pas de moi.

Ἐκ τοῦ ἐπιτομίου του δεικνύεται πόσον ὑπῆρξεν ἀκλόνητος εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Αἱ τελευταῖαι αὐτοῦ λέξεις ἦσαν « *Priez pour moi.* »

(*) Ἐννοεῖ τὸ σύγγραμμά του « *Cà et là* ».

Κατωτέρω δημοσιεύομεν ἀσμένως τρυφερόν καὶ κοινωμικότατον ἄρθρον τοῦ Λουδοβίκου Βελλώ, ὅπερ εὐηρεστήθη νὰ πέμψῃ ἡμῖν καλῶς φίλος διὰ τῆς στήλας τῆς « *Ποικίλης Στοᾶς.* » Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι πολὺ θ' ἀρέσῃ εἰς τὰς ἀξιολόγους ἀναγνωστρίας τοῦ Ἡμερολογίου.

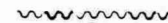

ΤΕΡΨΕΙΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

ΣΥΖΥΓΟΥ ΤΙΝΟΣ ΕΝ ΤΩ ΧΟΡΩ

ΥΠΟ

ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΛΛΩ

ΠΡΟ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

Θὰ μὲ ἀποκαλέσουν ἴσως καθ' ὑπερβολὴν λεπτολόγον· ἀλλὰ προτιθέμενος νὰ γράψω τι ὅμοιον πρὸς ἀπομνημονεύματα, ἀπεφάσισα νὰ μὴ παραλείψω οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀναγκαίαν ὁμολογίαν.

Ἄν καὶ πρὸ ἑξ μηνῶν νυμφευμένος, ἀγαπῶ ἀκόμη τὴν σύζυγόν μου. Ἡμίσεως ἔτους εὐτυχία καὶ οἰκογενειακὸς βίος, δύο πράγματα, ἅτινα, κατ' ἐμέ, εἰσὶ σχεδὸν συνώνυμα, δὲν ἠλάττωσαν ποσῶς τὴν ἰσχὺν τοῦ ἔρωτός μου. Ἡ Κλοτίλδη εἶνε τόσο ὠραία! Δεικνύει τόσο σπανίως τὰς ἰδιοτροπίας της, ἄς ἄλλως, τε τὸ λίαν ἔλκυστικὸν βλέμμα της μὲ κάμνει νὰ συγχωρῶ! Εἶνε τόσο ὀλίγον φιλάρεσκος! καὶ ἐγὼ τόσο ὀλίγον ζηλότυπος, ὥστε δὲν δυνάμεθα εἰμὴ νὰ ζῶμεν ἐν ἁρμονίᾳ.

ᾠ! προκειμένου περὶ τῶν ἐξ ἔρωτος γάμων, οὐ; ὁ θεὸς ἄς εὐλογεῖ, ὃ ἰδικὸς μου εἶνε παράδειγμα Ἡ Κλοτίλδη καὶ ἐγὼ ἠγαπώμεθα μανιακῶς, ἀπαραλλάκτως ὡς εἰς τὰ νεώτερα δράματα· μυριάκις ἤδη εἶχομεν δώσει δείγματα τούτου· κατὰ τὸ διάστημα ἑνὸς μόνου χειμῶνος ἐχορεύσαμεν ὁμοῦ περισσοτέρους τῶν ἐξήκοντα τετραχόρους!

Οἱ γονεῖς μας οἴτινες, ἀγνοῶ διατί, κατ' ἀρχὰς ἀντέστησαν εἰς

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΒΕΛΛΩ

τὸν γάμον μας, ἐνέδωκαν τέλος εἰς ἔρωτα τόσον ἐναργῶς ἐκδη-
λούμενον. Ἐτελέσαμεν τοὺς γάμους μας. Ὁρκίσθη ἐπὶ τοῦ Κώ-
δικος καὶ τοῦ Β' ἀγγελίου ἀγάπην καὶ προστασίαν εἰς τὴν Κλοτίλ-
δην, ἥτις μοὶ ὠρκίσθη ἀφ' ἐτέρου ἀγάπην καὶ ὑπακοήν. Μετὰ
ταῦτα, χωρὶς σχεδὸν νὰ ἀφήσω νὰ ἐκβάλλῃ τὴν νυμφικὴν τῆς ἐν-
δυμασίαν, τὴν ἔλαβον, καὶ ὡς ὁ φιλάργυρος, μετέβην νὰ κρούσω
τὸν θησαυρὸν μου εἰς ἥσυχόν τινα καὶ λίαν ἀπομεμακρυσμένην ἐξο-
χήν. Ἐκεῖ, ἐν τῷ μέσῳ ἀνοστολιστῶν πεδιδάδων καὶ σκιερῶν δα-
σῶν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὠραίας ταύτης φύσεως, τῆς ζωηρᾶς καὶ δρο-
σερᾶς, ὡς αἱ ψυχαὶ ἐμοῦ καὶ τῆς Κλοτίλδης, διήλθον τὸν μῆνα τοῦ
μέλιτος, καὶ ἔξ ἔτι ὀλοκλήρους μῆνας, ἐπίσης τοῦ μέλιτος! Κατὰ
τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα, ὑπερ πικρῆς τόσον ταχέως, ὡς μία
ἐρωτικὴ ἐσπέρα, οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ψυχρότης μᾶς διατάραξε, ἥτις
ἄλλως τε θὰ παρήρατο ὡς λεπτὸν νέφος ἐν τῷ πλήρει τρυφερότη-
τος καὶ χαρᾶς δρίζοντί μας.

Ἐπιθυμῶν μᾶς ἐκάλεσε εἰς τὴν πόλιν ἐπανήλθομεν ἐγὼ μὲν οὐχὶ
δυσαρτέτως, ἡ δὲ Κλοτίλδη λίαν εὐχαρίστως. Καίτοι ὑπὸ συνε-
φώδη καὶ μελαγχολικὸν οὐρανόν, ἀπελαμβάνομεν ἐν τούτοις πά-
σης εὐτυχίας, διότι ἡ εὐτυχία μας ὑπῆρχεν ἐν ἡμῖν. Τὸ ἐπίστευον
τούλάχιστον, διότι ἡ Κλοτίλδη μοὶ τὸ ἐβεβαίωσε, ἐπομένως δι-
καίως τὸ ἐπίστευον. Ἀλλά, φεῦ! δύο ἀκριβῶς ἐβδομάδας μετὰ τὴν
εἰς τὴν πόλιν ἐπάνοδόν μας ἐψυχράνθημεν διὰ πρώτην μὲν φοράν,
ἀλλ' ἀρκετὰ σπουδαίως. Θὰ σὰς διηγηθῶ ὅλην τὴν ἱστορίαν ὅπως
μοὶ εἶπητε, ἀλλ' ἐν συνειδήσει, τίς τῶν δύο μας ἔχει ἄδικον, ἡ
Κλοτίλδη ἢ ἐγώ;

— Ἴδοῦ, ἀγαπητὴ μου φίλη, τῆ εἶπον ἡμέραν τινα δεικνύων
αὐτῇ προσκλητήριον, ὅπερ εἶχον λάβει κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν,
ὁ Κύριος Μ. μᾶς προσκαλεῖ εἰς τὸν χορὸν τὸν ὁποῖον δίδει τὸ Σάβ-
βατον. Δὲν θὰ ὑπάγωμεν βεβαίως, δὲν ἔχει οὕτως;

— Καὶ διατί δὲν θὰ ὑπάγωμεν, εἶπε μετ' ἐλαφρᾶς δυσαρρεσκείας.
Ἐπιθυμῶν μᾶς ἐκάλεσε εἰς τὴν πόλιν ἐπανήλθομεν ἐγὼ μὲν οὐχὶ
δυσαρτέτως, ἡ δὲ Κλοτίλδη λίαν εὐχαρίστως. Καίτοι ὑπὸ συνε-
φώδη καὶ μελαγχολικὸν οὐρανόν, ἀπελαμβάνομεν ἐν τούτοις πά-
σης εὐτυχίας, διότι ἡ εὐτυχία μας ὑπῆρχεν ἐν ἡμῖν. Τὸ ἐπίστευον
τούλάχιστον, διότι ἡ Κλοτίλδη μοὶ τὸ ἐβεβαίωσε, ἐπομένως δι-
καίως τὸ ἐπίστευον. Ἀλλά, φεῦ! δύο ἀκριβῶς ἐβδομάδας μετὰ τὴν
εἰς τὴν πόλιν ἐπάνοδόν μας ἐψυχράνθημεν διὰ πρώτην μὲν φοράν,
ἀλλ' ἀρκετὰ σπουδαίως. Θὰ σὰς διηγηθῶ ὅλην τὴν ἱστορίαν ὅπως
μοὶ εἶπητε, ἀλλ' ἐν συνειδήσει, τίς τῶν δύο μας ἔχει ἄδικον, ἡ
Κλοτίλδη ἢ ἐγώ;

— ὦ! μὴ ὀργίζεσαι, τῆ εἶπον ὀλίγον πικρῶς. Ἐὰν θέλῃς, ὑπά-
γωμεν. . . Ἀλλ' ὑπέθετον ὅτι ἀφοῦ αἱ δικασκεδάσεις τοῦ χειμῶνος

προμηνύοντα: πολλοί, δὲν ἤθελον ἐπιθυμῆσαι νὰ ῥιφθῆς μετὰ τό-
σης ἡδονῆς, εἰς τὸν πρῶτον χορὸν, εἰς ὃν μᾶς ἐκάλεσαν.

— Νὰ ῥιφθῶ! . . . τί ἔκφρασις! εἶπεν.

Ἐπιθυμῶν νὰ προλάβω τὴν θύελλαν ἥτις μᾶς ἠπέιλει, ἔσπευσα
νὰ δώσω τὴν συγκατάθεσίν μου καὶ οὕτω ἡ ἀρμονία ἀπεκατέστη,
οὕτως εἶπεν, πρὶν ἔτι διαταραχθῆ. Διατί δὲν ἤθελον νὰ ὑπάγω-
μεν εἰς τὸν χορὸν; Τὸ ἀγνοῶ. . .

Ἀπὸ τῆς ἐνώσεώς μας, ἦτο ἡ πρώτη ἐσπέρα ἣν ἐπρόκειτο νὰ
διέλθωμεν ἐν μέσῳ κόσμου, δηλαδὴ ὁ εἰς μακρὰν τοῦ ἄλλου!
Ἐπεθύμουν νὰ βραδύνη νὰ ἔλθῃ ἡ ἐσπέρα αὕτη, ἥτις ἐκ προαισθή-
σεως, μοὶ ἐφάνετο ὡς ἐν βῆμα ὅπερ θὰ καθίστα τὴν ἔνωσίν μας
ὀλιγότερον ἀπόλυτον. Ἐν τούτοις σκεφθεὶς κατ' ἰδίαν καὶ ζανα-
σκεφθεὶς ἐπίσθην ὅτι ἤμην πάρα πολὺ αἰσθηματικὸς, καὶ ἔσπευσα
νὰ δώσω πληρεξουσιότητα εἰς τὴν σύζυγόν μου διὰ τὴν *toilette*
αὐτῆς διὰ τὸν χορὸν τοῦθ' ὅπερ μᾶς συνεφιλίωσε πληρέστατα.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ χοροῦ ἔτυχε νὰ ἔχω πλείστας ὄσας ὑπο-
θέσεις ἐξῆλθον τὴν πρώτην καὶ δὲν ἡδυνήθην νὰ ἐπιστρέψω εἰμὴ
τὸ ἐσπέρας, κάθυγρος, κεκμηκῶς, ἀδιάθετος. Εἰσελθὼν εὗρον τὴν
Κλοτίλδην διορθοῦσαν τὴν κόμην τῆς ἦτο δὲ παροργισμένη ὅσον
οὐδεὶς δύναται νὰ φαντασθῆ, ἀλλ' ὁμολογητέον ὅτι οὐχὶ ἄνευ λό-
γου ἡ ῥάπτριά της δὲν εἶχε τελειώσει τὸ φόρεμά της! Ἐφάνην καὶ
ἐγὼ οὐχὶ ὀλίγον συμμεριζόμενος τῆς δυστυχίας ταύτης, διότι
ἔπρεπε νὰ τὴν διαμοιρασθῶμεν. Μετὰ ταῦτα ἐκάθησα εἰς τὴν τρά-
πεζαν, ἀλλ' ἡ Κλοτίλδη ἠρνήθη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ δεῖπνον,
καὶ μάλιστα εἰς τὴν πρόσκλησίν μου, ἀπήντησε διὰ τρόπου λίαν
ἀποτόμου ὅτι δὲν ἐπέινα. Ἐγευματίσα μόνος διὰ πρώτην φοράν. . .
Ἐγένετο ἀρχὴ εἰς πάντα. Κατηραμένος χορὸς!

Τέλος ἡ ῥάπτρια ἔφθασεν. Ἡ Κλοτίλδη, θαυμάζουσα τὴν φιλο-
καίαν καὶ τὴν πολυτέλειαν τοῦ φορέματός της, ἐλησμόνησε τὰς
ὑβρεῖς, αἱ ἠτοίμαζε διὰ τὴν καλλιτέχνιδά. Ἐγὼ, βεμβάζων καὶ
ἀφηρημένος ἐκαθήμην πλησίον τῆς ἐστίας, ὅτε μοὶ στέλλει τὴν
ὑπηρετρίαν ἐπιτάττουσά με νὰ ἐνδυθῶ ταχέως. Ἠγέρθη στενάξας.
Φεῦ! πόσον πλέον εὐχάριστον θὰ ἦτο δι' ἐμὲ νὰ διέλθω καὶ τὴν
ἐσπέραν ταύτην, ὅπως τὰς ἄλλας, ἐξηπλωμένος ἐπὶ ὠραίου ἀνα-

κλίντρον, ἔχων πλησίον τὴν οὐζυγόν μου, καὶ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον τι!

Μετὰ τινὰ λεπτὰ ἤμην ἔτοιμος· ἡ Κλοτίλδη ἐξηκολούθει νὰ ἐνδύεται. Μὲ ἐκάλεσε νὰ βοηθήσω τὴν ὑπερέτριαν ἥτις τὴν ἐνέδου ἀδεξίως. Ἐνέδωκα καὶ πάλιν, ἀροῦ ἄπαξ ἀνεδέχθη νὰ παίζω πρόσωπον ἐνδοτικόν. Ἐνδύων αὐτὴν ἔσχον τὸ ἀτύχημα νὰ τὴν κεντήσω ὀλίγον ἐν ᾧ ἐπροσπάθουν νὰ θέσω μίαν καρφίτσαν, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ νὰ κόψω ἐν κορδόνιον καὶ νὰ ξεφρεσκάρω μίαν *garriture*. Πάντα ταῦτα μὲ ἔκαμον νὰ παραδεχθῶ ὅτι ἔχρειάζετο νὰ προσθέσω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μας μίαν θαλαμηπόλον. Ἐκτὸς ὅμως τούτου ἤκουσα ἀπὸ τὴν Κλοτίλδην τόσας πικρὰς λέξεις, τόσους ἐμπαιγμούς καὶ εἰρωνείας, ὥστε ἐρίφθην ἀπηλπισμένος καὶ στάζων ἐξ ἰδρωτός εἰς κάθισμά τι, ὅπου ἤρχισα νὰ σκέπτομαι.

Βεθυθισμένος εἰς θλιβερὰς σκέψεις ἤμην πολὺ μακρὰν, σὰς διαβεβαίω, τοῦ μηνὸς ἐκείνου τοῦ μέλιτος, ὅστις ἐνόμιζον ὅτι ἤθελε διαιωσθῆ. Διεκόπην ἐκ τῆς βέμβης μου ὑπὸ τῆς γλυκείας φωνῆς τῆς Κλοτίλδης ἐρωτώσης με ἐν ἐπεθύμουν ν' ἀναχωρήσωμεν.

Ἡ φιλάρεσκος! ἀφοῦ ἔρριψε ἐπανειλημμένως βλέμματά τινα ἐπὶ τοῦ κατόπτρου τῆς, ἀνέλαβε τὴν εὐθυμίαν τῆς. Τῇ ἀληθείᾳ ὅμως ἦτο θελκτικωτάτη μὲ τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ χοροῦ! Μὲ πλησιάζει, στηρίζει τὰς δύο ὠραίας χεῖρας τῆς ἐπὶ τῶν ὤμων μου, καὶ τὰ ῥόδινα καὶ τρυφερὰ χεῖλη τῆς ἐπὶ τοῦ μετώπου μου, καὶ μοὶ λέγει μειδιῶσα.

— Ὑπάγωμεν;

Ἡ ὀργή μου, ἡ μελαγχολία μου, τὰ πάντα ἐξηφανίσθησαν· δὲν ἠδυνάμην νὰ μνησικακήσω ἐπὶ πλέον· ἀνεχωρήσαμεν ἀμφοτέροισιν εὐθυμοί. Ὅποια δύναμις ὑπάρχει ἐν τῷ μειδιάματι τῆς γυναικός!

ΕΝ Τῷ ΧΟΡῳ

— Ὁ χορὸς ἦτο ὠραῖος! ἐν τῷ φύρδην μίγδην ἐκείνῳ ἦτο ἀδύνατον νὰ συνεννοηθῆ τις· συνεσφίγγετο, ἐπιέζετο ἀσπλάγχχνως, ἐπνίγετο· ἦτο ἀδύνατον νὰ κάμῃ τρεῖς βήματα ἄνευ τῆς βοήθειας τῶν

χειρῶν καὶ τῶν ἀγκώνων. Τοῦ ἐπάτου τοῦ πόδα, τὸν ἐστενοχώρουν. . . ἐν τούτοις ὁ χορὸς ἦτον ὠραῖος!

Ἄν καὶ ὑπῆρχον πολλαὶ καὶ ὠραῖαι γυναῖκες, ἐν τούτοις ἡ εἵσοδος τῆς Κλοτίλδης ἐνεποίησεν αἴσθησιν. Τὸ ἠννόησα ἀμέσως, τὸ ἐμάντευσα ἐκ τοῦ μειδιάματός τῆς. Τὴν ὠδήγησα εἰς τὴν πρώτην κενὴν θέσιν ἥτις ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιόν μου. Δὲν εἶχεν εἰσέτι καθήσει, ὅτε σμῆνος νέων τὴν περικυκλοῦσι φιλονεικούντες πρὸς ἀλλήλους καὶ συνωθούμενοι ὅπως τῇ ζητήσωσιν *engagement*. Ἡ σύζυγός μου ἦτο ὡς ἐν λεηλασίᾳ· τὸ τοιοῦτον ὅμως οὐδόλως τὴν ἐδυσχερῆσται, ἀπεναντίας στρέφουσα πανταχόθεν ἔδιδε ἀπαντήσεις εὐφρεῖς, ἐμειδία πρὸς πάντας, ἐκτὸς πρὸς ἐμέ, ὅστις μόνος τὴν ἔβλεπον, τὴν ἠρώτων, τῇ ἐμειδίῳν ματαίως ὅμως.

Θεὸς μου! ἔλεγον καθ' ἑαυτόν, ἠδυνήθη νὰ ἀγαπήσω τόσον τὸν χορὸν ἄλλοτε, ἢ πῶς τὸν ἀγαπῶ τόσον ὀλίγον τώρα; Τῇ ἀληθείᾳ δυσκολεύομαι νὰ ἐννοήσω τὴν νέαν μου ταύτην κατάστασιν· τὴν τελευταίαν φορὰν καθ' ἣν ἐχόρευσα (δὲν παρήλθον εἰσέτι ἐξ μῆνε) ἐθαύμαζον τὰ τρυφερὰ ταῦτα πρόσωπα, τὰς ὠραίας ταύτας ἐνδυμασίας, αἵτινες δὲν μοῦ προξενοῦν πλέον οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐντύπωσιν.

Ἄφροντις νεανίας τότε ἐπλησιάζον ὅλας τὰς κυρίας· εἰς ὅλας σχεδὸν ἔλεγον τόσα πράγματα! καὶ τινες μάλιστα ἐξ αὐτῶν μὲ ἤκουον οὐχὶ μετὰ πολλῆς ὀργῆς. Ἄρα γε πάντες οἱ νέοι εἰσὶν ὡς ἤμην ἐγὼ; ὅ,τι ἔλεγον ἐγὼ εἰς τὰς συζύγους τῶν ἄλλων, μήπως λέγουν τώρα πρὸς τὴν σύζυγόν μου οἱ ἄλλοι; Μήπως ὅ,τι ἐγὼ. . . ; ὦ Θεέ μου! εἰάν. . . .

Ἀποσπῶ βιαίως τὸν νοῦν μου ἀπὸ τὰς παρρηφόρους ταύτας φαντασίας, καὶ ζητῶ γνωριμίας τινος ἐν τῷ χορῷ ἵνα διασκεδάσω. Κάθηναι πλησίον τῆς λίαν ὠρίμου τὴν ἡλικίαν πλὴν ἀξιοσεβάστου κυρίας Καπόττη, ἥτις πρὸ τοῦ γάμου μου μὲ ἐδέχετο πάντοτε φιλορρόνως. Ἄν καὶ ἡ ὁμιλία τῆς δὲν ἦτο πλέον πολὺ ἐπαγωγός, οὐχ' ἦτον δι' ἐμὲ ἦτο ἐν καταφύγιον. Τῇ ἀποτεινῶ λέξεις τινος, εἰς ἃς μόλις ἀξιοῖ νὰ μοῦ ἀπαντήσῃ ἢ ἄλλοτε τόσον φιλόφρων, τώρα εἶνε πλέον ἢ ψυχρά, εἶνε ἀναιδής. . .

Εἰς τί τῇ ἔπταισα; . . . Μὲ περιπαίζει διὰ τὴν ἐνδυμασίαν

τῆς Κλοτίλδης· μοι λέγει, ὅτι μετ' εὐχαριστήσεως βλέπει ὅτι ἡ σύζυγός μου δὲν εἶνε ποσῶς φιλάρεστος· φρονεῖ ὅτι θὰ εἶμαι εὐτυχής ἀφ' ὅτου εἶμαι σύζυγος. . . ἐκείνη ἦτις ἄλλοτε περὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου μοι ἔκαμνεν ἀτελευτήτους δμιλίας! . . . Μένω ἐκπληκτος. . . Ἄ! ἐννοῶ τώρα. . . ἡ καλὴ αὐτὴ κυρία εἶχε θυγατέραν ἐν ὧρα γάμου· ἡ νῦν συμπεριφορὰ τῆς μοι ἐξηγεῖ τὰς προτέρας τῆς προθέσεις· εἶχε ῥίψει εἰς ἐμὲ τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀπομακρύνουμαι ταύτης, θεωρῶν ἐμαυτὸν σωθέντα ἐκ βεβαίου κινδύνου.

Κατόπιν βλέπω εἰς τινὰ γωνίαν, κατὰ τὴν συνήθειάν τῆς, τὴν δεσποινίδα Τερψιχόρην Τραγανιστήν, προσφιλὲς πρόσωπον, ἐν τῷ ὁποίῳ οὐδὲν ἄλλο εὖρον νὰ περιπιζῶ εἰμὴ τὸ ὄνομά του. Ἡ δεσποινὴς αὐτὴ δὲν πιστεύω νὰ ἔχη πλέον ἀξιώσεις. . . Πρὸ καιροῦ συμφωνεῖ ὅτι εἶνε γεροκτοκόριτσο· καὶ θὰ τῇ ἦτο δύσκολον νὰ τὸ ἀρνηθῇ. Ἦτο ὁμοῦς τὸ εὐχαριστιότερον καὶ εἰλικρινέστερον πλάσμα ἐξ ὅσων ἐγνώρισα· πάντοτε εὐδιάθετος, ἠρέσκετο νὰ συνομιλῇ μετ' ἐμοῦ, καὶ ἠδυνάμην νὰ δμιλῶ ἐφ' ὅσον ἤθελον, διότι δὲν ὑπῆρχε συναγωνισμός. . . . τὴν πλησιάζω.

— Δὲν χορεύετε ἀπόψε mademoiselle; (Ἐρώτησις ἀδεξία καὶ τετριμμένη).

— Ὁχι, Κύριε, δὲν ἔχω διάθεσιν. . .

— Ὑμεῖς, μία ἐκ τῶν καλλιτέρων χορευτριῶν μας. Παράδοξον!

— Ἀποκαλεῖται αὐτὸ παράδοξον! Ἐγὼ γνωρίζω ἄλλα πράγματα πλέον παράδοξα.

— Παραδείγματος χάριν, Κυρία μου.

— Παραδείγματος χάριν, κύριοί τινες οἵτινες ἔλεγον πάντοτε εἰς τὰς νέας ὅτι δὲν ἤθελον ποτὲ ἀγαπήσει εἰμὴ γυναῖκα φρόνιμον, λογικὴν, οἰκονόμον, ἐνυμφεύθησαν ζωηράς, σπατάλους, ὅχι πολὺ πιστάς. . . καὶ καὶ. . .

Βλέπω ὅτι ἡ δεσποινὴς Τραγανιστὴ δὲν εἶνε τόσο εὐχάριστος ὅσον τὴν ἐνόμιζον, ὅτι ἡ καλὴ συμπεριφορὰ τῆς, τὸ αἰώνιον πρὸς ἐμὲ μειδιᾷ τῆς; δὲν ἦσαν τόσο ἀφιλοκερδῆ. . . Καὶ αὐτὴ ἀκόμη; Θεέ μου! Ἄλλ' ἤμην λοιπὸν περικυκλωμένος ἀπὸ παγίδας καὶ ἐχθρούς; Διακόπτω τὴν δεσποινίδα Τραγανιστὴν ἐν τῷ μέσῳ τῆς

δμιλίας τῆς, εἰπὼν αὐτῇ πρὸς ἐκδίκησιν, ὅτι ὅσον ἀφορᾷ ἐμὲ, δὲν ἐνθυμοῦμαι ποσῶς νὰ ἔκαμνον τοιαύτην δμιλίαν, πρὸ τοῦ εὐτυχοῦς γάμου, πρὸς νέον πρόσωπον. Ἦννόητε τὴν πικρίαν τῆς ἀπαντήσεώς μου· δάκνει τὰ χεῖλη, καὶ με παρακαλεῖ νὰ τὴν συνοδεύσω πλησίον τῆς κυρίας Καπόττη· τὸ δέχομαι μετ' ὑποκλίσεως. Θεέ μου! τί θὰ ὑποφέρω ἀκόμη ἀπόψε! Ἄλλ' ἄς κρῶψω ὅ,τι καὶ ἂν ὑποφέρω, διότι ἐν αἱ δύο αὐταὶ καλόφρουροι κυρίαὶ ἠδύναντο νὰ μαντεύωσιν ὅ,τι συνέβαινε ἐν ἐμοὶ θὰ ἦσαν εὐτυχέσταται, ὥστε ἄς προσπαθῶ νὰ μὴ ἐπιδαψιλεύσω αὐταῖς τὴν εὐχαρίστησιν ταύτην.

— Σὺ εἶσαι, ὦραία μου; εἶπεν ἡ κυρία Καπόττη ἐγειρομένη ἐπὶ τῇ ἀφίξει τῆς Τερψιχόρης.

Καὶ δεικνύοντα εἰς αὐτὴν τὴν Κλοτίλδην.

— Ἴδὲ, εἶπε, πόσον εὐθυμος εἶνε ἡ Κυρία ***! προξενεῖ εὐχαρίστησιν εἰς τὸν βλέποντα αὐτὴν χορεύουσαν.

Μετὰ ταῦτα, στραφεῖσα πρὸς ἐμὲ, εἶπε μετὰ μειδιήματος μεστοῦ πικρίας

— Ἐὰν ἦνε πάντοτε τόσο ζωηρὰ ἡ κυρία σας σὰς συγγαίρω.

Ἡ εἰρωνεία αὐτὴ με ὥργισε τὴν φορὰν ταύτην περισσότερο ἢ τὰς ἄλλας, καθ' ὅσον ἡ κυρία Καπόττη εἶχεν ἐντελῶς ἐπιτύχει. Ἄλλ' ἀφήσας νὰ παρέλθῃ ἐν σιγῇ καὶ τὸ τραῦμα τοῦτο, σπεύδω νὰ ἀπαντήσω εἰς τὴν κυρίαν ὅτι ἡ Κλοτίλδη πραγματικῶς εἶνε πάντοτε εὐθυμος ὡς παιδίον, καὶ προσθέτω.

— Παρατηρήσατε ὁποῖα διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῆς Κλοτίλδης καὶ τῆς ὑψηλῆς ἐκείνης κυρίας, ἣτις ἔχει τόσο ἀποτρόπαιον καὶ ἀηδῆ φυσιογνωμίαν, καὶ ἣτις χορεύει *vis à vis* τῆς Κλοτίλδης. Γνωρίζετε τὴν κυρίαν αὐτήν;

— Πῶς, ἀνεφώνησεν ἡ Τερψιχόρη, τὴν γνωρίζετε καὶ σεῖς πολὺ καλά· εἶνε ἡ δεσποινὴς Καπόττη.

— Ἄ! pardon, εἶπεν ὑποκλινὰς ἐνώπιον τῆς κυρίας Καπόττης ἣτις μόλις ἐκάθητο ἐκ τῆς ταραχῆς τῆς, δὲν ἐγνώρισα τὴν κυρίαν θυγατέρα σας· ἤλλαξε πολὺ. . .

Ἀπομακρύνουμαι ἀνακουφισθεὶς ὀλίγον. Πόσον μεγάλη ἠδονὴ εἶνε ἡ ἐκδίκησις!

Ἄλλ' ἡ Κλοτίλδη! ἡ Κλοτίλδη! . . . Μόλις τὴν ἀτενήσω λησμονῶ ἀμέσως τὴν ἡδονὴν ἣν εἶχον αἰσθανθῆ ἐκδικούμενος τὰς δύο ἐκείνας γυναῖκας! αἰσθάνομαι ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας μου πόσον ἐπιτυχῶς ἐπλήχθην ὑπ' αὐτῶν. Ἡ Κλοτίλδη! ἀγνώριστος! Ἐπαναβλέπων ταύτην ἐν χορῶ, ἀναπολῶ πῶς ἦτο πρὸ τοῦ γάμου μας· ἐκπλήττομαι, φρίσσω ἐκ τῆς μεταβολῆς ταύτης! Πῶς ἡ νεαρὰ ἐκείνη κόρη, ἡ τόσον σεμνὴ, ἡ ἀπλῶς καὶ κοσμίως πάντοτε ἐνδεδυμένη, ἡ ἔχουσα τὸ βλέμμα πρὸς τὰ κάτω, καὶ τοὺς τρόπους πλήρεις ἀφελοῦς καὶ θελκτικῆς δειλίας· εἶνε ἡ αὐτὴ ἣν βλέπω τώρα ἐνώπιόν μου συνδιαλεγομένην καὶ μειδιῶσαν πρὸς πάντα ἐρχόμενον χορευτὴν; Ἡ πετώσα νῦν ἐπὶ τοῦ στίλβοντος πατώματος εἶνε ἐκείνη ἣτις ἐκ δειλίας ἄλλοτε μόλις ἤγγιζε αὐτό; Ἡ ἄλλοτε σχεδὸν πάντοτε ἐρυθριῶσα εἶνε ἡ αὐτὴ ἣτις τώρα οὐδὲ κἀν ἐρυθριᾷ εὐρισκομένη ἐν τῷ μέσῳ τόσου πλήθους, φέρουσα ἐσθῆτα διαφανῆ καὶ ἐπιτρέπουσα εἰς τοὺς περιέρχους ὀφθαλμοὺς τὴν θέαν τοῦ στήθους της; Εἶνε ἡ αὐτὴ ἣτις δέχεται ἄνευ δυσσεκειίας, ἀλλὰ σχεδὸν μετ' ἰταμότητος τὰ περιέργα καὶ τολμηρὰ βλέμματα τόσων νέων, ἴσως δὲ καὶ τὰς αὐθάδεις κολακείας περὶ τῆς λευκότητός της καὶ τοῦ κάλλους της; ὦ! τίς ἠδύνατο νὰ φαντασθῆ πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ὅτι ἔμελλον νὰ ὑποφέρω τόσον ἀπὸ μίαν τοιαύτην μεταμόρφωσιν!

— Τί ἔχεις, ἀγαπητέ μου φίλε; φαίνεσαι σκεπτόμενος παράδοξα . . . ἀφ' ὅτου ἐνυμφεύθης . . .

Οἱ λόγοι οὗτοι, οἵτινες μὲ ἀπέτπασαν ἐκ τῆς σκέψεώς μου, ἐλέχθησαν ὑπὸ τοῦ Γουσταύου Δεβῶ, ἐνὸς τῶν ἐκ τοῦ σχολείου φίλων μου, οἵτινες φίλοι προσεφέροντο καθ' ἅπαντα τὸν βίον μὲ τὴν βάρβαρον ἐκείνην οἰκειότητα, καὶ τὴν ἀνυπόφορον προπέτειαν, ἧς ἀποκαλοῦσιν, *ειλικρίνεια* καὶ *sans-façon*.

Ὁ Γουσταύος ἦτο νυμφευμένος, ἡ δὲ κακὴ διαγωγὴ τῆς συζύγου του ἔδιδε ἀφορμὴν εἰς πάντας νὰ ὀμιλῶσι περὶ αὐτῆς. Ἐκεῖνος δὲν τὸ ἠγνόει, διὸ πρὸς παρηγορίαν του, προσεπάθει πάντοτε νὰ συνκντᾷ ὁμοιοπαθεῖς αὐτῷ.

— Ἴδου καὶ σὺ σύζυγος, δυστυχῆ μου φίλε, μοὶ εἶπε· δὲν ἠθέλησας νὰ ὠφελήθῃ; ἐκ τῶν συμβουλῶν μου, ὠφελήθητι τοῦλάχισ-

στον ἐκ τῆς πείρας μου. Μὴ πηγαίνης συχνὰ τὴν σύζυγόν σου εἰς τὸν χορὸν. Ἡ ἰδική μου εἰς τὸν πρῶτον εἰς ὃν ἐπῆγε ἀπέκτησε δύο αἰσθήματα. Εἶνε ἀληθές ὅτι ἡ σύζυγός μου . . . ἀλλ' ἀδιάφορον, πρόσεχε τὴν ἰδικήν σου. Βλέπεις πόσον ὀχληρὸν εἶνε νὰ ἦναι τις σύζυγος; Μὴ ἔσο πολὺ ἐπεικῆς . . . Αἱ θυγατέρες τῆς Εὐας ἀγαπῶσι τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν, φίλε μου. Δὲν λέγω ὅτι ὄλαι αἱ γυναῖκες εἰσὶν ὡς ἡ ἰδική μου . . . ἐν τούτοις, μὴ ἐμπιστεύεσαι πολὺ.

— Ἔσο ἡσυχος.

— Ἄ! ναί, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ εἶσαι πάλιν εἰς ἄκρον ἐνοχλητικὸς, ζηλότυπος. Διότι καὶ τὸ τοιοῦτον φέρει τὴν δυστυχίαν.

— Αἱ λοιπὸν! τί θέλεις νὰ κάμω τότε;

— Φίλε μου, δὲν θέλω νὰ κάμῃς τίποτε . . . Ἄλλ' ἂν ἀλλάξωμεν ὀμιλίαν· διότι βλέπω, ὅτι δὲν εἶσαι οὐδόλως συνειθισμένος εἰς τὸ ἐπάγγελμα . . . τοῦ συζύγου. Ἐξετάσωμεν λοιπὸν ὄλα αὐτὰ τὰ πρόσωπα . . . διότι οὐδὲν ἄλλο κάμει νὰ παρέρχεται ὁ καιρὸς τόσον εὐχαρίστως ὅσον τὸ νὰ περιγελᾷ τις τὸν πλησίον του. Ἴδὲ λοιπὸν τὸν ὠραῖον Λεονάρδον Τερσῶν πόσον αἰσθηματικὸν ἔχει τὸ ὕφος.

Παρητηρῶ, καὶ ἀναγνωρίζω εὐεῖδῃ τινα νέον ὅστις πρὸ ὀλίγων λεπτῶν ἐχώρευε μετὰ τῆς Κλοτίλδης. Ὁ Δεβῶ ἐξακολουθεῖ.

— Ἡ παρουσία τῆς συζύγου σου θὰ τὸν καθιστᾷ βεβαίως μεταλλοχολικόν.

— Διατὶ τοῦτο;

— Δὲν γνωρίζεις ὅτι ἦτο τρομερὰ ἐρωτευμένος μετ' αὐτῆς; Τὴν παραμονὴν τῶν γάμων σας ὠμίλει σπουδαίως περὶ αὐτοχειρίας· Ἄλλὰ βλέπω εὐχαρίστως ὅτι οὐδὲν ἔπραξε.

— Πικρὸ εὐφολόγε!

— Δὲν εὐφολογῶ. Ὁ νέος οὗτος ἦτο καθ' ὑπερβολὴν ἐρωτευμένος· ἀλλὰ μὴ ἔχων περιουσίαν δὲν ἠδύνατο, οὔτε δύναται εὐκόλως, νὰ ἐπιτύχῃ παρὰ ταῖς ἀγναῖς ἡμῶν δεσποινίσι, αἵτινες θέλουν ἀδάμαντα καὶ λοιπὰ· ἀλλὰ παρὰ ταῖς ὑπανδρευμέναις ἴσως . . . δὲν λέγω τίποτε διὰ τὰς ἄλλας, ἀλλὰ παρὰ τῇ ἰδικῇ μου δὲν ἀμφιβάλλω.

Ἀπομακρύνομαι ἀποτόμως τοῦ Δεβῶ, οὐ ἕκαστος λόγος ἦτο δι' ἐμὲ τραῦμα ἐγχειριδίου ἀκούων αὐτὸν ἐπὶ πλέον, θὰ ἐφοβοῦμην μήπως δὲν ἤθελον δυνηθῆ ν' ἀντιστῶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ δώσω εἰς αὐτὸν βράσιμα οἶον οὐδέποτε μέχρι τοῦδε ἐδόθη. Πλησιάζω καὶ κάθημαι πλησίον τραπέζης τινος τοῦ *écarté* ἀπέναντί μου ἔχω τὸν κύριον Τερσῶν, μεθ' οὗ ἄρχομαι νὰ πιῶ. Χάνω. Διπλασιάζω τὸ ποσόν γάνω καὶ πάλιν ἐν βίπῃ ὀφθαλμοῦ μου κερδίζει ἑκατὸν φράγκα.

— Παρηγορήσου, φίλε μου, θὰ ἦσαι εὐτυχέστερος εἰς τὰς γυναῖκας μου λέγει ὁ Δεβῶ, ὅστις μὲ εἶχεν ἀκολουθήσει.

Εἰσέρχομαι μετὰ ταῦτα εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ χοροῦ ἡ ὀρχήστρα ἀρχίζει ἐν βάλς· πάντες ἐγείρονται· μὲ ὦθεϊ τις τόσον βιαίως, ὥστε πρὸ ὀλίγον μὲ ἔριπτεν ἦτο ὁ κύριος Τερσῶν, ὅστις ἔτρεχε πρὸς τὴν Κλοτίλδην. Ὁργισμένος καὶ εὐχαριστημένος σύνμα διότι εὐρον τέλος πρόφασιν ὅπως ἐρίσω μετ' αὐτοῦ, τρέχω κατόπιν του.

— *Pardon*, κύριε, εἶπεν εὐγενῶς, σὰς ὤθησα· ἐβιαζόμην διὰ νὰ μὴ κάμω τὴν κυρίαν νὰ περιμένῃ.

Ἐπρεπε νὰ τὸν συγχωρήσω· ἄλλως τε ἤμην τόσον τετραραγμένος βλέπων τὴν Κλοτίλδην χορεύουσαν, ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ σκερῶ περὶ ἄλλου πράγματος. Ἡ Κλοτίλδη ἦτις οὐδέποτε ἐχόρευε! ἦτις μοὶ ἤρνεῖτο ἐν βίλς καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ γάμος μας ἦτο ἀποφασισμένος! Ἡ Κλοτίλδη ἦτις θεώρει τὸ βάλς ἀπρεπές! . . . Ἐχων τὴν καρδίαν βεβαρημένην ὑπὸ φοβεροῦ ἄχθους τὴν ἀκολουθῶ διὰ τῶν βλεμμάτων μου ὅπου ὁ χορευτὴς τῆς τὴν σύρει· Ἀναίθεια!! Μειδιᾷ εἰς τὸν νέον τοῦτον, τοῦ ὁποίου ὁ βραχίον ὑποκαστάζεται καὶ περικυκλεῖ τὴν μέσην τῆς, τοῦ ὁποίου τὸ ζωηρὸν βλέμμα προσκολλᾶται ἐπὶ τῶν γυμνῶν ὤμων τῆς, καὶ ἐπὶ τοῦ πάλλοντος λευκοῦ λαιμοῦ τῆς. Τὸ βάλς αὐτὸ δὲν τελειώνει· τὰ ἄλλα ζεύγη ἐκάθησαν κεκμηκότα· ἡ Κλοτίλδη καὶ ὁ Λεονάρδος μένουσι σχεδὸν μόνοι, πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ εἰσὶν ἐπ' αὐτῶν προσηλωμένοι.

— Πόσον ὠραῖα χορεύει τὸ βάλς αὐτὴ ἡ κυρία. Εἶπεν ὀπισθὲν μου νέος τις· πόσον ὠραία εἶνε, καὶ πόσον εὐτυχῆς εἶνε ὁ χορεύων μετ' αὐτῆς!

— Πολὺ εὐτυχέστερος εἶνε ὁ σύζυγός τῆς, εἶπε μεγάλη τῆ φωνῇ ὁ καταχθόνιος Δεβῶ.

Καὶ ἀποτεινὸν μοι τὸν λόγον.

— Εἶνε ἀληθῶς θελκτικωτάτη, εἶπε· ἀλλ' ὁμολόγησον ὅτι καὶ ὁ Τερσῶν εἶνε καλὸς χορευτὴς. . . . Ἡ σύζυγός μου θὰ τὸν ἐτίμα πολὺ. . . . εἶνε ἀληθὲς ὅτι. . .

Παραλείπω νὰ κάμω μνεῖαν πάντων ἔσων ὑπέφερον διαρκούντος τοῦ χοροῦ τούτου, καθ' ὃν αἱ ὦραι περήχοντο τόσον βραδέως δι' ἐμέ. Συνδιάσας πάντα ἔσα εἶδον ἐν τῷ χορῷ τούτῳ ἐπέισθην τέλος ὅτι ἤμην θύμα τελείας ἀπιστίας, ἦτις προήρχετο τὸ πλεῖστον ἐξ ἄκρας ἐλαφρότητας. Δὲν τολμῶ νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἤμην ζηλότυπος, οὐχ' ἦπτεν ἐὰν ἤμην, δὲν θὰ εἶχον πολὺ ἄδικον! Ἐσκεπτόμην ὅτι καὶ ἂν ἡ εὐτυχία μου δὲν εἶχε καταστραφῆ ὀλοτελῶς, εἶχεν ὅμως βεβαίως λάβει ἰσχυρὰς προσβολὰς· ἀνεπὶ λουν τὸν βίον ὃν διῆγον ὅτε ἤμην ἄγαμος, τὰς ἀστεϊότητάς μου, τὰς ἐπιτυχίας μου. . . . καὶ ἐκάστη τῶν ἀναμνήσεων τούτων μου ἐπροξένει φορικν.

Ἀπομεμακρυσμένος τοῦ θορύβου ἐκαθήμην εἰς τινὰ γωνίαν ἀναμμένων μετὰ τῆς καρτερίας τῆς ἐκ τῆς ἀπελπισίας πηγαζούσης τὴν στιγμὴν ἦτις ἤθελε δώσει τέλος εἰς τὰς ἠθικάς μου βασάνους. Τέλος βλέπω μητέρας τινὰς ὀδηγούσας τὰς τρυφεράς τῶν θυγατέρων, καὶ τινὰς συζύγους τὰς κεκμηκυῖας συζύγους τῶν. Αἱ τάξεις ἀραιοῦνται, τὰ κηρία καπνίζουσι, εἰς πολυέλεος σβέννυται, αἱ δροσερὰι μορφαὶ μακρύνονται κάπως ἐκ τοῦ κόπου. Εἶνε καιρὸς ν' ἀναχωρήσῃ τις. Πλησιάζω εἰς τὴν Κλοτίλδην· εἶνε ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἠδυνήθη νὰ τῆ ὀμιλήσω ἀφ' ὅτου εἰσήλθομεν εἰς τὸν καταρῆμενον αὐτὸν χορόν.

— Θέλεις ν' ἀναχωρήσωμεν Κλοτίλδη; τῆ εἶπον.

— Τόσον ἐνωρίς;

Ἐνωρίς! Εἶνε τετάρτη ὥρα τῆς πρωίας. Ἐνωρίς! δὲν ἔβλεπε πόσον ὑπέφερον! Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ χοροῦ δὲν ἔριψε οὔτε ἐν βλέμμα εἰς ἐμέ, δὲν ἐσκέφθη ποσῶς δι' ἐμέ. . .

— Μάλιστα τόσον ἐνωρίς, τῆ εἶπον ψυχρῶς, εἶμαι κουρασμένος.

— Ἄς φύγωμεν, φίλε μου, εἶπε.

Ἡ Κλοτίλδη εἶχε βεβαίως ἐννοήσει τὴν ταραχὴν μου, δι' ἧ, ἂν καὶ μετὰ λύπη, ὑπήκουσε λαμβάνει τὸ ἐπανωφόριόν της, τὸ φορεῖ, δαδλέπω ὅμως ἐν τῷ βλέμματί της ὅτι ἐσωτερικῶς διεμαρτύροτο κατὰ τῆς τυραννίας μου . . . Ἀλλά, κατὰ κακὴν μου τύχην, ἡ μουσικὴ τίθεται ἐναντίον τῆς θελήσεώς μου· ἅμα τῇ ἐνάρξει αὐτῆς, οἱ χορευταὶ τρέχουν τῆς συζύγου μου ἦτο ἀκόμη ὁ κύριος Τερσῶν ἤμην ἐκ τῶν προτέρων βέβαιος περὶ τούτου.

— Πῶς! φεύγετε κυρία; εἶπεν ὁ Τερσῶν.

— Ναὶ δυστυχῶς, ἀποκρίνεται ἀφελῶς ἡ Κλοτίλδη.

— Ἄ! κύριε, μοὶ λέγει ὁ χορευτὴς μετὰ τινος μειδιάματος αὐτὸ εἶνε βαρβαρότης! Ἐκπρόξ, κυρία μου, ἀκόμη μίαν *contredanse* πρέπει νὰ εὐτυχίσωμεν νὰ ἐνταφιάσωμεν ἡμεῖς τὸν ἀποθνήσκοντα ἤδη χορόν.

Τότε ἡ Κλοτίλδη μοὶ ῥίπτει βλέμμα σχεδὸν ἰκετευτικόν. Πρὶν δὲ εἶτι ἐγὼ ἀποφανθῶ, ὁ κύριος Τερσῶν εἶχεν ἤδη ἐκβάλλει τὸ ἐπανωφόριον τῆς Κλοτίλδης. Κάθημαι καὶ πάλιν ἀπελπίζω. Ἡ Κλοτίλδη ἡ πρὸ ὀλίγου κατηρῆς πρὸς ἐμέ, τώρα ὀμιλεῖ, γελά, χορεύει. Εἶχε δίκαιον ὁ Δεβῶ . . . εἶμαι εὐτυχής!

Πλησίον μου κάθηται ἡ Κυρία Δαμιρῶ, ὠραία καὶ εὐχάριστος κυρία, μία δὲ ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου, διότι πρὸ τοῦ γάμου ἀποπειραθεὶς νὰ τὴν ἐρωτευθῶ, ἀπεκρούσθην σκληρῶς ὑπ' αὐτῆς. Περιεργον! Ἡ κυρία Δαμιρῶ μοὶ ἀποεἰναι τώρα τὸν λόγον μετὰ ὕψους πλήρους γλυκύτητος· συνδιαλέγεται φιλικώτατα μετ' ἐμοῦ· μοῦ ἀναμιμνήσκει, μετὰ τῆς ἐπιτηδειότητος ἐκείνης· ἥτις μόνον εἰς τὰς γυναῖκας ἀνήκει, τὰς ἀποκρουσθείσας ἄλλοτε προτάσεις μου· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ προχωρεῖ καὶ περικιτέρω . . . κάμνει δηλαδὴ καὶ αὐτὴ νέας προτάσεις . . . Πάντα ταῦτα μὲ ἐκπλήσσουν, σκέπτομαι ὅτι μετὰ τοῦ κυρίου Δαμιρῶ μὲ συνδέει στενὴ φιλία, ὅτι ἤμεθι γείτονες, καὶ ὅτι ἤθελεν εἶσθαι διαγωγὴ ἀνοίκειος . . . Ἐπὶ τέλους, αἱ σκέψεις μου μὲ φέρουν εἰς τὴν Κλοτίλδην· προσπαθῶ νὰ ἐθυμηθῶ ἂν ἔχω καὶ ἐγὼ φίλον τινα ἐκ τῶν γειτόνων μου . . . Ἄ! ἀναφωνῶ, βεβαίως ἀπικτῶμαι ὑπὸ τῆς συζύγου μου! ἀλλὰ βλέπετε πῶς ἀντανανκᾶ εἰς πάντα ἡ ταραχὴ μου ἡμᾶς ἰδέα . . .

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΧΟΡΟΝ

— Τέλος καὶ ἡ *contredanse*, καὶ ὁ χορὸς καὶ τὰ πάντα ἐτελείωσαν, τοῦλάχιστον διὰ τὴν Κλοτίλδην καὶ ἐμέ. Καὶ αὕτη μὲν ἐντὸς ἀμάξης διευθύνεται πρὸς τὴν οἰκίαν μας, ἐγὼ δὲ περιτετυλιγμένος καλῶς μὲ τὸ ἐπανωφόριόν μου τὴν ἀκολουθῶ πεζῆ. Αἱ ὀχληραὶ σκέψεις δὲν κατέπαυσαν εἰσέτι, ἐνώπιόν μου παρουσιάζεται ἡ εἰκὼν τοῦ κατηραμένου ἐκείνου χοροῦ καθ' ὃν τόσον ὑπέφερον, ὁ ἥχος τοῦ βάλς βουβεῖ ἀκόμη εἰς τὸ οὖς μου· βλέπω τὴν Κλοτίλδην καὶ τὸν Λεονάρδον νὰ διέρχονται, νὰ περιστρέφονται ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ἐνῶ ἐβάδιζον κατεχόμενος ὑπὸ τοιούτων σκέψεων, ἀκούω ὀπισθὲν μου τινὰ τρέχοντα καὶ ἄδοντα ζωηρῶς· νέος τις διέρχεται τερπεζῶν στροφὴν τινα τῆς τελευταίας *contredanse*· βαδίζων δὲ μετὰ βίας ἐπὶ τοῦ βορβοροῦ μὲ ἐπιτίλισε, διελθὼν, ἐκ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, καὶ ἐγένετο ἄφηντος Τὸν ἀνεγνώρισα ἐν τούτοις.

Εἰσηλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν μου, καὶ εὔρον τὴν Κλοτίλδην ἐξηπλωμένην εἰς τι κάθισμα, ὠχρᾶν, κεκηκυῖαν, κατηρῆ· αἴφνης ἰδοῦσα ἐμὲ εἰσελθόντα ἐκβάλλει γέλωτα . . .

— Τί ἔχεις; τῆ εἶπον.

— Ἴδὲ πῶς εἶσαι, μοὶ εἶπε, δεικνύουσα τὸν βορβορον ὑπ' οὗ ἤμην κεκαλυμμένος . . . Ἐὰν ὁ κύριος Τερσῶν δὲν ἐλάμβανε τὴν κλωτύνην νὰ μοὶ φέρῃ μίαν ἀμάξαν, θὰ ἐγενόμην καὶ ἐγὼ οὕτως.

Πραγματικῶς, ἐγὼ δὲν ἐσκέφθην ποσῶς νὰ ζητήσω ἀμαξάν, καὶ ἐκείνη ἐπροτίμησε νὰ τὴν ζητήσῃ ἀπὸ τὸν κύριον Τερσῶν παρὰ ἀπὸ ἐμέ.

Ἡ Κλοτίλδη κατακλίνεται καὶ ἀποκοιμᾶται· ἐνῶ ἐγὼ ποσῶς καί, ὀφείλω νὰ τὸ ὀμολογήσω, κατασκοπεύω τὰ ὄνειρά της . . . Ἄλλ' ὁ ὕπνος της ἦτο ἥσυχος. Τὴν ἐπαύριον ὅτε ἐξῆλθον τῆς οἰκίας τὴν ἀφῆκα κοιμωμένην, ἐπιστρέψας δὲ περὶ τὴν μεσημβρίαν τὴν εὔρον εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον.

— Ἄκουσε, φίλε μου, μοὶ εἶπεν μάλιστα εἰσηλθὼν, πόσον ὠραῖον

εἶνε αὐτὸ τὸ βάλς· ἐγὼ, ἥτις συνήθως δὲν δύναμαι νὰ παίξω τίποτε χωρὶς βιβλίον, τὸ ἐνθυμοῦμαι ἀπ' ἔξω.

Καὶ μοῦ ἔπαιξε τὸ βάλς τῆς προτεραιᾶς ἐσπέρας. Ἐνῶ τὸ ἔπαιζε τὴν παρετήρουν, ἦτο ὠχρά, οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς τεθαμβωμένοι· μοῦ ἐφάνη σχεδὸν ἄσχημος.

— Αὐτὸ τὸ βάλς μὲ ἐνοχλεῖ, τῆ εἶπον μετὰ τινος ὀργῆς· μὲ δυσαρρεστεῖ, παῦσε το.

Μὲ ἠτένισε ἐκθυχθὼς καὶ ἐστάθη χωρὶς νὰ προφέρῃ οὐδὲ λέξιν. Μετὰ τινὰς στιγμὰς ἐνῶ ἴστατο πλησίον τοῦ παραθύρου βλέπουσα τοὺς ἐξωθεν διερχομένους, τὴν εἶδον κλίνουσαν τὴν κεφαλὴν καὶ μετὰ μειδιάματος χαιρετῶσαν. Τὴν ἐρωτῶ ποῖον ἐχαιρέτησε.

— Οὐδένα, ἀπεκρίθη, ἐρυθριῶσα.

Ἐγείρομαι, παρατηρῶ, καὶ δὲν βλέπω εἰς τὴν ὁδὸν ἄλλον. . . . εἰμὴ τὸν κύριον Τερτίων!!

Σεπτέμβριος τοῦ 1883.

Φ.

Φίλιππε Κύριε Ἰ. Ἀρσένη!

Καθ' ἃς ὥρας μετὰ κόπου· ἡ μελέτην κατατροχόμενος ὑπὸ ἀνίας δὲν εἶχον εἰς τί ἕτερον νὰ ἐνασχοληθῶ ἐσκιαγράφωσα ἐν ὀλίγοις ἀναψυχῆς μᾶλλον χάριν ἢ παιδιᾶς τὴν ὑπὸ τῶν Αἰθιοπίων ἑορτὴν τοῦ Μαΐου ἐν-
ταῦθα. Γινώσκων δὲ καλῶς τὴν πρός ποικίλην ὕλην ἐφεσίην σας ἐπέφυγον εἶτα, ἂν καὶ μετὰ πολλοὺς δισταγμοὺς, νὰ τὸ στείλω εἰς τὸ Ἑθνικὸν Ἡμερολόγιόν σας τὴν ΠΟΙΚΙΛΗΝ ΣΤΟΑΝ πρός δημοσίευσιν. Κατὰ πό-
σον δ' ἡ ἰδέα αὕτη ἦτο ἐπιτυχῆς ἢ οὐ κρινέτωσαν οἱ εὐμενεῖς ἀναγνώσται.

Χανία Κρήτης. Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ.

Μεθ' ὑπολήψεως πρόθυμος φίλος

Γ. Π. ΚΑΛΑΪΣΑΚΗΣ.

ΠΩΣ ΕΟΡΤΑΖΕΤΑΙ Ο ΜΑΪΟΣ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΙΘΙΟΨΙΝ ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

Α'.

Ὁ Μάϊος (παράγεται) ἐκ τῆς Μαΐας θυγατρὸς τοῦ Ἄτλαντος καὶ τῆς Πλειόνης καὶ μητρὸς τοῦ Ἑρμοῦ, εἰς δὲν οἱ Ῥωμαῖοι ἔθουον τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς τούτου, ἐξ οὗ καὶ τὸ λατινικὸν ὄνομα αὐ-
τοῦ Majus, ἂν καὶ ὁ Ὀβίδιος λέγῃ ὅτι Ῥωμύλος παράγει αὐτὸ ἐκ τοῦ Majores = μεγιστάνες ἢ Γερουσιασταί· ὁ Μάϊος ἦν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἀφιερωμένος τῷ Ἀπόλλωνι, καὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἑορτῶν, ἃς κατ' αὐτὸν ἐώρταζον ἦσαν καὶ τὰ λεγόμενα Semuria εἰς τιμὴν τῶν Semures, ὅπερ σημαίνει φάσματα, εἰδῶλα, νυκτε-
ρινοὶ δαίμονες, πονηρὰ πνεύματα, σκιαί, ψυχαὶ τῶν τεθνεώτων ἐπανερχόμεναι ἵνα πατάξωσι τοὺς ζῶντας, καὶ ἄλλαι δεισιδαιμο-
νίαι ἀπρηχαιομέναι, πολλαὶ τῶν ὁποίων δυστυχῶς ὑπάρχουσιν ἔτι εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ὁ Μάϊος, λέγω, ἐστὶν ὡς γνωστὸν ἀρχαιόθεν τὸ

σύμβολον τῆς ἀνοίξεως καὶ τῆς νεότητος, ἡ ἔμπνευσις τῆς ποιήσεως, ἡ ἐποχὴ τῶν ἐρώτων, ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς τῶν δυστήνων θνητῶν, ὁ παράγων, οὕτως εἰπεῖν, τῆς εὐδαιμονίας. Κατ' αὐτὸν τίνος εὐαισθητοῦ θνητοῦ ἡ καρδία δὲν πάλλει ὑπὸ διαφόρων συναισθημάτων καὶ ἀνκμνήσεων; Τίς ποιητῆς καὶ ὁ μᾶλλον ἀδέξιος δὲν ὕμνησε τὰ κάλλη, καὶ δὲν ἐχειρέτησε μετ' εὐφροσύνης τὴν ἔλευσιν τοῦ Μαΐου;

Ἐπὶ τῶν κλώνων ἡ τρυγὼν τὴν ἔλευσιν τοῦ ψάλλει καὶ ἐπὶ τῆς χλόης ὁ βοσκὸς τὰ ἄπειρά του κάλλη.

O primavera gioventù dell'anno
bella madre dei fiori
d'erbe novelle e di novelle amori
Guarini.

δέτε θαυμάσατε κατὰ τὸν Μάιον τὸν πρῶτον παράγοντα, τὴν φύσιν. Περιβεβλημένη αὕτη ὡς τρυφερὰ καὶ ἀθῶα νύμφη τὴν ὑπὸ παντοίων χρωμάτων πεποικιμένην γλαμύδα τῆς, παντοίας ἀναδίδουσιν ὀσμᾶς εὐώδεις, κεκαλυμμένη χάριν αἰδοῦς ὑπὸ κυανοῦ παραπετάσματος δέχεται καὶ δίδει πρώτη τὴν εὐδαιμονίαν,

καὶ γίνεται ἔκουσίως τὸ ἐντευκτῆριον τῆς εὐτυχίας παντὸς ὄντος, καὶ ἡ κοιτίς τῶν ζώων καὶ πτηνῶν, ἅτινα νέαν ὑπὸ τῆς ζωογόνου τοῦ Μαΐου πνοῆς ζωὴν ἀναλαμβάνοντα περιχαρῆ ἵπτανται ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον ἐπὶ τῶν ἀνθούτων δένδρων καὶ θάμνων ἄδοντα καὶ σκιρτῶντα ὀρμεμφύτως, ἵνα ὑμνήσωσι καὶ ταῦτα καὶ χαιρετήσωσι τὴν εὐτυχῆ ἔλευσιν τοῦ Μαΐου, ἥτοι τῆς εὐδαιμονίας των.

Ἄλλὰ μὴ τι ὁ Μάιος ἀμοιρῆ σπουδαιότητος καὶ ἀξίας, οὐ τῆς τυχοῦσης καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν διὰ τὰ κατ' αὐτὸν τελεσθέντα μεγάλα ἱστορικὰ γεγονότα, ἅτινα σποῦδαίως ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΔΡΟΣΗΣ
ΕΛΛΗΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

τόλης τῆς Μεγάλης τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου Πόλεως; Ἐκ τῶν πολλῶν δὲν μνημονεύω ἢ τριῶν τῶν ἐξῆς.

Τὴν 14 Μαΐου τοῦ 330 μ. Χ. ἔτους ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐκλέγει τὴν Κωνσταντινούπολιν, τῶς Βυζάντιον, καὶ ἀνακηρύσσει αὐτὴν Πρωτεύουσαν τῆς Αὐτοκρατορίας· του μὲ τὸν τίτλον « Νέα Ῥώμη ». Ἦνωσε δὲ καὶ τὴν Κρήτην συγχρόνως· εἰς τὸ Μέγα Βασιλείον του.

Τὴν 16 Μαΐου τοῦ 1204 μ. Χ. ὁ Βολδοβίνος κόμης τῆς Φλάνδρας ἐκλέεται ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων Αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἣν εἶχεν ἐκπορθήσει, καὶ οὕτως ἀναγεννᾶται, ὡς ἄλλος Φοῖνιξ ἐκ τῆς τέρας του, ἐπὶ τῶν ἑρειπίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἢ Λατινικῆς Αὐτοκρατορίας. Καὶ οὕτως ἦνωσε καὶ τὴν Κρήτην εἰς τὸ Βασιλείον του, διὰ τὴν ἀναγνωρίσιν ὅτις ἐδουλεύεσαι ἐξ αὐτῆς εἶχε λάθει.

Τὴν 29 Μαΐου τοῦ 1453 οἱ Τούρκοι ὑπὸ τὸν Σουλτάνον Μεχμέτ τὸν δεῦτερον κυριεύουσι μετὰ πεισματώδη καὶ φοινικὴν μάχην, καθ' ἣν ἔπεσε θυμὸς τῆς ἀνδρείας· καὶ ἀρσενιώσεως του ὁ τότε Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος, τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ὑψώνουσι ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων αὐτῆς τὴν σημαίαν τοῦ Ἰσλάμ.

Τίς οἶδε, τίς οἶδε, ἐὰν δὲν εἶναι « ὄνειρον φρυῶν ἠλιθίων παντελῶς ἀγνωσάντων τὸ μέλλον », μὴ καὶ ἑτέρα ἡμέρα Μαΐου ἀνατείλη ποτὲ φαιδρὰ καὶ χαροποιά, καὶ κατασταθῆ ἀξιολογημένουτος δι' ἕτερον γεγενῆς ἀφρών τὴν προμνημονευθεῖσαν Πόλιν;

B.

Πῶς μὲν ἐν μέσῳ Ἀθήναις ἡ πρώτη Μαΐου πανηγυρίζεται πάντες εἶδαι ἅπαντες γινώσκουσι οἱ ἐν αὐταῖς βιώσαντες, ἄλλως τε ζῶντι· μαρτυρεῖ εἰς τὸ Ἄντρον τῶν Νημερῶν, ὑπερ ἕνα μὲν τινα διάσημον ἐκ τῶν νεωτέρων ποιητῶν ἐνέπνευσε μὲ τὴν ποιητικωτέρην αὔραν, πολλοῦ· δὲ κατέστησεν εὐτυχεῖς, ὁ κῆπος τοῦ Ἀπόλλωνος, τὰ Ἰλίου Πεδίον, ὁ Βοτανικὸς κῆπος, τέλος τὸ Φάληρον, τὰ Πατήσια, καὶ ἡ Κολοκυνθοῦ, ἕνα δι' ὅλης τῆς νυκτὸς θόουσι τῷ Βάκχῳ καὶ τῷ Ἀπόλλωνι. Ἄλλ' ἐνταῦθα τρεῖς λαμβά-

νουςι χώρων διαρκούντος του Μάτου εορτάζει, εορτάζεται δήλον ότι ή 4 ή 15 ή 22 Μαΐου ως εν τοῖς ἐφεξῆς ρηθήσεται. Ἐχουσι δ' εἰς τούτο τὴν πρωτοβουλίαν οἱ Αἰθίοπες, κοινῶ. ἀράπιδει καλούμενοι, οὐδενὸς δυναμένου νὰ τοῖ. διαμφορθη-ήση ὅ,τι ὡς πρὸ νόμιμον ἴδιον καὶ οὗτοι θεωροῦσι. Καὶ πῶς μὴ ἡ ἔλη Κρήτη δὲν ἔχη ἴδια προνόμια, διαφέρουσα καὶ κατὰ τούτο ἀπὸ τὰς λοιπὰς τοῦ ἠθιωμανικοῦ Κράτους ἐπαρχίας, καὶ οἱ ἐν αὐτῇ οἰκούντες ἀδιακρίτως πάσης φυλῆς δὲν εἶναι προνομιοῦχοι; Αὐτοὶ δὲ οἱ Αἰθίοπες καὶ Ἄραβες ὡς ἐγκατεστημένοι καὶ πολιτογεγενημένοι Κρήτες χαίρουσιν ἐξ ἴσου τοῖς Χριστιανῶν καὶ Ὁθωμανῶν τὰ αὐτὰ προνόμια ἐνασκούντες εὐσυνειδότητος (sic) καὶ ἐλευθέρως τὰ πολιτικά των δικαιώματα, ἴδια κατὰ τὰς δημοτικάς ἐκλογάς, καθ' ἃς προθυμοποιῶνται νὰ δώσωσι τὴν ψήφον των τῷ ὑποψηφίῳ ἐκείνῳ, ὅστις ἤθελε φανεῖ γενναϊότερος. . . . Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ἀπὸ τὰς παρχμοῦς εἶσι καὶ πρὸ τῆς πρώτης Μαΐου ἡ κοινὴ φροντίς καὶ μέριμνα τῶν Αἰθιοπίων καὶ Αἰθιοπίδων περιστρέφεται περὶ τὴν γκουαλέταν. Πόσοι καὶ πόσαι μετ' ἀνυπομονησίας δεδικαιολογημένης καὶ φροντίδος δὲν ἀναμένουσι τὴν εὐτυχῆ ἡμέραν αὐτὴν; πόσοι καὶ πόσαι δὲν ἐπεθύμουν καὶ δὲν κύχοντο νὰ ἦτο δυνατὸν πολλάκις τοῦ ἔτους νὰ εορτάζετο ἡ εὐρτὴ αὕτη; διότι αὕτη ἐστὶν ἡ κατ' ἐξοχὴν ἡμέρα τῆς ἐπιδείξεως τῶν ἐνδυμασιῶν (c' est le jour par excellence de l'exhibition de toilette) διότι κατ' αὐτὴν ῥίπτεται ὁ κύβος καὶ ἀποφασίζεται ἡ τύχη πολλῶν μετὰ πολλοῦτης καρδίας καὶ ἀνυπομονησίας ἀναμενουσῶν τὴν ἀπόρρυσιν τῆς εἰμαρμένης (κισιμέτι), ἣν εἰς ὑπατον βαθμὸν τυφλῶς πιστεύουσιν, ὡς καὶ ἅπαντες οἱ ἠθιωμανοί, παρ' οἷς τὸ «ὁ γέγραπται (ἄνωθεν) γέγραπται», εἶναι χρησμὸς ἀπαρρηχιστος.

Αἱ Αἰθιοπίδες δεσποινίδες συναμιλλῶνται πο α νὰ ἐπιδειχθῆ. πλειότερον στολιζομένη (caparaçonpée) μετὰ τὰ μᾶλλον ἐπιδεικτικά καὶ τὰ μᾶλλον πλήττοντα τὴν ὄρασιν χρώματα (couleur frappantes), ὧν προτιμῶσι τὸ κυανοῦν, τὸ πράσινον, ἔπερ ἐστὶ χρώμα Ἑβραϊκόν, καὶ ὅπερ φέρουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μόνον αἱ ἐκ τοῦ Μωάμεθ ἔλκοντες τὴν καταγωγὴν ἠθιωμανοί, τὸ ὑπέρυθρον καὶ τὸ λευκόν. Μεγάλην δ', ὡς προείπον, καταβάλλουσι σπουδὴν, ἵνα διὰ

τῶν ποικιλοχρῶν ἐνδυμασιῶν των ἐλευσῶσιν, ἀφοῦ ἄλλως τὸ τοιοῦτον δύσκολον, τὰ βλέμματα, ἂν καί, ἃς τὸ ὁμοιογήσωμεν, τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημά των, ἡ ὀρθοστασία καὶ τὸ εὐκαμπὸν καὶ ἐκ τῶν ὀπισθεν ὡσεὶ κοῖλον σῶμά των, δὲν ἐλλείπουσι νὰ ἔχωσι τι τὸ χάριεν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ ἐπαγωγόν.

Ἡ ζωρότης δὲ παρ' αὐταῖς, ἡ, κἀλλιον εἰπεῖν, ἡ ἐλευθεριότης καὶ τὸ εὐχαρες τοῦ ἦθους των δὲν ὑστεροῦσιν, ἀλλὰ καὶ ὑπερτεροῦσι κατὰ πολὺ τῶν τῆς Καυκασίας φυλῆς ὁμοφύλων των. Δὲν θεωρεῖται δὲ παρ' αὐταῖς πρᾶξις ἄσεμνος πᾶς μετ' ἀνδρός ἢ μετὰ νέου φίλου των χαριεντισμὸς, καὶ τοι πολλάκις συνοδευόμενος μετ' ἀπρεπῶν φράσεων ἢ καὶ ὑπὸ χειρονομιῶν τοῦναντίον δ' ἀπολίτευτος καὶ οὐχὶ λίαν ἄρεστή νέα θεωρεῖται ἡ αὐστηρὴν σοβαρότητα καὶ σεμνότητα δεικνύουσα.

Οὐδ' ὀλιγοροῦσι δ' οὐδ' ἀμελοῦσιν αἱ Αἰθιοπίδες ν' ἀκολουθῶσι κατὰ τὸ ἐνὸν τοῦς νέους περὶ τὴν ἐνδυμασίαν συρμούς, τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ τάσις τις πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν πρόοδον (sic), φέρουσι δηλαδὴ ἐσθῆτας κοντάς (costumes touche-terre) μετὰ ὑπορραμαμάτων (garniture) ἐξ ἄλλου ὑφάσματος καὶ ἄλλου χρώματος, καὶ μετὰ πολυχρῶν ταινιῶν καὶ τριχάπτων (dentell) καὶ πολυπτύχων φύρδην μίγδην προσκεκολλημένῳ, ἐγκαταλείψασαι ἅπαται τὴν τῆς πατρίδος των ἐνδυμασίαν καὶ τὴν παλαιὰν ἣν ἔφερον πρότερον συνισταμένην εἰς μίαν πλατεῖαν ἀναξυρίδα (βράκην) καὶ κοφτάνι ὑπερθεῖν καὶ γιαντάκι.

Πορεύονται δ' εἰς τὸν Μάιον, διότι οὕτως εἴθισται νὰ ἐνομάζωσι τὸν τόπον τῆς γενικῆς συνεντεύξεως, καθ' ὁμάδας τῆ προηγουμένη συνενότητι κρατοῦσιν εἰς τὴν μίαν ἀνθῆλιον, ἵνα μὴ αἱ φωτιστικαὶ τοῦ ἡλίου ακτῖνες ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τῆς χροῖας τῆς ἐπιδερμίδος των, καὶ εἰς τὴν ἐτέραν χεῖρα χειρόμακτρον ἢ ἄνθος, καὶ φέρουσαι ὅσα τιχὸν ἔχουσι κοσμήματα, οἷον ἐνώτια ψέλλια δικτυλίους καὶ ὑπόρνια, κροάλια δηλ. ἅτινα ἔχουσι ἐμπεπηγμένα εἰς τὰ πλάγια τῆς ρινός.

Ἡ παρ' Αἰθιοπίων ἐνδυμασία εἶναι ἡ κοινὴ ὅλων τῶν Κρητῶν μετὰ ὑποδημάτων μέχρι γόνατος ἀφικνουμένων (στιβανίων) καὶ ἀναξυρίδος (βρακισῶ) κοντοῦ λευκοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Ἐκαστος

ἀλλ' ἢ πορευόμενος εἰς τὸν Μάϊον κρατεῖ ράβδον, ἥτις θέλει τῷ χρησιμεύσει. ὡς παρκακτιῶν λεχθήσεται, διὰ τὸν χρόνον, καὶ χειρὸν κροτοῦν, χροματιστὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου ὡς καὶ ἄνθος ἐπὶ τὰ πλάγια τῶν κροτοφῶν ἢ ζω τοῦ μετώπου ἢ τοῦ δεξιοῦ ὡς κατούμενον ὑπὸ τοῦ φεσίου. Ὅσοι δὲ δὲν φέρουσι τὰ κοινὰ ὑποδήματα φέρουσι τὰ συνήθη πέδιλα (γόβας) μετὰ περικνημῶν, ἅ ἕνα καὶ ἀρχιφοροῦσι χροματίζοντες, τὴ μὲν χρομὰ οἰκονομίας, τὸ δὲ καὶ πρὸς εὐκολίαν, διότι εἰθισμένοι νὰ περιπατῶσιν ἰνυπόδυτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλὴν κλαστικῶν οὐκ εἰσὶν, ὅταν περιορίζωσι τοὺς κατίσχοντες καὶ πολλάκις λοξοῦς πόδας τῶν ἐντὸς πεδίλων.

Οἱ Αἰθίοπες εἰσι μετρίου καὶ μάλλον πρὸς τὸ ὑψηλὸν ἀπικλίνοντες ἀναστήματος καὶ ἰσχυροὶ ἰδ' α κατὰ τὰς κνήμας, ἀλλ' εἰσὶν εὐκίνητοι ὡς ὑπὸ δὲ χειροδύναμι φίλεργοι καὶ ὀλιγαρκεῖς, ἀλλ' ἔκδοτοι εἰς ἀκολαπίδας φύσει δ' εὐτράπελοι καὶ ζωργοὶ ὄντες ἀρέσκονται εἰς παντοίας χειρονομίας καὶ κινήσεις ἔστω καὶ ἀπροσπεύς, ἀρκεῖ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν περιέργειαν τῶν περικυκλούντων αὐτοὺς, καὶ ν' ἀποσπάσῃ, ἔστω καὶ μικρὸν καγχασμὸν ἢ τὸν θαυμασμὸν τῆς προεργισκομένης ἐκεῖ ἐρωμένης τῶν.

Ἄλλ' οἱ ἰδίως χειροκρητιστικὸν καὶ ἐμποιεῖ πολλὴν τὴν αἴσθησιν εἶναι ὅτι οὐ μόνον οἱ γινώμενοι ἐνταῦθα Αἰθίοπες καὶ Ἀραβες ἐκμακθάνωσι τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν τοῦ τόπου, ἥτις ἐστὶν ἡ νεοελληνική, κατ' οὐδὲν ὑστεροῦτες τῶν ἄλλων Κρητῶν, ἀλλὰ καὶ ἀγκυρῶσιν αὐτὴν, καὶ αὐτὴν μόνον μεταχειρίζονται εἰς τὰς συνομιλίας τῶν παρεμειλοῦντες ὅλως τὴν πατρῶαν διάλεκτον ἢ μηδὲν φροντίζοντες ἵνα ἐκμάθωσιν αὐτὴν εἰς τὰ τέκνα τῶν ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξωθεν ἐρχόμενοι ἅμα ὡς μάθωσιν ὀλίγας λέξεις Ἑλληνικὰς καὶ δύνανται νὰ συνεννοῶνται, συνδιαλέγονται μεταξὺ τῶν Ἑλληνιστῶν, ἔστω καὶ λίαν ἀτελῶς καὶ ἐφθαρμένως.

Τὸ τοιοῦτον καὶ ὑπὸ ἐθνολογικὴν καὶ ὑπὸ πολιτικὴν ἐποψὴν λίαν χειροκρητιστικὸν ἀληθῶς τυγχάνει, ὅτι οἱ κατὰ καιρὸν κατακτηταί, ἢ οἱ ἐπιδρομαῖς ἐξωθεν, οὐ μόνον διὰ κατίσχοντες νὰ ἀφομοιωσῶσι τοὺς ἄγνοοι Ἑλληνας Κρητας μετ' αὐτῶν μεταδίδοντες αὐτοῖς, ὡς ἀλλοχρῶ συμβῆναι, ἤθη ἔθιμα, καὶ γλῶσσαν, ἀλλὰ τοῦναντίον καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι οἱ κατακτηταὶ ἀφομοιοῦντο τοῖς Κρητι

παρκαμβάνοντες σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου καὶ λησμονοῦντες προϊόντος τοῦ χρόνου τὴν μητρῶαν διγλεκτον, ὡς συμβαίνει καὶ μετὰ τοὺς κριμασίους οἱ οἶδε Κύριος νῦν κατα τητάς. Τοῦτο δ' οὐδὲν ἔτερον φρονῶ δηλοῖ, ἢ τὴν προσωρινότητά αὐτῶν ἐνὸς τῶν κατακτητῶν, καὶ τὸ ἀκράδαντον αὐτῶν ἐτέρου καὶ ἀκλόνητον τῶν Κρητῶν μεθ' ὅσα καὶ ἄν, ὡς μὴ ὄφειλεν. ὑπέστησαν, εἰς τὰς προπαράδοτους καὶ βαθέως ἐριζωμένας ἀρχὰς τῆς ἐθνότητος καὶ θρησκείας, ἐναντίον τῶν ὅσα κακὸβουλοὶ τινες ἐξ ἰδιοτελείας καὶ ἐπ' σκοπῷ ἐρυμμένοι προσπαθοῦσι νὰ διδιδῶσιν ἐκάστοτε περὶ αἰσθημάτων δῆθεν ἄλλοτρίων καὶ προθέσεων τοῦ Ἑλληνικωτάτου τοῦτου λαοῦ.

Γ.

Πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος ἐξώθεν τῆς πόλεως Χανίων ἐπὶ ἡμῶν δους ὑψώματος κεῖται τὸ Ἑβραϊκὸν νεοκρητιστικόν, εὐρεῖν ἔχον διάστασιν καὶ τοὺς ὀλιγαριθμοὺς εἰσὶν οἱ Ἰσραηλιταὶ ὄπισθεν δὲ τοῦτου ἐπὶ τῶν ὄχθων σχεδὸν τῆς θαλάσσης ὑπάρχει τάφος ἐνὸς Αἰθίοπο: Σίτη Μπιλάλ καλουμένου, ὅστις περὶ πένθω εἰς τὸν κατὰ τὴν ὑπὸ τὸν Τούρκων ἄλωσιν τῶν Χανίων (1615) πόλεμον τῶν Ἑνετῶν ἐτάφη εἰς κατὰ κοινὴν παράδοσιν, ἄγνωστο: μὲν ἐπὶ πολλοῦ ἐνικυτοῦς, ἀλλ' εἴτα ἰδὼν τις αὐτὸν καθ' ὕψος αὐτοῦ νὰ τῷ οἰκοδομήσῃ τάφον, τῷ ἔταψε τὸν τάφον, ὃς καὶ μέχρι σήμερον φαίνεται, καὶ ἔταψε ἐνετο καὶ θεωρεῖται ὡς Σείτης ἢ Ἑβραϊκὸς (ὅστις ἢ ἄγιος) καὶ ὡς τοιοῦτος λατρεύεται μέχρι σήμερον παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς καὶ ἐξαιρετικῶς παρὰ τοῖς Αἰθίοψιν.

Ἴσως ὁ τόπος οὗτος τοῦ νὰ γίνωνται ἄγιοι παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις φανῆ περὶ εὐχῆς καὶ ἀπίστευτος εἰς τοὺς μὴ εἰδότες, ἀλλ' ὅμως τὸ πρῶτον ἔχει οὕτως. Παρὰ τοῖς κοινῶς πιστεύεται ὅτι ὁ πορευόμενος εἰς τὸν πόλεμον ἀφιλοκεσθῶς (ἂν ἦεν δυνατὸν ὀθωμανὸς νὰ προπέσῃ εἰς τοιοῦτον ἀέγα λάθος!) καὶ περὶ εἰς τὴν μάχην βληθεὶς ὑπὸ σφαιρῆς ἐχθρικής γίνεσθαι Σείτης ἀλλὰ διὰ ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς τοιοῦτος πρέπει ἢ νὰ εὐρεθῇ τὸ πτώμα του ἢ τὰ ὀστέα του κατόπιν εἰς τυχαίας ἀνασκαφάς, καὶ εὕρισκε

ται (ὡς οἱ μωροὶ φρονοῦσιν) ἀκριβῶς ὡς εἶχε ταφῆ, ἀκαρκίου μένοντος τοῦ τε σώματος του καὶ τῆς ἐνδυμασίας του, τοῦ δ' αἵματός του νοσηρῶς ἐτι διατηρουμένου καὶ ἀχνίζοντος, ἢ νὰ παρυσιασθῆ καθ' ὕπνον εἰς ἕνα τινὰ οἰονδήποτε Μουσουλμάνον ἐπιτάστων αὐτῷ νὰ τῷ ἀνεγείρῃ τάφον εἰς τὴν ὑποδεικνυόμενον τόπον. Εὐκόλως ἄρα ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἐξ ἰλιιοτελείας ἢ ἐτέρου σκοποῦ ἀνωτέρου κινούμενος, ἵνα λάθῃ τὴν τιμὴν ν' ἀναδείξῃ τινὰ Σεΐτην, δὲν ἔχει ἢ νὰ διακηρύξῃ ὅτι εἶδὲ τινὰ, ἔστω καὶ τὸν μεγαλείτερον τυγλὸν κακοῦργον ἢ τὸν μᾶλλον ἡλίθιον καθ' ὕπνον ὑποδεικνύοντα αὐτῷ τὸν τόπον, ἔνθα εἶχε ταφῆ, ὅν οἱ πολλοὶ μὲν ἀγνοοῦσιν, αὐτὸς δὲ καλῶς ἐπίσταται, καὶ ἐπιτάσσοντα αὐτῷ νὰ τῷ ἀνοικοδομήσῃ τάφον, καὶ ἀμέσως καὶ εὐκόλως τὸ πρᾶγμα λαμβάνει ὑπόστασιν, καὶ «ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο». . . . αὐτὸς δ' ἐπιτυχῶς χάνει τοῦ σκοποῦ του.

Τοιοῦτοι δὲ Σεΐται ἢ Ἐβλιγιῆδες δὲν ἐλλείπουσιν ἄπειροι νὰ εὐρίσκωνται καὶ ἐδῶ, ὧν ἐπισημότεροι εἰσιν ὁ ἐπὶ τῶν ἐπάλληλων ἀνωθεν τοῦ στρατῶνος, ὁ Γαζὴ Μουσταφᾶς, ὁ Σίτη Μπιλάλ καὶ πλείστοι ἄλλοι, εἰς οὓς κατὰ ἑκατοντάδας ἴσως κατ' ἔτος θύουσι θύματα (κουρμπάνια) ἱκετεύοντες ἵνα γείνη παρ' αὐτοῖς εὐπρόσδεκτος ἢ ποσορὰ καὶ εὐχαριστηθῶσι, καὶ οὕτως φανῶσιν εὐνοεῖται εἰς τὰ σχέδια καὶ σκοπούς των.

Πρὸς τὸ μέρος λοιπὸν τοῦτο καὶ εἰς ἄπόστασιν ἐλάσσονα τριῶν ἑκατοντάδων βημάτων δυτικώτερον εἴει ὁ Κλαδισὸς, ποταμὸς ἢ μᾶλλον ῥυαξὸν οὐκ ἀσπὸς ἀλλ' ὅτι εἶνε ὁ πλησιέστερος εἰς τὴν πόλιν ἢ διὰ τὰ ἄρθρα ἢ διὰ τὴν ὕδατα, ἅτινα στερεῖται, ἀλλὰ διότι μέχρι τοῦ μέρους τούτου, καὶ τοῖ ἀπέχοντος ἑλασσον βολῆς ὀπλοῦ ἀπὸ τοῦ φρούριον ἤρχοντο οἱ Χριστιανοὶ ἐπαναστᾶται κατὰ τὴν μεγάλην τοῦ 1821 ἐπαναστάσιν καὶ παρηγόχουν τὰς ἐκεῖ μεταβινοῦσας πρὸς πλῆθιν ἐνδυμάτων Αἰθιοπίδας, ὅθεν καὶ ἡ παρ' αὐταῖς εὐχὴ «ὁ Θεὸς νὰ μὴ σὲ ἀϊώσῃ μηδὲ ροῖχα νὰ πλύνη; μηδ' εἰς τὸν Κλαδισὸν νὰ ὑπάγῃς.»

Ὁ μεταξὺ τοῦ τάφου τοῦ Σίτη Μπιλάλ καὶ τοῦ Κλαδισοῦ ἀμυδρῶς παράλιος χώρος χρησιμεύει πρὸς ἐόρτασιν τοῦ Μάρτου. Ἐκεῖ περὶ τὴν μεσημβρίαν ἄρχεται ἡ γενικὴ τῶν ἀράπιδων συνάθροισις,

ἐκεῖ καθ' ὀμίλου; πορεύονται τῇ προηγουμένη συνενόησει, αἱ ὡς εἴρηται ποικιλοχρόους φέρουσαι στολάς ἀράπισαι, αἱ μὲν ἵνα ἐπιδείξωσι τὴν ἐνδυμασίαν των, αἱ δ' ἵνα φανῶσιν ἀκριβεῖς εἰς τὴν συνέντευξιν, εἰσὶ δὲ τινες, αἵτινες πορεύονται ἐκεῖ ἀπὸ θρησκευτικὴν δεισιδαιμονίαν ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ προσευχθῶσιν εἰς τὸν τάφον τὸν Ἐβλιγιᾶ προσφέρουσαι τὰ δῶρά των—Τὸ ἔχουν γιὰ καλὸν καὶ εὐχεται ἢ μία πρὸς τὴν ἄλλην ν' ἀξιοθῆ καὶ τὸ ἐλευσόμενον ἔτος νὰ περισταθῆ εἰς τὴν ἐορτὴν τοῦ Μάρτου.

Ἄλλοτε ἡ ἐορτὴ τοῦ Μάρτου ἐπικνηγοῦντο πλέον ἐπιδεικτικῶς καὶ ἐπισήμως διότι οὐ μόνον ἡ πόλις καὶ τὸ τμήμα Χανίων ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν τελετὴν παρερσιζόμενον ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐκ Ρεθύμνης καὶ ἐξ Ἡρακλείου ἐπὶ τούτῳ ἤρχοντο εἰς Χανία, ἀλλὰ νῦν, ὅπως καὶ τὰ πάντα, ἐπελήθοντο τοῦ κόρου, ἤρχιτε νὰ περκαμάζῃ καὶ ἡ ἐορτὴ αὕτη τοῦ ληγιστοῦ διὰ τοὺς μὴ μαύρους.

Δ'.

Ἄμα ὡς ἀρχετὸς ἀριθμὸς Αἰθιοπίων καὶ Αἰθιοπίδων θύσις εἰς τὸ μέρος τοῦ Ἐβλιγιᾶ, καὶ ἔλθη καὶ ὁ Βέης αὐτῶν συνοδευόμενος ὑπὸ πολλῶν πιστῶν κρατούντων καὶ τὴν ἐπίσημον σημαίαν των, δι' ἧς τὸν σκιαζοῦσιν, ἄρχεται ἡ κυρίως διασκέδασις, τότε ἄρχεται καὶ ὁ χορὸς ὁ λεγόμενος *σαμπανι*, συνιστάμενος ὡς ἐξ ἧς Σημηκίτζεται κύκλος ἀνάλογος τῶν χορευτῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς πρέπει νὰ ᾖ ἴσους, τυμπανοκρουῖται δὲ καὶ κυμβαλοπληγεται ἴστανται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κύκλου διαρκῶς κροτοῦντες, τὰ ἀνεκρόβνια ὄργανά των, οἱ δὲ χορευταὶ κρατοῦντες τὰς ράβδους των βαδίζουσι πρὸς τὰ δεξιὰ ρυθμικῶς ποιοῦντες δύο βηματισμοὺς πρὸς τὰ ἔμπροσθεν καὶ ἐτέρου; δύο μικροτέρους πρὸς τὰ ἀριστερά, ἀλλὰ πάντοτε πρὸς τὰ πρόσω χωροῦντες, κίμπτοντες καὶ λυγίζοντες τὰ εὐλύγιστα σώματά των εἴτα διὰ τινος στροφῆς ὑψοῦσιν ἅπαντες τὰς ράβδους πρὸς τὰ ἔξω, καὶ πλήττουσι διὰ μιᾶς πάντες τὰς ράβδους ἀνὰ δύο εἰς ποικιλοχρόους καὶ εἰς ἐπόμενον, ἀποτελοῦντες ἕνα κρότον, καὶ τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται ἐπ' ἄπειρον, μέχρις οὗ κεκμηκότες κάθυγροι καὶ ἀσθμαίνοντες ἔκ τε τοῦ κόπου

καὶ τοῦ ἡλίου παραχωρήσωσιν εἰς ἑτέρους τῆς θέσιν. Αἰθιοπίδες δὲ μετ' ἄλλων θεατῶν πέραξ ἱστῶμεν καὶ ἄλλοι μόνον τι ἄσμεν· περιστρέφουσαι δὲ καὶ πλήθουσαι ἐν τοῦ στόματος τὴν γλῶσσαν μετὰ ταχύτητος καὶ δεξιότητος ὄλω; ἰδιαζούσας ὑποτελοῦσιν ἡγὼν τινὰ ἰδιόθυμον, ὃν εὐκόλως δύναται νὰ ἐκλάβῃ ὡς κρότον πολυχόρδου ὄργάνου.

Ὅμοιον περίπου γοῶν ἄλλ' ἄνευ βράβδου χορεύουσι καὶ αἱ Αἰθιοπίδες κατ' ἰδίαν ἄδουσαι καὶ κάμπουσαι πρὸς τὰ ἔμπρῳς καὶ κάτω δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τὰ σώματά των, ἐγούσας τὴν πρωτοκαθεδρίαν τῆς Βέμπας, ἧς ὑσπάζονται τὴν δεξὴν εὐσεβήστως· πᾶσαι αἱ προσερχόμεναι εἰς τὴν ἑορτήν.

Ὡς ἀνεψυχτικὸν δὲ λαμβάνουσι μελίχροτον τι ποτὸν ὑπόθυον κατασκευαζόμενον ἐκ ζύμης ὕδατος καὶ σακχάρου, ὅπερ καλοῦσι μπουζά.

Ἄρῳ δὲ ἐπ' ἀοκετὸν χορεύουσι καὶ εὐχαριστικῶσι περὶ τὴν πλησίαν τῆς ἐσπέρας ἔρχονται κεκορημένοι κινιστοῦ καὶ κοπίσεως εἰς τὴν πόλιν καθ' ὁδὸν ἄδοντες καὶ τυμπανοκροτοῦντες. Φθάσαντες δ' εἰς τὴν θύραν τοῦ φρουρίου σταμνῶσι κάμουςι δεξιῶν τινὰ, χορεύουσι καὶ εἶτα ποιοῦσι τὴν θριαμβευτικὴν εἴσοδόν των εἰς τὴν πόλιν, ἡγουμένων τῶν ἀνδρῶν καὶ ἐπομένων τῶν γυναικῶν, μετὰ σημαίων τυμπάνων κυμβαλῶν ἄσμάτων καὶ ἄνω περικραθέντων γλωσσοκροισμῶν, προσηυμένου καὶ ἀπεκδεχόμενου ἀπάσας τὰς τιμὰς τοῦ Βέη, ὃν συνοδεύουσι μέχρι τῆς οἰκίας του, ἔνθα ἐναυτίθεται καὶ φυλάσσεται ἡ σημαία των. Ἦ σόζυγος δὲ τοῦ Βέη ὑπολάβει καὶ αὕτη των αὐτῶν τιμῶν ἀπὸ μέρους τῶν γυναικῶν. Καὶ οὕτω λήγει ἡ πρώτη Μᾶτου.

Ἄλλ' ὅτι ἀληθῶς ἄξιον θεάματος κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶνε τὸ θέαμα (coup d'oeil) τῶν ἐπάλλξεων, ὅθεν ἐπισκοπεῖται ἡ ὅλη τελευτὴ καὶ ἡ εἴσοδος τῶν μαύρων εἰς τὴν πόλιν. Ἐν αὐταῖς κἀθιναται ἰδίᾳ δ' ἐπὶ τῆς μεγάλης τῆς πόλεως Πύλης (καλὴ κωπίσι) καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς δυσμῶν πλευρᾶς ἀνα γλιιάδας ὀθωμανίδες τὸ χαρακτηριστικὸν ἐπιγιτώνιον των (φερετζέ) φέρουσαι μετὰ τοῦ ἐπιπροσωπίου (γίτσμάκι) καλύπτοντος καὶ τὴν κεφαλὴν. Οὐδέποτε ἄλλοτε αἱ ἐπάλλξεις στολίζονται ὑπὸ τοιοῦτου καὶ τοσοῦτου πλή-

θους Ὀθωμανίδων, οὐδέποτε ἄλλοτε τοσαύτη πλῆθος ἀνθηλίων καὶ τοιαύτη ποικιλία περὶ τὰ χρώματα τῶν ἐνδυμασιῶν θεᾶται, οὔτε τοιαύτη φιλοκαλία περὶ τὴν ἐνδυμασίαν παρατηρεῖται· ὁ δὲ αἱ ὀθωμανίδες πηγαίνουν μὲν ἐκεῖ ἵνα ἴδωσι καὶ διασκεδάσωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον προτιμῶσι νὰ τὰς ἴδωσι, καὶ νὰ γείνη λόγος περὶ αὐτῶν κατόπιν καὶ περὶ τῆς ἐνδυμασίας των· ἄλλως τε πολλά πορεύονται ἐκεῖ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἰδεῶν μὲ τὰς Αἰθιοπίδας κινούμεναι, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ταῖς εἶναι ἐπιτετραμένον νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὸ πλῆθος ἱστάνται μακρόθεν θεώμεναι.

Ε΄.

Ἡ τῆς 15 Μᾶτου ἑορτὴ ἡ τελομένη εἰς τὸ ἴδιον μέρος καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις φέρει μᾶλλον θρησκευτικὸν χαρακτήρα, ἀλλ' ἀδιάφορον, ἕκαστος τῶν νέων καὶ νεκνίδων ζητεῖ νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς περιστάσεως. Ἐκαστος ἢ μᾶλλον ἑκάστη, διότι ἡ θοσκομανία καὶ παρ' αὐτοῖς εἶναι μᾶλλον ὑνεπτυγμένη εἰς τὸ γυναικεῖον φύλον, Αἰθιοπίς τῶν εἰς τὴν Ἐβλιγιά Σίτη Μπιλλὰ πορευομένων θεωρεῖ ὡς ὑποχρέωσιν ἐπιβαλλομένην νὰ φέρῃ αὐτῷ μετὰ σεβασμοῦ καὶ θρησκευτικῆς κατανύξεως καὶ πεποιθήσεως δῶρα ἐκ λιθίνου καὶ κηροῦ, ὧν αἱ ἀναθυμιάσεις ἔπτανται νεφηδὸν εἰς τὰ αἰθέρι. Ὑλη πρὸς δὲ προσάγουσι λιπαρὸν κρόνον, ὃν δι' ἰσθμίου ἔχουσι ἀγοράσει, καὶ ὃν μετὰ τὰς συνήθεις ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν εὐχὰς θύουσιν ἐνώπιον τοῦ πλῆθους, ἐκδέρουσι καταμελοῦσι καὶ ἀποθράζουσι, καὶ ἐκ τοῦ ζωμοῦ κατασκευάζουσι τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀοκετὸν ἔδισμα τῆ Ἰσλαμικῆ φυλῆς, εἰς ὃ αὕτη ἐπέδωκε τόπον, καὶ δύναται νὰ καυχᾶται ἐπὶ τῆ ἐφευρέσει· εἶνε δὲ οὗτο τὸ γνωστὸν πιλάφιον, ἐξ ὀρύζης ζωμοῦ καὶ βουτύρου κατασκευαζόμενον, ὅπερ ἀδιακρίτως δικνέουσι δωρεὰν ταῖς παρευσισκομένοις μετὰ τεμαχίου κρέματος, καὶ ἀπὸ τὸ ὅποιον οἱ ἄξιόμενοι νὰ παρευσεθῶσιν εἰς τὴν τελευτὴν αὐτῆν καὶ φάγωσιν ἐξ αὐτοῦ μακαρίζουσι καὶ καλοτυγίζουσι ἑαυτούς, διότι, ὡς εὐκόλως ἐννοεῖται, τοῦτό ἐστὶ σημεῖον ὅτι καὶ ὑγεῖα· εἶνε, καὶ ὅτι ὅσον περισσοτέρως φαρὰς παρευσεθῶσιν εἰς τὴν ἑορτήν, τοσοῦτον συνεπῶς καὶ μακροβιωτέροι εἶσι.

Μετὰ τὸ πλάφιον χορεύουσι πάλιν τὸν γνωστὸν χορὸν *σαμπανί*, ἄδουσιν ὡς καὶ κατὰ τὴν πρώτην Μᾶτου καὶ ἰγαλλόμενοι ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ καὶ ἐκπληρώσει καθήκοντος ἐπανακάμπτουσιν εἰς τὰ ἴδια.

Γ΄.

Τὴν 22 δὲ Μᾶτου ἀντι νὰ ὑπάγουν ὡς εἰς τὰς δύο προηγούμενας ἑορτὰς τῆς 1 καὶ 15 εἰς τὸν Σίτη Μπιλάλ πορεύονται εἰς ἕτερον οὐχὶ ὀλιγώτερον ἐπίσημον καὶ γνωστὸν Ἐβλιγιάν, τὸν Γαζῆ Μουσταφᾶν πρὸς τὸ μεσημβρινοδυτικὸν μέρος τῆς πόλεως εἰς ἀπόστασιν δέκα μίλις λεπτῶν τῆς ὥρας ἀπέχοντα.

Περὶ αὐτοῦ κοινῶς φρονοῦσιν ὅτι εἶναι εἰς τῶν τριῶν συντρόφων τῶν κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κρήτης ἐλθόντων καὶ φρονεθέντων, ὧν ὁ ἕτερος εἶναι ὁ Γαζῆ Μπαρμπας, ὁ δὲ τρίτος ἔπεσεν ἔξωθεν τῆς Ῥεθύμνης. Καὶ εἰς τοὺς τρεῖς ἔχουν ἀνεγείρει τάφους, διότι καὶ τοὺς τρεῖς θεοοῦσιν ὡς Σαῖτες· ἀλλ' ὁ Γαζῆ Μουσταφᾶς ἔχει μεγαλειτέραν ὑπόληψιν καὶ φήμην καὶ εἰς αὐτὸν πολλοὺς κατ' ἔτος θύουσι κροῦς (κουρπῆνια). Ἐνταῦθα λοιπὸν ἔρχονται ἀλλὰ μετ' ὀλιγώτερας ἐπιδείξεως καὶ ἐπιτηρότητος ὅσοι φιέροται, καὶ μετὰ τὸ προκύνισμα τοῦ Γαζῆ Μουσταφᾶ εἰς ἄν προσφέρουσι λίθανον καὶ κηρόν, τρώγουσι τὸν λεγόμενον *μπολολί*, ὅστις εἶναι εἰς ἀλεύρου ὀρύζης μετὰ ζαχαροῦ ἐν εἴδει πλακοῦντος (πήτας) κατεσκευαμένους καὶ ἄν διανέμουσιν δωρεὰν τοῖς παρευρισκομένοις, καὶ εἶτα ἀπέρχονται ὀλιγώτερον θορυβωδῶς ἐπανακάμπτουσαι ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

Ἰὼν Χανίαις Ἀγούστου 1883.

Γ. Π. ΚΑΛΑΪΣΑΚΗΣ.

ΓΥΝΗ ΤΟΥ ΚΑΪΕ

(Φυλὴ Τυνηδῶς)

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1883.

Φίλιπτε Κύριε Ἰωάννη Ἀρσέρη

Δίδω ὑμῖν εὐχαρίστως τὰς τε φωτογραφίας καὶ ἐν λεπτομερεῖα πανθ' ὅσα μ' ἐζητήσατε ἐκ τῶν ἀδροσεύτων ἐπιπερὶ Μαυροβουνίου πτωχῶν μου σημειώσεων. Λυποῦμαι ὅμως διότι, ἐνεκὰ λόγων ὅπως ἀνεξήγητων τῆς θελήσεώς μου, δὲν δύνάμην καὶ ἐφέτος νὰ ἐκδώ τὴν ἀγαπητὴν μοι **Ποικίλην Στ. ἀν** σας μὲ πλέον ἐνδιαφέροντα **Μαυροβουνιωτικά**.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ὑμετέραν ἐρώτησιν «τίνες ἐκ τῶν Ἑλλήνων φέρουσι τὸ Μαυροβουνιωτικὸν παράσημον τοῦ τάγματος Δαυιδ τοῦ Ι» πληροφορῶ ὑμᾶς, ὅτι, καθὰ ἐξάγεται ἐκ τοῦ παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν τοῦ Μαυροβουνίου ὑπάρχοντος βιβλίου τοῦ παρασημοῦ τούτου, φέρουσι τὸν Μεγαλόσταυρον.

- 1, Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν καὶ
- 2, Ὁ πρῶν ἀλλόρχης Αὐτοῦ κ. Α. Ῥοδόσταμος.

Τῶν Ἀνωτέρων Ταξιαρχῶν,

- 3, Ὁ τέως γενικὸς πρόξενος καὶ πολιτικὸς πράκτωρ τῆς Ἑλλάδος ἐν Κατίνῃ κ. Ἀλέξανδρος Λογοθέτης.

Τῶν Ταξιαρχῶν,

- 4, Ὁ Ὑπαπασπιτὴς τοῦ θαυμάσιου καὶ Ταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ κ. Διονύσιος Νοταρᾶς.
- 5, Ὁ κ. Ἀλέξανδρος Λεονάρδος, ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Κατίνῃ.
- 6, Ὁ ἐν Κερκύρῃ τραπεζίτης καὶ πράκτωρ τῆς Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοικῆς Ἐταιρίας κ. Ἰωάννης Παρχαμυθιώτης.

Τῶν ἱπποτῶν τετάρτης τάξεως (Officiers)

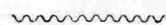
- 7, Ὁ κ. Ἐπαμεινώνδας Μαυρομάτης πρῶν πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Σκόδρῃ.
- 8, Ὁ κ. Ἰωάννης Καυκούργος, διευθυντὴς τῆς Νέας Ἐφημερίδος.
- 9, Ὁ κ. Ἰωάννης Πατρίσιος, ἐλεγκτὴς τοῦ ἐθνικοῦ σπαραχηστηρίου καὶ
- 10, Ὁ κ. Νικόλαος Ἀσπιώτης, ζωγράφος ἐν Κερκύρῃ.

Σὲ ἀσπάζομαι

ὁ Φίλος σας

Ἀλεξάνδρος Λεονάρδος.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΩΤΙΚΑ

XVIII

(Συνέχεια σημειώσεων περὶ Μαυροβουνίου *)

Ο βασιλεύων ἤδη ἡγεμῶν καὶ ἄρχων τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τῶν Βερδῶν **Νικόλαος Ι, Πέτροβιτς-Ντζέγος** (Nicola I, Petrovich-Njegosh, Knjaz i gospodar stobone Crnegore i Brdachi) ἐγεννήθη τὴν 13/25 Σεπτεμβρίου 1844 ἐν τῷ πολυχλίῳ Ντζέγος, ὅπου εἶναι ἡ κοιτίς τῆς ἡγεμονικῆς οἰκογενείας **Πέτροβιτς**, ἐκ πατρὸς μὲν τοῦ ἀρχιεπισκόπου **Μίρου Πέτροβιτς-Ντζέγος** (Mirko Petrovich-Njegosh) τοῦ ἐπον μασθέντος «**Εἰσὸς τοῦ Μαυροβουνίου**» μητρὸς δὲ τῆς ζωσῆς ἐπι **Στάνες Μαρτινόβιτς** (Stane Martinovich) θυγατρὸς τοῦ ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ προκστείου τῆς Κατίνης **Μπαῦτσα** κατὰγομένου ἀρχιεπισκόπου Μαρτινόβιτς. Ὁ ἡγεμῶν Νικόλαος ἀνέβη τὸν θρόνον τὴν 14/26 Αὐγούστου 1860, ἐνυμφεύθη δὲ τὴν 10/22 Ὀκτωβρίου 1860 τὴν θυγατέρα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Πέτρου Στεφάνου Βούκοβιτς **Μιλέναν**.

Ἡ νῦν ἡγεμονίς τοῦ Μαυροβουνίου **Μιλένα** (Ἀκριβῆ) **Πετροβίτσα Βουκουτίτσα** (Kajeghina Milena Petrovna Vou-

(*) Ὁρα ἀριθ. 95, 99, 74, 88, 97, 103, 116, 159, 163, 207, 219, 214, τοῦ ἔτους 1881 καὶ ἀριθ. 3 τοῦ 1882 τῆς Ἐφημερίδος.—Ἀριθ. 313 τοῦ ἔτους 1882 τῆς Νέας Ἐφημερίδος.—Ἀριθ. 276, 279 καὶ 378 τοῦ 1882 τῆς ἐφημερίδος Μὴ Χάνετα.—Ποικίλην Στὸ ἀν τῶν ἐτῶν 1882 καὶ 1883 καὶ τὸ ἡμερολόγιον τῆς Ἀνατολῆς τοῦ ἔτους 1883.
Α. Α. Α. . . .

kotitsa) ἐγεννήθη τὴν 22 Ἀπριλίου 1847 ἐν Βιελ πλίτις τοῦ Μαυριθουνίου ἐκ πατρὸς τοῦ ἀρχιεπισκόπου **Πέτρου Στεφάνου Βούκοιτις**, (Petar Stephanoff Voukotieli) γερουσιαστοῦ, μέλους τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας καὶ τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου κ. τ. λ. ὠραίου καὶ ἀκμαιοτάτου ἔτι γέροντος.

~~~~~  
Ἡγεμονόπαιδες.

1. — Ὁ διάδοχος (Nasljédnik) **Δανιήλ-Ἀλέξανδρος** (Daniel-Alexandre) ἐγεννήθη ἐν Κετίνῃ τὴν 17|29 Ἰουνίου 1871.
2. — Ὁ ἡγεμονόπαις **Mirko** (Δημήτριος) ἐγεννήθη τὴν 5|17 Ἀπριλίου 1879.
3. — Ἡ ἡγεμονόπαις **Ζόρκα** (Αὔγη), ἡ σύζυγος τοῦ σέρβου πρίγκιπος Γεωργίου Καραγεώργεβιτς, ἔχει τὸ 49<sup>ον</sup> ἔτος τῆς ηλικίας τῆς.
4. — Ἡ ἡγεμονόπαις **Μίλιτσα** (Ἀκριβοῦλα) τὸ 17<sup>ον</sup>.
5. — Ἡ ἡγεμονόπαις **Στάνε** (Ἀναστασία) τὸ 16<sup>ον</sup>.
6. — Ἡ ἡγεμονόπαις **Σοφία** τὸ 15<sup>ον</sup>.
7. — Ἡ ἡγεμονόπαις **Μαρία** τὸ 14<sup>ον</sup>.
8. — Ἡ ἡγεμονόπαις **Ἑλένη** τὸ 8<sup>ον</sup>.
9. — Ἡ ἡγεμονόπαις **Ξένια** (Ζηνοβία) τὸ 2<sup>ον</sup>.

~~~~~  
Συγγενεῖς τῶν **A. A. P. P.**

Ἐξάδελφοι τοῦ Ἡγεμόνος

1. — Ὁ Βοεβόδας **Μπόζος Πέτροβιτς-Νζέγος** (Voévode Bojo Petrovich-Njegosch) πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης καὶ προσωρινῶς ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ πρόεδρος τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου.
2. — Ὁ Βοεβόδας **Τζοῦρος Πέτροβιτς-Νζέγος** (Voévode Tzouro Petrovich-Njegosch) ὑποστράτηγος.
3. — **Μπλάζος Πέτροβιτς-Νζέγος** (Blajo Petrovich-Njegosch) α. ὕπασις τοῦ Ἡγεμόνος.

4. — **Μάρκος Πέτροβιτς-Νζέγος** (Marc Petrovich-Njegosch) διαγγελεὺς τοῦ Ἡγεμόνος.

Οἱ τέσσαρες οὗτοι εἰσὶν ἀδελφοί.

5. — Ὁ βοεβόδας **Στάνκος Ῥάδονιτς** (Voévode Stanko Radonich) ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους.

6. — Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ **Στέφος Ῥάδονιτς**, (Stefo Radonich), ἐπίτιμος ὑπασιπστής τοῦ Ἡγεμόνος.

7. — **Σάκος Πέτροβιτς-Νζέγος**, (Sako Petrovich-Njegosch). ὑπασιπστής τοῦ Ἡγεμόνος.

8. — Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ **Φίλιππος Πέτροβιτς-Νζέγος**, Γεν. Γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν.

9. — **M. Βούκοιτις** (M. Voukotieli) ἀδελφὸς τῆς ἡγεμονίδος, μέλος τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου.

10. — Ὁ Σεργάρις **Σάβδας Πλάμενατς** (Savo Plamenach) γαμβρὸς τοῦ Ἡγεμόνος.

11. — Ἡ Κυρία **Σλατάνα** (Slatana) ἑξαδελφὴ τῆς ἡγεμονίδος καὶ ἐπίτιμος κυρία τῆς αὐλῆς.

~~~~~
Διπλωματικὸν σῶμα

ΑΓΓΛΙΑ. — Kirby Green, ἐπιτετραμμένος.

ΑΥΣΤΡΙΑ. — Ὁ συνταγματάρχης, baron de Thœmmel, πρόεδρος ὑπουργός. — Γραμματεὺς ὁ κόμης Armand Wass. — Ἀκόλουθος Καραμπάιτς (Carabaich).

ΓΑΛΛΙΑ. — Ὁ baron de Montgascon ἐπιτετραμμένος. — Γραμματεὺς Gustave Cirilli. — Διερμηνεὺς Raphael Janni.

ΕΛΛΑΣ. — Ἀνδρέας Γ. Ψύλλας, πρόεδρος ὑπουργός. — Ὑποπρόξενος γραμματεὺς Ἀλέξανδρος Α. Λεονάρδος.

ΙΤΑΛΙΑ. — L. Maceiò, ἐπιτετραμμένος,

ΡΩΣΙΑ. — Alexis de Speyer, ἐπιτετραμμένος.

ΤΟΥΡΚΙΑ. — Riza-bey, ἑκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος ὑπουργός. — Γραμματεὺς Gabriel Noradounghian.

**Ἡγεμονικὸς οἶκος. — Μητροπόλις. Ὑπουργεῖα. —
Ἄρχαί. Δημόσια καταστήματα.**

Ἡγεμονικὸς οἶκος. — Πλὴν τῶν μνημῆνε θέντων ἀνωτέρω, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἡγεμονικοῦ οἴκου ἀνήκουσι καὶ οἱ ἑξῆς:

*Ἰατρός τοῦ ἡγεμόρος, ὁ Ῥόκκος Μίσετιτς (Rocco Mi-sietich).
Διδάσκαλος τοῦ διαδόχου, ὁ Κ. Πιγκέ (U. Piguot) Ἐλβετός.
Διευθύντρια τῆς ἀγωγῆς τῶν ἡγεμονοπαίδων, ἡ δεσποινὶς Ε.
Φρέϊζιγκερ, Γερμανίς.*

*Ὑπασπιστὴς τοῦ διαδόχου, ὁ Μίσετς Βίδακ (Miseho Vidak).
Ἐπιμελητὴς, Σ. Κουστόδις (Steffo Custodia). Δέκα σωμα-
τοφύλακες (cabadahie) καὶ 100 χωροφύλακες (perianiks).*

Μητροπόλις. — Μητροπολίτης (Vladika) ὁ Βησσαρίων Λιου-
μπίσα; (Vissarion Loubissa).

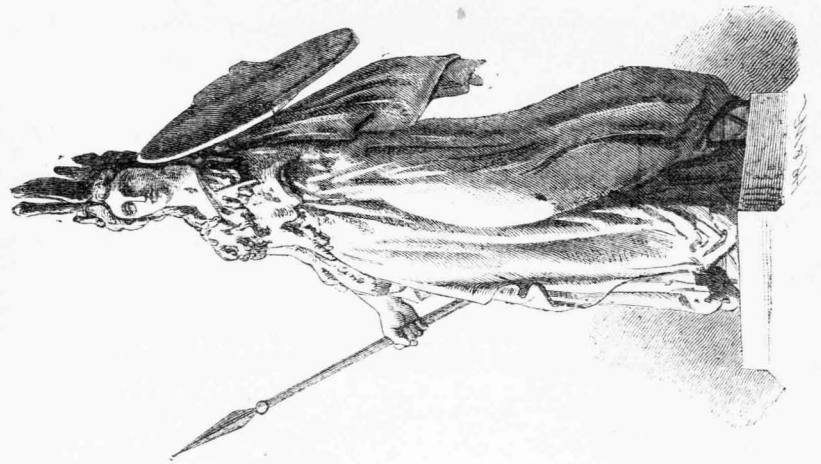
Ὑπουργεῖα. — Ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης, ὁ βοεβόδα; Μπό-
ζο. Πέτροβιτς-Νιέγος; καὶ προσωρινῶς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ἀντὶ
τοῦ τέως ὑπουργοῦ βοεβόδα; Μάσου Βεβίτσα (voévode Mascho
Vebitsa). — Γραμματεὺς ὁ Φίλιππος Πέτροβιτς Νιέγος.

Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν. — Ὁ βοεβόδα; Στάνκος Ῥάδο-
νιτς. — Γραμματεὺς ὁ Δημήτριος Βάιτις, (Mitir Bakien).

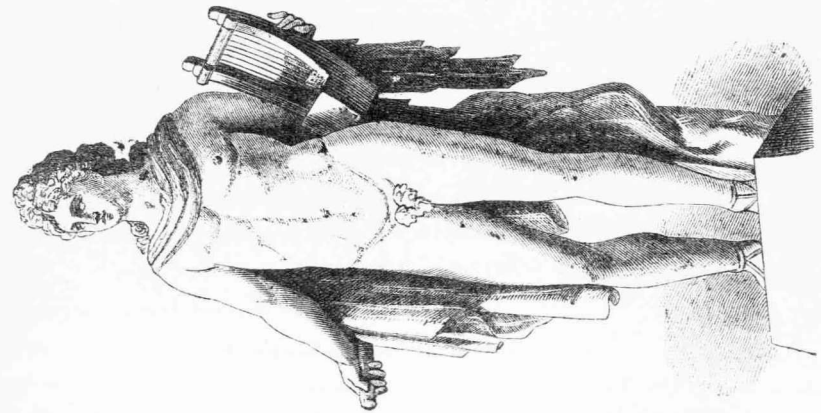
*Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, ὁ βοεβόδα; Παπκηλίς; Πλά-
μενατς (Pope Elia Plaménact). — Γραμματεὺς ὁ Μίλος; Μαρτίνου-
βιτς, (Milos Martinovich).*

Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν. — Διευθύνων αὐτὸ ὁ Νικόλαος Μα-
τάνοβιτς (Niko Matanovich) ἀντὶ τοῦ τέως ὑπουργοῦ βοεβόδα; Δ.
Τσέροβιτς (Voévode D. Tserovich) Γραμματεὺς ὁ Σπυρίδων Ὁ-
γνένοβιτς (Spiro Ognenovich).

Συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας καὶ ἀνώτατον δικαστήριον. —
Πρόεδρος ὁ βοεβόδα; Μπόζο; Πέτροβιτς-Νιέγος. — Ἀντιπρόεδρος
ὁ ἀρχιβοεβόδα; Πέτρος; Στεφάνου Βούκοβιτς. — Μέλη, ὁ βοεβόδα;
Τζούσο; Ματάνοβιτς (Voévode Tzouro Matanovich). ὁ βοεβόδα;
Στάγκος; Ῥάδονιτς, ὁ βοεβόδα; Παπκηλίς; Πλάμενατς, ὁ βοεβό-
δα; Σιμόν Πόποβιτς (Voévode Simon Popovich) διοικητὴς Ἄν-

Η ΑΘΗΝΑ

Ο ΑΠΟΛΛΩΝ

τιθάρεως, Δουλτσινίου καὶ Ποδγορίτσης, Π. Σ. Βούκοτιτς, Γιάνος Ράδοβιτς (Jagos Radovich) Γ. Βούκοτιτς καὶ Γάβρος Βούκοτιτς (Gavro Voukotich).

Διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας καὶ τοῦ σωφροτιστηρίου. — Ὁ καπετὰν Θωμᾶς Βούκοτιτς (Capitaine Thomas Voukotich).

Διευθυντὴς τοῦ Ταχυδρομείου. — Ὁ Ν. Δρέτσουν (N. Dre-tsoun). Ὑποδιευθυντὴς ὁ Σ. Βίτσκοβιτς, (Steffo Vitskovich).

Διευθυντὴς τοῦ Τηλεγραφεῖου. — Ὁ Ν. Ίβάνοβιτς (N. Ivanovich).

Διευθυντὴς τοῦ ἡγεμονικοῦ τυπογραφείου καὶ συντάκτης τῆς ἐφημερίδος « ἡ Φωνὴ τοῦ Μαυροβουνίου » (Glas Tsernagortsas) ὁ Ἰωάννης Παύλοβιτς (Jean Pavlovich).

Διευθυντὴς τοῦ ἀριστειοκοπέου. — Ὁ Μίλος Μαρτίνοβιτς.

Γυμνάσιον καὶ σχολεῖα. — Καθηγηταί, Η. Βεάρας (Elie Bearra), Ματαούλιας (Mataoul) Μπόζος Νοβάκοβιτς (Bojo Novakovich). — Παῦλος Ροβίνσκις (Paul Rovinski) συγγραφεὺς καὶ ἀνταποκριτὴς περιοδικῶν ἐν Ῥωσίᾳ συγγραμμάτων.

Διευθύντρια τοῦ αὐτοκρατορικοῦ παρθεναγωγείου. — Ἡ κυρία Ναταλία Δὲ Μεσσαρὸς (Nathalie de Messaroché).

Διευθύντρια τοῦ σχολείου τῶν κοραίων. — Ἡ κυρία Ἑλένη Βίτσκοβιτς (Hélène Vitskovich).

Διευθυντὴς τοῦ ἡγεμονικοῦ Νοσοκομείου καὶ Φαρμακείου. . . . . Βοηθὸς τοῦ νοσοκομείου ὁ Ἕλλην Βασίλειος Θεοδωρίδης (Basile Théodorides).

Διαχειριστὴς τοῦ ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Ξερῶρος ἐν Κετίνῃ, ὁ δημοτικὸς πάρεδρος Βούκος Γιέφτο Βούλετιτς (Vouko Zeffo Vouletich).

Ἐπιμελητὴς τοῦ ἀναγρωστηρίου, ὁ Πέτκος (Petko).

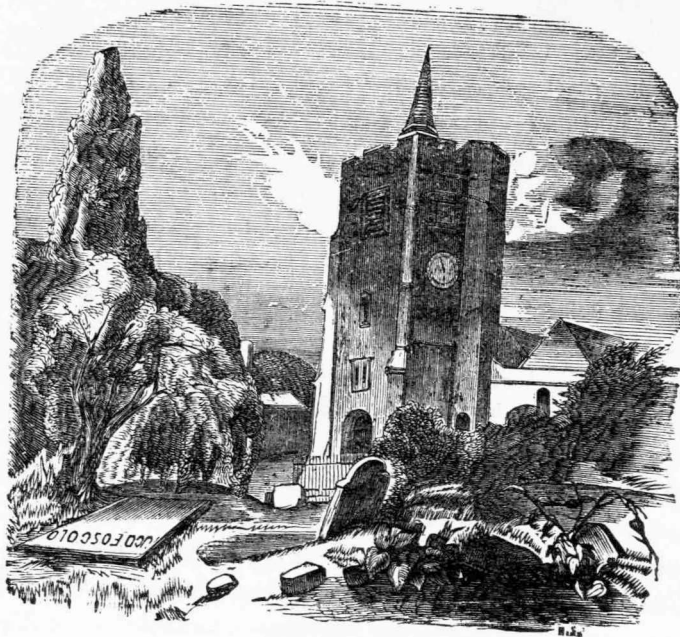

Τὰ ἐν τῇ μικροσκοπικῇ τοῦ Μαυροβουνίου πρωτεύουσῃ **Κετίνῃ** μονόροφα οἰκήματα καὶ αἱ καλύβαι δὲν ὑπερβαίνουνσι τὰς ἑκατὸν καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς τὰς ἑξακοσίας ψυχάς· τὸ ἔλρον δὲ τοῦ πλη-

θυσμού τῆς ἡγεμονίας ἀνήρχετο μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1882 τὰς 240,000 περίπου ψυχάς.

Ἐν Ἀθήναις Σεπτέμβριος τοῦ 1883.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Α. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ.

Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΦΟΣΚΟΛΟΥ

Ἡ εἰκὼν αὕτη παρίστησι τὸν τάφον τοῦ περικλεοῦς ποιητοῦ καὶ περιφήμου συγγραφέως Φοσκόλου.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΕΡΩΣ

I

ὁ φθινόπωρον τοῦ ἔτους 1866 ἐδρόσιζε καὶ ἀνεζωπύρει τὴν Ἀττικὴν καὶ ἀνέζη σφριγηλοτέρα ἢ ἐκ τοῦ θερινοῦ αὐτῆς ἡλίου ἐκλυθεῖσα ζωὴ καὶ ὁ πληθυσμὸς τοῦ ὠραίου καὶ ποθεινοῦ ἄστεος ἐπυκνοῦτο καὶ αὖθις. Κατὰ τοιαύτην ἐποχὴν αἱ Ἀθηναὶ ἀπεικονίζουσι τὸ ἔαρ, διότι ἐπανέρχονται τότε οἱ ἄστοι καὶ οἱ ξένοι, ἐν οἷς διακρίνονται οἱ σπουδασταὶ, ὡς φαιδραὶ χελιδόνες, εἰς τὸν πλήρη ζωῆς καὶ χάριτος καὶ πάντοτε ἠδῶντα αὐτῶν ὀρίζοντα.

Δείλην τινὰ τοῦ Ὀκτωβρίου, ἔν τινι αἰθούσῃ τῆς ὠραίας συνοικίας τῆς Νεαπόλεως, φίλων καὶ γνωρίμων, ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ζωηρὰ συναναστροφή, ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας αἱ Ἀθηναὶ μόνον γνωρίζουσι, διήρχετο τὴν ὥραν εὐφρόσυνος.

Νεάνις, ἥς ὁ Μάιος εἶχεν ὀπωσοῦν παρέλθει, ἐλάλει περὶ τῆς πρὸς λευκόμαλλον καὶ ὠραῖον κυνάριον, ὅπερ ἐθώπευεν ἐπιχαρίτως, ἀπεκάλει δὲ Σάχ, ἀγάπης τῆς, ὑπεραίρουσα, μετὰ διαλαυθανούσης τινὸς πικρίας, τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν τῶν κυνῶν ἄλλη ἐξύμνει τὸ ἔαρ, τὸ φέρρον τοὺς πανσέδες, καὶ τὰ ῥόδα, ἄλλη τὸ φθινόπωρον, τὴν βρεμβώδη ἐποχὴν τῶν μελαγχολικῶν καὶ ῥωμαντικῶν περιπάτων καὶ ἄλλη τὸν χειμῶνα, τὸν πατέρα τῶν καλλιτέρων συναναστροφῶν ἄλλη περιέγραφε μετὰ λυρικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τὰ θέληγτρα τοῦ Βοσπόρου, ὀπόθεν πρὸ μικροῦ εἶχεν ἐπανα-

κάμψει. Ξυνήδς νεανίας, έρωτότροπος, όστις έλεγε, ότι είνε φοιτητής τής Ίατρικής, ώμίλει μετά στόμφου περι τών (άνυπάρκτων) μεγάλων και πλουσίων ιδιοκτησιών του, ός έλεγε, ότι εΐχεν εις τήν Φιλώτιδα και δύο-τρεις νεάνιδες έπίστευον, ότι εύρισκον έν τοΐς λόφοις αύτου τήν σπανιωτέρην εύγλωττίαν και χάριν. Άλλος έδημηγόρει κατὰ τοϋ κόμητος Σπόννεκ. Μία γεροντοκόρη εξεθεΐαζεν έν ώραϊον μυθιστόρημα, όπερ εΐχε μισθώσει χάριν αύτης από τό βιβλιοπωλείον τοϋ κ. Νεδίρη ό εξάδελφός της· άλλη ύπερύμνει τήν κηθάραν και τοϋ χοροϋ τās τέρφεις, άλλη τὰ άνθη της, και άλλα περι εύφυλογίας, λογοπλίνια και άλλα έτύραζον. Ούτως ή συνδιάλεξις εξωηροϋτο έπιτεροπής και ποικίλη, καθ' ήν ή εύστροφία και χάρις τοϋ Αθηναϊκοϋ πνεύματος ήκτινοδόλουν έράσμιαι.

Ξυνή τις, ζωηρά και εύμορρος, κόρη έμενε, ώς έπί τό πολϋ σιγώσα. Ολίγον προσείχον εις αύτην, διότι ή ξανθή κόρη δέν ήτον ή βασίλισσα τής συνκαστροφής και, άν προέκειτο άγών περι κάλλους έν αύτῃ, τέσσαρες ή τρεις τούλάχιστον άλλακτι έδικαιοϋντο ν' άμφισβητήσωσιν αύτῃ τό άθλον τής Κορνηλίας Σεκέλυ. Άλλ' ένδιαφερόμενός τις ή κατάσκοπος ήθελε καταλάβει τό γλαυκόν και γλυκύ της βλέμμα, συνκντώμενον από στιγμής εις στιγμήν μετά τοϋ βλέμματος παρακκημένου τινός νέου έν άγγελικῃ τρυφερότητι και συμπαιθεία. Όστις έμαθε τήν γλώσσαν τών όφθαλμών τής πλήρους πυρός, αλλά και δειλής, πρώτης νεότητος, δύναται νά νοήση πώς συνηντώντο τὰ βλέμματα εκείνα τοσοϋτω συμπαιθῆ, και τί εξέφραζον δια τής μυστηριώδους αύτων γλώσσης.

Ήτο άκριβώς ή στιγμή, καθ' ήν τό σκιδόφως ήζξατο ύποχωροϋν εις τās σκιās τής έσπέρας.

Έν τῃ ζωηρότητι τής συνκαστροφῆς λαθόντες, προσήγγισαν όλίγον άλλήλους. Ο νεανίας, περιδεής, εΐπε σιγά τῃ ξανθῃ κόρη, άλλων «Μ' άγαπᾶς;» Η κόρη έσίγη και ό νεανίας έψέλλισεν αύτῃ πάλιν έν άβρόχῳ όδύνη «Ω, δέν μ' άγαπᾶς!» Τότε δέ έκείνη, άτενίσασα αύτόν συμπαιθέστερον, προσέκλινεν όλίγον μετά χάριτος τήν κεφαλήν και έψιθύρισεν εις τό οϋς τοϋ νεανίου δειλή και περιπαθώς «Σέ λατρεύω!» προσφέρουσα αύτῷ σφριγών καρούφυλλον, φέρον τό χρώμα τής πορφύρας τών χειλέων της.

Εις τήν φράσιν αύτην έσκήρικσεν ό νέος, ώσει διήλθε έπ' αύτοϋ ήλεκτρικόν βέμμα, ήσθάνθη διακνυομένην εις τήν ψυχῃν του, μάγειον άπερίγραπτον. Ήπειράθη νά τῃ εΐπη κάτι, άλλ' οϋδὲ λέξιν πλέον ήδυνήθη ν' άρθρώσῃ· έθετο δέ μόνον τήν χείρα εις τήν κάρδαν δια νά συστείλῃ βίκιον παλμόν, συνταράσσοντα τὰ στήθη του· Πόσον ήτον εύδαίμων! Πόσον ήτον εύδαίμων!.....

Μειδίαιμα έπεφάνη έπί τών χειλέων του και τής ξανθῆς κόρης τό χείλος εις όμοϊαν έκφρασιν διεστάλη. Χαρὰ άγνή, και τής εωθινῆς αύρας άγνοτέρη, διέλαμψεν εις τήν μορφήν των. Και, άν τὰ χείλη των έμειναν άφωνα, με τό διπλοϋν όμως άγγελικόν εκείνο μειδίαιμα πολλά πάμπόλλα αί ψυχάι των έλάλησαν. Σχεδόν εΐπον όλα, όσα εΐχον νά εΐπωσι.

Μετ' όλίγον ή συνκαστροφή διελύθη. Ότε δέ ό νέος εκείνος, άπεχαιρέτισε τοϋς άλλους και τελευταϊον τήν ξανθήν κόρην, άλλων, και εξήλθεν εις τήν όδόν, ένόμισεν, ότι εΐχε πτερά και ήπτατο άντι νά περιπατῆ.

Έσπευδεν άνήσυχος, ώς όδοιπόρος, έχων σάκκον χρυσοϋ και άδαμάντων, και περιδεής εις πᾶν του βῆμα, μή συνκνηθῆ μετά ληστῶν.

II

Η ρωμαντική εκείνη δειλή, ήν ή κυρίως άπαρχή πολυθειγῆτροϋ εΐδυλλίου, τοϋ πρώτου έρωτος τών νεαρῶν εκείνων ύπάρξεων, τής θειοτέρας εύδαιμονίας τής ανθρωπίνης ζωῆς.

Παρακολουθήσατέ το μετ' ένδιαφέροντος όλοι, ότων ή καρδία, άφυπνιζομένη ήδη δέν παρήλθεν άνέραστος, όλοι, ότων ή καρδία, άφυπνιζομένη ήδη και θερμαινομένη, σκιρτά εις τοϋς πρώτους παλμούς. Ίσως πολλοί εύρητε άντιγραφῆν τών εύδαιμόνων τής ζωῆς σας ήμερῶν· άλλ' ή άντιγραφῆ αύτη είνε πάντοτε πρωτοτυπία χαρίεσσα, έν ή άπλήστως τρυφεῆ ή ψυχή. Έάν δέ εύρητε πτωχάς τās μικράς τούτας σελίδας, σῆς — και χωρίς νά σας τό εΐπω — θέλετε συμπληρώσει δια τής καρδίας και τής φαντασίας τής γραφίδος τήν άτέλειαν· διότι δέν ύπάρχει γραφίς ίκανή νά περιγράψῃ ακριβέστατα τήν έκστασιν και τήν εύδαιμονίαν τοϋ πρώτου έρωτος, τήν όποϊαν νά αισθανθῆ τις δύναται μόνον.

Οἱ δύο νέοι, οὓς εἶδετε ἐν τῇ συναναστροφῇ τῆς ἐν Νεαπόλει οἰκίας, δὲν εἶδον τὸ πρῶτον ἀλλήλους τὴν δείλην ἐκείνην· ἐγνωρίζοντο ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν.

Ὁ Διδώωρος — οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ νέος — ἦτο σπουδαστής· Ὑπὸ τὰ δεκαοκτὼ ἀμάρτια του ἔτη ἔπαλλεν ἀγνή καὶ παρθένος καρδίαν καὶ ἐσφρίγαν φαντασίαν, ὄνειροπόλος καὶ ρεμβώδης. Τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἦλθεν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν Νομικὴν σχολήν. Ὁ Διδώωρος ἦτο πτωχός. Ἡ πενία εἶνε πολλάκις ἄριστος παιδαγωγός καὶ δὲν ἐγνώρισεν εἰς αὐτὸν τοὺς κύκλους τῶν ἡδονῶν τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Ἡ ζωὴ του ὅλη ἦτο κυρίως τὸ δωμάτιόν του, τὰ βιβλία του, τὸ Πανεπιστήμιον, τὸ ταχυδρομεῖον, τὸ ξενοδοχεῖον, περίπατος, συνήθως πρὸς τὸν Ἰλισσὸν καὶ μία φίλη οἰκογένεια, εἰς ἣν εἶχεν ἐκ τῆς πατρίδος του συστηθῆ.

Πρὸ ἡμερῶν εὐρέθη ἐν στενοχωρίᾳ, διότι ὁ ὑπάλληλος τοῦ ταχυδρομείου, ὃν ἠρώτα, ἂν εἶχεν ἐπιστολήν, τῷ ἔνευε καθ' ἑκάστην ἀποφατικῶς. Εἶχε μείνει μὲ 15 λεπτά. Ἐπὶ πέντε ἡμέρας αὐτὴ ἦτον ἡ ὅλη του περιουσία.

Μιᾶ τῶν ἡμερῶν τούτων, μελάγχολος καὶ σύννους, λαμβάνει ὑπὸ μάλιν τὰ ποιήματα τοῦ Ζαλοκώστα καὶ πορεύεται εἰς τὸν Ἰλισσόν. Ἦτο δείλη δροσερὰ τοῦ Σεπτεμβρίου. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ **Ἄντρον τῶν Νυμφῶν** καὶ ἐκάθησεν ὑπὸ τινὰ φυλλάδα καὶ ἀνεγίνωσκε τὴν βραβεῖα τοῦ τ' ἀρνάκια παγόρει. Ἀφηρέθη κατὰ γράμμα, προσηλωθεὶς εἰς τὴν περιπάθειαν τῆς πολυπόνου λύρας τοῦ ποιητοῦ, καὶ οὐδὲν ἤκουεν, οὐδ' ἔβλεπε πέραξ αὐτοῦ. . . . .

— Ἀγαπᾶτε τίποτε, Κύριε ;

Τῷ εἶπεν ὀξεῖα φωνὴ ὑπηρέτου τοῦ ἐν τῷ Ἄντρον καφείου, ἧτις ἀσπλάγχχνως ἐτάραξε τοὺς κύκλους του.

Ὁ Διδώωρος ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς, ἠτένισεν αὐτὸν ἐπὶ στιγμὴν καὶ, ἐνθυμηθεὶς τὴν ἀθλιότητα τοῦ θυλακίου του, ἀπήντησε ξηρῶς.

— Ἀργότερα.

Καὶ ὁ εὐφυὴς ὑπηρέτης, ρίψας ἐπ' αὐτοῦ ἐκφραστικώτατον βλέμμα, ἀπῆλθεν.

Ἄλλ' ὅτε ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς, ὁ Διδώωρος εἶδεν εἰς ὀλίγων

βημάτων ἀπόστασιν δύο ἄλλους, γλαυκοὺς, ζωηροὺς καὶ πυρώδεις, πλήρεις μαγείας, λάμποντας εἰς πρόσωπον συμπαθητικώτατον, ὅπερ εἶχε τὸ ἐράσμιον ῥοδοειδὲς χρῶμα, καθίστατο δὲ ἐρασιμώτερον ὑπὸ φακῶν τινῶν, δι' ὧν ἡ φύσις τὸ εἶχε κατακοσμήσει. Τὴν ἐπαγωγὸν αὐτὴν κεραλὴν ἔστεφε κόμη χρυσοῦ, δλόχρυσος καὶ εὐπλόκαμος.

Ἦτον εὖσωμος καὶ ζωηρὰ ξανθὴ νεάνις, ῥόδον δεκαεξέ περιπού, ὡς ἐφαίνετο, Μαῖων, καθημένη εἰς πλησίον τράπεζαν μετὰ δύο ἄλλων Κυριῶν. Τὸν πρετῆρει ἐκ περιεργείας ἀπλῶς.

«Εἷς τινὰς ὥρας καὶ κατὰ τινὰς περιστάσεις τὸ θεωρεῖν τὴν θάλασσαν καὶ τὴν γυναικα εἶνε δηλητηριώδες ! » εἶπεν ὁ Hugo. Μεγάλῃ ἀλήθεια, ἀποδεικνυομένη ἀπειράκις εἰς τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὸ μυθιστόρημα.

Μόλις τὰ βλέμματα ἐκεῖνα συννητήθησαν — ἔς ἀρνῶνται, ὅσοι θέλουσιν, τὸν ζωϊκὸν μαγνητισμὸν ! — Ὁ Διδώωρος ἠσθάνθη ἐν ἑαυτῷ κάτι νέον καὶ ἄγνωστον. Ἡ καρδία του ἔκαμνε τικ-τάκ.

Νάρκη τις, ἄγνωστος τέως αὐτῷ, διεχύνετο εἰς τὸ σῶμα του καὶ ὁ νοῦς του ἔπασχε ποῖαν τινὰ δίνην καὶ ἀφαίρεσιν.

Ἐπανελάθε τὴν ἀνάγνωσιν· πλὴν χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, χωρὶς νὰ τὸ νοήσῃ, ἤγειρε πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς. Κατὰ τύχην συνήντησαν πάλιν τοὺς τῆς ξανθῆς κόρης συμπαθεστέρους : Ἡ σύμπτωσις ἐπανελήθη καὶ πάλιν, καὶ πάλιν, καὶ πάλιν. Ὁ Ζαλοκώστας τῷ ἐγεινεν ἀφόρητος. Ἀπεπειράθη ν' ἀναγνώσῃ καὶ ἀντιστίχων, ἐνόμιζεν, ὅτι ἔβλεπε τοὺς μάγους τῆς κόρης ὀφθαλμούς. Ἠθέλητε νὰ φύγῃ καὶ δὲν ἠδυνήθη, ὡσεὶ τις εἶχε καθηλώσει αὐτὸν εἰς τὸ κάθισμά του.

Μετὰ τινὰ ὥραν, ἧτις τῷ ἐφάνη δευτερόλεπτον, αἱ γείτονές του ἠγέρθησαν καὶ ἀπῆλθον. Ὁ Διδώωρος ἔστενοχωρεῖτο νὰ μείνῃ πλέον ἐκεῖ. Ἐνόμισε μάλιστα, ὅτι ἡ ξανθὴ κόρη κάτι τοῦ ἀφῆρεσε καὶ παρ' ὀλίγον ν' ἀναφερθῆ εἰς τινὰ ἀστυνομικὸν κλητῆρα, ἐκεῖ περιδιαβάζοντα. Ἠγέρθη, ἐξῆλθε, καὶ ἠκολούθησε τὰ ἔχνη τῆς αὐτομάτως. Μετὰ τινὰ ὅμως βήματα συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν, ἐσκέφθη, ἐγέλασε καὶ ὠπισθοδρόμησε. Μετενόητεν ἔπειτα καὶ ἔδοκίμασε νὰ ἐπανεύρῃ τὸν ξανθὸν ἀστέρα του. Ἄλλ' ἦτον ἀργά. Τὸ ἄστρον του εἶχε δύσει, παρακάμψαν τὴν Ἀγγλικὴν ἐκκλησίαν.

Τοιοῦτοι αὐτοματισμοὶ ἀπαντῶσι συχνάκις ἐν τῷ βίῳ. Μάλιστα οἱ γλυκύτεροι καὶ φλογερότεροι ἔρωτες ἐκ τοιούτων συμπτώσεων γεννῶνται, πρὶν ἢ ὁ νοῦς σκεφθῆ καὶ ταλαιπωρηθῆ ἡ καρδία. Κυριεύουν οὕτως εἰπεῖν ἐξ ἐφόδου καὶ ἄνευ στρατηγικῶν σχεδίων καὶ διατυπώσεων.

Ὁ Διόδωρος ἐπανήλθεν οἴκαδ· Δι' ὅλης τῆς ἐσπέρας κατὰ γόητα ἀντικατοπτρισμὸν εἶχεν ἐνώπιόν του τὸ ἐράσμιον πρόσωπον τῆς ξανθῆς κόρης. Ἠύχθη ἐκ ψυχῆς νὰ τὴν ἴδῃ ἐν ὄνειρῳ. Ἄλλὰ φεῦ τῆς ματαίας ἐλπίδος! Τὴν νύκτα ἐκείνην εἶδε καθ' ὕπνου, ἀντ' ἐκείνης, σκυθρωπὸν τὸν ξενοδόχον του, ζητοῦντα τὴν ἐξόφλησιν ἑνὸς μικροῦ λογαριασμοῦ. Οὐδὲν ἀνιερῶτερον ἢ νὰ διώκῃς ἀηδὸνα καὶ νὰ ἐμπίπτῃς εἰς ὄνυχας γυπὸς.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Διόδωρος ἠγέρθη ὀλίγον δύσθυμος. Τὰ μαθήματα τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸν κατέστησαν ψυχρὸν εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς ξανθῆς κόρης. Ἐσκέφθη ἄλλως, ὅτι ἡ ἀνάμνησις αὐτῆς ἦν φαντασιοπληξία, διότι οὐδὲν πρὸς ἐκείνην τὸν συνέδεε. Τόσον ἔγινε συνετὸς, ὥστε τὴν δαίτην ἔκαμε περίπατον πρὸς τὰ Πατήσια. Ἐν τούτοις παρετήρησεν, ὅτι ὁ περίπατος ἐκεῖνος, πολυάνθρωπος ἄλλως, ἦτον ἔρημος καὶ ἄχαρις καὶ πως βεβιασμένος. Ἀπέδωκε τοῦτο εἰς κακοδιαθεσίαν καὶ ἐρησύχασε.

Τὴν ἐπιούσαν εἶχεν ἐπιστολὴν καὶ χρήματα. Τί χρήματα; 50 δραχμαὶς παλαιάς, διότι μὲ τόσας μόνον συνετηρεῖτο κατὰ μῆνα. Ἐσπευσε νὰ ἐξοφλήσῃ τὰ χρεῖα του, ἀνερχόμενα εἰς δραχ. 14, ⁶⁰/₁₀₀. Μὲ τὸ ὑπόλοιπον ἦτο Συγγρός ὁ Διόδωρος, διότι ἦτο καὶ πολὺ ὀλιγαρκής.

Τὴν δαίτην ἐξῆλθεν εἰς περίπατον μέχρι τοῦ Κήπου τοῦ λαοῦ. Ἐνόμισε καλὸν νὰ προχωρήσῃ εἰς τὰς στήλας (ὡς ἐλέγοντο τότε) τοῦ Ὀλυμπίου Διός. ὦ, νὰ τὸ Ἄντρον τῶν Νυμφῶν! . . . . πορεύεται ἐκεῖ αὐτομάτως. Συνέβη αὐτῷ ὅ,τι καὶ εἰς τὰ πλοῖα, τὰ πλησιάζοντα πρὸς τὸ μυθῶδες μαγνητικὸν ὄρος καὶ χάνοντα τὰ σιδηρικά των, πρὸς ἐκεῖνο ἱπτάμενα.

Εἰς τὴν αὐτὴν τῆς προχθῆς θέσιν καὶ τράπεζαν ἀκριβῶς ἐκάθητο ἡ ξανθὴ κόρη μετὰ τινος σεβασμίας γράϊας. Τῷ ἐφάνη, ὅτι

τὸν ἀνέμενον. Οὕτως ἐνόμισεν ὁ Διόδωρος. Ἐτοποθετήθη εἰς πλησίον τράπεζαν καὶ τὴν ἐθεώρει ἐν ἐκτάσει. Τὴν ἐθεώρει μόνον· Ὅχι! τὴν κατέτροφε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς ἀρχαιομανὴς καλλιτέχνης τὸ ἔνθεον ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης τῶν Μεδίκων. Τὴν εὔρεν ἀσυγκρίτως ὠραιότεραν καὶ συμπαθητικωτέραν. Τὸ βλέμμα τῆς κόρης ἐμάντευσε τὴν καρδίαν τοῦ Διοδώρου, διότι ἡ νεότης, ὡς πρὸς τοῦτο, ἔχει μυστηριώδη τινὰ ἀγγίνοιαν καὶ διαγνωστικὴν, καὶ συνηντάτο συμπαθῶς μὲ τὸ τοῦ ἀγνώστου φίλου της. Ὁ Διόδωρος διετέλει ἐν μαγανείᾳ καὶ ἐνόμισεν, ὅτι διέκρινεν εἰς τὰ χεῖλη της κολακευτικώτατον ἐλαφρὸν μειδίαμα. Ἦτον εἴλωσ της πλέον.

Ἐγέρθησαν ἐκεῖναι, ἠγέρθη καὶ αὐτός. Ἐξῆλθον καὶ ἐξῆλθε. Χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τί κάμνει, τὰς παρεκολούθησεν, ὡς δορυφόρος οὐράνιον πλανήτην. Ἐβάδιζεν, ὡς ὑπνοβάτης, μηδὲν πέριξ βλέπων πλὴν τῆς ξανθῆς του. Ἐπὶ τέλους μετὰ πολλοὺς ἐλιγμούς, αἱ Κυρίαὶ εἰσέρχονται εἰς τινὰ θύραν τῆς συνοικίας τῆς Νεαπόλεως. Ὁ Διόδωρος ἔστη καὶ μετὰ κρυφίας χαρᾶς, διότι καὶ αὐτὸς κατόκει ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ, περιεργάζετο δῆθεν τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ φαρμακείου τοῦ κ. Καρύδα, κυρίως ὅπως τὰ παράθυρα πλησίον οἰκίας. Μετὰ πέντε λεπτὰ ἀνοίγει ἐν τούτων καὶ ἐπιφάνεται ἡ ξανθὴ κόρη τοῦ Ἰλισσοῦ ἄνευ πύλου καὶ ἐπενδύτου. Τὴν εἶδεν ἰλαρῶς· ἀλλ' ἐκείνη μόλις τὸν ἠτένισεν, ἀπεχώρησε σοβαρά.

Ἦτο σῶφρων καὶ ἀγνή ἡ ξανθὴ κόρη καὶ εὔρισκε πολὺ τολμηρὸν τὸ τελευταῖον διάβημα τοῦ Διοδώρου. Ἄλλ' οὗτος ἐξέλαθεν, ὅτι θὰ τὴν ἐφώναξεν ἡ μάμμη της (διότι μάμμη της βέβαια θὰ ἦτον ἡ γράϊα τοῦ περιπάτου) καὶ δὲν παρεξήγησε τὴν σοβαρότητα. Τοῦναντίον ἀπῆλθε περιχαρής, ὡς νικητὴς ἐνθριάμβῳ.

Τὴν ἐσπέραν ἐκλείσθη ἑνωρὶς εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ἠσθάνετο ἐν ἑαυτῷ ἀγνωστὸν τινὰ εὐδαιμονίαν καὶ οὐρανίαν ἠδονήν. Ἐλαβεν ἀνὰ χεῖρας τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου, ἀλλ' ἰδοὺ τί ἀνεγίνωσκεν ἐν αὐτῇ καὶ τί ἐμονολόγει. « — Ἐκεῖ λοιπὸν ἡ ξανθὴ μου κατοικεῖ! — Πόσον εἶνε ὠραία, πόσον εἶνε ὠραία! — Τὶ ὀφθαλμοὶ γόητες, τί μαγνῆται! — Τὶ κόμη χρυσοῦ καὶ ἀβρά! —

— Τὴ θελκτικὸν καὶ ἐπαγωγὸν πρόσωπον! — Πόσον μ' ἀρέσει νὰ τὴν βλέπω! — Χίλια ἔτη ἤθελον νὰ τὴν ἀτενίζω! — Διατί, ὅταν ἐθάδιζε, μοὶ ἐφαίνετο, ὡς φεῦγον ὄνειρον γλυκὺ ἐαρινῆς νυκτός; — «Ὅλα τὰ δένδρα καὶ οἱ θάμνοι τοῦ Ἰλισσοῦ ἦσαν ἀνθοστόλιστοι, ὅτε ἐκεῖνη ἦτον ἐκεῖ πλησίον μου! — Πῶς νὰ τὴν λέγουν; — ὦ, ἂν εἰξευρον τὸ ὄνομά της! — «Εἰς τὸ ῥόδον, λέγει ὁ Μεταστάσιος, δότε οἰονδήποτε θέλετε ὄνομα· θὰ διαμείνῃ ῥόδον». — Συγγνώμην, φίλε μου Μεταστάσιε. Δὲν θέλω ἐγὼ τὸ ῥόδον μου νὰ λέγηται μολόχη ἢ ἄγρωστις! — Θέλω ἡ ξανθὴ μου νὰ λέγηται Ἄγγελος, νάρκισσος, ἐλίχρυσος, Ὑάκινθος, παραδείσιον πτηνόν, Ναῖα, Ἐσμεράλδα, Λάουρα, Χάρις, Αἴγλη, Ἀηδών, Ἀρμίδα, Γαλάτεια, Ἀταλᾶ, Στέλλα, Βεατρίκη. . . . καὶ πάλιν δὲν εὐχαριστοῦμαι, Μεταστάσιε. Θέλω νὰ ἔχῃ ὄνομα ὅλων αὐτῶν ὁμοῦ γλυκύτερον, ἀρμονικώτερον. — Τὶ ἔχει ἡ καρδία μου καὶ πάλαι τόσον; — Διατί ὑγραίνονται οἱ ὀφθαλμοί μου; — Διατί τὸ σῶμα μου κυριεύει γλυκυτάτη ἀτονία; — Θεέ μου, πόσον τὴν ἀγαπῶ, πόσον τὴν ἀγαπῶ! Πόσον τὴν ἀγαπῶ. . . .

Οὕτως ἐμονολόγει ὁ Διόδωρος, καρδιαλγῶν, ἐπὶ τρεῖς περίπου ὧρας, ὅτε ὁ, εὐεργέτης τῶν πασχόντων, ὕπνος ἐπεκλήθησεν εἰς τὰ βλέφαρά του. Κατεκλίθη καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπεκοιμήθη, ψελλίζων. «Καλὴν Σου νύκτα, Ἀρμίδα μου! Ὑπνον γλυκὺν, Βεατρίκη μου!»

III

Διέρρευσαν ἕκτοτε εἴκοσι περίπου ἡμέραι, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἀκριβῆς ἀντίγραφον ἢ μία τῆς ἄλλης. Ὁ Διόδωρος ἠσθάνετο βραχυμυθὸν τὸ πάθος του, ἀξάνον. Πεπειραμένος ἐραστῆς ἤθελεν ἐκδιᾶσαι μίαν λύσιν εἰς τὸ διάστημα τοῦτο. Ἄλλ' ὁ Διόδωρος ἦτον ἄτολμος καὶ ἀμήχανος. Νὰ εἶπῃ εἰς τὴν ξανθὴν του δύο λέξεις, τὸ εὗρισκε τόλμημα ἀκατόρθωτον· ὁμοίως δὲ καὶ νὰ τῇ γράψῃ. Ἄλλως τε ἦτο τόσον εὐτυχῆς ἤδη, κατὰ τὴν ιδέαν του, ὥστε ἐπίστευεν, ὅτι ἦτον εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς μακαριότητος. ὦ ἀγναὶ καὶ ἀφελεῖς πεποιθήσεις, ὦ χρυσοὶ χρόνοι τῆς ἀγνοίας καὶ τῶν παλμῶν, πόσον εἴσθε γλυκαῖς καὶ αἰθέριοι, πόσον εἴσθε πράγματι εὐτυχεῖς!

Ὁ Διόδωρος, ὅπου δὴποτε ἤθελε νὰ ὑπάγῃ, διήρχετο ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ξανθῆς του. Τὴν ἔβλεπε συνεχῶς μακρόθεν. Ἄτελεύτητοι συμπτώσεις συνετέλουν εἰς τὴν εὐτυχίαν του αὐτῆν. Ὅπως εἰς πολλὰς ἐν γένει περιστάσεις τοῦ βίου, οὕτω καὶ εἰς τὸν ἔρωτα αἱ συμπτώσεις πολλὰ ἀπεργάζονται. Ἐκείθεν ἐπορεύετο εἰς τὸ Πανεπιστήμιον· ἐκείθεν πανταχοῦ. Τὴν ἐπανεῖδεν ἐν τῷ μεταξὺ ὀκτάκις εἰς τὸν Ἰλισσὸν καὶ δις εἰς τὸν Βασιλικὸν κήπον, μειδιῶσαν πάντοτε καὶ εὐχριν. Καθίστατο ὁσημέραι βρεμβώδης καὶ μισάνθρωπος· ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος τῷ ἦτον ἀφόρητος, διότι ἡ ξανθὴ του ἦτο τὸ σύμπαν. Ὅπου ἦτον ἐκεῖνη, ἐκεῖ ἦνθει ἕκρ μυροβόλον καὶ ἐμελώδουν ζέφυροι Παραδείσου. Ὅπου δὲν ἦτον ἡ ξανθὴ, ἐκεῖ ἦτον ἔρημος ἀγρία καὶ ἀσφυκτικὴ. Ἄλλὰ Rien ne suffit à l'amour. On a le bonheur, on veut le paradis; on a le paradis, on veut le ciel. Ἡ καρδία του ἐπλημμύρει καὶ ἤθελε νὰ τῇ λαλήσῃ. Πῶς νὰ γίνῃ τοῦτο! Ἐσκέπτετο, ἐσχεδίαζεν, ἀπεφάσιζε. . . . διήρχετο ὁμοῦ διὰ τῆς οἰκίας της τὴν ἔβλεπε μόνην εἰς τὸ παράθυρον, διήρχετο πολὺ πλησίον, ἤγειρε τὴν κεφαλὴν, ἤνοιγε τὰ χεῖλη. . . . πλὴν φεῦ! γλωσσοπέδη μυστηριώδης καὶ ἄλυτος τὸν ἐκράτει ἄναυδον. Ἡ σκηνὴ αὐτῆ ἐπανελήφθη πεντάκις εἰς μάττην· ἐν τῷ δωματίῳ του μόνος ἦτον εὐγλωττος· ἐνώπιον ἐκείνης ὁμοῦς ἀγάλμα βωβόν. Τῷ ἐφαίνετο παράδοξον, ἀνεξήγητον, νὰ δένηται ἡ γλῶσσα του εἰς τὴν θεῖαν ἐκείνης. Ἐσκέφθη νὰ τῇ γράψῃ καὶ ἐπὶ τεμαχίου ὠραίου χάρτου μετὰ πολλὰς ἀποπειρας, ἔγραψε τὴν φράσιν «Σὲ ἀγαπῶ!» Δὲν κατώρθωσεν ὁμοῦς νὰ τῇ τὸ δῶσῃ. Ὁ Διόδωρος οὕτως ἤρχιζε νὰ ὑποφέρει πολὺ, εἶδος τι ἡδέος μαρτυρίου. Ἡρώτα τὰ λευκάνθημα, ἂν τὸν ἀγαπᾷ, καὶ αἱ ἀπαντήσεις τῶν ἦσαν ἀντιφατικά. Οὔτε ὄνειρα ἂν τὸν παρεμύθουν. Ἐβλεπεν ἐνίοτε τὴν ξανθὴν του καθ' ὕπνου, ἀλλ' οὐδέποτε μόνην· πάντοτε ἦτο μαζὶ τῆς ἡ ὑποτιθεμένη μάμμη της. Ἐν τινι ὄνειρῳ ἀπεπειράθη νὰ φονεύσῃ τὴν γραιὴν δι' ἐγχειριδίου καὶ ὁ ὑπαστυνόμος τοῦ τμήματος τὸν ἔρριψεν εἰς τὸν Μενδρεσέν. Ἐγείρεται καὶ εὕρισκει τὸ κηρίον τῆς τραπέζης του χαμαὶ καὶ τεθραυσμένον καὶ τὸ ἐφύλαξεν ὡς προσφιλὲς ἐνθύμημα. Μυρία ἄλλα ἔπασχεν. . . .

Μετὰ τῶν τελευταίων τούτων ἡμερῶν ὁ Διόδωρος εὗρεν ἀνέλπι-

στον εὐτυχίαν. Διελθὼν τοῦ Ἰλισσοῦ, ἐπορεύθη εἰς τὸν βασιλικὸν κήπον. Ἐκεῖ εἶδε τὴν ξανθὴν του, καθημένην παρὰ τῇ μικρῇ λίμνῃ τῶν κύκνων. Ἡ κόρη ἐτέρπετο καὶ ἐρέμβαζε, θεωροῦσα αὐτοὺς ἐπιχαρίτως κολυμβῶντας. Ὅτε ὅμως εἶδεν ἐγγὺς διελθόντα τὸν Διόδωρον, ἡ ὄψις τῆς ἐγένετο ὑπόχρους καὶ εἶτα ῥοδινοτέρα. Ἐλαφρὸν ἀγγελικὸν μειδίημα ἐσκίρτησεν εἰς τὰ ῥόδα τῶν χειλέων τῆς. Ὁ Διόδωρος, ὑποτρέμων, ἀφῆκε νὰ πέσῃ πλησίον τῆς ἐκ τῆς χειρὸς του ἐν μικρὸν ἔνθος, ὅπερ ὁ ἄνεμος παρέστρεψεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἐσθῆτος τῆς. Μετὰ τινὰ βήματα ὁ Διόδωρος, στρέψας τὴν κεφαλὴν, εἶδεν, ὅτι εἰς τὸ αὐτὸ μέρος εἶχε πέσει τὸ μαυρὸν τῆς ξανθῆς κόρης καὶ, ὅτι αὕτη, κύψασα, τὸ ἔλασεν, ἐν ᾧ οἱ ὠραῖοι τῆς βόστρυχοι ἐχρυσίζον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ὀνόσιου Φοίβου. Μετὰ πολλοὺς δικδρόμους τοῦ κήπου, ὁ Διόδωρος, ἐπιστρέφων, εἶδε μετ' ἀβρόχου χροῶς τὸ ἀνθόλλιον του εἰς τὸ ἄβρον στήθος τῆς κόρης. Τῇ ἐμεδίασε σκιρτῶν καὶ ἔφυγεν, ὥσει μηδὲν τι πλέον ἄλλο εἶχε νὰ ποθήσῃ.

Μετὰ μίαν σχεδὸν ὥραν ὁ Διόδωρος, εὐθυμὸς καὶ ζωηρὸς, διήρχετο ἐκ τοῦ φαρμακείου τοῦ κ. Καρύδα. Ἐπανεῖθε καὶ πάλιν τὴν κόρην τῶν παλῶν του. Ἀλλὰ ποία ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ του, ποία ἡ ἔκστασις, ὅτε ἡ ξανθὴ κόρη ἐκλινε τὴν ἐρασμίαν αὐτῆς κεφαλὴν καὶ τὴν ἐχειρέτισε συμπληρότατα! Ὁ Διόδωρος εἶδε τὴν φύσιν μαγικὸν δαίδαλον, τῷ ἐφάνη, ὅτι εὐρίσκετο εἰς τοὺς κήπους τῆς Κλυψοῦς, ὅτι ἤκουε μελωδικώτατα πτηνὰ, κελαδοῦντα ἐν μεθυστικῇ ἁρμονίᾳ, ὅτι αὐτὸς ἦτο τοῦ παντὸς τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ βασιλεὺς καὶ κύριος! . . . .

Ἀπῆλθεν ἀνυχειρέτιστος ἔξαλλος ἐκ χαρᾶς. Ἐδειπνήσε μεγαλαυρεπῶς, διότι ἔφαγε μάλιστα καὶ γλύκισμα. Μετὰ τὸ δεῖπνον μετέβη εἰς ἐσπερίδα παρὰ τῇ φιλικῇ οἰκογενείᾳ, εἰς ἣν εἶχε συσταθῆ ἡ στενωῶς.

Ἦτο πολὺ φαιδρὸς ἐν τῇ ἐσπερίδι. Ἡ οἰκοδέσποινα, κυρία Ἐλμείνα ἦτο γυνὴ εὐγενῆς πνευματώδης καὶ καλλίστη. Ὁ δὲ οἰκοδέσποτος κ. Μίνως ἦν ἀγαθὸς καὶ καλλίστης συναναστροφῆς ἄνθρωπος. Πρωτῶς εἶχον ἐκτιμῆσαι τὸν Διόδωρον καὶ ἔδωκαν αὐτῷ θάρρος στενοῦ συγγενοῦς. Δὲν εἶχε παρῆλθε μὴν, ἀφ' οὗτου ἐγνω-

εῖρήθησαν καὶ τὸν ἐθεώρουν σχεδὸν, ὡς ἴδιον τέκνον. Ἡ κ. Ἐλμείνα, εἶδοῦσα τὸν Διόδωρον, παρὰ τὸ σύνθημα, εὐχαρῖν, ἠθέλησε νὰ μάθῃ τί τῷ συνέβη. Ἐπειδὴ ὅμως ἐκεῖνος ἐραίνετο δυσχεραίνων, ὡς εὐγενῆς καὶ ἀβρόχρων κυρία, μετέβλεπεν εὐφροῦς τῆς δουλίας τὸ θέμα. Ἡ ἐσπερίς διήλθεν εὐφρόσυνος.

Ἦως ὁ Διόδωρος μετὰ τοιαύτην ἡμέραν διήλθε τὴν ὑπόλοιπον νύκτα, παρκαλῶ, φίλοι ἀναγνώσται, νὰ τὸ ὑποθέσῃτε.

Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἡ καρδίκα του ἦτο τὸ κέντρον πάσης χαρᾶς καὶ πάσης χιμαίρας. Ἐβλεπε συνεχῶς τὴν ξανθὴν του, καὶ ἀντήλλασσε σιγηλοὺς χειρετισμοὺς, διερχόμενος τῆς οἰκίας τῆς. Ἀλλὰ τὴν τετάρτην δὲν τὴν εἶδε ποτῶς. Ἐστενοχωρήθη μεγάλως ἦτον ἀπαισιόδοξος καὶ ἐφοσθήθη πολλά. Ἡ στενοχωρία του μετεβλήθη εἰς ἀγωνίαν, διότι δὲν τὴν εἶδε καὶ τὴν ἐπομένην. Quelle chose sombre de ne pas savoir l'adresse de son âme! Μετέβη εἰς τῆς κ. Ἐλμείνας ἀλλ' οὐδ' αὐτὴν εὗρεν ἐκεῖ, ἔμαθε δὲ παρὰ τῆς ὑπηρετρίδας, ὅτι ἡ Κυρία τῆς ἔλειπεν ἀπὸ χθὲς εἰς ἐξοχὴν χάριν διασκεδάσεως μετὰ τινος φιλικῆς οἰκογενείας, καὶ ὅτι θὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς 4 M. M.

Ἀπῆλθε βαρύθυμος. Ἀλλ' εἰς τὰς 5 M. M. μετέβη πάλιν εἰς τῆς κ. Ἐλμείνας, ἥτις εἶχεν ἐπανεῖθε. Ποία ὅμως ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις του, πῶσον τὸ θάμβος, ποία ἡ ἔκστασις, ὅτε, μόλις εἰσελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν, βλέπει μετὰ τῆς κ. Ἐλμείνας καὶ τὴν ξανθὴν κόρην τοῦ Ἰλισσοῦ καὶ τοῦ βασιλικοῦ κήπου, τὴν ποθεινοτάτην φίλην του, κιθαρωδοῦσαν! . . . .

Ἡ κιθάρα καὶ τὸ ἄσμα ἔπαυσαν παρευθὺς. Ἡ κιθαρωδὸς ἀπώλεσε τὴν γαλήνην τῆς μορφῆς τῆς, βεβαίως δὲ καὶ τὴν τῆς καρδιάς. Ὁ Διόδωρος, χαιρετίσας, ἐκάθισεν. Ἡ κ. Ἐλμείνα, φαιδρὰ καὶ ἀνύποπτος, συνέστησεν αὐτὸν εἰς τὴν φίλην τῆς. — Σὰς γνωρίζω, εἶπε, τὸν κ. Διόδωρον, πολὺ καλὸν νέον, φοιτητὴν τῆς Νομικῆς καὶ φίλον τῆς οἰκογενείας μας.

— Καὶ ἡ δεσποινὴς ὀνομάζεται; εἶπεν ὁ Διόδωρος, προλαμβάνων τὴν κ. Ἐλμείναν καὶ ὡσεὶ πάντα τὰ ἄλλα τὰ κατ' αὐτὴν ἐγίνωσκε.

— Ῥόζα! ὑπέλαθεν εὐθὺς ἡ ξανθὴ κόρη.

Τὰ χεῖλη τοῦ Διοδώρου διεστάλησαν λεληθότως, ὥσει ἐπαναλαμβάνοντα τὸ ὄνομα, Ρόζα: μετὰ μυχίας χαρᾶς. Τῷ ἐφάνη μελωδικώτατον·

—Εἶνε χρυσὴ φίλη μου, κ. Διόδωρε, προσέθηκεν ἡ κ. Ἐλμίνια καὶ σπανία κόρη, πολὺ καθὼς πρέπει· Ἐν ἔτος γνωρίζομεθα καὶ τὴν εὖρον πάντοτε ἄγγελον. Βλεπόμεθα δὲ συχνὰ ὀπωσδήποτε, διότι δὲν κατοικεῖ πολὺ μακρὰν μας·

Ἐ Διόδωρος καὶ ἡ Ρόζα, μετὰ τὰς εἰς τοιαύτας περιστάσεις συνήθεις φιλοφροσύνας, ἔδωκαν ἀλλήλοις τὴν χεῖρα, πάλλοντες. Ἐ Διόδωρος ἔσφιγγε τὴν χεῖρα τῆς ὀλίγον καὶ τῷ ἐφάνη ἀφρόδης, ὡς τιλτὸς βάμβαξ. Ἐ Ἡ Ρόζα ἠρυθρίασε, χωρὶς ὅμως νὰ δεῖξῃ, ὅτι δυσχεστεῖται·

Ἐ κ. Ἐλμίνια δὲν ἐγνώριζε, τί μεταξὺ τῶν δύο τούτων φίλων τῆς συνέβαινε. Μετὰ δέκα λεπτά, ἅτινα διήλθον ὀμιλοῦντες περὶ τῶν θεληγέτρων τῆς ἐξοχῆς καὶ τῆς ἐκδρομῆς των, ἡ Ρόζα ἠγέρθη ν' ἀπέλθῃ. Ἐ κ. Ἐλμίνια ἔσπευσε νὰ τῇ φέρῃ τὸν πῖλον τῆς. Ἐμεσολάβητεν ἐν λεπτὸν τῆς ὥρας, πλήρες μαγειρίας. Μαζῆ του καὶ μόνη! ὁ Διόδωρος δὲν εἶχεν ἴδει εἰς τὴν ζωὴν του στιγμὴν, ἠδονικωτέραν. Ἐτένιζον ἀλλήλους περιπαθῶς. Ἐν τῷ νῷ του ἐστροβιλίζοντο λέξεις, φράσεις, ἰδέαι, βοτρυδόν. Ἐἤθελε νὰ τῇ λαλήσῃ, ἀλλ' ἠγνόει, πῶς ν' ἀρχίσῃ, καὶ ἡ γλῶσσα ἠτόνει. Ἐ Ἄλλ' ὅτε ἠκούσθη τὸ θῆμα τῆς ἐπανερχομένης κ. Ἐλμίνιας, ὁ Διόδωρος συνεκέντρωσε τὰς δυνάμεις του, ἔλαθεν ἐσχάτην ἀπόφρασιν καὶ ἐψιθύρισε τῇ Ρόζᾳ ἔξχαλλος καὶ στενάζων «Σὲ ἀγαπῶ!» Ἐ Ἡ Ρόζα κατεβίβασε τὰ βλέφαρα, μηδὲν ἀποκριθεῖσα.

Ἐ κ. Ἐλμίνια εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν. Μετ' ὀλίγον ἡ Ρόζα ἀπεχειρέτιτε μειδιῶσα καὶ ἀπῆλθεν. Ἐ κ. Ἐλμίνια ἐπληροφόρησε τότε τὸν Διόδωρον περὶ τῶν κατὰ τὴν Ρόζαν καὶ ὅτι αὕτη ἦν ὀρφανὴ πικρῆς κόρης, υἱοθετηθεῖσα ὑπὸ πλουσίου τινός, ἀλλὰ φυλχογύρου θεοῦ τῆς, ἄπαιδος καὶ συνεπλήρωσε τὰς συστάσεις τῆς φίλης τῆς, ἐκθειάζουσα αὐτὴν μετὰ γυναικείου λυρισμοῦ καὶ διαβεβαιούσα, ὅτι ἡ Ρόζα, ἂν δὲν ἦνε ἡ ὠραιότερα (τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ Διόδωρος συνέστειλεν ὀλίγον τοῦ ὄφρεϊς), εἶνε ὅμως ἡ συμπαθητικωτέρα καὶ ἐρασμιοτέρα κόρη τῆς συνοικίας.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ὁ Διόδωρος ἀνεχώρησεν εὐχαρὶς καὶ γαλήνιος. Ἐἠθάθη μεγίστην ἀνακούφισιν ἡ ψυχὴ του, ἀφ' ἧς εἶπε τῇ Ρόζᾳ τὰς δύο ἐκείνας λέξεις.

Ἐἶδὺ λοιπὸν πῶς ἐγνωρίζοντο αἱ δύο αὐταὶ ὑπάρξεις· Μετὰ δύο ἡμέρας ἐπανεῖδον ἀλλήλους ἐν τῇ συναναστροφῇ τῆς ἐν Νεαπόλει οἰκίας τῆς κ. Ἐλμίνιας, ὅπου ἡ Ρόζα ἐψιθύρισε εἰς τὸ οὖς τοῦ Διοδώρου «Σὲ λατρεύω!» ὡς ἐν ἀρχῇ εἶδατε.

IV

Ἐ Διόδωρος ἐπορεύθη εὐθὺς εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ἐἦτο τὸ εὐτυχὲς ἔρμκιον τῆς γλυκυτέρας χαρᾶς καὶ τῆς ἰδανικωτέρας εὐδαιμονίας.

Ποῖα χίμαιραι καὶ πόσαι κατεκλήουν τὴν ἀγνήν του ψυχὴν! Ποία ἠδονὴ ἐξοίστρει τὴν παρθένον καρδίαν του! Ποία φλόξ διέτρεχε τὰς φλέβας του! Τὸ ἴνδαλμα τῶν ὄνείρων του ἠκτινοβόλει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του....

Ardet amans Dido, traxitque per ossa furorem.

— Λοιπὸν, ἔλεγε, μὲ λατρεύεις, ἐρατεινὲ μου ἄγγελε! Μοὶ τὸ εἶπον πρὸ μικροῦ τὰ ἴδια χεῖλη Σου, ἀκριβήμου Ρόζα! — Πόσον ἡ φωνὴ τῆς εἶνε εὐλαος καὶ γλυκεῖα, πόσον εἶνε πάσης μελωδίας μελωδικωτέρα! — Δὲν θὰ πηγάζω πλέον ν' ἀκούω τὴν ἀηδόναν τοῦ Βασιλ. κήπου. Ἐ φωνὴ σου, γλυκυτάτη μου Ρόζα, εἶνε καὶ αὐτῆς τῆς ἀηδόνας, εἶνε καὶ χιλίων ἔτι ἀηδόνων μουσικωτέρα! — Σὲ ἀγαπῶ καὶ μὲ λατρεύεις. Δὲν ἔχω ἄλλην εὐτυχίαν νὰ ποθήσω ὁ κόσμος, ὅλος δὲν μὲ χωρεῖ. Δότε μοι στρυχνίνην ν' ἀποθάνω εὐτυχῆς, νὰ διατρέξω τοὺς πλανήτας καὶ ὅλα τὰ οὐράνια σώματα, διὰ νὰ ἴδῃτε, ὅτι οὐδαμοῦ διαλάμπει τόση εὐτυχία! — Εἶνε ἀδύνατον, ἀπολύτως ἀδύνατον, νὰ εὐδαιμονῶσιν οὕτω καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγγελοι! — Τίς σκαιὸς, τίς διεστραμμένος, τίς χαιρέκακος εἶπε τὴν γῆν κοιλάδα κλαυθμῶνος; Τίς ἰντερικός καὶ ἀνέραστος μεμφιμοιεῖ αἰωνίως κατὰ τῆς ζωῆς; Δυστυχεῖς, δυστυχεῖς, ἐὰν ἠθέλετε γνωρίσει τὴν Ρόζαν! — Ρόζα μου, ἀρχάγγελε, Κυβέλη πάσης μου χαρᾶς, μὲ λατρεύεις! — Ὡ ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ, ὦ θε-

σπέσια Χερουβιμ, τονίσατε εἰς θεία, κιθάρας ἀρμενικωτάτας ᾠδὰς καὶ στήσατε ἐξάλλον χορὸν! — Μὴ ἀναθάλης, βῆδον τῆς ἀνοίξεως. Τῶν ἀνθέων ἢ πολυθελγητρος ἀνασσα εἶνε ἢ ἀγάπη μου, ἢ ἀποπνεύουσα ὅλα τὰ μῦρα καὶ τὰς χάριτας τοῦ ἔαρος! — Εὐλογητὴ ἔστω ἢ στιγμή, καθ' ἣν, Ῥόζα μου, Σὲ εἶδον τὸ πρῶτον ὑπὸ τὰς φυλλάδας τοῦ Ἰλισσοῦ! — Πόσον ἦσο ὠραία, Ῥόζα μου! — Διατί ἔκτοτε ἢ εἰκὼν Σου εἶνε ἀναπόσπαστος τῆς καρδίας καὶ τῆς μνήμης μου; — Ἄφ' ἧς στιγμῆς, Ῥόζα μου, τὰ ἠδύλαλα χεῖλη σου μοὶ εἶπον τ' ὄνομά σου, ἀφ' ἧς μοὶ ἐψιθύρισαν «Σὲ λατρεύω», ὦ, ποῖα μεθύσκει τὴν καρδίαν μου ἠδονὴ καὶ χαρὰ, ὦ, πόσον εἶμαι εὐτυχής! — Καὶ θὰ ἦμαι πάντοτε εὐτυχής. Δὲν εἶνε ἀληθές, Ῥόζα, ὅτι θὰ ἦμαι πάντοτε εὐτυχής; — . . . . .

Ἐοιδώωρος τὴν νύκτα ἐκείνην κατεκλίθη πολὺ θραδίως. Ὁ ὕπνος τοῦ ἦτο θραχὺ καὶ διαλείπων. Περὶ τὸ λυκαυγὲς μόλις ἀνεπαύθη πλειότερον. Καὶ, ὅτε τοῦ καταράτου σαλεπισιπώλου ἢ ἀξυτάτη φωνὴ τὸν ἀφύπνισεν, ἀφῆκε βαθύτατον στεναγμὸν. Ἡδίστον ὄνειρον τὸν κατέθελεγεν: ἔβλεπεν ὅτι ἐξεδόθη νέκ ἐφημερίς, ὑπὸ τὸν τίτλον «Σὲ λατρεύω», ὅτι τὸ κφεῖον τοῦ Ἰλισσοῦ μετωνομάσθη «Σὲ λατρεύω», ὅτι ἐπλήρουν τὰ κέντρα τῆς πόλεως θεατρικὰ προγράμματα, ἀναγγέλλοντα τὴν παράστασιν νέου δράματος «Σὲ λατρεύω», ὅτι εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐδίδετο χορὸς καὶ εἰσήγετο νέον θάλας τοῦ συρμοῦ, τονισθὲν ὑπὸ τοῦ μουσουργοῦ κ. Πολίτη, καὶ κελούμενον «Σὲ λατρεύω», ὅτι τέλος πάντων ἢ γλυκυτάτη αὐτὴ φράσις ἐπλήρου τὸν κόσμον ὅλον ὦ, ποῖας ἀδυναμίας ἔχει ἢ ψυχῆ, ποῖους ἰδιοτρόπους οἴστρους ἢ καρδίαν, ἢ νεκρά, ἢ παρθένος καὶ κατὰ πρῶτον ἐρώσα καρδία!

Ἐοιδώωρος ἦτο ἤδη τελείως εὐδαίμων. Οὔτε εἶχεν, οὔτε ἐγνώριζε, τί ἄλλο πλέον νὰ ποθήσῃ. Τὴν ἠγάπα καὶ τὸν ἐλάτρευεν, ἰδοὺ τὸ πᾶν. Αἱ ἡμέραι των διέρρεον ἐν ἐκστάσει ἀγγέλων. Τὰς καρδίας των ἐπλήρου μέχρι στεφάνης γλυκυτάτη εὐδαιμονία, καθ' ἐκάστην στιγμήν ζωπουρουμένη καὶ ἀνανεουμένη ἐκ θείων χιμαριῶν καὶ παλμῶν.

Ἐοιδώωρος ἐγένετο βρεβώδης καὶ φιλέρημος. Οὐδὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ἐκλύσῃ πρὸς τὸν ὑπόλοιπον κόσμον. Τὸ πᾶν τοῦ ἦτον ἢ Ῥό-

ΛΕΩΝ ΓΑΜΒΕΤΤΑΣ

ζα. Οί φίλοι του τὸν ἔβλεπον πολλάκις βεμβάζοντα εἰς τὸν Ἰλιστὸν καὶ τὸν Βασιλ. κῆπον ἐν θαθείᾳ ἀφαιρέσει. Πλὴν πρὸς οὐδένα ποτὲ ἠνέωξε τὴν καρδίαν του. Εἶνε μυστηριώδης ὁ θαθὺς καὶ ἀληθὴς ἔρωσ· Ζῆ, ὡς ὁ Οὐγολίνος, δάκνων τὰς σάρκας του. Ὁ ἄλλος ἐκεῖνος, ὁ κομπαστὴς καὶ φλύαρος, εἶνε ψευδὴς καὶ κάπηλος ἔρωσ. Ἐπὶ ἔτη δλόκληρα ὁ Διόδωρος δὲν ἠδυνήθη ν' ἀτενίσῃ τὰ προσφιλῆ του τοπαῖα, ὅπου τὸ πρῶτον εἶδε τὴν Ῥόζαν, καὶ ὅπου τῇ ἔδωκε τὸ ὠραῖον ἀνθύλλιον, χωρὶς νὰ στενάξῃ ἐκ θαθέων ψυχῆς ἠδύτατα. Ἠγάπα περιπλοῶς τοὺς ἀστέρους καὶ πρὸ πάντων τὴν Σελήνην, διότι ἐνόμιζεν, ὅτι διὰ τῶν ἀκτίων της οἱ ὀφθαλμοί του συγκοινωνοῦσι μετὰ τῶν τῆς Ῥόζας του. Μίαν δὲ ἐσπέραν σεληνοφεγγῆ, τῇ ἔλεγεν. «εἶσαι λαμπρὰ καὶ ὠραία, ὦ θασίλισσα τῆς νυκτός. Ἄλλ' ἂν προβάλῃ ἡ Ῥόζα μου, μὲ ἐν της βλέμμα καὶ ἐν μειδίαμα, ἅτινα ἔλμπον εἰς τὴν μαρμαίρουσαν μορφὴν της, ὅτε μοι εἶπε «Σὲ λατρεύω!»», εὐρὲ νέφη νὰ κρυβῆς, διότι θὰ λάμψῃ θὰ θαμβωθῇ ὁ κόσμος ὅλος, ὡσεὶ χιλιάδες ἡλίων ἀνέτελλον συγχρόνως εἰς τὸν Οὐρανόν!» Ἄλλοτε προσήλου τοὺς ὀφθαλμοὺς θαθείως εἰς τὸ ἄπειρον κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἄλλοτε ἐμονολόγει ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ Παρθενῶνος, αἰωρούμενος διὰ τῆς φαντασίας εἰς ἄλλους καιροὺς καὶ κόσμους, καθ' οὓς ἐπόθει νὰ ἔξῃ μετὰ τῆς Ῥόζας του.....

Ὁ Διόδωρος ἔβλεπε συνεχῶς τὴν φίλην του παρὰ τῇ κ. Ἐλμίνᾳ συνήθως. Εἶχε καταστῆ δι' αὐτὸν ἀτμοσφαιρικός ἀγρ. Μίαν ἡμέραν, ἂν δὲν τὴν ἔβλεπεν, ἐφοβεῖτο ὅτι θ' ἀποθάνῃ ἐξ ἀσφυξίας. Ὁμοίως δὲ ἐπαθαίνετο καὶ ἡ Ῥόζα. Ἦθελε νὰ γνωρίζῃ εἰς πᾶσαν ὥραν καὶ στιγμήν, ποῦ εὐρίσκεται ὁ φίλος τῆς ψυχῆς της. Ἐζήτησε μάλιστα καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ἀντίγραφον τοῦ προγράμματός τῶν πικραδύσεων τῆς Σχολῆς. Τόσον ἡ ὑπαρξίς της συνεδέετο ἢ ἀκριβέστερον συνεχέετο μετὰ τῆς τοῦ Διοδώρου, ὥστε, ὅτε μίαν ἡμέραν φίλη τις τὴν ἐκάλεσεν εἰς περίπατον εἰς τὰς 5 μ. μ., ἡ Ῥόζα ἀπεκρίθη, ἀφρηρημένη «ὄχι εἰς τὰς 5. Με συγχωρεῖτε. Ἐχομεν Καλλιγᾶν 5—6!»

Ὁ Διόδωρος ἐσχετίσθη μετὰ τῆς οἰκογενείας τῆς Ῥόζας διὰ τῆς κ. Ἐλμίνας. Ἐκτὸς τούτου μετόκησεν εἰς ἕτερον δωμάτιον, τυ-

χαίως κενώθην, πλησιέστερον τῆς φίλης του καὶ ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ ὁποίου ἔβλεπε τὴν Ῥόζαν, ποτίζουσιν τὰ ἄνθη ἐν τῷ δώματι τῆς οἰκίας της.

Ἐβλέποντο καὶ ἐλατρεύοντο. Καὶ, ὅπως ὁ Βολωνιακὸς λίθος, περὶ οὗ λέγεται, ὅτι ἐκτιθέμενος εἰς τὸν ἥλιον, διαπερᾶται ἀπὸ τὰς ἀκτίνας του καὶ λάμπει οὕτω καὶ νύκτα, οὕτω καὶ ἐκεῖνοι, χωριζόμενοι ὑπὸ ζωηροτάτας ἐντυπώσεις καὶ ἐμπνεύσεις, ἐνόμιζον, ὅτι καὶ ἐπὶ πολὺ ὕστερον ἔβλεπον ἀλλήλους, ὡσεὶ πάντοτε ἦσαν μαζῆ.

Ἔχει παρατηρηθῆ, ὅτι πολλάκις ἐρασταὶ ἐπαναλαμβάνουν πρὸς ἀλλήλους μυριάκις τὴν φράσιν «Μ' ἀγαπᾶς;» πρὸς θεραπείαν ἀορίστου τινὸς ἀνάγκης ἢ φόβου τῆς ψυχῆς. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν συνέβαινε μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὑπάρξεων. Τόσον ἦσαν πλήρεις πεποιθήσεως αἱ καρδίαι των, ὥστε οὐδέποτε ἠρώτων ἀλλήλους περὶ τούτου, οὔτε ἐγνώριζον τί ἐστὶ ζηλοτυπία. Μίαν δὲ ἡμέραν ὁ Διόδωρος ἠρώτησεν αὐτὴν, «Ζηλεύεις Ῥόζα μου;» καὶ ἡ Ῥόζα διεπράχθη εἰς ὀξύτατον γέλωτα. Δὲν εἶχον ἐλπίδας, οὔτε ὁμίλησάν ποτε περὶ τοῦ μέλλοντος. Ἡ ἐλπίς εἶνε ἡ προσδοκία μελλούσης εὐτυχίας καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἐν τῷ παρόντι πανευδαίμονες. Οὐδέποτε ὁμίλησαν οὐδ' ἐφαντάσθησαν νὰ ὁμιλήσωσι περὶ γάμου των. Ἦρκει αὐτοῖς, ὅτι ἐλατρεύοντο, ὁ δὲ γάμος τοῖς ἐφάνετο σκαιά τις πεζότης.

Αἱ ψυχαὶ των ἔζων ἐν ἀτμώδει τινὶ καταστάσει. Αἱ ὄψεις των ἐχρωματίζοντο ὑπὸ διαρκoῦς φαιδρότητος καὶ ἀφελείας. Οὐδέποτε ἐσχιδιάσαν τι διὰ τὴν ἐπαύριον. Αἱ συνεντεύξεις των ἦσαν πνοαὶ ἑωθινῆς αὔρας. Οὐδεμίαν τῶν ἀπείρων ἐκείνων, μικρῶν ἢ μεγάλων τοῦ ἔρωτος ἀλγηδόνων ἔθλιψε ποτὲ τὴν καρδίαν των.

Μόνον ἢ μετ' ἄλλων εἰς συναναστροφάς, διασκεδάσεις, περιπάτους, πάντοτε ἐν τῇ αὐτῇ ἐτρούφων εὐδαιμονίᾳ.

Ἡὐδαιμόνουν, ὡς ἄγγελοι.

V

Τὰς ἐσπέρας των διήρχοντο μαζῆ συνήθως παρὰ τῇ κ. Ἐλμίνᾳ εἰς ἡδίστας, οἰκογενειακὰς ἐσπερίδας. Ἡ Ῥόζα ἦτο πάντοτε τῆς

συναναστροφῆς ἢ ἀνδῶν. Τόσον εὐμολπον ἦτο τὸ ἄσμα τῆς, ὥστε ἡ ἐξαδέλφη της Σοφία τὴν ἀπεκάλει ἀηδόνι. Ὅτε ἦδεν ἡ Ῥόζα, οὐδὲν ἄλλο στόμα ἤνοιγεν, ἢ μᾶλλον ἦσαν ὄλα ἀνοικτὰ διὰ νὰ πίνωσιν ἀπλήστως τὸ μέλι τοῦ κελυθμάτος της. Μίαν ἐσπέραν ἡ Σοφία ἀνεγίνωσκεν εἰς ἐπήκοον ὄλων τὸ μυθιστόρημα «Ματθίλθη» ἐν συγκινήσει, ἧς συνεμερίζοντο οἱ ἀκροαταί. Ἀλλ' ἡ Ῥόζα, λαθούσα, λαμβάνει τὴν κιθάραν καὶ ἕδει γλυκύ τι ἄσματιον, ὅπερ συνείθιζε καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ἀπαντῶσιν οἱ στίχοι.

«Τὸ φίλι ἐὲν εἶναι κρῖμα.

Εἶναι πρᾶγμα φυσικόν» . . . .

Ἡ κιθαροδία παρεγκώνισε τὸ μυθιστόρημα πρὸς λύπην τῆς ῥομαντικῆς Σοφίας καὶ ἄπλετον χαρὰν ὄλων τῶν ἄλλων. Ἡ Σοφία, ὀργίλη, τῇ ἐπιθύρσειεν εἰς τὸ οὖς «εἶσαι ἀδιάκριτος ἐξαδέλφη μου!» Καὶ ἡ Ῥόζα τῇ ἀπεκρίθη. «Τί μὲ μέλει! εἶμαι τόσον εὐτυχῆς ἐγὼ καὶ δὲν θέλω ν' ἀκούω τοιαύτας ἀηδίας!» — «Ἡ Ματθίλθη ἀηδία; Σᾶς συγχαίρω!» — «Εὐχαριστῶ. Ἀλλὰ τί τὸ θέλεις ἐξαδέλφη μου! Δὲν μ' ἀρέσειν' ἀποκοιμῶμαι εἰς τὰς συναναστροφάς!»

Περιττὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ κυρία Ἐλμίνᾳ καὶ ἡ κ. Σοφία, αἱ μᾶλλον συναναστρεφόμεναι τὴν Ῥόζαν, εἶχον κἄτι ἀμυδρῶς ὑποπεύσει. Ἡ κ. Σοφία μάλιστα παρετήρει, ὅτι ἡ Ῥόζα ἐκόσμει τὸ στῆθος μὲ ὁμοίον τι πάντοτε ἀνθύλλιον, ἐφ' οὗ ἠδέως προσηλοῦτο τοῦ Διοδώρου τὸ βλέμμα. Ἀλλ' ἡ δειλία καὶ ἄκρα τούτων προφύλαξις δὲν εἶχε δώσει εἰς ἐκείνας ἀφορμὰς πλειόνων ὑπονοιῶν.

Ἐν τούτοις μίαν Κυριακὴν τοῦ Νεβρίου ἡ κ. Ἐλμίνᾳ ἀνήγγειλε τῷ Διοδώρῳ, ὅτι ἡ Ῥόζα, κακοδιαθετοῦσα ὀλίγον, ἐκάλεσεν αὐτὴν διὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην παρ' αὐτῇ εἰς συναναστροφὴν.

— Πηγαίνομεν μαζῆ, Διόδωρε; προσέθηκεν.

Ὁ Διόδωρος εἶχεν ἰδιαιτέραν πρόσκλησιν. Ἀλλὰ προσποιήθη ἀφέλειαν καὶ ἄγνοιαν καὶ ἠρώτησε.

— Χωρὶς νὰ προσκληθῶ;

— Δὲν πειράζει, διότι εἴμεθα πολὺ γνώριμοι μὲ τὴν οἰκογένειαν αὐτὴν. Ἀλλως τε θὰ μὲ συνοδεύσης.

— Ἄς ἦναι. Σᾶς προσεκάλεσε θεοβίως ὁ θεὸς της.

— Ὁ θεός καὶ ἡ θεία τῆς λείπουν πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν εἰς Κόρινθον.

— Καὶ μένει μόνη ἡ κ. Ῥόζα;

— Ὅχι τὴν συντροφειάει πάντοτε ἡ ἐξυδέλφη τῆς καὶ ὁ μικρὸς ἀνεψιός τῆς.

— Πιθανὸν νὰ ἔλθω.

— Ὁχι πιθανόν! Θὰ μὲ υποχρεώσης πολὺ. Κακοδιαθετεῖ ὁ Μίνως καὶ δὲν ἔχω καθυλιέρον.

— Καλὰ λοιπὸν θὰ ἔλθω.

— Εὐχαριστῶ.

— Καὶ ποῖαν ὥραν θὰ πηγαίνωμεν;

— Εἰς τὰς 8' μοὶ περὶ γαίην ἡ Ῥόζα.

— Εἰς τὰς 8 παρὰ τέταρτον θὰ ἔμει ἐδῶ. Χαίρετε.

— Au revoir.

— Ὁ Διόδωρος ἀπῆλθεν εὐφρόδουτος. Πρὶν ἢ διαβῆ δὲ τὸν οὐδὸν τῆς ἐξωθύρας ἡ κ. Ἑλμίνια τῷ ἐφώνηξε.

— Διόδωρε, εἰς τὰς 8 παρὰ τέταρτον σὲ ἀναμένω.

— Πολὺ καλὰ. Θὰ ἔμει ἐδῶ.

Τὴν 8ην ὥραν ἡ κ. Ἑλμίνια καὶ ὁ Διόδωρος ἀνῆρχοντο τὴν οἰκίαν τῆς Ῥόζας.

Ἡ Ῥόζα καὶ ἡ κ. Σοφία ἐδεξιώθησαν αὐτοὺς, ὅταν εὐγενῶς, τοσούτῳ καὶ φιλικῶς.

Εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς συναναστροφῆς, φωτιζομένης λαμπρῶς ὑπὸ μεγάλης πετρελαιολυχνίας. Ἡ θερμάστρα ἀνέδιδε πολὺ πῦρ καὶ ἡ ἀτμοσφαιρὰ τοῦ δωματίου ἦτο χλιαρὰ καὶ ἠδυπαθῆς, μυροβολοῦσα ἐκ δύο μεγάλων τρυφερῶν ἀνθοδεσμῶν, κειμένων ἐπὶ τῆς ἐν τῷ μέσῳ εὐμεγέθους τραπέζης.

Ἐκάθησαν κύκλῳ αὐτῆς. Ὁ Διόδωρος ἦτον, ὡσεὶ μέθυτος ἐκ τῆς χριστῆς του. Ἡ Ῥόζα ἔκαμνεν, ὡς τρελλή.

Ὁμίλουν, ἐλογόπαιζον, ἤστεινόντο, ἀπήγγελλον στίχους καὶ ποιημάτια, διηγούντο μικρὰ ἀνέκδοτα, ἔπαιζον καὶ ἡ ὥρα παρήρατο.

Ἡ ὑπερέτρα ἐκόμισε φροῦτα καὶ ραβανί, εἰς τὰ ὁποῖα ἔκαμνεν ἐφοδὸν ὁ Μάντης, ὁ μικρὸς τῆς Ῥόζας ἀνεψιός.

— Pas trop du zèle! ἀνόητε τῷ παρετήρησε σοβαρῶς ἡ κ. Σοφία.

— Κατὰ τὰς περιστάσεις! προσέθηκεν ὁ Διόδωρος μειδιῶν.

— Καλὲ, μεταξύ μας εἴμεθα, ὑπέλαθεν ἡ κ. Ἑλμίνια. Ἄφετε, παρακαλῶ τὴν ἐθιμοτυπίαν. Τί ὄγε, Μάντη μου, ἐλεύθερα.

— Ἐγὼ δὲν ξεύδω Ἰταδικά, θεῖτσα' δός μου διγάκι ραβανί! εἶπεν ὁ Μάντης, ὅστις ἦτον ὀλίγον τραυλὸς καὶ πάντα, ὅσα δὲν ἐνόει, ἔλεγεν, ὅτι ἦσαν Ἰταλικά.

— Ἐχει δίκαιον τὸ παιδί, προσέθηκεν ἡ Ῥόζα. Καὶ θὰ συνομολογήσης, ἐλπίζω — ἐξηκολούθησεν ἀποτεινομένη πρὸς τὴν ἐξυδέλφην τῆς — ὅτι πᾶν λόγιον δὲν ἐφαρμόζεται παντοῦ καὶ πάντοτε.

— Δὲν συμφωνῶ ἀπεκρίθη μετὰ δογματικοῦ στόμφου ἡ κ. Σοφία. Ἐχω πλειοτέραν σοῦ πείραν τοῦ κόσμου καὶ ἐπιμένω, ὅτι αὐτὸ τὸ ρητὸν, πανταχοῦ καὶ πάντοτε πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται. Εἶνε ὠφέλιμον εἰς πᾶσαν περίστασιν, εἰς τὰ γλυκίσματα, εἰς τὴν φιλαρέσκειαν, εἰς τὴν εὐφυολογίαν, εἰς τὴν φιλοδοξίαν, εἰς ὅλα καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἔρωτα.

Εἰς τὴν τελευταίαν λέξιν ἡ Ῥόζα καὶ ὁ Διόδωρος ἠρυθρίασαν ἀκουσίως. Ἀλλὰ προσεποιήθησαν θάρρος καὶ ἀφέλειαν.

— Καὶ τίνα σχέσιν ἔχει τὸ ρητὸν σου μὲ τὸν ἔρωτα; ἠρώτησεν ἡ Ῥόζα ὑπέρυθρος.

— Καὶ πολλήν, φιλτάτη μου, ἀπεκρίθη ἡ Σοφία. Ἄν θέλῃς μάλιστα, εἰς τὸν ἔρωτα δὲν χρειάζεται ποσῶς ζήλος, διότι εἶνε τρελλὸς καὶ ἰδιότροπος. Ἡ δὲ φίλη μου ἡ Ἀερόπη μοὶ ἔλεγε προχθές, ὅτι εἶνε καὶ τυφλὸς, ἀφ' οὗτου ἤκουσεν, ὅτι γερμανὸς ἰατρὸς ἠγάπησέ ποτε καὶ ἐνυμφεύθη μίαν ἀράπισσαν!

— Ὁ ἔρωτος εἶνε τυφλὸς καὶ ὁ ἰατρὸς ἦτο θεότυφος! λέγει μειδιῶσα ἡ κ. Ἑλμίνια. Ἀκούεις ἐκεῖ ἀράπισσαν! Μὰ τότε, ὅταν πηγαίνῃς εἰς τοὺς κήπους, δικτὶ δὲν κόπτεις μολόχας, ἀλλὰ προτιμᾷς τὰ βόδα; ἐγὼ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ διευθύνῃ ἡ καλαισθησία καὶ ὁ νοῦς.

— Καὶ ἡ καρδία; ὑπέλαθεν ὁ Διόδωρος.

— ὦ, ὦ, ἡ καρδία! Ἡ καρδία εἶναι ἐν μικρὸν παιδίον, ἀποκρί-

νεται ἡ κ. Σοφία ὅπως τὴν μάθησ. Δίδε του στερεάν τροφήν, δίκαι-
ταν καὶ ὕπνον, νὰ ἔχη υγιάν. Δίδε του ζαχαρικά, κράτει αὐτὸ
ἄϋπνον, νὰ τοῦ σαπήσουν τὰ δόντια, νὰ παθιάσῃ. Σκέπτεται,
γνωρίζει ποτὲ, τί κίρνει ἡ καρδιά; . .

— Μὲ συγχωρεῖτε! διέκοψε, δειλὴ πως ἡ σιγῶσα Ρόζα. Ἐγὼ
δὲν γνωρίζω ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα. Ἄλλ' ἀκούω, ὅτι οὐδὲν γλυ-
κύτερον τοῦ ἔρωτος.

— Καὶ ἐγὼ σοὶ λέγω, ἐπαναλαμβάνει ἡ κ. Σοφία, ὅτι οὐδὲν αὐ-
τοῦ πιερότερον. Βλέπεις τὴν θάλασσαν τὴν πρώτην καὶ ἐκ τῆς
ἀκτῆς ἤρεμον καὶ νομίζεις, ὅτι εἶνε ὅλη καὶ πάντοτε γλυκεῖα
καὶ μαλακὴ, ὡς βρέφος. Νὰ ἀναχθῆς, ἀηδόνι μου, εἰς τὸ πέλαγος,
νὰ φυσῶσι λυσσαλέοι οἱ ἄνεμοι, νὰ σὲ κτυποῦν κύματα μεγάλα,
ὡς βουνα, νὰ ναυτιᾷς νὰ πνίγησαι, εἰς τρικυμίας, νὰ παλαίης μό-
νη καὶ ἔρημος μὲ ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως, ν' ἀναμένῃς σω-
τηρίαν καὶ σωτηρία νὰ μὴ φαίνηται, νὰ ἐπικαλῆσαι τὸν Θεὸν καὶ
νὰ σοὶ ἀποκρίνηται τῶν κυμάτων ὁ ἀφρός, νὰ χάνῃς τὸν νοῦν σου
καὶ τότε . . . . καὶ τότε, Ρόζα μου, ἐλθὲ νὰ μ' εἴπῃς, «Οὐδὲν τοῦ
ἔρωτος γλυκύτερον!»

— Ὅπως τὸν σπουδάσῃ κανεὶς, παρετήρησε μετὰ λεπτῆς τι-
νὸς χειρεκκικίας ὁ Διδώωρος. Ἄν ὅλα αὐτὰ δὲν ἦνε ὑπερβολαί, θὰ
ἦνε ὅμως ἐξαιρέσεις ἀτυχεῖς. Ἐγὼ, ἐξηκολούθησε, παρατηρήσας
τὴν συμπαθῶς ἀτενίζουσαν αὐτὸν Ῥόζαν, ἐγὼ, κ. Σοφία, συμφωνῶ
μὲ τὴν ἐξαδέλφην σας. Ἀνέγων δὲ εἰς ἐν ὠραῖον βιβλίον, ὅτι, ἐὰν
οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἐρῶν εἰς τὸν κόσμον, ὁ ἥλιος θὰ ἐσβύνετο.

— Αὐτὰ εἶνε λόγια τοῦ ἀέρος, φίλε μου, προσέθηκεν ἡ κ. Σο-
φία, κινῶσα τὴν κεφαλήν. Πολὺ, ποῦ τὸν μέλει τὸν ἥλιον διὰ τὸν
ἔρωτα! . . . Ἐγὼ πάλιν ἀνέγων εἰς ἐν ἄλλο βιβλίον, ὅτι ὁ ἔρως
εἶνε ἕνας καλὸς ἀνθρωπίσκος ἀπὸ μάρμαρον, ἢ ἀπὸ πορσελάναν ἢ
ἀπὸ γύψιν, μὲ μίαν θελονοθήκη καὶ μὲ πτερὰ εἰς τὸν ὦμον καὶ
ἔχει ἐν μανθῆλιον ἀπὸ πατίσταν διὰ τὰ μάτια του! . . .

Ἐμεσολάβησαν στιγμαὶ σιωπῆς.

Ἡ Ῥόζα, βλέπουσα τὴν κ. Σοφίαν, ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν «Τί κα-
κία ἀφόρητος!» ὁ Διδώωρος διανοεῖτο «εἰς τί σχολεῖον νὰ ἐδιδά-
χθῃς ἄραγε αὐτὰ, δυστυχῆ Σοφία!» Ἡ δὲ Σοφία, «Στοιχηματί-

ζω, Ἐλμίνα μου, ἐψιθύρισε εἰς τὴν παρκαθημένην φίλην της, ὅτι
αὐτοὶ οἱ δύο ἀγαπῶνται!» Ἡ κ. Ἐλμίνα ἐμειδία.

Ἡ ὑπηρετρία ἔφερε τὸν καφὸν πρὸ μιᾶς στιγμῆς.

— Γελάτε θεθαίως, κ. Ἐλμίνα, μὲ τὰς ἀπαισιοδοξίας τῆς φί-
λης σας. Δὲν εἶναι ἀληθές; εἶπεν ὁ Διδώωρος.

— ὦ, ὅχι! ἀπήντησε ζωηρῶς. Ἐγὼ δὲν ἔχω συμφέρον νὰ πο-
λυναμιγνύωμαι εἰς αὐτά. Χαίρω μόνον, διότι ὁ καφὸς σας ἔχει
ψυχῆν.

— Δὲν σὰς ἐννοῶ.

— Νά! αὐτὴ ἡ ἐπιπλεύουσα εἰς αὐτὸν πομφόλυξ λέγεται ψυχὴ
Μ' ἐννοεῖτε τώρα;

— Ὅχι ἀκόμη.

— Καὶ αὐτὴ ἡ ψυχὴ δηλοῖ, ὅτι ἔχετε ἄλλην τινὰ ψυχὴν, ἥτις
σὰς λατρεύει καὶ εἰσθε εὐτυχῆς. Τώρα ἴσως μ' ἐνοήσατε.

— Σχεδὸν οὔτε τώρα! εἶπε, θεθασμένως καὶ πως θορυβηθεὶς ὁ
Διδώωρος.

— Τότε λοιπόν . . . . λόγια τῶν γυναικῶν! ἐφώνησεν εὐστρό-
φος ἡ κ. Ἐλμίνα. Ἄς ἔχη καθεὶς τὴν ἰδέαν του καὶ ἅς μᾶς εἴπῃ
ἡ Ρόζα κανὲν τραγουδάκι.

— Εὐχαρίστως, εὐχαρίστως! εἶπεν ἡ Ρόζα, ἀμέσως καὶ λαμ-
βάνουσα τὴν κιθάραν της, μὴ βλέπουσα τὴν στιγμὴν νὰ διακόψῃ
τὴν ἐρωτικὴν συζήτησιν.

— Καὶ τί τραγοῦδι σοὶ ἀρέσκει ἐξαδέλφη μου; ἠρώτησε χα-
ρίεσσα τὴν κ. Σοφίαν.

— Ὅ,τι θέλεις! ὅλα, ὅσα τραγουδεῖς, μ' ἀρέσουν, ἀηδόνι μου.

— Πόσον εἶσαι πάντοτε καλὴ καὶ ὑποχρεωτικὴ! ἐπανέλαβεν
ἡ Ῥόζα, τονίζουσα τὴν κιθάραν της.

— Τί λόγος! προσέθηκεν ἡ κ. Σοφία, συσπῶσα τὰ χεῖλη καὶ
διαστέλλουσα τὰς ὀφθαλμοὺς.

— Τὸ τραγοῦδάκι, Ῥόζα, τὸ τραγοῦδάκι! ἀνεφώνησεν ἡ κ.
Ἐλμίνα.

— Μπᾶ! ἐχάλασε μία χορδὴ. Τὸ λά δὲν συμφωνεῖ.

— Ἐλα τώρα καὶ σύ! εἶπεν ἡ κ. Σοφία ὁ Παγαίνης ἔπαιζε
μὲ μίαν καὶ μόνην.

— Ἄς ᾗνε λοιπὸν, ἀπήντησεν ἡ Ῥόζα, πορφυρόχρους· καὶ οἱ ἄβροὶ τῆς δάκτυλοι ἐθίξαν τὰς χορδὰς καὶ ἡ κιθάρα ἀφῆκε γλυκεῖς στεναγμούς. Εἶτα ἐπλήρου τὴν αἴθουσαν ἠδυπαθῆς ἀρμονία, καθιδύουσα τὸν Διόδωρον, καὶ, ὡς ἀπὸ λάρυγγος ἀηδόνος, διέχθη φωνὴ εὐμολπος, λιγυρὰ καὶ περιπαθεστάτη.

Τὴν ἤκουον ἐξεστηκότες καὶ ἡ Ῥόζα ἔψαλλεν.

* Ἀχ θείω, σὴν πουλί,
Κ' ἐγὼ νὰ κελλαδέτω...
Νεότης μου τραλλή,
Γιὰ δὲν γυρίζεις πίσω;

«Θυμᾶς» ἔναν κειρὸ;
Στὰ χόρτα τ' ἀνθισμένα
Ἔστηναμε χορὸ
Πουλὶ ξηλογιασμένα.

«Παρέκ' ἡ Θεωνώ
Μᾶς ἔκοβε λουλουῖα
Καὶ σκοῦσε τ' ἄρπανό
Ἄπ' τὰ πολλὰ τραγουῖα.

Περρρρήφημα, ἀηδόνι μου,! διέκοψεν ἡ κ. Ἑλμίνια, χειροκροτοῦσα.

— Εἶσαι τετάρτη χάρις, προσέθηκεν ἡ κ. Σοφία.

* Ἐκεῖ, σὴν Ἰλισσό,
Στοὺς κήπου: θράδου-θράδου,
Μ' ἔνα πουλί χρυσό
Γυροῦσα στὸ σκοτάδι.

Ἐὸ Διόδωρος ἐδάκρυεν ἐκ συγκινησέων.

* Ἐπρόβιλλεν αὐτὸ,
Κρυβόταν τὸ φεγγάρι.
Ἐπαίζαν τὸ κρυφτό
Μὲ νάζι καὶ μὲ χάρι!.....

Ἰσχυρὸς κρότος τῆς ἐξωθύρας διέλυσε τὴν μαγαίαν τῶν κύκλων τῶν.

Ἡ Ῥόζα, ἀφείσα τὴν κιθάραν, ἠνέωξε τὸ παράθυρον καὶ πρὶν ἢ προλάβῃ νὰ ἐρωτήσῃ, τίς εἶνε, ἤκουσε θραγγνώδη φωνὴν καὶ στρέψασα, εἶπε κάτωχρος.

— Ὁ θεῖος!!!

— Τί ὦρα εἶνε, κ. Διόδωρε; ἠρώτησεν ἡ κ. Σοφία.

Ἐὸ Διόδωρος εἶδε τὸ ὠρολόγιόν του καὶ εἶπε «Δώδεκα».

— Δώδεκα κ κ;!! ἐφώνησεν ἐκπληκτος ἡ Ῥόζα καὶ, λαβοῦσα κηρίον, ἔσπευσε εἰς τὴν κλίμακα, μηδὲ συγγνώμην ζητήσασα.

— Πῶς κάμνει οὕτως ἡ Ῥόζα; ἠρώτησεν ἡ κ. Ἑλμίνια.

— Δὲν σὰς τὸ εἶπον; ἀπήντησεν ἡ κ. Σοφία, χωρὶς νὰ ἐνοήσῃ τι ὁ Διόδωρος, ὅστις ἐν τούτοις ἐκυριεύθη ὑπὸ αἰφνιδίας λύπης, ὅπως ἐνίοτε ὁ καταγάλανος καὶ μειδιῶν τοῦ ἔαρος οὐρανὸς καλύπτεται ἀπροσδοκῆτως ἀπὸ μαύρας καὶ ἀπαισίας νεφέλας.

— Μετὰ πέντε λεπτὰ ὁ θεῖος καὶ ἡ θεῖα ἀνῆλθον, κεκμηκότες ἐκ τοῦ ὄχληροῦ ταξιδίου, διότι ὁ καιρὸς ἦτο βροχερὸς καὶ ἀκκτάστατος.

Ἐχαιρετίσθη τὸς ἐν τῇ αἰθούσῃ καὶ διηγήθησαν ἐν ὀλίγοις τὰ τοῦ ταξιδίου τῶν, καὶ ὅτι ἕκτακτος ἀφορμὴ ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ταχύνωσι τὴν ἐπάνοδον. Ἡ κ. Ἑλμίνια δὲν παρέλειψε νὰ ἐκφοράσῃ τὴν χαρὰν τῆς, ὅτι ἔτυχε νὰ ᾗνε ἐκεῖ τότε πρὸς διασκέδασιν τῆς Ῥόζας, ἣτις ἦτον ὀλίγον κκοδιόθετος καὶ νὰ λάβῃ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ τοὺς ὑποδεχθῇ καὶ αὐτή.

Μετὰ ἐν τέταρτον ἡ κ. Ἑλμίνια καὶ ὁ Διόδωρος ἠγάθησαν καὶ ἀπῆλθον.

Ἐὸ Διόδωρος τὴν συνώδευσε μέχρι τῆς οἰκίας τῆς. Καθ' ὁδὸν συνωμίλουν. — «Εἶδες τί ὦρα κἄ ἐπεράσαμεν; — Ἀλήθεια, ἀλλὰ πῶς ἐτελειώσαμεν! — Πόσον γλυκὰ τραγουδεῖ ἡ Ῥόζα! — Εἶνε ἄγγελος, κ. Ἑλμίνια! — Καλὰ μοὶ τὸ ἔλεγε καὶ ἡ Σοφία! — Τί σὰς ἔλεγε; — Μοὶ ἔλεγε..... μοὶ ἔλεγε..... τίποτε δὲν μοὶ ἔλεγεν. — Εἶνε σπουδαῖον καὶ ἀπόρητον; — ὦ, ὦχι. Νὰ, μοὶ ἔλεγεν, πῶς ἐνόησεν, ὅτι εὐρίσκει; τὴν Ῥόζαν ἄγγελον! — Καὶ; — Καὶ..... καὶ αὔριον τὰ σπουδαῖα!.....

Ὅτε δὲ Διόδωρος ἀπῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἦτο μία μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἡ καρδία του ἐπαλλε σφοδρῶς ἐκ τῶν ἡδίστων συγκινήσεων τῆς συναναστροφῆς, ἡ φαντασία του ἀνέπλαττε παραδείσους εὐδαιμονίας, ἐμονολόγει, παραληρῶν, ἡ κεφαλή του ἐπύρεσσε καὶ εἰς τὰ ὄψα του ἤχει γλυκύτατον τὸ ἄσμα τῆς Ῥόζας καὶ ἰδίως ἡ στροφή,

• Ἐκεῖ στὸν Ἰλισσό,
Στοὺς κήπους βράδου-βράδου.
Μ' ἕνα πουλί χυσοῦ
Γυρνοῦσα στὸ σκοτάδι» . . .

VI

Ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ νέου του δωματίου ὁ Διόδωρος, ἔβλεπεν, ὡς εἴρηται, τὸ δῶμα τῆς οἰκίας τῆς φίλης του. Ἡ Ῥόζα ἐγένετο σφόδρα φιλανθρώς καὶ συνεχῶς ἀνέβαινε τὸ δῶμα διὰ νὰ ἐπιμεληθῆται τῶν ἀνθρώπων τῆς. Ὁ Διόδωρος εὗρισκε πληκτικὸν τὸ δωμάτιόν του καὶ ἐξήρχετο συχνότατα εἰς τὸν ἐξώστην. Ἐκεῖθεν ἐβλέποντο, ἀντήλασσαν μυρσίους αἰθερίους χαιρετισμούς καὶ ἠὺδαιμόνουν.

Ἄλλ' ἦτον ἤδη Δεκέμβριος καὶ ὁ Διόδωρος, μένων τοσοῦτον εἰς τὸν ἐξώστην, προσεβλήθη ὑπὸ στηθικοῦ κατάρρου, ὅστις περιώρισεν αὐτὸν εἰς τὴν κλίνην του, ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα.

Ἡδαιμόνει αὐτὸς καὶ ἡ Ῥόζα ἠγωνία, ἀγνοοῦσα τὰ αἴτιον τῆς ἀπουσίας του. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας δὲν ἠρώτησε περὶ αὐτοῦ ἐκ φόβου μὴ παρεξηγηθῆ. Ἀλλὰ τὴν τετάρτην ἐπληροφόρηθη παρὰ τῆς κ. Ἐλμίνης, ὅτι κκαροδιχθεῖται. Κκατεθλήθη ἡ τάλινα. Καὶ, ἀφοῦ ἐπὶ τρεῖς ἔτι ἡμέρας εἰς μάτην ἀνέμενε νὰ τὸν ἴδῃ, μετὰ δεινὴν πρὸς αὐτὴν πάλην καὶ μυρσίους δισταγμούς, ἐτόλμησε νὰ στείλῃ τὸν Μάντην εἰς τὸν Διόδωρον, ἕνα μήθη, πῶς εἶνε.

Ὁ Διόδωρος, ἰδὼν τὸ παιδίον, ἐσαίρησεν ἐκ χαρᾶς, ἦν ἐκορύφωσεν ἡ πληροφορία τῆς ἀποστολῆς του. Τῷ εἶπε δὲ, ὅτι ἦτο καλὰ πλέον καὶ ὅτι μετὰ μεσημβρίαν θὰ ἐξήρχετο μέχρι τῆς κ. Ἐλμίνης.

Εἰς τὰς 2 Μ. Μ. ὁ Διόδωρος διήλθεν ἐκ τῆς φίλης οἰκίας. Ἡ

Ῥόζα ἦτον ἐκεῖ. Ἡ ὀλιγοήμερος ἀπουσία τοῦ Διόδωρου εἶχε πληρώσει τὴν καρδίαν τῆς ἀγωνίας καὶ ἤθελε νὰ τῷ λαλήσῃ. Ὅτε δὲ οὗτος, εἰσελθὼν, τὴν ἐχαίρειζεν, ἡ Ῥόζα μετ' ἄκρας προσοχῆς ἐθήκεν εἰς τὴν παλάμην του κᾶτι, ὅπερ ἐκεῖνος ἀκαριαίως καὶ ἀδιοράτως ἀπέκρυψε. Ταῖς διηγήθη ἐν ὀλίγοις τὰ τῆς νόσου του καὶ ἀπῆλθε βιαστικῶς, προφασισθεὶς, ὅτι ὁ ἰατρὸς τῷ εἶχε διατάξει περίπατον.

Ὅτε ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν, ἐχώρησε πρὸς τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως, παρατηρῶν κύκλῳ του ἀενάως, ὡς κλέπτῃς πρωτόπειρος. Ἰδὼν δὲ, ὅτι ἦτο πλέον μόνος καὶ ὑπ' οὐδενὸς παρατηρεῖτο, ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πρὸ μικροῦ ἡ Ῥόζα τῷ ἔδωκεν. Ἦτο μικρὸν τεμάχιον χάρτου, κυλινδροειδῶς τετυλιγμένον, ὡς τὰ ἐν τοῖς ζαχαρικοῖς ἔνστιχα' ὁ Διόδωρος ἠσθάνθη τὴν καρδίαν του, πνιγομένην ἐκ παλμῶν καὶ τὴν πνοὴν του συγκοπτομένην. Ἀνέλιξε τὸ χαρτίον, τρέμων, ἀφοῦ τὸ κατησπάσθη, καὶ ἀνέγνω. « Ἀγγελε φύλαξ μου! Διατί μὲ ἐγκατέλιπες; Πόσον εἶμαι σήμερον εὐτυχής! ὁ Θ. καὶ ἡ Θ. προσεκληθήσαν ἀπόψε παρὰ «τῆς κ. Ἐλμ. εἰς τὰς 8 θὰ ἦμαι μόνη. Ἐλθὲ νὰ σὲ ἴδω. Ἐχω νὰ σοὶ εἶπω πολλά, πολλά, πολλά!»

Ὁ Διόδωρος ἐν ἐκτίτσει κατεπίλησε κατὰ γράμμα τὴν ἐπιστόλιον καὶ τὸ ἔθετο εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν του. Ἀνέμεινε δὲ τὴν ἑσπέραν μετὰ κατὰφλέγοντος πόθου καὶ οἴστρου. Ἀπερίγραπτον εἶνε τί τῷ συνέβαιναν. Αἱ μεσολαβήσασαι ἐξ ὧραι τῷ ἐφάνησαν ἐξ αἰῶνας.

Τὴν 8ην Μ. Μ. ὦραν ἀκριβῶς ὁ Διόδωρος, λιπρόθυμος ἐκ δειλίας καὶ πόθου, διηυθύνθη παρὰ τῆ Ῥόζας. Ὁ καιρὸς ἦν ψυχρὸς καὶ σνεφώδης ὁ ὠραῖος οὐρανὸς τῆς ἡμέρας.

Εὔρε τὴν Ῥόζαν του μόνην, λυσίκομον καὶ ἀνκμίνουσαν. Εἰς τὸ στῆθος τῆς δὲ ἔφερον ἀνθύλλιον τι, μεμιραμένον, ὅπερ ὁ Διόδωρος ἀνεγνώρισεν, ὅτι ἦτο τὸ ἀνθύλλιον του, τὸ ὁποῖον τῇ εἶχε προσφέρει εἰς τὸν Βασιλ. κῆπον παρὰ τῆ λίμνη τῶν κύκνων, καὶ ὅπερ ἡ Ῥόζα εἶχεν ἑκτοτε διαφυλάξει, ὡς τιμαλφές τι καὶ ἱερόν.

Αἱ ἐρώσαι καρδίαι, ὅταν εὐρεθῶσιν ἐλεύθερα, ἔχουν μυστηριώδεις καὶ παραφόρους αὐτοματισμούς. Ὁ Διόδωρος καὶ ἡ Ῥόζα, μδ-

λις εδρέθησαν μαζή και μόνοι, πριν ή χειριστώσιν ἀλλήλους, χωρίς να τὸ σκεφθῶσι, χωρίς να τὸ θέλουν, χωρίς να τὸ νοήσωσι, πῶς συνέθη, ἐξήφιθησαν εἰς τὸν τράχηλον ἀλλήλων, περιεπτύχθησαν σπασμωδικῶς και μυρία ἀντήλλαξαν θερμότητα και γλυκύτατα φιλήματα εἰς τὰ χεῖλη, τὰς παρειάς, τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὸ μέτωπον και τὴν κόμην. Ποιητῆς δὲν ἐφραντάσθη ποτὲ τρυφερωτέραν και συγκινητικώτερον σκηνήν, οὔτε ἐνεπνεύσθη καλλιτέχνης ἐξαισιώτερον και ἀρμονικώτερον σύμπλεγμα. Ἐμειναν ἐν τῇ στάσει ταύτῃ, ἐξεστηκότες και ἀναυδοὶ, ψελλίσκοντες μόνον φράσεις τινάς, ἀς οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀντελήφθησαν. Ἦσαν εἰς τὸ ζενίθ τῆς εὐδαιμονίας!

Μετὰ δέκα λεπτά τῆς ὥρας ἐκάθησαν εἰς τὸ ἀνάκλιτρον. Ἦτένισαν ἐπὶ πολὺ ἀλλήλους, μειδῶντες και ἐν θαλαίᾳ βέμβη. Εἶτα ἐλάλησαν.

— Διόδωρε!

— Ῥόζα μου!

Και τὰ φιλήματα ἐπανελήφθησαν γλυκύτερα και περιπαθέστερα.

— Διόδωρε, πόσον σὲ ἀγαπῶ!

— Ῥόζα μου, πόσον εἶσαι ὠραία και ἐρασμία, πόσον εἶμαι εὐτυχής, ὅταν σὲ βλέπω, πόσον σὲ λατρεύω!

Και τὰ φιλήματα ἐπανελήφθησαν ἔτι γλυκύτερα και ἔτι περιπαθέστερα.

— Δὲν θὰ μ' ἀγαπᾷς πάντοτε και πόσον, ἀκριβέ μου;

— Ὁ ἔρωσ σου μοὶ εἶνε ζωὴ μου, και θ' ἀποθάνω, ὅταν μοὶ λείψῃ. Ὁ ἔρωσ σου μοὶ εἶνε ὁ νοῦς μου, και θὰ τρελλαθῶ, ὅταν στερηθῶ αὐτοῦ. Ὁ ἔρωσ σου μοὶ εἶνε ἡ καρδία και θ' ἀπολιθωθῶ, ὅταν δὲν θὰ μὲ ζωπυρῇ πλέον. Και, ὅταν συλλογιζομαι, ὅτι θὰ μὲ λατρεύῃς, Ῥόζα, αἰωνίως . . . . δὲν θὰ μὲ λατρεύῃς αἰωνίως, Ῥόζα μου;

— «Πόσον μὲ παρηγορεῖς! πόσον καλὰ δμιλεῖς! ἀνεκράζει ὁ ἐξαίρετος Ἄγγριος. Ἦθελες λοιπὸν μὲ ἀκολουθήσει εἰς τὴν ἔρημον;» Ἦ Μήλα τὸν ἐθεώρησε και τῷ εἶπεν «Εἶνε, ὦς, ἐὰν τὸ βράκιον ἔλθῃ εἰς τὸ ἄνθος, τὸ ὁποῖον ἀπέσπασεν ἀπὸ τὴν ὄχθην του και

τὸ ὁποῖον σῦρει, βέρον. «Ἄνθος θέλεις ν' ἀκολουθῆς τὸ κῆμα μου;» Τὸ ἄνθος ἤθελεν ἀποκριθῆ «ὄχι δὲν τὸ θέλω» και ἐν τούτοις τὰ κῆματα θὰ τὸ ὄθουν ἡρέμα πρὸ αὐτῶν.» Διόδωρε, εἶσαι σὺ ὁ Οὐτουζάρ και ἐγὼ εἶμαι ἡ Μήλα τῶν *Νατσαίων*!

Και τὰ φιλήματα ἐπανελήφθησαν αὐτομάτως βραγδῆα, γλυκύτερα και περιπαθέστατα.

Συνετρόφηταν οὕτως ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν εἰς γλυκυτάτα τοῦ ἀγνωστότερου ἔρωτος ἐκτάσεις. Εἶτα ἠθάθησαν ἀκούσιον φόβον, παγερόν, συστέλλοντα τὴν καρδίαν των.

— Ἦ ὥρα παρέρχεται και θὰ πηγαινῶ, Ῥόζα! εἶπεν ὁ Διόδωρος, ἐγειρόμενος, στενάζων, και κάτωχρος.

— Δικτὶ πάλιν φεύγεις; Ποῦ μ' ἀρίνεις; Ἀπήνητησεν ἐκείνη παραληροῦσα.

— Εἶνε 9 και ἀν ἔλθουν, . . . ἐχάθημεν!

Ἦ Ῥόζα ἔμεινε ἀκίνητος και ἀναυδος, ὡς Καρυῆτις τοῦ Παρθενῶνος.

Εἶτα ἐστέναξεν, ἐξερράγη εἰς λυγμοὺς και δάκρυα και τῷ ἠύχθη καλὴν νύκτα.

— Au revoir ἐν δνείρω! ἀπεκρίθη ὁ Διόδωρος.

Τὸν συνῶδευτε, μέχρι τῆς ἐξωθύρας και ἀπεχωρίσθησαν ἐν μέσῳ φιλημάτων παραφόρων, ἠδίστων στόνων και ἀγγελικῶν περιπτύξεων.

Ἦτον ἡ ἐσπέρα τῆς 14 Δεκεμβρίου 1866. Ἐμεινε ἀνεξάλειπτος ἀπὸ τῆς μνήμης των.

Ἦ νύξ πρῆλθε τρικυμιώδης διὰ τὸν Διόδωρον. Ἦγρύπνει, παρελήρει, ἐπεκκλειτο τὴν Ῥόζαν ἀεννάως, ἔκλαιεν, ἐγάλα ἐν ταυτῷ, ὡς παιδίον, ἦδε, ἐθημάτιζε, γλυκυτάτων χιμαριῶν ἔρικιον, ἐστέναξεν και ἐκαίετο ὑπὸ πυρὸς θείου, ὡς ἐν φλογερᾷ καμίνῳ, δι' ὅλης τῆς νυκτός.

VII

Τὴν ἐπαύριον ὁ Διόδωρος ἦτο δύσθυμος. Ἦ προτέρη του νόσος, αἱ συγκινήσεις και ἡ κκοκαριία τῆς προτεραίας, εἰς ἣν εἶχεν ἐν

τῆ μέθῃ τῆς εὐδαιμονίας του ἐκ-εθῆ, καὶ ἡ παθητικωτάτη τῆς νυκτὸς ἀγρυπνία, τῷ ἐπὶ νύκτων ὑποτροπῆν.

Ἐνεθυμήθη τὴν Ῥόζαν καὶ ἠρυθρίασε. Διανοεῖτο ἐν τῇ ἀγνό-τητί του, ὅτι ἡ συνέντευξις τῆς χθὲς ἦτον ἐγκλημα καὶ ὅτι οἱ ἀσπασμοί, οὓς ἀντήλλαξαν, ἦσαν ἀνοσιούργημα. Ἐνόμιζεν, ὅτι εἶχε πέσει εἰς ἀχανῆ ἄβυσσον!

Καὶ ὅμως ἤθελε νὰ τὴν ἴδῃ. Ἐλίμωπτεν ἐν βλέμματι τῆς. Καί-περ κκοδιᾶθετων, ἐξῆλθε. Διῆλθε τῆς οἰκίας τῆς. Ἡ Ῥόζα ἦτον εἰς τὸ παράθυρον. Μόλις ὅμως τὰ βλέμματά των συνητήθησαν. ἐν ἀκαρδί καὶ αὐτομάτως συνεστάλησαν καὶ κατεβ θιάθησαν ὑπ' αἰ-διὺς τὰ βλέφαρα καὶ ἡ Ῥόζα ἔφυγεν ἐκ τοῦ παραθύρου.

Ἐ Διόδωρος διηυθύνθη εἰς τὰ Χρυτεῖα, τὸ προσφιλὲς καὶ θερ-μὸν κέντρον τῆς ζωῆς Πανεπιστημικῆς νεολαίας. Ἐκεῖ εὖρε φί-λον του, ἱατρὸν, ὅστις, ἰδὼν αὐτὸν, κκοδιᾶθετων, τὸν συνεβού-λευσε ν' ἀποσυρθῆ ταχέως εἰς τὴν κλίνην του.

Μετὰ δύο ὥρας ἠσθάνθη ἐλαφρὸν ῥίγος καὶ ἀπῆλθεν οἴκῳ. Ἄλλὰ τὸ ῥίγος ἐδιπλασιάσθη καθ' ὁδὸν, ὅτε εἶδε κλειστὸν τὸ προσφιλὲς τῆς Ῥόζας του παράθυρον. Ὅτε δὲ ἔφθασεν εἰς τὸ δω-μάτιόν του, κατελήφθη ὑπὸ πυρετοῦ.

Ἡ ὑποτροπὴ ἐδείνωσε τὴν νόσον. Δεκαεπτὰ ἀκριβῶς ἡμέρας ἔμεινε κλινῆρης ὁ Διόδωρος. Ἦτον ἀξιοθρήνητος ἡ θέσις του. Ἐ-πασχεν πολὺ, ἔπασχε διττῶς. Ἐνῶ δεινὴ ἐταλαιπώρει ἡ νόσος τὸ σῶμα, κατεβασάνιζε τὴν ἀλγοῦσαν ψυχὴν του ἄλλη νόσος, δεινο-τέρη, ἀδιόρατος εἰς τὴν ὄξυδέρκειαν τοῦ ἱατροῦ. Ὁ ἱατρὸς τῷ εἶχε διατάξῃ αὐστηροτάτην νοσηλείαν. Ἄλλ' ἡ διάγνωσις ἦτον ἑτεροσκελῆς καὶ ἀτελής. Ὑψίστατο μικτόριον ὁ παλιπώρος, μὴ δυνάμενος νὰ καλέσῃ, μηδὲ νὰ ἴδῃ κἄν, τὸν ἱατρὸν, ὅστις, καὶ νεκρὸν ἀκόμη, ἦτον ἱκανὸς νὰ τὸν θεραπεύσῃ. Ἐκεῖνος δὲ μόνον, ὅστις ἐτάζει τὰς ἐρώσεις καὶ ἀλγούσας καρδίας, ἐκεῖνος μόνον γνω-ρίζει, οἷα καὶ ὁπόσα ἔπασχεν ὁ πτωχὸς Διόδωρος!

Ἐδυσφύρει καὶ ἠγωνία ἐρημος καὶ δυστυχίας. Ἐνόμιζεν, ὅτι εἶχε χάσει τὴν ὕψαιν καὶ ἔζη ἐν τῷ σκότει. Ἄνεπλόει τὸ παρελθόν, τὸν Ἰλισσὸν, τὸν Βασίλ. κῆπον, τὰς ἐσπερίδας τὴν Ῥόζαν του, καὶ ἠδύφρανετο διὰ τῶν ἠδίστων αὐτῶν ἀναμνήσεων καὶ ἐφρικία, φο-

βούμενος, μὴ ἀποθάνῃ. Μίαν δὲ στιγμὴν ἡ νοσηλεύουσα αὐτὸν οἰκοδέσποινα του, δεσιδαίμων γραία, καταλαβοῦσα αὐτὸν ἐν τοιαύτῃ παλιρροίᾳ συγκινήσεων, ἐσταυροκοπήθη καὶ εἶπε θλιβερώς τῷ συζύγῳ τῆς. «Καλὲ, θὰ ἔχη δαιμονοπεῖραξιν! εἶδες, ποῦ δὲν ἐφρονάξαμεν τὸν παπᾶ νὰ τὸν διαβάσῃ;»

Ἐ κ. Μίνως καὶ ἡ κ. Ἐλμίνα τὸν ἐπεσκέπτοντο συνεχῶς, τὸν παρεμβούον, τὸν ἐνεθάρρουν καὶ τὸν ἐπεριποιούντο, ὡς τέκνον των. Αὐτοὶ ἦσαν ἡ μόνη του μικρὰ ἀνκοῦφισις. Πλὴν φεῦ, ποῖα περιποιήσις, ποῖα φιλοστοργία ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ τὴν βα-ρυαλγοῦσαν ψυχὴν του, ἀφοῦ ἡ Ῥόζα του εἶχε γείνει ἄφαντος;

Καὶ ἐκεῖνη;

Τὰ αὐτὰ καὶ δεινότερα ἔπασχεν ἡ τάλαινα. Ὅτε ἐπὶ δύο ἡμέ-ρας δὲν τὸν εἶδεν, ὅτε ἔμαθε παρὰ τῆς κ. Ἐλμίνας τὴν ὑποτρο-πὴν τῆς νόσου του, ἐθλίβη βαρύτερον, ὑποθέσασα μάλιστα, ὅτι ἡ συμπεριφορὰ τῆς ἦτον ἡ ἀφορμὴ τοῦ δυστυχίματος. Πόσον δὲ μετημελήθη, πόσον πικρῶς ἔκλυσε, διότι ἔφυγεν ἐκ τοῦ παραθύ-ρου τὴν τελευταίαν φορὰν, καθ' ἣν τὸν εἶδεν.

Ἦτο καὶ αὐτὴ ἐρημος καὶ δυστυχίας. Τὸν ἐπόθει. Τὴν ζωὴν τῆς εἶδεν νὰ τὸν ἐπανάιδῃ! . . . Post, ubi digressi . . . Sola domo moeret vacua . . . Illum absens absentem auditque videt-que. Ἐπληροφροεῖτο τακτικῶς τὰ κατ' αὐτὸν παρὰ τῆς κ. Ἐλ-μίνας. Ἐγένετο θεοσεβέστερα καὶ ἠύχετο ἀενάως διὰ τὴν ἀνάρ-ρωσίν του. Τὴν δεκάτην ἡμέραν καταληφθεῖσα ὑπὸ ἀγωνίας, ἔστει-λε πρὸς τὸν Διόδωρον τὸν μικρὸν ἀνεψιὸν τῆς μὲ μικρὰν τρυφε-ρὰν ἀνθοδέσμην, εἰποῦσα αὐτῷ, ὅτι τὴν στέλλει . . . ἡ κ. Ἐλμί-να!! Ὁ Διόδωρος, ἰδὼν τὸ παιδίον, ἐσκίρτησεν εἰς τὴν κλίνην του, καὶ ἀκούσας αὐτὸ, ἔλαθε, πάλιν ἐκ χαρᾶς, τὴν ἀνθοδέσμην, ἧς ἐνόησε τὴν καταγωγὴν, καὶ τὸ κατησπάσθη.

Ἐ Μάντης ἔκοτε τὸν ἐπεσκέπτετο δις τῆς ἡμέρας, ἀνθοφύρος συνήθως, καὶ ἐπληροφύρει τὴν Ῥόζαν. Ὁ Διόδωρος ἀνεκουφίζετο καὶ χάρις εἰς τὸν ἄπτερον αὐτὸν καὶ εὐεργετικώτατον Ἐρμῆν, καὶ εἰς τὰς ἐπιμελεῖς περιθάλψεις καὶ τὴν ἄκραν προφύλαξιν, ἀνε-κτησε θαυμάσιον τὰς δυνάμεις του καὶ ἀνέρωσε τὴν 17ην ἡμέραν. Ἰσως δὲ συνετέλεσεν εἰς τοῦτο κατὰ τι καὶ ἡ τελευταία ἐπίσκε-

ψις τοῦ Μάντη, καθ' ἣν τῷ εἶπεν ὁ προσφιλέτης μικρός, ὅτι, ὅταν γίνῃ καλὰ, τῷ εἶπεν ἡ Ῥόζα, ὅτι θὰ τῷ δώσῃ ἓν μυθιστόρημα πρὸς διασκέδασίν του.

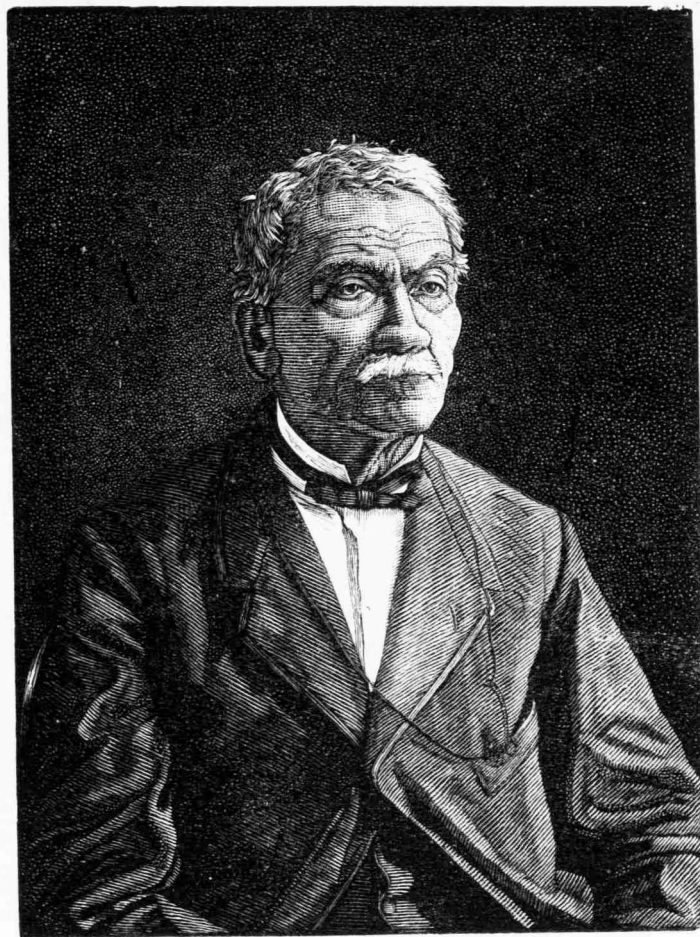
Τὴν 3ην Μ. Μ. τῆς 31 Δεβρίου ὁ Διόδωρος ἐξῆλθε. Διέτρεξε τὰς ὁδοὺς Αἰόλου καὶ Ἐρμοῦ ἐπὶ πολὺ διασκεδάζων μὲ τὸ ἀφελές τῆς πρωτευούσης ἔθιμον τῆς ἀποπομπῆς τοῦ οἰχομένου ἔτους διὰ συριγμῶν καὶ παντοσειδῶν θορύβων. Ἠγόρασε δὲ ἐκ τοῦ φιλοκάλου καταστήματος τοῦ κ. Μάιραρτ ἓνα προσφέρη τῇ Ῥόζῃ, ὡς ἐπινομίδα, μίαν καλλιτεχνικωτάτην πυξίδα τιμαλφῶν κοσμημάτων, περιέχουσαν κομψότατον ἐπισκεπτήριον, φέρον χρυσοῖς γράμμασι τὴν ἐπιγραφὴν « A toi pour toujours ». καὶ μίαν γραφικωτάτην μικρὰν εἰκόνα, παριστῶσαν ζωηρὸν καὶ ἀτίθασσον λέοντα, ἐφ' οὗ ἔβαινεν ἴλαρὸν καὶ θεοεἰκελον πτερωτὸν παιδίον καὶ ἐπὶ τῆς ὀπίσθας ὑπεσημειοῦτο « L' amour vainc la force ». Ἐπανῆλθεν εἰς Νεάπολιν. Διῆλθεν ἐκ τοῦ γνωστοῦ φαρμακείου. Εἶδε τὴν Ῥόζαν, πετῶν ἐκ χαρᾶς. Τῇ ὑπέδειξεν, ὅτι θέλει νὰ τὴν ἴδῃ ἐκ τοῦ πλησίον. Ἡ Ῥόζα τῷ ἀπήντησε συνθηματικῶς « Εἰς τὰς 6 Μ. Μ. ».

Ἐπανῆλθε κατὰ τὴν ὁρισθεῖσάν ὥραν. Τὸ σκινόφως τῆς ἐσπέρας ἐπυκνωτο. Ἡ Ῥόζα, ἀναμένουσα τὸν εἶδε καὶ κατήλθεν εἰς τὴν θύραν. Ὁ Διόδωρος ἐπλησίασε καὶ εἰσῆλθεν, ὑποχωρητάσσης ἐκείνης ἔνδον. Ἐχαιρετίσθησαν τρυφερώτατα καὶ περιπαθέστατα μὲ ἓνα ἐγκάρδιον ἀσπασμόν. Ὁ Διόδωρος τῇ προσέφερε τὴν πυξίδα, λέγων μετὰ φωνῆς, ὑποτρεμούσης, « Ἡ ἐπινομίς μου ». Ἐκείνη δὲ τῷ ἔδωκε πρᾶγμα τι, τετυλιγμένον, ὡσεὶ μικρὸν βιβλίον, προσθεῖσα « Αὐτὸ εἶνε τὸ μυθιστόρημα! »

VIII

Χωρὶς νὰ ᾔνε πολὺ φίλος τῶν μυθιστορημάτων, ὁ Διόδωρος ἠσθάνθη παρυσθῆς ὑψιστον πόθον, ὅπως τὸ ἀναγνώσῃ. Τὸ ἀπέκρυψε καὶ ἀπέηλθεν οἴκαδε.

Ἐνεκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἤναψε δύο φῶτα, ἐκαλλωπίσθη, ὡς πρὸς ἡγεμονικὴν ὑποδοχὴν, ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ γραφείου του, ἐστέναζε περιχαρῆς καὶ ἔλαβε τρέμων, ἀνὰ χεῖρας τὸ μυθιστό-

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΑΛΛΗΣ

ρημ. Γλυκυτάτη προσδοκία ἐμέθυσκεν αὐτὸν καὶ ἐμειδίει ἀκί-
νητος.

Ἐλυσεν τὰς μεταξίνους κυκνάς ταινίαι, αἵτινες τὸ περιστύλιτσον ἀφῆρσεν ἐν κάλυμμα ἐκ λείου Ἀγγλικοῦ χάρτου καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ὄμοιον. Οἱ ὀφθαλμοὶ του προσηλώθησαν ἐπὶ καλλιτε-
χνικωτάτου καὶ περιχρύστου Album γραφῆς, ἐφ' οὗ εἶδεν, ἀπο-
πνέοντα μεθυστικώτατον πατσουλι, μικρὸν ἐπιστολικὸν φάκελλον ἀνοικτόν. Περιέπεσαν εἰς ἕκστασιν ἀγγελικῆς ἡδονῆς.

Ἰπὸ τὸ κράτος μυρίων πηλῶν καὶ συγκινήσεων ἀπεριγράπτων, ὁ Διοδώρος, ἐξήγαγε τὸ ἐν τῷ φάκελλῳ. Ἦτο μικρὸς ὄστρυχος, χρυσομετάξινο, καὶ στιλπνότατος ἐκ τῆς ἀπυρμιλλοῦ κόμης τῆς Ῥόζης. Τὸν ἔλαβεν εὐλαβῶς εἰς τὰς τρεμοῦσας χεῖρας του, τὸν ἐθεώρει ἀτενῶς ἐπὶ πολὺ, θαυμάων ἐκ γλυκυτάτης συγκινήσεως, τὸν ἔφρεν εἰς τῆν καρδίαν καὶ τὰ χεῖλη, τὸν κατερίλει πολλάκις περσφόρως, καὶ τῷ προσεφώνει μυρίε ὅσα περσφῶν, καὶ μετὰ στοργῆς ἀγγελικῆς, ὡσεὶ διαβλέπων ἐν αὐτῷ αὐτὴν ταύτην τὴν Ῥόζην . . . . .

Ἰπὸ τριτάτης συγκινήσεως ἀνοίγει τὸ χειρόβριτον λεόκωμα. Διέρχεται ἀτάκτως τὰ φύλλα του. Ἦτιν κατκεκοσμημένη ἐξ ὠραίων ἀπεξηραμμένων ἀνθέων καὶ χαλκομυκινῶν θελατικωτάτων. Ὅλοι δὲ αἱ σελίδες του, πλὴν ἐξ, χειρόγραφοι διὰ καλάμου, καλ-
λιγραφικοῦ.

Ἀόριστόν τι μυστήριον συναίσθημα κατέλαβε τὴν ψυχὴν τοῦ Διοδώρου καὶ πόθος ἀκατάσχετος νὰ τὸ ἀναγνώσῃ κατὰ σει-
ράν».

Ἀρχεται ἀπὸ τῆς πρώτης σελίδος. Ἦτο κεκοσμημένη δι' ἐνόδς τεχνητοῦ ζωηροτάτου βόλλου, ὑπὸ τὰ κινητὰ φύλλα τοῦ ὁποίου κὺθαζε παγκάλη μορφή μειδιῶντος ἀγγέλου.

Ἐν τῇ 2α ἀνέγνω. «Ὅταν ἡ καρδίη ᾔνε πλήρης, ἔχει ἀνάγκην διαχύσεως, ὅπως ἀνακουρισθῇ. Ἀλλὰ, ποῦ ν' ἀνοίξῃ τὰς μυστη-
ριώδεις πτωχάς της; ὁ μόνος περσφόρος καὶ ἐχέμυθος φίλος εἶνε συνήθως ὁ κωφάλαλος χάρτης.»

Ἐν τῇ 3ῃ «Τί ὄχληρός, ποῦ εἶνε ὁ κόσμος! Ἐξήλθουμεν σήμε-
ρον εἰς περίπατον. Τί ἤθελεν ἐκεῖνος εἰς τὸν κληρον τοῦ Ἰλισσοῦ

πάλιν; Φαίνεται, ὡς νὰ μὲ καταδιώκη! Μοὶ ἔγινεν ἀφόρητος!

— Ἀλλὰ πάλιν, διατὶ μ' ἀρέσει νὰ τὸν βλέπω;

— Καὶ τί θέλει νὰ διέρχεται τόσον συχνά; Καὶ διατὶ, ὅταν δὲν διέρχεται, αἰσθάνομαι περὶ ἐμὲ, κενόν;

Ἐν τῇ 4ῃ «Ὁραῖος εἶνε ὁ Ἰλιόσσος, ἀλλ' ὁ Βασιλ. κῆπος εἶνε χαριτόβρυτος. Πόσον εἶνε ἡδὺ καὶ μαγευτικὸν νὰ βλέπῃς τοὺς κύκνους ἐκείνους, κολυμβῶντας, καὶ ἐν τῷ βρεμβάζεις οὕτω, νὰ διέρχεται ἐκεῖνος πλησίον Σου, νὰ σοὶ ῥίπτῃ ἐν ἄνθος καὶ νὰ κοσμήῃς δι' αὐτοῦ τὸ στήθος σου!

«Ὅσῳ κύκνος ἐπὶ λίμνης ὕδατος διαυγεστάτου
Κολυμβᾷ ὑπερηφάνως καὶ ἀπ' ὄρη τὰ πτερά του,
Καὶ σὺ εὐχαρὶς θαδίζεις
Καὶ τῶν καρδιῶν τὰ φύλλα διατῆς; καὶ μαγνητίζεις!»

Ἐν τῇ 5ῃ. «Διατὶ ἀπόψε εἶμαι τόσον μελαγχολικὴ; Τί ἔχω καὶ πάσχω; Μ' ἐχαιρέτισεν. Ποία εὐτυχία!

Ἡ θεία μου μοὶ εἶπε πρὸ μικροῦ. «Μὴ ἐκρύπτεις εἰς τὸν κῆπον;» καὶ ἐχάθην ἐξ αἰδοῦς.

Μοὶ ἔφεραν ἀλθικίαν καὶ τὴν ἔγυσκ. Ἀλθικίαν θέλω ἐγὼ, ἢ νὰ βλέπω ἐκεῖνον ἀδιακόπως αἰωνίως;»

Ἐν τῇ 6ῃ. «Τὸν εἶδον παρὰ τῆ κ. Ἐλυ. Πόσον ἦτο συμπαθὴς καὶ ἐρασμῖα ἡ ὄψις του! πόσον σεμνὴ καὶ εὐγενὴς ἡ συμπεριφορὰ του! Εἶχες πολὺ δίκαιον, φίλη μου!

— Μὲ ἀγαπᾷ! μοὶ εἶπε. Διατὶ εἶνε τόσον μελωδικὸν αὐτὸ τὸ ῥῆμα εἰς τὰ χεῖλη του; Διατὶ δὲν ἠδυνήθην ν' ἀποκριθῶ;»

Ἐν τῇ 7ῃ *Hartherisches Erwe* οἶκι στιγμὰι ἡδίσται διὰ μίαν ἀνέαν κόρην, ὁπότε, μόλις διέρχεται τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, γεννᾶται ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ὁ πόθος ν' ἀγαπήσῃ καὶ ἀγαπηθῇ. Πόσον «εἶνε εὐτυχὴς, ἀκούουσα τὰς γλυκεῖας λέξεις τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς «φιλίας, τὰς ὁποίας ὁ ἀγαπητὸς τῆς τῆ ψιθυρίζει, καὶ τῆς λατρείας, τῆς ὁποίας αὐτὴ εἶνε τὸ εἶδωλον, καὶ ὄλων ἐκείνων τῶν «τόσῳ θελατικῶν μικρῶν καὶ ἀσημάντων, ἅτινα κρούουσι τὴν «καρδίαν τῆς δι' ἀπαραμίλλου ἡδονῆς καὶ ἀφουρνίζουσι τὴν ψυχὴν αὐτῆς, κοιμωμένην ἀκόμη. Κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας τὸ πᾶν εἶνε

«χαρὰ καὶ εὐτυχία δι' ἐκείνην, τὸ πᾶν καλλύνεται διὰ τοῦ ἔρωτος τῆς. Εἶνε ὁ καιρὸς τῶν ὀνειροπολημάτων καὶ τῶν χρυσῶν ὀνειρῶν, εἶνε ὁ ὠραιότερος, ὁ ποιητικώτερος, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ὁ εὐδαιμονέστερος καιρὸς τῆς ζωῆς!»

Ἡ 8ῃ σελις ἦτο λευκὴ.

Ἐν τῇ 9ῃ ἀνέγνω. «Ὅτε τὸ πρῶτον τὸν εἶδον, Θεέ μου, πῶς ἔγινα! ... ὅτε μοὶ εἶπεν, ὅτι μ' ἀγαπᾷ, τίς μ' ἐκυρίευσεν ψυχικὴν τρικυμία! ... ὅτε τῷ ἐψιθύρισκ «Σὲ λατρεύω» καὶ μ' ἐμειδία ἐξεστηκῶς, δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸν κόσμον γλυκυτέρα εὐδαιμονία νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν ἐδικήν μου!

— Τὸν λατρεύω, τὸν λατρεύω, τὸν λατρεύω! Δέσποινα τοῦ οὐρανοῦ, τὸν ἀγαπῶ πλειότερον τοῦ τέκνου Σου!

Ἐν τῇ 10ῃ. «Τὸ ἄσμα μου τὸν καταθέλγει καὶ εἶμαι τόσον εὐτυχὴς!

— Αἱ ἰδιοτροπίαι τῆς ἐξαδέλφης μου δὲν ἔχουν ὄρια!

— Τί γλυκυτάτην διήλθομεν ἐσπερίδα! Οὐδέποτε θὰ τὴν λησμονήσω!

— Πολλάκις τὰ ἀπρόοπτα ἠμαύρωσαν ἡδίστας εὐτυχίας!...

— Ἐχεις καὶ τὴν Θ... ἦτις σοὶ λέγει σύνοφρος! «Δὲν μὲ ἀρέσει κόρη μου αὐτὴ ἡ κακοδιαθεσία Σου!» Βλέπετε μία κόρη δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κακοδιαθετῇ!»

Ἐν τῇ 11ῃ «Ἀσθενεῖ!» Αὐτὸς ἀσθενὴς! Πῶς τρέμω ὅλη, ὕψιστε Θεέ! Διατὶ νὰ μὴ ἀσθενῶ ἐγὼ καὶ αὐτὸς νὰ ἦνε καλὰ; Ἀχ, πότε θὰ τὸν ἴδω;

— Πῶς τὸ ἔπαθα καὶ τῷ ἔγραψα; εἴμην φρενήρης!»

Ἐν τῇ 12ῃ κατακόσμῳ ἐκ πανσέδων ἀπεξηραμμένων. «Διατὶ τόσον πάσχω ἀπόψε; ὦ γυξ θεσπεσία, μὲ ἠφάνισας! Πόσα χρυσᾶ βιβλία ἀντηλλάξαμεν, παράφοροι καὶ μεθύοντες ἐκ τῆς χαρᾶς! Πῶς ἔγινε τοῦτο; Εἶμαι πλέον αἰχμάλωτός του! ὦ, ἄς ἐπέστρεψε νὰ τῷ δώσω χίλια ἄλλα βιβλία χρυσᾶ!»

Ἐν τῇ 13ῃ.

«Les bluets sont bleus, les roses sont roses,
Les bluets sont bleus, j' aime mes amours!»

Ἡ 14η ἦν πλήρης ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Διοδώρου. Αἱ γραμμὲς ἦσαν ποικίλαι καὶ ἀπετέλουν σύμπλεγμα, ἐκφράζον τὰς λέξεις «Σὲ λατρεύω».

Ἐν τῇ 15ῃ σελίδι ἀνέγνω θυμῆρης.

«Ἡ Τιτίκα ἦτον εὐδαίμων, καὶ ὁ Μάριος πύχαριστημένος. Ἐζῶν ἐντὸς τοῦ θελγήτρου ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ «θάμβος ψυχῆς ἐκ ψυχῆς. — Τί συνέβαινε μεταξὺ τῶν δύο «τούτων πλασμάτων; Τίποτε. Ἐλατρεύοντο. — Οἱ δὲ λόγοι τῶν «τί ἦσαν; Πνοαί. Οὐδὲν ἄλλο. — Αἶ, ναι! παιδαριώδη πράγματα, «παλλολογοίαι, γέλωτες διὰ τίποτε, μάταιαι λέξεις, ἀνοησῖαι, πᾶν «ὅ,τι ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον ὑψηλότερον καὶ βαθύτερον! Τὰ μόνα «πράγματα, ἅτινα ἀξίζουν τὸν κόπον νὰ λεχθῶσι καὶ ν' ἀκου- «σθῶσι! Μάλιστα, αὐτὰς τὰς ἀνοησῖας, αὐτὰς τὰς μωρίας, ὁ ἄν- «θρωπος, ὅστις δὲν τὰς ἤκουσεν, ὅστις δὲν τὰς προέφερε ποτὲ, «εἶνε ἄνθρωπος εὐηθέστατος, βλάξ, κηκὸς ἄνθρωπος!»

Ἐν τῇ 16ῃ «Πάλιν αὐτὸς ἀσθενῆς! Εἶνε φρικῶδες ν' ἀσθενῆ αὐ- τὸς, ἐν ᾧ τοῦτο μὲ κάμνει τόσο δυστυχῆ!

— Δὲν γίνεται, Θεέ μου, ν' ἀποθάνω ἐγώ, διὰ νὰ ὑγιαίνῃ ἐκεῖνος;»

Ἐν τῇ 17ῃ «Εἰς μάτην ποτίζω τὰ προσφιλῆ μου ἄνθη. ὁ ἐξώ- στης εἶνε πάντοτε ἔρημος. Ἀκοίμητος ὁ τρόμος μὲ ἐκνευρίζει.

Τί νὰ κάμνῃ ὁ ἀγαπητός μου; Τῷ στέλλω διὰ τῆς αὔρας μυ- ρίους χειρετισμούς, γλυκυτάτους. Τοὺς αἰσθάνεται ἄρα γε;»

Ἐν τῇ 18ῃ «Μόνη κ' ἔρημος πάντοτε. Ἀλλὰ τί λέγω; Τὰ χεί- λη μου ψάλλουν ἀενάως τὸ προσφιλές τοῦ ὀνομα καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ ζωηρὰ λάμπει εἰς τοὺς ὀρθακμούς μου! Καί, ὅταν τοὺς κλείω, τὸν βλέπω ἀκόμη! ὦ ἔρω, τίς μωρὸς σὲ εἶπε τυφλόν;»

Ἐν τῇ 19ῃ «Πόσον σὲ ζηλεύω, πόσον σὲ φθονῶ, φιλότατη μου Σελήνη! ὦ, ἐὰν εἶμην μία τῶν ἀκτίνων σου! Ὅθ' εἰσέδιδον μέχρι τοῦ κελλίου τοῦ ἐρημίτου μου καὶ θὰ ἔλαμπον, ὡς ἥλιος!»

Ἐν τῇ 20ῃ «Διατί εἶμαι τόσο δὺςθυμος σήμερον; εἶδον καθ' ὕπνου Ἀθιγγανίδα μάντιν, ἥτις, κατασκοπήσασα τὴν παλάμη μου, εἶπεν ἡ ἀθλία. «Ὁραία θαρσύλα μου, εἶσαι πρωτοτάξιειδη.

Ἀλλὰ σὲ πρώτη φουσκουθαλασσιὰ θὰ χάσῃ; τὰ νερά σου!» Πόσον εἶνε ὀχληρὰ τὰ ὄνειρα, ὅταν πάσῃ ἡ ψυχή!»

Ἐν τῇ 21ῃ «Ἀκόμη ἀσθενῆς! Ὅποσον ἀτελεύτητον μαρτύριον! Πῶς δὲν παρεφρόνησα ἀκόμη!

Ἐχάθη ἡ γαλήνη τῆς ψυχῆς μου, ἐχάθη καὶ ὁ ὕπνος μου! ὦ ἰατρὲ, ἐὰν ἐγνώριζες! . . . .»

Ἐν τῇ 22ῃ. «Μοὶ τὸ εἶπεν ὁ Μάντης. Ἐλάβε, σκιρτῶν τὴν ἀνοδέσμη μου! (Ἀπατάται ἡ ἐρώσα καρδία;) Τὴν εἶχον βαν τίσει μὲ τὰ δάκρυά μου, τῷ ἔστειλα ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων τῆς φλογερὰ καὶ γλυκυτάτα χρυσὰ βιβλία.»

Ἐν τῇ 23ῃ. «Πόσον περισσότερον ἀγαπῶ τόρα τὴν κ. Ἐλμ. ποῦ τὸν περιποιεῖται! Φεῦ, διατί νὰ μὴ δύναμαι νὰ τὸν νοση- λεύσω μόνη;»

Ἐν τῇ 24ῃ. «Πόσον εἶμαι εὐτυχῆ! Καθ' ἐκάστην ὁ Μάντης τῷ δίδει τὰ ἄνθη μου καὶ γίνεται καλλίτερα. Μ' ἐλυπήθη ὁ πανά- γαθος Θεός!»

Ἡ 25ῃ σελὶς ἦτο λευκή.

Ἐν τῇ 26ῃ ἀνέγνω. «Ποία χαρὰ! θὰ τὸν ἐπαινῶ ἐντὸς ὀλί- γου τὸν φίλον τῆς ψυχῆς μου! Ἀσημονῶ τὰς δόδους μου ὄλας! Ὅθ' τὸν ἴδω αὔριον. Δὲν θ' ἀσθενήσῃ ἄλλοτε ὁ καλός μου! Εἶμαι εὐδαίμων, τρισευδαίμων!»

Αἱ λοιπαὶ τέσσαρες σελίδες ἦσαν λευκαί. Δὲν εἶχε δὲ ἄλλα φύλλα τὸ λεύκωμα.

Ὁ Διοδῶρος, ὅστις καθ' ἑαυτὴν τὴν ἀνάγνωσιν διετέλει ἐν μεγ- γανείᾳ καὶ μέθῃ, ἐστέναζεν ἐκ βαθέων ψυχῆς, ἐδάκρυε καὶ ἐμειδίει, ἐπανέλαβε τὴν ἀνάγνωσιν τετράκις, κατεπίλησε τὸ τιμαλφὲς μυ- θιστόρημα καὶ ἔβαινε ἐπὶ μακρὸν, βρομβάζων, ἕως οὗ ἀπεκοιμήθη ἐπὶ τοῦ γραφείου του.

IX

Εἶδετε τὸν ἥλιον, δύνοντα ὑπὸ αἴθριον οὐρανόν, πόσον εἶνε θελ- κτικώτερος εἰς τὰς τελευταίους τοῦ χρυσακτίνου ἀναλαμπάς; Ἠκούσατε τοὺς ἐκπνεόντας μελιχρούς τόνους τῆς κιθάρας καὶ τοῦ

κλειδοκυμβάλου, πόσον κατακηλοῦσι τὰς αἰσθήσεις; Ἠκροάσθητε ποτὲ τῶν περιπαθεστάτων μελωδιῶν τοῦ θνήσκοντος κύκνου; Εἶδετε, πῶς στίλβουσιν ὑπέρολαμπροι τῆς αὐγῆς οἱ μαγικοί ἀστέρες, ἐν ᾧ ἡ γόησσα θερινὴ νύξ στρέφει τὰ νῶτα, φεύγουσα πρὸς τὴν δύσιν;

Τὸ ἔτος 1867 ἀνέτειλε διὰ τὸν Διόδωρον καὶ τὴν Ῥόζαν ὑπὸ οἰωνοὺς γλυκυτάτους.

Διήλθον ἡμέρας εὐδαίμονας καὶ ἀγγελικὰς ἐν συναναστροφαῖς, ἐν περιπάτοις, ἐν ἐκδρομαῖς καὶ ἐξοχαῖς, ὅπου ἔδρεπον ἄφθονα ἄνθη ἀμυγδαλῆς καὶ ἴα μυροβόλα καὶ ἐν ἐσπερίσιν ἀδικόποις ἐπὶ ἕνα καὶ ἥμισυ περίπου μῆνα. Τὸ ἔσμα καὶ ἡ κιθάρα τῆς Ῥόζας ἀντήχει θελκτικόν. Οὐδὲν νέφος δὲ ἐπεσκίασέ ποτε τὴν ἀγνὴν καὶ ἀκμαίαν πάντοτε φαιδρότητα των.

Ἄλλ' αἱ Ἀπόκριαι τοῦ ἔτους ἐκείνου ὑπῆρξαν ἡ διαπασῶν τῆς εὐδαιμονίας τῶν εὐτυχῶν ἐκείνων ὑπόρριξον. Ἐπὶ δώδεκα συνεχεῖς νύκτας μέχρι τῆς Καθαρᾶς ἑβδομάδος ὁ Διόδωρος καὶ ἡ Ῥόζα συνδιεσκέδασον παννύχιοι ἐν ἔσμασι, μουσικῇ καὶ χοροῖς, παρὰ τῇ κ. Ἐλμίνᾳ καὶ ἄλλαις φιλικαῖς οἰκογενεαῖς, ἀποτελούσαις διαρκῆ ἐναρμόνιον διασκεδάσεων κύκλον. Ἀθροὶ δέσποιναι καὶ δεσποινίδες ἀθρότεραι, ἔμποροι, ἐπιστήμονες, σπουδασταί, ποιηταὶ πρόσωπα, συνηντῶντο καθ' ἑκάστην ἑσπέραν, καὶ χαρμόσυνοι διεσκεδάζον μέχρι τῆς αὐγῆς, ἐν τέρψεσιν, ὧν τὴν κλειδα γινώσκει μόνη ἡ ὄραϊα, πνευματώδης καὶ πάντοτε χαρίεσσα πρωτεύουσα. Δύο πλῆγικυλοι, τρεῖς κιθάρα καὶ ἐν βιολίον, ἀνκρουόμενον ὑπὸ περιφήμου τεχνίτου τοῦ κ. Τ. ἠύρρινον τὸν συνευθυμοῦντα κύκλον, τοῦ ὁποῦ μῆλος ἀπετέλει καὶ ἡ διάσημος κιθαρῶδὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κ. Σ. ὅστις ἠδύνετο, ἔδων, νὰ ἀποσπᾷ τὰ δάκρυα ἢ τὴν ἔξκλιον φαιδρότητα τῶν ἀκρατῶν του κατὰ βούλησιν. Ἐκεῖ ἔλαμπον κάλλη, πλήρη γοητείας καὶ πυρὸς καὶ ἡ λεπτότης καὶ χάρις τοῦ Ἀθηναϊκοῦ πνεύματος ἠκτινοβόλου, καταθέλουσαι. Ἐν μέσῳ δὲ τῶν λαμπρῶν ἐκείνων παννυχίδων, ὁ Διόδωρος καὶ ἡ Ῥόζα ἐμεθύσκοντο ἐκ τοῦ ἀγγελικοῦ αἵτων ἔρωτος λατρευόμενοι καὶ τρισμάκαρες.

Καὶ διέρρεεν εὐδαίμων ὁ καιρὸς, ὁ μόνος καιρὸς, καθ' ὃν πράγ-

ματι ἔζησαν, ὅστις ἀφῆκεν εἰς τὰς ψυχὰς των ἀνεξιτήλου γλυκυτάτας ἀνκμῆσεις, ζωπυρούσας πολλάκις τὸν κατόπιν βίον, καὶ ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε τῆς χρυσῆς αὐτῶν ἡλικίας τὸ θελκτικώτατον εἰδύλλιον καὶ ἡ πάγχρυσος ἐποχή.

X

Ἐπάρχει, πιστεῖω, ἀδιόρατό, τις εἰμαρμένη, δεσπόζουσα τῶν ἀνθρωπίνων, ἣτις πολλάκις δυστυχεῖς ἐγείρει τὴν ἐπαύριον εὐδαίμονας καὶ τανάπαλιν.

Ὁ πατὴρ τοῦ Διοδώρου ἦτο μετρίως τάξεως ἔμπορος ἐν Καλάμαις. Ἄλλ' ἡ πτώχευσις μεγαλεμπόρου τινὸς τῶν Πατρῶν, πρὸς ὃν εἶχε κάμει σπουδαίως ἐπὶ πιστώσει ἀποστολὰς προϊόντων, παρέστρεψε καὶ ἐκείνον εἰς τὸ ναυάγιον τοῦ ἔμπορίου.

Τρεῖς ἑβδομάδες εἶχον ἤδη παρέλθει, ὅτε μίαν πρωτὴν ὁ Διόδωρος ἔλαβεν ἐκ τῆς πατρίδος του ἐπιστολήν, ἣτις τὸν ἀφῆκεν ἐννεόν. Ἐπληροφορήθη δι' αὐτῆς τὴν ἀπαισίαν εἰδήσιν καὶ ἐκαλεῖτο νὰ σπεύσῃ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα.

Ἐτρεξεν εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ ἔκλαυσε πικρότατα, ὡς παιδίον μετὰ λυγμῶν σπαρακτικῶν. Τὸν ἐθλίβεν ἡ συμφορὰ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ τὸν ἐφόβει ὁ ἀπὸ τῆς Ῥόζας τοῦ ἀπροσδόκητος χωρισμός. Πόσον ἦτο δυστυχῆς, πόσον ἀξιοδάκρυτος, εἰς ποίαν εὐρέθη ἀπόγωνσιν καὶ ἀγωνίαν, πῶς κατηράτο τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐγεννήθη, πῶς ἐβλασφήμει τὴν, μὴ προνοοῦσαν, θεῖαν πρόνοιαν! Τόσον ἔρθεος, τοιαύτη φρενήρης θύελλα ἐπλήρου καὶ ἐμάστιζε τὴν ψυχὴν του.

Ὅτε τὰ δάκρυα τὸν ἀνεκούρισαν ὁπωσοῦν, καὶ εἶδεν, ὅτι τρεῖς μόλις τῷ ὑπελείποντο ἡμέραι, ἐσκέφθη ν' ἀνκγγείλῃ πᾶσαν τὴν Ῥόζαν τὴν διπλὴν συμφορὰν. Ἀλλὰ, πῶς νὰ τῇ τὸ εἶπῃ; εὐρέθη ἐν ἀδιεξόδῳ λαθυρίνθῳ καὶ νῆα δάκρυα ἔρρευσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του.

Μετὰ μεσημβρίαν διευθύνθη παρὰ τῇ κ. Ἐλμίνᾳ, ἣτις συνεμερίσθη ἐκ ψυχῆς τοῦ ἄλγου, του καὶ τὸν παρεμβύθησεν ὀλίγον. Μετ' οὐ πολὺ ἐφάνη, εἰσερχομένη, ἡ Ῥόζα, εὐχαρῖς καὶ ζωηρά, ὡς τῆς ἀνοιξέως ἢ πρώτης χειλιδῶν.

Μόλις ἡ Ῥόζα εἶδε τοσοῦτον θαυμαγαγείς τὸν Διόδωρον καὶ τὴν κ. Ἐλμίναν, ὠχρίασεν ἐξ ἀορίστου τρόμου. Ἄλλ' ὅτε ἠθέλησε νὰ μάθῃ τί συμβαίνει καὶ ὁ Διόδωρος, μὴ δυνάμενος νὰ λαλήσῃ, τῇ ἐνεχείρισε τὴν ἀπαισίαν ἐπιστολὴν, ἡ Ῥόζα ἀνέγνω αὐτὴν τρέμουσα καὶ κάτωχρος ἢ τάλαινα, καὶ ἀνέβλυσαν εἰς τὰς ὠραίας αὐτῆς βλεφαρίδας δύο δάκρυα, διαυγείς μαργαρίται τῆς τρυφερᾶς καὶ συμπαθεστάτης ἀγάπης τῆς. Θλιβερά ἦτον ἡ εἰκὼν τῆς σκηνηῆς ἐκείνης, ἥτις διέλυε τόσον σκληρῶς καὶ τόσον ἀποτόμως τὰ γλυκύτατα τῆς ζωῆς των ὄνειρα.

— Καὶ φεύγετε λοιπόν; ἠρώτησεν αἴφνης τὸν Διόδωρον.

— Τὴν προσεχῆ δευτέραν ἀνυπερθέτως.

— Ἄνυπερθέτως;

— Δυστυχῶς! εἶναι μεγίστη, ἀναπόδραστος, σιδηρᾶ ἀνάγκη;

— Πόσον εἶνε φοβερὸν τοῦτο! Καὶ θὰ ἐπανέληθε; προσέθηκεν ἡ Ῥόζα, προσπαθοῦσα νὰ μειδιάσῃ.

— Τίς οἶδεν! Ἴσως μετὰ ἓνα μῆνα.

— Μετὰ ἓνα μῆνα!

Ἐκεῖνος ἠθέλησε νὰ τὴν παρηγορήσῃ καὶ τῇ ἀπεκρίθη. « Ἄδελφον. Ἴσως καὶ ταχύτερον ».

— Μὰ βέβαια! προσέθηκεν ἡ Ῥόζα. Δὲν πρέπει νὰ διακόψῃτε τὰς σπουδὰς σας!

Μετ' ὀλίγον ὁ Διόδωρος, μὴ δυνάμενος ν' ἀνθέξῃ, ἀπῆλθεν.

Διῆλθον τὴν νύκτα ἐν θασάνοις κολάσεως; ὁμοίως καὶ τὰς δύο ἐπομένους ἡμέρας. Οἱ ὀφθαλμοὶ των ἐξοιδήθησαν ἐκ τῶν δακρῶν καὶ τῶν λυγμῶν.

Ἀνέτειλε τέλος; ἡ σπαρκατικὴ ἡμέρα τοῦ χωρισμοῦ των. Ὁ Διόδωρος εἶδε πεντάκις τὴν Ῥόζαν, ἠτένιζε δὲ ἀπλήστως τοὺς ὀφθαλμούς τῆς, ὡσεὶ ἔμελλε νὰ μὴ τοὺς ἐπανίδῃ ποτὲ πλέον Ἄντὴλλαν ἄνθη, εὐχὰς, ἔρκους ἀγάπης, οὐς πρῶτον τότε φορὰν ὤμοσαν, ἐλπίδας καὶ πυρῶδεις ἀσπασμοὺς παράφοροι. Καὶ τὴν ὑστάτην στιγμὴν, τὴν πικροτέραν πασῶν, ἡ Ῥόζα τῷ ἔδωκε μίαν ἐπιστολὴν καὶ περιεπτύχθησαν τρυφερότατα ὀλολύζοντες καὶ ἀπεχωρίσθησαν τὴν 7ην Μ. Μ. ἔσπερον τῆς 26 Μαρτίου 1867 ἐν ἀφάτῳ ὀδύνης καὶ διαπύροις στεναγμοῖς.

Ὁ Διόδωρος ἀφῆκε τὴν Ῥόζαν, καὶ ἐπειδὴ τὴν κ. Ἐλμίναν καὶ τοὺς ἄλλους φίλους καὶ γνωρίμους, εἶχεν ἀποχαιρετίσει ἀπὸ τῆς δείλης, μετέβη οἴκαδε, ὅπως διευθετήσῃ τὰ τοῦ ταξιδίου.

Πονῶν καὶ πάσχων, ἠνέωξε τὴν ἐπιστολὴν τῆς Ῥόζας του, ἐπὶ τοῦ φακέλλου τῆς ὁποίας ἀντὶ ἐπιγραφῆς, ἦσαν αἱ λέξεις « Διὰ τὴν εἰκοστὴν ἐβδόμην σελίδα τοῦ μυθιστορήματος », καὶ ἀνέγνω, στενάζων καὶ δακρῶν.

« Ἄγγελέ μου,

Θὰ φύγῃς λοιπόν!... Ἀὔριον δὲν θ' ἀτενίσω τὸ βλέμμα Σου διὰ ν' ἀντλήσω ἐξ αὐτοῦ χαρὰν καὶ ζωὴν. Ποία μαύρη καταδίκη μὲ περιμένει!

Μὴ φεύγῃς, Διόδωρε! Ἄν δὲν μ' ἀγαπήσῃς, λυπήσου με κἂν, φίλε τῆς ἀπορφανίζομένης ψυχῆς μου. Σὺ, ὁ τόσον πάντοτε καλὸς, δὲν ἔχεις εὐσπλαγχνίας κόκκον; Παγώνει τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας μου, ἀκριθέ μου Διόδωρε! Νεκροῦται ἡ καρδία μου καὶ χάνομαι... Δὲν φοβοῦμαι, μὴ ἀποθάνω, διότι δὲν ἔχει δι' ἐμὲ πλέον χάριν ἢ ζωὴν. Φοβοῦμαι, μὴ παραφρονίσω ἢ τάλαινα!

Τίς εἶδε ποτε θὰ Σ' ἐπανίδω!... Μαρταίνομαι ἐξ ὀδύνης καὶ φρίττω ἐξ ἀορίστου τινὸς ἀκουσίου τρόμου.

« Εἶνε ἡ τέχνη θοροερά, καὶ ἡ ζωὴ ὀλίγη ».

Κατηραμένη Ἄθιγγανίς!...

Ἄλλ' εἰς μάτην φεύγεις; Θὰ Σὲ ἀκολουθῶ παντοῦ, ὡς σκιὰ, φύλαξ Σου ἄγγελος ἀόρατος.

Κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν τὴν 8ην ὥραν θὰ βρεθῶ μόνῃς διὰ Σὲ. Ἐνθουμῶ με καὶ Σὺ, καὶ αἱ ψυχί μεις; θὰ συναντηθῶνται καὶ θὰ αἰσθάνομαι τὸ ἄρωμα τῆς ψυχῆς Σου, φῶς μου, φῶς μου!

Πῶς θὰ ἐπαναβλέπω ἔρημα τὰ προσφιλῆ μέρη, ὅπου Σὲ εἶδον καὶ Σὲ ἠγάπησα τόσον! Πόσον εἶμαι δυστυχῆς ἐγώ!

Θὰ ἔρχομαι κατὰ πᾶσαν νύκτα εἰς τὰ ὄνειρά Σου, καὶ θὰ Σοῦ καθιδῶνω τὸν ὕπνον καὶ, ὅταν ἐξυπνᾷς τὴν αὐγὴν, καὶ Σὲ κατέχη ἀκόμη γλυκεῖα τοῦ ὕπνου νάρκη, θὰ ἔρχομαι πρῶτη μὲ τὸν πρῶτον λογισμόν Σου, μὲ τὸν πρῶτον Σου παλμὸν, μὲ τὴν πρῶτην τοῦ φωτός τῆς ἡμέρας ἀκτῖνα, νὰ Σοῦ ἀνοίγω τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἐρημος καὶ μόνη, ποῖα συμφορὰ, ὅπως μαρτύριον! Αἰσθάνομαι τὴν καρδίαν μου, ἐγκαταλείπουσιν τὸ σῶμα μου.

Ἵγίαινε, ἀκριβέ μου καὶ μὴ με λησμόνει!

Λειποθυμῶ καὶ ἡ χεὶρ μου ἀτονεῖ. Σὲ λατρεύω ἀκόμη καὶ πάντοτε. Αἰώνιος θὰ Σὲ λατρεύω, Διδώωρε! Καὶ ἂν χρησιμεύῃ διὰ τὴν εὐτυχίαν Σου ἢ ζωὴ μου, ἅς διαρραγῇ, ὡς πομπρόλυξ, διὰ νὰ ζήσης Σὺ εὐτυχῆς!

Δέχθητι μύρια βιβλία χρυσῶ καὶ πήγαινε εἰς τὸ καλὸν, ἄγγελέμου. Au revoir. Μὴ με λησμόνει!

ἽΡόζα».

Ὁ Διδώωρος, ἀναγινώσκων, ἔχυνε πικρὰ δάκρυα καὶ ἐπνίγετο εἰς λυγμούς. Τρίς τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ μὴ ἀναχωρήσῃ. Ἄλλ' ἢ πρὸς τὸν πατέρα στοργῇ, ἢ ἐλπίς τῆς ταχείας ἐπανόδου, ἐπεκράτησε τῆς φωνῆς τῆς καρδίας.

Ὅλην τὴν νύκτα διήλθεν ἄϋπνος καὶ πάσχων. Ἐκόλλησεν εἰς τὴν 27 ἡ σελίδα τοῦ λευκώματος τὴν ἐπιστολὴν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἽΡόζας, ἠτοιμάσθη καὶ ἀνέμενε τὴν ἄμαξαν, ρεμβάζων εἰς ἡδίστας τοῦ ἔρωτός του ἀναμνήσεις.

Τὴν δὲ τὴν πρωϊνὴν ὥραν ἐγκατέλειπε τὰς Ἀθῆνας καὶ τὴν εὐδαιμονίαν του, ἀναρῶν. «Χαίρετε, Ἀθῆναι μου, γλυκυτάτη δευτέρα μου πατρίς! Ἔχε υγιείαν, ἽΡόζα μου, πολυθέλητηρον τῆς νεότητός μου ἄστρον καὶ ὄνειρον χρυσοῦν!»

Ἐπεβιάσθη ἐπὶ τοῦ ἀεροπλοίου, στενάζων, ὅτε τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων ἐχρύσθη τὸ ροδιῶν λευκυγές. Ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς πύμνης σύννου καὶ ἀτενίζων πρὸς τὴν γῆν τοῦ πρώτου του ἔρωτος καὶ τῶν γλυκυτέρων ὀνείρων του, ἕως οὗ, φεῦγον, τὸ πυρόσκαφον, ἐξηφάνισεν ἀπὸ τῶν ὀρθογώνων του τὸν Παρθενῶνα καὶ τὴν κορυφὴν τοῦ Λυκαβητοῦ.

XI

Ὁ Διδώωρος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν γενέτειραν θραυκαλγῆς. Αἱ ὑποεἰς τοῦ πατρὸς του ἐχρησίσθησαν δὴ μὲν καὶ ν' ἀποκαταστα-

θῶσι. Δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπανέλθῃ καὶ ἔμεινε διὰ τὸν Σεπτέμβριον.

Ἦϊζη μονήρης καὶ μελίγχολος, ἀναπολῶν πάντοτε τὴν ἽΡόζαν. Οὐδὲν ἠδύνατο νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, οὐδὲν νὰ τὸν ἀνακουφίσῃ. Ἀπεχώρει δὲ συνήθως εἰς τοὺς ὠρκίους, τῆς πατρίδος του πορτοκαλεῶνας καὶ ἐκεῖ ἐμονολόγει, δακρύων, στενάζων καὶ πυρόστων.

Ἦτο μισάνθρωπος πλέον.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας του τετράκις ἔγραψε τῇ κ. Ἐλμίνῃ, δις δ' ἐκείνη τῷ ἀπῆλθῃσε. Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν δὲν ἔλειπε τὸ προσφιλὲς τῆς ἽΡόζας ὄνομα. Ἀλλὰ ὁ Διδώωρος δὲν εἶχε συνεννοηθῆ μετὰ τῆς φίλης του, πῶς ν' ἀλληλογραφῶσιν, οὔτε εἶχον ἐξηγηθῆ πρὸς τὴν κ. Ἐλμίνην τὸν ἔρωτά των καὶ οὐδεμίαν ἀντήλλαξιν ἀπ' εὐθείας ἐπιστολῆν. Κατὰ δὲ τὸν τελευταῖον μῆνα ὁ Διδώωρος ἐστερεῖτο ποιούτης καὶ ἐκ μέρους τῆς κ. Ἐλμίνης.

Διήρχετο συνεχῶς τὰς ὥρας, ἀναγινώσκων τὸ τιμαλφὲς λευκώμα τῆς ἽΡόζας. Μίαν ἡμέραν, ἔγραψεν εἰς τὴν λευκὴν θην σελίδα «Σὲ ἀγαπῶ, ἽΡόζα. Ἴδου ἡ κατῆχησίς μου ὅστις ἀγαπᾷ εἶνε ὀρθόδοξος. Ὁ ἔρω; εἶνε τὸ φῶ; καὶ ἡ μόνη εὐδαιμονία. Ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι σικὰ καὶ πόνος. Σ' ἐνθυμοῦμαι, ἽΡόζα παντοῦ καὶ πάντοτε». Ἄλλοτε δὲ συνεπλήρωσε τὴν 25ην λευκὴν ἐπίσην, διὰ τῶν ἐξῆς στίχων.

«Beaux jours! Manuel était fier et sage
Paris s'asseyait à de saints banquets,
Foy lançait la foudre, et votre corsage
Avait une épingle, où je me piquais.

J'errais avec toi, pressant ton bras souple
Les passants croyaient, que l'amour charmé
Avait marié, dans notre heureux couple,
Le doux mois d'Avril au beau mois de Mai.

Te rappelles-tu nos bonheurs sans nombre,
Et tous ces fichus changés en chiffons?
Oh! que de soupirs, de nos coeurs pleins d'ombre,
Se sont envolés dans les cieus profonds!»

.....

Παρήλθεν οὕτως ὁ πολύδακρυς καιρὸς καὶ ἦλθεν ὁ Σεπτέμβριος, ὅτε ὁ Διόδωρος ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν σπουδῶν του.

Ἐπὶ δέκα περίπου ἡμέρας ἦτον εὐχαρὶς καὶ ἀνήσυχος. Ἐφυλλομέτρει καὶ τὰ λεπτὰ τῆς ὥρας. Ὁ ναυαγὸς καὶ ὁ πλάνης, ὁ ἐπανερχόμενος εἰς τὴν ἐστίαν μετὰ κινδύνους πολυχρονίους καὶ ἀπέλπιδας, ὁ παθὼν χρονίαν νόσον καὶ ἀνακτῶν τὴν υγιείαν του, ὁ ἐπανακάμπτων εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας Ἰουδαῖος, ἡ χελιδὼν, ἐπιστρέφουσα εἰς τὰ θερμὰ τῆς Μεσημβρίας κλίμακα, δὲν ἠσθάνθησάν ποτε τὴν χαρὰν, ἣτις ἐμέθυσκε τὸν Διόδωρον, διαπλέοντα τὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου καὶ ἐπανακάμπτοντα εἰς τὰς προσφιλεῖς του Ἀθήνας. Ἀγγελικῆς εὐδαιμονίας μαγικὸς δαίδαλος, ὃν ἐπέστρεφεν ὁ θεὸς ἔρωι τῆς Ῥόζας του, κατέθελε τὴν ψυχὴν του καὶ τῷ ἐνέπνεε ποιητικωτάτας χιμαίρας μέλλοντος πανευδαίμονος. Ὅτ' τὴν ἐπανίδῃ! ποία χαρὰ καὶ ποία ἔκστασις!

Ἰδοὺ ἡ Αἴγινα. Ἰδοὺ ὁ θεὸς Παρθενῶν καὶ ὁ Λυκαῖος! Ὡ, νὰ καὶ ὁ προσφιλεὶς Πειραιεὺς! . . .

Ἀπεβιάσθη πρῶτος καὶ ἐπάτησε τὴν φιλτάτην γῆν, πάλλων καὶ ἔνδακρυς. Ἀνῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας πάραυτα καὶ διηυθύνθη εἰς νέον οἰκημα ἐν τῇ συνοικίᾳ Κλαμυῶτου. Διηυθέτησε τὰ πράγματα του καὶ, ἐπειδὴ ἡ ὥρα εἶχε παρέλθει, εἶχε δ' ἐλαφρὰν κακοδιαθεσίαν ἕνεκα τοῦ μακροῦ ταξιδίου, ἔμεινεν ἐν τῷ δωματίῳ του καὶ κατεκλίθη ἐνωρίς, ἄφοῦ πρότερον ὠρειροπόνησε τὰ τῆς ἐπικύριον καὶ ἀνέγνω τὸ λεύκωμα τῆς Ῥόζας δι:, ἔγραψε δὲ εἰς τὴν 28ην λευκὴν σελίδα του τοὺς ὠραίους τούτους στίχους.

«Que dira-t-elle ;

Que fera-t-elle,

Quand me verra de ses deux yeux

Religieux? . . . . .

XII

Ἀνέτειλεν ἡ ποσεινὴ, μετὰ τόσας βασάνους καὶ δάκρυα, ἡμέρα.

Ὁ Διόδωρος ἐπορεύθη εἰς τὴν συνοικίαν τῆς Νεαπόλεως, σκιρ-

τῶν ἐκ χαρᾶς. Ἀναζητῆ, ὡς ἡ διψαλέα ἔλαφος πηγὴν ὕδατος, τὴν Ῥόζαν του. Φεῦ! ἡ οἰκία τῆς ἦτο κλειστὴ καὶ ἐρημον τὸ φίλτατον δῶμα. Ἐστένωξεν ἐκ βάθους καρδίας ὁ ταλαίπωρος. Τρέχει εἰς τὸν οἶκον τῆς κ. Ἐλμίνας, ἀλλ' εὗρεν ἐκεῖ οἰκοῦσαν ἄλλην ἄγνωστον οἰκογένειαν, παρ' ἧς ἐπληροφορήθη, ὅτι ἡ κ. Ἐλμίνα μετώκησε παρὰ τὴν Μητρόπολιν.

Σπεύδει φρενήρη; καὶ τὴν ἀνεύρισκει. Μετὰ βραχείας δὲ προσρήσεις καὶ συνδιαλέξεις τὴν ἐρωτᾷ.

— Καὶ ἡ κ. Ῥόζα τί κάμνει; Τὴν βλέπετε;

— Δυστυχῶς ἔχω δύο σχεδὸν μῆνας νὰ τὴν ἴδω.

— Δύο μῆνας! ἀνεφώνησεν, ἀμηχανῶν, ὁ Διόδωρος. Πῶς τοῦτο;

— Ἐφυγεν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας.

Ὁ Διόδωρος ἠσθάνθη ἀμφίστομον μάχαιραν, διαπερῶσαν τὰ στήθη του διαμπᾶξ.

— Ἐφυγε; . . . Κεὶ πότε; ποῦ; ἠρώτησεν ὠχρός.

— Περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου μετὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ θείου τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν.

— Τὴν εἶδετε ἀναχωροῦσαν;

— Νεὶ! Ἦτο μελᾶγχολος, ἀπρηγόρητος, βαρυκαλῆς, διότι ἠγνόει, ἐὰν καὶ πότε θὰ ἐπανεέλθῃ, ὡς μοὶ ἔλεγε τότε ἀπελπισ καὶ τὰ δάκρυά τῆς ἔρριπον κρουνηδόν, ὅτε μὲ ἀπεχαίρετιζε. . . .

— Καὶ τί σὰς ἔλεγε;

— Τίποτε δὲν μοὶ ἔλεγεν ἔκλαιε μόνον καὶ ὠλόλυζεν ἡ δύστηνος, ὡς πρόβατον ἀγόμενον ἐπὶ σφαγῆν.

— Καὶ θὰ ἐπανεέλθῃ;

— Δὲν πρόκειται νὰ ἐπανεέλθῃ πλέον.

— Διατί κ. Ἐλμίνα;

— Διότι πρόκειται ν' ἀποκατασταθῇ εἰς τινὰ πόλιν τῆς Θράκης, ὡς μοὶ ἔλεγεν ἡ μακαρῆτις Σοφία.

— Μακαρῆτις ἡ Σοφία;

— Δὲν τὸ γνωρίζεις; ἀπέθανεν ἡ δυστυχὴς πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ἐκ πυρετοῦ κακοήθους.

— Φεῦ! Τὸ πᾶν λοιπὸν κατεστράφη! εἶπε, τεθλιμμένος καὶ δακρύων ὁ Διόδωρος.

Καὶ ἀπῆλθεν, ἐγκλείων ἐν τῇ ψυχῇ του τὰς τρομερωτέρας τοῦ Ἄδου βρασάνους.

Ἐκτοτε ὁ Διόδωρος ἔζησεν ἐπὶ μῆνας ὅλους δυστυχῆς καὶ μονήρης μετὰ τὰς γλυκυτάτας τοῦ παρελθόντος ἀναμνήσεις· ἔξηκολούθησε τὰς σπουδὰς του ἐπιμελῶς καὶ ὁ χρόνος, ὁ πάντων τῶν πόνων μοναδικὸς ἰατρός, ἐθεράπευσε τὸ ἄλγος τῆς καρδίας του μετὰ τινα ἔτη. Οὐδέποτε πλέον κατώκησεν εἰς τὴν συνοικίαν τῆς Νεαπόλεως. Καὶ μόνον, ὅτε ἐπανέβλεπε τὰ προσφιλῆ του μέρη, ὅπου ἐγνώρισε καὶ ἠγάπησε τὴν Ῥόζαν, διεφλέγετο ἐκ πυρωδῶν στεναγμῶν καὶ οἰστρηλατεῖτο ὑπὸ ζωηρῶν καὶ μάγων ἀναμνήσεων.

Οὐδέποτε πλέον ἐπανεῖδε τὴν Ῥόζαν, οὔτε ἐγνώριζε, ποῦ αὕτη διαμένει, οὔτε, ἂν ζῆ. Οὐδεμίαν δὲ ἠδυνήθη ν' ἀρυσθῆ ποτε πληροφορίαν περὶ αὐτῆς. Οὔτε ἠγάπησε πλέον μεθ' ὅσας τρυφερότητας καὶ πάθους εἶχεν ἀγαπήσει τὴν Ῥόζαν, οὔτε ἐπανεῦρε ποτὲ πλέον τόσον γόητα, τόσον εὐτυχῆ, τόσον περιπαθῆ, τὸν ἔρωτα.

Τρία ἔτη παρῆλθον ἔκτοτε, ὅτε ὁ Διόδωρος, περπατώντας τὰς σπουδὰς του, εἰσῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον πρακτικὸν βίον. Πρὶν, ἢ ἐγκαταλίπη τὰς Ἀθήνας τὸ ὕστατον, ἀπεχαιρέτισε περιπαθῶς τὸν Ἰλισσὸν, τὸν Βασιλ, κῆπον καὶ τὴν Νεάπολιν, ἐκλείσθη ἐν τῷ δωματίῳ του, συνεκέντρωσε τὰς προσριλεῖς του ἀναμνήσεις· καὶ ἔκλαυσεν, ὡς ὁ Ἄδὰμ, ὁ ἐξωσθεὶς τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς. Ἀνέγνω πολλάκις τὸ προσφιλὲς λεύκωμα τῆς Ῥόζας ἐν θείᾳ μέθῃ τῆς ψυχῆς καὶ ἔγραψεν εἰς τὴν 29^η λευκὴν αὐτοῦ σελίδα.

«Ὡ! ἔπρεπεν ἡ εὐτυχία
Εἰς θάνατον ν' ἀποκοιμᾶται,
Πρὶν ἀνατεῖλῃ ἡ πρωία,
Καθ' ἣν ἡ συμφορὰ πλανᾶται.
Ἵπνου εὐδαίμονος ὄνειρους
Αὐτῆ ἀποδεικνύει λήρους,
Κ' ἐκεῖνος, ὅστις ἀγαπᾶται,
Ἐγείρεται ἐν ἐρημίᾳ!

(Δ. Παπαρρηγόπουλος)»

Ἐὸ Διόδωρος ἀποκατέστη ἐν τινὶ πρωτεύουσῃ νομοῦ, ὡς δικη-

γός. Ἡ ζοὴ του ἔφερε δύσθυμος καὶ οἰονεὶ μισᾶ ἄνθρωπος. Ἠγάπα τὰς ἐρημίας καὶ τοὺς βεμβασμούς. Μετὰ δύο ἔτη ἔμαθε καὶ τὸν θάνατον τῆς κ. Ἐλμίνας, τελευτησάσης ἐκ συγκοπῆς τῆς καρδίας καὶ ἐπένησεν ἐπὶ μακρὸν ἡ ψυχὴ του, ἐντελῶς ἀπορφανισθεῖσα.

Ἐν τῇ μονῶσει τοῦ ἀτεροῦς βίου του, ἐπανησθάνθη τὴν ἀνάγκην τῆς καρδίας ν' ἀγαπήσῃ πάλιν, ἐλπίζων νὰ ἐπανεῦρῃ τὴν σὺνέχειαν τοῦ πρώτου ἐκεῖνου πολυθελγήτρου ὄνειρου του. Ἀνεζήτει, ὡς ὁ Νικόλαος Φλάμελ, τὴν φιλοσοφικὴν λίθον. Ἠγάπησε πάλιν καὶ ἠγαπήθη πολλάκις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον φλογερῶς. Εἰς μάτην ὅμως ἔκρουε νέας καρδίας ὁ εὐτυχῆς ὑπνοβάτης· εὐδαιμονεστάτου παρελθόντος. Εὗρισκε τὸν ἔρωτα προσποιητὸν, μεμψιμοιρον, ἀψίκορον, ἐγώιστην, ἰδιοτελῆ, πολυστένακτον, κάπηλον· ὑποκριτὴν καὶ χυδαῖον. Οὐδεὶς τῶν νέων ἐρώτων ἠδύνατο νὰ παραβληθῆ πρὸς τὸν τῆς Ῥόζας. Ἦσαν ὕκλοι ἐνώπιον ἀδάμκντος. Ὁ ἀδάμκς ἐκεῖνος εἶχεν ἀπολεσθῆ διὰ πικρῶς μετὰ τοὺς πρώτους τῆς καρδίας του παλμούς, μετὰ τὰ γλυκύτατα τῆς νεότητός του ὄνειρα καὶ δὲν ἐπανεῦρέθη ποτὲ, ὧ ποτὲ πλέον! Τὸ ῥόδον ἐμαράνθη μοιραίως, κάλυξ ἀκόμη καὶ ἐν ᾧ μόλις διήνοιγε τὰ εὐώδη του πέταλα καὶ ἀνέδιδε τὸ ἀμβρόσιον αὐτοῦ ἄρωμα.

Ἴσως ἦτον εὐτυχῆς ὁ Διόδωρος, ὅτι ὁ πρῶτος ἔρωτος του ἐκεῖνος ἐξέλιπεν ἐν ὅλῃ τῇ ἀγγελικῇ αὐτοῦ γοητείᾳ καὶ λαμπηδόνι, ὡς μάγον ὄνειρον, ὡς ἴρις εὐχαρις, ὡς τοῦ λυκαυγοῦς τὰ ῥόδα καὶ ἡ δρόσος, πρὶν ἢ ἐπέλθῃ ὁ κόρος καὶ τὸν μαράνην ἢ ἀνία καὶ ἡ ψυχρότης. Ἴσως δὲ διὰ τοῦτο καὶ οὐδέποτε ἐλησημόνησε τὴν Ῥόζαν.

Καὶ εἰς πᾶσαν τοῦ βίου του περίστασιν, εὐτυχῆ ἢ δυσδαίμονα, παντοῦ καὶ πάντοτε, ἐκείνη ἦτον ὁ πυλὴς ἀστὴρ πικρῶς πόθου καὶ πάσης χιμαίρας του. Καὶ εἰς αὐτὰς δὲ τὰς φλογερωτέρας καὶ περιπαθεστέρους τῆς καρδίας του κλίσεις, διετήρει πάντοτε ζωηρὰν τὴν γλυκυτάτην καὶ βεμβώδη τῆς Ῥόζας ἀνάμνησιν. Ἔως οὐ ἐπὶ τέλους μετὰ ἔτη δλόκληρα, ἀπελπισθεὶς νὰ ἐπανεῦρῃ τὸν ἀπολεσθέντα του παράδεισον, τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ πρώτου ἔρωτος κατὰ τινα διάστημα φθινοπωρινὴν νύκτα, ἀπεχαιρέτισε τὸν τελευταῖον, καταφιλῶν σπασμωδικῶς καὶ τρυφερώτατα τὸν προσφιλέστατον καὶ πολῦτιμον ὀστρυχόν, καὶ συμπληρώσας καὶ τὴν

ἐσχάτην λευκὴν σελίδα τοῦ λευκώματος τῆς Ῥόζας, ὅπερ ἦτον ὁ ἀχώριστος αὐτοῦ φίλος καὶ σύντροφος, διὰ τῶν ἐξῆς περιπαθεστάτων στίχων τοῦ κ. Κλέωνος Ῥαγκαβῆ, οἵονεῖ ἐπιτύμβιον ἀναγείρων εἰς τὴν ἀποπτώσασιν καὶ μόνην ἀληθῆ τῆς ζωῆς του εὐτυχίαν.

«Ὅταν ἡ πλάσις ἤρεμῃ, κ' ἐπὶ τὴν γῆν τὰς μαγικάς
 Αὐτῆς ἀκτίνας ἐφαπτοῖ γελόεσσα σελήνη,
 Ὅταν τὸ κύμα θραύεται εἰς μελωδίας θελκτικὰς,
 Κ' ἐπὶ τῆς γῆς δεσπόζωσιν ὁ ὕπνος κ' ἡ γαλήνη,
 Εἰς τῆς ψυχῆς μου τοὺς μυχοὺς, ὡς ἀπὸ λύρας ὄρφικῆς,
 Ἀκούω αἴφνης σιγηλοῦς ἠχοῦντας τόνους καὶ γλυκεῖς,
 Θροῦν ἀσπασμῶν.

«Ὅταν πλανῶ τὰ ὄμματα εἰς παρελθούσας ἐποχάς,
 Ἀναπολῶν τὰς χαρμονάς, τὰς τέως μυζηθείσας,
 Πολλὰ μοι κρύπτει ὁ καιρὸς εἰς τὰς πυκνάς αὐτοῦ πτυχάς
 Κ' εἰς ἄμορφον τὸ πᾶν σωρὸν παρίστησι συγχύσας,
 Εἰς τῆς ψυχῆς μου τοὺς μυχοὺς, ὡς ἀπὸ λύρας ὄρφικῆς,
 Ἀκούω ὄμως σιγηλοῦς ἠχοῦντας τόνους καὶ γλυκεῖς,
 Θροῦν ἀσπασμῶν.

«Ὅταν τὸ βλέμμα προσηλῶ εἰς τὸν ὀρίζοντα θειλὸν,
 Τῆς Μοίρας ὅπως τὰς πικρὰς βουλὰς ἐΐερυνήσω,
 Ὅταν κυμαίνωμαι τρυφῶν ἐντὸς ὁ εἰρων ἀπαλῶν,
 Καὶ σκέπτομαι ἰδίῳ, τί ἐπὶ τῆς γῆς ποθήτω,
 Εἰς τῆς ψυχῆς μου τοὺς μυχοὺς, ὡς ἀπὸ λύρας ὄρφικῆς,
 Ἀκούω αἴφνης σιγηλοῦς ἠχοῦντας τόνους καὶ γλυκεῖς,
 Θροῦν ἀσπασμῶν!»

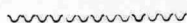
Ἐν Ἀργεῖ Ἀύγουστος 1883.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ.

ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΔΟΡΕ

ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ΔΟΡΕ

Μόλις τὸ πεντηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγων ὁ Γουσταύος Δορὲ, ἀπέθανε τὴν 23 Ἰανουαρίου 1883. Βλέπων τις τὰ ἔργα του καὶ μὴ γνωρίζων αὐτὸν, τὸν ἐφαντάζετο ἄγριον γίγαντα· ἀλλ' ἀπεναντίας ἦτο γλυκὺς τὸ ὕφος εἰς ἄκρον δὲ φιλόφρων καὶ κοινωνικὸς. Ἀναστήματος μετρῖου, φυσιογνωμίας ἐκφραστικωτάτης, βλέμματος δὲ πάντοτε βεμβώδους. Ὁ Γουσταύος Δορὲ ὑπῆρξεν ὁ μεγαλοφυέστερος καλλιτέχνης τῶν ἡμερῶν μας· ἀνῆκε εἰς τὴν ἀνωτάτην ἐκείνην τάξιν τῶν ἐμπνεομένων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καλλιτεχνῶν ὧν τὰ θαυμάσια ἔργα ἐκπλήσσουν ἡμᾶς μέχρι τῆς σήμερον. Ὁ Δορὲ συνήγων ἐν ἑαυτῷ τὸν ζῆλον καὶ τὸν μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τὴν τέχνην ἔρωτά του μετὰ τῆς ἀπεραντοῦ αὐτοῦ φαντασίας. Ἐν δὲ ἐκ τῶν σπανίων αὐτοῦ προτερημάτων ἦτο ὅτι δὲν εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ πρὸς κερδοσκοπίαν πάθους, ἐργαζόμενος μόνον διὰ τὴν Τέχνην, καὶ οὐδόλωι σκεπτόμενος περὶ τῆς ὀλικῆς αὐτοῦ ὠφελείας. Ἐνδεκαετῆς ἦτο ὅτε ἐδημοσίευσε τὰς πρῶτας αὐτοῦ λιθογραφίας· καὶ δεκαεξαετῆς ὅτε ἤρχισε τὴν ἐν τῇ «*Journal pour tous*» δημοσίευσιν σειράν· γαλοιογραφικῶν ἀστειοτάτων ἐπὶ τῶν ἄθλων τοῦ Ἡρακλέους. Ἐκτοτε ἤρχισε σειράν περιηρήμων ἔργων, δι' ὧν κατέστη γνωστότατος· ἀλλὰ τὰ ἔργα ταῦτα δὲν ἦσαν εἰμὴ ἀρχὴ μόνον· ἡ δόξα τοῦ Δορὲ καὶ ὁ δι' αὐτὸν θαυμασμὸς τῶν εἰδότην ἤρξατο ἀφ' ἧς ἐποχῆς (1853) εἶαθε τὸ θάρρος νὰ ἐλθέσῃ ἔργα του ἐν τῇ Καλλιτεχνικῇ τῶν Παρισίων ἐκθέσει. Τὸν Δορὲ ἐν ταῖς συναναστροφαῖς διέκρινε χάρις ἔκτακτος καὶ εὐθυμίας· ἡγάπα τὰ λογοπαίγνια, τὰ αἰνίγματα καὶ τὰ τοιαῦτα· οὐδέποτε ἐν καιρῷ εὐθυμίας ἐτιπυδασιολόγει· οὔτε μετεβάλλετο εἰς σοβαρόν. Ἐραστῆς θερμὸς τῆς μουσικῆς καὶ τῆς δραματικῆς, ἐσύ-

χναζε τακτικῶς εἰς διάφορα τῶν Παρισίων θέατρα· τὸ ἰδανικὸν ἔμως τοῦ θεάτρου ἦτο δι' αὐτὸν ἡ παντομίμα. Προσέτι ἠγάπα ὑπερβολικῶς τὰς σχοινοβασίας καὶ ἐν γένει τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις εἰς αὐτὸ καὶ ἐπεδόθη μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας καὶ ἐπιμονῆς, ὥστε ἐντὸς ὀλιγίστου χρόνου, ὁ μέγας καλλιτέχνης κατέστη καὶ δεινὸς πηλαιστής. Τὸ εὐθυμον τοῦ χαρακτῆρος του δεικνύει καὶ τὸ ἀκόλουθον ἐπεισόδιον.

Ἡμέραν τινα προσεκλήθη νὰ γευματίσῃ παρὰ τινα πλουσίω οἰκονομολόγῳ, ὅστις ἐπεθύμει τοσοῦτον μᾶλλον νὰ συνδέσῃ μετὰ τοῦ Δορέ φίλιαν, καθ' ὅσον φίλος ἀμφοτέρων τὸν ἐβεβαίωσε περὶ τοῦ λίαν ἀλλοκότου χαρακτῆρος τοῦ Δορέ.

— Προσέξατε κυρίως πῶς θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν αἴθουσάν σας, εἶπεν ὁ φίλος εἰς τὸν ἑκατομυριοῦχον, δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω ἐκ τῶν προτέρων ὅτι θὰ εἰσέλθῃ διὰ τρόπου λίαν περιέργου καὶ οὐδόλως κοινοῦ. Πραγματικῶς τὴν ὀρισθεῖσαν διὰ τὸ γεῦμα ἡμέραν, ἐνῶ τὰ ἐν τῇ αἴθουσῃ τοῦ οἰκονομολόγου πρόσωπα περιέμενον μετ' ἀνυπομόνου βλέμματος τὴν εἴσοδον τοῦ ἀνγγεληθέντος ἤδη Γουσταύου Δορέ, αἴφνης εἶδον δύο πόδας διαπερῶντας τὴν θύραν καὶ κινουμένους!

Ἦτο ὁ καλλιτέχνης, ὅστις εἰσῆρχετο βαδίζων διὰ τῶν χειρῶν.

Ὁ οἰκονομολόγος γελᾶσας πολὺ διὰ τὴν ἀστεῦσμον τοῦτον, ὠμολόγησε, ὅτι πραγματικῶς, ὁ τρόπος οὗτος τοῦ εἰσέρχεσθαι ἦτο λίαν πρωτότυπος καὶ οὐχὶ εἰς πάντας προσιτός.

ΕΡΩΣ ΥΠΟ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΝ

ΧΑΡΑΚΤΗΡ

ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ ΜΙΑΝ

Πρόσωπα

ΧΑΡΙΛΑΟΣ, ΑΣΠΑΣΙΑ.

Ἡ σκηνὴ σύγχρονος ἐν Ἀθήναις.

[Θάλαμος ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Ἀσπασίας. Ἐδραὶ, ἀνάκλιτρον καὶ ἐν τῇ μέσῃ τράπεζα, ἐφ' ἧς πλουσία ἀνθοδέσμη ἐντὸς εὐγλύπτου ἀλαβαστρίνου δοχείου. Δεξιᾷ κύμβαλον καὶ ἐπὶ τῆς πτέρυγος αὐτοῦ κείμενα μουσικῆς. Ἀριστερᾷ ἐστία· καὶ ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου αὐτῆς γεισώματος κομψὰ ἐρωτικῶν καὶ σατυρῶν μικροτεχνήματα, ἀρχαῖα εἰδώλια ἐξ ὀπτιῆς γῆς, ἀμφορεῖς, λήκυθοι, κυθίσκοι, κλπ. Εἰς τὸ βάθος βιβλιοθήκη. Ἐπὶ τοῦ κατὰ μέτωπον τοίχου ἤσκηται εἰκόνες καὶ ἐπὶ τῶν πλαγιῶν ἐλαιουργαίαι τοῦ Βύρωνος καὶ τοῦ Οὐγκώ].

ΣΚΗΝΗ I

ΑΣΠΑΣΙΑ κλύπτουσα ἐπὶ μικροῦ ἐν τριγώντῳ χειροτεχνήματος.

πάρχει λοιπὸν τοιαύτη δύναμις ἐν τῷ ἔρωτι, ἀπονεκρούσα πᾶσαν ἄλλην ἐπιθυμίαν καὶ σκέψιν καὶ ἀφοπλίζουσα τὸν ἀποπειρώμενον ν' ἀντιστῇ; Καὶ ὅμως πρὸ μικροῦ ἠλπίζον ὅτι ἔφερον ἀσφαλῆ θώρακα κατὰ πάσης ἐρωτικῆς ἐπιδρομῆς, πρὸς ἣν ἀντέτακτον τὸ οἶκτον ἢ τὸν καγχασμόν.

(Καταλείπουσα τὴν ἐργασίαν ἀναπαύει ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τὴν κεφαλὴν.)

Καὶ σήμερον; ὦ, δὲν ἀναγνωρίζω ἐμυτὴν πλέον. Ἡ ἐργασία μὲ πλήττει· ἡ πνευματικὴ ἐνσχόλησις καὶ ἡ μελέτη μοι προ-

ξενούσιν άνιάν. Αίσθάνομαι κενόν έν τή ψυχῇ, ὅπερ οὐδέν ἐξαρ-
κεί νά πληρώτῃ εἰμὴ ἡ ἀνεκλάλητος γοητεία ἐκείνου. . .

(μετὰ μικρὰν σιγὴν)

Ἄ! ὄχι δὲν πρέπει νά ἡττηθῶ. Ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν συμβαίνει
έν ἐμοί, δὲν ὀφείλω νά τὸ ἐρευνήσω. Πρέπει νά ἐπανεύρω ὅ,τι ἀ-
πόλεσα, τὴν χαρὰν καὶ τὴν γαλήνην.

(Βαίνει πρὸς τὸ παράθυρον θεωμένη ἐκτός)

Ἡ φύσις πάσα ἀποστίλβει ὑπὸ τὸν διαφανῆ οὐρανὸν καὶ τὰς ἀπο-
πνοίας τοῦ ἕαρος· μακρὰν ἐν ἀπόπτῳ ἐκτυλίσσονται θελατικὰ
αἱ σκηνογραφίαι τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν λόφων. Τὸ πᾶν γαλήνη καὶ
φῶς καὶ ζωὴ, ἐνῶ ἐγὼ φέρω τὴν θύελλαν καὶ τὴν σκοτοδίνην ὑπὸ
τὸ στήθῃ. Τίς εἶπεν ὅτι, διὰ νά ἴδῃ τις τὴν αἴγλην καὶ τὴν γα-
λήνην τῆς φύσεως, δεόν πρότερον νά φέρῃ τὴν αἰθρίαν καὶ τὴν
γαλήνην ἐν τῇ ψυχῇ; Ὅχι, ὄχι· ἀνάγκη νά κατανηκῶ τὸν
ἔρωτα αὐτόν, πρὶν ἢ με καταστήσῃ παράφρονα ἐκ τῆς ὑπερτά-
της εὐδαιμονίας, ἣν μοι ἐμπνέει. Ἀληθῶς λοιπὸν ἀγαπῶ τὸν Χα-
ρίλκον; Τί ὀφείλῃ, ἀφοῦ ὀφείλω νά λησμονήσω τὸ αἶσθημα αὐτό
πρὶν τὸ ἐνοήσω βαθύτερον; Μὴ φαίνεται τόσῳ ἔξοχος φύσις,
πνεῦμα ἀνυπότακτον καὶ ψυχὴ διψῶσα ὑπερέτερου ἔρωτος, ὥστε
φροδοῦμαι. Τίς μοι ἐγγυᾶται περὶ τοῦ μέλλοντος; Καὶ ἂν ὁ ἔρος
του παρέλθῃ; Οἱ καλλιτέχναι δὲν ἔχουσιν ἀτομικότητα αἰσθη-
ματος. Ἀγαπῶσι τὸ ὄραϊον ὅπου ἂν εὕρωσιν αὐτό. Καὶ ἂν με-
θύρωμαι, ὅταν ἡ πραγματικότης θραύσῃ τὸ ὄνειροπόλημά του,
ἐπιζητήσῃ νέον ἰδανικὸν καὶ τροπὴν τῆς ψυχῆς ἐγγὺς ἄλλῃς; Ἄ!
διὰ τὴν νά με σαγητεύσῃς οὕτω Χαρίλκε; διὰ τὴν ὅταν σκορπίζῃς με-
λωδίας ἐκ τοῦ κυμβάλου καὶ πληροῖς τὸν ἀτμόσφαιραν ταύτην
τῶν ἐξαιτίων σου ἀρμονιῶν, μοὶ φαίνεται ὅτι στενάλλουσιν αἱ ἄγ-
γελοι τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τὰ πλῆκτρα ταῦτα;

(μετὰ μικρὰν σιγὴν)

Πτωχὲ Κίμων! Ἦδη μαντεύω ὁποῖον μικτόριον εἶγες δοκιμάσει
ὅταν ἀπέκρουον τὸ αἶσθημά σου. Τίς εἶδεν ὁποῖα ἀγωνία ἔθρουπε
τὰ στήθῃ σου καὶ ἐγὼ ἐγέλων εἰς τὰ δάκρυά σου.

(Ἐπιτεταί ἐπὶ τινος παρὰ τῆ τραπέζης ἔθρας καὶ ἀπολαίβει διὰ τῆς δεξιᾶς ἐν δάκρυ
καὶ τῆς παρῆρας ἐντὶ διὰ τῆς ἑτέρας θεωρεῖται πρὸ αὐτῆς ἀνθή).

Πτωχά μου ἄνθη! Ἄλλοτε ἡ ψυχὴ μου ἐπέτα ἀμέριμος καὶ
ἀγνή ὡς τὸ ἀθῶον μῦρον σας καὶ τώρα. . . .

(Βυθίζεται εἰς παρατεταμένους διαλογισμούς)

(Κρούεται ἡ θύρα).

Εἰσέλθετε.

ΣΚΗΝΗ II

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΧΑΡΙΛΑΟΣ.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ. (εἰσερχόμενος)

Χαῖρέ μοι, Ἀσπασία. Σὲ ἐπανευρίσκω ὑπὸ εὐτυχῇ οἰωνόν, συν-
διαλεγομένην μετὰ τῆς πλουσίας αὐτῆς ἀνθοδέσμης.

ΑΣΠΑΣΙΑ (θαξινομένη αἰτίῳ)

Νομίζεις;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Πῶς ὄχι; Τί ἀγνότερον τῆς ἀρρήτου ταύτης συνεννοήσεως; Ἡ
εὐωδία τῆς ψυχῆς σου πρὸς τὸ ἔρωμα τῶν ἀγῶν αὐτῶν ἀριστοτε-
χνημάτων τῆς Προνοίας. Ἐσπούδασες τὴν γλώσσαν τῶν ἀνθέων;
Λέγουσιν ὅτι εἶνε ἡ προπαίδεια τοῦ ἔρωτος, ἡ πρώτη ἐκφρασις
καρδίας ἐρώσεως.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Ὅχι, Χαρίλκε. Ἐσπούδασα τὴν γλώσσαν τῶν ἀριθμῶν. Ἄλλοτε
ὁ κόσμος ἔζη διὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς ἰδέας· σήμερον κινεῖ-
ται διὰ τῶν μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν. Τὰ ἄνθη, ἡ μουσικὴ,
αἱ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ ὄραϊοῦ συγκινήσεις, εἰσὶν ἡ ποιητικὴ
χρῆσις τῆς ζωῆς, ἣν ἀπέσβεσεν ὁσημέραι ἡ πραγματικότης. Σή-
μέρον ὁ ἄνθρωπος σκέπτεται· δὲν ἐνθουσιᾷ. Ἄλλοτε μετηρσιούτο
εἰς τοὺς αἰθέρας ἀναζητῶν τὸν Θεόν· σήμερον ἔρπει, ὡς σκόληξ,
ἐπὶ τοῦ βορβόρου γογγύζων. Ὁ νεώτερος πολιτισμὸς μετέβαλε
τὸν βίον ἀπὸ ἔρωτος δημηρικοῦ εἰς ἀριθμητικὴν ξηράν. Σκέπτο-
μαι· ἰδοῦ.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Ἄπατάσαι ἢ παίζεις, Ἄσπασία. Ἡ ποίησις ἐνυπάρχει τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ὡς πέραν τοῦ πεπερασμένου κόσμου ἡ ἰδέα τοῦ ἀπείρου. Ἐὰν ἔλειπεν ἀφ' ἡμῶν τὸ θεόσδοτον τοῦτο φῶς, ὅπερ καλεῖται ψυχὴ, ποίησις, Θεός — ὅ,τι θέλεις, — ἡ ζωὴ ἤθελεν εἶσθαι νύξ ἀτελεύτητος. Ἡ μὴ προσβούης καὶ σὺ τὴν θεωρίαν τοῦ αὐτοματισμοῦ καὶ τῆς ἐξελίξεως;

ΑΣΠΑΣΙΑ

Ἀναμφιβόλως. Τὸ ἄλλο ἐσμέν, εἰμὴ τὰ αὐτόματα τῆς μυθολογουμένης Αἴσης, δοῦλοι τοῦ πεπερασμένου καὶ τῆς ἀνάγκης; Πικρά τοῦ δημιουργοῦ εἰρώνεια! Ἐνεγράξαε τὴν ἰδέαν τοῦ τελείου εἰς τὸ ἀτελέστερον τῶν κτισμάτων αὐτοῦ — τὸν ἄνθρωπον.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Καὶ ἡ λογικὴ λοιπὸν, τὸ ἰδεῶδες; ὁ κόσμος τῆς διανοίας καὶ τῆς συνειδήσεως;

ΑΣΠΑΣΙΑ

Ἐξάσις φιλοσόφων ἢ ποιητῶν ληρήματα, δι' ὧν ἀποκαμιζήτασι ἡ ἀνθρωπότης ἐν τῇ ὁδῷ καὶ τῷ σπαραγγῷ αὐτῆς.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ (μετ' ἐκπλήξεως)

Ἄσπασία παίζεις, δὲν εἶνε ἀληθής;

ΑΣΠΑΣΙΑ

Περίεργον! Δὲν δύναμι νὰ σοὶ ἐμπνεύσω ἐμπιστοσύνην;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Ἄλλὰ σὺ στυτὴν δικυβέδεις. Σὺ σκεπτικὴ καὶ ἀπαισιόδοξος, ἥτις ἀποπνέει ἀκόμη ποίησιν καὶ γοητεῖαν καὶ θάμβος; Σκέπτεσαι καὶ λαλεῖς ὡς χρηματιστὴς ἢ ἔμπορος, σὺ, ἡ ὄνειρόπλαστος καὶ εὐθεῖα κόρη, ἐν τῇ πρώτῃ ἀκόμη τῆς ζωῆς, ὅλη ἀζωμα καὶ φῶς καὶ ὁρῶς καὶ ἀουονία; Ἄ! ὄχι! ὅ,τι καὶ ἂν μοι εἴποις, δὲν θά σε πιστεύσω ποτέ. Ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις σου αἰσθάνεται τὰς εὐγενεστέρους πτήσεις ἢ φαντασίᾳ μου καὶ ἐκ τῆς λαλιᾶς τῶν χειλέων σου ἐμουσοῦργητα τὰς περιπαθεστέρους μελωδίας, δι' ὧν κατεκλήθησά τόνον κόσμον. Μοὶ φαίνεσαι, ὦ πιστεύσόν μοι, ἡ θελ-

κτικωτέρα ὄσας, ἔνθα ἀναπνύω τὰ ὄνειρά μου, τὸ γλυκύτερον ὄνειροπόλημα καλλιτέχνου, καὶ μάτην ζητεῖς νὰ παρεξηγήσης, νὰ μεταφράσης, νὰ παραποιήσης τὴν εὐγενῆ σου φύσιν, ὡς οἱ ἀπειρόκαλοι τοῦ Ὀμήρου μεταφρασταὶ, πειρώμενοι νὰ μεταφέρωσι τὰς καλλονὰς αὐτοῦ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ, ὡσεὶ ἤτο ποτε δυνατόν ν' ἀντιγραφῆ ὁ ἥλιος ἢ ὁ οὐρανὸς ἐπὶ πίνακος.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Χρωματίζεις ὡς ἄριστος καλλιτέχνης τὰ πράγματα, ἢ μὲ κολλαεύεις ὑπὲρ τὸ μέτρον.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Λέγω ὅ,τι αἰσθάνομαι, εἰς ὅ,τι πιστεύω.

ΑΣΠΑΣΙΑ (σοβαρῶς)

Ἄσφαλέστερον τὸ διστάζειν εἰς ὅ,τι προέρχεται ἐξ ἐνθουσιασμοῦ ἢ στιγμιαίας παροδικῆς μέθης.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Ἔστω δὲν ἐπιμένω.

(κατ' ἰδίαν)

Ἄποια μεταβολή!

(Περιάγει τὸ βλέμμα περιεργαζόμενος τὸν διάκοσμον τοῦ θαλάμου).

ΑΣΠΑΣΙΑ (πρὸς ἐαυτήν)

Καὶ ὅμως μοὶ ἐμπνέει τοιοῦτον ἔρωτα, ὥστε φοβοῦμαι μὴ ἐνοηθῶ μέχρι τέλους. Ἄ! ὄχι! δὲν πρέπει νὰ ὑποχωρήσω. Ὅσῳ πλειότερόν με μαγεύει, τόσῳ μᾶλλον τρέμω τὸ αἶσθημα αὐτό.

(Γεγονεῖα τῆ φωνῆς)

Τί παρατηρεῖς μετὰ προσοχῆς, Χαρίλαε;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ (ἐκπνευστὸς καὶ μειδιῶν)

Ζητῶ νὰ μαντεύσω ἂν τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἰσῆλθον ἐκ λάθους εἰς γραφεῖον κολλυβιστοῦ ἢ τραπεζίτου, ἢ ἂν εὐρίσκωμαι ἐδῶ εἰς τὸ ποιητικὸν καὶ ῥεμβῶδες ἄντρον τῆς Ἄσπασίας.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Εὐφυῆς ἀστεϊσμός. Τί ἐννοεῖς;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Ἄλλὰ πῶς θέλεις νά σε πιστεύσω, Ἀσπασία, ἀφοῦ ὅλος αὐτός ὁ καλλιτεχνικός μικρόκοσμος σέ διαψεύδει; Τί θέλουν αὐταί ἐκεῖ αἱ εἰκόες δύο ἐξόχων ἀριστοτεχνῶν, τὰ λείψανα αὐτὰ τῆς ἀρχαίας τέχνης, τὰ ἄνθη, τὰ μουσικά τεμάχια, οἱ τόμοι τοῦ Λαμαρτίνου καί τοῦ Γκαῖτε, ὅλη αὐτή ἡ ἀρωματώδης ἀτμόσφαιρά, ἦν ἀναπνέεις εἰς τὸν παρθενικόν σου αὐτὸν νῆον, ἔνθα ἡ ἕβη σου ἐγκλείεται ἐδῶ ὡς μῦρον ἢ ὄνειρον, ὡσεὶ προσευχὴ δικνεκῆς πρὸς τὸν θεὸν τοῦ ἀγαθοῦ, πρὸς τὸ ἀθάνατον κάλλος τοῦ ὠραίου;

ΑΣΠΑΣΙΑ

Καὶ ὅμως...

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Ὅχι δὲν θέλω ν' ἀκούσω οὐδέν. Τὴν θέσιν ἐδῶ τοῦ κυβάλου ἔπρεπε νά κατέχῃ χρηματοκιβώτιον Βερτζάμ καὶ ἀντὶ μουσικῶν βιβλίων κύλινδροι χρεωγράφων. Διατί ἀντὶ τῶν εἰκόνων αὐτῶν δὲν ἀναρτᾷς κἂν πίνακας τοκαρίθμων καὶ δὲν ἀντικαθιστᾷς τὰ σεπτὰ αὐτὰ τῆς ἀρχαίας δόξης μνημεῖα δι' ἐκβολάδων τοῦ Λαυρίου ἢ ἄλλου μεταλλεύματος;

(Δεικνύων τὴν βιβλιοθήκην)

Τί ζητοῦσιν ἐδῶ κεκλεισμένοι οἱ λογογράφοι καὶ ποιηταί, ἐνῶ τὴν θέσιν αὐτῶν ἔπρεπε νά κατέχωσι λογιστικὰ βιβλία καὶ συναλλαγματικά; Δέν μοι ἔλεγες πρὸ ὀλίγου ὅτι ὁ βίος εἶνε ἀριθμητική; Μόνον ὑπὸ τοιούτους ὄρους θά σε ἐπίστευον συνεπῆ πρὸς ἑαυτήν, Ἀσπασία.

ΑΣΠΑΣΙΑ (γελῶσα)

Καὶ διὰ νά συμπληρώσω τὴν φαίδραν αὐτὴν εἰκόνα, φαντάσθητι: ἐπίσης σαυτὸν μεσίτην ἐρχόμενον νά μοι προτείνης κάμμιαν ἀγορὰν χρεωγράφων εἰς τὸ χρηματιστήριον.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Καὶ διατί νά μὴ με φαντασθῆς; ἐρχόμενον νά σοι προτείνω τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ μέλλοντος;

ΑΣΠΑΣΙΑ (ἀδικήρως)

Ὅνειρον ἀβεβαιοτέρου τῆς κυβείας. Ἄλλως τε διατί ἀπορεῖς;

Ζῶ ἐν τῷ παρελθόντι. Μοὶ ὄρεσκει νά ἐντροπῶ εἰς τὴν μελέτη καὶ τὸν θαυμασμὸν παρωχημένου βίου, διὰ νά καθιστῶ ἥττω ἰνιερὰς τὰς ἐντυπώσεις τοῦ παρόντος. Πίστευσον, Χαρίλαε. Τὸ ὠραῖον εἴμαρται νά ζῆ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὡς ἰδέα, ὡς ἀνάμνησις, ὡς ὄνειροπόλημα, ὡς ἀπιθανότης.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ (καθήμενος παρὰ τῆ Ἀσπασίας μετὰ περιπατοῦς τίνου)

Ἄλλὰ δὲν ἠγάπησες λοιπὸν ποτὲ, Ἀσπασία; Ἐν τῇ ἀθωότητι τῶν παρθενικῶν σου βεβαυσιμῶν δὲν ἔπλασές ποτε καὶ σὺ ἐν ὄνειρον, μίαν ἔφεςιν, ἐν ἰδανικῶν εὐτυχίας πληρεστέρας, ἥτις νά περιβάλλῃ ὡς αἰθὴρ, ὡς διαύγεια, ὡς θεότης τὴν δροσερὰν τῆς ἕβης σου Ἐδέμ; Δὲν ἐπεζήτησεν ἡ φαντασία σου ἐν εἰδῶλον λατρείας, εἰς ὃ νά προσηλωθῆ πᾶσά σου σκέψεις, πᾶν αἶσθημα; Δὲν ἀφυπνίσθη εἰς κἂν παλμὸς ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ δὲν διέφυγε τοῦ στήθους σου εἰς ποτὲ στεναγμὸς;

(Ἡ Ἀσπασία κλίνει τὴν κεφαλὴν σιωπῶσα)

Σοὶ εἶνε ἄρᾳ γε οὕτως; ἐπαρκὲς τὸ παρόν, ὥστε δὲν σέ ἠλεκτροῖζει ἡ ἐλπίς ὀλβιωτέρου μέλλοντος; Διατί σιωπᾷς, Ἀσπασία;

ΑΣΠΑΣΙΑ (ὡσεὶ ἀποτινάσσουσα θλιβερὰν σκέψιν)

Ἴσως. Οὐδέποτε ἠρέσνησα ἑμαυτήν. Τί παράδοξον; Ὅνειροπολεῖν καὶ ἐλπίζειν δὲν εἶνε δύο ὄροι ἀπαράβατοι ἐν τῇ συνθήκῃ τῆς ζωῆς; Τί ὀφελεῖ; Καὶ εἴ ποτε ἔπλασα ἰδανικὸν τι εὐτυχία: καὶ εἴλυσέ με ἐν ὄνειρο: γλυκύτερον πρὸς τὸ μέλλον, δὲν τολμῶ ἐν τούτοις νά ἐγγίσω τὸ ὄνειρον αὐτὸ, μὴ ἀποπτῆ ἐν τῇ πραγματικότητι.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Δὲν συμβαίνει τοῦτο πάντοτε. Ὑπάρχει καὶ πλήρης εὐτυχία ἐν τῷ κόσμῳ, Ἀσπασία.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Μόνον ὅταν δὲν προσδοκῶμεν αὐτήν. Ἡ ἀληθὴς εὐτυχία ἐγκείται οὐχὶ εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ἀλλ' εἰς τὴν ἐπιζήτησιν αὐτῆς. Ἄλλως ὁ βίος οὐδὲν θά εἶχε θλιγητόν. Βλέπεις; Εἰμί σύμφωνος πρὸς τὰς θεωρίας σου. Τί συγγρατεῖ τὸν θνητὸν μετὰ τῆς ζωῆς; Ἡ ἐλπίς πρὸς τὸ μέλλον. Ἀλλὰ τί ἄλλο εἶνε ἡ ἐλπίς αὐτὴ εἰμὴ διη-

νεκῆς προσπάθειαι πρὸς βελτίωσιν τοῦ παρόντος, τὸ ὁποῖον ἐπομένως δὲν ἐπαρκεῖ πρὸς εὐτυχίαν; Ὅσοι πλειότερον πάσχει τις ἐν τῷ παρόντι, τόσῳ μᾶλλον προσηλοῦται εἰς τὸ μέλλον, οὐδὲν ὅριον συμπίπτει πρὸς τὸ τελευταῖον ὄριον τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν. Τοῦτο καλεῖται ζωή. Ἀναμιμνήσκεσθαι καὶ ἐλπίζειν, μὴ ζῆν δηλονότι ἐν τῷ παρόντι. Ὅστις ἂν εἴποι «Εἶμι εὐτυχῆς, οὐδὲν ἔχω νὰ ἐλπίσω οὔτε ποθῶ τι εἰς τὸ μέλλον» ὀφείλει νὰ παύσῃ τοῦ ζῆν, διότι ἔπαυσε πᾶς λόγος τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Μόνον τὰ κτήνη οὔτε ἀναμιμνήσκονται οὔτε ἐλπίζουσι. Καὶ δι' αὐτὸ ζῶσι

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Δὲν δύναιμαι νὰ ἐννοήσω, Ἀσπασία, τὴν ἀνένδοτον αὐτὴν σου ἰσχυρογνωμοσύνην.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Ἴσως ἐννοήσης αὐτὴν βραδύτερον ἢ εἴθε μὴ ποτε ἐννοήσης αὐτὴν. Γνωρίζεις, Χαρίλαε, δικτὴ πολλάκις ἐκατομμυριοῦχοι συμβαίνει ν' αὐτοκτονῶσιν ἐν τῇ ἀκμῇ καὶ τῇ ἐξωτερικῇ περιφρασίᾳ τοῦ βίου αὐτῶν;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Φρενόπληκτοι. Ἐξ ἰδιοτροπίαις ἀκτανότητος, λέγουσιν.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Ὅχι· ἐξ ὑπερβολικῆς εὐτυχίας. Χαρίλαε, ναί. Διότι αἰσθανθέντες τὴν ζωὴν ἐν μέσῳ τοῦ χυσοῦ καὶ τοῦ θύσσου ἀπήλασαν ἀκόπως τὰ πάντα πρὶν προφθάσωσι νὰ ἐλπίσωσιν τι· διότι ἔχοντες τὰ μέσα τῆς εὐπραγίας ἠδυνήθησαν νὰ πραγματοποιήσωσι καὶ τὰς μᾶλλον παραδόξους ἐπιθυμίας· διότι ἀφοῦ ἐγεγύθησαν πᾶσαν ἠδονὴν καὶ ἀπόλαυσιν δὲν εἶχον πλέον οὐδὲν νὰ ἐλπίσωσιν ἢ ἐπιθυμήσωσι καὶ ἀπέλειπον ἐνδεεῖ. Ἐν μέσῳ τοῦ ἀμυθήτου αὐτῶν πλοῦτος. καὶ ἀφοῦ ἀπεσβεσθῆ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν ἡ ἐλπίς, συνέτριψεν τὸν βίον, ὡς θυμμητίζουσι τὸ πρῶτον ἄμα ἐξαντληθῆ τὸ ἐν αὐτῇ μῦσον. Φοβῶ τὴν ὑψίστην εὐτυχίαν, Χαρίλαε. Φοβεύει τὴν ὑπαρξίν.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Νὴ τὴν Πάνδημον, μοι φαίνεται ὅτι ἀκούω ἰεροκήρυκα ἀγο-

φεύοντα ἐπ' ἄμβωνος. Ζητεῖς νὰ μοι ἐμπνεύσης τὸ δέος καὶ τὴν φοβικὴν ὡσεὶ μοι ἐλάσεις, οὐχὶ περὶ εὐτυχίας, ἀλλὰ περὶ τῶν βεβαιοποιησθησίων τῆς κολάσεως.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Ἄτυχῆς ἢ παρομοίωσις· ἔστω. Δὲν ζητῶ νὰ κλονήσω τὰς πεποιθήσεις μου. Δικαιολογῶ τὰς ἰδικάς μου.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Ἄλλ' Ἀσπασία, πρὸς τί ἢ πεισιθάνατος καὶ ἀπελπιστικῆ αὐτῆ φιλοσοφίας, ἣν ἀκολουθεῖς ἀπὸ τίνος; Σὺ τόσῳ ἄβρα πικρῆνος, ὡσεὶ πλασθεῖσθα ἀπὸ φῶς καὶ ὄναιρα καὶ δρόσον, ὑπόπτερος εἰσέτι, ὡς χουσαλλίς ἐπὶ ῥόδου, ἐκ τοῦ πρώτου σπρίγγους τῆς νεότητος, δμῖλαις ὡσκει συνετριβῆς ὑπὸ τοῦ κόρου, ὡσκει ἠβλάκωσεν ἡ βυτίς τὰς παρειάς σου καὶ ἐλεύκανεν ὁ χειμῶν τοῦ βίου τὴν κόμην σου; Πικρὰ λόγος τοῦ σκέπτεσθαι! Τρέμεις νὰ ἐγγίσης τὴν πραγματικότητα μὴ δικάλυθῆ ἢ ὀπτασία, μὴ ἐξαντληθῆ ἢ ἐλπίς σου· ἀλλ' ἐξάντλειται ποτὲ ἢ ψυχῆ, καὶ ἢ ἀγαπῶσα ψυχὴ μάλιστα; Ὅχι. Ἀσπασία. Ὑπάρχει ἀληθῆς εὐτυχία ἐν τῷ πραγματικῷ βίῳ καὶ αὐτὴν ἐργάζομαι νὰ σοὶ ἀποκαλύψω.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Εὐγε! ἄνευρες λοιπὸν σὺ τὸ μυστήριον αὐτὸ, ὅπερ ἀπησχόλησες τοὺς αἰῶνας, τὴν ἐπιστήμην, τὰ ἐξοχώτερα τῆς ὑψηλοῦ πεινματίας;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Ναί· ἀρκεῖ νὰ ἐπιζητήσῃ τις τὴν εὐτυχίαν ἐν ἑαυτῷ, ἐν τῷ βίῳ ἢ τῆς ἰδίας συνειδήσεως, ἐν τῇ ἐρευνῇ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου. Ὅστις ἐπιδιώκει τὴν εὐδαιμονίαν ἐκτὸς ἑαυτοῦ, οὐδαιμοῦ εὐρίσκει αὐτὴν. Μὲ ἐννοεῖς, Ἀσπασία; Εἶνε ἔννοια καθαρῶς ἠθικῆ, ἀνευρισκομένη ἐν τῇ ἀρμονικῇ δικήσῃ οὐχὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀλλὰ τοῦ ἐν ἡμῖν, τοῦ ὑποκειμενικοῦ κόσμου. Οὕτως ὁ κόρος, ὃν τρέμεις σήμερον, οὐδέποτε θέλει ὑποτιμήσει τὴν εὐτυχίαν, ἣτις παγάζει ἐκ τοῦ συνειδήτος τῆς ψυχῆς καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς αἰσθητικότητος τῆς περὶ ἡμᾶς ὕλης. Ὁ ὕλικὸς κόσμος δὲν εἶνε ὁ τελικὸς σκοπὸς ἀλλὰ τὸ ὑπερηλικὸν μέσον αὐτῆς.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Ἐξαιρετικοὶ ἀλλήθως θεωροῦμαι, ἀλλὰ θεωροῦμαι μόνον, Χαρίλαε, δι' ὧν οἱ δραματογράφοι ἐπιτυχάνουσι τὴν ἠθοποιεῖν τῶν ἡρώων των καὶ οἱ ἀερόθάμνορες ἐρασταὶ καλλύνουσι τὰ ἐρωτικὰ αὐτῶν ἰνδάλματα. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζεις λοιπὸν, Χαρίλαε, εἰς ὁποῖαν κοινωνικὴν περίοδον ζῶμεν; Δὲν ἐσκέφθης λοιπὸν ὁποῖα πεζότης καὶ ἠθικὴ ἀσφυξία καὶ πνευματικὴ φαστῶνη παραλύει τὴν ἐ-εστώσαν ἐποχὴν καὶ ἐκνευρίζει τὴν γενεὰν αὐτῆς; Ὁ περὶ ἡμᾶς κόσμος τῆς σήμερον ἐρπει καὶ σὺ πτεροῦσαι εἰς τοὺς αἰθέρας. Ἀλλὰ δὲν βλέπεις καὶ ὅτι ἡ σύγχρονος νεότης, φαχλητικὴ καὶ ἐρρυτιδωμένη ὡς γοργία, δὲν ἔχει πτέρυγας νὰ πετάσῃ, νὰ ἀνυψωθῆ ὑπεράνω ἑαυτῆς, τὸ δὲ αἶμα αὐτῆς λιμνάζει καὶ σήπεται ἐν τῇ ἰλῦϊ τοῦ σκεπτικισμοῦ; Αἶ, Χαρίλαε, ἔχεις δίκαιον. Ζῆς ἐν τῇ χάριτι τοῦ ἰδανικοῦ καὶ πλάττει τὸν κόσμον φαδινὸν καὶ εὐδαίμονα, ὡς ἡ καρδίη σου. Φέρεσαι ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τοῦ ἐνυπάρχοντος τῆς ἐξαιρετικῆς ἰδιοφυΐας σου καὶ δὲν ἐπέστη τὸ στήθος ἐκ τῆς θρασύας κοινωνικῆς ἀτμοσφαιρῆς, διότι σὺ δὲν ἐμολύνθης ἴσως ἀκόμη. Ἐχεις δίκαιον. Ψυχρὰ ὅμως παρατηρητικότης καὶ ἀσθησιότης κρίσις ἤθελέ σοι ἀποκαλύψει μικροσκοπικὸν καὶ ἐσποντὸν τὸν κόσμον τῆς σήμερον.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ (μετὰ τρυφερότητος)

Ὅχι, Ἀσπασία. Ἐπιμένεις μάτην. Ἐν ὄσῳ ἔχω σὲ ἐνώπιόν μου, ἐνόσω ἡ λαλιά σου κηλεῖ τὴν ψυχὴν μου καὶ τὸ τὸ βλέμμα σου πίπτει, ὡς ἀκτὶς φωτὸς καὶ θάλπος, εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς ἐνόσω ἡ σπανίαν λεπτοφυΐαν τῶν αἰσθημάτων καὶ τοῦ χαρακτῆρός σου μὲ κρατεῖ ὑπὸ γόητρον ἀδιάλειπτον καὶ με διδάσκει τὴν εὐδαιμονίαν, ὡς πλάττω καὶ ποθῶ αὐτὴν, οὐδέποτε θὰ δυνήθῃς νὰ με πείσης περὶ τοῦ ἐναντίου. Ἀσπασία, διατί καὶ δὲν πιστεύεις εἰς τὸν ἔρωτα, ὅστις δύναται νὰ σοι δωρήσῃ τὴν γλυκυτέραν εὐδαιμονίαν;

ΑΣΠΑΣΙΑ

Χίμαιρα τῆς νέας ἡλικίας, τῆς εὐφραντάστου, τῆς εὐκακότητος. Μοὶ λαλεῖς περὶ ἔρωτος. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζεις ὅτι ὁ ἔρως τελευτᾷ ἀκριβῶς ἐκεῖ, ἐνθεν ἄρχεται ἡ πραγματικὴ αὐτοῦ ἀπόλαυσις; Δὲν

φοβεῖσαι τὸν γάμον τὸν διαλύοντα τὴν ἀτυμώδη ποίησιν τοῦ ἔρωτος, ὡς τὸ ἐοθινὸν φῶς τὰς θελκτικὰς τῆς νυκτὸς ὄνειροπλάστους μαγείας;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Ὁ γάμος, Ἀσπασία, εἶνε κοινωνικὴ συνθήκη καὶ οὐδὲν πλέον. Ὁ θεσμός, εἶνε τὸ ἐξωτερικὸν περίβλημα, ὅπερ ἐνδιαφέρει τὴν κοινωνίαν, ἐνῶ ὁ ὑπ' αὐτὸ ἔρως ἐνδιαφέρει μόνον τὰ συνδεόμενα καὶ ἀγαπώμενα ὄντα.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Μόνον ὅταν ὁ ἔρως ἐπιζῇ τοῦ γάμου, τοῦθ' ὅπερ οὐδέποτε ἡ σπανίως συμβαίνει. Ἐὰν ὁ ἔρως εἶνε ἔμπνευσις πηγάζουσα ἐκ τῆς ψυχῆς, ὁ γάμος τοῦναντίον εἶνε μίμησις, καθῆκον, ὑποχρέωσις ἐπιβαλλομένη ἐξώθεν.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ (πρὸς ἑαυτὸν)

Περὶέρχον! Αὐτὴ ὁμιλεῖ οὕτως; Μὴ ὑποκρίνεσαι ἄρα γε; μὴ τοι ἐν ἐπιγνώσει διαφωνεῖ πρὸς ὅ,τι χθὲς ἐπίστευεν; ἀλλὰ διατί τάχα;

(γενουσία τῆ φωνῆς)

Ἐχεις ἄδικον, Ἀσπασία. Ὁ γάμος στηρίζεται ἐπὶ φυσικοῦ δεσμομένου πάντοτε, ἐπὶ τῆς ἀμοιβαίας κλίσεως τῶν φύλων πρὸς ἄλληλα.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Ἀκριβῶς τοῦτο πρὸςθεῖω. Καὶ ὅταν ἡ κλίσις αὕτη δὲν ὑπάρχῃ ἢ παύσῃ νὰ ὑπάρχῃ, ὅταν ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ ἔρωτος ἐκλίπῃ, τί ἄλλο τότε σκοπεῖ ὁ κοινωνικὸς γάμος εἰμὴ τὴν ἐκθίασιν ἀντιθέτων χαρακτῆρων, ψυχῶν μὴ ἀγαπωμένων καὶ παρεξηγουσῶν ἀλλήλας, εἰς δεσμὸν ἀφόρητον; Μαντεύεις, Χαρίλαε, εἰς ὁποῖον μαρτύριον συνήθως ἀπολήγει ὁ μέχρι ἀλλοπροσύνης πολλακίς ἔρως, δοκιμαζόμενος διὰ τοῦ γάμου;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Ἀσπασία, διολισθίνεις ὡς σοφιστής. Πόθεν χρονολογεῖται ἡ ἀπότομος αὐτῆ μεταβολῆ τῶν ἰδεῶν σου; Μέχρι τῆς χθὲς, νομίζω, ἔτροφεες ἀντιθέτους πεποιθήσεις.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Ἄφ' ἧ: ἠρξάμην νὰ δυσπιστῶ πρὸς ἑμαυτὴν καὶ πρὸς τὴν εὐ-
τυχίαν.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ (μετὰ πικρίας)

Μήπως ἀφ' οὗτου εὐρέθημεν σύμφωνοι πρὸς τὰς ἰδέας καὶ τὰ
αἰσθήματα ἡμῶν;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Ἴσως. Εἰπέ μοι Χαρίλαε, ἀγαπᾷς πάντοτε τὴν μουσικὴν; Ὁ-
νειροπολεῖς πάντοτε τὴν δόξαν τοῦ Ῥοσσίνι καὶ φλέγει τὴν ψυ-
χὴν σου ὁ ἄσβεστος πόθος νὰ κατακτήσῃ; φήμην ἀριστοτέχνου,
καὶ νὰ σαγηνεύσῃς τὸν κόσμον διὰ τῶν μελοποιημάτων σου;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Λατρεύω τὴν θεῖαν αὐτὴν τέχνην, ἥτις ἀνυφοῖ τὸν ἄνθρωπον
μέχρι τοῦ Θεοῦ. Ἡ μουσικὴ εἶνε ἡ ἔκφρασις τῆς δημιουργίας. Ἐάν-
δμιλοῦσιν οἱ οὐρανῖνες ἐκεῖ εἰς τὰ ἀθάνατα αὐτῶν ἐνδιατιήματα,
ἀναντιρρήτως ἡ μουσικὴ εἶνε ἡ γλῶσσα τῶν Θεῶν.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Εὐγε! συμφωνῶ. Ἀλλὰ τότε τί εὐγενέστερον ἰδανικὸν τούτου
ἐπιζητεῖς; ἢ διατι θέλεις νὰ καταστρέψῃς αὐτὸ εἰς τὴν στενὴν
καὶ πνιγερὰν ἀτμόσφαιραν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου; Ἡ ἔξοχος
μουσουργός, ἀνήκων εἰς τὸν θαυμασμὸν τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἱστο-
ρίαν, ἢ ἀκριβὲς σύζυγος ἀνήκων εἰς τὴν οἰκογένειαν. Τὸ ἐν θ' ἀ-
πορροφήσῃ κατ' ἀνάγκην τὸ ἕτερον. Προτιμᾷ; ν' ἀνταλλάξῃς τὰς
δάφνας καὶ τὰ χειροκροτήματα τοῦ κόσμου ἀντὶ τῶν βραγχῶν
κλαυθμηρισμάτων τῶν τέκνων καὶ τῶν τυπικῶν καὶ μονοτόνων
θωπειῶν τοῦ συζυγικοῦ βίου;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Καὶ ἂν συνυπάρχωτιν ἀμρότερα; Ἐάν ἡ δόξα ἀμιλλᾷται πρὸς
τὴν εὐτυχίαν;

ΑΣΠΑΣΙΑ

Ἄδύνατον. Μὴ πλανᾷς σαυτὸν. Ἐάν κερδίσῃς τὴν εὐδαιμονίαν
τοῦ ἔρωτος, θ' ἀπολέσῃς τὴν ἀθανασίαν τοῦ ἀριστοτέχνου. Μὴ
παρεξηγῇς τὸν μέγαν προορισμὸν δι' ὃν σε ἐξελέξατο ἡ φύσις.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ (μετὰ θλιβερᾶς ἐκφράσεως καὶ ἐνδρακρυῶν)

Ἀσπασία, μὲ καθιστῶσι δυστυχῆ καὶ ἀλλόφρονα οἱ λόγοι σου.

ΑΣΠΑΣΙΑ

Ἐάν μοι ἐπέτρεπες ἤθελόν σοι δώσει συμβουλήν τινα. Εἶσαι
νέος ἢ εὐτυχία ἀκόμη σοι ὑπομειδιᾷ καὶ ἡ δόξα μάλιστα ἤδη ἀνοί-
γει τὰς ἀγκάλας διὰ νὰ περιβάλη ὡς ὁ ἥλιος τὸ ὄνομά σου. Ἐνθυ-
μεῖσαι, ὅταν πρὸ ὀλίγου χρόνου ἐξετέλεις τὸ μουσικὸν ἐκεῖνο ἀρι-
στοτέχνημα, πρὸς ὃ ἡ ἐκλεκτοτέρα συνάθροισις ἐξέχυνε τὸν θαυ-
μασμὸν αὐτῆς εἰς ἐπυσφημίας καὶ στεφάνους; Ἥμην καὶ γὰρ ἐκεῖ
τότε ἀνακάλυψα ὁποῖον μέλλον σε ἀναμένει καὶ ὅτι δὲν δύνασαι
εἰς οὐδὲν ἄλλο ν' ἀφιερώσῃς τὸν βίον ἢ μόνον εἰς τὴν τέχνην. Δὸς,
Χαρίλαε, τὸν ἔρωτά σου, τὰς θωπείας σου, τὰ χεῖλη σου εἰς πά-
σας τὰς καλλονάς, ἀλλὰ μὴ ποτε προσηλωθῇς εἰς τὸν ἔρωτα μιᾶς
μόνης γυναικός. Ἡ μεγαλοφυΐα ἀπόλλυται ὑπὸ τὸ συζυγικὸν σκηπ-
τρον καὶ ἡ ἀπθὼν θνήσκει ἄφρονος ἐντὸς τοῦ κλωβοῦ. Θὰ σβεσθῇ
τὸ φῶς τῆς ψυχῆς σου ὑπὸ τὴν ὑγρασίαν συζυγικῶν φιλημάτων.
Ὁ Ἡρακλῆς ὑπῆρξε ἄνους πρὸς τὰ γόνατα τῆς Ὀμφάλῃς καὶ ὁ
Ἰούλιος Καῖσαρ ἠλίθιος ὑπὸ τὰ νεύματα τῆς Κλεοπάτρας. Δέ-
χθητι τὸν ἔρωτα πάσης γυναικός, ἀλλὰ μὴ ποτε ἐμπιστευθῇς τὴν
ὑπαρξίν σου εἰς τὴν ἀγάπην μιᾶς καὶ μόνον. Διότι θὰ ὑπνώσῃς
μῖαν νύκτα εὐφρόσυνον ἐν τῇ μέθῃ τοῦ ἔρωτος καὶ θὰ ἐγερθῇς
τὴν πρωτὴν πτώμα συντετριμμένον. Ἄκουσόν μου, Χαρίλαε. Μὴ
δώσῃς ὡς ἀντάλλαγμα τῆς συνήθους συζυγικῆς εὐτυχίας τὴν ἀθα-
νασίαν ἣτις σὲ ἀναμένει.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Ἀπὸ τὰ χεῖλη σοῦ, Ἀσπασία, τοιοῦτοι ἀπαίσιμοι χρῆσμοί; Ἀλλὰ
τότε διατι ἐμπνέεις τόσην γοητείαν, ἀφοῦ διδάσκεις συγχρόνως
τόσῳ σκληρὰ καὶ ὀδυνηρὰ μαθήματα; ὦ! ἂν ἐγνώριζες πόσας
νύκτας διήλθον ἄγρυπνος καὶ ποσάκις ἔχυσα τὸ ἄλγος τῆς ψυ-
χῆς μου τὸ ἄρητον εἰς μουσικοὺς τόνους καὶ σημεία.

(Δακρύει)

ὦ, ἂν ἐγνώριζες ὅτι σὺ ὑπῆρξες ἡ θελκτικωτέρα ἐποποιεῖα τῆς
ψυχῆς μου καὶ ὅτι εἰς τὰς μελαγχολικωτέρας συνθέσεις μου διηρ-
μήνευσα τὸν ἀπελπιν αὐτὸν ἔρωτά μου, ὃ δὲν θὰ μοι ὠμίλεις
τοιαύτην γλῶσσαν.

ΑΣΠΑΣΙΑ (ἐγειρομένη καὶ στρέφουσα τὸ πρόσωπον ἰσχυρῶς ἐν δάκρυ.
Μετὰ προσπεποιημένης ἀταραξίας)

Χαρίλαος, ἔσο ἀνὴρ. Μεθάρσιον θὰ λησμονήσης τὴν πτωχὴν
 Ἀσπασίαν ἐν τῇ μέθῃ τῆς δόξης σου. Ἄφες πάρον τὰ θλίβερά
 συγκατεθήματα. Ὅστις προσηλωτοὶ διαρκῶς εἰς ἐν αἰσθημα γί-
 γνεται δουλὸς αὐτοῦ.

(Βλῆται πρὸς τὸ κῆρυκαλον)

Ἐὰθ, σκόρπισον ἀρμονίαν καὶ ἐκστασιν ἐπὶ τοῦ κρηβάλου. Ἐ-
 πεθύμουν ἢ ἀκούσω ἐν τῶν τελευταίων σου μουσικῶν ἔργων.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ (ἐπειρομένως)

Ἀσπασία, θὰ ἐξέλθῃς ἐντός τῆς ἡμέρας;

ΑΣΠΑΣΙΑ

Ὁχι! πρὸς τί ἠέρωταις;

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Τότε λάβε τὴν κλωσθῆν καὶ ἀναμείνη μετ' ἐλπίον. Ἐξάω
 ἢ ἀκούσης πρῶτον σὺ εἰς μουσικὸν ἤχου τὸν τελευταίων τῆς ψυ-
 χῆς σου ἀχορηγῶν.

(ἐξέρχεται)

ΠΚΗΝΗ ΙΙΙ

ΑΣΠΑΣΙΑ (ἐπιμαρτυροῦσα ἐν ἑσπέρας ἡμέρας)

Μικρὸν καὶ θὰ ἔκλυτον δεσφία εἰς τὸ θέατρον καὶ τὸν ἔρωτά
 του. Καὶ ὅπως αἰσθηλῶν καὶ ἀγαπῶ καθ' ὑπερβολὴν τὸν Χαρί-

λαον.

(Φέρει τὴν χίμαρ ἐπὶ τοῦ στήθους)

Πὸς πάλλαται ἢ καρθία μου! Ἐὰ δυνήθω ἢ τὸν λησμονήσω
 ἀρά γε, ἢ ἀποβῶ τῆς ὀφθαλμῶν μου τὴν συμπλαθὴν καὶ θεά-
 κτικῶν σου εἰδῶν; Καὶ ἀνάλγη ἢ ὑποτάξω εἰς τὴν κρῖσιν τὸ
 ἀκατάτητον αὐτὸ αἰσθητῶν μου πρὶν ἢ μεταβληθῆ εἰς πάθος καὶ
 πρικυμῶν. Ὁχι! Ὁ Χαρίλαος δὲν ἐπλάσθη δι' ἐμὲ, ἀλλὰ διὰ τὸν
 κῶμον καὶ τὴν δόξαν. Πι ἀν ἐδεχθῆν τὸν ἔρωτά του; Ἐὰ ἦδυν-
 γάπησ μου τὴν ἀπειραννον ψυχὴν του, ἢ ἢ μὲθι; Ἐὰ ἔσχε ἢ παρησῶσ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Κ. ΣΤΡΑΤΟΥΔΑΚΗΣ

ἡ δόξα τοῦ κόσμου ; Προαισθάνομαι, ὄχι, εἰμὶ βεβαία ὅτι θά με ἐμίσει ἡμέραν τινά ὡς σύζυγον. Καὶ δὲν θά ἦτο σκληρὸν νὰ τὸν ἀποσπάσω ἀπὸ τὰς δάφνας καὶ τοὺς θριάμβους, οἵτινες θά καταυγάσωσι τὸ μέλλον αὐτοῦ, διὰ νὰ καταδικάσω τὴν ἐξοχὸν αὐτὴν φύσιν εἰς τὴν ἀφυξίαν τοῦ συζυγικοῦ βίου ;

(Μετ' ἀποφασιστικότητος)

Ἄ, ὄχι· πρέπει νὰ τὸν λησμονήσω διὰ παντός. Θά δυνηθῶ ἄρα γε ; ἀλλὰ ποῦ νὰ προσηλώσω τὴν καρδίαν καὶ τὴν διάνοιάν μου διὰ ν' ἀνεύρω τὴν λήθην ; Ἐὰν ἔζη κἄν ἡ μήτηρ μου !

(Ἐγείρεται καὶ ἵσταται πρὸ τῆς εἰκόνης τῆς μητρὸς τῆς)

Καλὴ μου μήτηρ, διατὶ νὰ με ἐγκαταλίπῃς ὄρφανὴν τόσῳ ἐνωρίς ; ὦ, θά σε ἠγάπων καὶ παρὰ τῆ λεπτοτάτῃ καὶ ἀνεξαντλήτῳ στοργῇ σου θ' ἀνεκουρίζετο ὁ πόνος καὶ ἡ ὀδύνη μου, ἡ δὲν θά ἐχώρει ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἄλλο αἶσθημα. Καὶ τώρα ; μόνη, ἄνευ φίλτρου καὶ ἀγάπης καὶ ἱεροῦ δεσμοῦ, φοβοῦμαι μὴ τυφλωθῶ ἐκ τοῦ πάθους καὶ δράμω ἄκουσα ἐπὶ τὰ ἔχνη τοῦ Χαρίλαου.

(Μετὰ μακρὰν σιγῆν)

Ἐὰν ἤμην κἄν βεβαία ὅτι ὁ Κίμων ἀγαπᾷ ἐμέ. Μοὶ ζητεῖ τὴν χεῖρά μου. Μοὶ παρέστηκες τσοάκις τὴν ἡρεμὸν εὐδαιμονίαν τοῦ συζυγικοῦ, τοῦ θετικοῦ βίου, καὶ τὰς γλυκείας καὶ ἀθορύβους αὐτοῦ ἀπολαύσεις. Ἄλλ' ἐὰν ὀρέγεται μᾶλλον τῆς προικὸς μου, αἱ δὲ διαθεβαιώσεις καὶ οἱ ὄρκοι του ἀναφέρονται εἰς αὐτήν ; Ἴδου ἡ ἐξευτελιστικωτέρα ἰδέα, ἐξ ἧς δυνατὸν ν' ἀποθάνω ἐξ ἀηδίας. Καὶ ὅμως ὁ Κίμων εἶνε θετικὸς, σώφρων καὶ ὑπερήφανος χαρακτήρ. Ὁδηγεῖται ὑπὸ τῆς κρίσεως μᾶλλον ἢ τῆς καρδίας. Γνωρίζει κάλλιον τὸ μυστήριον τῶν συζυγικῶν ἀπολαύσεων καὶ τῶν οἰκογενειακῶν φίλτρων, ἢ περὶ ὁ Χαρίλαος οὐδέποτε ἔσως θά ἐνόει. Ἄλλ' ἐὰν με ἀπατᾷ ; Ἐὰν ἡ ἐλπίς τῆς προικὸς μου τὸν ἐμπνέει μόνον ; Ἄ ! μήτέρ μου, διατὶ δὲν εἶσαι τὴν στιγμὴν ταύτην ἐγγύς μου, διὰ νὰ με σώσῃς διὰ τῶν συμβουλῶν καὶ τῆς παραμυθίας σου. Τί σοι ἔπταισα, Χαρίλαε, καὶ μοὶ ἀφήρηκας τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἡσυχίαν ; Ποῦ νὰ εὕρω γαλήνην τῆς καρδίας μου ; Ἄ ! ἐμπρός ! ἡ βούλησις ὑποτάσσει τὰ πάντα. Ἴδου ἐν σχέδιον.

(Κάθεται παρὰ τῆ τραπέζῃ καὶ γράφει ἐπιστολὴν, ἣν ἀναγινώσκει μεγάλη τῆ πρῶτῃ μετὰ τὸ πέρασ)

«Κύριε Κίμων»

Μοι ζητεῖς τὴν χεῖρά μου καὶ μοι δίδεις τὸ ὄνομά σου. Σ' εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἰδιαιτέραν τιμὴν. Ἄλλ' ἀτυχῆς σύμπτωσις! Μικρὸν πρὸ τῆς προτάσεώς σου διέθεσα ἅπασαν τὴν ἐκ 250 χιλιάδων δραχμῶν κληρονομικὴν περιουσίαν μου δωρήσασα αὐτὴν εἰς τὰ ἐνταῦθα φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, κρατήσασα δὲ ἑμαυτὴν μικρὸν μόνον εισόδημα διὰ τὰς λιτὰς ἀνάγκας τοῦ αὐτάρκους μου βίου. Ὁ γάμος ἐπιβάλλει θυσίας καὶ ὑποχρεώσεις, ἐγὼ δὲ μὴ δυναμένη νὰ συνεισφέρω εἰς αὐτὰς, ἐστερημένη περιουσίας, ἀδυνατῶ συγχρότως ν' ἀποδεχθῶ τὴν περὶ γάμου πρότασίν σου».

Ἄσπασία

(πύσσει καὶ σφραγίζει τὴν ἐπιστολὴν)

Ἰδοὺ! ἐρρίφθη ὁ κύβος. Τὸ χρυσίον, λέγουσι, δοκιμάζεται εἰς τὸ πῦρ ἀλλὰ καὶ ὁ ἀληθὴς ἔρωσ διὰ τοῦ χρυσοῦ. Ἐὰν ὁ Κίμων ἐξελεγχθῆ ἀνάξιος τῆς ὑπολήψεως καὶ τῆς χειρὸς μου, αὐριον ἀποπλέω εἰς Ἰταλίαν πρὸς τὴν οἰκογενεῖάν τοῦ θεοῦ μου. Τίς οἶδεν! Ἴσως ἐκεῖ ἐν τῇ τύρβῃ τῶν μεγαλοπόλεων καὶ τῇ πολυδαχιδάλῳ καὶ τερραστία ἐξελίξει τῆς εὐρωπαϊκῆς ζωῆς, δυναθῶ νὰ λησμονήσω τὸν πρῶτον καὶ ὕστατον ἔρωτά μου. Ἡ κἂν θ' ἀποκοιμίσω τὴν ὀδύνην μου καὶ θὰ ἐξχαγιάσω αὐτὴν γιγνομένη ἐστιας οἰκογενειακῆς ἱερότητος.

(Μετὰ μικρὰν σιγὴν)

Ἄ! Χαρίλαε, δικτὶ νὰ σε ἀγαπήσω μετὰ τόσης θερμότητος; Ἐὰν δὲν ἦσο κἂν τόσῳ ὄνειροπόλος καὶ δὲν σε εἴλκυεν ὁ πρὸς τὴν τέχνην καὶ τὴν δόξαν ὑψηλὸς ἔρωσ σου.

(Κρούει τὸν κώδωνα καὶ εἰσέρχεται μικρὰ παιδίσκη)

Φέρε πάραυτα τὴν ἐπιστολὴν ταύτην πρὸς τὸν Κίμωνα.

Ἡ παιδίσκη λαμβάνει τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀπέρχεται. Ἡ Ἄσπασία βυθίζεται εἰς παραπεταμένους ἐπιλογισμοὺς καλύπτουσα διὰ τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπον)

ΣΚΗΝΗ IV

ΑΣΠΑΣΙΑ, ΧΑΡΙΛΑΟΣ.

[Εἰσέρχεται ὁ Χαρίλαος, βραδεὶ καὶ τρέμοντι βήματι, κατηφής, ὠχρὸς καὶ περίλυπον ἔχων τὴν ὄψιν. Ἡ Ἄσπασία ταράσσεται.]

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Πρὶν ἢ φύγω μακρὰν σου, πρὶν ἢ ἀποκοιμίσω τὸν σπαραγμὸν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τὴν βλασφημίαν εἰς τὰ χεῖλη' πρὶν ἢ με συντρίψῃ ὁ πόνος καὶ ἡ ἀπελπισία, ἄκουσον τὸ τελευταῖόν μου μέλος, Ἄσπασία. Εἶνε ὀλολυγμὸς ἔρωτος παράφρονος. Εἶνε θύελλα ἀγωνιώσης ψυχῆς.

[Κάθηται πρὸ τοῦ κυμβάλου καὶ ἐκτυλίσσει κύλινδρον χάρτου σκορπιζων τὰ δάκτυλα ἐπὶ τῶν πλήκτρων]

ΑΣΠΑΣΙΑ

Ὅποιοι λόγοι! Χαρίλαε, παραφέρεσαι. Ἡμέραν τινὰ ἀντὶ ἔρωτος ἢ εὐγνωμοσύνης θὰ ὀδηγήσει τὴν μνήμην σου πρὸς τὴν ἀνάμνησιν τῆς πτωχῆς Ἄσπασίας, ὅταν σὲ ἠλεκτρίσῃ ἡ λαμπρότης καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς δόξης. Κλείω τοὺς κόλπους πρὸς σε, διότι αὐριον θ' ἀνοίξῃ ὁ κόσμος τὰς ἀγκάλας καὶ θὰ σε περιβάλλῃ.

(Ὁ Χαρίλαος παίζει ἐπὶ τοῦ κυμβάλου, ἐκτελῶν θαυμασίαν μουσικὴν σύνθεσιν, ἐνῶ ἡ Ἄσπασία πίπτει ἐπὶ τοῦ κλιντήριος, περιβάλλουσα δι' ἐρωτικωτάτου καὶ ὑγροῦ βλέμματος τὸν Χαρίλαον. Σιγὴ βαθεῖα καὶ μόνον οἱ ἦχοι τοῦ κυμβάλου πληροῦσι τὸν θάλαμον κατακυκλικῆς ἁρμονίας. Ἡ Ἄσπασία φαίνεται βαθέως συγκινημένη.)

ΧΑΡΙΛΑΟΣ (ἐγειρόμενος καὶ προχωρῶν πρὸς τὴν Ἄσπασίαν)

Ἐὰν ἐξέπνεες κἂν καὶ ἡ ψυχὴ μου μετὰ τῆς τελευταίας πνοῆς τοῦ κυμβάλου. Ἐὰν ἐτελεύτα μετὰ τοῦ ἄσματος αὐτοῦ καὶ ὁ ὕστατος τοῦ στήθους μου στεναγμὸς.

(Ἡ Ἄσπασία ἡμικλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡσεὶ ἐν ἐκστάσει)

Δακρυεῖς, Ἄσπασία; Ἀφοῦ μὲ ῥίπτεις εἰς τὴν ἄβυσσον, διατὶ κἂν δὲν ἔχεις τὴν δύναμιν ν' ἀντιμετωπίσῃς τὸ κατ' ἐμοῦ ἔγκλημα σου;

ΑΣΠΑΣΙΑ (μετ' ἐπιτετηθευμένης ἀδιαφορίας)

Δακρύω; Μὲ συνεικίνησεν ἡ μουσικὴ. Γνωρίζεις ὅτι μὲ θέλγει καὶ μὲ βυθίζει εἰς ἕκστασιν.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Ἄρκει, Ἀσπασία. Ἐνοῶ καλῶς πλέον. Μάτην σὲ ἐκούρασα καὶ ἐπεκαλέσθην μάτην, διότι οὐδέποτε μὲ ἠγάπησες. Καὶ ἤλπισα ἐν τοσοῦτῳ καὶ ἔπλασα ἐγγύς σου κόσμον ἔρωτος καὶ εὐτυχίας, πρὶν ἢ ἐρευνήσω ἂν σοι ἦτο δυνατόν νά με ἀγαπήσης. Ἦδη μαντεύω. Ἄγαπᾶς ἄλλον βεβαίως. Ἄλλως δὲν θὰ ἔκλαιες. Ἡ μουσικὴ ἀποσπᾶ εὐχερέστερον τὰ δάκρυα ψυχῆς ἐρώσης.

(Λαμβάνει τρέμων καὶ μετὰ σεβασμοῦ τὴν χεῖρα τῆς Ἀσπασίας)

Ἀσπασία, χεῖρε, συγχώρει με καὶ λησμόνει. Ὑπῆρξες πλέον ἢ ἐπιεικῆς πρὸς με, ὅστις δὲν ἠδυνήθην νὰ διῶδω ὅτι πρὸ ἐμοῦ ἔχει κατακτήσει ἄλλος θνητὸς τὸν ἔρωτά σου. Χαῖρε, Ἀσπασία.

(Κινεῖται πρὸς τὴν θύραν)

ΑΣΠΑΣΙΑ ἀναστέλλουσα αὐτὸν

Χαῖρε Χαρίλαε. Ἄφες τὴν ἀτυχῆ Ἀσπασίαν ἐν τῇ γαλήνῃ καὶ τῇ ἀφανείᾳ αὐτῆς. Σὲ ἀναμένει ὁ κόσμος καὶ ἡ ἀθανασία.

(Ὁ Χαρίλαος ἐξέρχεται ἐνῶ αὐτὴ λύεται εἰς δάκρυα)

ΣΚΗΝΗ V

ΑΣΠΑΣΙΑ (μόνη)

Μοὶ ἐπέπρωτο λοιπὸν νὰ θάψω ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς μου τὸ σφοδρότερον αἶσθημα πρὶν ἢ ἀκόμη ἐννοήσω καὶ ἐμπιστευθῶ αὐτὸ εἰς ἐμαυτήν; Ἄ, μῆτέρ μου! διατὶ νὰ μὴ ἦσαι ἐγγύς μου ὅπως μὲ σώσης κλυδωνιζομένην διὰ τῆς στοργῆς σου;

(Προχωρεῖ πρὸς τὴν θύραν)

Ἐφυγεν! Ὑγίαινε, Χαρίλαε. Ἡ φαντασία μου θὰ φέρεται ἐσχατὴ ἐπὶ τῶν πτερυγῶν τῆς φήμης, ἣτις θέλει σπείρει αὐριον πανταχοῦ τὸ ὄνομά σου. Ἐὰν ἠρνήθην νά σοι δώσω εὐτυχίαν ἐφήμερον, ἀλλ' ἔσωσα κἂν τὸ μέλλον καὶ τὸ κλέος σου. Τίς οἶδεν! Ἀπόλεσα ἐν ὄνειρον, τὸ γλυκύτερον ἐν τῷ βίῳ, ἀλλ' ἐδώρησα εἰς τὸν κόσμον μίαν καλλιτεχνικὴν δόξαν.

Ἦππευ ὡσαύτῃ λιπύφυγος καὶ ἐξηρτημένη ἐπί τινος ἔδρας, βαθέως ἀναπνεύουσα. Σιγῇ βυθίει. Μετὰ μικρὸν εἰσέρχεται ἡ παιδίσκη ἐγγειρίζουσα αὐτῇ ἐπιστολήν. Ἡ Ἀσπασία ἐκτυλίσσει καὶ ἀναγινώσκει τὴν ἐπιστολὴν μεγάλῃ τῇ φωνῇ

Ἀσπασία.

«Τύχη ἀγαθὴ! Ἐλυσεσ ἀϊσίως πᾶσαν ἀμφιβολίαν. Θαυμάζω καὶ συγχαίρω σοι ἐπὶ τῇ γενναϊότητι τῶν αἰσθημάτων σου. Ὅ,τι ὑπελάμβανες ὡς κώλυμα ἀνυπέροβλητον, τοῦτο ἀκριβῶς κατέστησε βεβαιότερον τὴν μέλλουσαν ἡμῶν εὐτυχίαν. Πόσον θὰ ἦμην εὐτυχὴς ἂν συμμετεῖχον καὶ γὰρ ἐπ' ἐλάχιστον τῆς ἐναρέτου σου πράξεως. Σὲ ἰκετεύω θερμῶς ὅπως διαθέσης καὶ τὸ ὑπόλοιπον εἰσόδημά σου ὑπὲρ τοῦ ἀσύλου τῶν ἐκθέτων. Δὸς τὴν ζῶην εἰς τὰ δόσμοιρα τῆς κοινωρίας ἀπόβλητα, ἀφοῦ ἡ περιουσία μου μόνη ἄρκει γὰρ σοι ἐξασφάλιση ἀρετῶν τῶν βίον. Θὰ σε ὀδηγήσω εἰς τὰς ἐξοχικὰς μου ἐπαύσεις καὶ ἐκεῖ ἐν μέσῳ ἀναπεπταμένης φύσεως, εἰς τὰς καλλιμαπέλους καὶ καταφύτους γαίαις μου, μακρὰν τοῦ φθόρου καὶ τῶν ἠθικῶν βαπάρων τῆς πολυκυμάντου κοινωρικῆς ζωῆς, θέλωμεν δημιουργήσει μικρὰν ἑδὲμ πανευφρόσυτον, ἐνδιατιώμενοι εἰς αὐτὴν ἐν ἀγάπῃ καὶ εὐδαιμονίᾳ ἀτελευτήτῳ. Θὰ καλλιεργεῖς τὰ ἄρθρα τοῦ κήπου μου, θὰ ἐπιμελήσῃς τοῦ πτηνοτροφείου καὶ θάβουοις τὰ ἕσματα σου πρὸς τὸ κελάρυσμα τοῦ ῥυακῆος καὶ τὸν ψίθυρον τῆς ἐλάτης, ἐνῶ ἐγὼ θὰ θηρεύω εἰς τὸ μικρὸν μου δάσος. Μετὰ τὴν ἀγάπην μου, ἡ μουσικὴ καὶ ἡ μελέτη θ' ἀπασχολῇ τὰς ὥρας σου. Ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ ναύσκου, ὅστις ἐγείρεται εἰς τὸ βάθος τῆς ἀγροτικῆς μου κατοικίας ὑπὸ πυκνὰς κυπαρίσσους, θὰ ἐπικαλεῖσαι τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς μητρὸς σου ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας ἡμῶν ἀνὰ πᾶσαν πρωτὰν, ἐνῶ ὁ μικρὸς ἐργατικὸς πληθυσμὸς, ὅστις καλλιεργεῖ τὰ κτήματά μου καὶ ὅστις θὰ σε ἀγαπᾷ ὡς βασιλισσάν του, θὰ παρασκευάζῃ τὸ πρόγευμα ὑπὸ δροσόβλητον καὶ μυροβόλον, ὡς ἡ ψυχὴ σου, φύλλωμα. Ἀρτὶ τῆς τεχνητῆς καὶ ψευδοῦς ζωῆς τῶν πόλεων, ἥτις φθείρει τὴν ὑπαρξίν καὶ παραλύει τὴν καρδίαν, θέλωμεν ἔχει πρὸ ἡμῶν τὴν φύσιν δαψιλῆ καὶ ζεῖδωρον καὶ τὰς ἀνεκκλήτους αὐτῆς καλλιόρας. Δὲν θὰ σοι ἀρκέσει ἀρὰ γε αὐτὴ καὶ ἡ ἀγάπη μου γὰρ σε καταστήσωσιν εὐδαιμόνα; Ἀσπασία, αὐριον τελειοῦται τὸ ὄνειρόν μου.»

Κέμων

Ἄ, Κίμων' δὲν γνωρίζεις νὰ ἐμπνέης τρελλὸν ἔρωτα, ἀλλ' ἠξέυρεις ἀναμφιβόλως νὰ ἐπιβάλλῃς τὸ σέβας καὶ τὴν συναίσθησιν τοῦ καθήκοντος. Τοποθετεῖς ἀσφαλέστερον τὴν εὐτυχίαν, ἐν τῇ ἡρέμῳ καὶ μεμετρημένῃ ἀπολαύσει τῶν δώρων τῆς φύσεως, καὶ οὐχὶ ἐν τῇ παραφορᾷ καὶ τῇ ἀποπλανήσει εἰς τὴν σφαίραν τοῦ ἰδανικοῦ κόσμου. Ὑπὸ τοιούτους ὅρους, Κίμων, ὑπάρχει βεβαίως ἡ ἐρατεινότερα ποίησις ἐν τῷ γάμῳ. Ἄ! Κίμων, πόσον σὲ ἠδίκησα καὶ ἐμαυτὴν συγχρόνως. Ὁ ἔρωσ σου δέν με θαμβόνει, ὡς ὁ ἥλιος, ἀλλὰ μὲ θάλλπει καὶ μοῦ φωτίζει τὴν ψυχὴν, ὡς ἡ ἑσπία τοῦ χειμῶνος. Καί τι ἂν δέν σε ἀγαπῶ σήμερον; Αἰσθάνομαι ἐμαυτὴν ἱκανὴν νὰ σε λατρεύσω βραδύτερον.

(Κρούει τὸν κώδινα. Εἰσέρχεται ἡ παιδίσκη)

Εἰρήνη, ἐτοίμασον τὰς ἀποσκευάς μου πάσας. Ἀπὸ τῆς αὔριον θέλομεν κατοικήσει ὀριστικῶς εἰς τὰ κτήματα τοῦ Κίμωνος.

(Κατ' ἴδιον ἀνατείνουσα πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰ ὄμματα)

ὦ μητέρα μου, δός μοι τὴν εὐχὴν καὶ τὴν εὐλογίαν σου, ὅπως λησμονήσω τὸ παρελθὸν καὶ λατρεύσω τὸ μέλλον. Τίς οἶδεν! Ἡ εὐτυχία συνήθως εὐρηται ἐκεῖ, ἐνθα δὲν ἀναμένει τις αὐτήν.

Ὀκτώμβριος, 1883.

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ.

ΦΩΤΕΙΝΗ Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

(Ἀπέθανε τὴν 28ην Μαρτίου 1883.)

— Ἡ φύσις ἀπετίνασεν ἤδη τὴν νάρκην τοῦ χειμῶνος, εἰς φῶς καὶ ἡδρόσον καὶ ἄρωμα λουομένη, ὅτε, μετὰ τῶν πρώτων τοῦ ἔαρος μυροδόλων πνοῶν συναναμιγείσασιν, παρέδιδε τὴν ὑστάτην πνοὴν πρὸς τὸν ὕψιστον συμπαθῆς καὶ μουσόληπτος παρθένος, ἐπιζήλον τοῦ νεωτέρου ἡμῶν Παρνασσῶ ἰστένωμα, ἡ πολὺκλαυτος **Φωτεινὴ Οἰκονομίδου.**

Γόνος μιᾶς τῶν διαπρεπῶν παρ' ἡμῖν οἰκογενειῶν, ἀνεψιὰ τοῦ ἀοιδίμου ἐξόχου διδασκάλου τοῦ Ἔθνους Φιλίππου Ἰωάννου, εἶχεν ἐπιδοθῆ ἀπὸ τρυφερᾶς εἰσέτι ἡλικίας περὶ τὴν θεραπείαν τῶν Μουσῶν, καλλιεργουσα δι' ἐπιμελημένης ἀνατροφῆς ψυχὴν εὐαίσθητον καὶ διάνοιαν λεπτὴν, δι' ὧν ἦν πεπρωικισμένη ὑπὸ τῆς φύσεως. Θελγομένη ἐξ ἐμφύτου προαιρέσεως εἰς τὰς πνευματικὰς ἐνασχολήσεις, ἀντὶ τῶν συνήθων κενοσπούδων καὶ ματαιοφρόνων διατριβῶν, διήνευ τὸ δροσερὸν τῆς ἡβῆς ἔαρ ἐν συγγραφῇ καὶ μελέτῃ, παρακολουθοῦσα τὴν σύγχρονον φιλολογικὴν κίνησιν, καὶ ἐμπιστευομένη τὰς ἐμπνεύσεις, τὰ δάκρυα, τὸν πόνον τῆς ψυχῆς καὶ τὰ ὄνειρά της εἰς τὴν παρθερικὴν μόνωσιν καὶ σιγὴν τοῦ σπουδαστηρίου αὐτῆς. Ἐπιλοτέχνησε πολλὰ κατὰ καιροὺς λυρικὰ ἄσματα, ἐν διαφόροις περιοδικοῖς καταχωρισθέντα φύλλοις,

άτινα διαπρέπουσι ἐπὶ πρωτοτυπία καὶ καλλιτεχνικῆ ὕψῃ, χαρακτηρίζονται δὲ διὰ τὴν δύναμιν τῆς ἐκφράσεως καὶ τοῦ πάθους, εἰ καὶ μονότονα ἐν πολλοῖς, καθὼς χρωματιζόμενα ἀείποτε ἔκ τινος ἀορίστου ἄλγους καὶ μελαγχολίας, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἧς διετέλει ἡ εὐπαθὴς αὐτῆς φύσις. Ὑπόδειγμα χρηστῆς καὶ ἐνκρέτου θυγατρὸς, διαθρυπτομένη τὴν καρδίαν ὑπὸ τῶν τρυφεροτέρων φίλων, ἐφείλκυε τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς κοινωνίας ἧτις ἔκλυσε καὶ συνησθάνθη βελόης τὸν θάνατον αὐτῆς ἐν τῇ ἀκμῇ εἰσέτι τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἐλπίδων.

Τῆς **Φωτεινῆς Οἰκονομίδου** οὐχὶ ὀλίγα εἰσὶ τὰ παρ' αὐτῆς ἐκδοθέντα, ἐπίσης δ' ἰκανὰ τὰ εἰσέτι ἀνέκδοτα. Ἐν τοῖς στίχοις τῆς πολυκλαύστου ἑλληνίδος πᾶσα καρδία καὶ μάστιγα καρδία γυναικὸς, δύναται ν' ἀνεύρη μετὰ τὸν στόνον αὐτῆς τὴν ἀνακούφισιν καὶ τὸ ἔλεος. Ἀτυχῶς ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ ἀγαθὴ κόρη καὶ σεμνὴ τῶν Μουσῶν λάτρις ἐνωρίς, πολὺ ἐνωρίς, εἰς στιγμὴν καθ' ἣν ἔμελλε ὠραιότερα νὰ προσφέρῃ ἄνθη αἰσθημάτων τρυφεροτάτων.

Ἡ *Ποικίλη* Στοὰ πενθοῦσα τῇ ἀπωλείᾳ πολυτίμου συνεργάτιδος καὶ ἱερὸν ἐπιτελοῦσα καθῆκον, ἀποτίθησι μετὰ πόνου τὰς ὀλίγας ᾧδε γραμμὰς εἰς μνήμην ἀίδιον τῆς ἀφ' ἡμῶν μεταστάσης ἐμμόστου κόρης, ἧς τὸ ἄσμα, ἡ ἐλπίς καὶ ὁ πόνος εἰμαρτο νὰ σθεσθῶσιν οὕτω πρόωρος ὑπὸ τὴν ἄλυτον τοῦ τάφου νύκτα.

Ἐκ τῶν εὐρεθέντων ἀνεκδότων αὐτῆς ἔργων ἡ *Ἐφημερίς* ἐδημοσίευσεν ἐν συμπαθεῖ ποίημα **Ἀπηύδῃσα νὰ κλαίω**. Ἡ *Ποικίλη* Στοὰ νῦν καταχωρεῖ κατωτέρω εἰς μνημόσυνον προσφιλεῶς ἕτερον ἔργον ἀνέκδοτον τῆς προσφιλοῦς ποιητρίδας, ὡς ὅλα τὰ ἔργα αὐτῆς χαρακτηριστικώτατον καὶ ὠραῖον.

Εἰς τὴν ἡμέραν τῶν γενεθλίων μου

Αρ' εορτάζωσι παιδοὶ οἱ ἄλλοι τὴν ἡμέραν
 Καθ' ἣν πρῶτον ἐγνώρισαν ὅτι ζωὴ καλεῖται,
 Τὴν θλίψιν μου αἰσθάνομαι ἐγὼ πλὴν βαρυτέραν
 Τὸ δάκρυ μου θερμότερον ἢ πρῶτον κυλινδοῦται
 Πῶς γὰρ μὴν κλαύσω! ἔχασα ἔρα μου ἔτι χρόνον
 Χωρὶς γὰρ ἴδω πόθον μου πληρούμενον κατέρα
 Πᾶς φεύγων χρόνος ἔντιδοι τὸ μέτωπόν μου μόρον
 Καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὰ ἔχρη του ἀφίρει χαραγμένα
 Πῶς γὰρ μὴν κλαύσω! ἔζησα χωρὶς χωρὶς γὰρ ζήσω
 Καὶ θ' ἀποθάρω τὴν ζωὴν προτοῦ γὰρ τὴν γυνώρισω.

Οὐχὶ, ζωὴ δὲν λέγεται ἡ συνεχὴς ὀδύνη.....
 Οὐδὲ αἰσθάνεται πῶς ζῆ ὁ ζῶν δεδεδεσμευμένος
 Ὡ! ἡ ψυχὴ μου ἀντ' αὐτῆς τὸν θάνατον προκρίνει
 Ἐλεύθερος ὁ ἄνθρωπος ὑπάρχει πεπλασμένος...
 Τὰ βάθη τῆς καρδίας μου πρὸς τί πλὴν ἐκκαλύπτω;
 Δὲν εἶναι ἀφροσύνη μου πρὸς κέντρα γὰρ λακτίσω;...
 Ὡς μέχρι τοῦδε ἔκρυπτον τοὺς πόρους μου ἄς κρύπτω
 Τὸ μυστικόν μου γὰρ ταφῇ μ' ἐμὲ ἄς προτιμήσω
 Ἴσως πολὺ ὠμίλησα... σιγήσωμεν γραφίς μου
 Ἄς μείνωσιν ἀπόκρηφοι οἱ πόροι τῆς ψυχῆς μου.

Ἀθῆναι 22 Δεκεμβρίου 187...

ΦΩΤΕΙΝΗ Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

(Ἀπέθανεν τὴν 9ην Μαΐου 1883.)

Δὲν εἶχεν εἰσέτι βλαστήσει ἢ φιλέρημος πόα ἐπὶ τοῦ ναποῦ τάφου τῆς Φωτεινῆς Οἰκονομίδου, ὅτε τὰ ῥόδα τοῦ αὐτοῦ ἔαρος εἷμαρτο μετὰ μικρὸν νὰ στέψωσι νεκρὸν τὸν νεαρὸν ψάλτην τῶν Κρητικῶν ἀγῶνων Ἑμμανουὴλ Στρατουδάκη, προσφιλῆ ἐπίσης συνεργάτην τῆς *Ποικίλης Στοᾶς*, ὃν προέπεμπεν ἐν εἰλικρινεῖ ἐκδηλώσει θλίψεως εἰς τὸν τάφον ἢ ὁμήλικος αἰσθηματικῆ νεότης τῆς πρωτευούσης.

Πόνος καὶ ἄσμα ὑπῆρξεν ἡ σύντομος ἱστορία τοῦ βίου τοῦ **Στρατουδάκη**. Φλεγόμενος ἐξ ἐμφύτου πρὸς τὴν ποίησιν πυρὸς εἶχεν ἐκπονήσει πλείστα λυρικά ποιήματα, δι' ὧν ἐκόσμει συνήθως τὴν πενιχρὰν παρ' ἡμῖν φιλολογίαν, χαρακτηριζόμενα διὰ τὴν τολμηρότητα καὶ τὴν ποικιλίαν τῆς ἐμπνεύσεως, τὴν ἔκφρασιν τοῦ πάθους καὶ τὴν πατριωτικὴν χροιάν ἐν πολλοῖς. Τὴν κρατίστην τῶν λυρικῶν αὐτοῦ συλλογῶν τὰς «Κρητικὰς Ἑμπνεύσεις» συνέθετο ἐν μέσῳ τῆς πυρίτιδος καὶ τῶν φλογῶν τῆς τελευταίας κρητικῆς ἐπαναστάσεως, εἰς ἣν ἔδραμε μετὰ τῶν πρώτων γενναῖος πολεμιστῆς, ὑπέικων εἰς τὴν φωνὴν τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ μητρὸς Κρήτης, ἧς τὰ μαρτύρια καὶ οἱ ὑπὲρ ἐλευθερίας αἱματηροὶ ἀγῶνες, ὑπῆρξαν τὸ γλυκύτερον ὄνειροπόλημα καὶ ἡ προσφιλεστέρα πηγὴ τῶν ἐμπνεύσεων τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ποίησις τοῦ ἀτυχοῦς Ἑμμανουὴλ Στρατουδάκη διεκρίθη διὰ τὴν φυσικὴν αὐτῆς ἁρμονίαν καὶ ῥέουσιν στιχογραφίαν. Ἐν τοῖς μέχρι τοῦδε γνωστοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἐν τοῖς ἡρωϊκοῖς ἰδίως, ὅπου ἐπιτυχῶς ἔψαλλε τῆς Κρήτης τοὺς θριάμβους, ἀναφαίνονται πλείστα ποιήματα ἰδίου λόγου ἄξια διὰ τε τὸ ἀπέριττον τοῦ αἰσθηματος καὶ τὸ ἀληθὲς ποιητικὸν πνεῦμα.

Ἡ *Ποικίλη Στοά* μετὰ συντριβῆς καὶ ἄλλους χαραττεῖ καὶ τὰς βραχεῖας ταύτας γραμμὰς εἰς μνημόσυνον προσφιλοῦς συνεργάτου καὶ φίλου ποιητοῦ, οὗ τὸ εἶμα τῆς ἀνθηρᾶς ζωῆς ἐμελλε ν' ἀποκόψῃ οὕτω σκληρῶς ἡ Μοῖρα ἐν τῇ ἀκμῇ εἰσέτι τοῦ ποιητικοῦ σταδίου.

ΑΚΤΙΣ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

Ἡ *Ακτις* ἐκοιμάτο εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ἑρωτος, ὡς τὸ παιδίον εἰς τὰ θερμὰ τῆς μητρὸς τοῦ στήθου. Ἐκοιμάτο... καὶ τὰ χρυσὰ αὐτῆς ὄνειρα ἐθώπευεν ἡ γλυκεῖα τοῦ ζεφύρου αὔρα. Πέριξ ἔθαλλεν ὁ Μάιος μεστὸς ἄρωμάτων, πλήρης ζωῆς καὶ ἐλπίδος· ἡ δὲ ἀπὸ δὴν ἐπὶ τοῦ χλωροῦ τῆς μυρσίνης κλάδου ἐτόνιζε τὸ μελαγχολικὸν αὐτῆς ἄσμα, καθιστῶσα μαγευτικώτερον τὸ οὐράνιον ἐκεῖνο θέαμα τοῦ ἔαρος. Ὅποια ἁρμονία! Ὅποια χαρὰ! Πανταχοῦ ἐπλανᾶτο μειδίαμα καὶ φαιδρότης.

Τῆς Ἄκτινος τὸ οὐρανόχρουν ὄμμα, μόλις εἶχεν ἀτενίσει δεκαεπτάκις τὴν ἀνοιξιν, τὸ δὲ ἄσμα αὐτῆς μόλις εἶχεν ἠχῆσει ἐν μέσῳ τῶν φυλλωμάτων ἀμιλλόμενον πρὸς τὸ τῆς ἀηδόνος. Ἦτο νόμφη τοῦ ἀγροῦ καὶ τῶν λιμνῶν, ὡς Νηρηΐς πολλὰκις ἀναδύουσα ἐκ τῶν κρυσταλλίνων ὑδάτων ἄτινα κατέρροσον ἐν τῇ ἀβύσσῳ τῆς θαλάσσης, ὅπως οὐδενὸς θνητοῦ χεῖλος ποτὲ βλασφαμῶστωσι διὰ τῆς γλυκύτητος αὐτῶν. Ἡ χρυσὴ αὐτῆς κόμη ἐκοιμαίνοτο ἐπὶ

χιονώδους στήθους, οί δὲ μάγοι ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἐτόξευον φλογε-
ρώτατα βέλη· ἐπὶ δὲ τῶν χειλέων τῆς ἔθαλλον τὰ δροσερότερα
τοῦ Μαῖου ῥόδα. Ἐμειδία· εἰς δὲ τὸ μειδίαμα αὐτῆς ἀνταποκρί-
νοντο τὰ γλυκὰ τῆς φαιδρότητος ἄσμαατα. Ἐβῆματίζε· καὶ εἰς
πᾶν βῆμά της ἔθαλλον τὰ ὠραιότερα ἄνθη τῆς φύσεως. Ἐψαλλε·
καὶ οἱ μυρόεντες ζέφυροι ἀπέπνεον. Ἐτρέχεν εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ
ἠκολούθουν αὐτὴν ἄπειροι χρυσαλλίδες, ὅπως τῇ ἐναποθέσῳ
τοῦ ἔρωτος τὸ ἀγνὸν φίλημα. Τὴν ἐνθυμοῦνται οἱ ποιμένες, δια-
τρέχουσιν τὰς κοιλάδας καὶ ψάλλουσιν, ἐνῶ οὗτοι διὰ τῶν αὐ-
λῶν των ἐθαυμάλιζον τὸ ποιμνιὸν των. Τὴν ἐνθυμεῖται ἡ Αὐγὴ
δροσέσσασιν ὡς αὐτήν. Ἦτον ἄγγελος ἐπίγειος. — Πλὴν ἤρατο. .

Ἄλλὰ πῶς ἡ ἀηδὼν αὐτὴ ἐκλινεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ἐ-
ρωτος;

II

Πρωτὰν τινὰ, ἐνῶ ἔπαιζε ἐν μέσῳ χλοερῶν πεδιάδων μετὰ τῆς
τριγόνου, συνήντησε πρὸς τινὰ κρήνην νέον εὐειδῆ, ὡς τὴν λάμ-
ψιν τοῦ Ἀπόλλωνος, φέροντα ἐπὶ μὲν τοῦ μετώπου τὴν Ἥβην
θάλλουσιν, ἐπὶ δὲ τῶν χειλέων τὴν δρόσον τοῦ ἔαρος· καὶ ὁ νέος
ἐκεῖνος ἦτον ὁ Ἔρω. Τῷ ἔρριψεν ἡ Ἀκτίς ἐν βλέμμα καὶ ἐτραπή
πρὸς τὴν τριγὸνα τῆς, φεύγουσα. . . . Καὶ ἔφρευγε ταχύτερον τοῦ
ἄερος· ἀλλ' ἠσθάνετο βαρύτατα ἄλγη εἰς τὴν καρδίαν τῆς ἐζήτει
νὰ καταβάλλῃ τὰ βέλη αὐτὰ, ἀποσπῶσα τὸν νοῦν τῆς, καλλιερ-
γοῦσα τὰ ἄνθη τῆς, ἀλλ' ἦτον ἀδύνατον, διότι ἠσθάνετο μύχιον
ἄλγος, ἀτενίζουσα εἰς πᾶν βῆμα αὐτῆς τὴν μορφήν τοῦ Ἐρωτος,
συντρέβουσιν πᾶν ἡδὺ αὐτῆς ὄνειρον.

Ὁ ἔρω· μεταβλήθει· εἰς ὠραῖον νεανίσκον καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀδῶ
νιδος ἔρατεινότερον, προσήρχετο πρὸ τῶν ποδῶν τῆς γονυκλινῆς,
αἰτῶν νὰ ἀσπασθῇ τοὺς ἄβροῦς τῶν χειρῶν τῆς δακτύλους· ἀλλ'
ἡ Ἀκτίς προβλέπουσα τὴν καταστροφὴν αὐτῆς, ἀπέφρευγε τοῦ
Ἐρωτος τὰς ἐπιθέσεις. Πλὴν ἤρατο. . . . .

III

Τὰς νύκτας ἡ Σελήνη ἀπλέτως διέχεε τὰς ἀργυρὰς τῆς ἀκτίνας
καὶ τὴν γλυκύτητα, εἰς ἅπασαν τὴν φύσιν, ἡ δὲ Ἀκτίς καθημένη

παρὰ τὴν ἀκτὴν ἐθεῶτο τὸ κοιμώμενον κῦμα καὶ ἐθαύμαζε τὴν
πλάσιν. Ἐθεῶτο τὴν καταστίλβουσιν τὰ πελάγη Σελήνην καὶ ἐνε-
θυμεῖτο τὸ ὠραῖον παρελθὸν αὐτῆς πικροτάτους ἐκπέμπουσα στό-
νους. Οὕτω, ἐπὶ πολλὰς ἐρέμβαζεν ὥρας. Πλὴν πάντοτε μόνη. . .
Ἐξήγειρε δ' αὐτὴν ἐκ τοῦ ληθάργου ἢ ἐκ τῶν ὄνειρων αὐτῆς τὸ
γλυκὸ τοῦ Ἐρωτος ἄσμα. Ἐξίστατο! . . . ἐπεζήτει τὴν ὁδὸν τῆς
φυγῆς. . . ἀλλ' ἴστατο περιδεῆς καὶ μελαγχολικὴ, ἐπαναλαμβά-
νουσα τὰς τελευταίας στροφὰς τοῦ ἄσματος τοῦ Ἐρωτος.

Μὲ τὸ δάκρυ εἰς τὸ ὄμμα,
Καὶ τὸν στόνον εἰς τὰ χεῖλη,
Ἦ καρδία ἐρωτύλη,
Σιωπῶ.

Σιωπῶ, πλὴν ὑποφέρω.
Ἦποφέρει ἡ ψυχὴ μου,
Καὶ μαραίνεται ἡ ζωὴ μου.
Ἄγαπῶ!

Εἶτα ἔφρευγεν, ἔφρευγε. . . καὶ πλήρης χαρᾶς ἤρχετο εἰς τὰς
ἀγκάλας τοῦ ἔρωτος καὶ ἐκεῖ ἐκοιμᾶτο.

IV

Παρήρχετο ὁ χρόνος, ταχύτερος καὶ αὐτῆς τῆς ἀστραπῆς συμ-
παρασύρων εἰς τὰς ἀβύσσους τῆς λήθης, τὰ γλυκύτερα τῆς Ἀκτι-
νος ὄνειρα, τὸ μειδίαμα καὶ τὴν δρόσον αὐτῆς. Παρήρχετο ὁ χρό-
νος ἀναρπάζων εἰς τὰς πτέρυγας αὐτοῦ τὰς ἐλπίδας τῆς ὄλας. Ἡ
χαρὰ αὐτῆς μετεβλήθη εἰς μελαγχολίαν καὶ τὸ ἄσμα τῆς εἰς δά-
κρυ, διότι ἤρατο ἐμμανῶς.

Τὴν ἡμέραν βυκαλιζομένη ὑπὸ τῶν θωπειῶν τοῦ ἔρωτος, ἦτο
ἡ εὐτυχεστέρα ἐν τῇ ὑψηλίῳ· διότι ἐλησμονεῖ τὸ πᾶν εἰς τὰς
ἀγκάλας αὐτοῦ. Τὴν νύκτα ὅμως, περιδακρυς, ὠχρὰ καὶ μελαγ-
χολικὴ παρὰ τὸ κῦμα καθημένη, ἐπανελάμβανε πλήρης πάθους
τὰ χρυσὰ ταῦτα ἔπη «Χαρὰ ἔς ἐκείνη τὴν καρδίαν ποῦ δὲν τὴν
δέρνουν πόνοι» βαθυτάτους ἐκπέμπουσα στόνους καὶ αὐτοῦ· τοὺς
βράχους δυναμένους νὰ διαρρηξῶσι.

Ἦνθει καὶ ἡ Ἀκτίς ἄλλοτε, ἦτο φαιδρά καὶ ὡς τὸ ἕαρ ὄρω-
σέσσα, ἀλλ' ἦν ἤρξαντο μαρκινόμενα τὰ ῥόδα τῶν χειλέων της,
διότι ἤλγει ἡ νεκρά αὐτῆς καρδιά. — Ἦράτο.

V

Ἐφ' ὅσον ἡ μαγικὴ εἰκὼν τοῦ ἔρωτος παρίσταται πρὸ τοῦ
βλέμματός γλυκεῖα καὶ παρήγορος, ἐπὶ τοσοῦτον ἀποδεικνύεται
ἄστατος ἡ σκιά αὐτοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ κύματος ἀπιστοτέρη. Ὡς
λίαν εὐφυῶς ἐξεφράσθη ὁ προσφιλὴς ποιητὴς τοῦ Φρέθοντος, ὅτι

«Ὁ ἔρωσ σπέρνει ἄνεμον καὶ δρέπει τρικυμίας»

Ὁ ἔρωσ εἶνε ἄτρωτος, εἶνε ἀθάνατος! . . . ἐνῶ ἡ Ἀκτίς, τρυ-
φερὸν ἀνθύλλιον καταπίπτει εἰς τὴν πρώτην πνοὴν τοῦ βορρᾶ. —
Ὁ ἔρωσ ἀρέσκειται, ὡς ἡ Χρυσάλλις, εἰς τὴν ποικιλίαν καὶ ἐκ-
τείνων τὰς πτέρυγας ὅθεν διέλθῃ ἐγκαταλείπει τὸν στόνον καὶ
τὰς φλόγας.

VI

Μάτην ἡ τάλαινα Ἀκτίς ἀναζητεῖ αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν κοιλά-
δων καὶ τῶν βράχων, μάτην ἐπανερχομένη εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν,
ἐνθα συνήνησεν αὐτὸν, ἐνθα ἤκουσε τὰ θελκτικὰ ἄσματά του.
Τὸ πᾶν ἐκάλυπτε πενθίμη σιγή, ἣν διέκοπτεν ἐνίοτε ὁ μονότονος
ἦχος τοῦ βορρᾶως, κομίζοντος πολὺ μακρὰν τὸ παράπαν τῆς
Ἀκτίδος.

Ἐπῆλθε τὸ φθινόπωρον τῆς Ἀκτίδος καὶ ἤρχιτε μαραινόμενα
καὶ πίπτουσα, ὡς τὰ φύλλα τῶν δένδρων. Πάντοτε μόνη, ὠχρὰ
καὶ περιδάκρυς, ἐπλανᾶτο ζητοῦσα γωνίαν τινὰ νὰ ὠρύξῃ τὸν τά-
φον της, διότι τοῦ ἔρωτος τὰ βέλη εἶχον κατασπαράξῃ τὰ στήθη
αὐτῆς καὶ ἀνελύετο ὡς ὁ κηρός.

Τάλαινα Ἀκτίς! ἠγάπησας, πλὴν δὲν ἐξετιμήθη ἡ εὐγενεστέρα
καὶ ἄβροτέρα καρδιά, ἣν ὁ Ὑψίστος ἐν τῷ κόσμῳ ἐπλασσε, κα-
ταδικασθεῖσα εἰς αἰώνιον ἄλγος. — Τὴν νύκτα δὲ ἡ Ἠχώ περι-
φέρει τὸς στεναγμούς τῆς Ἀκτίδος κατεσπάραττε διὰ τῶν
παρὰπόνων αὐτῆς καὶ αὐτὰς τὰς πέτρας.

VII

Μετ' οὐ πολὺ χρυσοκόμος τε καὶ ἀβροδάκτυλος ἄγγελος ἐπέ-
θετο θαλερὸν στέφανον ἐπὶ τάφου νεοῦ, ὃν ὕφαινον διὰ φλο-
γερῶν δακρύων δύο πολιὰ ὑπάρξεις.

Ὁ τάφος ἦτο τῆς Ἀκτίδος καὶ ἡ τάλαινα ἐκείνη πολιὰ δυὰς
οἱ γονεῖς αὐτῆς.

Τάλαινα Ἀκτίς! Πόσα ὑπέστης δεινὰ χάριν τοῦ ἀγνοῦ ἔρω-
τός σου! πόσον ἠγάπησας! . . . Πλὴν οὐδαμῶς ἐξετιμήθη τὸ
ἀγνὸν τῆς ψυχῆς σου αἶσθημα, διότι ἐκεῖνος Σὲ ἐγκατέλειψε. —
Τοιοῦτοι οἱ ἄνδρες, οἵτινες καὶ τολμῶσι νὰ καταδικάζωσι τὸ
λεπτοφυῆ καὶ ὠραῖον ῥόδον, ὅπερ ἐδωρήσατο ὁ Πλάστης εἰς τὸν
ἄνθρωπον ἵνα διαχέῃ τὰ εὐώδη αὐτοῦ μύρα εἰς τὰς ὀδυνηρὰς
τοῦ βίου στιγμὰς καὶ παρήγορον φῶς εἰς τὸν ζοφερὸν τοῦ βίου
μας ῥοῦν.

Ἐπιτρέψόν μοι, περιπαθῆς σκιά τῆς Ἀκτίδος, νὰ ἐπιθέσω ὀλίγα
ἄνθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ σου τάφου ἀναγράφων τοὺς στίχους μου τού-
τους ἐπ' αὐτοῦ

Ἐχ' ἡ ἀγάπη βάσανα, τῆ νεότη μα: μαραινει
Καὶ με τὴν ἄσβυστη φωτιά
Στέλνει 'ς τὸ μνήμα τὴν καρδιά
Στὴν ἄβυσσο μα: στέλνει.

ὅπως διερχόμενοι τῆς γῆς οἱ διαβάται σπένδωσι δάκρυ οἴκτου
καὶ εὐσπλαγχνίας ὑπὲρ τοῦ θύματος ἀπίστου καρδιάς.

VIII

Τὰς νύκτας δὲ διακρίνεται εἰς τὰς ἐκτάσεις ἐν γλυκύτατον
ἄστρον μαρμαίρον. — Λέγουσι ὅτι τὸ ἄστρον ἐκεῖνο εἶνε ἡ ψυ-
χὴ τῆς Ἀκτίδος, ἐπαναπαυομένη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ὑψίστου.

Ἐν Ἀθήναις 30 Νοεμβρίου 1875

M. ΚΟΥΤΟΥΒΑΛΗΣ

(Ἱατρὸς)

LOUIS BLANC

Ὁ *Louis Blanc* ἐγεννήθη ἐν Μαδρίτη τὴν 29^{ην} Ὀκτωβρίου τοῦ 1881. Ὁ πατὴρ του οἰκονομικὸς ἐπιθεωρητὴς, ἀνήκεν εἰς οἰκογένειαν πολλὰ ὑποστᾶσαν, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ἐκ Κορσικῆς καταγομένη ἀνήκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν του *Pozzo di Borgo*.

Περαιτέρω ἐν τῷ σχολείῳ τῆς *Rodez* τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ὁ *Louis Blanc* ἐπανῆλθε τῷ 1830 εἰς Παρισίους πρὸς συνάντησιν τοῦ πατρὸς του. Ἐνταῦθα ἀπεφάσισεν, ὅπως ἐξοικονομῆι τὰ πρὸς τὸ ζῆν, νὰ παραδίδῃ μαθήματα μαθηματικῆς. Ἐπί τινα δὲ χρόνον διετέλεσε καὶ γραμματεὺς παρὰ τινι δικηγόρῳ. Κληθεὶς ἐν ἔτει 1832 εἰς *Arras* ὡς ἐπιμελητὴς τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ κατασκευαστοῦ μηχανῶν *Hallette*, καὶ ἐπὶ διετίαν μείνας ἐκεῖ συνέδεσε φιλίαν μετὰ τοῦ *Fredéric De-George*, διευθυντοῦ τοῦ «*Propagateur du Pas-de-Calais*,» καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ ἐφημερίδι ταύτῃ, μετὰ διαφόρων ἄλλων πολιτικῶν καὶ φιλολογικῶν ἄρθρων, δύο ποιήματα, τὸν «*Mirabeau et l'Hotel des Invalides*,» καὶ «*Eloge de Manuel*,» ἅτινα ἐβραβεύθησαν ὑπὸ τῆς ἀκαδημίας τῆς *Arras*.

Μετὰ τὰς ἐπιτυχίας ταύτας ὁ *Louis Blanc* ἐπανῆλθε εἰς Παρισίους τῷ 1834 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κύκλον τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἔδωκε ἄρθρα τινὰ εἰς τὴν «*National*» ἔλαβε μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τῆς «*Revue republicaine*,» ἧς ἡ ἔκδοσις ἀπηγορεύθη τὸ 1835, καὶ εἰς τὴν «*Nouvelle Minerve*». Τῷ δὲ 1836, ἐγένετο διευθυντὴς καὶ συντάκτης τῆς «*Bon Sens*» ἧς τὴν διεύθυνσιν διετήρησε μέχρι τοῦ 1838, ὅτε ἐγκαταλείψας αὐτήν, ἱδρυσεν τὴν «*Revue de Progrès*,» εἰς ἣν ἔγραψε τὰ περὶ «διοργανώσεως τῆς ἐργασίας» ἄρθρα του, ἃ συλλέξας κατόπιν ἐξέδωκε ἰδιαιτέρως εἰς ἓνα τόμον.

LOUIS BLANC

Λίαν γνωστός ἤδη ὡνὼς ἔγκριτος δημοσιογράφος ὁ *Louis Blanc* ἀπέκτησε τάχιστα μεγάλην φήμην καὶ ὡς ἱστορικός, ἅμα τῇ δημοσιεύσει, ἐν ἔτει 1841, τῶν πρώτων τόμων τῆς ὑπ' αὐτοῦ γραφείσης «*Ἱστορίας τῶν δέκα ἐτῶν (1830—1840)*». Μετὰ τὴν ἐντελῆ ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου τούτου, ἤρχισε νὰ παρασκευάζῃ τὴν μεγάλην «*Ἱστορίαν τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασεως*,» ἧς ὁ πρώτος τόμος ἐδημοσιεύθη τῷ 1847.

Ὅτε ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1848, ὁ *Louis Blanc* ἦτο εἷς τῶν πρώτων συντακτῶν τῆς «*Reforme*» καὶ ἡ δημοτικότης του ἦτο μεγίστη παρὰ τῷ ἐργατικῷ λαῷ τῶν Παρισίων, δι' ὃ ἐξελέγη καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ *κοινωνισμοῦ* ἐν τῇ προσωρινῇ κυβερνήσει. Αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ Λαμαρτίνου κατώρθωσαν ὥστε νὰ δεχθῆ ἡ προσωρινῇ κυβέρνησις τὴν κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς εἰς τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα· ὀλίγα δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα ἐξελέγη ἀντιπρόσωπος ἐν τῇ *συντακτικῇ συνελεύσει*. Καταδιωχθεὶς μετὰ τὰ συμβάντα τοῦ Μαΐου καὶ Ἰουνίου 1848, κατέφυγεν εἰς Ἀγγλίαν, ἐνθα διηύθυνε ἐπὶ διετίαν τὴν μηνιαίαν ἐφημερίδα τὸν «*Νέον Κόσμον*», καὶ ἐπεράτωσε τὴν «*Ἱστορίαν τῆς Ἐπανάστασεως*» πρὸς τούτοις δὲ συνέγραψε καὶ ἄλλα διάφορα ἔργα ἱστορικά καὶ φιλολογικὰ ὡς τὰς «*Περὶ Ἀγγλίας ἐπιστολὰς του*» καὶ ἑτέρας σπουδαιοτάτας συγγραφάς.

Ἐπιστρέψας εἰς Γαλλίαν μετὰ τὴν 4 Σεπτεμβρίου ἐγένετο μέλος τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, καὶ βουλευτῆς μέχρι τοῦ θανάτου του. Δύο ἔτη ὅμως πρὸ τοῦ θανάτου, ἡ κατὰστασις τῆς ὑγείας αὐτοῦ τὸν ἀπεμάκρυνε τῆς ἐνεργοῦ πολιτικῆς.

Η ΑΛΩΣΙΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

I

πάρατος ὁ υἱὸς τῆς Αἰγυπτίας! — Εἶπεν ἡ ἱερόφαντις τῆς πολιούχου Ἀθηναῖς ἐν ἀπογνώσει θεωμένη τὴν ὑπνώτουσαν πόλιν καὶ τὰς ἀπηνθρακωμένας πυρὰς τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου. — Ἐπάρατος ὁ παρέγγραφος Ἀθηνίων, ὅστις περιεῖδε τὸν λύχνον σου, ὦ Θεά, ἐσθραμένον καὶ τοὺς ἀθηναίους θνήσκοντα τῆς πείνης! Τίς οἶδεν! Ἴσως τὴν ὥραν ταύτην ὁ νέος Πεισίστρατος ὀργιάζει μετὰ τῶν ἐταίρων, ἐνῶ οἱ λεγεῶνες τοῦ Σύλλα περιζωννύουσι τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ. . . Ἴσως δὲ καὶ καθ' ὕπνου δρᾷ τὸν Μιθριδάτην μετὰ στόλου κατερχόμενον ἐκ τοῦ Πόντου εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Αἰγαίου ὅπως σώσῃ τὸν εὐνοούμενον σοφιστήν. Ἀλλ' εἶθε νὰ μὴ ὑπερβῶσι τὰ τείχη ταῦτα οἱ στρατιῶται τῆς Ῥώμης καὶ οἱ ἀθηναῖοι μόνοι νὰ τιμωρήσωσι τὸν ἱερόσυλον!

Οὕτως ἤλγετο ἡ Ἱέρεια τῆς Περθένου ἰσταμένη πρὸ τοῦ ναοῦ καὶ ἡ ἠχώ μακρόθεν ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτός ἐπανελάμβανε βραδέως τὸ τελευταῖον ἡμισυ τῆς εὐχῆς — . . . Καὶ οἱ ἀθηναῖοι μόνοι νὰ τιμωρήσωσι τὸν ἱερόσυλον!

Ἐπειτα στραφείσα πρὸς τὸν Φεΐδωνα, ὅστις περίλυπος παρὰ τὸν βωμὸν ἔθλιβεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ τῆν Μιλητίαν. — Νῦν ἄς τελεσθῶσιν, εἶπεν, αἱ βουλαὶ τῶν Θεῶν, διότι, ἐάν ποτε οἱ ἀστέρες ὠχριάσωσι καὶ τὸ φῶς τῆς ἡοῦς λευκάνῃ τῶν βουνῶν τὰς ἀκρωρείας, οὐδεὶς πλέον δύναται διαλαθῶν τοὺς ἵππεῖς νὰ ὑπερβῇ τὰ τείχη ταῦτα καὶ πρῶτιστα σὺ ὁ ὑβρίσας χθὲς ἐν τῷ Κερκεμικῷ

τὸν ἄρχοντα τῆς πόλεως. Οὔτε δὲ τοῦ ναοῦ τὰ ἄδυτα, οὔτε ὁ βωμὸς οὗτος ὁ ἱερός θὰ προστατεύσωσι τὸν ἱκέτην, οἱ δορυφόροι τοῦ τυράννου, οἵτινες ἐλήστευσαν τῷ ἐν Δήλῳ μαντεῖον, θὰ παραβιάσωσι καὶ τὸ ἄστυλον τοῦτο ἅμα τῆς ἡμέρας ἐπερχομένης. Ἀλλ' ἤδη τὰ πάντα ἠτοιμάσθησαν· ὀλίγη δὲ μόνον ὑπολείπονται στιγμή καὶ εἰς ἐμὲ μὲν νὰ ἀφυπνίσω τοὺς καθεύδοντας νεωκόρους, εἰς ὑμᾶς δὲ νὰ ἀποχαιρετίσητε ἀλλήλους.

Εἶπε καὶ ἀνήρχετο τὰς βαθμίδας τοῦ ναοῦ, ἐνῶ ἡ Μιλητία ὡς ἀπὸ ληθάργου ἀνανήφουσα ἠγέρθη τοῦ βωμοῦ περίτρομος.

— Εἶνε λοιπὸν ἡ φυγὴ ἢ τελευταία ἐλπίς; ἠρώτησε τὴν Ἱέρειαν.

— Ἡ τελευταία καὶ μόνη! Ἀπήντησεν ἐκείνη καὶ ἠφανίσθη ὀπισθεν τῶν παραστάδων.

Ἐὰν ἡ σελήνη πρόεκυπτεν ἀπὸ τοῦ Ὑμηττοῦ τὴν ὥραν ταύτην δὲν θὰ ἦτο τοσοῦτον ὠχρὰ ὅσον ἡ θυγάτηρ τοῦ Κτησίου, ὅτε ὁ Φεΐδων ἔλαβεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ ὠδήγησεν αὐτὴν πρὸ τοῦ βωμοῦ.

— Ὀλίγη ὑπολείπονται στιγμή καὶ εἶπεν ἡ ἱερόφαντις, ὦ Μιλητία, ἀλλὰ θάρσει διότι αἱ ἡμέραι αὗται δὲν θὰ παρέλθωσιν ἄγρονοι. Ἐὰν δέ τις ἐλθὼν σοὶ εἴπῃ ὅτι ὁ Ἀθηνίων θὰ ἄρχῃ ἐπὶ μακρὸν τῆς πόλεως, τοῦτον οἱ θεοὶ οὐδέποτε ἐνέπνευσαν νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν.

— Καὶ λοιπὸν παρήλθεν ἤδη τὸ ἡμισυ τῆς νυκτός; Διατί νὰ μὴ παραταθῇ αὕτη ἐπὶ μικρὸν ἔτι; ὦ Χρόνε, Χρόνε, διατί δὲν ἐγεννήσθαι χωλὸς ὡς ὁ Ἡφαιστος! Τίς θὰ μοι εἴπῃ αὐριον ὅτι ὁ Φεΐδων μου ἐσώθη μακρὰν τοῦ ἄστεως;

— Πέραν τῶν τειχῶν τούτων δὲν δύναται νὰ φθάσῃ ἡ ὄρμη τοῦ τυράννου ἢ ἐφ' ὅσον μόνον τὰ βέλη τῶν μισθωτῶν του. Ἐπανελάθε εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς σου Μιλητία καὶ εἶπε εἰς αὐτὸν ὅτι ἐξεπλήρωσας τὴν ἐντολήν του· ὅτι ὁ λύχνος τῆς θεοῦ ἠνήφθη καὶ ἡ πόλις ἐσώθη. Ἐγὼ δὲ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τούτου θυμῶν ὄρκον ἱερὸν. — Ἡ καρδία μου θὰ ἀνήκῃ πάντοτε εἰς σὲ ὅπως εἰς ἐκείνην ὁ βραχίον μου.

Καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ἐπιμαρτυρούμενος τοὺς θεούς.

— Νά φύγης σύ ! εἶπεν ἡ Μιλητία ῥιπτομένη εἰς τὰς ἀγκάλας του — νά εἶσαι μακρὰν μου ! νά στερηθῶ τῆς γλυκείας μορφῆς σου ! Τίς ἄρα δαίμων ἐφθόνησε τὴν εὐτυχίαν μας ;

— Οἱ Θεοὶ εἶπον τοῦτο. Εὐφῆμι Μιλητία ! Αὐτοὶ θὰ συνδέσωσι πάλιν τὸ κοπὲν νῆμα. Ἄλλ' ἄ; ἐκραγῶσι τάχιον τὰ μέλανα ταῦτα νέφη διὰ νὰ παρέλθῃ καὶ ἡ θύελλα ταχύτερον. Μετὰ τὴν θύελλαν ἡ γαλήνη παρατείνεται μακρότερον.

— Ἔστω πλὴν ἐὰν τρεῖς ἴδω τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα καὶ δύοντα πάλιν εἰς τὰ κύματα τοῦ Αἰγαίου καὶ δὲν ἴδω σὲ ἐπανερχόμενον, εἶπέ μοι ποῦ θὰ σπεύσω τότε ἀναζητοῦσα τὰ ἴχνη σου, τίνα ὁδὸν θὰ τραπῶ ;

— Τὴν ἄγουσαν εἰς Ἐλευσίνα . . . ! Ἀπήνησεν ἐκαῖνος καὶ ἠσπάσθη τὸ μέτωπον τῆς νέας κόρης. Εἶτα θαρρῶν ἐβιάσθη πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ τείχους ὅπου ὠδήγει αὐτὸν ἡ ἱέρεια τῆς πολιούχου Ἀθηνᾶς καὶ περιζωσθεὶς τὸ σχοινίον — Οὕτω καὶ δὲν θὰ ἀποθάνω, εἶπεν, ἄδοξον θάνακτον ! Ἀλλὰ σπεύσωμεν ἐνόσω οἱ ἵππεῖς καθεῖδουσιν ἐν τῷ φυλακείῳ.

— Ἀγαθὴ τύχη ! ἀνεφώνησεν ἡ ἱέρεια καὶ οἱ νεωκόροι καθεῖλκυσαν τὸν νεανίαν ἀπὸ τῆς ῥωγμῆς τοῦ τείχους.

Δούπος ἠκούσθη μικρὸς· εἶτα σιγὴ ἐπεικολούθησε βαθεῖα.

— Ἐσώθη ! — εἶπεν ἡ ἱερόφαντις καὶ ἔδειξε πρὸς τὴν Μιλητίαν τὸν Φεΐδωνα ἀπομακρυνόμενον τοῦ ἄστεως διὰ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ.

II

Ἦτό ποτε ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ λαοῦ ἄρχων ὁ Ἀθηνίων, ὃν ἀπὸ τοῦ Πόντου κατήγαγον εἰς τὴν Ἑλλάδα αἱ νῆες τοῦ Μιθριδάτου μετὰ δισχιλίων δορυφόρων. Ἐφερε πορφύραν ἀντὶ τοῦ ἐσχισμένου τρίβωνος, μεθ' οὗ προσήρχετο εἰς τὴν ἀγορὰν πρὶν ἢ ἀναβῆ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως καὶ ἤγετο ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Κέρκροπος ἐπὶ ἀργυρόποδος φορείου. Ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία ἐξήρχοντο εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ καὶ ὅτε παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα τοῦ Κερκαμεικοῦ συνεβούλευεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους πόλεμον κατὰ τῶν ῥωμαίων, μυρία στόματα ἀνευφήμουν τὸν σωτῆρα τῆς πόλεως.

Ὁ σοφιστὴς ἦτο ἤδη στρατηγὸς ἐπὶ τῶν ὕπλων ἐνῶ ὁ Ἀρχέλαος ἐφρούρει τὸν Πειραιᾶ καὶ τὰ τείχη. Τίς ἠδύνατο νὰ ὄνειρευθῆ μείζονα δόξαν ἢ νὰ ἐλπίσῃ πλείονα ;

Ἐπάρατος ὁ υἱὸς τῆς Αἰγυπτίας ! — Εἶπεν ὁμῶς ἡ ἱέρεια . . . Τι ἐσήμαινον οἱ ἀπαίσιοι οὗτοι λόγοι ;

Τὴν ἐπιούσαν ὁ Ἀθηνίων ἐλησμόνησε τὸν ἐσχισμένον τρίβωνα, ἐνδυθεὶς τὴν πορφύραν, ὁ σοφιστὴς ἐγένετο τύραννος. Ἀθρόα δὲ ἡ πόλις ἀνεβόα λιμώττουσα — Ποῦ τώρα οἱ ἐν μύρτου κλαδί φορήσοντες τὸ ζῆφος ;

Ἄλλ' οὐδεὶς φέρων ὄπλα ἀστὸς ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὸν ἄρχοντα, ὃν ἐφρούρουσαν δισχιλίοι μισθοῦ καὶ ὅστις ἐδείκνυε ἤσυχος ἐν τῷ Πρυτανείῳ μετὰ τῶν ἐταίρων.

Καὶ νῦν ὁ ἀνθοσμίας ἐπλήρου τοὺς κρατήρας καὶ αἱ αὐλητρίδες ἐν ῥυθμῷ παρελαύνουσαι ἔστεφον κύκλῳ τοὺς συμπότας δι' εὐωδῶν ἀνθέων, ἐνῶ δύο τῶν μαθητῶν ἐγεθθέντες ἀπήγγελλον εἰς ἐπήκοον τοὺς Πέρσας τοῦ Αἰσχύλου. Ἐκαῖνος δὲ θερμὸς ἐκ τοῦ οἴνου ἔσπενδεν ἀπὸ χρυτῆς κύλικος εἰς τοὺς ἀθανάτους καὶ ἔπειτα ἀνάστας — Σπείσατε, ἀνέκραξε, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν σωτῆρα Δία ! Ἦ δὲν ἠκούσατε παρὰ τοῦ ἀγγέλου ὅτι ὁ κριὸς ἔπαυσε νὰ διασεύῃ τὰ τείχη ἡμῶν καὶ οἱ στρατιῶται ὑπὸ τὰς χελώνας νὰ ὀρύσσωσιν ὑπονόμους ! Μὴ ὁ Σύλλας ἀνεχώρησε κρύφα εἰς Ῥώμην ἐνδυθεὶς τὴν στολὴν τῆς Μετέλλας ; Σπείσατε ἄκρατον εἰς τοὺς ἀθανάτους καὶ τις ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ τείχους ἄ; ἀγγείλῃ διὰ τυρηννικῆς σάλπιγγος εἰς τὸν Ἀρχέλαον καὶ τοὺς Πειραιεῖς ὅτι τὸ ἄστυ ἔλευθεροῦται, ἕτερος δὲ λαβὼν φόρμιγγα ἄ; ψάλλῃ τὰ ἐπινίκεια.

Οὕτως ἐλάλει ἐξαλλος ὑπὸ τοῦ οἴνου ὁ βασιλεύων τῆς πόλεως καὶ ὁ αἰδὸς ἔψαλλε πρὸς φόρμιγγα νικητήριον παιᾶνα, ὅτε βοὴ ἀπαίσια καὶ θρηνώδεις κραυγαὶ διέκοψαν τὸ ἀρήτιον ἄσμα. Αἱ γυναῖκες τῆς πόλεως εἰσώρμησαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πρυτανείου· εἶχον αἱ μὲν θηλάζοντα βρέφη εἰς τὰς ἀγκάλας, αἱ δὲ ἦγον ἀπὸ τῆς χειρὸς πειναλέα ὠχρινῶντα νήπια.

— Τί ζητεῖ ὁ συμφετὸς οἷτος; γυναικῶν καὶ παιδῶν ; — Ἠρώτησεν ὁ ἄρχων. — Δὲν φυλάττουσι τὰς θύρας πλέον οἱ τοξῆται ;

— Τόπον εἰς τὰς ἰκέτιδας ! — ἐφώνησε γέρον λευκὸς τὴν κό-

μην και λευκότερος τὸν πρόγονα προβάς εἰς τὸ μέσον και θαλὸν δάφνης ἀνασε ων ἐν τῇ χειρὶ. — Ἄρτον εἰς τοὺς πεινῶντας! Ἐὰν ἔχετε σπλάγγνα, ἐὰν δὲν ἐγεννήθητε λίθοι. . . .

Οἱ δικτιυμόνες ἀνέστησαν ἀπὸ τῶν κλινῶν περιτρομοί. — Ὁ Κτησίαις οὗτος ἢ ἐλείνου ἢ σκιά; — Ἡρώτου ἀλλήλους διαποροῦντες. — Δὲν ἔπεσε πληγεῖς θανασίμως πρὸ τῶν τειχῶν τοῦ Πειραιῶς, ὅτε ὁ Ἀρχέλαος ἐξώρμηκε τῆς πόλεως;

— Εἶθε νὰ ἀπέθνησκον τότε! — Ὑπέλαβεν ὁ γέρον — Ἄλλ' οὐδένα ἐξ' ὑμῶν κινουσίην εἰς οἶκτον τὰ θνήσκοντα ταῦτα νήπια και οἱ κοπετοὶ τῶν γυναικῶν; Εὐωχεῖσθε ἀμέριμοι και ἐστεφανωμένοι διὰ ρόδων, ἐνῶ τὴν πόλιν μαστίζει ὁ λιμός; Μὴ ἀποστρέφετε τὰ πρόσωπα ἐπὶ τῇ θέῃ ἡμῶν! Οἱ τρεφόμενοι διὰ βολβῶν και θησιμαίων τρώντι δὲν ἔχουσιν ὡς ὑμεῖς τὴν ὄψιν ἀμάζουσαν, οὐδὲ ἀλείφουσι τὴν κόμην διὰ μύρων, οὔτε σπένδουσιν ἀπὸ χρυσοῦ ἐκπώματος. Δότε ὑμεῖς οἱ τρυφῶντες εἰς ἕκαστον αὐτῶν ἡμίεκτον σίτου, ἵνα μὴ αὐριον ἔρχητε ἐρήμου πόλεως.

— Τοξόται! ἀποδιώξατε τὰς γυναικας και παράδοτε τὰς ἀπειθούσας εἰς τοὺς πρυτάνεις! — Προσέταξεν ὁ Ἀθηναῖος. — Δέκα μεδίμνους σίτου ὑπεσχέθη εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ δὲν θὰ κυριεύσῃ πλέον ὁ Σύλλας καθ' ὁδόν. — Ἀποδιώξατε τὰς γυναικας και δηγήσατε ἐνταῦθα τοὺς συλληφθέντας φυγάδας.

Ἄλλ' ὄξειε φωνὴ ἀπὸ τοῦ πλήθους συνετάραξε τὸ Πρυτανεῖον.

— Τέκνον μου. . . ! Ἀπέθανε και σὺ ᾧ ὑστάτη τῶν ἐλπίδων μου! — ἀνέκραξε, θλίβουσα εἰς τὰς ἀγκάλας τὸ νεκρὸν τῆς τέκνον ἢ δύστηνος μήτηρ.

Και, ἐνῶ αἱ ἄλλαι γυναῖκες περιεκύκλουν αὐτὴν λιπόθυμον, ὁ Κτησίαις ἀρπάσας τὸ νεκρὸν τέκνον διὰ τῶν δύο χειρῶν ἀπέθετο αὐτὸ ἐκτάδην ἐπὶ τῆς κλίνης, ἐφ' ἧς πρότερον ἀνεπαύετο ὁ ἄρχων. — Ἴδου τύραννε οἱ ἄλλοί σου! — Εἶπεν — ἀλλ' εἶθε νὰ μὴ ἀποθάνῃ τὸν θάνακτον τοῦ νηπίου τούτου. . . !

Οἱ στρατιῶται ὤρμησαν νὰ πληξοῖ τὸν γέροντα, ὅτε τις τῶν προσαχθέντων φυγάδων διασπάσας τὰ πλήθη ἐτάχθη μετὰ τῶν αὐτῶν και τοῦ πατρὸς τῆς Μιλητίας. Ὁ Ἀθηναῖος ἀνεγνώρισε τὸν ὕβριστὴν τοῦ Κερραμεικοῦ.

— Σὺ ὁ θρασὺς νεανίσκος, ὁ ἐπιτιμῶν τοὺς ἄρχοντας, εἶπε πικρῶς μεδιῶν ὁ Ἀθηναῖος, ἔρχεσαι και τώρα νὰ ἐλέγξῃς ἡμᾶς; Ἀσημονεῖς ὅτι ὁ ἐγκαταλείπων τὸν παραστάτην και αὐτομολῶν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς κηρύσσεται ἀπόκληρος τῆς πόλεως;

— Φονεύετε τοὺς γέροντας, πωλήσατε τὰς γυναῖκας ὡς ἀχιμαλώτιδας, ἄρετε τὰ τέκνα νὰ ἀποθάνωσι τῆς πείνης και ἔπειτα ζητεῖτε παρὰ τούτων — εἶπεν ὁ Φεΐδων δεικνύων τοὺς μετ' αὐτοῦ συλληφθέντας — νὰ πολεμήσωσι πρὸς τὸν Σύλλαν, ἐνόσω ὑμεῖς εὐθυμεῖτε ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἢ τῷ Πρυτανεῖῳ. . . !

— Δὲν θὰ τιμωρήσῃ τις τὸν αὐθάδη τούτον; ἀνέκραξεν εἰς τῶν συνδικτιυμόνων τοῦ Ἀθηναῖος, και ἀρπάσας τὸ δόρυ ἐνὸς τῶν ἱππέων ὤρμησε νὰ πληξῇ τὸν νεανίαν. Αἱ γυναῖκες και τὰ παιδία ἐξέβαλον φωνήν. Λυσίκομος δὲ ἐφάνη ἢ Μιλητία διασχίζουσα τὰ πλήθη και ἔσπευσε νὰ ἰκετεύσῃ γονυπετῆς τὸν ἄρχοντα ὑπὲρ τοῦ πατρὸς. Ἄλλ' ὁ ὑπερήφανος γέρον ἐκράτησεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ βραχίονος. — Αἴσχος! τέκνον, εἶπεν' οὐδέποτε ὁ Κτησίαις θὰ ἰκέτευε τὸν τύραννον! Και περιέβαλε δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ὀδυρομένην τὴν Μιλητίαν, ἣτις βλέπουσα ἀπαγόμενον και τὸν Φεΐδωνα μετὰ τῶν ἄλλων, ἀφῆκε κραυγὴν ἀπέλπιδα και προσέκλινε λιπόθυμος ἐπὶ τῆς πατρικῆς ἀγκάλης, ὅπως ὁ νεοθαλῆς τοῦ κλήματος βλαστὸς, μὴ δυνάμενος νὰ συγκαταστή τὸν ὀριμάζοντα βότρυν.

Ἄλλ' ἄκαμπτοι οἱ στρατιῶται πρὸ τοῦ θεάματος τούτου ἀπεχώρισαν τὸν πατέρα ἀπὸ τῆς θυγατρὸς και ἀπήγαγον μετὰ τῶν φυγάδων.

Μετ' ὀλίγον συμπόται, αὐλητρίδες, δορυφόροι και γυναῖκες ἠφανίσθησαν παρεμένε δὲ, γλαυξ ἠρηνοδοῦσα ἐντὸς ἐρήμου ναοῦ, ἢ μήτηρ τοῦ νεκροῦ παιδός.

III

Ὁ πατὴρ ἢ ἐκεῖνος; Τίς ἐκ τῶν δύο θὰ ἀποθάνῃ και τίς θὰ ἐξέλθῃ τῆς ἀνηλίου φυλακῆς; Ὁ τύραννος ἐπέτρεψεν εἰς τὴν Μιλητίαν νὰ ὀνομάσῃ ἐκεῖνον ὅστις ἐλεύθερος θὰ ἐπανίδῃ αὐριον τὸν ἥλιον, ὁ δὲ δῆμιος ἀναμένει τὸ ὑπολειπόμενον θῆμα.

Δις ἡ κόρη προσῆλθεν ἐτοίμη νὰ ἀποθάνῃ ὑπὲρ ἐκείνων καὶ δις ἀπώθησαν αὐτὴν ἐξω τῆς αὐλείου θύρας δλοφυρομένην οἱ τοῦ Ἀθηνίωνος πιστοὶ δορυφόροι. Μόνη ἡ ἱέρεια παρηκολούθει τὴν θυγατέρα τοῦ Κτησίου καὶ μόνη αὕτη ὑποσχέθη νὰ σώσῃ ἀμφοτέρους.

Καὶ ἦσαν ἔτι θυραυλοῦσαι ὅτε συνήντησεν αὐτὰς ὁ βασιλεὺς ἐξερχόμενος.

Ἦτο ἐφ' ἄρματος καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἀργυρόποδος θρόνου καὶ ἤγετο ἐν ἤχῳ σαλπείγων, ὅπου ὁ ἱερεὺς ἔμελλε νὰ τελέσῃ θυσίαν ὑπὲρ τῆς πόλεως. Δούλοι φέροντες ἐπὶ χρυσῶν δίσκων τὰς οὐλὰς, δι' ὧν ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ θύτης θὰ ἐπιπάσσει τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος, παρεπερεύοντο πεζοὶ καὶ εἶποντο τοῦ τεθρίππου οἱ ἐκ τοῦ Πόντου στρατιῶται.

— Στῆτε ! — Ἐρώνησεν ἡ Μιλητία πρὸς τοὺς ἠνιοχοῦντας καὶ ὡς παράφρων διασχίζουσα τὰ συνωθούμενα πλήθη ἐζήτηε νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ Ἀθηνίωνος ἀντιπαλαίους πρὸς τοὺς ἀποκωλύοντας αὐτὴν δορυφόρους. — Θέλω νὰ ἴδω τὸν ἄρχοντα. Θέλω νὰ λαλήσω πρὸς αὐτόν !

Ὁ βασιλεὺς, ἀναγνωρίσας τὴν θυγατέρα τοῦ δεσμώτου γέροντος, διέταξε τοὺς ἠνιόχους νὰ κρατήσωσι τοὺς ἵππους. — Μάτην αἰτίεσαι — εἶπε πρὸς αὐτὴν — Ἐάν, ὦ κόρη, ὑπὲρ ἀμφοτέρων αἰτῆς χάριν. Ἀρῶ δὲ οὕτω δυσχερῆς εἶνε ἡ ἐκλογὴ, εὐχου νὰ εὐνοήσῃ αὐριον ὁ κληρὸς ἐκείνων, ὅστις σοὶ εἶνε μᾶλλον προσφιλές. Σὺ δὲ ἐπὶ τῷ ἀδῆλῳ τῆς τύχης ἀμφοτέρους νόμιζες νεκροὺς καὶ προσεληθούσα δὸς ὄβολον εἰς ἐκάτερον ἵνα πληρώσῃ εἰς τὸν Χάριον τὰ πορθηεῖα. Δὲν θὰ κωλύσωσι τὴν εἴσοδον οἱ φύλακες εἰς τὸν ἐπιδεικνύοντα τὸν δακτύλιον τοῦτον, ὅστις ἐνθυμοῦ ὅτι μοι εἶνε πολύτιμος.

Καὶ τείνας πρὸς αὐτὴν τὸν χρυσοῦν δακτύλιον, ἐν ᾧ ἦν ἐγγεγλυμμένη ἡ τοῦ Μιθριδάτου εἰκὼν, διέταξε νὰ μαστίσῃ τοὺς ἵππους.

— Καλῶς ! — Εἶπεν ἀναλαμβάνουσα τοῦτον ἡ ἱέρεια, ἥς τὴν ὄψιν ἐφώτισεν ἀκτὶς χαρᾶς. — Ἐάν οἱ θεοὶ εἰσὶν εὐμενεῖς οὐδεὶς αὐτῶν θὰ ἀποθάνῃ !

IV

Ὁ ἥλιος ἔβαινε πρὸς τὴν δύσιν τοῦ ἀπνηυημένος, ὡς ὁ γεωργός, ὅστις ἐπανέρχεται τὴν αὐτὴν ὥραν ἐκ τῶν ἀγρῶν. Καὶ ἤδη σκότος ἐπλήρου τὴν εἰρκτὴν, ὅπου ἦσαν κεκλησμένοι ὁ Κτησίας μετὰ τοῦ Φεῖδωνος, λαθραίως δὲ ἀπὸ μιᾶς θυρίδος μόνης εἰσέδουε τὸ λυκόφως τῆς ἐσπέρας.

Παρὰ τὸν κοιμώμενον γέροντα ἠγγρύπνει ὁ νεανίας καὶ οὕτως ἐν ἀπογνώσει ἐμονολόγει.

— Ἦθελον ν' ἀποθάνω προκινδυνεύων τῆς πόλεως καὶ οὕτως φθονήσας με καὶ τὴν μέλλουσαν τύχην μου δι' αἰσχροῦ θανάτου ἐζήτηε προλαβὼν ν' ἀφανίσῃ ! Ἦθέλησα νὰ φύγω καὶ ἐπανερχόμενος μετὰ τῶν ἄλλων φυγάδων νὰ παραδώσω εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ λαοῦ δέσμιον τὸν ἐπίορκον ἄρχοντα' ἀλλ' ἰδοὺ αὐτὸς ἀντ' ἐμοῦ δικαστῆς καὶ ἐγὼ ἀντ' ἐκείνου δεσμώτης ! Νὰ ἀποθάνω οὕτω διὰ χειρὸς τῆς δημίου. . . ! Καὶ νὰ μὴ ἴδω κἄν ἔτι ἅπαξ τοὺς ὠραίους ὀφθαλμούς τῆς Μιλητίας !

Ταῦτα ἐψέλλιζε περίλυπος ὁ Φεῖδων ὅτε αἴφνης ἤκουσε τὸν κρότον χαλωμένων κλειθρῶν καὶ στραφεὶς εἶδεν ἀνοιγομένην τὴν θύραν καὶ τὴν εἰρκτὴν πληρωθεῖσαν φωτός.

— Ἀρά γε ὁ δῆμιος. . . ; Εἶπε καθ' ἑαυτόν. Ἀλλὰ τὰ φῶτα ἐθάμβουν τοὺς ὀφθαλμούς του, συνειθισμένους εἰς τὸ σκότος, καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ διακρίνωσι τὴν Μιλητίαν, ἥ; ἡ φωνὴ ἐπληττε τὴν ἀκοήν του καὶ ἤτις πρώτη ἐρόφηθη εἰς τὰς ἀγκάλας του κλαίουσα ὑπὸ χαρᾶς καὶ λύπης.

— Ἴδου ἐγὼ ! Δὲν με ἐκάλες πρὸ ὀλίγου, ὦ Φεῖδόν μου ; Δὲν ἐπλανᾶτο τὸ ὄνομά μου εἰς τὰ χεῖλη σου ;

— Ἄ ! τῶρα Μιλητία, δὲν θὰ μοι ἦνε οὕτω ἀλγεινὸς ὁ θάνατος. Τῶρα ἀποθνήσκω εὐτυχής.

— Ὅχι δὲν θὰ ἀποθάνῃς ! Διὰ τοῦτο ἤλθον ἐδῶ. Ἀλλ' ὁ πατήρ μου Φεῖδων. . . ;

— Ἴδου αὐτὸς ἐπιθύρισε ὁ νεανίας — ἀλλὰ μὴ ἀφυπνίσῃς τὸν γέροντα σὺ, Μιλητία, διότι καὶ ἡ ὑπερβάλλουσα χαρὰ φονεύει ἐνίοτε. Πλὴν πῶς εἰσήλθετε ἐνταῦθα ; Τίς σὰς ἤνοιξε τὰς πύλας ;

— Ὁ δακτύλιος οὗτος, ὃν ὑπεσχέθην ν' ἀποδώσω πάλιν εἰς τὸν κύριόν του.

— Οὐδέποτε ἐζήτησα παρ' ἐκείνου χάριν, εἶπεν ἀγέρωχος ὁ Φεΐδων ἀναγνωρίσας τὸν δακτύλιον τοῦ Ἀθηνίωτος — Σὺ ἔπραξας τοῦτο; καὶ θέλεις τώρα νὰ δεχθῶ τὴν ζωὴν ὡς δῶρον!

— Ἀλλ' οὐδὲν οὗτός σοι προσφέρει, ἀφοῦ αὔριον ἢ τύχη θὰ ἀποφασίσῃ πότερος ἐξ ὑμῶν θὰ ἀποθάνῃ. Μοὶ ἐπέτρεψε μόνον τὸ ὕστατον νὰ ἴδω ἀμφοτέρους πρὶν ἢ ὁ δῆμιος ἐλθὼν ἀπαγάγῃ τὸ ὄμμα του· οὐδένα ἐντοίτοις ἐξ ὑμῶν θὰ εὔρῃ πλέον ἐνταῦθα. ὦ! τότε ἡμεῖς θὰ εἴμεθα μακρὰν, πολὺ μακρὰν.

— Καὶ οἱ φύλακες...; ἠρώτησεν ὁ νεανίας.

— Οἱ φύλακες ἀπεκρίθη προχωροῦσα ἡ ἰέρεια, ἥτις ἔστατο ἕως τότε παρὰ τὴν θύραν κατοπτρεύουσα τὴν ὁδὸν — κοιμῶνται καὶ θὰ ἐξυπνίσωσι πολὺ ἀργά. Θὰ ἦτο κάλλιον δι' αὐτοὺς ἐὰν μὴ ἔπινον ἐκ τοῦ οἴνου τὸν ὁποῖον οἱ νεοκῆροι προστήνεγκον εἰς αὐτούς.

Ἀλλὰ σπεύτωμεν. Ἀρυπνίσατε τὸν γέροντα τοῦτον.

— Δὲν κοιμᾶται πλέον! — εἶπεν ἡ Μιλητία καὶ διὰ τῶν λευκῶν τῆς βραχιόνων περιβάλλουσα τὸν Κτησίαν — Πάτερ μου, πάτερ! Φύγωμεν! Οὐδὲν ἄλλο ἔχω νὰ σοι εἶπω τώρα.

Καὶ ὁ γέρον ὀρθούμενος. — Λοιπὸν δὲν ἦτο ὄνειρον...! ἀνεφώνησε νεάζων ὑπὸ τῆς χαρᾶς. Νὰ φύγωμεν; Ἀοπλοὶ;

— Ἐχομεν τὰ δόρατα καὶ τὰς ἀσπίδας τῶν κοιμωμένων φυλάκων. — Ὑπέλαβεν ἡ ἰέρεια καὶ ἐξῆλθεν ὅπως ἀφοπλίσει αὐτούς, ἐνῶ δὲ ἠνοίγετο ἡ θύρα φωνῆι συγκεχυμένῃ καὶ κλαγγῇ ὄπλων ἠκούσθη ἀνὰ τὴν πρότερον σιγῶσαν πόλιν.

— Ἀκούετε; — ἀνεφώνησεν ὁ δεσμώτης γέρον — Οἱ ἐχθροὶ προσβάλλουσι τὰ τείχη ἡμῶν. Τίς θὰ πολεμήσῃ πρὸς τοὺς ῥωμαίους, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχουσιν Ἀθηναῖοι ἐν τῷ ἄστυ; Οἱ διαφυγόντες τὴν μάχισαν τοῦ δημίου εἰσὶν ἐξόριστοι. Ἡ μὴ ἀναμείνομεν νὰ σώσῃ τὴν πόλιν οἱ βάρβαροι τοῦ Μιθριδάτου; Ἔστω ἡμεῖς οἱ ὑπολειπόμενοι θὰ ἀποθάνωμεν τοῦλάχιστον ὑπὲρ αὐτῆς.

— Ἄγωμεν — προσέθηκεν ὁ Φεΐδων — Ἀκούω ἤδη φωνὰς γυναικῶν διερχομένων ἐξώθεν. Φθάνωμεν δεύτεροι εἰς τὴν μάχην.

Καὶ ὁ Κτησίας λαβὼν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὴν Μιλητίαν, εἶπε, πα-

ρκεδίδων αὐτὴν εἰς τὴν ἰέρειαν τῆς Ἀθηνᾶς. — Ἔστω ἡ μήτηρ τῆς, ἀφοῦ ἐκείνη δὲν ὑπάρχει πλέον. Ἐὰν δέ τις σ' ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ πατρὸς τῆς, εἶπε ὅτι ἔπασσε μαχόμενος ὑπὸ τὰ τείχη ταῦτα.

Καὶ ἠσπάσθη κλαίων τὴν θυγατέρα του. Πρῶτον δὲ ἐξῆλθον ἡ ἰέρεια μετὰ τῆς Μιλητίας, εἶτα ὁ Φεΐδων καὶ ὁ Κτησίας, ἀμφοτέροι κρατοῦντες δόρυ καὶ ἀσπίδα.

V

Ἐπληροῦτο τὸ πεπωμένον...!

Οἱ θεοὶ ἐγκατέλιπον τὴν πόλιν τοῦ Θησεῦς ἀπροστάτευτον. Μάτην δὲ ὁ Ἀθηναῖος ὀπλίτης ἐπειράθη νὰ καταβάλλῃ τὸν Μάρκον Τητόν, ὅτε κατὰ τὸ Ἐπτάχαλκον πρῶτος ἐπέβη τοῦ τείχους περὶ μέσας νύκτας.

Ἐκεῖθεν εἰσώρμησαν οἱ πρῶτοι στρατιῶται τῆς Ῥώμης. Ἦδη καὶ ὁ Σύλλας αὐτὸς εἰσῆλθαι εἰς τὸ ἄστυ, κατασκιάσας τὸ μεταξὺ τῆς πειραικῆς πύλης καὶ τῆς ἱερᾶς καὶ ἤχουν αἱ σάλπιγγες καὶ τὰ πολεμικὰ κέρατα καὶ ἀλαλαγμοὶ καὶ κραυγαὶ ἐπλήρουν τὸν ἀέρα. Οἱ πολιορκηταὶ ἐφέροντο διὰ τῶν στενωπῶν, ἀνασπᾶσαντες τὰ ξίφη. Ἐδῶ ἐσφάζοντο παιδία καὶ μητέρες, ἐκεῖ ἐπιπτον γέροντες πληγωμένοι, καὶ ἐπὶ τῶν σωμάτων αὐτῶν διήρχοντο οἱ ἐχθροί. Οἱ δορυφόροι τοῦ Ἀθηνίωτος ριψάσπιδες ἔφυγον μακρὰν τοῦ τόπου τῆς σφαγῆς καὶ μόνοι παρέμενον ἔτι εὐάριθμοι νεανίαὶ προτάσσοντες τὸ στήθος εἰς τὰ βέλη καὶ τὰς λόγχας τοῦ ἐχθροῦ. Ἐκλαίον αἱ γυναῖκες τοῦς πίπτοντας συζύγους καὶ οἱ θρῆνοι αὐτῶν ἦσαν ὀξύτεροι τῶν ἀλαλαγμῶν τοῦ εἰσωρμησαντος πλήθους. Οἱ ζῶντες ἀριθμοῦνται· ἀλλ' οὐχὶ καὶ οἱ νεκροί. Ἄλλοι ἀποσφάζουσιν ἑαυτούς, ὅπως μὴ ἴδωσιν, ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου, διαρπαζόμενον τὸ ἄστυ.

Παρὰ τὴν ἀγορὰν συνάπτεται ἡ τελευταία μάχη. Ἐκεῖ παρὰ τὰς μυρριάδας, ὅπου ἴστανται αἱ ἀνθοπέλιδες ἐκάστην ἑορτὴν πωλοῦσαι ἄνθη καὶ στεφάνους, ὁ Κτησίας πίπτει θανασίμως πληγείς· καὶ ὁ Φεΐδων ἀνεγείρων διὰ τῶν χειρῶν τὸν ψυχορραγοῦντα πειρᾶται νὰ διέλθῃ διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν.

— Στῆτε βάρβαροι! Μὴ τις ἐξ ὑμῶν ἐγγίση τὰς πολιὰς του τρήχας. — Ἐφώνει πρὸς τοὺς τελευταίους ἐναπομείναντας Ῥωμαίους ὁ νεανίας προασπίζων τὸν ψυχοραγοῦντα.

Καὶ οἱ θρασεῖς ἐκεῖνοι στρατιῶται πτοηθέντες ὑπεχώρουν ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον σιωπηλοὶ, μέχρις οὗ ἀφῆκαν μόνους τοὺς δύο μαχητάς, ἐξ ὧν ὁ ἦττον πληγωμένος ἐφύλαττε τὸν ἐπιθάνατον.

Ἦχουν ἤδη αἱ σάλπιγγες μακρὰν καὶ ἀπὸ τῶν ἐρήμων στενωπῶν κατήρχοντο ἀναζητοῦσαι τοὺς οἰκείους αἱ γυναῖκες, μετ' αὐτῶν δὲ ἡ θυγάτηρ τοῦ Κτησίου καὶ ἡ ἰέρεια τῆς Ἀθηναῶν. Τὴν ὥραν ταύτην ὁ τύραννος ἐπυρπόλει τὸ Ὀδεῖον καὶ ἀνήρχετο εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Εἰς δὲ τὴν ἀνταύγειαν τῶν φλογῶν ἡ Μιλητία εἶδεν μὲν αἶφνης ἐνώπιόν της ἰστάμενον τὸν Φεῖδωνα ἀλλὰ μάτην οἱ ὀφθαλμοὶ της ἀνεζήτουν τὸν ἕτερον μαχητὴν ἐν μέσῳ τῆς φωτιζομένης ἀγορᾶς.

— Μόνος! — Ἠρώτησε δειλὴ καὶ ἀπαίσια μαντευομένη—Καὶ ὁ πατήρ μου...;

Ἐφώνησε οὐδὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἔδειξε μόνον διὰ τῆς χειρὸς τὸν ἐκτάδην γέροντα.

— Νεκρὸς λοιπόν! — Ἐφώνησεν ἡ κόρη καὶ ἐξαλλοὺς ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ θνήσκοντος· ἐκεῖνος ἠτένισεν αὐτὴν δακρύων καὶ τὰ βλέφαρά του ταπεινούμενα ἐκάλυψαν τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ τὰ δάκρυα.

— Ἀπάγετε τὸν νεκρὸν ἐντεῦθεν — εἶπεν ὁ Φεῖδων καὶ τὴν δύστηνον ταύτην κόρην, εἰς ἣν οἱ θεοὶ μὲ ἤκουσαν ποτὲ νὰ θυμύω αἰώνιον ἔρωτα. Ἀλλ' ὠρκίσθη ἐπίσης μετὰ τοῦ γέροντος τούτου νὰ μὴ ἀποθάνῃ ὑπὸ ξένης χειρὸς ὁ παρκαδὸς τὴν πόλιν εἰς τοὺς Ῥωμαίους καὶ ἐκ τῶν δύο ὀρκισθέντων εἶμαι ἐγὼ ὁ ἐπιζήσας!

VI

Τὴν ἐπιούσαν οἱ νεκροὶ ἐκάλυπτον τὰς ὁδοὺς, καὶ ἔρρεν ἔτι νωπὸν τὸ αἶμα. Κῆρυξ δ' ἐκάλει τοὺς στρατιώτας νὰ παύσωνται τῆς σφαγῆς, διότι ὁ Σύλλας ἐδώρειτο εἰς τοὺς ἀπολειφθέντας τὴν ζωὴν.

Μάτην ἐτόξευεν ἔτι ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως ὁ τύραννος τοὺς ἐφορμῶντας Ῥωμαίους. Μετ' ὀλίγον ὑπὸ τῆς δίψης πιεσθεῖς ἤνοιξε τὰς πύλας εἰς τοὺς στρατιώτας τοῦ Κουρίωνος. Ἐνῶ δὲ ἰκέτης παρὰ τὸν βωμὸν ἐπεκαλεῖτο τὸ ἔλεος τοῦ νικητοῦ, βέλος, μακρόθεν ἀφειμένον, ἐπλήγωσεν αὐτοῦ τὰ στήθη. Καὶ ὁ Ἀθηνίων ἐκσπᾶσας τὸ θανατηφόρον ἔγχος εἶδεν ἄνωθεν τῆς αἰχμῆς προσηρμοσμένον τὸν δακτύλιον τοῦ Μιθριδάτου. — Τοῦτο—εἶπεν ἐκπνέων—μοὶ πέμπει δῶρον ὁ Φεῖδων!

Νοέμβριος 1883.

Κ. Γ. ΞΕΝΟΣ.

Ο ΑΣΠΑΣΜΟΣ

Ἡ γλωσσολογία ἐκτὸς τῶν ἄλλων ζητημάτων, περὶ ἧς ἀσχολεῖται, δὲν ἀφῆκεν ἄθικτον καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο: Πόθεν ὁ ἄνθρωπος ἐδιδάχθη νὰ ἐκδηλοῖ τὸ σέβας αὐτοῦ καὶ τὴν φιλίαν πρὸς τοὺς ἄλλους; Ἡ ἐπικρατοῦσα ἤδη γνώμη εἶνε ὅτι ὡς τὰ πτηνὰ ὑπῆρξαν οἱ διδάσκαλοι αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν μουσικὴν, οὕτως αὐτὰ ταῦτα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τὰ ὑποδείξαντα αὐτῷ καὶ τὸν χαιρετισμόν. Ἡ Σπίζα διὰ τοῦ ἔσματος τῆς ἐκάλει τὸν φίλον της, ὅστις φιλοφρόνως ἀνταπήντα ἐκ τοῦ ἐτέρου μέρους τοῦ δάσους, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐσκέφθη ἀμέσως, ὅτι ἡ ἀμοιβὴ αὕτη προσφώνησις ἦτο τῶν πτηνῶν ἢ γλώσσα. Ἐμφυτον δὲ ἦτο καὶ αὐτῷ ἢ πρὸς κοινωνίαν ἔρσεις καὶ χαρὰ, ἢν ἐξεδήλου διὰ τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἐξωτερικῶν σημείων.

Όπου και αν πορευθῆ τις, εἴτε ἐν τῇ πεπολιτισμένη Εὐρώπῃ, εἴτε ἐν τοῖς ἀγρίοις τῆς Ἀμερικῆς, εἴτε ἐπισκεφθῆ τις τὸν ἄξενον βορρᾶν, ἔνθα οἱ ἄνθρωποι μετὰ κόπου παλαίουσι πρὸς τὸν βίον, εἴτε τὴν ποικιλόχρουν καὶ εὐφρονον μεσημβρίαν, ἔνθα ἀπόνως τις προσπορίζεται τὰ τοῦ βίου, πανταχοῦ εὐρίσκει τὸν ἀσπασμὸν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὡς δεῖγμα πασιφανές, ὅτι ἀγάπη καὶ φιλία ἐκτείνουσι τὴν ἰσχύν των ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ τοὶ αὐταὶ πολλάκις καὶ διὰ τὸ δυσμενὲς τῆς φύσεως καὶ διὰ τὴν πολὺ ταπεινὴν βαθμίδα τῆς ἀναπτύξεως πολλῶν ἐθνῶν ὀλίγιστα δύνανται νὰ παραγάγωσιν ἄνθη. Ὁ ἀσπασμὸς εἶνε ἀληθῆς φύσις, καὶ εἰς ὕψιστον βαθμὸν κατὰ τι ὥραϊον. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ φυσικῇ καὶ ζωηρᾷ λυρικῇ ποιήσει εὐρίσκομεν πολλάκις αὐτὸν ἐν χρήσει. Ὁ ποιητὴς πέμπει τοὺς ἀσπασμούς του οὐ μόνον πρὸς τὸν προσφιλῆ του φίλον, πρὸς τὴν ἐρωμένην του, ἀλλ' εἰς πᾶν ὅ,τι ἀξιεράστον, ὅ,τι ἀνταποδίδει ἀγάπην, ἢ φαίνεται τῷ ποιητῇ ὡς τοιοῦτον: εἰς τὸν ὠδικὴν θίασον τῶν πτηνῶν, εἰς τοὺς γελδόντας λειμῶνας τοῦ ἔαρος, εἰς τὴν προσφιλῆ τῆς πατρίδος κοιλάδα.

Ἄλλ' ὅσῳ διάφοροι εἶνε οἱ λαοὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν, ἐνδυμασίαν καὶ ἥθη, τόσῳ ποικίλος εἶνε καὶ ὁ ἀσπασμὸς των. Ἀναρίθμητοι δ' εἶνε αἱ φράσεις, δι' ὧν οἱ ἄνθρωποι ἐκφράζουσι τοὺς ἀσπασμούς των, ὡς καὶ τὰ ἐξωτερικὰ σημεῖα, τὰ συνοδεύοντα τὰς φράσεις ταύτας, ἅτινα καὶ μόνα συχνάκις δηλοῦσι τὸν ἀσπασμὸν.

Ὁ ἀσπασμὸς εἰς ἔθνος τι κατὰ τὴν περίοδον τοῦ χρόνου διαμορφοῦται εἰς ἐκούσιον μὲν, ἀλλὰ σταθερὸν νόμον, εἰς δὲ ἕκαστος ὀφείλει νὰ υποτάσσῃται, ἂν μὴ θέλῃ νὰ νομίζεται ἀγροῖκος. Συχνάκις ἐν τῷ ἀσπασμῷ συμβαίνει, ὥστε ὅ,τι πρᾶ τινα λαῶ εἶνε κόσμιον, νὰ θεωρῆται παρ' ἄλλῳ λίαν ἄκοσμον.

Οἱ Λάπωνες π. χ. χαιρετῶντες πιέζουσιν ἰσχυρῶς πρὸς ἀλλήλους τὰς ῥινὰς των, ὅπερ παρ' ἡμῶν οὐ μόνον ἄκοσμον, ἀλλὰ καὶ ὡς πρᾶξον θὰ ἐφαίνετο Ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν, ὡς ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γερμανίᾳ, ἔθος ὑπάρχει ὁ νεανίσκος χαιρετῶν κυρίαν νὰ ἀσπάζῃται αὐτῆς τὴν χεῖρα, τοῦθ' ὅπερ παρ' ἡμῶν καὶ ἐν Ἰταλίᾳ θὰ ἐνομίζετο κκόν. Ἐπίσης ἔνα μεταχειρισθῶμεν ἐν παράδειγμα, ὅπως παρὰ τοῖς μεσημβρινοῖς Γερμανοῖς ἀσπάζονται τῶν κυριῶν τὴν

χεῖρα, οὕτως ἐν Ῥωσίᾳ ἀσπάζονται αὐτῶν τὸ μέτωπον. Ἐν τῇ βορείᾳ Ἀμερικῇ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἀγγλίᾳ ἡ κυρία χαιρετᾷ κατὰ πρῶτον τὸν κύριον καὶ νομίζεται ἀγροῖκος ὁ πρότερον τὴν κυρίαν χαιρετῶν.

Ὁ ἀσπασμὸς παρ' ἅπασιν τοῖς λαοῖς καὶ ὑπὸ πάσας τὰς ἰδιαιζούσας μορφάς του σκοπὸν ἔχει νὰ ἐκδηλώσῃ ἐξωτερικῶς πρὸς τοὺς ὁμοίους ἡμῶν ἀνθρώπους σέβας καὶ φιλίαν, καὶ εἶνε ἐν χρήσει κατὰ τὴν συνάντησιν ἡμῶν μετ' ἄλλων. Ἐκ τοῦ σκοποῦ τούτου, οὐ ἔνεκα βεβιαῶς πολλάκις ἀντὶ σεβασμοῦ δύναται νὰ ὑποκαταστή ὡς ἀκριβεστέρᾳ ἔκφρασις ἢ λέξις ὑποτέλεια, προέρχονται αἱ πολυάριθμοι τοῦ ἀσπασμοῦ τῶν ἀνθρώπων μορφαί, ἐπίσης ποικίλαι, ὡς ποικίλαι εἶνε αἱ τοῦ ἐδάφους σχέσεις, τὸ κλίμα, ὁ κοινωνικὸς βίος, ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις, καθόλου δὲ ἢ τοῦ πολιτισμοῦ βαθμὶς τῶν καθ' ἕκαστα ἐθνῶν. Οἱ Πέρσαι π. χ. διερχομένου τοῦ βασιλέως διεπέρων διὰ τῆς χειρὶδος τὰς χεῖρας, ὡς σημεῖον, φαίνεται, ὑποταγῆς: ὁ Κύρος ἐφόνευσε δύο ἐπισήμους Πέρσας «ὅτι αὐτῷ ἀπαντῶντες οὐ διέωσαν διὰ τῆς κόρης τὰς χεῖρας, ὅ ποιούσι βασιλεῖ μόνον,» ὡς λέγει ὁ Ξενοφῶν. Πολλὰ ἄλλα ἔθνη εἶνε τόσῳ κατώτερα κατὰ τὸν πολιτισμὸν, ὥστε ὁ τρόπος αὐτῶν τοῦ προσκαγορεύειν ἀλλήλους εἶνε ἡμῖν ἀκατάληπτος καὶ πολλάκις γελοῖος. Πολλάκις τυχαίαι περιστάσεις, εἰς χώραν τινὰ προσιδιάζουσαι, ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τὸν ἀσπασμὸν καὶ χρωματίζουσιν αὐτὸν ἰδιαζόντως. Ἐν χωρίοις τισὶ τῆς Σερβίαις π. χ. μεταξὺ φίλων εἶνε συνήθης ὁ παράξενος ἀσπασμὸς «ὑπάρχουσι δρυς;» ἰσοδυναμῶν πρὸς τὸν ἡμέτερον «πῶς εἴσθε; πῶς ἔχετε;» Προῆλθε δὲ τὸ ἔθος τοῦτο τοῦ χαιρετίζεσθαι ἐκ τούτου, ὅτι τῆς Δρυὸς ἢ καλλιέργεια εἶναι λίαν σπουδαία τοῖς ἐκείνων τῶν τόπων κατοίκοις.

Ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὰ διάφορα τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης ἔθνη εἶχον ἐπίσης ἰδιάζοντα τοῦ ἀσπάζεσθαι τρόπον. Οὕτως ἐν τῷ ἀσπασμῷ αὐτῷ κάλλιστα ἀπεικονίζετο τὸ ἐλεύθερον τοῦ Ἑλληνος καὶ τὸ δουλοπρεπέος τοῦ Ἀσιανοῦ. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες προσκαγορεύοντο διὰ τοῦ ἀπλουστάτου καὶ χαρακτηριστικοῦ «Χαῖρε», ὡς οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τοῦ Salve καὶ vale, ἔτι δὲ διὰ τοῦ «ὕγιαίνε»,

καὶ ἐπὶ Ἀριστοφάνους καὶ διὰ τοῦ ἀσπάζεσθαι, θεωροῦντες τὸ, χαῖρε, ὡς λίαν ἀπηρχαιωμένον

«Χαίρειν μὲν ὑμᾶς ἐστίν, ὦ ἄνδρες δημόται,
ἀρχαίον ἤδη προσαγορεύειν καὶ σαπρὸν
ἀσπάζομαι δέ.» (Πλουτ. 322).

Καὶ τοὺς νοσοῦντας ἢ δυστυχοῦντας οἱ ἀρχαῖοι προσηγόρευον διὰ τοῦ χαῖρε ἢ καλῶς ἔχε. Ὅλως δουλικὸς καὶ ἀνελεύθερος ἦτο δὲ τῶν Αἰγυπτίων χαιρετισμὸς, καθ' ὃν ἀντὶ τοῦ «προσαγορεύειν ἀλλήλους ἐν τῆσι ὁδοῖσι προσκυνέουσι κατιέντες μέχρι τοῦ γούνατος τὴν χεῖρα». Ἐν τοῖς μεταγενεστέροις ὅμως χρόνοις καὶ ἐν Ἑλλάδι εἰσῆχθη ἕξωθεν, φαίνεται, τὸ ἔθος τοῦ νὰ φιλή τὴν χεῖρα ὁ κατώτερος τοῦ ἀνωτέρου ἢ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ τὸ γόνυ. «Οἱ δὲ σεμνότεροι καὶ προσκυνεῖσθαι περιμένοντες, οὐ πόρρωθεν οὐδ' ὡς Πέρσαις νόμος, ἀλλὰ δεῖ προσελθόντα καὶ ὑποκίψαντα καὶ πόρρωθεν τὴν ψυχὴν ταπεινώσαντα καὶ τὸ πάθος αὐτῆς ἐμφανίσαντα τῇ τοῦ σώματος ὁμοιότητι τὸ στῆθος ἢ τὴν δεξιὰν καταφιλεῖν.» Ὡς δὲ παρ' ἡμῖν οὕτω καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν ἐπανιδόντες ἀλλήλους φίλοι ἢ συγγενεῖς ἐφίλουν τὰ στόματα ἢ τὰς παρειὰς ἀλλήλων.

Ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις τῆς Εὐρώπης χώραις ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος ὡς γενικὸς ἀσπασμὸς εἰσῆχθη τὸ ἔθος τοῦ ἀφαιρεῖν τὸν πῖλον, ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ἡ χειραψία, καὶ ἡ ὑπόκλισις εἶνε τρόποι τοῦ ἀσπάζεσθαι. Ἡ κυρία ποιεῖ ἀπλῶς ἐλαφρὰν τινα ὑπόκλισιν τοῦ ἄνω σώματος ἢ ἐκφέρει ὀλίγας τινὰς πρὸς τοῦτο λέξεις. Οἱ βόρειοι γερμανοὶ λέγουσιν ὡς γνωστὸν κατὰ πᾶσαν τῆς ἡμέρας ὥραν «Uten morgen» (καλὴν πρωΐαν), ὁ μεσημβρινὸς γερμανὸς «Molt grüsse dich» ὅ ἐστι «ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἀσπασθῇ!» Ἐν ταῖς καθολικαῖς χώραις τῆς μεσημβρινῆς Γερμανίας καὶ Αὐστρίας εἶνε ἐν τοῖς χωρίοις ὁ ὑπὸ τοῦ Πάπα Βενεδίκτου δεκάτου τρίτου τῷ ἔτει 1728 συσταθεὶς ἀσπασμὸς «Εὐλογημένος ἔστω ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς» ἢ δὲ ἀπάντησις, «Ἄει, ἀμήν!» Παρ' ἡμῖν ὁ συνήθης ἀσπασμὸς εἶνε «καλὴ ἡμέρα!» ἢ «καλὴ ἑσπέρα» ἐν δὲ τοῖς χωρίοις πολλῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος «ὦρα καλὴ, γυιὰ σου!» (ὕγιεία ἔστω σοι).

ΚΟΜΗΣ ΣΑΜΒΩΡ

(ΑΠΕΘΑΝΕΝ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΝ ΤΟΥ 1883)

Ὁ ἀσπασμὸς τῶν ἀνωτέρων π. χ. τῶν ἡγεμόνων ἐκ μέρους τῶν ὑπηκόων ἐν Εὐρώπῃ ἀποβάλλει ὁσημέραι τὸν δουλικὸν καὶ ἀνάξιον τῷ ἀνθρώπῳ χρακτικῆρα, καθ' ὅσον ἐξαφνίζεσθαι ὁ δεσποτισμὸς καὶ εἰσάγεται τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα. Μόνον ἐν Ῥωσσίᾳ καὶ παρὰ τοῖς Ἀσιανοῖς πίπτουσι πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ δεσπότη ἐν τῷ ἀσπασμῷ.

Παρὰ τοῖς στρατιωτικοῖς ὁ ἀσπασμὸς ἔχει σπουδαῖον μέρος. Ἐνταῦθα ὁ χαιρετισμὸς δὲν εἶνε ἐκουσία τις πράξις, ὡς παρὰ τοῖς πολίταις, ἀλλὰ διαταγὴ, ὑπαγομένη εἰς τὴν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν, ἣ δὲ στρατιωτικὴ ὑποταγὴ ἀπαιτεῖ ὡς ἀσπασμὸν ἐξωτερικὸν μόνον σημεῖον, ὑπερ ἑκάστος ὀφείλει νὰ γινώσκῃ.

Ἐπίσης καὶ ὁ ἐν τῷ νευτικῷ στρατιώτῃ ὑποχρεοῦται εἰς τὸν ἄφρονον τοῦτον ἀσπασμὸν, καὶ τοὶ πολλαῖς ἐνταῦθα ἤχεϊ καὶ δυνατωτέρα τις γλώσσα, ἢ τῶν πυροβόλων.

Δὲν εἶνε δὲ ἀνάγκη ἐνταῦθα νὰ γείνη μνεῖα, ὅτι ἐν τινι ἔθνεσι αἱ διάφοροι τάξεις, τὰ ἐπαγγέλματα, ἢ ἡλικίαι, ἔχουσι τοὺς ἰδιόζοντας αὐτοῖς ἀσπασμοὺς, ὡς ὁ γεωργὸς ἐν τοῖς ἀγροῖς, ὁ ναύτης ἐν τῇ θαλάσῃ, ὁ σπουδαστής, ὁ ἱερεὺς κλπ.

Ἐν ταῖς μὴ Εὐρωπαϊκαῖς χώραις, ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων ὁ ἀσπασμὸς φέρει τὸν δουλικὸν τύπον, διότι καὶ αἱ Κυβερνήσεις εἶνε δεσποτικαὶ καὶ ὁ κοινωνικὸς ἐπομένως βίος ἔτι ἀμόρφωτος. Οἱ μόνον δὲ δουλικὴν ὑποταγὴν ἐμφαίνει ὁ ἀσπασμὸς τῶν Ἀσιανῶν καὶ Ἀφρικανῶν ἀλλὰ καὶ ἀξιοπαρατηρήτους καὶ δυσσεζήγητους ἰδιότητας.

Ὁ δουλοπρεπὴς τοῦρκος σταυρώνει τὰς χεῖρας, θέτει αὐτὰς ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ κύπτει. Μόλις δὲ δυνάμεθα νὰ κρατήσωμεν τὸν γέλωτα βλέποντες τὸν παράδοξον τρόπον τοῦ ἀσπασμοῦ τῶν μεγιστάνων ἐν τῷ Διθκνίῳ. Ὁ κατώτερος ἐκβάλλει τὰς ἐμβάδας τοῦ ἀνωτέρου καὶ θέτει παρ' ἐκυτῷ, μεθ' ὃ ὁ ἕτερος τὸ αὐτὸ πράττει. Ὁ Ἀραψὸς χαιρετῶν φωνεῖ «Salem aleikum» (εἰρήνη ὑμῖν) καὶ θέτει ἐπὶ τοῦ στήθους τὴν χεῖρα, ἵνα δείξῃ ὅτι τοῦτο ποθεῖ ἐγκραδίως.

Ὁ Πέρσης προσκαλέσας ξένον τινὰ εἰς δεῖπνον τὸν ὑποδέχεται ὡς ἐξῆς: Ἐξέρχεται εἰς προϋπάντησίν του καὶ τῷ ἀποτείνει πολλὰς

φιλοφρονήσεις, ἔπειτα ὀπισθοχωρεῖ καὶ χαιρετᾷ πάλιν αὐτὸν παρὰ τὴν θύραν.

Παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς ὁ συχνάκις πολὺπλοκος τοῦ ἀσπασμοῦ τρόπος δεικνύει δουλικὸν χαρακτῆρα. Οὗτοι θέτουσι τὴν δεξιάν των εἰς τὸ μέτωπον καὶ κλίνουσι τὴν κεφαλὴν ἢ ὑποκλίνουσιν ἔχοντες ἐπὶ τοῦ στήθους τὴν χεῖρα, πολὺ βραδέως, καθ' ἣν ὑπόκλινιν ἀνομάζουσιν ἐξουτοῦς «ὕποτεταγμένους δούλους τοῦ δεσπότη.»

Ἐν Κίνα ὁ ἱππεὺς, ἐν θερμαῖς μάλιστα ἡμέραις, εὐρίσκεται εἰς δυσχερῆ θέσιν, ἂν συναντήσῃ ἀνώτερόν του. Ὁφείλει δηλονότι ν' ἀφιππεύσῃ καὶ νὰ περιμένῃ, μέχρις οὗ οὗτος διέλθῃ.

Τὸν τύπον τῆς μεγίστης ὑποταγῆς φέρει ὁ ἀσπασμὸς τοῦ ἐπισήμου Ἰάπωνος. Ὁ μικρότερος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐκβάλλει τὰ σανδάλιά του, κρύπτει τὴν δεξιάν χεῖρα ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶδι, ἀφίνει τοὺς βραχιονᾶς του ἠρέμα νὰ καταπέσωσι καὶ ἀνάδρωσ φωνεῖ: «Augh! Augh!» (Μηδὲν πάρασχέμοι κακόν!) Ὁ ἀνώτερος δὲ ὑπερηφάνως διέρχεται πεζῇ ἢ ἔφιππος καὶ μόλις κρίνει βλέμματος ἄξιον τὸν πτωχόν. Καὶ ἐν Ἀφρικῇ ὁ ἀσπασμὸς εἶνε δουλικός. Γονυκλισίαι, εὐπειθέσταται φράσεις, ἐδαφιαῖαι ὑποκλίσεις πανταχοῦ ἀπαντῶσιν. Ἄλλ' οὐχ ἥττον ἐν Αἰγύπτῳ ὁ ἀσπασμὸς, μεθ' οὗ ὁ λαὸς χαιρετᾷ τοὺς ὁμοίους του εἶνε ἀπηλλαγμένους πάσης δουλοπρεπειᾶς. Εἴκοσι διάφοροι τρόποι τοῦ ἀσπάζεσθαι ὑπάρχουσι π. χ. ἐν Καίρῳ καὶ τοῖς πέριξ λέγουσι «καλὴν ἡμέραν» ἢ αἰσθητικώτερον, «Εἶθε ἡ ἡμέρα σου νὰ ἦνε λευκὴ» πρὸς δ ἢ ἀπάντησις: «Εἶθε ἡ ἰδικήσου νὰ ἦνε ὡς γάλα!»

Ἐν τισι ἰθαγενέσι φυλαῖς τῆς μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς ὁ χαιρετισμὸς εἶνε βραχὺς καὶ ἄνευ πολλῶν φιλοφρονήσεων. Ὁ πρῶτος λέγει «Νύ!» ὁ δὲ ἕτερος ἀποκρίνεται «Ναί!»

Ἐπὶ τῆς πρὸς βορρᾶν τῆς Αὐστραλίας κειμένης νήσου νέας Γουίνεας καλύπτουσιν ἐν τῷ ἀσπασμῷ τὴν κεφαλὴν διὰ φύλλων, ὑπερ συνάμα εἶνε σημεῖον τῆς εἰρήνης.

Οἱ Γεωγράφοι πληροφοροῦσιν ἡμᾶς, ὅτι παρ' οὐδενὶ λαῷ ἐλλείπει ἡ θρησκεία, οὔτε παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀγριωτάτοις καὶ εὐτελεστάτοις. Τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς δύνανται νὰ εἴπῃ καὶ περὶ τοῦ ἀσπασμοῦ, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀγριώτατοι λαοὶ ἔχουσιν εἰδὸς τι χαιρε-

τισμοῦ καὶ μεθ' ὅλα τὰ ἄγρια πάθη ὁ ἄνθρωπος τείνει τὴν ἀδελφικὴν χεῖρα πρὸς τὸν ὁμοίον του διότι κατὰ τὸν σοφὸν Σταγειρίτην «φίσει κοινωνικὸν ὁ ἄνθρωπος.»

Κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1883.

EMMANOETHA ΓΑΛΑΝΗΣ.

ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ

— Ὅτε πρὸ διετίας εἰς ἐκ τῶν φαεινότερων τῆς ῥωσσιακῆς φιλολογίας ἀστέρων, ὁ **Θεόδωρος Δοσταγιέφσκις**, ἔδυε λησμονημένος σχεδὸν, ὁ σκιαγραφῶν τότε ἐν τῇ «Νίνα» τὸν ἄνδρα κ. Σολοβιέφ, ἔγραψε τὰς ἀκολούθους γραμμὰς κλαίων τὴν μοῖραν τῶν κρατούντων σήμερον τὸν κάλαμον ἀνδρῶν. «Ὅτε ἡ παιδεία χάνει τινὰ τῶν ἡγυπόρων αὐτῆς καὶ τὴν πένθιμον ταύτην ἀγγελίαν διασαλπίζει ὁ τύπος, αἱ κοινωνίαι συνήθως συγκινοῦνται ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἀναγινώσκουσαι τὰς καλλιπεῖς νεκρολογίας εἰς τὰς ἐφημερίδας. Παρέρχεται ὅμως ὀλίγος χρόνος, ὁ κόσμος ἠσυχάζει καὶ ἕκαστος ἀκολουθεῖ τὸν δρόμον του μὴ σταματῶν μήτε βλέμμα νὰ ρίψῃ ἐπὶ τοῦ ἐγκλείσαντος μίαν μεγάλην ὑπαρξίν τάφου. Ῥίπτεται εἰς λήθην τὸ ὄνομα του καὶ τὰ συγγράμματά του τὰ καλύπτει ἡ κόνις τῶν βιβλιοθηκῶν, ὡς τὸ σῶμά του τὸ γῶμα τοῦ τάφου.»

Ἡ μοῖρα ὅμως τοῦ **Τουργκένιεφ** δὲν εἶναι ὁμοία τῆς τοῦ ἀτυχοῦς φίλου του *Δοσταγιέφσκι* ἀποχωρῶν τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου τοῦτου ἀφίνει ἀνεξάλειπτα ἔχγη διότι ὁ θάνατός του δὲν

ὑπῆρξε μόνον φιλολογικὴ ἀπώλεια, ἀλλὰ πένθος ὅπερ περιβάλλει πάντα ἄνθρωπον, ὅστις αἰσθάνεται ὅτι ἐν τῇ ἀπωλείᾳ αὐτοῦ ἀπώλετο οὐχὶ μόνον μία δημιουργὸς νοερά φιλοπονία, ἀλλὰ καὶ εἰς ὑπέρμαχος τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν, οὗτινος τὸ ὄνομα συνδέεται ἀχωρίστως μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος του καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν νεωτέρων κοινωνιστικῶν ἰδεῶν. Ὁ **Τουργκένιεφ** δὲν ἀνεφάνη μόνον θελκτικὸς συγγραφεὺς, ἀλλὰ ὁ διδάσκαλος τῆς ῥωσικῆς κοινωνίας, ὁ ζωγράφος ὁ δώσας σάρκα καὶ αἷμα εἰς τὴν ὑπερφυᾶ γραφίδα του καὶ ἐκθέσας ὡς ζῶσαν εἰκόνα τὰς σκέψεις, τοὺς παλμοὺς, τὰ παράπονα καὶ τὴν κατάστασιν τῶν δουλοπαροϊκῶν καὶ διὰ τῶν εἰκόνων τούτων συντείνας ὑπὲρ τῆς χειραφετήσεώς των, ὅσον οὐδεὶς τῶν ῥώσων συγγραφέων.

Γεννηθεὶς τὴν 28 Ὀκτωβρίου τοῦ 1818 ὁ **Ἰδὸν Τουργκένιεφ** ἐν τῷ πλησίον τοῦ Ἀρὲλ χωρίῳ Σπασκόγιε-Λουδομίνωφ, ὅπερ ἦτο κτήμα τῆς μητρὸς του, διήλθεν ἐν αὐτῷ τὰ ἀκύμαντα τῆς παιδικῆς ἡλικίας του ἔτη, ἀνατρεφόμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς του, ἥτις τῷ ἐνέπνευσε τὰ φιλελεύθερα αἰσθήματα ἅτινα εἰσὶ τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν συγγραμμάτων του. Ἡ ἀνατροφή του ἦτο λίαν ἐπιμελελημένη ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὑπεροπτικὴ ὡς τῶν ἄλλων ῥώσων εὐγενεοπαίδων. Διεθῶν τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἐν τῷ χωρίῳ πλησίον τῶν δουλοπαροϊκῶν, ἤκουσε τοὺς στεναγμοὺς των, εἶδε τὴν δυστυχίαν των καὶ τὰ δάκρυά των, καὶ αἱ ἐντυπώσεις αὗται ἔμειναν τόσον ἰσχυρῶς ἐντετυπωμέναι ἐν τῇ μνήμῃ του, ὥστε μετὰ πάροδον τόσων ἐτῶν καὶ ἐν τῇ ξένῃ περιγράφων τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τοῦ ῥωσικοῦ λαοῦ, τόσον πιστῶς ἀπεικόνισεν αὐτὰ, ὥστε νομίζει τις ὅτι ἐπιτοπίως ὁ συγγραφεὺς ἐζωγράφη τὸν ῥωσικὸν βίον. «Ἡ ἐν Σπασκόγιε διαμονή μου ἦτο, ἔγραφεν ὁ ἴδιος ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τινὰ φίλον του, ἡ θελκτικότερα περίοδος τῆς ζωῆς μου. Ἐκεῖ ἐξέμαθον τὴν Γαλλικὴν καὶ Γερμανικὴν, ἕκαστα τὰς πρώτας γνωριμίας μου μὲ τὴν ῥωσικὴν φιλολογίαν ἀρχίσας ἀπὸ τῆς ῥωσσιᾶδος τοῦ Χαρασκώφ, ἣν μὲ ἀνεγίνωσκε κρύφα θαλαμηπόλος τις τῆς μητρὸς μου καὶ ἔγραψα τὰ πρώτα ποιήματά μου δωδεκαετῆς ἔτι παιδίον· μετὰ λύπης ἐγκατέλειψα τὸ χωρίον κεῖνο, ἵνα κλεισθῶ εἰς τὸ ἐν Μόσχᾳ ἐκπαιδευτήριον Wedner

garniere, ἐνθα συνεσπούδαζον μὲ τοὺς γνωστοὺς σήμερον καθηγητὰς Παγαρέλσκη καὶ Κλιούσηκωφ » Περὶ τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς του ἐν τῷ λυκείῳ τούτῳ, ἐνεγράφη εἰς τὴν φιλολογικὴν Σχολὴν τοῦ ἐν Μόσχᾳ πανεπιστημίου καὶ τὸ ἀκόλουθον ἔτος μετεγράφη ἐν τῷ τῆς Πετροπόλεως, ἐν ᾧ ἔδωκε καὶ τὰς ἐξετάσεις του ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τῷ 1838. Ἀναχωρήσας τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς Βερολίνον πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν του, διέμεινε ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ πενταετίαν μελετῶν τὴν γερμανικὴν φιλολογίαν καὶ ἐκμανθάνων διαφόρους εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ἐπιστρέψας ἐν τῇ πατρίδι του διωρίσθη ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἑσωτερικῶν, ἀλλὰ δημοσιεύσας ἄρθρα τινὰ ἐν οἷς ἤπτετο τοῦ ζητήματος τῶν δουλοπαροϊκῶν ἐπαύθη καὶ ἔκτοτε ἀφιερῶθη εἰς τὴν φιλολογίαν μόνον, ἔχων ὡς σύμβουλον εἰς τὰ πρώτα φιλολογικὰ βήματά του τὸν διάσημον κρητικὸν Μπελίνσκη, μεθ' οὗ συνεδέθη διὰ στενῆς φιλίας. Τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐδημοσιεύθησαν τὰ ποιήματά του «ὁ Γέων Βαγκιάρος», «ἡ παλαιὰ ἄρως» συλλογὴ ποιημάτων λυρικῶν καὶ τὸ ἄριστον τῶν ἐμμέτρων ἔργων του «ἡ Παράσα» ἐν οἷς καταφαίνεται ἡ ἐπιπορὴ ἣν ἐξήσκησεν ἐπὶ τῆς Μούσης του ἡ ποίησις τοῦ Πούσκιν. Τὰ ἔργα ταῦτα ἐκρίθησαν εὐμενῶς ὑπὸ τοῦ Μπελίνσκη, ὅστις δὲν ἐγνώριζεν εἰσέτι τὴν νεαρὸν ποιητήν. Ἀλλὰ τὰ καταστήσαντα γνωστὸν τὸν Τουργκένιεφ ἦσαν «αἱ ἀναμνήσεις» καὶ «αἱ σημειώσεις κυνηγοῦ», ἐξ ὧν λυπούμεθα μὴ δυνάμενοι ἐλλείπει χώρου, νὰ δημοσιεύσωμεν, ἀποσπάσματα τινὰ, ἐπιφυλασσόμενοι νὰ προσφέρωμεν τοιαῦτα τοῖς ἀνκνῶσταις τῆς «Π. Στοᾶς» τὸ προσεχὲς ἔτος. Τὰ συγγράμματα ταῦτα ἐνῶ ἄφ' ἐνὸς καθίστων γνωστὸν τὸν ποιητήν, ἄφ' ἐτέρου ἐδημιούργουν αὐτῷ φήμην ἐπικινδύνου εἰς τὸ καθεστὸς συγγραφέως. Ἐκτοτε ἤρξαντο αἱ κατ' αὐτοῦ καταδιώξεις, ἐπιστολὴ του δὲ πραγματομένη περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἐνδόξου συγγραφέως τῶν «νεκρῶν ψυχῶν» Νικολ. Κώγκολ, δημοσιευθεῖσα ἐν τοῖς «Νέοις τῆς Μόσχαις», ἐγένετο αἰτία νὰ φυλακισθῇ. Ἐξεληθὼν τῶν φυλακῶν ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ εἰς Γερμανίαν καὶ κατόπιν εἰς Γαλλίαν ἐν ᾗ ἐγκατεστάθη διαρκῶς. Ἐν ταῖς περιπλανήσεσι ταύταις συνεπλήρωσεν ὁ **Τουργκένιεφ** τὰς κοινωνικὰς αὐτοῦ μελέτας. Ἀναμειγνυόμενος μὲ

όλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, ἠδυνήθη νὰ σπουδάσῃ κατὰ βάθος τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν καὶ ἐκ τῆς ἀνεξαντλήτου ταύτης πηγῆς ἤντησε τὴν ὕλην τῶν συγγραμμάτων του, ἅτινα θεωροῦνται ἐν τῇ Εὐρώπῃ ὡς τὰ ἀριστουργήματα τοῦ εἴδους των, ὁ δὲ συγγραφεὺς των ἐν Ἀγγλίᾳ ἰδίως καὶ Γερμανίᾳ, ὁ ὕπατος τῶν πραγματιστῶν (réaliste).

Αἱ πλείοται τῶν συγγραφῶν τοῦ **Τουργκένιεφ** εἰσὶ περιγραφαὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ ῥωστικοῦ λαοῦ· αἱ δὲ διακρινόμεναι ἐξ αὐτῶν εἰσὶν, «αἱ σκηναὶ τοῦ ῥωστικοῦ βίου», «τὰ Μοσχοβιτικὰ διηγήματα», «αἱ σημειώσεις κυνηγοῦ», «ὁ Ρούγκην», «οἱ πατέρες καὶ τὰ τέκνα», «τὰ ἀπομνημονεύματα μεγιστάνου», «ἡ Πουνίνη καὶ Βαθουρίνη», «οἱ καπνοὶ» καὶ τὸ θεωρούμενον ὡς τὸ ἀριστούργημά του «αἱ παρθένοι γαῖαι». ἐν ᾧ παρηκολούθησε μετ' ἀκριβείας τὰς προόδους τῶν ῥώσων ἐπαναστατῶν, ἐφευρῶν αὐτὸς τὴν λέξιν καὶ δώσας τὸ ὄνομα Nihilism (οὐδενισμὸς), ὅπερ ἐπήγαγεν ὡς συνέπειαν, ὅτι ἐδόθη ὄνομα καὶ πρόγραμμα γενικὸν εἰς τὰ πολλὰ καὶ διάφορα τμήματα τῶν ῥώσων ἐπαναστατῶν.

Ἐξόριστος τῆς πατρίδος του, ἦν μετὰ πάθους ἡγάπα ὁ **Τουργκένιεφ**, ἐφιλοξενήθη καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐξορίας του, ἥτις ἔληξε μὲ τὴν ζώην του, ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ τῆς διασήμου ἀοιδοῦ κυρίας Βιαρδῶ, μεθ' ἧς γνωρισθεὶς ἐν Πετροπόλει συνεδέθη διὰ τρυφερωτάτης φιλίας εἰς ἣν διέμεινε πιστῶς μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ βίου του στιγμῆς. Ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ ταύτῃ ἐθεωρεῖτο ὡς συγγενῆς. Ἐν Βάδεν-Βάδεν ἡγόρασε ποτε ὠρκίαν βίλλαν, ἐν ἣ συνηθροίζοντο πᾶσαι αἱ γερμανικαὶ ἐξοχότητες, ἐν αἷς ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος καὶ ὁ κ. Βίσμαρκ, εἰς τὰς φιλολογικὰς ἐσπερίδας τῆς κυρίας Βιαρδῶ, ἵνα ἀκούσωσι τὴν **Τουργκένιεφ** ἀναγινώσκοντα τὰς κοινωνικὰς αὐτοῦ μελέτας. Τὴν βίλλαν ταύτην ἐδώρησάτο τῇ κ. Βιαρδῶ ἥτις πωλήσασα αὐτὴν ἀνεχώρησεν εἰς Παρισίους μετὰ τοῦ **Τουργκένιεφ**· ἔκτοτε ὁ ποιητὴς δὲν ἐγκατέλειψεν αὐτοὺς εἰμὴ ἅπαξ κατὰ τὸ 1877 ἐπιστρέψας εἰς Ῥωσίαν μὲ σκοπὸν νὰ διαμείνῃ διαρκῶς ἐν αὐτῇ, πλὴν ταχέως ἠναγκάσθη νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ καὶ πάλιν, «διότι» ἔγραψεν, ἡ δικιμονὴ ἐν Ῥωσίᾳ κατέστη ἀφῆρητος, ὅχι διότι τὸ πολίτευμα εἶναι μοναρχικόν, ἀλλὰ διότι οὐ-

δὲν πολίτευμα ὑφίσταται. Τὸ ὅλον σύστημα εἶναι ἀναρχικόν.»

Πάσχων ἔκτοτε ἀπεσύρθη ἐν Βουγγιβιάλ ἔνθα καὶ ἀπέθανε τὴν 27 Αὐγούστου τοῦ 1883, ὁ ἐξοχος συγγραφεὺς, ὁ ἀληθὴς ποιητὴς, ὁ θερμὸς πατριώτης, ὁ ὑπέρμαχος τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἀτόμου, ὅστις μὲ τοὺς τίτλους τούτους παρουσιαζόμενος ἐν τῇ ἱστορίᾳ κληροδοτεῖ σεμνὸν τὸ ὄνομά του εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ὁκτώμβριος 1883

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Α. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ.

Ο ΑΓΙΟΣ ΔΟΥΝΣΤΑΝ

Φίλε Κύριε Ἀρσένη

Εἰς ἀγίασμόν τοῦ τόσα βέβηλα περιέχοντος Ἡμερολογίου Σου, ἔγνωρ νὰ σοὶ ἀποστείλω τὸν βίον ἐνὸς τῶν μεγάλων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας λειτουργῶν, τοῦ ἀγίου Dunstan, ἀφ' οὗ, διαθέσιμος εἰς ὑποσχέσεις εὐρεθεὶς, ἐπηγγελάμην σοὶ συμβολὴν εἰς τὴν καλὴν ΠΟΙΚΙΛΙΑΝ ΣΤΟΑΝ Σου. Ἴδοῦ σοὶ οὗτος κατὰ τοὺς ἔπ' ὄψιν μου χρονογράφους, καὶ τὰς κατὰ φιλοσοφίαν αἰσθηματικὰς καὶ ἄλλας ἐπεισοδιακὰς ἐμὰς παρενθέσεις καὶ προσθήκας.

Αἱ ἐκκλησιαὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δουνστάν ὅπως καὶ τῶν προτέρων καὶ ὑστερωτέρων αὐτῆς χρόνων δὲν ἦσαν ὅπως ταῦν στεῖραι σπουδαίων μυστῶν, ἀποστολῆν τοῦ βίου των μόνην ταύτην θεωρούντων, νὰ συντελῶσι, κατὰ τὰς περὶ τούτου ἰδέας

των, ἔργοις τε καὶ λόγοις εἰς τὴν εὐεξίαν αὐτῶν, εἰς τὴν στερεώσιν των, εἰς τὴν δόξαν των, ἀντ.λοῦντες ἐκ τῆς τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν καθήκοντος τούτου ἀσκήσεως καὶ τιμῆν καὶ εὐκλειαν τοῦ ὀνόματος αὐτῶν, καὶ ἀξιούμενοι οὕτω ἵνα καὶ ἐν τοῖς διπτύχοις αὐτῶν χρυσοῖς γράμμασι ἀναγράφονται, καὶ ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτῶν προῦντος τοῦ χρόνου, ὅτε καὶ ἀφειδέστερον αἱ ἀγιοσύναι παρέρχοντο, γὰρ καταχωρίζονται καὶ κατ' ἀκολουθίαν τούτου ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς γὰρ γεραίρονται. Ποῦ γὰρ τὰ τοιαῦτα; Ἡ ταλαίπωρος Ἐκκλησία γὰρ κατέστη πως ἐργαστήριον βιομηχανικῶν, ἐμπορικῶν χρηματιστήριον μετὰ χροσσιασίας πυκνῆς κολλυβιστῶν καὶ ἱερομεσιτῶν, βρῆθον ἀρπαγμάτων, καὶ τὸ χρίσμα αὐτῆς τὸ ἄγιον πρῶοιμον· ἡ δὲ σωτηρία τοῦ πληρώματος αὐτῆς τὸ ἄσχετον, ἢ τὸ ἔσχατον, τῶν μεριμνῶν τῶν σιτευτῶν μόσχων της. Ὁ θεμελιωτὴς αὐτῆς δὲν ἐπῆρε μεθ' ἑαυτοῦ τὸ φραγγέλιόν του, ὑπάρχει τοῦτο ἐπὶ γῆς, ἀλλ' οὐδεὶς το.λυμῆ γὰρ τὸ λάβη καὶ γὰρ διώξῃ ἐκ τοῦ ναοῦ φρηγελιστὶ καὶ λάξ τοὺς ἐν αὐτῷ πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας, τοὺς παντοίους μεγαλοσχήμεους καὶ μικροσχήμεους πρατήρας, τοὺς τὰ ἄγια βεβηλοῦντας. Ἡ ἐξαίρεσις πάντοτε ἐξαίρεσις. Εἶνε ὀλίγον ἐν τῷ πολλῷ, καὶ ῥαγὶς ἐν τῷ ὄμβρῳ.

Ζηλωτὴν τῶν τότε χρόνων ἀναγράφει ἡ δυτικὴ ἐκκλησία τὸν ἀρχιεπίσκοπον Δουνστάνον, ὃν, ὅστερον ἐν τῇ εὐθηνία τῶν παροχῶν της, εἰς τὸν κανόνα τῶν ἀγίων της κατέταξε, καὶ θαυματουργίας αὐτῷ ὁ θεόληπτος κόσμος ἀπέδωκε, διότι δὲν ἐννοεῖ πῶς δύναται γὰρ ἦναι τις ἄγιος χωρὶς γὰρ ἦναι καὶ θαυματουργός. Τὸ θαυματουργεῖν ἦτο τότε τῶν ὄντων οὐ ἄνευ τοῖς ἀγίοις, ἦτο τὸ ἀπαραίτητον θεόδοτον ἐνδεικτικὸν καὶ ἡ ἄνωθεν μαρτυρία καὶ βεβαίωσις τῆς ἀγιοσύνης. Ἄγιος ἄνευ θαυμάτων ἦτο καθηγητὴς ἄνευ πτυχίου. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐν προοιμίῳ, μεταβαίνομεν δὲ ἤδη εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως τῆς τε ἀληθινῆς καὶ τῆς ὑποθετικῆς, honni δὲ soit qui mal y pense (ἀνάθεμά τον ποῦ βάλει κακὸ ὁ νοῦς του).

Δ. ΠΖ.

Ὁ ἅγιος τοῦ ὁποίου τὸ συναξάρι τοῦτο γράφομεν, ἐξ ἀσφαλῶν καὶ ἀξιολόγων πηγῶν αὐτολεξεῖ τὰς εἰδήσεις ἀρούμενοι, ὀνομάζεται Dunstan, ἦτο δὲ τὴν ἐθνικότητα ἀγγλοσάξων καὶ ἤκμασε κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα, γεννηθεὶς ἐν τῇ νήσῳ τῆς Ἀγγλίας Γλαστονία ἐν ἔτει 924· ἀνετράφη δὲ καὶ ἐπαιδεύθη ὑπὸ τῶν ἐν τῷ περιφώμῳ Μοναστηρίῳ τῆς Γλαστονίας μοναζόντων Ἰρλανδῶν κληρικῶν (*) Ἐγένετο οὕτω παιδευθεὶς ὁ Δουνστάνος κάτοχος τῆς λατινικῆς γλώσσης καὶ τῆς φιλοσοφίας. Ἐσπούδασε τὰς Ἱερὰς Γραφὰς καὶ τῶν πικτέρων τὰ συγγράμματα, ἔμαθε μουσικὴν, ζωγραφικὴν, μεταλλουργίαν καὶ τορευτικὴν. Ἡ εἰς ταῦτα καὶ εἰς πρόσκτησιν καὶ ἄλλων ποιικίλων γνώσεων ἀγῶνές του ἐπήνεγκον αὐτῷ φρενῶν διατάραξιν, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ὁποίας κατέπεσεν εἰς λήθαργον καὶ ἐγκτελείφθη ὑπὸ τῶν οἰκείων ὡς τεθνεώς· ἀλλ' οὗτος, νύκτωρ ἐξελθὼν ὀρμητικῶς τοῦ δωματίου του, κατέπεσεν, κεκλεισμένων οὐσῶν τῶν θυρῶν, διὰ παραθύρου ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἐνθα εὔρον αὐτὸν τὴν προῖαν ὄλω; ἀβλαβῆ ἐκ τῆς πτώσεως, κοιμώμενον

(*) Ἐν τῷ μοναστηρίῳ τούτῳ, κατὰ τὴν ἄπιστον πίστιν τῶν τότε, ἔκειντο τὰ ἱερὰ λείψανα τοῦ περιδοῦτου προστάτου καὶ πολιούχου τῆς Ἰρλανδίας ἀγίου Πατρικίου, καὶ θαῦμα εἶπεν, τὰ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθίας πλουσίου Ἰωσήφ, τοῦ καθελόντος τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἐν συνδόνι καθαρᾷ τυλίξαντος αὐτὸ καὶ ἐν τῷ ἐν τῇ πέτρᾳ λελατομημένῳ καινῷ αὐτοῦ τάφῳ θέντος αὐτό. Καὶ περὶ μὲν τοῦ ἀγίου καὶ θαυματουργοῦ Πατρικίου εἰσηγητοῦ καὶ θεμελιωτοῦ τῆς χριστιανοσύνης εἰς Ἰρλανδίαν σιωπῶμεν τό γε νῦν εἶναι, ὅπερ καὶ συμφέρει αὐτῷ, περὶ δὲ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθίας Ἰωσήφ σημειοῦμεν μόνον ὅτι, κατὰ φιλότιμον παράδοσιν, ὁ ἀπὸστολος Φίλιππος ἐπέμφε τοῦτον κατὰ τὸ 63 μ. Χ. ἔτος (ὑπέργηρον βιβλια ὄντα) εἰς Μεγάλαν Βρετανίαν. Μεταθῆς δ' ἐκεῖ ἐγκατετίθη εἰς Γλαστονίαν, ὅπου καὶ νῦν ἔτι οἱ ἐγγύριοι ξαναγοὶ δεκνύουσιν ἄκανθαν βλαστήσαν ἐν τῷ χώρῳ ὅπου ἐστήριξε κεκηρικῶς τὴν βακτηρίαν του. Ἡ ἄκανθα δὲ αὐτηλέγουσιν ὅτι κατ' ἔτος τὴν ἡμέραν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἀναθίλει, βλαστάνει. Εἶπον δὲ ὅτι καὶ ἐκαθάρισε διὰ παντός ὁ Ἰωσήφ τὴν Ἰρλανδίαν ἀπὸ τῶν τέως ἐν αὐτῇ ἀπειρῶν ἰοβόλων ἐρπετῶν, ἀλλὰ τὸ θαῦμα τοῦτο θεωρεῖται ὡς σφετερισμὸς ἰδιοκτησίας κατ' ἀναχρονισμόν, τοῦ ἀγίου Πατρικίου.

δὲ, ὡ τοῦ θαύματος! ἡρέμα καὶ γλυκερῶς, καὶ τελέως ἰαθέντα τῆς τῶν φρενῶν ἐκστάσεως. Ἐλεγε δὲ ἰαθεῖς, ὅτι τὴν παραφροσύνην ἐπήνεγκον αὐτῷ δαίμονες ὑπὸ σχῆμα ἀγρίων κυνῶν αὐτὸν διώκοντες.

Τόσον δὲ ὁ περὶ αὐτοῦ θρύλος εὖνους διεδόθη, ὥστε τὸ καλογηροπαίδι ὁ Danstan εἰσῆχθη, τῇ ἐνεργείᾳ ὅμως καὶ τοῦ θείου του Ἀθέλμου ἀρχιεπισκόπου Καντεβουρίας, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως Ἀθελστανου. Εἰς τοῦτο δὲ συνετέλεσε καὶ αὐλικὸν δίκαιον, διότι ὁ Δουνστάν ἐπιστεύετο ὡς καταγόμενος ἐκ βασιλικοῦ γένους. Ἐν τῇ αὐλῇ ὁ πολυμαθὴς, εὐφυὴς, εὐαίσθητος καὶ μηχανητῆς Δουνστάν ἐκέρδησε (δὲν ἦτο δὲ καὶ δύσκολον εἰς τέτοιο καλογηροπαίδι) τὴν εὐνοίαν ἰδίως τῶν κυριῶν, αἵτινες μάλιστα καὶ ὠδηγοῦντο παρ' αὐτοῦ (ὠραῖα) εἰς τὰ σχέδια, τὸν διάκοσμον καὶ τὴν ποιικίλιν τῶν κεντημάτων αὐτῶν. Οὐδὲν ὅμως λέγεται ἂν ἡ τοιαύτη διδασκαλία ἐπέφερε καὶ καρδιακὰ κεντήματα ἑκατέρωσε, ἢ ἐφύλαττε ἀπὸ τούτων καὶ ταύτας καὶ ἐλείπον ἢ προσευχῆ «Καὶ μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν», ἧς ἡ δύναμις δὲν βοηθεῖ τὸ πρὶν τινῶν καὶ μύστας ὀλίγους καὶ ἀμύστους πλείους τῶν ὀλίγων. Αἱ ἔξοχοι τεχνοσύνη του παρέσχον ἀφορμὴν εἰς τὴν γλωσσαλγίαν νὰ διακλήσῃ ὅτι ὁ ἡμέτερος ἅγιος ἦρας μεμαθηκῶς ἐποιεῖτο χρῆσιν ἐθνικῶν ἐπωδῶν, γοητειῶν καὶ μαγγανευμάτων. Οὗτος δὲ ἀντὶ ν' ἀποκρούσῃ, ὡς εἰκὸς, καὶ κατασβύσῃ τὴν φήμην τούτην, ἐκαμάρωνεν, ὡς ἄλλο εἰκὸς, ἐπὶ ταῖς αὐτῷ ἀποδιδόμεναις τερατουργίαις ἐν ᾧ δὲ ποτε ἐν τῷ θαλάμῳ τῆς αὐλικῆς καὶ εὐγενοῦς δεσποίνης Ἐθελουίνης ἰχνογράφει πρότυπα κεντημάτων, λύρα ἀνηρημένη εἰς πάσσαλον ἤρξατο μέλπουσα ἄθικτος ἄσμα. Ἡ δέσποινα καὶ αἱ ἄβραι αὐτῆς ὤρμησαν φεύγουσαι ἔξω τοῦ θαλάμου, ἀνακράζουσαι ὅτι ὁ Δουνστάν εἶναι εὐμηχανέστερος ἢ κατὰ ἄνθρωπον· τὸ γεγονός δὲ τοῦτο ἐστερέωσε τὴν περὶ μάγου ὑπόψιν, καὶ πέρυτα ὁ γόης ἀπεπέμφθη τῆς αὐλῆς, ὅπως τὸ παθάνουσιν οἱ τὰ ὄρια, ἃς εἵπωμεν, τῆς ἀνθρωποσύνης παρερχόμενοι.

Πιστευθεὶς ὡς μάγος καὶ γόης ὤφειλε νὰ ὑποστῇ τὴν διὰ ψυχροῦ ὕδατος δοκιμασίαν, (θεοδικίαν, ordeal ordalie), κατὰ τὰ

ἐν τῷ μεσαιῶνι δεδογμένα. Ὅτε τότε κατηγορεῖτο τις ἐπὶ ἐγκλήματι καὶ ἰδίως ὡς μάγος καὶ τὰ παρόμοια, ἐθεωρεῖτο ἀθῶος ἂν ἀκέρωτος καὶ ἀνεπηρέεστος ἐβάδιζεν ἐπὶ πεπυρακτωμένου σιδήρου, ἢ πυρᾶς, ἢ ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας τοιοῦτον, ἢ ἐμβαπτιζόμενος εἰς ψυχρὸν ἢ ζέον ὕδωρ ἀνέδυσεν ἀβλαβῆς, ἀσινῆς.

Τὰ περὶ θεοδικίας τοῦ μεσαιῶνος πιστευόμενα δὲν ἦσαν ἄγνωστα καὶ ἄχρηστα καὶ παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἀρχαίοις. Οὕτω εὐρίσκομεν ἐν τῇ Ἀτιγόνῃ τοῦ Σοφοκλέους ὅτι, ὅταν ὁ Κρέων ἐπιζητεῖ νὰ μάθῃ παρὰ τοῦ φύλακος τὸν παρὰ τὰ βασιλικὰ προστάγματα κτεοίσαντα τὸν νεκρὸν τοῦ Πολυνείκου, ἀπολογοῦμενος οὗτος προτείνει εἰς βεβαίωσιν θεοδικίας δοκιμαστήρια λέγων

Ἦμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδρους· αἶρειν χερσίν,
καὶ πῦρ διέρπειν· καὶ θεοὺς ὀρκωμοτέιν
τὸ μήτε δράσαι μήτε τῷ ξυνειδέσαι
τὸ πρᾶγμα βουλευσάντι μήτ' εἰργασμένῳ.

Καὶ ἐν τῷ τοῦ ἀκμάσαντος κατὰ τὸν Β' ἢ Γ' μ. Χ. αἰῶνα παγκάλῳ μυθιστορήματι Ἀχιλλέως Τατίου. «Τὰ κατὰ Λευκίωπαν καὶ Κλειτοφῶντα» μνημονεύονται θεοδικίαι ὡς ἐλεγκτήρια ἐνοχῆς ἢ ἀθωότητος ἐρωτικῶν ὑποθέσεων γλυκείας ποιότητος. Καὶ ἄλλα πάντως μαρτύρια τόσα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπάρχουσιν ἀλλ' ἢ μνήμη ἡμῶν δὲν μᾶς βοηθεῖ εἶναι καὶ αὕτη κυρία καὶ ὡς εἰκὸς καὶ συνήθως καὶ τὸν κακόν της τὸν καιρὸν ἐγκαταλείπει τοὺς γέροντας ἴσως ἵνα μὴ ἐνθυμῶνται τὰ νεῖατα των.

Ὁ Danstan οὖν ὑπεχρῶθη, ὡς ἰδίως οἱ μάγοι ἐκρίνοντο, νὰ ὑποστῇ τὴν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος θεοδικίαν. Ἐν ᾧ δὲ οὗτος ἀπῆρχετο τῆς αὐλῆς κατηφῆς καὶ περίλυπος, τῶν αὐτόσε νεανίσκων τινὲς καταλαβόντες αὐτὸν φεύγοντα, τὸν κατεβίβασαν ἀπὸ τοῦ ἵππου του καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς πλήρη ψυχροῦ ὕδατος λάκκον. Ὅτε δὲ οὗτος κατώρθωσε ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸ χεῖλος τοῦ λάκκου, ἀπέλυσαν τοὺς κύνας των νὰ τὸν κυνηγήσωσιν. Ἡ ἀπάνθρωπος αὕτη δοκιμασία ἀνεστῆσε τὸν νοῦν του καὶ ἰδοὺ οὗτος φανταζόμενος αὐθις ὅτι καταχθόνιοι δαίμονες ἀπελύθησαν ἐναντίον του.

Συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν, κατατεθειμμένος ἐκ τῶν εἰρημένων γεγονότων, κατέφυγε πρὸς Ἐλφίγγην τὸν Φαλακρὸν ἐπίσκοπον τότε

τῆς Οὐντσεστρίας. Καὶ δὲν ἐτυράννει αὐτὸν μόνον ἢ τοῦ παθῆμα-
τός του ἀνάμνησις, ἀλλὰ καὶ ἡ πάθους ἄλλου, ἔρωτος ἄσβεστος
φλόξ, ἐκαμίνευε δεινῶς τὴν ταλαίπωρον καρδίαν του. Ἐν τῇ αὐ-
λῇ ὡς εἴρηται ἐνδαισιώμενος ὁ εὐφυὴς καὶ εὐαίσθητος Dunstan,
καὶ τὰ τῶν ποικιλιμάτων τῶν ἐκεῖ κυριῶν σχέδια ἐν παρόδῳ κα-
τερραζόμενος, δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἐπηρεασθῇ ἐκ τοῦ ἡμέρου τῶν
βλεμμάτων καὶ τῶν γλυκκσμῶν τῶν χαρακτήρων των. Ἐν μέσῳ
τοσοῦτων καὶ τοιούτων νυμφῶν τίς ἤθελε δυνηθῆ νὰ μὲν ἄτρωτος ;
Μάτην Σελήνην, οὐδ' αὐτὸς ὁ κρύος φίλος μου Ἄγ... Ἐπὶ πόσον ἢ τοῦ
ἤρωτος Δουυστὰν ἐρωτικῇ πληγῇ ἔμενε ἀνίατος ἀγνοεῖται. Τοιαῦ-
ται πληγαὶ εἶναι βέβαια ἀνίατοι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ θανατηφόροι ;
βάσανον ἄρα διαρκές, ἀλλ' οὐχὶ καὶ δυσάριστον, ὡς ἔλεγέ μοι ὁ
μακαρίας λήξεως ἡγούμενος. . . . Τὰ μυστήρια τῆς καρδίας εἶναι
ἀνεξερεύνητα, καὶ τὰ ἐξωτερικὰ σημεῖα τῶν τοιούτων τραυμά-
των ἀπατηλὰ, δυσδιάκριτα. Ἄν ὑπῆρχε καὶ ἐν τῇ νῦν ἐποχῇ ἔρωτος
ἀληθῆς καὶ γνήσιος, οἷος ἐν ἐκείνῃ καὶ ἄχρι τοῦ 1837, ἤθελεν
ἐννοηθῆ ἡ ἀθλία ἐσωτερικὴ κατάστασις τοῦ Δουυστὰν, καὶ ἤθε-
λεν ἐγείρει ἢ διαγνώσει συμπάθειαν πρὸς τε αὐτὸν καὶ πρὸς κἄ-
νενα ἄλλον Δουυστὰν, ἐξείρεσιν τῆς ἀγόνου εἰς αἰσθημάτων ἀλη-
θοῦς ἀγάπης τῆς νῦν ἐποχῆς. Τὸν ἔρωτα τότε δὲν ἔσβουεν οὔτε ἡ
ἀπουσία ὅσον μακρὰ καὶ ἂν ἦτο, οὔτε ἡ ἀπόλαυσις ἀπεναντίας
ἢ ἀπουσία, τὸν ἐκραταίωσε καὶ ἡ ἀπόλαυσις τὸν διετέλει ζωηρόν
καὶ ἀκμαῖον. Τὰ αἰσθημάτων τότε ἦσαν ἀνεπίδεκτα ἐξασθενώσεως,
καὶ αἱ ἄπαξ συνδεθεῖσαι καρδίαι διετέλου ἀχώριστοι. Τώρα . . . τί
νὰ τα λέγητις ; Καλότυχς ἀναγνώστης.

Ὁ Φαλακρὸς ἐπίσκοπος θεῖος τοῦ Δουυστὰν δὲν εἶχε τὴν συνήθη
τοῖς φαλακροῖς πραότητα, ἐλευθεροφροσύνην, εἰλικρίνειαν καὶ κα-
θαράν καρδίαν, ἀλλ' ἦτο, ὡς ὀλίγοι τῶν τοιούτων, παράξενος,
φανατικὸς καὶ ἐχθρὸς τοῦ γάμου, ἀφ' οὗ φαίνεται ἦτο εἰς αὐτὸ
ἀνάμνησις καὶ ἱστορία πλέον. Τῶν τοιούτων φαλακρῶν τινι εἶπε
φιλόσοφος τις παλαιὸς Σὲ μὲν οὐχ ὑβρίζω, τὰς δὲ τρίχας σου
ἐπαίνω ὅτι κακὸν κρανίον ἐξέφυγον. Διαγνοὺς ὁ Φαλακρὸς τὴν
ἐξύνοιαν, τὰ προτερήματα καὶ τὴν παιδείαν τοῦ ἀνεψιοῦτου, ἀπε-
φάσισε νὰ κατασκευάσῃ αὐτὸν μοναχόν, ὅθεν χειροτονήσας αὐ-

τὸν ἱερέα τὸν ἀπέστειλεν εἰς τὸν τότε ἱεροδιδάσκαλον περιούμιον
Fleury ἵνα διδαχθῇ παρ' αὐτῷ τὸ μοναστικὸν σύστημα τῶν Βε-
νεδικτινῶν καὶ ἐθισθῇ εἰς τὸν βίον τῶν τοῦ κόσμου δραπετῶν,
τὸν μακάριον καλογηρικόν, τὸν θεϊκῷ ἔρωτι πιερούντα αὐτούς.
Ἡ τοῦ Fleury διδασκαλία καὶ οἱ μοναστικοὶ κανόνες κατέστη-
σαν τὸν εὐμαθῆ Δουυστὰν ἄριστον μεγαλόσχημον. Ἐν ἐνούσια-
σμῷ δὲ ἀσβέστῳ ὑπὲρ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ κράτους τῶν ἰδεῶν
τῶν Βενεδικτινῶν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μονὴν ἐν ἣ τὸ πρῶτον ἐδι-
δάχθη, τὴν ἐν Γλαστωνίᾳ. Ἐκτίσεν ἐν αὐτῇ ὑπόγειον κελλεῖον
μικρῶν εὐρῶν, μήκους καὶ ὕψους διαστάσεων, καὶ ἐν αὐτῷ ἐμε-
λέτα, ἐκοιμᾶτο καὶ εἰργάζετο, ἄγων ἀναχωρητοῦ βίον, ἀλλὰ μνή-
μων πάντοτε, ὡς εἰκὸς τοῦ αὐλικοῦ βίου, καὶ τῶν ποικιλιματικῶν
σχεδίων. Ὅπου καὶ ἂν ἦναι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄνθρωπος. Καὶ ἔχει
μὲν ὁ μοναχὸς ἄγγελον φύλακα ἐκ δεξιῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ διάβολος
δὲν τοῦ λείπει ἐξ εὐωνύμων.

Προϊόντος τοῦ χρόνου τὰ τέως κατ' ἐπιφάνειαν ἐσβεσμένα ἡραί-
στεια τῆς καρδίας τοῦ ἀγίου ἤρξαντο σαλεύοντα, ζωογονούμενα,
πυρφόρα καὶ ἡ λάβρα των ἀναθρώσκουσα. Ὁ τέως ἐν νάρκῃ ἔρωτος
τῆς αὐλικῆς ἐκείνης ἐξύπνησε, καὶ ἰδοὺ πάλῃ σφοδρὰ ἰσοδυνάμων
αἰσθημάτων, κόσμου καὶ μοναστηρίου, μοναχοῦ καὶ αὐλικοῦ. Ὅπως
ἀπαλλαγῇ τῶν ἐγκοσμίων βασιανιστικῶν ἀναμνήσεων, κατεστείλη
τὴν ἐπικνίστασιν τῆς καρδίας του κατὰ τῶν καθεστῶτων τοῦ
μοναχικοῦ σχήματος, κατέφυγεν εἰς νηστείας καὶ εἰς ἐργασίαν
μεταλλουργικὴν. ἄτε γιγνώσκων καὶ τὴν σιδηρουργικὴν, ὡς φθάν-
τες εἶπομεν κάμινος ἐξώθεν ὄρατὴ, καὶ κάμινος ἐσωθεν ἀόρατος.
Ἐν τούτῳ τοῦ βίου τοῦ ἀγίου ἡμῶν συνέβη αὐτῷ καὶ ὁ ἐξῆς πει-
ρασμὸς, ἐν ἀπουσίᾳ ἴσως τοῦ ἀγγέλου φύλακος. Ἐν ᾧ, ἀποφεύ-
γων τὴν συνήθη πολυαγάπητον τοῖς μοναχοῖς ἀργίαν, ἡσχο-
λεῖτο ἐν σιδηρουργείῳ κατασκευάζων ἥλους ἢ ἄλλο τι, φορῶν μά-
λιστα μίτραν δίχραλον, παρέστη αὐτῷ ὁ διάβολος ἐν τύπῳ ὠραίας
κόρης, καὶ ἤρξατο πειράζων αὐτὸν, ὅπως αἱ διαβολευσμένα κόραι
τότε συνήθιζον νὰ πειράζωσι καὶ νὰ γοητεύωσι καὶ τοὺς ἀγίους
καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐν τοῖς, ὡς εἰκὸς, θορυβηθεῖσιν ἐκ τῆς ὕψεως
τῆς παιδούλας αἰσθημάτων τοῦ ἀγίου Δουυστὰν ἐπεκράτησε τὸ

καθηκόν. Ἡ προσευχή «παῦσον τὰς δυνάμεις τῶν παθῶν, σβέσον τὰς πεπυρωμένα θέλη τοῦ πονηροῦ τὰ καθ' ἡμῶν δολίως κινούμενα, τὰς τῆς σαρκὸς ἡμῶν ἐπαναστάσεις κατάστειλον, καὶ πᾶν γεῶδες καὶ ὕλικόν ἡμῶν φρόνημα κοίμισον» εἶχεν εἰσακουσθῆ καὶ οὕτω ἐρωδιασμένος ὁ ἅγιος, εἶπε τῇ κόρῃ «ὑπαγε ὀπίσω μου Σατανά» ταῦτα δὲ εἰπὼν ἐνόησεν ὅτι τὸ φάντασμα δὲν ἦτο κόρη, ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ὁ Σατανᾶς ἐν μορφῇ κόρης (ὀλίγη, ἀσήματος ἢ διαφορὰ ἢ μάλλον ἐν καὶ τὸ αὐτό.) Ὁθεν ἐξαγαγὼν ὁ ἅγιος ἐκ τῆς καμίνου πεπυρακτωμένην τὴν πυράγραν, συνέλαθε δι' αὐτῆς ἀπὸ τῆς ρινόσ τὸν Σατανᾶν· ἅμα δὲ τῇ τοιαύτῃ ρινολαβῇ ἀνέλαθεν ὁ Σατανᾶς τὸ σχῆμά του τὸ ἀληθινόν, ὅπως φαίνεται ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ, τὸ γεγονός τοῦτο παριστανούσῃ.

Οὕτω καυτηριασθεὶς ὁ Σατανᾶς ἔβαλε κραυγὴν ἀκουσθεῖσαν εἰς τὰ πέρατα τῆς ἐπαρχίας, ὅπου ἦτο τὸ σιδηρουργεῖον, καὶ ἐγένετο

νετο ἄφαντος. Ἡ κραυγὴ κατετρόμαξε τοὺς κατοίκους, οἵτινες μαθόντες, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐπιφωσκούσῃ, τὸ γεγονός, ἐδόξασαν τὸν θεόν, τὸν βυσάμενον ἀπὸ τοῦ πονηροῦ τὸν σιδηρουργὸν ἅγιον, τὸν μέλλοντα τοῦ παραδείσου πολίτην. Τῇ ἀληθείᾳ ὀλίγοι τῶν παρ' ἡμῖν τὴν ὁδὸν τῆς ἀγιωσύνης πορευομένων μελανειμόνων θὰ ἠδύναντο ν' ἀνθέξωσιν εἰς τοιοῦτον πειρασμόν. (Φαῖσκι ἡμῶν ὁ Θεός!) Δὲν λείπουσι ὅμως καὶ οἱ τὴν συνέντευξίν του θηρεύοντες χάριν ποικιλίας. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄνθρωπος καὶ εἶναι μεγάλη καὶ ἀναντίρρητος ἡ ἀλήθεια «Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.» Ἡτό ποτε καιρὸς, καθ' ὃν οἱ ἄνθρωποι, ἀμελοῦντες τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, μὴ συμβιβάζομένων τῶν ἀπαιτήσεων τῆς πρὸς τὰς κοσμικὰς ἐρέξεις, ἐπεθύμουν τοῦλάχιστον τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τῶν τέκνων των. Τῶν τοιούτων γονέων τις παρέδωκε διετὴ τὸν υἱὸν του εἰς Μοναστήριον ν' ἀντραφῇ, νὰ μεγαλώσῃ καὶ ἐγκαταβιώσῃ εἰς αὐτὸ εἰς σωτηρίαν τῆς καυμένης τῆς ψυχῆς του. Ὁ ἅγιος ἠγούμενος καὶ οἱ πατέρες κατηχοῦντες τὸν νεανίσκον τῷ παρίστανον πάντοτε τὸν διάβολον ὡς τὸν ἄσπονδον τοῦ ἀνθρώπου ἐχθρὸν, τὸν θηρεύοντα νέους καὶ γέροντας ἵνα πληρώσῃ τὴν κολάσιν του κ.τ.λ. Τὸ παιδίον ἔτρεμεν ὁσάκις ἤκουε διάβολον, ἐσταυροκοπεῖτο, ἔλεγε τὰ πατερημά του. Ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς του εἰς τὸ Μοναστήριον ἄχρι τοῦ δεκάτου καὶ ἐβδόμου ἔτους τῆς ἡλικίας του δὲν ἐξῆλθε τῆς Μονῆς. Τούτων δὲ τῶν ἡμερῶν τινὰ συμπαρέλαθε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν πόλιν τὸν δόκιμον ἔφηβον ἢ πρόσῃον ὁ ἠγούμενος. Ἀπορῶν καὶ ἐκστατικῶς ἠρώτα ὁ νέος περὶ πάντων ἃ ἔβλεπε, ὁ δὲ ἠγούμενος τῷ ἐδίδεν ἐξηγήσεις. Ὅτε δὲ εἶδε ὡραίαν κόρην συμβαδίζουσαν μετὰ τῆς νέας μητρὸς τῆς, καὶ λοξοματιάσασκεν αὐτὸν, ἠρώτησε τὸν ἠγούμενον κάπως ἄλλος ἐξ ἄλλου γενόμενος, αὐτὰ τί εἶνε, γέροντα; Κάμε τὸν σταυρόν σου, τέκνον μου, ἀπεκρίθη ὁ ἠγούμενος ἐμφύσησον καὶ ἔμπτυσον αὐτά· αὐτὸς εἶναι ὁ διάβολος, ὁ σαγηνεύων τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὸ πῦρ τῆς κολάσεως. Ὁ νέος, λητμονήσας καὶ πῶς ποιοῦσι τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἀντί μὲ τὴν δεξιάντου τὸ ἔκαμε μετὰ τὴν ἀριστερὰν, δὲν εἶπε δὲ τίποτε, ἀλλὰ τὸ βλέμμα του δὲν τὸ ἐξεκόλλησεν ἀπὸ τοῦ δύο αὐτοῦ διαβόλου ἐνόσῃ ὄρατοὶ αὐτῷ ἦσαν. Τὸ ἐσπέρας ἐπα-

νήλθον εἰς τὴν Μονήν. Οἱ μοναχοὶ, οἱ ἄλλοι δόκιμοι συνάδελφοι τοῦ ἐπισκεφθέντος τὴν πόλιν, τὸν ἠρώτησαν μετὰ τὸ ἀπόδειπνον πῶς τῷ ἐφάνη ἡ πόλις, τί τοῦ ἤρρεσεν ἐν αὐτῇ; ὁ δόκιμος ἀπεκρίθη, πολλὰ πολλὰ πράγματα, ἀδελφοί μοι ἅγιοι, εἶδα καὶ εἰθαύμαστα ἐκεῖ, ἀλλὰ μὰ τὴν ἀλήθειαν ὁ διάβολος ποῦ μοι ἔδειξε ὁ ἠγούμενος ἦτο τὸ καλλίτερον πρᾶγμα ποῦ εἶδα' ἄχ, τί νὰ σὰς εἰπῶ, ἂν ἤξευρα ποῦ εἶναι τὸ Μοναστήρι τοῦ διαβόλου αὐτουνοῦ, ἤθελα πάραυτα ὑπάγει εἰς αὐτὸ νὰ βάλω τὴν μετάνοιάν μου. Ὁ Μίθας, δηλοῖ κ.τ.λ. Ἄν τῷ ἤξευρον ὁ Δάριβιν ἤθελεν αὐξήσει κατὰ μίαν τὰς περὶ γενιέσεως τοῦ ἀνθρώπου θεωρίας του, ἢ μᾶλλον τὰς πλάνης καὶ ὀπτικίας του. Ἀρίνομεν τὸν δόκιμον καὶ τὸν διάβολόν του καὶ ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν πυρακτώσαντα τὸν διάβολον τουτονὶ ἅγιον Δουνατάνον.

Θανόντος τοῦ Ἀθελστάνου, ὁ διαδεχόμενος αὐτὸν βασιλεὺς Ἐδμουνδος μετεκάλεσεν εἰς τὴν αὐλήν τὸν δικιμονοκαύστην Δουνατάνον, κατέστησεν αὐτὸν σύμβουλόν του καὶ ἠγούμενον τοῦ βασιλικοῦ ἐν Γλαστωνίξ Μοναστηρίου. Ὁ Δουνατάν κληρονομήσας τὴν περιουσίαν ἐν πλούτῳ καὶ κυρίῳ θανόντος συγγενοῦς του, ἀνεκαίνισε τὸν οἶκον τῆς μετάνοίας του τουτονὶ, εἰσήγαγεν εἰς αὐτὸν τὸν Βενεδικτινὸν κανόνα καὶ ἠγωνίζετο τοῦντεῦθεν ὅπως ὁ κανὼν οὗτος εἰσαχθῆ εἰς πάντα τῆς χώρας τὰ Μοναστήρια.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἐδρείδου, ὅστις ἦτο προσωπικὸς φίλος του, ἡ δύναμις του ἠύξησε πολὺ, καὶ κατέστη σχεδὸν παντοδύναμος, ἀνεδείχθη Πρωθυπουργὸς καὶ ἀνώτερος ἀρχιμηχανικὸς τῶν τε ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων. Ὁμολογητέον δὲ ὅτι τίμιος ὦν καὶ τῆς εὐδοξίας αὐτοῦ κηδόμενος, δὲν ἐξέπιπτεν εἰς καταχρήσεις, περιέστελλε δὲ τοὺς ἐκπίπτοντας εἰς τοιαύτας ἀλλοιοῦς καὶ ὑπαλλήλους. Ἡ τοιαύτη διαγωγή του ὅμως ἐδημιούργει ὁσημέραι αὐτῷ ἐχθροὺς, καιροφυλακτοῦντας νὰ τὸν πολεμήσωσι καὶ ἀπαλλάγωσι τοῦ ἐλέγχου του· τοῦτο δὲ κατάρθωσεν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐδρείδου, ὅν διεδέξατο ὁ δεκατετραέτης νεανίσκος ἀνεψιὸς του Ἐδοῦιος. Διὰ τῶν ἐνεργειῶν τούτων τὸ βασιλεῖον παιδάριον ἀπέβλεπε τὸν Δουνατάνον, ὅστις ὑπεχρεώθη καὶ νὰ καταλίπη τὴν πατρίδα του, καταφυγὼν εἰς

ΤΥΠΑΛΔΟΣ ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ (ΙΟΥΛΙΟΣ)

Φλανδρίαν πρὸς χάρὰν τῶν παραλύτων αὐλικῶν καὶ τοῦ καψο-
 μύτου διαβόλου μένεα πνέοντος κατὰ τοῦ σιδηρουργοῦ Dunstan.
 Ἄλλ' ἀνεκλήθη ἐνταῦθα παρὰ τοῦ κατόπιν βασιλέως Ἐδγαρα,
 ὅστις ἔκαμε αὐτὸν ἐπίσκοπον τῆς Οὐορσεστρίας καὶ τοῦ Λονδίνου,
 διατηροῦντα ὅμως καὶ τὴν ἡγουμενίαν τοῦ Γλαστωνίου Μοναστη-
 ρίου μετ' οὐ πολὺ δὲ προυβιβάσθη ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας,
 ὅστις εἶναι υπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀγγλίας, καὶ διετέλει
 ὢν πράγματι κυβερνήτης καὶ ἄρχων τῆς πολιτείας, βασιλεύοντος
 μόνον τοῦ Ἐδγάρου. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπῆται καὶ τὴν
 ἀγαμίαν τῶν κληρικῶν καὶ τοῖς τοιούτοις παρείχε καὶ ἀξιώματα
 καὶ προσοδοφόρους ἐνορίας, οἱ ἔγγαμοι ἱερεῖς συνεννοηθέντες ἐπο-
 λέμησαν αὐτὸν τόσον ἐπιτηδεῖω καὶ ἰσχυρῶς, ὥστε ἐκλόνισαν
 κἄπως τὴν θέσιν του καὶ τὴν παντοδυναμίαν του. Μετ' οὐ δὲ
 πολὺ βασιλεύοντος Ἐθελάδου τοῦ Β' ἢ τοῦ Δουστάν δύναμις ἡ-
 λαττώθη ἔτι μᾶλλον ὅθεν ὀλίγον πλέον ἐνεπλέκετο ταῖς τῆς πο-
 λιτείας ὑποθέσεσι καὶ τέλος περιορίσθη εἰς μόνας τὰς τῆς ἀρχιε-
 πσκοπῆς του ἄχρι τοῦ 988 ὅτε ἠδύοκησε νὰ μεταβῆ ἐκ τοῦ ἀρ-
 χιεπισκοπικοῦ πλάτιου του εἰς τὸν τάφον, προσδοκῶν ἐν αὐτῷ
 ἀνάστασιν νεκρῶν. Ἡ μνήμη δὲ αὐτοῦ ὡς ἁγίου τῆς Δ. ἐκκλη-
 σίας ἐπιτελεῖται τῇ 19/1 Μαΐου. Τοιοῦτος γέγονεν ὁ μέγας καὶ
 πολὺς καὶ θαυματουργὸς ἅγιος Dunstan.

Οἱ Δ. μοναχοὶ περιστάνουσιν αὐτὸν ὡς τὸν σοφώτατον καὶ δεξιώ-
 τατον τῶν τῆς ἐκκλησίας τῶν λειτουργῶν καὶ τὸν ἐξοχώτατον τῶν
 τῆς ἐποχῆς του πολιτικῶν. Ἄλλοι, ληϊκοὶ ἄνθρωποι καὶ πιστεύοντες
 πᾶν ὀρθῶς ὅτι τὸ ῥάσον δὲν κάμνει τὸν ἅγιον, ἠδίκησαν αὐτὸν εἰ-
 πόντες τον ὅ,τι ὁ Οἰδίπους τὸν Τειρεσίαν «*Μάγον, μηχαροβόρον,
 δόλιον ἀγύρτην*» καὶ ὅτι ἐθαυματουργεῖ «*ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαι-
 μονίων*» ὅπως καὶ περὶ τοῦ Ἰησοῦ εὐηρεστηθήσαν νὰ εἴπωσιν οἱ
 ἀνόητοι Φρισκῖοι, ὅταν ὁ λαὸς ἔλεγεν «*Οὐδέποτε ἐγέννη οὕτως
 ἐν τῷ Ἰσραὴλ*» Αὕτη εἶναι ἡ τύχη τῶν μεγάλων τοῦ παντὶ καιρῷ
 παρὰ ταῖς ἐγκέφαλον μὴ ἐχούσαις κεφαλαῖς. Οἱ νεώτεροι δια-
 μαρτυρούμενοι, οἵτινες δὲν παραδέχονται ὅτι μετὰ τὴν ἀποκατά-
 στασιν τῆς ἐκκλησίας ἐγένοντο πλέον θαύματα καὶ φυλάξαντες
 τὴν ἑαυτῶν δραπέτιδα τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας οὐ μὰδα καθαρὰν τῶν

τοιούτων πραξιάσεων τῶν κανόνων καὶ τῆς λειτουργίας τῆς φύσεως, ἐχαρκτήρισαν τὰ θαύματα τοῦ ἁγίου Δουσανίου ὡς τῆς ὑποκρίσεως αὐτοῦ πλοκάς. Ἄλλοι ὅμως δικαιοῦτερον εἶπον, ὅτι ὁ Δουσανὸς ἦτο τῷ ὄντι φωστὴρ τῆς ἐκκλησίας τοῦ καιροῦ του, πολὺς καλόγηρος, ἐπιδέξιος πολιτικός, καὶ ὅτι οἱ μεταγενέστεροί του ἐπινοήσαντες τὰς θαυματουργίας ἐκόσμησαν δι' αὐτῶν τὴν μνήμην του, ἵνα στερεώσωσι τὴν ἐν τοῖς ἁγίοις χοροστασίαν του. Σύγχρονοι δὲ αὐτοῦ συγγραφεῖς θαυμάζοντες τὸν ἄνδρα οὐδὲν περὶ θαυμάτων λέγουσι. Τὸ δὲ σπουδαιότερον αὐτῶν, τὸ τῆς *ρίναργας* τοῦ διαβόλου θεωρεῖται ὡς ἀλληγορία, διότι ἡ παρουσίασις ἐν καιρῷ θερμότητος τῶν ἁγίων ὠραίας κόρης τί ἄλλο εἶναι παρὰ διάβολος καὶ πειρασμὸς, ἐπίβουλος τῆς ἀρετῆς, δέλεαρ εἰς φθορὰν τῆς ἀγνεύσεως· ἡ σωτηρία δὲ τοῦ πειραζομένου ὑπὸ τοιούτου διαβόλου θεωρεῖται ὡς νίκη τῆς ἀρετῆς καὶ ἦττα τῆς ἀμαρτίας. Τοιαῦται ὅμως νικητῆριοι δάφναι σπανίως στέφουσι τῶν νῦν Δουσανίων τὰς φαλακρὰς ἢ δασείας κεφαλὰς, καὶ πιθανώτερον οἱ νεαροὶ δαίμονες ἐπιστρέφουσιν οἴκαδε ἐν θριάμβῳ. Αἱ πυράγραι τῶν καλῶν χρόνων τῆς ἐκκλησίας μετεβλήθησαν εἰς ἀργυράγρας καὶ ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ εὐγένεια ἐδημιουργήσεν ὡς καθῆκον νὰ γίνωνται εὐπρόσδεκτοι αἱ ἐπισκέψεις τῶν δαιμόνων, καὶ ὡς βαρβαρότητα τὴν ἀχρηστίαν καὶ ἀποπομπὴν αὐτῶν.

Κλείομεν τὴν ἱστορίαν διὰ τοῦ Πλουταρχείου ῥητοῦ «*Ἀπόλοιτο κακῶς οἱ τούτους τι ποιεῖν ἢ πάσχειν αἰσχρὸν ὑποσοῦντες*» τὸ ὁποῖον κλέψαντες οἱ φράγγοι, ὡς συνήθως γίγνεται παρ' αὐτοῖς, εἶπον «*Honni soit qui mal y pense.*»

Τῆ 20 Ὀκτωβρίου 1873.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΝΤΑΖΗΣ.

Η ΩΡΑΙΑ ΧΡΥΣΑΛΙΣ

Εν τῷ μέτῳ εὐώδους ἀνθῶνος περικυκλούμενος ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ῥόδα τῆς ἐποχῆς, ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ἄνθη τῆς ἀνοίξεως ἢ τὰ ἄδολα μῦρά των εὐφροσύνως τὴν ψυχὴν μου πληροῦσιν, ὡς τῶν διαυγῆς ὕδαρ τῆς ἐρήμου κατευφραίνει τὴν καρδίαν ἀπηλπισμένου ὁδοιπόρου. Τὰ ποικίλα ἔσματα τῶν πτηνῶν τέρπουν τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· ἡ λεπτὴ ἄμμος ἢ καλύπτουσα τοὺς δρομίσκους τοῦ ἀνθῶνος καὶ τὰ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ποικιλόχροα χόρτα μοῦ ἠδύνουν τὴν ὄρασιν· οἱ μικροὶ ῥύακες οἱ κατὰ διαφόρους διευθύνσεις διακλαδούμενοι, καὶ ὁ ὑπ' αὐτῶν πραχόμενος ψιθυρισμὸς, μοὶ προξενοῦν θέλητρα μετὰ κατανύξεως, τὰ ὑπερήφανα δένδρα, ὧν ἡ κορυφὴ νομίζεις ὅτι θὰ ἐγγίση τὸν οὐρανὸν, προσθέτουν ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ἐν ἔτι λαμπρὸν θέαμα. . . Αὕτη ἡ εἰκὼν τοῦ τερπνοῦ ἐκείνου ἀνθῶνος, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου συνέλαβον τὴν χρυσαλίδα, ἦν τόσον περιπαθῶς ἠγάπησα! Ἄλλὰ τίς ἡ εἰκὼν τῆς **Ὠραίας Χρυσαλίδος**;

Ὁ Μάιος προσῆγγιζεν εἰς τὸ τέλος του, ὅτε ἡμέραν τινα εὐδίαν καὶ μοσχοβόλον, ἀπεφάσισα νὰ κάμω μικρὸν περίπατον ἐν τῇ ἐξοχῇ. Κάμψας μικρὰν ὁδὸν κεκαλυμμένην ἀπὸ βαθύσκια δένδρα ἐπαύλεώς τινος ἐξοχικῆς, εἰσῆλθον ἐν ὁδῷ ἦττον πληκτικῆ ἔνεκα τῶν ἐκλιπόντων δένδρων, καὶ ἐκεῖ ἐν ὅλῃ μου τῇ ἀνέσει ἐθαύμαζον τὰ ἐρατεινὰ κάλλη τῆς ἀνοίξεως! Φεῦ! πόσον ἡρέμα ἤθελον ἀπολαύσει τούτων, εἰ μὴ τυχαίως δὲν διέβαινον ἔμπροσθέν μου ὠραία τις χρυσαλίς. Ἡ χρυσαλίς αὕτη πλήρης χρωμάτων, πλήρης ζωῆς, φαιδρὰ, πετώσα ἀπὸ ἀνθους εἰς ἄνθος μετὰ μοναδικῆς

ταχύτητος, μειδιῶσα εἰς αὐτὰ, ὡς ἡ φιλόστοργος μήτηρ μειδιᾷ πρὸς τὰ τέκνα της, προῖξένησε μύχιον παλμὸν ἐν τῇ καρδίᾳ μου ὄν μόλις καὶ μετὰ βίας ἠδυνήθην μετ' ὀλίγον νὰ καταστείλω.

Ἄνευ τῆς ἐλαχίστης σκέψεως παρασυρόμενος ἐκ τῆς τυφλῆς συμπαθείας ἦν πρὸς αὐτὴν ἔλαβον, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου δισταγμοῦ τρέχω κατόπιν της, προσπαθῶν, εἰ δυνατὸν, νὰ τὴν συλλάβω. Μάταιος ἀγὼν! ἦτο ταχύτερα ἐμοῦ καὶ συνάμα ὀξυνοστέρα. . . ἀλλ' ἀφρονῆς ἀνελπίστως στιματᾷ τὴν ταχεϊάν της πτῆσιν, στρέφει τὸ ἐρατεινὸν της σῶμα πρὸς ἐμὲ, ὥσει ἤθελε νὰ ἴδῃ ἄνπαρηκολούθουν αὐτὴν. Μετὰ χαρᾶς ἀφάτου εἰσέρχεται εἰς ἀνθῶνα μαγευτικὸν, ἔνθα ἦσαν τὰ ὠραιότερα ἄνθη τῆς φύσεως. Ἐκεῖ ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλλούσης φυσικῆς καλλονῆς, τὴν εἶδον νὰ ἐπισκέπτητε ὅλα τὰ ἄνθη καὶ ἀνθήλια μὲ τὸ γαμβύγιον εἰς τὰ χεῖλια, καὶ ἡ ἐπιθυμία ἦν ἐξ ἀρχῆς ἔλαβον νὰ τὴν συλλάβω ἔφθασεν εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν εἰσέρχομαι, ἀθορύβως προσπαθῶ ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ κρυφθῶ καλλίτερον μήπως μὲ ἴδῃ καὶ πετάξῃ, καὶ τότε. . . τετέλεσται τὸ ὄνειρόν μου ἐσβέσθη, αἱ ἐλπίδες μου ἐψεύσθησαν. Ἄλλ' ἰδοῦ! ἐκάθησε. . . ποῦ; εἰς τὸ ὠραιότερον βόδον διατί; διότι ἔχει τὸ αὐτὸ χρῶμα, τὴν αὐτὴν ἐπιβάλλουσαν ὠραιότητα καὶ τὸ ἴδιον μεγαλεῖον. Πλησιάζω, ἡ χεὶρ μου τείνει νὰ τὴν συλλάβῃ ὡσαύτως, τὸ δὲ πρόσωπόν μου ἐρυθριᾷ ἐκ φόβου μὴ δὲν ἀπολάσω τοῦ ποθουμένου! Ἡ λεπτὴ ἄμμος ὡς καὶ οἱ σμικροὶ χάλικες ἔτριζον ὑπὸ τοὺς πόδας μου καὶ ἐροθούμην μήπως ὁ θόρυβος τὴν ἐξεγείρει ἐκ τοῦ ληθάργου εἰς ὃν εἶχε παραδοθῆ πρὸς στιγμὴν ὅπως γευθῆ τῆς φύσεως τὴν σιωπὴν. Μόλις πλησιάζω βήματά τινα καὶ εὐθὺς πετᾷ περιδεῆς καὶ κἀθηται μετὰ πολυειδεῖς περιστροφῆς ἐπὶ ἐνὸς μεγυλοπρεποῦ κρῖνου.

Οἶα ὀδύνη ἀνεκλάλητος! νὰ προσπαθῆς νὰ συλλάβῃς μίαν ψυχὴν, καὶ νὰ σοῦ διαφεύγῃ ὡς ὁ ταχὺς χρόνος τῆς ζωῆς: μίαν ψυχὴν ἣτις ἐνῶ εἰς τοὺς ὀρθαλμοὺς φαίνεται μικρὰ καὶ ἀδύνατος, εἶνε ὅμως μεγάλη καὶ ἰσχυρά. Ὅποιον βάσανον δοκιμάζει τις εἰς τὴν σύλληψιν καλῆς ψυχῆς. . . ὅσον μᾶλλον κοπιᾷζει, τόσον ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ κορυφοῦται. Τίς δὲν ἀγαπᾷ τὸ ὠραῖον, καὶ τίς δὲν σκιρτᾷ μετὰ κατανύξεως εἰς τὰ θέλητρα αὐτοῦ; πάντες, μη-

δενὸς τιθεμένου εἰς ἀποστρατεῖαν καὶ αὐτοῦ τοῦ γέροντος ἀκόμη. Λοιπὸν σφάλλουσιν οἱ λέγοντες ματαιώτης: ὁ πολὺκλαυτος Παπαρηγόπουλος λέγει!

Μὴ διώκωμεν ματαιῶς τὴν ποικίλην χρυσαλίδα
ἣτις περιπέταμένη προκαλεῖ τὸν στεναγμὸν

Ἄς ἀφήτωμεν νὰ χαίρῃ τὴν ἐκπεύγουσαν ἐλπίδα
ἄνθη ὀρέπουσι τὸ ἔαρ, καὶ ἐλπίζει ὁ χειμῶν.

Ἀπαυδήσασα ἴσως νὰ πετᾷ ἀπὸ ἄνθους εἰς ἄνθος, εἴτε σκεφθεῖσκα ὅτι οὕτως ἢ ἄλλως, δὲν θὰ διέφευγε τῶν χειρῶν μου, ἐκάθησεν ἐπὶ ἐνὸς reseda περιμένουσα τὸ ἀποθησόμενον. Σείεται ἦδη σιγά, σιγά ὡς ἡ τῆς πρώτης πνεύσκα αὖρα σείει τὰ φύλλα τῶν δένδρων πλησιάζω αὐτὴν καὶ πρὶν ἔτι τὴν συλλάβω ἐρειδόμενος ἐπὶ ἐνὸς δένδρου μὲ πρόσωπον πορφυροῦν ἕνεκα τοῦ ἡλίου καὶ ἀπηνδισμένος ἐκ τῆς ὀδύνης ἦν μοὶ ἐπροξένησεν αὕτη, ἀνεφώνησα:

« Ἐλθέ ἐρασμία καὶ χρυσόβρυτος ψυχὴ νὰ ἴδῃς ἐν τῇ καρδίᾳ μου ὁποῖαν ἀρίστην ἐντύπωσιν ἐπροξένησες κατὰ πρώτην φορὰν, καὶ πῶς ἐσκιαγραφίθη ἐν αὐτῇ μετὰ τὰ ὑπάρχοντα ζωηρότερα χρώματα καὶ πῶς προσέτι πάλλαι ἀναλογιζομένη ὅτι ἠδύνησο νὰ πετάξῃς χωρὶς τοῦλάχιστον νὰ παρατηρήτῃς τὰ ὠραῖά σου χρώματα ἐξ ὧν ἡ πρόνοια τοῦ παναγίου Θεοῦ ἠθέλησε νὰ σὲ προικίσῃ ἐλθέ. . . διατί φεύγεις; φοβεῖται μήπως σὲ κκοροπήσω; ὦ! δὲν εἶμι τόσον κκακὸς σοὶ τὸ δυνάω: θέλω νὰ σὲ συλλάβω νὰ σὲ ἰδῶ καὶ μετὰ ταῦτα. . . ἄπελθε ἄπελθε ὠραῖε δυνωπὸς τοῦ βίου μου: ἀλλὰ θὰ εἶπῃς Διατί ἐζήτητες; νὰ συλλάβῃς ἐν ἐνῶ ὑπάρχουν τόσαι ἄλλαι μᾶλλον ἀρεσταὶ ἐμοῦ; τί τὸ ὠραῖον εὔρες; ἐν ἐμοὶ; ὦ βέβαια, καλὴ χρυσαλὶς, βέβαια ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἀλλ' ἐνώπιόν σου πᾶσα κλύπτει. » Ἐν ἔτι βῆμα καὶ εἶτα ἔχω εἰς χεῖρας μου τὴν Χρυσαλίδα ἦν τόσον διακκῶς ἐπέθησα. Οἱ ἀγῶνες μου νῦν ἐτελείωσαν. Κρατῶ, αὐτὴν! πόσον εἶναι ὠραῖα, πόσον εἶναι θελεκάρδιος, μᾶτην προσπαθεῖ νὰ δραπετεύσῃ, εἶνε ὑπὸ τὸ αὐστηρὸν βλέμμα ἀγρόπνου φρουροῦ καὶ μάλιστα αὐστηροῦ φίλου.

ὦ! ἔπρεπε νὰ ἐτύγγανες ἐκεῖ, φίλε ἀναγνώστα, ἵνα ἴδῃς

ὅτι ἀκουσίως ἤθελες αἰσθανθῆ μεγάλην τέρψιν εἰς τὸ νὰ τὴν θεω-
ρῆς μόνον, ἀλλ' ὁ μὴδὲν ἰδὼν οὐδένα πόθον ἔχει, ὁ ἀποκτήσας
μόνον ζημιούται ἀληθῶς. . . καὶ ἐγὼ τοσαῦτα ἀπώλεσα» εἶπεν
ὁ ἔξοχος, περιηγητῆς Ἀραγῶ.

Πάτρα: Ἀπρίλιος 1883

Κ. Δ. ΚΑΠΡΑΛΟΣ.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ

Δὲν εἶναι εὐπρεπὲς ὁ προσκαλούμενος εἰς δείπνον νὰ παρου-
σιασθῆ πρὸ τῆς τεταγμένης ὥρας· διότι ἐνδέχεται ἢ νὰ φέρῃ
πρόσκομμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς οἰκίας, ἢ νὰ μὴν ἔχῃ εἰς συ-
ναστροφὴν αὐτοῦ, εἰμὴ τὰ ἐπιπλά τῆς αἰθούσης ἐν ἣ εὐρίσκε-
ται. Ἀλλ' ἂν δὲν ἦναι εὐπρεπὲς νὰ ὑπάγῃ ἐνωρίς, δὲν πρέ-
πει ὡσαύτως νὰ βραδύνη καὶ νὰ τομίζῃ ἄξιον νὰ προσμένεται
ὑπὸ τῶν ἄλλων. Τοῦτο εἶναι συγκεχωρημένον εἰς κυρία, οὐ-
δέποτε ὅμως εἰς κύριον, ἐκτός ἂν ἦναι λειτουργὸς ἐψηλῶν
δημοσίων ἔργων, ὅστις νὰ μὴν δόνηται νὰ διαθέσῃ πάντοτε
ἐλευθέρως τὸν καιρὸν αὐτοῦ.

« MARRONS AU CARAMEL »

« ΚΑΣΤΑΝΑ ΣΑΚΧΑΡΩΤΑ »

Λάβετε ὠραία κάστανα, ἀφαιρέσατε τὸ πρῶτον ἐξώφλοιον,
καὶ ἀφοῦ ψηθῶσιν εἰς τὸ ὕδωρ, ἀφαιρέσατε τὸ δεύτερον ἐξώ-
φλοιον καὶ σπογγίσατε ταῦτα μὲ χειρόμακτρον. Λάβετε 133
δεκάμια σακχάρους διὰ δώδεκα κάστανα· ἐψήσατε τὴν σάκχα-
ριν εἰς μικρὸν χύτρον, εἰς τρόπον ὥστε νὰ συνδεθῆ πολὺ μὲ χρώ-
μα διαγῆς, τὴν ὁποίαν διατηρεῖτε εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν τῆς
θερμότητος ἐπὶ τέρας θερμῆς, ἢ πρὸς τὴν γωρίαν τῆς ἐστίας.
ῤίψατε τὰ κάστανα ἐν πρὸς ἐν, καὶ ἀνατρέψατε ταῦτα μὲ περό-
την. Ὅταν ἀποσβῆτε ταῦτα, ἐκβάλτε διὰ βελόνης εἰς γύμμα
κατάλληλον διὰ τ' ἀποσταχθῶσι καὶ ξηρανθῶσιν.

